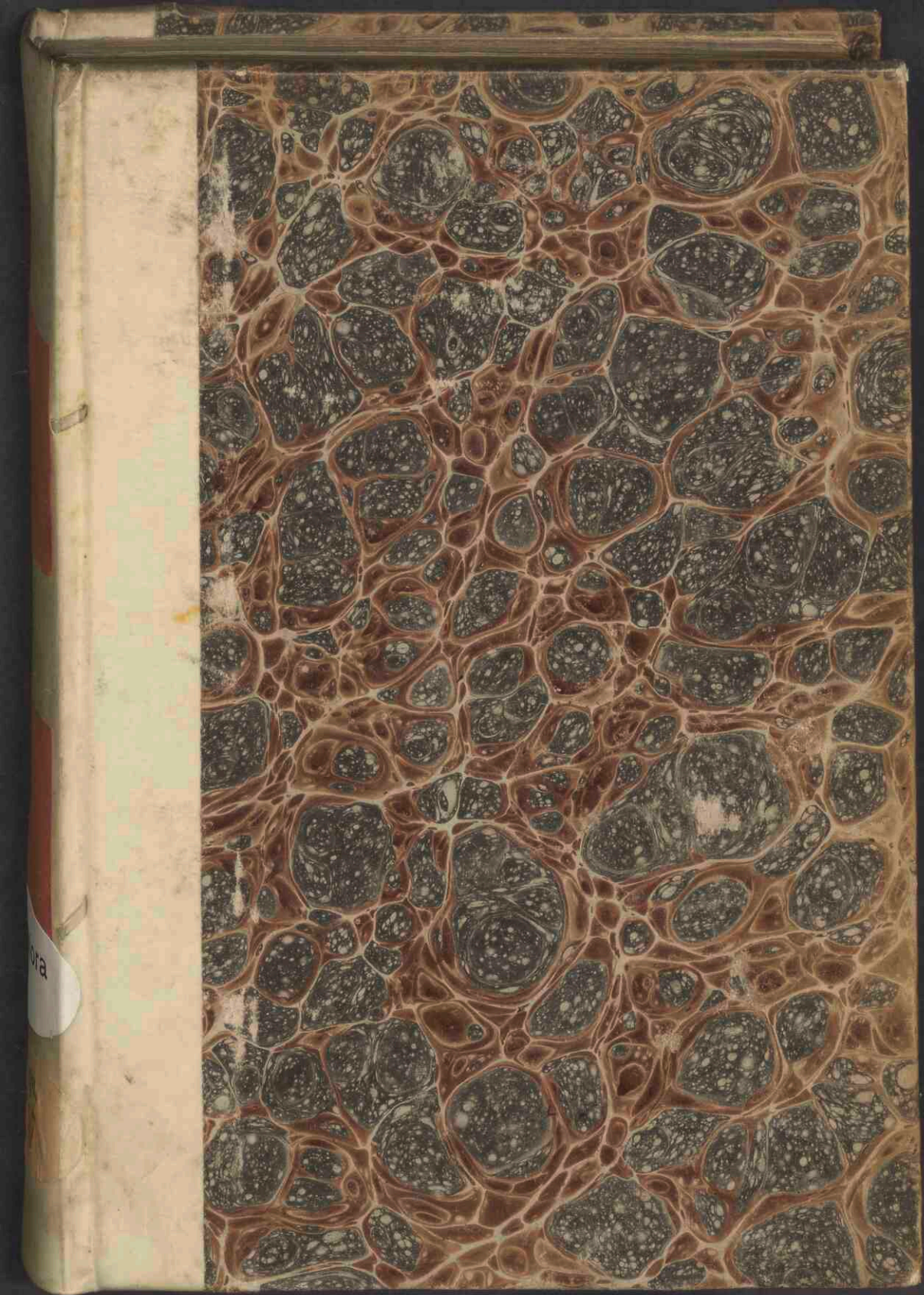

Co[n]fessionale d[omi]ni Antonini archiepiscopi Florentini

<https://hdl.handle.net/1874/461473>

Cm

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
 - de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
 - the spine
 - the head edge
 - the fore edge
 - the bottom edge
 - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Interrogatorii scda pars

cerimonijs vl alijs adiuēdōi
bus peccatū est. et si adiuēnit
aliquā malā consuetudinē oīa
ei imputant.

De inobediētia.

Nō obediuit supi-
oribz suis spūalibus
vl tpalibz legibz ca-
nonicis vl ciuilibz rōnabilibz
et si qdē trāsgredit supiorz or-
dinatōes hūtes vim pcepti.
vt qm mādāt suari verbo vel
scripto i virtute scē obediētie
vel sub pena excoīcatōis vl
carceris. vel alijs penis gūibz
et hūmōi eqpollētis peccauit
mortalit. In alijs hō ordia-
tōibz simplr factis trāsgredi-
endo ē veniale. nisi fiat ex cō-
tempnu. qz tūc ē mortale qn-
tūcūqz leuibz

De gula. vi. ti. et hz ca. iij.

Prīmū capitulū

Mala est

lectū capitale vi-
ciū: et iporat ior-
dinatū appetitū seu delecta-
tione circa cibū et potū. No-
ta qnqz species seu modos q
pntent in hō. Pre ppere
laute nimis ardentē studio-
se. Si comedat vl bibat ex-
tra horā debitā sine rōnabi-
li cā et vrgēte. Si ē vsus ci-

bis vel potibz lautis nimis et
delicatis vltra pōitōez sui sta-
p. aliter em decz pmedere in
firmū qz sanū. ciuē qz rusticū

Si comedit vl bibit i ni-
mia qntitate fm exigētā sue
cōplexiōis. qd em vni paz ē
nimiu ē alteri. Et pl^o come-
dere in die ieiunij qz alta die
nō ē de semalū p vna come-
stione. Si comedit vl bibit
cū nimio ardore gule. seu cū
nimia pplacētia pter magis
satisfacere delectatōi gule qz
necessitati puidere. Si ad-
bibuit l' adhiberi fecit nimi-
um studiū et diligentia circa
cibaria delicata pbanda. vt
cū varijs saporibz et diuersis
modis. et hūmōi. In his oibz
spēbz vel modis gule tūc est
mortale qm delectatio gule q
rit vt finis parat facere con-
tra pcepta vt satisfaciāt dele-
ctatōi gule. Vel cū comedit
vsqz ad crapulā vel vomitūz
aduertenter. sicut fit a pleris
qz in carnis puiūio. vl vtrūqz ali-
q cibo ex q dñs credit icur-
rere magnā lesionē psonē.
In alijs hō casibus cōmu-
niter est veniale. Si come-
dit carnes in quadragesima
vel in alijs ieiunij ecclie. vl
in septa feria. aut in sabbato

Fo. LXIII

p totū annū nisi vrgente cau-
sa necessitatis vl infirmitatis
peccauit mortalit si sit sine
cōsilio medici. Si vsus ē la-
cticiū tpe qdragesime sine
cā infirmitat. et de pilio me-
dici peccauit mortaliter. In
alijs hō ieiunij ecclie serua-
ri pnt mos prie qntū ad vsum
lacticiū qz mos si non ap-
pareat tutius est abstinere.

De ebrietate

Bibit vsqz ad ebri-
etate aduertens se ni-
mis bibere. vl potē-
tiam vini sufficere ad iebriā-
dum. vl de hoc dubitans p-
babiliter peccauit mortalit.
secus si ignorauit potentiaz
vini. vt hoc. Si fuit cā in
ebriatōis alterius aduerten-
ter inducēdo ad nimiu potū
vl ponēdo sal i vino. et hūmōi
mortalit peccauit. sec^o si fecit
causa medicine. Si indu-
xit aliquē ad frangendū ieiū-
niū ecclie sine cā legitima su-
is psuasionibz peccauit mor-
taliter. Si i duxit pueros
et iuuenes ad labacitates et
tabernas et hūmōi. vt puertat
ad turpia. Si frequitauit
tabernā sine cā rōnabili. vel
cōiūgia dissoluta pctm est.

De insensibilitate.

Abstinuit se nimis
a cibo et potu et alijs
necessarijs vite ppter
qd incurrit infirmitatē cōiter
est veniale. nisi fiat notabilis
excessus. et addat obstinatio
p admonitōes ex hūmōi dfe-
ctu. qz tūc videt mortale ra-
tione piculi inde sequētis

De filiabo gule. et pmo de

ebrietate.

Ex fumositatibz i
ordinate comestōis
et potus incurrit scur-
rilitatē seu grossiciē intellect^o
et ex hō iepitudinē intellect^o
vel ineptitudinē legēdi oran-
diz ē veniale cōiter.

De loquacitate

Nimis locut^o ē seu
dixit qba ociosa et si
ne necessitate et rōna-
bilitate cōiter est veniale

De scurrilitate

Ifecit act^o seu gest^o
iordiatos. et si sint p-
uocātes ad libidinē
extra matrimoniū ē mortale
Si hō ad dissolutōez vl le-
uitatē. vt ventositatē et hūmōi
veniale est

De inepta leticia

Ihabuit iēptā leti-
ciā et vanā in ludis et
iocis. cōiter veniale

1770/18

Confession

1462

Rariora

E. qu.
337

Cm

Cm

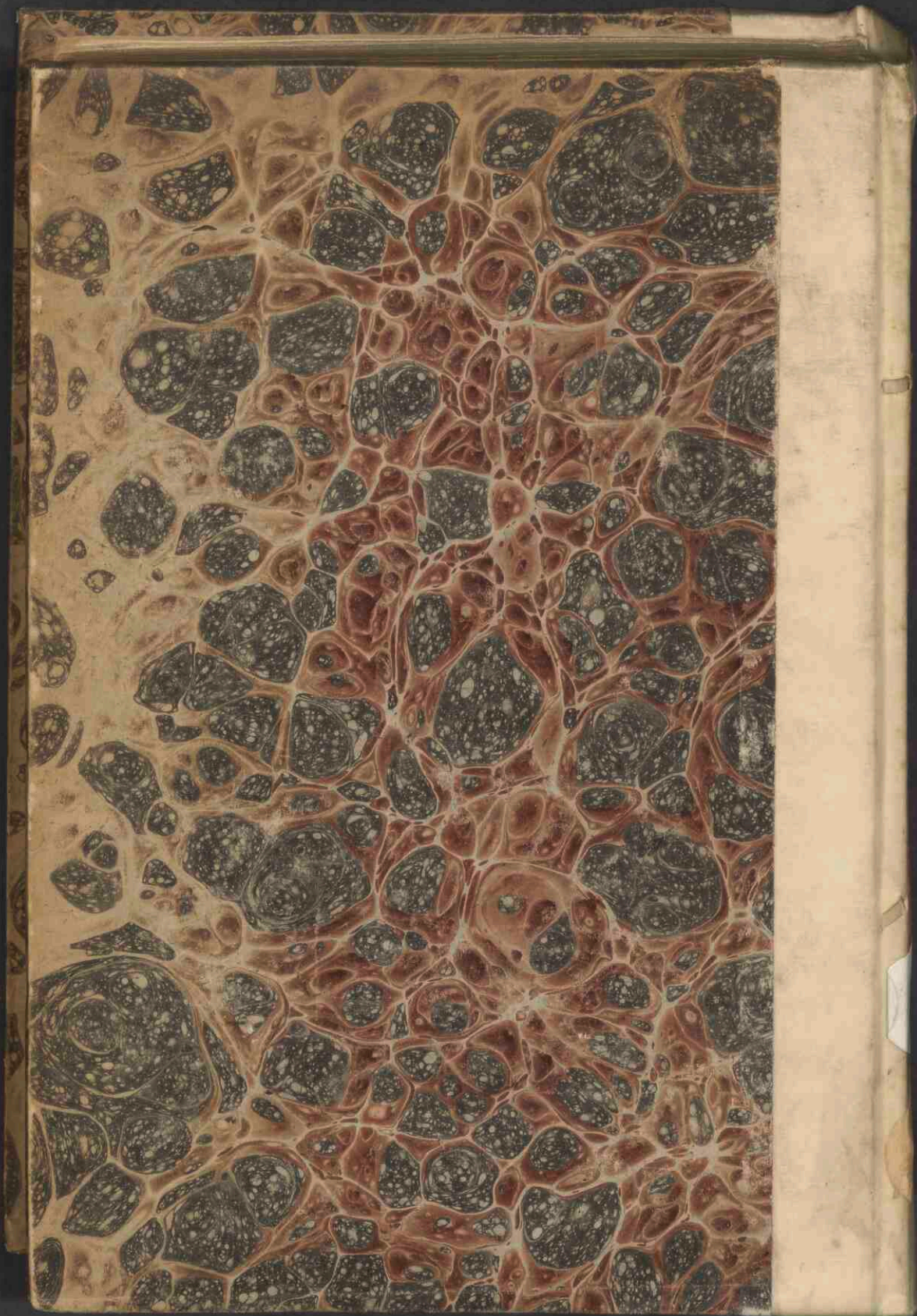

Cm

Cm

Cm

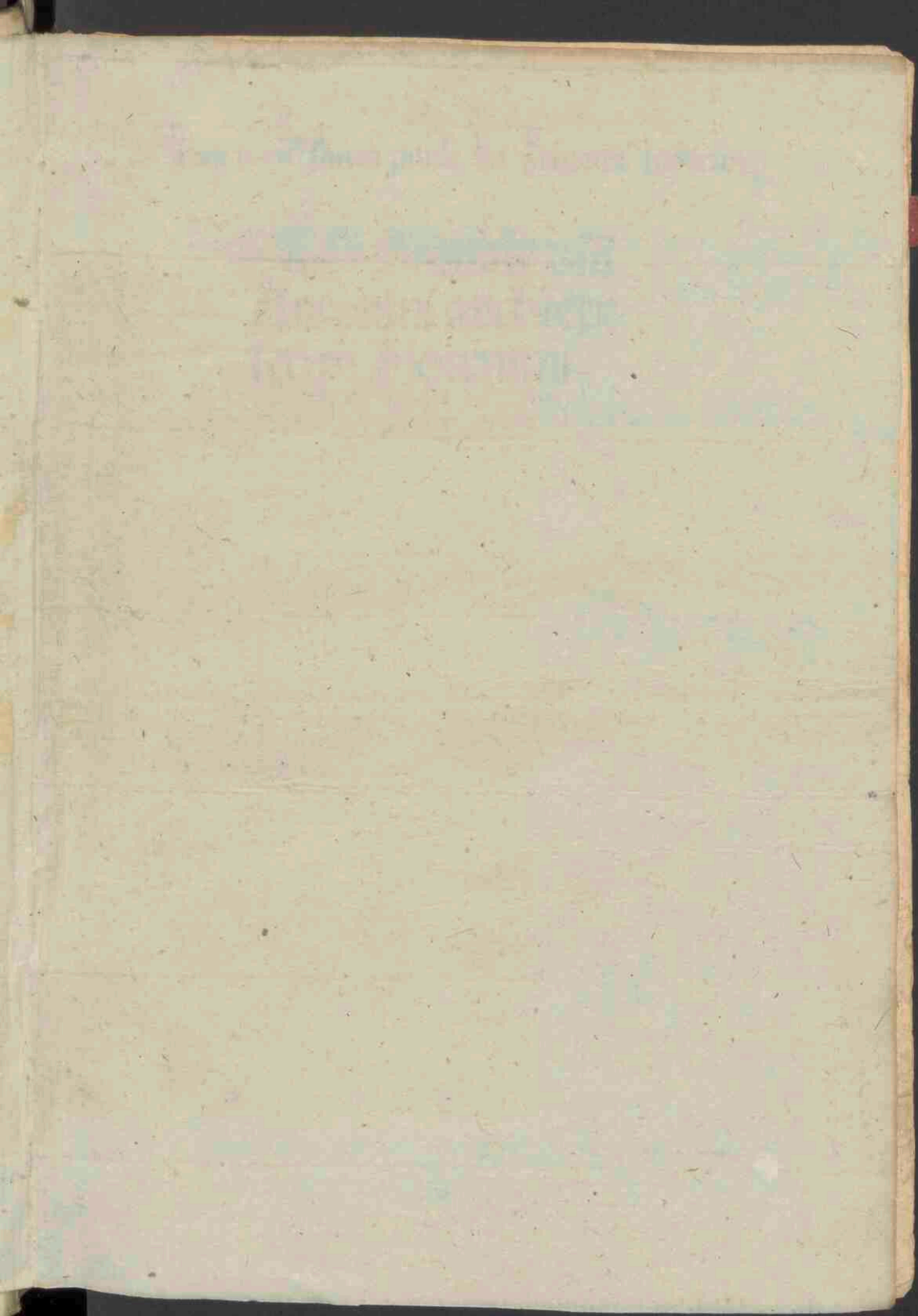
Theologia

Quarto n° 337.

36. Antoninus Florentinus, Summa confessionalis. Straatsburg, M. Flach 1492. 4° min. E. 4°. 337

Typen 1, 5. — HC* 1200. — BMC I p. 152. — MMW I 808. — Peddie I p. 41. — Pell. 851. — Pr. 694.

Op het schutbl.: „Liber monasterii S. Pauli in Traiecto inferiori”. — In den catalogus van 1608.

6
Liber monst sancti pauli In Trivetto Inferiori

Confessionale dñi
Antonini archiepi
scopi Florentini

He tabula huius libri habet fine.

A. H. 141

N. 31. C

in nomine domini
amen
in nomine domini
amen

Incipit sum

mula confessionis vtilissima in q^{ua} agit quod se habere debeat p^{ro}fessor erga penitēte in cōfessiōib^{us} audiēdis. quam edidit Reuerendissim^{us} vir: ac in christo pater dñs frater Antoninus archiep^{iscopu}s Florentinus ord^{inis} frat^{rum} p^{re}dicator^{um}.

ritate Aug. pallegata. P^{ri}mo potestate in foro cōsciētie. vt s^{ic} sit iudex sp^{iritu}alis. Sec^{un}do cōseruare puritatez vite sue ne p^{ro}mittat crimē nequicie. Ter^{ci}o h^{ab}ere sufficientē sciētie claritatē. vt nō careat mūere sciētie.

Capitulū primū de potestate seu autoritate p^{ro}fessoris z quis possit vl^{ter} nō possit audire cōfessiones

Defecerūt

scrutantes scrutatio. psalmo. lxviii.

Scrutinū q^{uod} dē est p^{ro}fessio vl^{ter} inq^{ui}sitio: in q^{ua} et penitēs scrutat p^{ro}scientiā suā z p^{ro}fessor cū eo. Scrutās ergo est p^{ro}fessor q^{ui} in hoc p^{re} tripliciter defice^{re}. Quia vl^{ter} p^{ro} maliciā absolūdo quē scit non posse. vl^{ter} p^{ro} ignorātiā nesciēdo discernerē inter leprā z leprā. z quem possit vel non possit absolue^{re}. vel p^{ro} infirmitatē occupatē inde sumendo occasiōes maloz ex auditu dum incaute se h^{ab}et. Unde Aug^{ustinus}. de pe. di. vi. c. i. Aueat sp^{iritu}alis iudex vt sicut nō p^{ro}misit crimē nequicie: ita non careat mūere sciētie. Ex q^{uod} verbis innuit q^{uod} cōfessor siue sacerdos debz habere illa tria ex auto

Mandū

pmo est q^{uod} nō sacerdos z si possit audire p^{ro}fessioes in casu mortis. nō tñ absolue^{re} p^{ro}ut. alias si absoluit vt sacerdos iⁿdicatue p^{ro} q^{uod}sdam incurrit irregularitatē sicut si celebratz. Hoc tamen est dubiuz: q^{uod} non est iⁿ iure exp^{re}ssuz sicut de celebrāte. Cū nō videt irreglar^{itatem}. extra de senten. exco. c. is q^{ui}. lib. vi. Si em̄ d^{icitur} q^{uod} nō incurrit quis irregularitatē p^{ro}pter ali quod delictū q^{uod} nō est iⁿ iure exp^{re}ssuz. Et confessus tali nō sacerdoti tenet iterū cōfiteri rō est. quia solis sacerdotib^{us} dictū est. q^{uod}ru^m remisistis peccata tē. Johan. xx. Nec tamen a quolibz sacerdote p^{ro}ut q^{uod}s absolui. s^{ed} a proprio aut

Prima pars libri primi

altero de licentia ei? **U**n dicitur
de pe. 7 remis. in. c. ois. qd libet
semel in anno piteat oia
peccata sua pprio sacerdoti.
7 de pe. di. vi. c. placuit. Rō ē
qz nō pōt qd solvere vlt ligare
eū qd sibi piteat nisi habeat iu
risdictionē sup eum. **S**i autē
sit pprius patus 7 nō sacer
dos sicut curatus 7 ep̄s. non
sacerdos potest absolvere p
aliū pmittendo hoc alteri.
Et nota qd pprius sacer
dos aliter intelligit̄ cuz dicit̄
qd libet d3 p̄fiteri pprio sa
cerdoti. 7 aliter cum dicit̄ qd
d licentia pprii sacerdotis p̄t
alteri confiteri. **N**am primo
casu dicit̄ pprius sacerdos qd
cunqz habet potestatem ab
soluendi ordinariam vlt dele
gatam. siue sit cōmunis. siue
sit singularis. quia actor seq̄
tur forum rei. sed est in electi
one eius quē forum de mul
tis sequat̄. nisi sit actio realis
in qua sequit̄ forum rei de q̄
agitur. **E**t qz in foro penitē
tie idem est actor et reus. idē
est qd idem seipm p̄t accusare
coram quocunqz p̄fessore de
omnibz qui illū possit absol
uere de crimine vbicūqz cō
misso. quia hmoi absolutio
nō respicit territorium. sicut

alia ratōe rei vel delicti. **P**ro
pter quod dicit̄ Hostiē. qd
libet habz tres sacerdotes p
prios ordinariē. s. curatū. de
cuius parochia ē. ep̄m suū
7 papam. **S**ed in secūdo ca
su pprius sacerdos de cuius
licentia pōt alteri cōfiteri in
telligit̄ stricti? ille qui d̄ iure
suo ordinario hoc bz: nō ex
pmissiōe. 7 sic intelligit̄ c. ois
equo celo qd de pprio sacerdo
te fm oēs. **N**am p̄stat qd ad i
plendū illud p̄ceptum de p̄fi
tendo semel in anno oia p̄ctā
sua pprio sacerdoti: ita suffi
cit confiteri vicario curati si
cut ipsimet curato. **E**t tñ ad
cōfitemdū alteri nō sufficeret
accipe licentiam ab eius vi
cario sicut sufficeret ab ipso
met curato. **U**nō respectu p
mi vicarius est pprius sacer
dos. sed non respectu secūdi
vnde 7 si possit quis cōfiteri
vicario curati: tamē ip̄e vica
rius nō pōt dare licentiā illi
qd alteri p̄fiteat. **D**ec **Pe. de**
pal. in. iij. disti. xvij.

Capitulū scdm de ordi
rio p̄fessore qd ad ecclesiasticas
p̄sonas 7 clericos.

Sciendūz
est qd papa quia nō

habz supiorē a xpo: neca cō
cilio q̄q̄ bz ppriū cōfessorez
quē duxerit eligēdū. q̄ auto
ritate xpi p̄t eū absoluerē vel
ligare in foro p̄niali: nō autē
in foro extiori. qz ipe n̄ p̄t li
gari vinclo excoīcatis a q̄
indigeat absolui. 7 p̄t h̄ nō
optz a xpo sibi cōmitti. qz tū
p̄t ligari vinculo p̄cti sicut et
aliū. p̄pterea indigz remedio
sicut 7 aliū. qz nec xpus dimi
sit eū sine remedio. idō h̄ con
cessit vt sicut a p̄ncipio quili
bet potat quēlibet volentes
se sibi subicere absoluerē. ita
7 nūc q̄ ad illū q̄ nulli ē subie
ct⁹ sic papa. Si h̄o excoīca
tus eligat i papā anteq̄ con
sentiat supiorē bz a q̄ absol
ui p̄t. s3 si p̄us assentiat absol
ui postea n̄ p̄t. s3 nec indigz
qz nulli legi subest. Unde lex
positiua q̄ arcet excoīcatuz a
cōione fidelis 7 p̄ceptione et
collatione sacroz ipm non li
gat. p̄pt qd excoīcatio nō im
pedit electum nec electionez
ipam. Qui h̄o sunt o fami
lia pape h̄nt sūmū penitenti
ariū propriū sacerdotē cū
papa. qz nulli aliū s̄sūt. Se
cus est autē de capellanis ei⁹
qui per mundū sunt disper
si. qui p̄pter hoc nō sunt ab

alijs exempti.

De Cardinalibz.

De cardinalibz autē q̄
sunt epi ipi nō min⁹
h̄nt q̄ aliū epi. q. s. li
bere p̄nt eligere. Idē si sūt le
gati: quia sūt plati v̄l exēpti.
Si h̄o sint simplices cardī
nales nec epi nec legati. dicūt
hosti. eos nō h̄re nisi papā
7 sūmū penitentiariū. et q̄s
uis imēdiate sunt sub papa:
7 p̄ p̄us exempti. non tū p̄nt
sibi eligere p̄fessorem sine ipi
us aut sūmi penitentiarij licē
tia. qz nō sunt plati sed coad
iutores plati 7 pastores. licet
sint p̄sbyteri cardinalis. et id
tutius est q̄ habeāt licētiā
a papa. Familia h̄o cōmen
salis eozū de licētia eozū dē
cardinaliū p̄nt sibi eligere cō
fessore. qz de consuetudine sūt
s̄bditi eis. siue sacerdotes sint
siue non. Vel forte sūm⁹ pe
nitentiari⁹ qz ē q̄i curat⁹ respe
ctu oim mansionarioz curie
pape qz ipe papa ē q̄i eps p̄
prius. Dec. Pe. o pal. l. iij.

De p̄riarchis 7 alijs.

Detriarche. archiepi
epi habēt pprios sa
cerdotes suos imē
diate supiores. vt eps archi
epm. ille p̄matē. ille p̄riarchā

Prima pars libri primi

ille papā. et si nisi sint excepti. nihilominus oēs isti pnt sibi eligere p̄fessore. extra d̄ p̄. et re. c. si. **Q**ui pnt eos absoluerenō solū d̄ occultis s̄ etia de manifestis et notorij etia archiep̄o iūto. et etia a vinculo excoīcatōis maioris et minoris et mutare vota. et relaxare iuramenta. et oīa alia ppter q̄ nō esset p̄sulēda sedes ap̄lica. licet **H**osti. dicat p̄trariū. et illud p̄trariū tenet frater bartholomeus in pisanella. **C**ōfessio. iij. §. xvi. **N**ec obstat q̄ i illo. c. si. nō sit mentio nisi de absolutiōe a p̄ctis. qz cū inc̄tio pape sit ip̄is ep̄is q̄b̄ est graue sp̄ ad archiep̄m recurrere et gūi⁹ ad papam. ita puidere eis p̄ p̄fessore ab eis electū sicut p̄uissimū est inferioribz ep̄oz p̄ ipsos ep̄os. **N**ō de oī p̄cto et vinculo de q̄ p̄t ep̄s absolvere inferiorē et electus ab eo p̄t ip̄m absolvere. et i oī casu in q̄ p̄t ep̄s disp̄sare cū inferiori. et ille cuz ep̄o. qz ibi eadē rō et idē ius. **E**t si cur bñ dicit **H**ost. istō p̄uilegiū n̄ p̄dit p̄ h̄ q̄ venit romā qz ibi n̄ distiguit vbiqz sit. **S**z si d̄sinit esse ep̄s puta qz cedit loco et dignitati forte p̄dit p̄uilegiū datum ep̄is. qz

ip̄senō plus habet ep̄i dignitatē. si q̄o cedit loco et nō dignitati n̄ p̄dit. **R**ō q̄ aliq̄ p̄bāt q̄ p̄fessor ab ep̄o electus nō p̄t eū absolvere a vinculo excoīcatōis est. qz n̄ habet p̄tatez nisi ex electiōe ep̄i. **S**z ad h̄ r̄ndet q̄ n̄ ab ep̄o eligente s̄ a iure cōmittēte h̄z potestare ille. sicut q̄ eligūt ab ill̄ q̄ p̄ l̄as penitentiarioz h̄nt q̄ possint sibi eligere p̄fessores ab ip̄s p̄uirijs. nō ab eligentibz h̄z auctare. **S**icut cū ep̄i scop⁹ p̄mittit fr̄ibz q̄s p̄or eligi ipsi sūt p̄missarij p̄latorū non eligentiū. **E**t q̄ etiam d̄i cunt q̄ si ille elect⁹ ab ep̄o in p̄fessore esset excoīcat⁹ minor. nūq̄ cū eligeret ad h̄ possit absolvere. qz ligat⁹ minor licz possit p̄ferre sacramenta. nō tñ eligi p̄t. **R**n̄. q̄ n̄ valet istō qz itelligit d̄ electiōne ad dignitatez. imo et si qñ ab ep̄o eligat cōfessor essent tūc ambo ip̄e et elect⁹ ligati maioribz. adhuc n̄ ip̄ediret factuz dūmō elect⁹ ille q̄ absoluit n̄ sit ligat⁹ maiori n̄ susp̄sus. **N**ec **P**e. d̄ pal. i. iij. dist. xvij. q. iij. **P**relati excepti h̄nt si m̄le p̄uilegiū cū ep̄is i eligēdo libere p̄fessore. nā ex q̄ sūt excepti p̄lati. sic multi sūt ab

bates. ex hoc ipso hñt istd pri
uilegiu: qz gñe eēt eis sp adi
re papā nouū p licētia pñtē/
di. Si autē sic sunt exēpti q
nō plati n hñt istud pñlegi/
um. vbi gñā. Dēs sōditi col/
legij exēpti seclares vl regu/
lares: qd est exmptū in capi/
te 7 in mēbris. hi em imedia
te suis plar pñtē pñt n alijs
nisi de licētia ipoz. Si autē
sic sunt exēpti qz citra papaz
nec decanū nec pñpositū hñt
q habeat curā ipoz: radhuc
nō pñt sibi eligere. sz petunt
hoc ipm a papa vl ei pñtē
tiario cū alias nullus possit
eos absolnere.

Abbatissa quid possit i spi
ritualibz.

Similit nulla abba/
tissa qñis iura ep/
scopalia exerceat po
nēdo officiales. nisi in h ha/
beat spēale pñlegiū: qñtū
qz exēpta n pñt h hñe. qz n ē
plata cū nō habeat clauē in
risdīcōnis. 7 qz ei official ex
cōicat qd p se ipa n pñt ē au
toritas ipsi? sz pape. Sillr q
cūqz pñt qbuscūqz ex pñmissi
one alteri? 7 ē delegat? nō pñt
dici plar? vñ qñtūcūqz exē
pt? qz tñ nō ē plar? nō hz h p
uilegiū. puta subpor i religi/
one vl por n pñtēual aut cō
uentualis sub abbate. non p
electōnez sz ab ipso abbate ex
psilio senioz positi? vl istitu/
tus. nisi forte qñ mortuo ab
bate vl pore ipi fuerint qñ oz
dinarj. qz tñc actio subroga
ta hz pñlegiū ei? loco cuius
subrogat. sz por q p electōez
canonicā istituūt plar? ē. 7 idō
si est exēpt? hz idē pñlegiū
ppt qd nō optz q pñfirmans
det sibi ptatē eligēdi pñfessore
sic nec pñfirmas vel pñsecrans
epm. Nec obstat decretal. ne
p dilatione. extra de pe. 7 re.
Istō em pñlegiū d eligēdo
pñfessorem cōlit pcedit epis 7
minozibz plar? exēpti. Und
cū epī licet imediate subsint
archiepis. nihilomin? sine eo
rū licētia h pñt etiā q sūt nō
exēpti. 7 pñfess h pñt. sz sub
sint abbatibz vl maioribz si/
ne licētia eoz cū sint ordina/
rj. Si aut sūt i dignitate cō
stituti. nō tñ plati. sic cantor
thesaurari? sacrista 7 bñdī p
sone. nō hñt pñlegiū qñis
sint exēpti. Si sō eēt pñ/
lati sz n essent plati i foro pe/
nitentiali. sicut sunt archidy/
aconi de pari cōcurrētes cū
episcopis in foro causarū ad
buc nō puto eos habere hoc

Prima pars libri pmi

privilegiū. s3 solos platos. hoc
dico q̄ hñt curā anīaz. Sic
autē dixi d̄ epis q̄ q̄s diu sunt
epi q̄ ad dignitates retinēt s̄
privilegiū. ita t̄d ist̄ q̄ diu sūt
i platos. 7 s̄lr elect⁹ ab eis p̄t
agere cū eis absolūdo 7 di-
spēsando q̄cqd p̄t ep̄s si ei s̄b
essent. Sic elect⁹ ab ep̄o n̄ p̄t
tantū q̄ntū archiep̄us excep-
to in sn̄a lata a sup̄iori 7 eol
puta ab archiep̄o 7 suffraga-
neū suū. ab abbate p̄tra p̄ore
cōuentualē sibi subdituz ab
h̄mōi em̄ nō p̄t absolvere ele-
ct⁹ tal⁹ p̄fessor. Quicūq; ei
potest eligere vno electo siue
mortuo siue n̄ mortuo p̄t ali-
um mutare ad placitū. zeoip-
so q̄ tal⁹ q̄ p̄t eligere cōfitef
alicui. videt̄ ip̄um eligere. qz
pl⁹ est fact⁹ 7 m̄tis intentōe
eligere q̄s p̄bis. iij. q. vi. c. i. 7
de maio. 7 obe. c. legebat̄. h̄c
De. de pal. vbi sup̄. Inferio-
res plati nō exēpti si subsunt
imēdiatē ep̄o ip̄m solū habēt
cū sup̄ioribz p̄ p̄po sacerdo-
te. sic abbates. decani. p̄posi-
ti et archiep̄i rurales. curati
p̄o decanos rurales 7 ep̄um
q̄n ille decanat⁹ est annexus
cure. S̄lr p̄ores q̄ sunt sub
abbatibz illis subsūt et ep̄is
nō plati p̄o subsūt imēdiatē

siue curatis. siue abbatibz si-
ue p̄oribz siue d̄canis q̄n sūt
de collegio v̄l simplicibz cur-
rat⁹ q̄n in parochiis suis cō-
morant̄. Clerici p̄o choroales
subsūt ei q̄ p̄est choro siue sit
cantor siue succētor i extiori-
bus. S3 q̄ntū ad forz p̄scien-
tie sol⁹ decan⁹ videt̄ curat⁹ eo-
rū. Dec. De. de pal. vbi sup̄
dist. xvij.

Capitulū tercium cui de
beant laici ordinarie p̄fiteri.

Impera
i tor fm Dosti. de
antiq̄ssima p̄sue-
tudie cōfitef capellanis suis
sed sic d̄r extra de pe. 7 re. c. ij
li. vi. Nulla p̄suetudie intro-
duci p̄t. vt p̄t p̄prij sacerdo-
tis licētiā aliq̄s possit sibi eli-
gere p̄fessorē nisi d̄ licētiā pa-
pe. Rex habet ep̄m siue ar-
chiep̄m. in cui⁹ ciuitate est se-
des regni. dicif autē sedes v̄l
metropol⁹ regni nō in q̄ plus
morat̄. s3 i q̄ iungit̄ 7 coronat̄
Principes m̄iores si hñt
sub se ciuitates plures. s̄lr a
sede p̄ncipali ducatus v̄l co-
mitat⁹ domiciliū sortiuntur
Sed si hñt vnā ciuitatē alia
p̄ncipaliorē ab vtroq; ep̄o
v̄l metropolitāo licētiā p̄fi

tedi capiat fm **D**osti. **S**z h
nō est vez qstū ad metropo/
litanū. qz null' subdit' suffra/
ganeoz ē ei subdit' immediate
nisi qn' visitat. sz solū ipi suf/
fraganei. **U**n cū dñs illaz ci/
uitatū i tpalibz ita sbsit epīs
i spūalibz ac si eēt seru' sicut
dñs castri subest i spūalibz
curato. **I**d sic metropolitā
nō possz dare licentiā p'stēdi
boni hñti domos i dyocesi
suffraganeoz. ita nec pncipi
De illo ho pncipe q habz
dominiū in diuersis dyocesi/
bus. sz si sup ciuitates videt
q ipse multo magis ab ipis
epīs petere debeat s. i. in cu/
ius dyocesi hz pncipalr do/
miniū. vl ab utroqz si eq'liter
in duabz nā absurdū esset q
a tot curat' b'et petere q't in
suo dñio icludunt. **D**ñi ho
q in eadē dyocesi in diuersis
vill' hñt dñiuz. si in vna hñt
pncipale dñiū i q n' sit nisi
vna parochia tñi. siue vn' cu/
rat' tñi illi vidē subesse. **S**z
qn' nullū hz dñiuz i illa villa
q sub se n' c'iet p'les parochi/
as. maxime si vna n' ē pncipa/
lioz altera. tunc nulli curato
subest sz immediate epō. **S**i
vero i vna villa sit pncipale
dñiū. i q n' ē nisi vna paro-

chia tñi. vel sunt ml're et vna
pncipal' curat' illi' ē sibi pp/
us sacerdos citra epm.

Baliui si nullibi haberēt
māsiōē nisi fm qassistere re/
q'rūt mō huc mō illuc discor/
runt. vbiqz consiteri pñt. vel
epīs ciuitatū. vl' curat' in q/
rū parochiis hospitiiū eligūt
Si ho pncipalr alicubi de/
gūt ibi curatū hñt illū i cui'
parochia hospitiiū suū situz
ē. z sic d' ppositi. sz habeāt do/
mos parentū extra baliuiāz
z seneschaldia vl' pposituraz
qz p h' officiū q'i p'bedo forci/
unt for. **A**eteri ho burgē/
ses z alij laici nō i p'tate p'sti/
tuti. illis curat' subsunt i q/
rū parochiis degūt pncipa/
lit. **U**el si in duabz eq'l'r. in q
tūc manēt qn' p'siteri volunt
illi' parochie sunt. hec **Pe. d**
pal. Reglarit g' p'fessio fieda
ē ppo sacerdoti. **U**n dicit **In**
no. i. c. omis. extra d' pe. z re.
Si q's alieno sacerdoti iu/
sta de cā cōsiteri p'tā sua vo/
luerit. licentiā p'us postulet
z obtineat a ppo sacerdote. cū
aliter ipse nō possit soluere vl'
ligare. hec ibi.

Capitulū q'rū in q notat
octo casus in qbz q's pōt al/
teri p'siteri q's ppo sacerdoti

Prima pars libri pmi

sine eius licentia.

Et nota
fm pe. d. pal. La
sus octo in qbo qd
pōt alteri p̄fiteri q̄ pprio sa
cerdori sine ei⁹ licētia. q̄s po
nit Hosti. in sūma. **Prim⁹**
ppter indiscretiōez sacerdo
ris ppri⁹. et sub h̄ casu p̄phē
dit qn̄ ip̄e sacerdos ppri⁹ est
solicitor ad malū. v̄l reue
lator cōfessiōis. v̄l est talis q̄
ex cōfessiōe iminet piculū cō
fiteri v̄l confessori. In h̄ igit
casu dicit Hosti. q̄ eo ip̄o h̄
licētia a iure alium adēūdi. d̄
pe. dist. vi. c. placuit. **Sz** ali⁹
dicūt q̄ tūc d̄z petere licētia
ab eo v̄l a supiori. q̄ ca. ois.
dicūt. q̄ q̄ ex iusta cā voluerit
alteri p̄fiteri petat licētia a
pprio sacerdote. Et q̄uis q̄
dā h̄ itelligāt nisi ex c̄pa sua
h̄ pcedat. videt tñ melius q̄
etiā si h̄ sit ex culpa sua. quia
culpa sua nō d̄z alteri nocere
puta supiori. Sicut p̄po sa
cerdote mortuo vel ex cōica
ro: nō eo ip̄o licet ire ad aliūz
sz optet recurrere ad ep̄um. si
supior adiri n̄ pōt. vel etiam
si est eque defectuosus. tamē
q̄ ad papā nō est facil̄ recur
sus: eo ip̄o ad alium ire pōt.

Quā ḡ ppri⁹ sacerdos oīno
indiscret⁹ et inept⁹ ē. et q̄ tunc
nō pōt adiri sine licētia peti
ta. vel saltem cū licētia peti
ta. et nō obtēta p̄t ire ad aliū.
Dico aut̄ petita. q̄ et si sit idē
gn⁹ audire nō est tñ ipotens
p̄mittere. Et in h̄. s. q̄ d̄z pe
tere licētia ab ip̄o. v̄l ire ad
supiores p̄cordat Tbo. Pe.
Alb. Inno. et Tul. q̄ si nega
tur ab eis licētia. tūc dicit̄ p̄
dicti q̄ idē iudiciū ē d̄ eo q̄d
et de illo q̄ nō h̄z copiā cōfes
soris. Un̄ mag⁹ d̄z eligere la
ico p̄fiteri. nec in hoc trāsgre
dit̄ p̄cepta ecclie. q̄ p̄cepta
iuris nō se extendūt vltra cha
ritatē. nec etiā fit iniuria sa
cerdori. q̄ p̄uilegiū meretur
amittere q̄ p̄cessa sibi abutit̄
prāte. **Sz** pe. d. pal. dicit̄
q̄ tūc p̄t libere ire ad aliū. v̄t
patz sup̄. Et si nō posset ali
um habere: et necessitas imi
neat dicūt p̄dicti doctores q̄
cōfiteat̄ p̄ctā sua in genere si
ne eo d̄z posset malū p̄uēire.
Secūd⁹ casus.

Scd⁹ casus est qn̄ paro
chian⁹ trāstulit domiciliū su
um. q̄ tūc desinit eē parochi
anus p̄mi sacerdotis. et fit pa
rochian⁹ illius ad cui⁹ paro

chiā se trāstulit. **S**z si i dua/
bus parochijs h̄ret domū z
in vna maneret tpe estivali. i
alia ho tpe hiemali. vtrobi/
qz sortit̄ forz nō siml̄ sz succes/
sive fm qz h̄rat mō hic mō il/
lic. z hic tūc recipiat sacramē
ta vbi tunc habitat alias ali/
bi.

Tercius casus.

Tercius casus ē cū est vaga/
bund⁹ nec h̄ns nec petēs do/
miciliū. tūc iste pōt confiteri
cui libet curaro vel epō in cu/
ius parochia ē. imo etiā n̄ cu/
rato vt videt̄. qz nulli subdi/
t⁹ sz subdit se cui vult. Nam
oīs sacerdos ptātē h̄z ordiē
z iurisdicōis ex sua ordiātō
ne. Sed subditos h̄z solum
eos qz se ei submittunt. nisi qz
fm iura qz se semel alicui sub/
misit fact⁹ est ei⁹ parochian⁹
nec pōt se alijs submittere qz
usqz d̄ pmo se subtrahat sim/
pliciter nisi d̄ volūtate illius
vñ dicat̄ extra d̄ pe. z re. c. fi.
pmittim⁹ eligere. q. d. iure di/
uino licebat eis eligere. sz ele/
ctōe eis subtrahat pmittim⁹
relaxātes retētiōē qz possint
eligere. **U**nde in dicto c. pla/
cuit. de pe. disti. vi. d̄z. **S**ine
consensu eius cui pmo se cō/
misit. z postea cui penitēs cō

fessus est.

Quartus casus

Quart⁹ casus ē si qrit do/
miciliū qz se cōferat qmin⁹ se
alibi habeat. Et de pegrinis
qdem dicendū ē. qz si sine li/
cētia curatoz et epoz pfecti
sunt. nil pūilegiū habēt i hoc
Si autē de licētia epoz z cu/
ratoz pfecti sunt. eo ipso h̄nt
licentiā interpretatiuā cōfite di
cū sine p̄fessione digne pegri/
nari neqant. **S**i etiā supue/
niat pasca cōdicare p̄nt ppter
eandē licentiā implicita. z de
casu episcopali absolui. qz
ep̄s n̄ retinēdo sibi auctatē li/
centiando pegrinos ex h̄ ipso
videt̄ eis dare licentiā p̄fite
di de casibz ep̄alibz. sic curat⁹
de parochialibz. **D**e merca/
tozibz autē si nusqz h̄rent do/
miciliū. nisi sp̄ seqndo nun/
dinas idem iudiciū est qd de
vagabundis. z idem si in lo/
co suo tenent hospitiiū. sz nō
declinant illuc i pasca cōmu/
niter. **N**on em̄ tunc videtur
sibi habere domicilium quo
ad sacramenta. Et idem d̄ fa/
milia principis vel balui qz
nunqz i eodez statu pmanēt.
ex qz licz ipi teneant hospitiiū
alibi. nec tamē illuc declināt
nisi ad horam. isti vagabūdi

Prima pars libri primi

cēsent. Idē de familia epī lai
ca. qz non sic bz ius in ea sic
cardiales. Sed si eēnt d dy/
ocesi ipa de eius licētia cōfi/
teant. Si aut de alia exq ei?
hospitiū dimiserūt. qz p dyo/
cesim vagant respectu illius
dyocesis vagabundi reputā/
tur. vt d licētia epī illius. vl
cuiuslibet curati: ad e^o paro/
chia veniūt cōfiteri pnt. Cō/
cordat i b. s. q. pegrini. nego/
ciatores z alij viatores. si nō
hnt licentiā a suis curatj vel
epīs. vl sine licētia eorūz iter
arripiūt nō possunt absolui
ab alijs Inno. Dost. z Ul.

Quintus casus

Quint^o casus ē rōne dīcti.
vi. q. iij. c. placuit. qd qdā dī/
cunt eē verū tūc solū qn ppe
b ē excōicat^o. qz si eēt excōi/
cat^o a plato loci illi^o ppe illō
pctm. sicut cōuenit fieri i fur/
tis z hmoi dīrū igrant auto/
res: mittēd^o ē tal^o ad excōica/
torē absoluendus ab eo. s. si
pctm ē occultū. z ppe b n sit
excōicat^o p de hoc cōfiteri p
prio sacerdoti. vt dī in sūma
pisana. Prā. zaba. refert Lā/
dul. tenere q curati z etiā fra/
tres admissi ad audiendū cō/
fessiones fm formā clemēti/
ne dudū. pnt audire z absol/

nere pctā pmissa. nō soluz in
dyocesi. s. z etiā extra territo/
riū dyoces. dū tamē pfitētes
pnt illis cōfiteri. i. q sint illi^o
dyoces vl parochie q ad cu/
ratos. **S**ext^o casus.

Sext^o rōe studiū. vt scho/
lares etiā si nō sūt moraturi
nisi p annū i studio. vl qz nō
hnt pl^o d spacio vl ab epō vl
capitlo de cui^o licētia ibi sūt.
vl qz sic disponūt. vel de pa/
rochia in parochiā mutant.
De ill^o ho scholaribz q veni/
unt d oī pte regni ad plamen/
tū pisi^o. cū rex reputz se fiscū
n recogscēs supiorē i toto or/
be. vidz q ibi possint cōfiteri
epō z curato i qz parochijs
domos pducūt. sic oliz i tpe
imperator Rome erat ibi cōis
pria. et qcuqz illuc veniebat
hēbat iudicē suū. s. ptozē pe/
grinū. Sz priū ē vez. s. q nō
pnt absolui rōe plamēti. si n
hnt licētiā a suis platj. quia
rex pisi^o nō bz ptatē i spūali
bus. nec i ceteris ptribz regni
Eps aut pōt in spūalibus
soli sue dyocesi. solū ei roma
vbi est sedes pape i spūalibz
oibz ē pria cōis. sic ecclia ca/
thedral^o oibz de dyocesi. vñ
i curia romana sicut curato
suo summo pniario d omni

loco mōi p̄t p̄fiteri: et penitē-
tiarū simplicibz sicut vica-
rarij sui curati

Septimus casus
Septim⁹ casus ē rōne ne-
cessitatis qñ esset ī mortis ar-
ticulo: tñc oīs sacerdos ab ec-
clesia n̄ precisus auctoritate
iur̄ sit p̄pri⁹ sacerdos. extra
de off. or. c. pastoral. ex h̄ qđ
bñ d̄ p̄se. dist. iij. c. sanctū. vi-
det q̄ etiā laic⁹ in h̄mōi neces-
sitate possit etiā excoīcatum
recoīciare eccl̄ie. si nō est ip̄e
p̄cisus. non tñ p̄t absolvere a
peccat⁹ audiēdo p̄fessionē

Octauus casus quēz ponit
Host. ē si sacerdos nō p̄pri⁹
ponat spem in ratihabitōne
p̄pri⁹ sacerdotis. S; vt dici-
tur ī sūma p̄fana et bñ. **I**te
casus cōiter nō tenet. cuius
rōnē affigē. **D**e. de pal. **A**ul-
la em̄ ratihabitio p̄firmat sa-
cramētū qđ nullū fuit. qz et
si nō in sacramēt⁹ ratihabitio
saltem pape valere p̄t. qz ille
solēnitatē mutare p̄t. sicut d̄
eccl̄ia p̄ nō ep̄m dedicata so-
la ratihabitōe pape dedica-
ta v̄l recoīciata reputat. ex-
tra de p̄se. ec. c. aq. tñ ī sacris
valere n̄ p̄t. qz illa papa mu-
tare nō p̄t. quia reglā iur̄ est
q̄ ratihabitio retro trahitur

et mādato p̄pal qñ solo man-
dato et a p̄ncipio res agi p̄t
in talibz aut locum nō habz
qñ. s. essentia sacri deficit. qz
tunc totū iterādū ē. **D**e es-
sentia aut absolutiōis ē p̄tās
iurisdictionis. quā p̄tatem er-
ga talē nō bz ex hoc q̄ ponit
spem in ratihabitōe.

Nūq̄ possit p̄mittere et qñ
non audientiam p̄fessionū.

Capitulū q̄ntum
Distinctio

De. d̄ pal. i. iij. di-
xvij. q̄ om̄is sacer-
dos p̄pri⁹ q̄ iure ordiario
p̄t audire p̄fessionem. p̄t hoc
ip̄m alci cōmittere. qz bz cāz
meri impij. et quia q̄cūq̄ per
electionē habet curā alaz est
ordinarius. iō oīs tal̄ p̄t licē-
tiare quēlibet subditū cure
sue alteri p̄fiteri. **I**te ordina-
rius ē quicūq̄ ex officio si-
bi annexo hoc habet. licz nō
sit p̄ electionē. **E**tē gerens
vicē curati p̄ legē v̄l cōsuetu-
dinē. sicut fact⁹ p̄or p̄ abbatē
q̄ viuēte abbate erat delega-
tus non potēs subdelegare
eo mortuo v̄l amoto ei⁹ vicē
ī oibz obtinēs ē q̄i ordinaris
delegat⁹ cōtū ad h̄. vñ licētia

Prima pars libri pmi

re p̄t sibi subditos & p̄fessioe

De archiep̄s bitero

Archiep̄s biter ciuitat̄ & q̄ iura loquunt̄ videt̄ q̄ sit ordiari? sicut si eēt p̄bēda sacerdotat̄ cui ex officio ess̄ annexam officium audiēdi p̄fessiones illoz̄ de dyocesi extra ciuitatem. et m̄to maḡ si de ciuitate. Sed si penitētiari? nō h̄z s̄ officium ex sua p̄bēda sed ex cōmissioe vine vocis ep̄i. q̄ reuocat q̄n vult. quia iudiciū soluit veritate eo q̄ in dīcare iussit. tal̄ ē delegat̄ & n̄ ordiari? De archidiacono

Archidiacon? licet sit iudex ordinari? de p̄suetudine nō t̄n̄ i foro p̄sciē nisi sit sacerdos. & tunc audit ex cōmissione. vñ nō pōt subdelegare.

Delegato

Legatus est ordinari? in vtroq̄ foro. vnde sicut in extrinsecis dat iudices delegatos ita & h̄z suos penitētiarios

Sūm? penitētiari?

Sūm? penitētiari? ē ordinari? in sp̄ualibz t̄m. vñd̄ h̄z penitētiarios suos. et concedit etiā licentiā eligēdi p̄fessores Sed simplices penitētiarij pape q̄uis sint delegati pape q̄ sol? eos ponit n̄ sūm? penitētiari? p̄nt q̄dē oēs audi-

re de foro m̄do. s̄z nō p̄nt sumere adiutores. nec etiāz da re licentiā eligendi p̄fessores.

Decanus.

Decan? rural̄ q̄ etiā archiep̄s vocat̄. si iste decan? est anep? alicui cure sp̄ali reputat̄ ordiari? in parochijs sui decan? p? ep̄m. Sup̄curatus videt̄ etiā ordiari? curatoz. & sic curati d̄ licētia eius nō solum ep̄i p̄nt p̄fiteri. Si aut̄ ep̄s seu archidiacon? cōfert illū decanatum mō huius mō illi curato videt̄ delegatio. et hoc respectu cōmuniū casuū. Nā respectu casuum ep̄aliū tā d̄ curato q̄ d̄ decano q̄b̄ de sp̄ali gr̄a p̄mittit̄ absoluere. d̄ ill' vid̄z distiguēdū an sint retēti d̄ iure vl' cōsuetudie. & tūc i ill' nullū ius h̄z d̄ se inferior ep̄o. Cū cuiusq̄ q̄ illos p̄mittit̄ autē delegata illos absoluit. Itēz nota q̄ q̄n p̄as iurisdicōis ē vna ap̄d p̄les & n̄ ap̄d quēlibz in solidū. tūc n̄ p̄t q̄libz p se eas p̄mittere sine p̄sensu alioz. s̄z qd̄ oēs tāgit ab oibz d̄z appbati. Cū si caplm̄ sede vacante gerat vicē ep̄i i sp̄alibz null' d̄ caplo etiā decan? p̄t ponere officialē sine p̄sensu alioz. s̄z caplm̄ d̄ p̄sensu maior̄ p̄t

Pras aut absoluedi a pecca-
tis vna et eade potest esse apud plu-
res et non penes unum. sicut penes
capitulum sede vacante quoniam habet po-
testatem eius in spiritualibus. dico quoniam
tunc ad commissionem non peruenit ad ex-
ecutionem. quia confessio soli est fideda-
ta. totum capitulum non vult canonice
ponere penitentiarius. Sed quoniam
iurisdictio perfecte et insolidum re-
manet apud quolibet eorum. ita
quod vult sine alio potest per seipsum de-
cree persequere. tunc quilibet eorum cui
vult potest permittere. et minor sine
maioris. multo magis econverso.
Et quia pras absoluedi
quod est apud curatum papam et episcopum
non est vna. sed quilibet potest per se au-
dire sine consensu alterius. ita
etiam quilibet eorum sine consensu al-
terius potest permittere alteri. Unde
vicarius curati sine licentia episcopi
potest audire confessionem illorum. scilicet quod
sunt subditi curatorum et non alio-
rum. et multo magis econverso. scilicet
licentia episcopi audire eorum confes-
siones quod sunt subditi curatorum
sine licentia vel consensu eorum.
De hextat bullata declaratio
clementis et alexandri. per eam bul-
lationem nullus parisi dixit tri-
um. Qui autem ex commissione so-
lus audire confessiones non potest alte-
ri permittere audientiam confessioni-
um.

Quod et quoniam curat vel per parochiam
possit dare vel denega-
re licentiam alteri confiteri subdito
si petat illam. Capitulum. vi.

Nota scilicet
De. d. par. i. iij. dist.
xvij. quod si parochia
non petat licentiam alteri confiteri
indeterminate non debet curat non
si sit possibile quod penitens non elige-
ret nisi eam bonam vel meliorem
Si vero noiat sibi aliam de qua vi-
sibile est quod sit eam bonam vel meliorem
ad confessionem audiendam non ne-
get. quia forte habet periculum quod eru-
bescit confiteri sibi. et prius mor-
reretur sine confessione quam sibi con-
fiteretur. Si vero apparet quod non est
eam bonam aut per famam aut per vi-
sum sue persone vel per conversionem
non persone sibi confitenti que-
mius religiose conuersant. tunc
simpliciter debet negare. innotescendo
quod ille non potest esse absolueret. quod
tunc intellige cum ille ad quem vult
accedere parochia non habet auctorem
nisi ex commissione ipsius curati
declarando etiam quod ipse est paratus esse
audire. si tamen est talis quod ad hoc sit
sufficiens. vel etiam quod est paratus sibi
dare unum alium loco sui. in quo ca-
su bene videat ut debet sibi ad se
sufficere. Nam si insufficienter da-
ret sibi imputaret contrarium quod

Prima pars libri primi

inde sequeretur sui. qz fm
iura. q par diligenti socio suā
re custodiendā pmisit facilita
ti sue imputari debz si perijt
Si aut ille petir a parochi/
ano vel diffamat bz prātem
superioris. puta quia ē vicari/
epi. vel p fessor deputat i or/
dinem ior. vl pdicator. z hu/
iusmodi. nō ppter phibed/
ē simplr. qz iudex mal ordia
ri. l. delegat. n p dicit iurisdicō
nē suā. sz debet dicere petēti
nō expedit tibi vt tu vadas
ad illū vel ad aliū. nec ibis d/
volūtate mea: nec assensu n/
licētia. **S**ed ipse bz prāte ab
alio maiore. vñ nō possuz ti/
bi phibere sz parat suz te au/
dire. vl p vicarium. vl extra/
neū idoneū. z fm b soluit in/
stantia illi. regle. f. q nō pōt
esse pastor. excusatio si lup/
oues comedit z pastor nescit
qz b vey ē qñ pastor scire dz
et pōt. **E**t licet aliqz sp debe
at reputare alium meliorem
se simplr. nō tñ qñtum ad oia
puta qñtū ad officiū b vel il/
lud. **I**tem suspensiones habe
re possumus non ad iudican
dū primū. sed ad cauendum
nobis. Nam si video paupe
rem nō iudicabo furē. tamen
ne forte sit fur custodiā rē me

am ab eo. et sic in pposito. tñ
si pñ nō appareat. pl debz
bō psumere de his qz papa
vl eps p totā dyocesi p fect
qz de se q dputat ad vnā par
uam parochiam.

De religiosis q nō possūt
audire p fessiones sine licētia
plati sui.

Capitulū septimū.

Nota qz re
ligiosus nō dz audī
re p fessiones etiā illo
rū qui habent licentiam sibi
eligendi p fessorem quēcūqz
etiā si haberet a papa sine li
centia z autoritate sui supio
ris. qz sine suo supiori velle
z nolle nō habet. p bz p siml
le. extra d elec. c. si religiosus
li. vi. ad hmōi officiū. vbi dī
cit q electōni de se factē nō dz
nec pōt assentire sine licentia
superioris sui. **S**ed vbi papa
nominatim eligit religiosuz
ad aliqđ officiū psumit no
scere p sone industriā. vnde nō
reqrit alteri licentia: siue p i
q sitione siue pro predicatione.
siue p audientia confessionū
siue p platione. siue alio q cun
qz officio. **S**ed ex hoc q pa
pa daret alicui licentiam q
posset sibi eligere quemcūqz

etiā religiosū p audiēdo cōfessiones vlt p p̄dicatōne. ex ista tali licētia non d̄z religiosus audire cōfessiones vel p̄dicare sine licētia sui supioris vlt p̄lati vlt abbatis. ar. ad h̄ extra de iude. c. quodq; sic laudabile. Si tñ in dicto casu audiret religiosus sine licētia sui supioris vlt p̄lati teneret absolutio ita q nō esset reiterāda tal cōfessio. q̄uis malefaceret talis sic audiēdo. Pe. de pal. vbi supra. q. iij.

De p̄tate audiēdi cōfessiones attributa fratrib; p̄dicatoz: r minorib; a iure p textū clemētime. dudū. §. ij. d̄ sepul. quō fieri possit. et quō exponit.

Caplm. viij

Nota tex

tū clemētime dudū. §. ij. d̄ sepul.

vbi dicit. Statuim⁹ et ordi/ nam⁹ vt in singulis ciuitatib; r dyocesisib; i q̄b; loca fratru ordiis p̄dicatoz r minorz p̄sistere dinoscunt: r i ciuitatib; dyocesisib; r locis ipsis vicinis. in q̄b; loca h̄mōi n̄ habent m̄gr̄i p̄iores puñciales ordinis p̄dicatoz aut eoz vicarij r generales: puñciales ministri r custodes m̄ioz ad

p̄sentia p̄latoz eoz d̄e locoz se p̄ferāt p se vel p fr̄es q̄s ad hoc idoneos fore putauerit h̄uile petitori. Ut fr̄es q̄ ad hoc electi fuerint in eoz ciuitatib; r dyocesisib; cōfessiones suoz subditoz p̄fiteri sibi volentiū audire libere valeāt. et h̄mōi cōfiteb; put fm̄ deus expedire p̄gnouerit p̄nias imponere salutare. atq; eidem absolutiōis b̄nificiū ipendere de licētia ḡra et b̄nplacito eoz. Deinde p̄fati m̄gr̄i puñciales r m̄stri ordinū p̄dicatoz eligere studeant p̄sonas idoneas r sufficiētes v̄ita p̄batas discretas honestas atq; peritas ad tā salubre ministeriū erequēdū. q̄s sic ab ipsis electas representent vlt faciant representari p̄latis. vt d̄ ipsis licentia ḡra et b̄nplacito in eoz ciuitatib; r dyocesisib; h̄mōi p̄sone sic electe cōfessiones audiāt sibi p̄fiteri volentiū. r imponāt p̄nias salutare r b̄nificiū absolutionis impendant: put sup̄ est exp̄ssū rē. extra ciuitates r dyocesess in quib; fuerint deputate. p quas eas r nō p puñcias volumus deputari confessiones nullatenus audire. Nuncius autem personarum assu

Prima pars libri pmi

mendaz ad hmōi officiū ex/ercendū esse d3. put vniuersi/ tas cleri ac ppli multitudo. vl paucitas exigit eorūdem. Et si idē plati petat licētiāz cōfessionū audiēdaz cōcesse rit. illā p̄fatā recipiāt cū grā/ rūactiōe. q. si forte dicti pla/ ti quēcūq. ex hmōi frīb3 pre sentat3 eisdē ad hmōi officiū nollēt h̄re vl n̄ ducerent ad/ mittēdū eē. q. amoto vl s̄bra cto loco ipsi s̄līr eisdē p̄ntan d3 possit ali3 subrogari. Si h̄o idē plati p̄fat3 frīb3 ad cō/ fessiōes vt p̄mittit audiēdas elect3 hmōi exhibere licētiāz recusauerint. nos extūc ipsi3 vt cōfessiōes sibi cōfiteri libe re volentiū. liciteq. audire va leant. z b̄nficiūz absolutiōis ipendere gratiose cōcedim3 de aplice plenitudine p̄tatis Per hmōi aut cōfessiōez ne q̄q. itendim3 p̄sonis seu frīb3 ipsi3 ad id talr deputat3 p̄tā tē in h̄ ipēdere āpliorē q̄s i eo curat3 seu parochialib3 sacer dotib3 ē a iure cōcessa. nisi for san eis ecclīaz plati vberio/ rē in hac pre grāz sp̄alē du/ cerēt faciendam. **P**etituri. Pau. p̄t peti hec licētia a pla tis extra suū territoriū. qz est volūtarie iurisdicōis. **Au** To des. glo. p̄ores ḡ cōuētua

les q. ad p̄dicatores. z gardia ni q. ad minores h̄ nō p̄nt. **D**ūlīr. Pau. si petat ista licē tia aspe n̄ videt satisfactū cō/ stitutiōi. z iō itez eēt repetē/ da p̄t omīssionem forme. **D**istri. glo. Nota q. d̄ vica/ rijs p̄oz p̄uiciālū et d̄ custo dīb3 n̄ repetit d̄ q̄b3 p̄misi3. l3 ḡ illi petitiōz possint facere d̄ q̄ p̄misi3. nō tñ electōez d̄ q̄ h̄ loq̄t. **P**ntari. glo. ḡ p̄sonal p̄ntatio fieri d3. nā d̄ p̄ns q̄ p̄bet sensib3 corpis. Facit d̄ pe. di. i. in p̄ncipio. Idē dicie Pau. sup. h̄. representet. **C**ri git. glo. Si h̄o ep̄s cōrēdat cū frīb3 dicēs minorē nūeruz sufficere. recipiat ep̄s nūerz q̄ sibi videt. de reliq̄s recurra3 ad arbitriū boni viri. i. iudī cis. ff. d̄ h̄bo. obli. l. 2. tñu3. **C**ōcesserūt. glo. quā licētiāz sine cā reuocare n̄ p̄nt. c. d̄cet d̄ re. iur. li. vi. **S**ubrogari glo. Si n̄ recipit iusta de cā. qz scz n̄ ē tal' q̄l sup̄ describit. sibi imputēt q̄ malū elegerūt et sic posset oēs recusare cū n̄ sūt apri. l3 si sine cā facit hoc succedit licētia pape. **R**ecu sauerit. glo. Si n̄ recusat ex/ p̄se. l3 nō dat nec negat. vide tar q. locū h̄ret h̄ p̄uilegium post trinā monitiōez vl req̄si tiōnē. p. c. i. extra d̄ sup. ne p̄.

Polētū. glo. Forte n̄ itel
lexit de religiosis q̄ fm statu
ra suoz ordinū plat̄ suis p̄si
teri debēt. **L**ibere. glo. dno
tat q̄ n̄ ē necesse b̄felicetia sa
cerdot̄ parochial̄. c. 2. 2iū di
cit Jo. mo. s. ei n̄ stat. **A**m
ptiri glo. Absoluti ḡn habēt
necesse vlt̄erī p̄fiteri p̄po sa
cerdot̄. **N**ec obstat. c. ois. in
p̄ncipio. de pe. 7 re. qz illd̄ in
telligit̄ d̄ eo q̄ alteri n̄ est p̄fel
sus legitime. Jo. mo. dicebat
2iū. s. male dicit. **A**d pau.
s. q̄ absq̄ licetia parochialis
sacerdot̄ p̄t q̄s alteri p̄fiteri.
nec tū ex h̄ sequit̄ q̄ sint cura
ti istī. rō ē fm glo. qz nec ipsi
fr̄s sunt astricti ad executio
nē vl̄ exercitiū istoz actunz.
nec fideles sūt astricti vt i h̄is
ad eos recurrāt. **E**tē nota
vt d̄r i sūma p̄isana 2bū. q̄ p̄
ep̄us acceptare fr̄s ad audi
entiā p̄fessionū. 7 h̄ sine solen
nitate predicta p̄sentatōis si
vult. 2mittēdo eis iurisdicō
nē suā. qz ēē sine isto p̄uilegio
possz eis dare licetia audiēdi
De effectibz q̄ sequunt̄ ex
cōmissiōe audiētie p̄fessōis
alteri sacre.

Caplm. ix.

Ex cōmis
siōe aut̄ alēi facta

de audiētia p̄fessionū siue p̄
dicto mō: siue p̄ aliū modum
sequunt̄ isti effect̄. vt d̄c̄ pe.
de pal. in. iij. di. xvij. **P**ri
m̄ q̄dē qz tal̄ p̄missari p̄t au
dire 7 absoluerē alteri p̄ licen
tia mīme req̄sira. nec ille qui
vult p̄fiteri tenet̄ petere licen
tiā a p̄prio sacerdote. ar. effi
car extra de p̄cu. c. is d̄. li. vi.
Nec obstat q̄ curat̄ d̄z p̄sce
re vultū pecor̄s sui. nā vultū
extiorē poterit p̄gnosce re sic
7 pus. 7 etiā itueri 7 corrige
re fr̄na correctiōe 7 p̄na ad
monitōe sic pus. 7 q̄ntū ad ex
teriorē vultū attinet n̄ min̄
honeste viuūt q̄ p̄fiterē fr̄ibz
q̄ cōfitem̄ seclariibz curat̄s.
Quātū d̄o ad interiorē vul
tū meli⁹ poterūt reddere ra
tōez d̄ p̄fessis fr̄ibz 7 b̄mōn̄q̄
de p̄fessis sibi vl̄ suo vicario.
qz d̄ interiori vultu parochia
noz q̄ se respueūt. 7 sine licen
tia sui vicariū pape vl̄ ep̄i ele
geūt n̄ h̄nt reddere rōez. qz p̄
eū n̄ stetit q̄ min⁹ eos audirz 7
instrueret. s. p̄ supiorē q̄ eis co
adiutores dedit. 7 p̄ parochi
alē q̄ eū elegit. h̄. **P**e. d̄ pal.
Dic̄ tū tho. i. iij. di. xvij. q. iij
ar. iij. q. vi. q̄ si alicui cōcedat̄
p̄tās a supiori iudice p̄fessio
nel̄ audiēdi p̄rochiāoz alie.

Prima pars libri primi

curati. ex B nō sit illi p̄iudici-
um. qz p̄rās iurisdic̄tiōis n̄ ē
cōmissa alicui i fauorē sui. s3
ad utilitatē p̄rimi ⁊ p̄p̄loꝝ ⁊
dei honorē. Idē etiam tenet
Jo. an. in. c. si ep̄s. de pe. ⁊ re.
li. vi. i p̄ma glo. Idē etiam t3
Jo. an. in cle. dudū. de sepul.
vt sup̄ patuit. s. q non teneat
petere licētiā a suo curato q
vult ip̄s fr̄ibz p̄fiteri. Idē
tenet exp̄sse **Pau.** vnde glo.
berū. q B dicebat dānata fu-
it tanq̄ falsa p clemētē. iij. in
qdā p̄uilegio qd̄ incipit. qdā
temere **Secūsus** effect⁹ b⁹
cōmissionis fm̄ dictuz **Pe.** ē
q cōmissarius p̄t audire ⁊ p
bibitiōes alteri⁹ p̄lati. in q ē
differentia inter sup̄iorē ⁊ i se-
riorē. nā inferior ⁊ inhibitiō/
nem sup̄ioris non p̄t alicui
p̄mittere. sicut n̄ p seip̄m au-
dire eū ita q possit eū suspē-
dere ab audietia p̄fessionū p
aliū. sic p̄t p semetip̄s. ecōuer-
so autē ⁊ inhibitionē inferior-
is sup̄ior p̄t ita cōmittere si-
cut p̄t audire eo inuito **Silr**
si essent duo curati de parī. et
vterq̄ insolidū vnus p̄tra in-
hibitionē alteri⁹ p̄t audire ⁊
cōmittere. qz par in parē non
habet imp̄iū. Qñ ḡ inferior p
bibz ne subditus p̄fiteat cui

cūq̄ sine sui licētia d3 excipe
nisi sup̄iori v̄l ei⁹ vicario. ali-
as temere agit. nisi loq̄ret ta-
libz q bñ sciūt q non intēdit.
v̄l nō p̄t phibere qn p̄fiteant
tales sup̄iori suo: sicut in re-
ligiōibz: cū p̄or phibet ne qd
cōfiteat de tali p̄cto sine licē-
tia sui. Tercū est oibz q nō in-
tēdit qn possit cōfiteri in ḡo
ordinis vel p̄uinciali v̄l eoꝝ
vicarijs. qz si phiberet spue-
rem⁹ ei i faciē. ⁊ m̄to magis
subp̄or q nō p̄t dare licētiā
alteri p̄fiteādi cū sit vicari⁹ ho-
minis: qd̄ diu p̄or viuit. si ibi
beret ne qd sine sui licētia cō-
fiteret ⁊c. derideret. S3 mor-
tuo v̄l amoto p̄ore vices ei⁹
gerit p p̄stitutionēs. vñ repu-
tat ordiari⁹. **Auratus** ḡ phī-
bēa subdito suo ne aliū p̄fite-
at d3 excipe ep̄m papā lega-
tū sūmū penitentiariū ⁊ archi-
ep̄m dū visitat. ⁊ h̄ntes ab eis
prātē. Ep̄us ho n̄ d3 excipe
oēs p̄dictos: nisi seip̄m. et sic
qlibz excipiat suos sup̄iores
a tali phibitiōe. Terci⁹ effe-
ct⁹ h⁹ p̄missiōis ē q tenet cu-
rat⁹ ei eucharistiā m̄strare ⁊
etiā alia sacra. ex q̄ dic̄ se p̄fel-
sum illi q poruit eū absolue-
re. nec ē absurdū qdet eucha-
ristiā illi c⁹ in p̄scia ⁊ ignorat

sz cum eq bona z tuta cōscia
imo tutiori pē eū cōicare quī
cōfessus ē sine sui licētia ha/
bēti prāte sic illū q cōfessus ē
d licētia sua. vñ sibi. qz n etiā
vicari⁹ curati reuelat tibi cō/
fessionē. cū idē curat⁹ dat illi
cōionē. vñ eq̄lr scire dē cōsci/
entiā cōfessi vicario supioris
sicut scit cōsciaz tal cōfessi vi/
cario suo. Et dē curat⁹ p̄su/
mere q meli⁹ cōfessus ē q cō/
fessus est ei quē papa vñ ep̄s
elegit i p̄fessorē p totū mōm
vñ dyocesim suā. q̄ q cōfess⁹
est illi quē elegit ipe puidēdo
d ipo suis subditis. cū ep̄s n
debeat s cōmittere nisi viris
porētibz ope z smōe. vt d of.
oz. c. int cetera. vñ etiā q̄ ei q
cōfessus est illi quē elegit ipe
ppo arbitrio d licētia curati
general. z s nisi cū eēt excōi/
cat⁹ vñ notori⁹ p̄cōr. nā tunc
an q̄ der eucharistiā debz ei
clare cōstare de absolutōe ab
hmōi. Quare⁹ effectus ē q
p̄cā cōfessa hñci talē cōmis/
sionē nō tenet itēz cōfiteri p
prio sacerdoti. vt d̄clarat Jo
bānes. xxi. in extrauagāti q
incipit. Quas electōis. Qui
tus effect⁹ ē q p hāc cōmissi/
onē sit iudex q p̄us non erat.
Quā eū ad absoluēdū req̄rat

p̄cā ordīs z iurisdicōis. li/
cet ab hñte ordinē et iurisdic/
tiōez vñ iurisdicōez tñ pos/
sit hec audiētia cōmitti hñti
ordinē. sz n habeat iurisdicō/
onē. puta simplici sacerdoti.
ita nō curato sic curato. n tñ
ecōuerso. Sacerdos n cura/
tus potest s cōmittere vñ cu/
rato vñ sacerdoti. z rō diuer/
sitatis ē. qz nō eq̄liter he due
prātes trāsfundunt. Habēs
eū ordinē ex sola p̄missione
nō trāsfert ordinē. sed solū or/
diario sacramētalis trāsfert.
siue sit iudex sine nō. sed iuris/
dictio ab hñte eaz ordinarie
sola p̄missiōe trāsfert indiffe/
renter puato q nullam habe/
bat. z ei q habebat aliquā sz
nō istā respectu isti⁹. Ver/
tus effect⁹ ē q q audit p̄fessi/
onem nō iure suo p̄dit prātes
suā. delegante mortuo vel a/
moto. z idē forte ē ipso excōi/
cato vñ suspēso. nisi in cōfessi/
one tā inchoata quā audiuit
extūc q̄i ex iure suo. sic etiā p
dit prātem illo reuocante. qz
soluit iudiciū phibēte illo q
iudicare iussit. Und sic ep̄o
mortuo vñ trāslato officialis
cessat in causis. sic dē cessare
penitētiari⁹ i p̄fessiōibz audie/
dis. nisi q̄ absolueret debz de

Prima pars libri pmi

ptis iā auditis. glo. in. c. gra
tū z relatiū. d. offi. z prā. iudi.
dele. qz mādatuz expirat per
mortē mādator. **S**ilr si de/
dit p̄fessorem monialibz expi
rat prās nisi esset rector eaz.
cui ex officio q̄i p̄orat? vl' re/
ctorie esset audiētia ānera. et
tūc esset q̄i ordinari? **V**ide/
ret tū q non silr ita expiraret
prās delegati delegāte excōi
cato vl' suspensio. sic mortuo
vl' amoto. qz i pmo casu reti
net delegās iurisdicōez. licz
nō vsū. i scdo aut neutz reti
net. **A**d h aut q delegat? vta
tur iurisdicōe req̄rit q̄ ole/
gat? i delegādo qdē habeat
iurisdicōez z vsū ei? qz dele
gare ē vsus iurisdicōis. sed
postq̄ delegauit nō req̄rit q̄
habeat vsū. qz vsus ei? nihil
facit. g. zc. **P**osset tū dici. pba
bilit? q si ep̄s nō existēs excōi
cat? vl' suspensio instituit offi
cialē vl' penitentiariū. z postea
excōicet. nihilomi? vterq̄ p̄t
pcedere in officio suo. qz vtrū
vice ei? q iurisdictionē habet
licet nō vsus p se. **S**i aut iā
erat excōicatus officialis nil
agit. qz institutio vl' pmissio
nō tenuit. **D**e penitentiario
fo videt sec? qz etiā n̄ sacer
dos vl' nō p̄secrat? q min? bz

q̄ excōicat? cōmittere p̄t. qz
nō min? ē pmissio q̄ pmissio.
qz iure suo sacerdos audit cō
fessionē z cōmittēs tū ē cau
sa sine qua nō ppter parochi
arū diuisionē. et ecclie p̄hibi
tionē. qū aut cōmittēs mori
tur vl' amouet nō est differen
tia iter cōmissariū in foro pe
nitentiali aut iudiciali. quia
vtriusq̄ prās expirat q̄tum
ad negocia nō incepta.

Capitulū decimū de dis
ferētia inter frēs p̄natos fm
formā cle. dudū. et differētia
inter sacerdotes curatos.

Matres
f p̄dicatores hnt p/
uilegiū q̄ ep̄sco/
pis mortuis q̄ ip̄is suā dede
runt autoritatē vl' cōmiserūt
p̄nt vti ea autoritate quicq̄
fuerit p̄uissū ecclie d̄ pastore.
Nte nota q p̄ istos effect?
nō habet cōmissio effectū i p
sonis ordinū reprobatoz da
q̄bz d̄ in. c. i. de reli. vo. li. vi.
Dec pe. de pal. **N**ota vltē
rins differētiā inter p̄dictos
frēs sic p̄sentatos et cura
tos. nā p̄dicti frēs ex t̄li p̄sen
tatōe z cōmissiōe p̄nt audire
oēs parochianos oīm cura
toz illi? dyoceſ vbi sūt p̄sen

satis: nō aliaz dyocesū. 7 nō
 pnt hōmittere alicui. S3 cu
 rati nō pnt audire in q̄rū cu
 rati. nisi parochiaos suos tñ
 alios nō nisi cū licētia ep̄i. vl
 curatoz eoz. 7 pnt hōmitte
 re alci. s. audire suos parochi
 anos. Nota etiā aliā differē
 tiā fm Lan. 7 Fran. zaba. in
 cle. dudū. Nam curati possūt
 audire p̄fessiones 7 eoz vica
 rii sibi subditoz i dyocesi sui
 ep̄i. et etiā extra dyocesiz. sed
 fratres electi 7 p̄ntati fm for
 mā cle. dudū. de sepul. d̄ q̄ su
 pra. nō possūt audire seu ab
 soluere extra dyocesim vbi se
 p̄sentari. 7 si sec⁹ fieret q̄uis
 p̄fessi possent ex ignorātia ex
 culari. tamē q̄ ad eccliam nō
 eēnt absoluti. sed si p̄staret eis
 deberent itez cōfiteri eis 7 i
 tra dyocesim absolui a predi
 ctis. S3 si sine p̄dicta solēni
 tate cōmitteret fratribus ab
 ep̄o vl a curat⁹ auctoritas au
 diendi cōfessiones simplr. tūc
 possent etiā extra diocesiz au
 dire sicut alij vicarij eozū dē.
 De casib⁹ ep̄iscopis reserva
 ti: nec curati nec dicti fratres
 p̄sentari pnt absoluerē: nisi i
 q̄rū fuerit a dyocesanis con
 cessum.

De casib⁹ mltiplicib⁹ ep̄o

reservatis de q̄b⁹ agit in fine
 cle. dudū. de sepul.

Capitulum. xi.

Sciendū

q̄ varie sunt opi
 niones doctoꝝ i
 dictis casib⁹. Aliq̄ em̄ ponūt
 plures. aliq̄ pauciores. Unō
 matia ip̄oz casuū non est bñ
 clara. At in sūma p̄fana d̄r.
 q̄ bñdict⁹ papa sc̄os i extra/
 nagāt. inter cūctas. declara
 vit q̄rtuoz eē casus ep̄ales de
 iure. Prim⁹. s. p̄ctm̄ clerici p
 q̄d icurrisset irregularitatez.
 Sc̄os de incēdiarijs. Ter
 cius de p̄ctō p̄ q̄d inducēda
 est solennis p̄ntia. Quart⁹ de
 excōicatis maiori excōicacō
 ne. Item declaravit q̄nq̄ eē
 casus ep̄is reservados de ap/
 probata p̄suetudine. Prim⁹
 est p̄ctm̄ homicidij volunta
 rij. Sc̄os ē p̄ctm̄ falsarioꝝ.
 Terci⁹ est p̄ctm̄ violantiū
 ecclesiasticā libertatē. Quar
 tus ē p̄ctm̄ violantiū eccliaſti
 cā imunitatē. Quir⁹ ē p̄ctm̄
 sortilegioꝝ diuinator⁹ 7 icāta
 toꝝ. q̄uis aut̄ dicta extrana
 gans fuerit reuocata per cle.
 dudum. extra de sepul. tamē
 quantuz ad dictos casus nil
 innouatum fuit. et si alia ibi

Prima pars libri primi

cōtenta sint. et sic videt q ad
huc illi remaneāt. et addit in
pisanella q pnt nihilominus
epi i suis epatibz casus eis re
seruare put vidz eis expedi
re. sic pnt pstitucōes facere et
mto magis p silium synodale
vl pniciale. a qz snis religi
osi n valēt absoluerē. Jo. an.
in. c. si eps. de pe. et re. i glo. iij
li. vl. p dicit casibz addit post
crimē enozme et publicū ho
micidiū et forzilegiū oppssio
nē pueroz etiā ex casu. i cestū
corruptionē monialiū. coitū
cū brutis. mīmoniiū clādesti
ne pccū vl ptra interdictū ec
clesie. piuriū. falsū testimoni
um. blasphemā dei et scōrū
Dostē. qo i sūma ponit oēs
pdictos casus. et addit pctm
i naturā. et pctm qdlibz enoz
me. qd picularz vl generalis
psuetudo refuat ipsis epis. i
qbo aliqn epi remittūt pctō
res ad sedē aplicā ppt enoz
mitatē criminū. et ad terrores
alioz. hec **D**ostē. Ego tñ nō
legi adhuc eē aliqd pctm pci
se ita enozme a q n possit ab
soluere eps subditū. dum tñ
n habeat aliqm sniam excōi
catōis annexā. qz nō aut pos
sint absoluerē si aliqn ad cu
riā mittāt bñ faciūt. **S**nil.

durati. et speculator in repto
rio suo vltra pdictos casus
addit alios. s. deflozātes vgi
nes vl oppssas vl seductas.
Cōtrahētes p^o votū castita
tis emissum Fornicatōez cū
iudea vl saracena. **C**ōcipien
tē plem padulteriū. quā vir
credit suā. Procuratē abor
sum vl sterilitatez in se vel in
alio. **C**ōtrahētes mīmoniiū
post spōsalia iuramēto firma
ta. **C**ōscētē carnālī baptis
mā ab eo. vl cui^o p sessionē au
diuit. Tenentē ad baptisimū
vl pfirmatōz filios vl filias
extra necessitatē. **B**aptisan
tē p prios filios extra necessi
tatē. **V**erberatē p rem vl ma
trē. et vsurarios. et tādē sic cō
cludit. **T**ot casus ponere ni
hil aliud ē q sacerdotū pote
statē restringere q eis plena
rie data ē a xpo. **U**nd breuiter
dico sacerdotes oīa posse q
ad forz spūale q n sūt specia
liter in iure epis refuata. et q
n sūt ipse sacerdotibz directe
vl p aliqm psequentiā in dicta
Ar. c. at si extra de re iudi. et
c. nup. de sen. excō. **N**oc tñ sa
teor q vbicunq fuerit aliqd
que delictū vel enozme sup
oris est iudiciū reqrenduz. et
idez dico in oibz casibz in qbo

est generalis p̄suetudo eccl̄ie
q̄ sint ipsis ep̄is resuati. **Cō**
clusio Joh. de lignano. Jo.
de lignano in declaratiōe qm̄
facit sup. c. ois. de pe. et re. p/
bat r̄cludit ex dictis imedi
ate p̄ **Guil.** et **Specu.** et ex cle
m̄. dudū. fr̄es p̄dicatores et
m̄iores p̄nitatos p̄ audiētia
p̄fessionū posse absoluere ab
ois casibz p̄ctōz. exceptis p̄
cise illis q̄ i iure resuāt ep̄is
Sz a casibz q̄s ep̄i sibi refer
uant. v̄l de p̄suetudie sue dy
oces̄is. v̄l ex suo beneplacito
v̄l p̄ p̄stitutiones suas synoda
les v̄l p̄uiciales posse absol
uere. etiaz si ep̄i dictos casus
n̄ p̄cedāt. r̄pbat sic cle. dudū
de sepul. statuit q̄ dicti fr̄es
nō possint absoluere nisi a ca
sibz a q̄bz p̄nt curati absolue
re q̄ eis p̄mittunt a iure nisi
ip̄i ep̄i vellent aliqd̄ pl̄ p̄ferre
eis. **S**z et **Guil.** dic̄ q̄ nō ob
stat q̄ doctores ponāt m̄ltos
casus ep̄is resuatos. curati
em̄ p̄nt absoluere ab oibz oc
cultis q̄ n̄ sūt i iure ep̄is res/
uata. et n̄ sūt ip̄is sacerdotibz
directe vel p̄ aliqm̄ p̄sequēti/
am int̄dicta. licz q̄ ep̄i possint
resuare certos casus q̄ de iu
re p̄petūt inferioribz. non tñ s̄
p̄nt simplr̄. nisi in duobz casu

bus. s̄m **Guil.** duplr̄. s̄. dire
cte. s̄z cū aliq̄ fuerint legiti
i crim̄e dephēsi q̄ merito fu
erint tali p̄tate p̄uadi. **S**c̄do
indirecte. s̄. p̄ aliqm̄ p̄sequētiā
v̄l cū aliq̄s casus eueneris in
q̄ ad vtilitatē cōem expediat
q̄ talē casū retineat. et nō alit̄
xxv. q. ij. c. de eccl̄iasticis. **Nō**
aūt expedit vtilitati cōt̄ res/
uare tot casus. s̄z hoc ē pone
re laq̄os in via salutis. **S**z si
aliq̄s pure velit defēdere plu
res casus posse ep̄os rōnabi
lit̄ reseruare q̄ ad sacerdotes
parochiales. sint d̄ foro ep̄o/
rū et eorū p̄stōibz s̄biecti. tñ s̄
n̄ p̄nt facere ep̄i erga p̄dictos
fr̄es q̄ exēpti sūt. n̄ eoz ordi
natiōibz s̄biecti. v̄t extra de
exce. pla. c. nimis p̄uas. **Cū** ḡ
nō possint dicti fr̄es absolue
re a casibz resuatis i iure ep̄is
v̄t d̄ in dicta cle. dudū. ḡ p̄nt
ab oibz alijs absoluere. vicz
de cōsuetudie resuatis p̄ticta
ri loci v̄l sinodali cōstitutiōe
vnū negādo. aliud tacendo.
cōsentit. dis. xxv. c. q̄l. n̄ p̄nt
plati dictā p̄cessionē reuoca
re v̄l defalcare. n̄ directe ne/
gādo licētiā audiēdi. qz n̄ibi
lomin⁹ habēt eā p̄ cle. dudū.
nec indirecte. p̄hibēdo paro
chianos ne cōfiteāt eis extra

Prima pars libri pmi

de puil. i. c. q̄to. nec p̄ retēōez
mltoz casuū. qz fieret i frau/
dē legi. qd fieri n̄ dz. vt. c. p̄sti/
tur. de p̄cel. p̄ben. **G**ileat ḡ
Jo. mo. h̄ q̄ dicit q̄ si ep̄s p̄t
artare p̄tātē ordinarīā curato/
rū. p̄t mlto magi artare p̄tā/
tē extraordinariā ip̄oz frat̄z
qz qd̄ p̄ sup̄iorē p̄cedit p̄ infe/
riorē artari v̄l reuocari n̄ p̄t.
vt di. cxi. c. inferior. **A**d p̄sti/
tutōez aut̄ cle. d̄ puil. rel. vbi
dz q̄ a casibz ordinarijs reser/
uat̄ quēq̄s absoluere nō p̄su/
māt. **R**idendū est q̄ si itelli/
gēdū ē d̄ casibz i iure resuati
sic intēdit cle. dudū. nō aut̄ p̄
p̄suetudinē v̄l statuta alioz
p̄latoz. qz illa remouet papa
in dicta cle. dudūz. a q̄b p̄nt
dicti fr̄es absoluere. et p̄ cōis
vidz q̄cqd̄ dicat̄ per moder/
nos v̄l ariq̄s d̄ talibz casibz p̄
ep̄os resuati totū reuocat p̄
cle. dudū. sp̄caliter q̄tum ad
dictos fr̄es. **S**i em̄ p̄stitutō
posterior licz n̄ faciat mētio/
nē d̄ p̄ori ip̄am reuocare no/
scat̄. c. licz. d̄ cōsti. li. vi. mlto
magi reuocare debent dicta
doctoz si in p̄trariū p̄mulgē/
tur. **H**ec **Jo.** de ligna. **S**ed
Frā. zaba. p̄ **Lādul.** dicit q̄
d̄ casibz ep̄alibz n̄ p̄t dari do/
ctrina cū depēdeat ex p̄stitu/
tionibz ip̄oz ep̄oz et doctria

et q̄nis **Lādul.** dicat q̄ b̄is
irregularitatē quā sol̄ papa
tollere p̄t n̄ p̄t absolui a p̄ctō
aū dispēsatōez. **Frā. zaba.** di/
cit **Trū.** i. q̄ p̄t absolui a p̄ctō
remanēte macula irreglarita/
tis. **Q**z ḡ nō est claz q̄ sunt
casus ep̄is resuati in iure cō/
muni. iō tutior via ē i b̄mōi
q̄ fr̄es si p̄nt sciāt ab ep̄o q̄s
casus vult sibi reseruare. et d̄
illis nō se impedire. oēs q̄o ali/
os casus sibi faciāt p̄cedere.
Tertū est aut̄ fm̄ oēs q̄ ab/
solutio ab excōicatōe maio/
ri reseruati ep̄is. **I**tē dispēsa/
tio v̄l omutatio votoz. **I**tē
relaxatio q̄rūdā iuramētōz.
Dispēratio q̄o icertoz. an p̄/
tineat ad ep̄m. v̄l ad aliū. b̄s
sup̄ i. ij. p̄te sūme. ti. d̄ resti. c.
iij. et ibi diffuse. **Frā. zaba.**
in cle. dudū. i. glo. sup̄ h̄. p̄cel/
sa. dic̄ glo. **Jo.** h̄. an. **Lādul.**
Pau. **Stepha.** et zen. tenere
q̄ ep̄s possit reseruare casus
de q̄b curati poterāt aū b̄ac
p̄stitutōez dudū absoluere.
ita q̄ reseruatō p̄iudicet fr̄i/
bus. i. q̄ etiā nō poterūt tūc
ab ip̄is reseruati casibz absol/
uere. qd̄ ē s̄ h̄ qd̄ h̄ dic̄ **Jo.** d̄
ligna. **E**t itelligit ista resua/
tio casuū ep̄aliū de ac̄tibz ex/
terioribz cū effectu. et nō d̄ i/
terioribz. v̄iciz si q̄s desiderat

uit vel etiā q̄sinit aliū occide
re. istud homicidiū cordis n̄
est de casibz reseruatis epis.
Dicit etiā **Pe.** de pat. q̄ i
cest⁹ q̄ cōmittit a pueri q̄ nō
hūt vsū rōis nō ē de refuat
epis. qz nec p̄ h̄ tollit h̄gitas
nec causat affinitas.

Caplm̄ duodecimū de sa
cerdote q̄ absoluit aliquē a
casu a q̄ nō pōt absoluerē.

Et nota qz
si confessor q̄cūqz ali
quē absoluerit d̄ ali
quo p̄cō a q̄ nō pōt. siue q̄a
ē reseruāt⁹ ep̄o. siue qz nullā
bz auctoritatē. q̄uis q̄uit pec
cet. p̄cipue q̄n absoluit scien
ter vl̄ ex ignorātia iuris cras
sa. tñ ex h̄ nō incurrit aliquā
cēsurā. vl̄ ex cōdicatōnez. siue
sit cleric⁹ secl̄ar⁹. siue religio
sus tal̄ absoluens fm̄ **Fran.**
zaba. z **zē.** **S**z tenet illū quē
sic absoluit auisare de errore
suo. si cōfiscit. vl̄ p̄t inuenire.
ille tñ q̄ ad deū excusat. dū h̄
igrat **Et** q̄ dictū ē q̄ cōfessor
d̄ illū auisare quē absoluit.
cū nō posset itelligit q̄n fieri
n̄ p̄t sine scādalo notabili. vñ
in cōsist. **Basilic.** qdā mltū pi
ti habita sup̄ h̄ collatōe: dixe
rūt q̄ talis cōfessor perat au

toritatē a sup̄iori sup̄ h̄ casu
a q̄ nō potuit absoluerē. z tñ
absoluit. q̄ habita vocet illū
quē absoluerat cū nō posset.
z p̄ aliquē modū coop̄tū iter
roget de aliq̄bz q̄ sibi ē cōfes
sus q̄i volēs se meli⁹ i forma
ri. ac si plene n̄ intellexissz. z si
q̄ alia criminalia postea cōmī
serit. z sic ab oībz itez absol
uat d̄ tūc al̄s auditis z pus.
Uel si magnū scandalū ex h̄
timere⁹. sic q̄ p̄dict⁹ modus
seruari n̄ possz absoluat absē
tē. si ab vltia cōfessioē credi
t⁹ p̄seuerasse tales i ḡra. **E**ut vt
alijs placuit cū ex h̄ timere⁹
notabile scādalu eueniri cō
mittat x̄po sūmo sacerdoti. p̄
sertim q̄n mltitudo ē sic ne
glecta. vl̄ mltuz distat a loco
vbi ē cōfessor. **S**z si religio
sus absoluerz aliquē ab aliq̄
snia excōdicatōis suspensiois
vl̄ inēdicti i iure posita icide
ret i excōdicatōez. a q̄ n̄ possz
absolui citra sedē aplicā. cle.
d̄ reli. p̄uile. **S**ec⁹ si absolue
ret a snia hōis. qz tūc n̄ icur
rerz fm̄ pau. q̄uis q̄uit pecca
ret. sz clerici secl̄ares absolue
do a sn̄is iur̄. q̄uis z ipi ma
le faciāt n̄ tñ aliqm̄ icurrēt cē
surā. **C**aplm̄. xiiij. an in
generali p̄fessioē p̄treat sp̄eal

Prima pars libri primi

Nota etiam
q^{uod} v^{er}o dicit Jo. an.
sup. c. tua nobis. i.
glo. extra d. off. vii. Si epus
dedit vicariuz generalē. et in
mādato aliqd exp^{re}ssit de his
q^{uod} req^uerūt spēale mādatū secu
ta generali clausula. et omnia
alia q^{uod} p^{ro} nos possum^{us}. etia^m si
mādatū exigant speciale. fm
Hostie. sat^{is} videt^{ur} q^{uod} tal^{is} etia^m
possit spēalia ad istar^{um} cura
toris. sec^{us} si aliqd de spēalib^{us}
n^{on} fuisset ibi exp^{re}ssum. h^{oc} Jo.
an. Ad videt^{ur} intelligēdū q^{uod}
tū ē de p^{re}te p^{ro}por^{um}. et in foro
p^{re}tēioso. nā si iⁿ foro p^{re}scie ali
ter p^{re}staret de intētiōe p^{re}ferēt^{ur}
autoritatē q^{uod} ille itēderit hoc
etia^m si nō exp^{re}ssisset aliqd iⁿ ge
nerali p^{re}ssione intelligerent^{ur}
spēalia. xxij. q. v. c. hūane. et h^{oc}
idē dici p^{ot}est de autoritate data
ab ep^{iscop}o p^{re}ssorib^{us}. q^{uod} s. d. cen
do do vob^{is} autoritatē meā in
cōfessione. n^{on} intelligit^{ur} p^{ro}p^{ter} h^{oc}
cōcessisse casus suos. nisi ali
cui p^{re}staret q^{uod} p^{ro} bec^{is} p^{ro}ba gene
ralia intēdit casus suos p^{re}ce
dere. s^{ed} dicēdo istū et illū: et oē
alios meos casus. tūc intelli
git totū dedisse.

Capitulū. xliij. q^{uod} possint
penitētiarij curie romane

Nota
q^{uod} p^{re}starij mino
res in curia p^{oss}unt
absolvere v^{er}icūq^{ue} venientes
ab oib^{us} casib^{us} p^{er}ctōz: et sentē
tijs ep^{iscop}is refuat^{ur}. h^{ab}ent ei^{us} auto
ritatē q^{uod} ep^{iscop}alē in foro p^{ri}ue et
maiorē q^{uod} ad q^usdā casus excō
municatōnis et dispēsatōnis
Sūm^{us} v^{er}o p^{re}starij^{us} adhuc bz
maiorē iⁿ p^{re}lib^{us} alijs casib^{us} ex
cōmunicatōis et dispēsatōnis.
Cap^{itulum}. xv. q^{uod} sciendū q^{uod}
p^{re}ssor nō intelligit penitētē.

Nota v^{er}o
q^{uod} cū p^{re}ssor n^{on} intel
ligit penitētē. aut
ex iⁿp^{er}itia ligue. aut ex dormi
tiōe. aut ex distractiōe mētis
ad alia applicare. vel ex alia
cā fm Job. neapol. i. q^{uod} lib^{er}. q^{uod}
cum sac^{ra}l^{is} absolutō p^{er}rigat^{ur}
p^{re}ssidēz. p^{re}ssio v^{er}o iⁿptat fue
larōz q^{uod} n^{on} p^{ot}est eē nisi flatōerni^{us}
s. p^{re}stēt^{ur}. et p^{re}ceptōe alt^{er}i^{us}. s. cō
fessor^{is}. q^{uod} si alt^{er}z istoz d^{ic}it iⁿ
p^{re}sato casu credo d^{ic} illo p^{er}ctō n^{on}
eē factā p^{re}ssidēz. et p^{ro}p^{ter} n^{on} iⁿ
p^{re}di absolutiōez. h^{oc} ille. Si
tū nō h^{ab}et fac^{ere}. et p^{re}ss^{us} q^{uod} dē d^{ic} h^{oc} n^{on}
p^{ro}p^{ter} p^{re}dit absolut^{us} ē corā d^{eo}. n^{on}
tenet itare q^{uod}sq^{ue} sciat illū nō
p^{re}cepisse seu intellexisse p^{er}ctā

sua. et hec tria sunt de partibus quibus. i. mortalibus que sunt de necessitate preterita. non autem de venialibus. ad que quod non tenet de necessitate. et ubi talia modica raro obaudiunt ab eo que aliam agnoscit personam.

Finit prima pars que fuit de potestate seu auctoritate professoris.

Incipit secunda pars libri prime que erit de scientia professoris. que erit duplex. **Primus** scilicet duplex est clavis ordinis scilicet scientie et potestatis.

Ducto de potestate professoris: nunc videndum est de ipsorum scientia. **E**st enim duplex clavis ordinis. scilicet clavis scientie et clavis potestatis. **U**nde Christus petro dixit. **T**ibi dabo claves regni celorum. **M**at. xvi. **N**ota tamen quod ista scientia non dicitur clavis sed ipsa potestas discernendi atque examinandi: siue cognoscendi in foro scientie et potestatis de terminandi seu diffiniendi causam. i. ligandi et solvendi de clavis potestatis. **I**sta igitur duplex potestas est una in essentia sed duplex in effectu. **S**cientia autem acquisita non est clavis sed bene

innat uti clavis. et de his clavisibus habes di. xx. p. totum.

Quanta scientia requiritur in confessorio. §. ii.

De quantitate scientie confessoris: quantitas. scilicet oportet eum habere peritiam. dicitur

Aug. de pe. dis. vi. c. i. oportet ut spiritualis iudex sciatur agnoscere quecumque debet iudicare. **D**icitur tamen. i. liij. dis. xvij. i. expositio nel se. **H**ec scientia et si non sit maior. tamen debet tanta ut sciatur discernere inter peccatum et non peccatum. et peccatum mortale et veniale. et si in aliquo esset dubitatio sciatur dubitare ut possit ad periculosiores recurrere. **A**lib. autem in. liij. dicitur. quod non tenet sacerdos scire discernere nisi in eo que sunt capitula: et que mortalia contra. et que venialia ex genere. **S**ed bene sciens dicitur idem: puto quod peccat mortaliter talis audiendo. et tamen institutus per peccatum quod ipse et tamen permittens institutum monstrare si sua interest talis prohibere. **D**icitur etiam quod in perplexis casibus sacerdos ecclesie parochialis debet esse ita discretus ut talia diffinitiones esse sciatur. nec esse procedendum in eis sine superioris consilio vel auctoritate. **A**lib. in. liij.

Suif. duran. in summa sua dicitur quod quicquid professor se ingerit

Secūda pars libri pmi

ad cōfessiōes audiēdas: toti/
ens se offert ad rīdēdū d̄ q̄li
bet ⁊ intēdū d̄ casibz inopiatis.
⁊ alias inauditis: ⁊ q̄stionibz
seu casibz valde pplexis. **Dei**
bet ḡ cōfessor scire discernere
int̄ pctā ⁊ differētiās pctōz.
Uñ scire d̄z p̄fessor si ea q̄ ex
pmit sibi penitēns sint pctā
v̄l nō. puta an bella p̄ncipiū ⁊
ipoz exactiōes sint licita vel
nō. ⁊ v̄r̄z cōtract⁹ q̄ fiūt sint
liciti v̄l illiciti. et q̄n ad resti/
tutōez teneat ⁊ q̄n nō. ⁊ an ei
d̄beat. phibere cōiōnē. v̄l cō
cedere. q̄z si cōfessor iudicat
licitū qd̄ ē illicitū. tā cōfessor
q̄z penitēs ī foueā cadūt. nisi
forte p̄babil̄ iḡzātia eū excu
set. puta si h̄z aliquē doctorē
autenticū ⁊ famosū cui⁹ opi
nioni innitit̄. **Uñ** si cōfessor
nō est expertus in casibz. ita q̄
nec nouit dubitare nec per se
iudicare. cū piculo aīe sue au
dit cōfessiones. hec **Buil.**
Pe. d̄ pal. in. iij. dist. xix.
onidit maiore scīaz req̄ri ī eo
q̄ se ingerit q̄z ī eo q̄ ponit ad
B̄a sup̄ioribz suis ex obediē
tie iniūctiōe. ⁊ de p̄mo p̄t in
telligi dictū rigorosū. **Buil.**
durati. d̄ sc̄do dictū. **Tho.** et
Alber. Dicit ei ip̄e **Pe.** Dis
sacerdos h̄z clauē scīe ⁊ potē

tie. i. autoritatē discernēdi et
porentiā ligādi ⁊ soluendi. li
cet multi n̄ habeāt scīam de/
bitā et ecōuerso. **Alti** em̄ sa
cerdotes habent scīaz q̄ non
h̄nt autoritatē discernēdi. se
cūdi qd̄ ē sine pctō. s̄z p̄mi cū
pctō suo si s̄z p̄curaret. alias
si iūti ponerent̄ excusati sūt
si p̄posuerūt impedimētū n̄
sunt auditi. **Dun⁹.** i. officiū
iudicandi necessariū est. et p̄t
ad hoc compelli. s̄z ad offici
um iudicādi ⁊ ad platōez ca
rens scīa. ⁊ tūc nō peccat sic ī
religionibz cōsuetuz est fieri.
At qd̄ dicit **Grego.** q̄ si indi
gnus ē nō debet obedire. ⁊ si
dign⁹ d̄z obedire. intelligē
dū est d̄ illo q̄ h̄z defect⁹ quī
sūt iur̄s. v̄icz irregularitatis.
⁊ tūc nō d̄z obedire nisi ab eo
p̄ dispensationē moneat̄. al̄s
tenet religiosus obedire. ali
oq̄n q̄libet religiosus bon⁹ q̄
reputaret se indignū refuge
ret. ⁊ sic soli indigni p̄moue
rent̄ et ponerent̄. **Qui** h̄o nō
coact⁹ s̄z sp̄ore accipit p̄tatez
siue platōis. siue audiēdi cō
fessiōes nō h̄ns sufficiētē sci
entiā peccat. **Sed** q̄ inuit⁹ ⁊
coact⁹ nō accipit s̄z suscipit n̄
peccat **Uñ** sine pctō ab īscio
haberi ⁊ suscipi p̄t. sed accipit

nō p̄t p̄tāl iudicādi sine p̄ctō
Nec p̄e. Si tñ i eo eēt tāta
 iḡrātia q̄ oīno inept̄ esset. qz
 nec etiā scit q̄ **A**ho. **z** Alb. dī
 cūt sup. credo q̄ n̄ excusaret
 a p̄ctō. etiā si ex obediētia in
 iūcta poneret se ad id ad qd̄
 omnino inept̄ ē cum piculo
 animaz.

P An p̄fessor teneat scire an
 p̄ctā in cōfessione audita sint
 mortalia vl̄ venialia. s. iij.

Quāz aut̄ confessor te
 neat scire d̄ oībo q̄ si
 bi dicunt in p̄fessioe
 an sint mortalia vl̄ venialia.

Henric⁹ in quolibet sic re
 spōdendo distinguit. Pecca
 ta sūt i duplici genere. Que/
 dā sūt p̄ctā qz phibita. qz si n̄
 eēt phibita nō essent p̄ctā.
 vt sunt oīa q̄ sūt d̄ iure posi/
 tūo. vt audire missaz die do/
 minico. semel i āno cōfiteri z
 cōicari. z h̄mōi. **E**t talia tene
 tur q̄libet confessor scire. nisi
 habeat cām rōnabilē q̄ eū ex/
 cuset. vt si forte tpe phibitio
 nis erat in t̄ra longinq̄ vel in
 carcere. **A**lia sunt p̄ctā nō qz
 ab hoīe phibita. s. qz d̄ natu
 ra sui mala sunt etiā si n̄ phi/
 beant. z h̄oz qdā sunt capita
 lia. vt supbia luxuria zc. **H**ic
 eū sūt q̄ si elemēta et p̄ncipia

q̄de necessitate quēlibet con
 fessorē scire optz. **Q**uedam
 h̄o sūt p̄ctā q̄ sūt spēs p̄ctōz
 capitaliū. vt illa q̄ recipiunt
 h̄oz p̄dicatōez vt fornicatio
 z ebrietas. z h̄mōi. **F**ornica/
 tio h̄o luxuria qdā ē. et ebrie
 tas qdā gula. **E**t h̄oz p̄ctōz
 spēs qdā sūt q̄ ipoztāt malū
 d̄ suba sui act⁹. eo q̄ statim no
 minata habeāt ānexū malū.
 vt fornicatio. et d̄ talibz etiāz
 confessor scire tenet vtz sint
 mortalia vl̄ non. vl̄ venialia.
Quedā h̄o de suba sui act⁹ n̄
 h̄nt deformitatē. s. ex libidi
 ne faciēte sicut cōgscere vro/
 rē. p̄paz n̄ ē p̄ctm̄ d̄ se. tñ pos/
 set q̄s vrozē cū tāta libidine
 cōgscere q̄ eēt p̄ctm̄ mortale.
 vt si eā p̄gnoscerz si etiā n̄ eēt
 vroz ei⁹. z d̄ talibz nō optz q̄
 cōfessor sciat vtz sint morta
 lia vl̄ v̄cialia. qz nec cōfiterē
 frēq̄nt scire optz **A**lia sūt p̄ctā
 q̄ sūt filie p̄ctōz capitaliū. vt
 illa p̄ctā q̄z fines tminant et
 ordinant ad fines capitaliū.
 sicut dol⁹ z acq̄sitiō rei iniu/
 ste. z de talibz p̄ctis frēq̄nter
 opinionones sūt p̄rie inf̄ docto
 res. z de t̄libz n̄ tenet simplex
 curat⁹ nō ordinari⁹ scire vtz
 sint mortalia vel nō. **C**urat⁹
 at ordinari⁹ vt ep̄s z archiep̄s

Secunda pars libri primi

z ceteri alij supiores plati tenent scire. qz ipsi sūt purgatores. et tenent alios purgari facere z illūinare. z iō tenent sci re nouū z vet⁹ testamentum. b^e ille. **A**ueat autē p̄fessor ne sit p̄ceps ad dandā s̄niam demortali qm̄ nō ē cert⁹ et clarus. z vbi in aliq̄ mat̄ia varie op̄niōes sūt q̄z pluriū z solēniū doctoz. vtz sit licitū vel illicitū. sic d̄ nō soluēdo decimas vbi nō ē p̄suetudo. parit̄ sūt ad dādū si eccl̄ia peteret. q̄ qdā dicūt eos eē ī statu dānatiōis. vt Inno. Alij hō dicūt q̄ nō. vt Tho. Jo. an. z archi. z d̄ emp̄tōe iurū mō t̄s Florētie. v̄l imp̄st̄i venetoz. qd̄ qdā dicūt eē vsuram alij licitū dicūt. z m̄lt̄a h̄mōi cōsulat t̄n sp̄ q̄ tuti⁹ ē a talibus abstinere. extra de spon. c. Inuenis. nō t̄n p̄dēnet p̄riūm faciētes. seu p̄trariā op̄nionē tenēres. nec p̄pter hoc deneget absolutionē. S̄z vt dicit Guil. dicat p̄fessor q̄ illud faciēdo n̄ ē tutū s̄z dubiū. z iō bñ sibi p̄uideat. Si aut̄ oīno p̄scia p̄fessor dictaret illud eē mortale z nō posset p̄sciam d̄ponere: qd̄ t̄n debet ad p̄siliū sapiētū fcurrat z nullo mō d̄z facere p̄tra cō

sciētiaz. qz peccaret mortāl̄r. xxviii. q. i. cā. deinceps. s̄. ex bis. iūcta glo. S̄z cū illd̄ tale ess̄z d̄ cōez op̄niōez doctoz. z cōiter sic fuaat a sapiētioribz. q̄uis aliquem doctozē audiret p̄riū tenere nō debet illi d̄ leui adherere. Quō hō qd̄ debeat deponere in h̄ p̄sciētiā erroneā v̄l scrupulosā habes supra in p̄ma pte. ti. ij. c. de consciētia.

P̄terāda ē p̄fessio in secularibz. s̄. iiii.

Sciētiā tenet p̄fessor q̄ sunt illi casus ī q̄bz tenet qd̄ iterare p̄fessionē. z sūt q̄ttuor s̄m p̄. de pal. duo hō sūt ex pte p̄fiteri. Prim⁹ s̄m p̄. Tho. Ray. z Hosti. z oēs alios. s̄. qm̄ aduertēter tacet aliq̄d qd̄ est mortale. v̄l credit. v̄l p̄ba biliter dubitat eē mortale ex verecūdia v̄l alia cā iniusta. tūc etiā mortāl̄r peccat p̄mit tendo fictionē in sacramēto z notabilē irreuerentiā. z iterare tenet talē p̄fessionē. Si t̄n talis p̄fiteret eide cui z prius z ille habet in memoria pctā ei⁹ sufficit dicere illud occultatū z illā fictionē s̄m Guil. duran. imo etiā si n̄ h̄beret ī memoria. vt p̄t̄z ī fine. iiii. casus

Sed si dimitteret ex aliq̃ iu-
sta causa. puta quia pbabilr
dubitat eū sollicitare ad ma-
lū de q̃ p̃fiteret̃ vl̃ reuelatorem
cōfessionis. vl̃ dicēdo id cū sit
cōfessor manifestaret pctm̃ qđ
audiuit. puta si iniuste absol-
uit cū nō debeat. 2 in his ca-
sibz n̄ hūdo copiā nisi tal̃ cō-
fessoris. cui p̃fiterēdo aliqđ p̃-
dictorū seq̃ret̃. tūc satis videt̃
q̃ sit excusar̃. **D**icit etiā p̃di-
ctus Duran. q̃ si ex igr̃tia
crassa 7 supina aliqđ retinu-
it mortale: qz noluit cogitare
de suis peccatis tenet̃ totuz
iterare. **S**ecus si ex ignoran-
tia pbabili. qz tūc solū illud
qđ dimisit. **S**ecus ē fm̃
Tho. et Pe. qñ nō impleuit
penitētiā seu satisfactiōē in-
iunctā p mortalibz ex p̃tem-
ptu vel ex negligētia. 7 ē obli-
tus ei⁹. si em̃ eius recordaret̃
adhuc possz p̃ficere. 7 tūc p̃fi-
ciēdo iterare non tenet̃. et p̃ci-
pue qñ nō ē sibi p̃fix⁹ termi-
nus quē nō possit trāsgredi
q̃uis sibi sit declaratum in q̃
ipaz debeat facere. vl̃ in alio
tpe ipam supplere. coīpo aut̃
q̃ facit sibi p̃positū nō imple-
di p̃niam sibi iniūctā p mor-
talibz ex negligētia vel cōrē-
ptu peccat mortaliter. qz te-

net̃ ad illā sub p̃cepto. **S**ec⁹
ho est de p̃nā iniuncta p ve-
nialibz: ad quā nō tenet̃ d̃ ne-
cessitate fm̃ Tho. Idē si pe-
nitētiā iniunctā p mortalibz
dimitterz ex impossibilitate
puta ex infirmitate et h̃mōi.
Posset tñ p̃nā iniuncta ab
vno cōfessore mutari ab alio
cui p̃fiteret̃. etiam sine audiē-
tia pctōz illoz p qđ erat im-
posita fm̃ Pe. de pal. de hoc
infra vide. **T**ercius casus
fm̃ Pe. Tho. Ray. 7 Hosti-
est ex pte p̃fessoris qñ vicz no-
tabiliter est ignorās sacerdos
ita q̃ nescit discernere inter
mortale 7 veniale d̃ cōibz pec-
catis. 7 p̃cipue cum penitens
habet casus intricatos 7 dif-
ficiles. **C**oncordat Duran. 7
addit. et si nisi penitēs sit pe-
riculus: 7 instruat confessorē
Cum aut̃ vadit ad eum quē
scit idiotā 7 ignorantē tenet̃
iterare. h̃ Duran. **N**ō videt̃
intelligendū qñ pōt h̃fe aliū
sufficiētē. nam si aliuz habe-
re nō potest. 7 multo magis
qñ est in piculo mortis pōt 7
debet p̃fiteri ei quē h̃z. **U**nō
Aug. dicit de pe. di. vi. **Q**ui
vult p̃fiteri vt inueniat gr̃az
sacerdotes q̃rat scientē solue-
re 7 ligare. **Q**uartus casus

Secūda pars libri pmi

est ex pte p̄fessoris. est aut̄ im-
potētia absolūdi fm̄ **Petr**
Tho. Ray. z **Hosti.** qđ p̄t eē
dupl̄r fm̄ **Pe. de pal.** z **Du.**
rañ. v̄l qz h̄z p̄ratē artatā ab-
solūdi. qz. l. ab aliq̄bo p̄ctis
ñ pōt absolūere sup̄iore refer-
uāte sibi illos. et tñ ab illis d̄
facto absoluit. Et p̄fessus il-
li cū ei p̄stat tenet̄ itez cōfite-
ri. nō qđ oīa fm̄ **Pe. de pal.**
sed illa tñ de quibz nō poru-
it absolūere. aut hoc est quia
nullam habuit p̄ratē. et h̄ q̄a
nō erat sacerdos q̄uis repu-
taret. vel qz nō subditus. v̄l
qz intrusus. aut qz excōicat⁹
vel suspensus ab officio hu-
iusmodi. et absolut⁹ a tali cū
illi h̄ p̄stat tenet̄ itez cōfiteri
qz realiter nō ē absolutus. q̄-
uis ignorantia facti excuset
eū in p̄spectu dei ac si eēt ab-
solutus: dū nescit. fm̄ **Tho.**
in q̄libet. **Sz** pe. d̄ pal. i. iij.
dist. xvij. q. vi. sic distinguit.
z notabilr. qz aut impedimē-
tū qđ h̄z absolūēs ē iuris di-
uini v̄l hūani. Si iuris diui-
ni. vicz qz nō fuit baptisatus
talīs. v̄l nō ordinat⁹. z i h̄ ca-
sū absolutus a tali tenet̄ ite-
rū cōfiteri h̄ scito. nec papa
posset de p̄trario dispensare.
Si h̄o impedimētū ē iuris

hūani. puta qz suspensus est
vel excōicat⁹ z h̄mōi. tūc ipe
dimētū aut ē notoriū aut oc-
cultū. Si notorium. puta qz
manifeste v̄l publice p̄bera-
uit clericū. p̄p̄t qđ ē excōica-
tus notorie. aut manifeste in-
trusus. scz p̄p̄t p̄cessionē se-
culariū posic⁹ in ecclia cura-
ta. znō p̄ canonicā cōcessiōez
p̄pter qđ titulum nō h̄z. nec
p̄ratē sup̄ parochianos il-
lius ecclie. z talis p̄fessus isti
tenet̄ itez p̄fiteri h̄ scito. Si
h̄o impedimētū ē occultū: tūc
aut confitens scit illud impe-
dimētū. aut nescit. Si scit cō-
fiteōdo illi tenet̄ itez cōfiteri.
z peccat mortāl̄ cōicādo illi
in diuinis. Sed si nescit ipe
dimētū qđ etiā alijs occultū
est. z h̄ ignorantia facti. puta
qz p̄cussit clericū nullo vi-
dente. tūc ñ tenet̄ iterare. Ar-
gumentū ad h̄ de scia serui q̄
liber putabat publice q̄ ra-
ta est. Sed si hoc nesciret ig-
norantia iuris. puta qz scit il-
lū p̄cussisse clericū. sed credit
nihilomin⁹ ipm̄ posse andi-
re cōfessiōes. nō excusat p̄p̄t
h̄ qñ teneat̄ iterare p̄fessionē
fm̄ **Pe. d̄ pal.** Quid⁹ casus
i q̄ q̄s tenet̄ iterare p̄fessionē
fm̄ **Pe. de pal.** vbi. s. est ipe

dīmētū ex pte pfitētis scilicet
vlt oblitū vlt ignoratū pbabi
lit. puta qz erat excōicat⁹ ma
iori vlt minori excōicatōne. li
cet nesciret. z cū postea sciuit
teneat itez pfiteri absolut⁹. qz
ligat⁹ excōicatōne absoluti nō
potuit a pctis. et pbabil⁹ ig
norātia pseruat a clpa z a pe
na irregularitatis. sz nō facit
nō eē excōicatu. ppter qd si
tūc eligeret vlt sibi bñficiū
pferret. ignorātia nō faceret
qz sibi aliqd ius acq̄reret. c.
aplice. extra de cleri. excō. mi
nif. Est aut min⁹ capat sacra
mētoz a qz picipatiōe dire
cte excludit qz q̄rūclūqz alio
rū. z idō absolutio nulla. Et
dicit idem Pe. qz i b casu z in
alijs in qbz qz tenet itare cō
fessionē si pfiteret eidē nō op
teret iterare pctā explicite. sz
solū iplicite. dicēdo. Pecca
ui i illis q̄ als vob dixi. sicut
si nulla fuisset absolutio d fa
cto. Dilata em̄ absolutio p
m̄ltos dies fieri p̄t. etiā si ipe
oblit⁹ fuerit. dū tū pnia ei p
us inoruerit. qz si nō tarasset
penitētiā tūc opteret ad me
moriā reducere. vt moderare
tur iuste. ppter qd remittēs ad
ep̄m si nō absoluat d3 pniaz i
notescere. quē post reditū ab

soluens iniūgit dicēs. facias
qd tibi dixi. qz ligare nō debu
it aq̄qz absoluerz. ita z i ppo
sito. Dec Pe. Quil. etiā dic
qz pnia nō req̄rit tāta p̄tinui
tate agēdoz z dicēdoz sicut
alia sacra. Sz in vna die p̄t
fieri ps p̄fessōis. z in alia die
altera. vlt i vna die p̄fessio au
diri. z in alia impendi absolu
tio. z iniungi pnia pctōz.

Sext⁹ casus est qū qz facit
cōfessionē in mortali sine p
posito abstīnēdi. sz qz iste ca
sus habet varias opiniones
z satis difficiles. iō declara
bit in seq̄nti. §.

En valeat confessio ab in
contrito facta vt eā iterare nō
oporteat. §. v.

Qua ex cō
fessionē p̄fessionis ē
qz sit lacriabil⁹. cū
dolore seu displicētia de pec
cat⁹ saltē fm rōnez. Unde q̄
rūt doctores. Utz p̄fessio fa
cta a nō cōtrito. qz. s. nō dōlz
sufficenter. vel nō pponit se
abstīnere a pctis valeat ita qz
non teneat eā iterare. et respō
det Pe. de pat. i. iij. di. xxiij.
qz ad arg. b ē triplex mod⁹ di
cēdi. Primus est qz nō va
let ad remissionem culpe nec

Secunda pars libri p̄mi

pene: nec tūc nec recedēte fi-
ctiōe. vñ ⁊ tūc tenet iterare. ⁊
hec est opinio **Bos.** in q̄libz.
Ray. ⁊ **Hos.** i. summa. **Bo-**
nauēti. in. iij. **Durañ.** **Rob.**
Olchor. **Clincē.** in speculo hy-
storiali. **E** Scōs mod⁹ dicē-
dī ē q̄ talis p̄fessio valeat ad
remissionē culpe. qñ impeni-
tens confitetur ⁊ absoluit. licet
tunc nō recipiat fructū cōfes-
sionis tñ recedēte fictiōe reci-
piet. sicut dicit de baptismo. et
rō b⁹ forte est. qz sic i baptis-
mo imp̄mit charact⁹ ad quez
recedēte fictiōe sequit⁹ ḡra. ita
i p̄nia imp̄mit qdā ornat⁹ ad
quē recedēte fictiōe seq̄t ḡra.
Et b⁹ ē opinio **Pe.** **Tho.** **Ri-**
car. in. iij. **Jo.** ⁊ **Ber.** in glo.
videt etia esse d pe. di. i. c. mē-
suraz. s. seq̄nti. **D**icit em̄ qñ
ē necesse q̄ peccata q̄ semel sa-
cerdoti confessi sumus eadē
denuo p̄fiteamur. **A**lt et ter-
cius modus dicendi cōcor-
dans ambos. **A**lt em̄ talis
nō bz intentionē p̄fitendi sa-
cramentaliter ⁊ absoluedi s; z
deridendi. aut bz intentionē
cōfitendi. **I**n p̄mo casu nō li-
berat a p̄cepto diuino de p̄fes-
sione. qz sine inrētiōe nō pōt
suscipi essentia sacramēti qd
p̄sistit in vsu. vñ tenet iteruz

confiteri. **S**i aut̄ intēdit tūc
distinguendū est. qz intēdēs
implere p̄ceptū ⁊ suscipe ve-
rū sac̄m qd ecclia p̄fert. aut
nullā bz p̄niam de suo pctō:
aut aliquā. si nullā tunc p̄nie
sac̄m n̄ suscipit. qz p̄as hu-
iusmodi sacramēti eēntialis q̄
p̄sistit in actu suscipiētis: est
act⁹ interior. vnde sine eo nō
est. sicut nō esset m̄moniu; z
si q̄s intēderet vez sacramē-
tū suscipe: non tñ p̄sentire ni-
si in carnalē copulā ⁊ ad t̄p̄s.
Sed si aliquam bz p̄niaz de
pctis suis: tūc itez distiguē-
dū est. qz aut talē bz p̄niaz q̄
sufficit cum sacramento. pu-
ta cōtritus accedit ad p̄fessi-
onē ex quo fit ibi cōtritus vi-
clauium vnde fugat fictiō. ⁊
sic nō habz dubiū. qz ⁊ sacra-
mentū suscepit ⁊ effectū eius
scz remissionēz pctōz. vñ nō
tenet iterare. ⁊ silr imo forti⁹
si accedit cōtrit⁹. **S**i vō ha-
bet talē penitentiā q̄ nō suffi-
ciat cū sac̄o ad ḡram. qz nec
etiā attritus accedit. tūc ē ve-
ra opinio **Tho.** s. q̄ recedēte
fictiōe: tūc incipit valere cō-
fessio. ⁊ nō tenet p̄fiteri nisi fi-
ctionē suā. puta si habuit qñ-
dam dolorem imp̄fectum. s; z
nō sufficiēter discussiss; p̄sci-

entiā suā. putabat autē discul
fisse q̄ntū sufficiebat. v̄l si do
lebat d̄ pctō p̄terito. nō ppo
nens canere i futuro. aut ecō
uerso. v̄l dolor nō erat maxi
mus sicut d̄bebat. ipe tñ fm
p̄sciam suā nō erat fict⁹. licet
fm vitatē esset. ⁊ sic nihil ce
lauit qd̄ crederet mortale. et
p̄ p̄ns fm suū iudiciū cōcur
rebāt oīa q̄ erant necessaria.
postea autē certificat⁹ de erro
re sue p̄scie penitet de illo d̄se
ctu. **P**ōt igit opinio Tho.
multis modis saluari. **U**no
mō loq̄ndo de eo qui fict⁹ est
p̄uatiue nō positiue. qz. s. ha
bet dolorē. sed ita imp̄fectuz
q̄ nec cum sacramento actu su
scepto sufficit ad p̄ritiōnez.
nihilomin⁹ tñ hāc imp̄fectio
nē q̄ est fictio nō cōfiteri. quia
credit eē sufficienter disposi
tus. ⁊ sic n̄ sciēter celat pctm̄
qd̄ fuit in hoc. qz. s. nō exami
nauit p̄sciam suā sicut debu
it. ⁊ sic qd̄ erat error iur⁹ diu
ni nō tollit fictiōnez respectu
vltimi effectus sacramēti. q̄a
improbabilis. vnde nō excu
sat. sed tñ eo ip̄o q̄ error tollit
fictiōnez que excludit essenti
am sacramēti vñ vez. sacm̄
fuit. tali ḡ q̄ vez. sacramētuz
suscipit ornatus imp̄mit. s̄

gfa non dat. sed postea qñ re
dit ad cor ⁊ recolit se non bñ
fecisse debitū suū ex negligē
tia sua oblitū. tūc incipit va
lere cōfessio. ⁊ nō tenet confi
teri illa q̄ p̄ns confessus fuit.
sicut fictus. qz non fuit dimi
diata ex intētiōe. sed solū illā
fictionem tenet itez cōfiteri.
Si autē fuisset fictio positiue.
qz. s. nō dolet. ⁊ scienter celat
fuisset p̄fessio nulla. v̄l si con
fessus fuisset nō debuisset sibi
dari absolutio. sed si data ei
fuit dubiū est: verū ornat⁹ sit
imp̄ssus. quo casu **T**ho. non
pōt intelligi. **S**ecūdo mō p̄t
intelligi opi. tho. qñ ē positi
ua fictio q̄ntū ad s̄ q̄ nō do
let nec p̄ponit abstinere. tūc
ista fictio nō occurrit sibi vt
p̄fitenda. nec actu cogitauit
q̄ teneat eā p̄fiteri. tunc enī
sicut de pctō qd̄ occurrit q̄/
dem: s̄ nō credit q̄ sit pctm̄.
aut q̄ sit mortale ⁊ de necessi
tate p̄fitēdū. p̄inde est ac si fu
isset oblit⁹ p̄ negligētiā. n̄ fe
cisset debitū suū de scrutādo
p̄sciaz suā. in q̄ casu solū illd̄
p̄fitēdū ē. ⁊ est vez. sacramen
tū. licet sit hic ignorantia iu
ris diuini. ⁊ s̄ mō p̄t sustine
ri dictum **T**ho. xxj. dist. ar.
i. i solutiōe vltimi ar. vbi dīc

Secūda pars libri pmi

q̄ ignorātia iuris diuini nō excusat a fictiōe. ⁊ sic talē vocat fictuz. **E**xercio mō pōt sustineri opinio **T**ho. loqn̄ do de illo q̄ p̄fiter̄ eidē cui p̄ uo. ⁊ tūc nō optet iterare cōfessionē p̄mā factam et̄licz si et̄. et̄ si ip̄e sacerdos nō recoleret p̄ctā prius sibi dicta qz n̄ qm̄ p̄fessio integra ē optet q̄ recolat actu a p̄ncipio vsqz ad finē. ⁊ maxie qz s̄ sufficit. s. absolvere ab oibz. et in iūgere p̄niam p̄ fictiōe. ⁊ pro alijs q̄ tūc faciat p̄nias sibi iunctā. **T**ez paulo post dicit idē ip̄e **P**e. de pal. q̄ cū confitēs exp̄mit fictiōez suā. puta dicit se nō posse vl̄ non velle pponere abstinere i futurum quē absoluit sacerdos. Quis nullo mō debeat absolvere. al̄s peccaret abutēs claū. n̄ valeret sibi tūc illa absolutio tñ exq̄ intēdit absolvere ⁊ sacramentū vez p̄ferre. vid̄ q̄ cōferat. et si tūc n̄ h̄z effectuz pp̄ illi⁹ indispositiōez. bēbit tñ postea qm̄ p̄teret vl̄ ex expectatiōe vel dispositiōe ornatu manente. **E**t si dicat q̄ quīs sit ibi forma nō tñ materia. q̄ n̄ ē sac̄m. materia em̄ ē p̄ctōz p̄rit⁹. **D**icēdū q̄ qm̄ si bi sua fictio n̄ occurrit vt cō

ficta. tūc nō ē p̄fessio dimi/ diata. ⁊ qm̄ suā dicit fictiōez cū alijs p̄ctis est p̄fessio integra. **E**t sic mat̄ia p̄fecta: cui mat̄ie pōt imp̄mi forma q̄ si fiat vez sac̄m erit. Quis fieri nō dbeat. **S**icut sacerdos h̄ns hostiā sup altare pollutū nō deberet q̄dem celebra/ re. si tñ celebrādo s̄ba p̄ferret eucharistia vera esset. peccator em̄ est materia sed immūda. nisi saltē sit attrit⁹. vl̄ confessio sine attritiōe ē materia i mūda. **P**e. de pal.

De attritiōe ⁊ contritiōe. **E**t qz dictū ē de p̄ritiōe ⁊ attritiōe quō penitēs sup ip̄is debeat instrui a cōfessore. **I**do de ea clari⁹ dicēdū est. **N**ota q̄ fm̄ **T**ho. i. liij. di. xvj. q̄ differētia ē inter attritiōez ⁊ p̄ritiōē. **N**ā attritio ipor/ tat qndā displicētiā de p̄ctis s̄z imp̄fectā. **C**ū attritū. i. al̄ quo mō tritū. sed cōtritio im/ portat p̄fectam displicētiā de peccatis. vnde contrituz. id est siml̄ totuz tritū ⁊ i pul/ uerē redactū. **E**st autē contritio fm̄ **P**e. in. liij. di. xvij. do/ lor voluntarie assumptus p̄ peccat⁹ cum p̄posito cōfiten/ di et satisfaciendi voluntarie

Et fm eundē ea. dist. oportz
q cōtritio habeat de oī pctō
mortalī. et rō ē. qz in oī pecca
to mortalī ē actualis auersio
voluntatis a deo. Et qz con
traria cōtrarijs curant. ideo
oportet q in omni remissioe
peccatorz sit actualis cōuer
sio ad deū z auersio a pctō. z
h dicit cōtritio. De pctis aut
oblitis sufficit cōtritio gene
ral cū conatu ad recordādū
z dolendū. dolere etiā debet
de obliuioe pctōz q ptingit
ex negligētia. Si aut qrat si
special cōtritio de qlibz pec
cato reqrat. vl sufficiat vna
general p oībz. sic rñdet rtho.
in. iij. di. xvij. q qntū ad pñ
cipiū cōtritiōis. s. cū qd d pec
cat suis cogitās dolz. z si nō
dolore cōtritiōis saltem dolo
re attritiōis oportet q sit spe
cialis dolor de pctis q qd hz
in memoria. s. qntum ad ter
minū q est dolor iā grā infor
mat. sufficit q sit vna cōmu
nis cōtritio de oībz. tūc enī
mor ille agit virtute oīm di
spōsitionū pcedentiū. z quia
nemo scit verū habeat grām
q reqrit ad pñtione. ideo ne
mo pteē cert? d sua pñtione
nec p pñs d remissioe. Et di
cit Ricar. l. iij. dist. xvij. q si

pñtēs in pctō mortalī ē attri
t? d suo pctō vt pbabilr pos
sit psumere se eē dispositū nō
peccat absolutionē recipien
do. imo frequēter vtrū clau
um p susceptiōez absolutionis
format sua attritio z sit pñ
tio. Et nota q duplex est
cōtritiōis dolor fm rtho. z
Pe. in. iij. di. xvij. s. intellectu
alis q est qdā pfecta detesta
tio peccati fm rōnez. z dolor
sensibil q est dolor excitat? i
parte sensitina cū alteratiōe
z afflictioe corporis. Prim?
dolor reqrit d necessitate ad
remissionē peccati. z ille etiā
sol? ē sufficiens. qz sicut pctm
mortalē sufficēter pmittit p
solū actū volūtatē. et p cōpla
centiā deliberatā ratiōis. ita
sufficēter destrui pōt p de
testationē volūtatē z displi
centiā rōis. et hoc est etiā
in pñte nostra psupposita g
tia. Secundus dolor id est
sensibilis etiā valet ad remis
sionē peccati. sed nō ē necessa
rius. sed de pfectiōe pñtitiōis
nec est in pñte nostra etiā
psupposita gratia. Item do
lor intellectualis non potest
esse nimius sicut nec chari
tas a qua procedit potest es
se nimia. sed sensibilis potest

Secunda pars libri primi

essenimius. Et ideo optet quod su-
mas per mensura debita ad con-
seruationem subiecti. sic ex ie-
iunijs et alijs corporis afflictio-
nibus. Item nota secundum Thome. i. iij.
di. xvij. quod vera contritio spiritus de-
bet remanere in habitu. id est
quod semper debet habere istam di-
spositionem quod quando recordatur de
peccatis commissis habeat dispo-
sitionem salutis secundum rationem. Item
secundum Augustinum. in. iij. di. xvij. dolor
maior intellectualis dicitur esse de
maiori peccato habitualiter non
actualiter. si considerentur peccata
in contra iunctum sunt offensa dei
sed etiam in speciali dolor dicitur esse
maior de maiori peccato quia ma-
ioris ratione doloris habet maius
peccatum. Dolor igitur sensibilis con-
ueniens etiam est ut sit maior de
maiori. quod uis non sit de neces-
sitate. Item secundum Thome. in quolibet.
et Inno. Contritio dicitur magis di-
ligere deum quam seipsum. culpa au-
tem est contra deum. pena igitur est contra
seipsum. Ideo debet contritio eli-
gere potius omnem penam susti-
nere quam deum offendere. Descen-
dere autem ad hanc penam vel
ad aliam non tenet. imo face-
ret fatue descendendo ad ista par-
ticularia vel alium super his sollici-
tando. **S**ed etiam contritiones que
requirunt in omni bona confessione.

Confitetur autem Thome. i. iij.
di. xvij. quod confessio bo-
na dicitur habere sedecim con-
ditiones que in his continentur phi-
bus. Sit simplex humilis con-
fessio pura fidelis. Atque fre-
quens nuda discreta libens
secunda. Integra secreta la-
crimabilis accelerata. Fortis
et accusans. et sit parere para-
ta. Sit simplex. id est non recitet in
confessione nisi id quod prius ad
declarationem sui peccati. et etiam
quantitatem. et non alie historie mi-
sceant. Sit humilis. ut se mi-
serum ac peccatorem cognoscat sine
fictione. **P**ura. id est recta inten-
tione. id est ut non reputet bonus
vel laudet ab hominibus. **F**u-
delis. id est vera et sine ulla falsita-
te. ut non dicat quod non fecit. vel
etiam habeat fidem de remissi-
one peccatorum suorum si se ipsum pe-
nitet. Atque frequens. id est sepe con-
fiteatur. istud tamen est de bono esse con-
fessionis. et non de necessitate
Iuda. ut sepe non inuoluat ob-
scuritatem sermorum. sed dicat ver-
ba ut intelligat peccatum suum cum
circumstantiis saltem necessariis.
Discreta ut maiora cum ma-
iori potestate dicat. vel non plu-
ra simul. sed distincte loquendo
et dicendo numquam si fieri vel
scire potest. **U**t etiam ut discre-

ro et sufficenti ac perito confessori confiteatur peccata sua. **L**ibens voluntaria non coacta timore verborum. ut pueri. vel timore penarum temporalium vel infernalium principaliter. **C**onfiteatur da. ut erubescat et non se iactet vel mente gloriatur propter seculi vanitatem aliquam. et precipue ibi confundatur ratione respectu diuine maiestatis offensa. **I**ntegra. ut nihil retineat de his que commisit. precipue de mortalibus. **S**ecreta. ut non publice sed occulte sacerdoti dicat peccata sua que eum possit absolueret. **L**acrimabilis. ut doleat de peccatis commissis. et detestetur ea saltem intellectu rationis. **A**ccelerata. ut quecunque potest commisso peccato confiteatur. hoc tamen est bene esse. **F**ortis. ut nihil dimittat pro verecundia. **E**t accusans se et non alios: nec in confessione se excuset et alios inculpet. **E**t sit parere parata. id est adimplere penam sibi iniunctam. et facere ea que habet necessario facere. ut aliena restituere si habet in huiusmodi.

Finit pars secunda libri primi que est de scientia que requiritur in confessore.

Incipit pars tertia. primi libri de bonitate confessoris. et habet decem. §. Et primo quod confessor duo debet habere. scilicet timorem dei. et zelum animarum. §. i.

De bonitate confessoris id est et in exercitio talis officii dicit Augustinus. de peccatis dist. vi. ca. Qui vult profiteri. Sacerdos ante quem statuit omnis languor in nullo illorum sit indicandus que in alio indicare est promptus. Indicans enim alium qui est indicandus condonat se ipsi. cognoscat igitur se et purget in se quod videt alios sibi offerre. Curet ut a se projiciat quequid in alio damnosum reperit. animaduertat quidem quod dicit. Qui sine peccato est vestrum et ceterum. ideo enim liberauit peccatricem. quia non erat qui puniret lapidem. quod lapidatus qui se lapidandum agnosceret. Nullus enim erat sine peccato. in quo intelligitur omnes fuisse reos nam venialia peccata sepe remittebantur per ceremonias. Si quod graviter peccatum in eis erat criminale erat. Detiores ergo ibi sunt sacerdotes se prius non edificantes.

Tercia pars libri pmi

illis q̄ dñm obseruabāt infir-
mīs. fm̄ em̄ Aug. Tho. & Al-
ber. audīēs cōfessionē cū con-
sciētia mortalis pcti mortali-
ter peccat. tñ effectū sacramē-
ti cōfert cū sacro: si nō est p̄ci-
sus v̄l suspēsus q̄rū cū q̄s ali-
as mal⁹. Unde Aug⁹. i. q. i. c.
dictuz est a dño. Numeri ad
Aron. Vos ponite nomen
meū sup filijs isrl. & ego dñs
bñdicam eos: vt gratiā tradi-
tā p ministeriū ordinatū trās-
fundant hominib⁹. Nec vo-
luntas sacerdotis pdesse vel
obesse p̄t. s̄z meritū bñdictio-
nē poscēt. Qd̄ aut̄ d̄z eadē q.
Remissionē pctōz non dant
auari & filia. itelligit fm̄ glo-
vel simpliciter de p̄cis. vel
si intelligat de tolerat: tales
nō dant ex merito vite. i. nō
sunt digni dare.

Duo q̄ debet h̄re p̄fessor.
Ebet aut̄ p̄fessor p̄ci-
pue h̄re duo. s. timo-
rē vñ fiat circumspē-
ctus. & zelū aīaz vñ sit sollici-
tus circa ea q̄ necessaria sūt.
Quantū ad p̄mū cōsiderare
d̄z q̄ ip̄e ē mare enēū in tēplo
dñi vbi lauabāt sacerdotes &
leuite aīalia offerēda in sacri-
ficiū. vñ ex imūdicij a q̄bo il-
la abluēbant efficiebāt imū.

di. Unde Grego. in pastorali
dicit q̄ sit plerūq̄ vt animus
pastoris audita tētatōe ouīs
& ip̄e tentet. & ideo cū timore
& tremore d̄z poni. et nō se in-
gerere: & cū leuitate & cū risib⁹
instare. Unde in figurā moy-
ses vt d̄z Exo. xxxviii. fecit la-
bium enēū de specul mulierū
in q̄ lauarent sacerdotes san-
cti sanctorū ingressuri. & signi-
ficat scripturā: vbi sunt exē-
pla sanctorū aīaz. ad qm̄ de-
bet sepe inspicere ad vidēdū
maculas suas ad intelligē-
dū insidias diaboli. Un̄ sub-
dit Gre. vbi sup̄. Nec neq̄q̄s
sunt timenda pastori. qz deo
p̄sante cūtra subitū. tāto fa-
cili⁹ liberat q̄s a sua. q̄nto mi-
sericordi⁹ tētatōe fatigatur.
Quātūz d̄o ad zelū dīc Gre.
q̄ nullū sacrificiū ita d̄o acce-
ptū ē vt zel⁹ aīaz. Et fructū
h̄mōi oñdit Jac. v. c. vbi p̄
pmulgatōes p̄fessōis dicit.
Qui cōuerſi fecerūt pctōrem
ab errore vie sue salua bit a-
nimā ei⁹ a morte. et charitas
operit multitudinē peccato-
rū. Nō aut̄ min⁹ trahunt ad
deū p cōfessionē anime q̄ndo
diligenter sit q̄s p̄ p̄dicatores
moderno tēpore. vt experien-
tia docz. debet ergo non tar-

dare q̄ vocatur ad hm̄i.

¶ Quo se h̄re debeat p̄fessor
erga penitentē. ⁊ de q̄bus in
interrogandū ē in confessione.
⁊ ibi p̄ius decē p̄ceptorū dca
logi. ⁊ p̄ius septē p̄ctorū mor
taliū. ⁊ q̄ in cōfessioe tria de
bet observare interrogando
cōfessor. §. ij.

Dicit Au
gustin⁹ de pe. di. vi.
c. i. post medium di
cens. Diligēs inq̄sitor subri
lis inuestigator sapiēter ⁊ q̄si
stute interroget a p̄ctōre. q̄
forsitan ignorat vlt̄ p̄ h̄ecun
dia veller occultare. cognito
aut̄ crimie varietates ei⁹ nō
inuestigare dubitet ⁊ locū et
temp⁹ ⁊c. q̄bus cognitis adsit
beniuol⁹ parat⁹ corrigere. et
secū on⁹ portare. h̄eat dulce
dinē in afflictioe. pietatē ī al
teri⁹ crimie. discretōez ī vari
etate. adiuvet p̄sitētē orādo
et alia p̄ eo bona faciendo. sp
iuvet leniēdo. p̄solando. sp̄ez
pmittēdo. ⁊ cū op⁹ fuerit etiā
incerpādo doleat loquēdo.
instruat opando. sit p̄iceps
laboris si vult esse particeps
gaudij. doceat p̄nuerantia ⁊
Dec Aug⁹. **¶** Et his v̄bis
Aug. patet q̄ nō sufficit au

dire cōfessionē eorū q̄ sibi di
cunt a p̄ctōre ⁊ ip̄m n̄ intro
gare. nisi eēt p̄sona in his be
ne p̄ita ⁊ sciētificara q̄ suffici
enter scit dicere q̄ op̄tet. **¶** S
cū p̄sone cōiter sint grosse in
istis. etiā ille q̄ sunt ī alijs ne
gocijs mūdi vlt̄ scientijs acu
ti. **¶** Iō pmittēdū ē dicere vni
cuiq̄ id qd̄ vult. ⁊ eo ordine
q̄ vult. ⁊ de p̄ctis q̄ p̄ se suffi
ciēter dicit nō ē itēz inq̄gā
dus. ne molestes eū in q̄ non
oportet. **¶** S; si aliq̄ nō b̄n ī
telleris. p̄cipue d̄ mortalib⁹
faciat sibi iterū declarare vt
meli⁹ intelligat. De his v̄o q̄
nō plene dixit. puta qz nō di
xit circūstancias necessarias
vlt̄ numez. inq̄ga cū d̄ his
v̄e plene dicat q̄ntū ē necessa
riū. De illis v̄o peccatis q̄ n̄
dixit. nec scit p̄ se dicere iter
roga eum.

¶ Quo ordine fieri debeat
interrogatiōes. ⁊ de q̄bo.

¶ Ed Ray. ⁊ Dost. in
sūma dicūt q̄ iterro
gatiōes fieri debēt d̄
septē vicij⁹ capitalib⁹ ⁊ eorū
sp̄ib⁹ ⁊ filiab⁹. de q̄bo h̄es. d̄
diffuse ī. ij. pte. p̄ totū. nō tñ
ē interrogandū d̄ oib⁹. sed pl⁹
⁊ min⁹ p̄m p̄ditionē p̄sonarū.
Sicut aut̄ q̄ p̄fiter nō habz

Tercia pars libri primi

necesse tenere magis vnus or/
dine q̄ aliū dicēdo pctā sua.
ita nec p̄fessor interrogādo. tñ
ad mell⁹ memorie p̄mēdādū
de q̄b⁹ d⁹ interrogare: et de q̄
bus iā interrogauit ne āplius
habeat triplicare p̄gruū ē te
nere aliquē ordinē. et si plac⁹
interrogare de decē p̄ceptis:
q̄ p̄tinent in istis lib⁹. **U**nus
cole deū. nec iures vane p̄ ip
sum. **S**abbata sc̄rifices. ha
beas in bonore parētes. **N**ō
occisor eris. fur. mech⁹. test⁹
iniquus. **N**ō vllī nuptā. nec
rem cupias alienā. **D**eclara
tionē hor⁹ versuū habes in/
fra **P**ost hō interrogationez
sup decē p̄ceptis p̄ueniēs erit
interrogare sup septe⁹ vicis
capitalib⁹. q̄ in h⁹ lib⁹ p̄tinent
Ut tibi sit vita sp̄ saligia vi
ta. **I**n ista dīctiōe saligia sūt
septē littere. a q̄b⁹ icipiūt no
mina septē capitaliū vicio⁹
Per **S** hō intelligit supbia
sub q̄ p̄bendit vana gloria.
Per **A** auaricia. **P**er **L** fedi
da luxuria. **P**er **I** inuidia. p̄
Gula. **P**er **I** ira **P**er **A** ac
cidia **E**z anteq̄ iterroget
de peccatis prius querat de
ex̄cōicatione maiori. et si iue
nit eum aliqua sentētia irre
titū. si habet auctoritatē sup

hoc absoluat p̄us. **S**i hō nō
habet auctoritatē remittat
ad eum qui potest eum absol
uere.

In interrogatiōib⁹ fīdis
tria debent obseruari.

Quo. in. iij. dīc⁹ q̄ cō/
fessor tria debet obf
quare in interrogatiōi/
bus fīdis **P**rimū est q̄ nō
interroget oēs de oib⁹. s³ inter
rogent p̄sone de pctis q̄ con
sueuerūt repiri in homib⁹ illi
us p̄dīctis et status. vt stipē
diarij de rapinis et incendijs
Clerici de symonia et horis
obmissis. **A**dolescentes d⁹ lu
purijs et h̄mōi. **U**nde a p̄nci
pio cōfessionis decēs est iter
rogare confitētē de p̄dīctione
sua. d⁹ exercitio et statu. an cle
ricus. an laicus. an solut⁹ vel
p̄iugatus: et h̄mōi. vt prudē
ti⁹ inde possit formare interro
gatiōes. **E**t q̄ntū est t̄pis q̄ se
cerit vltimā p̄fessionē. et si se
cerit penitentiam sibi iniun
ctam. **E**t vtrum in statu gra
tie vel peccati mortalis.

Secūdum quod debet ob
seruare confessor est vt inter
rogētur ip̄i a remotis de pec
catis: et in genere. non in vl
timā specie et modo pecca
ti subito. **U**t si nesciebat

tale peccatū dimittere illō ad
 discat. ⁊ sic ducat i tēptatōez
Uerbi grā. Si fater se cōmī
 sisse viciū luxurie: nō statim
 interroget cōfessor si seipsuz
 suis manibz polluit. ⁊ hmoi.
 sed ita paulatim interrogz d
 modo et circūstātijs tal' pcti
 dmissi ⁊ hmoi. **T**erciu ē q
 in pctis carnalibz nō descen/
 dat nimis ad p'iculares cir/
 cūstātijs non necessarias. qz
 hoc est seipm in tēptatōez in/
 ducere. ⁊ ad inuētiōē pctō/
 rū docere eos q ignorāt. tali
 qñ postea talia referunt i pla/
 teis in derisum et scādālū sa/
 cerdotū. sibi grā. Si vir fa/
 tet polluisse mulierē extra vas
 debitū: nō vltēri? qrat cōfel/
 sores i q pte corpis ⁊ quō. qz
 iā hz vltimā spēz pcti. Alias
 pō turpitudines qf miseri ho/
 mines inueniūt. ipimet si vo/
 lunt expmānt.

De circūstātijs pctōrū. et
 ibi s'us eaz. ⁊ q circūstācie
 sunt in qntuplici specie. s. iij

Ed nota
 q cōfessor nō solum
 dz irogare d mor/
 talibz. s. etia de circūstātijs q
 aggrauāt vl' alleuiāt. Unde
 Inno. in. c. omnis. d pe. et re.

dicit. Sit discret⁹ sacerdos
 et caur⁹ vt more piti medici
 supinfundat vinum ⁊ oleum
 vulneribz sauciati. diligēter
 inqrens pctā ⁊ eoz circūstan/
 tias. qbz diligēt ⁊ prudēter
 inq'sit⁹ intelligat qle ei debe/
 at p'bere cōsiliuz. ⁊ cuiusmodi
 remediū debeat adhibere di/
 uersis vtendo expiment⁹ ad
 sanandū egrotuz. hec ibi. Ad
 illud facit qd dicit Aug⁹. de
 circūstātijs pctōz. de. pe. di.
 v. c. cōsideret q'litatē criminis i
 loco. in tpe. in p'seuerātia. i p/
 sone varietate. q'li s' fecerit in/
 tentōe. ⁊ d ipsi⁹ viciū mltipli/
 ci executōne. Dis ista varie/
 tas cōsistēda ē ⁊ deslēda. Dolē/
 dū est nō solū qz peccauit. s.
 qz se hrute ⁊ gra p'uauit. do/
 leat alioz vitā i sua fuisse cor/
 ruptā. s. suo exēplo. ⁊ cōmo/
 dū qd dedisset. primo suo ex/
 emplo bono: doleat de tristi/
 cia quā intulit bonis peccā/
 do. ⁊ de leticia quā eis nō ad/
 hibuit. h' Aug⁹. Que oia i/
 tellige fm q declarātur hic.
 Alias aut circūstātijs q tra/
 hūt pctm in alteraz speciem
 optet necessario confiteri fm
 Tho. Alb. ⁊ alios doctores
 Alias em circūstātijs cōfite/
 ri. cū sint pctā vēialia pfecti

Tercia pars libri pmi

oris est virtutis. nō tñ est neces-
sariū. **De** de pal. i. iij. di. xvi
dicit. qd nūer⁹ circūstātiar⁹ cō-
p̄hendit s̄ vsu. Quis qd vbi
per q̄s q̄b⁹ auxilijs: cur quo
mō qñ. Ray. s̄o addit octa/
uā. s. quoties. z vbi in vsu d̄z
q̄bus auxilijs. ipse dicit per
q̄s. **Dicit** ḡ q̄s p varietate p-
sonar⁹. z stat⁹ etat⁹ sapie z or-
dinis. z sic fuit ḡuissimū pec-
catū ade. qz q̄nto grad⁹ alti-
or tanto casus ḡuioz z ingra-
titudo maioz. **Quid**. vtz ma-
lū qz p̄hibitum. vl ex genere
suo. vtz mortale vel veniale.
an occultū vl manifestum. z
q̄stū ad hāc p̄ditiōez ḡui⁹ fu-
it p̄ctm̄ chayn q̄s ade. quanti-
tas em̄ gener⁹ homicidij ḡui-
or est p̄ctō gula vl superbie.
Ubi. qz in loco sacro ḡuius
peccat. **Per** q̄s. qz traxit ali-
os ad peccādū: qd ē pprium
diaboli. vl q̄s posuit media-
tores ad malū p̄petrādū. q̄a
p̄ctōz illoz ē p̄iceps. vl cuz
q̄b⁹. p q̄b⁹. z s̄ q̄s. **Quoties**
nō solū q̄ntū ad p̄suetudinez
s̄ etiā q̄stū ad nūer⁹. q̄ nūer⁹
refert ad actōem. nō ad obie-
ctū actōis. s̄bi grā. **Si** hō i
iniusta p̄trectatione accipiat
saccū plenū mille florenis: est
tñ vnū furtum **Si** aut tres

florenos accipiat diuers⁹ acti-
bus successiue erūt tria fur-
ta. qz in ipso actu ē p̄ctm̄ sp̄ es-
sentialit. et ideo nō pōt vnus
esse i plurib⁹ actib⁹. **Cur**. An
ex infirmitate vel ignorantia
vel elatōe. vl q̄li intētiōe fece-
rit. qz mortalia p̄ctā trahunt
speciē a fine. ideo s̄ diligen-
ter est explicandū. **Qui** enim
furat⁹ vt mecheb magis dicē-
dus est mecheb⁹ q̄ fur. z tñ vnū
peccatū ē in vno actu. s̄ h̄is
ples deformitates. **Quo** mō
naturali vel innaturali. qz sp̄
ē graui⁹ in eodē genere. s̄ agē-
do q̄s pariēdo. **Quā**. si i sacro
tpe. puta dieb⁹ festiuis l' alio
tpe. z de pseuerātia in p̄ctō.

Circūstātie p̄ctōz. p̄fiten-
de sunt in multiplici genere.

H declaratiōez bu-
iusmodi. s. qñ circū-
stātie p̄ctōz sunt cō-
sitende. sic dicit **De** de palu.
Circūstātie sunt in q̄ntupli-
ci genere. **P̄**iesunt q̄ nō alle-
uiāt nec agguāt. sic ille q̄ nul-
lā ip̄ortāt p̄ueniētiā vl discō-
ueniētiā ad rōnem. nec ex se
nec ex suspitiōe. vt furari cuz
māu dextra vl sinistra. z istas
confiteri ē superfluum. **Se-**
cunde sunt que alleuiant. scz
que impōrtāt conueniētiāz

ut facere malū et bona inten-
tione vñ ignorātia. et istas pñ-
teri ē impfectum. nisi timeret
scādālū cōfessorū. **Tercie** sūt
q̄ importāt discōueniētiā ex
suspitiōe. vt furari multū. et
istas cōfiteri est pfectū. quia
aggrauāt pctm̄. nisi iminerz
piculum sui vñ cōfessoris vñ
alterius terciū. **Sed** qz n̄ mu-
rant speciē nec aggrauāt ī in-
finitū nō ē necessariū eas cō-
fiteri s̄m **Tho.** **Sed** **Pe.** di-
cit. qz quibz ista sit cōis opi-
nio. tutior tñ est alia. s. vt cō-
fiteant eas. s. cū notabilis ag-
grauāt. vt furari cētū multo
grāius ē qz furari vñū. **Quar-**
te sunt q̄ aggrauāt et mutāt
speciē. nō tñ ī infinitū grāt
vt qñ vtrūqz ē veniale. vñ qñ
primū ē mortale. secundū ve-
niale. vt ī speciebus gule. qñ
vna aduenit alteri. et sunt qñ
qz veniales et quādoqz mor-
tales. et istas pñfiteri n̄ ē neces-
sariū. nec illud ē p̄ hoc qd̄ di-
cit **Tho.** et cōmuniter alij. s.
qz que mutant speciē necessa-
rio sunt cōfitende. quia loq-
tur de illis que sūt mortalia.
Ratio aut̄ qre nō ē necessari-
um eas cōfiteri ē ista. qz cir-
cūstātia ē cōfitenda neces-
sario. non qz mutat spēm. vt

patet ī veniali. sed qz mutat
ī infinitū. vt patz ī mor-
tali. **Sz** circūstātia nō mutās
ī infinitū. nunq̄ aggrauat
ī infinitū. quia intendit pe-
nas nō exēdit. **Extēsiō** em̄
est infinita nec pōt crescere. s.
intensio ē finita. et sp̄ pōt cre-
scere. **Nulla** grā q̄ non mu-
tat seu aggruat ī infinitū est
necessario cōfitēda. **Quinte**
mutant et qñqz aggrauāt ī in-
finitū. vt qñdo veniali actui
puta ad gulam studiosē p̄pa-
tam addit ebrietas vel nota-
bilis anticipatio hore ī ie-
iunio sine causa. **Sz** vtrū ī
religioso sit mortale qd̄ alte-
ri ē veniale. dicendū qz n̄. pu-
ta dicendo verbū ociosum et
hmōi. nisi spēm mutaret. q̄a
nubere vñ velle nubere qd̄ se-
cularibz non ē pctm̄ si s̄ fiat
causa plis generāde. vñ veni-
ale ppter voluptatem ē mor-
tale religioso professō. cleri-
co vñ ordiāto. quia sacrilegi-
um ē. non aut̄ p̄mi motus lu-
xurie. furti vel inuidie. quia
nullus vouet se non habitu-
rum p̄mos motus qui n̄ sūt
ī nostra potestate. **Hec** **Pe.**
de pal.

Circūstātie q̄ trahūt pctm̄
ad aliud gen⁹ sunt pñfite-
nde.

Tercia pars libri primi

Et nota fm Tho. in qdā epla q ille circūstantie dicunt trahere pctm ad aliud gen^o. et ideo de necessitate pfitende q bñt specialē repugnātiā ad aliqđ pceptoz diuie legis. Sicut furtū simplr repugnat huic pcepto. nō furtuz facies. Si vō fiat furtū i loco sacro circūstantia loci illa repugnantiam hz ad aliqđ pceptorum qđ est de veneratione sacroz et addit noua species peccati et sic de alijs.

Peccatū pmissuz die festo trahit ad circūstantiā aliam.

Dicit Rico. d lyra super Exo. q pctm mortale pmissum die festo hz spēalem repugnātiā ad pceptū d sacrificatiōe festoru et sabbati. qz magis ē opus seruile op^o pcti qđ op^o manuale. Op^o aut faule ibi phibet et sic ē mortale vltra ppriā de fornicatē sue matie. Et h q pmitrit in die festo habz aliam deformitatē quā oportet pfiteri. et i fine dicit idē tho. q illud qđ dicitur: circūstantias nō trahēt pctm ad aliud gen^o siue speciē nō ē de necessitate pfitendas: non esse referendū ad nūm pctor et eiusdem

speciei. qz numez tenet cōfiteri si pōt. qz non est vnū sed mltā. et hoc nota diligēter

Nota tercio q cū cogitatio cū delibera- tiōe rōnis i actū pcti mortat. s. deliberādi illū actū agere: etiā absq ope sit pctm mortale. iō ad singlas pctor species post pctā opis introga etiā de pctis cogitationū illi^o pcti tm. et de pctis oris. et cū op^o alicui^o peccati et delibe ratio mentis ad illud agēdū absq ope sit eiusdem speciei specialissime. sed differt fm magis et minus. vel pfectū et impfectū. qz. s. maius pctm ē in ope qđ in sola cogitatione. ideo etiā de circūstantijs huiusmodi cogitationū interroga dū ē. puta si dic penitēs se p̄sensisse cogitatōibz luxuriosis. qz h p̄t esse mltiplr et i diuersis speciebz. iō interroget de qlitate ipaz cogitationū. vt si deliberauit tale pctm cōmittere cū soluta. qz tunc fornicatio est si ipse solutus est. aut cū cōiugata. qz tūc adulterium est. aut cū p̄sanguinea quia tunc incestus est. et sic d alijs luxurie speciebus. et aliōz vicioz.

Peccatum diuidit in tria

Pro aliqñ declaratio
ne p̄dictorū nota qđ
dic̄ Tho. i. ij. q. xij. q.
pctm̄ diuidit p̄ hec tria. scz.
pctm̄ cordis oris z opis. nō
sicut p̄ diuersas spēs p̄pletas
sicut differūt speciebos z leo
et capra. sed sicut p̄ diuersos
gradus peccati. sicut dom⁹ i
fundamentū diuidit in pari
etē z rectū sicut in spēs incō/
pletas. **A**d sūmario igit̄ pec
cati est in ope. vnde peccatu z
opis hz spēm p̄pletā. **S**z p̄/
ma inchoatio ei⁹ ē qñ funda/
tio in corde. **S**cđus gradus
ei⁹ ē i ore. fm̄ em̄ q̄ hz i men/
te p̄p̄it facile ad manifestā
dū cōceptū cordis. **T**erci⁹ g
d⁹ ē in p̄sumatiōe opis. **P**z
g q̄ hec tria p̄inēt ad vnā p̄/
fectā spēs. cū ab eodem motū
uo p̄cedāt. **T**racund⁹ ei⁹ ex eo
q̄ appetit v̄dicā p̄us fbat̄
in corde. scđo i fba p̄tūelio/
sa p̄umpit. terci⁹ p̄cedit ad
factā iūriosa. vt p̄cussione z
bmōi. z sic d̄ alijs q̄buslibet
vt de luxuria. **N**ec tñ sic itel
ligēdū ē p̄cā cordis ēē spēs
incōpletas. qñ si sint morta/
lia. imo qñ i eis ē cōsensus d̄
liberati⁹ ad act⁹ q̄ de se sunt
p̄cā mortalia. tales cogitari
ones sunt p̄cā mortalia. z si

non ita gñia sicut p̄cā opis
vt dictū est. **E**t qñ siml̄ sunt
cogitatio cū locutōe z opere
vnū est pctm̄. vt patz d̄ luxu
ria z alijs pctis. **Q**ñ hō qđā
tpe deliberat fornicari. z alio
tempore diuerso et distanti
fornicatur sunt duo peccata
mortalia. **D**e delectatione
vero morosa aliqđ dicet suo
loco.

Regule qñq̄ gñoscendi
peccatū mortale a veniali

Hoc cognoscēdum hō
qñ pctm̄ est mortale
v̄l veniale nota qñ/
q̄ regulas. **P**rima est. qñ
amor v̄l affectō ad aliqm̄ cre
aturā. s. se v̄l aliā rātū crescit
v̄l ē tā magn⁹ q̄ in eo p̄stitui
tur vltimus finis. id ē q̄ nec
actu nec habitu ordinat illā
creaturā: aut ei⁹ dilectionem
aut etiā seipm̄ fm̄ deū. z vel/
let cū tali creatura p̄tēari. et
nō curaret deū offendere aut
ei⁹ p̄cepta trāsgredi p̄p̄ illā
creaturā. ita q̄ ibi ē aliqñ p̄tē
ptus dei. si non est formalis:
tamen interpretatiuus. z est
fructio creature. quia p̄poni
tur creatura deo. vnde cum
aliquis veller̄ hic cum crea/
tura semper manere. nō curā
do de eterna beatitudine. licet

Tercia pars libri pmi

nō sint sp̄rudes de b̄ interro
gādī vl̄ tēptādī. tñ tal' amor
creature sp̄ est pctm̄ mortale
Dñ aut aliq̄s diligit aliquā
creaturā plus q̄ deū. sed p̄
pter hoc nollet deum offēde
re aut eo carere. nec ei⁹ amici
ciā pdere. talis amor creatu
re nō est peccatū mortale.

Secunda regula satis p̄cor
dat cū p̄cedenti. s. cū notabi
lit̄ p̄tra dilectionez p̄rimi ali
qd̄ p̄mittit̄. tūc ē mortale pec
catū. qñ hō n̄ tunc ē veniale.
qñ hō aliqd̄ sit p̄ dilectionez
dei pōt attēdi penes b̄ qd̄ re
pugnat charitati vel amici
cie quam debem⁹ ad deū h̄re
sup̄ oīa. qñ at̄ aliqd̄ sit p̄ dile
ctionē p̄rimi pōt attendi pe
nes ista p̄cepta legis nature.
s. qd̄ tibi nō vīs fieri alteri ne
facias. et qd̄ tibi rōnabil'r et
ex debito vis fieri. alteri faci
as. Et pōt etiā attēdi penes
scandalū actiūū qd̄ ego infe
ro p̄ximo meo p̄ mala exem
pla. sed inq̄ntū importat ali
quid p̄ dilectionē. vel q̄ntuz
sit illud scādālū ad hoc q̄ sit
mortale nō precise determīa
tū est. qz in modico facere cō
tra p̄ximuz n̄ est mortale. aut
in p̄uo scandalizare. vñd̄ q̄li
bet attēdat seipm̄ qd̄ sibi vel

let fieri: et qd̄ sibi nollet fieri.
et p̄ qd̄ factū et nō factū solue
ret int̄ se et p̄xim̄ suū amicitia
am̄ qm̄ sibi h̄nt. **T**ercia re
gula qñ omittunt̄ p̄ p̄ceptuz
dei recclie. vl̄ legi nate. vl̄ su
pioris q̄ p̄cepta sūt d̄ nēcita
te salutis. vel p̄ votū publicū
vl̄ p̄uatū. vl̄ p̄ iuramētū lici
tū. tunc ē mortale pctm̄. qñ
hō citra tunc nō est mortale.

Quarta regla cū aliqd̄ sit
vl̄ cōmittit̄ vl̄ omittit̄ cōtra
p̄sciam vere vl̄ false dictātez
aliqd̄ pctm̄ mortale. vl̄ p̄tra
p̄scientiā formidantē p̄babi
liter vel dubitativē an aliqd̄
pctm̄ sit mortale. tunc semp̄
est mortale. si p̄scientia nō sit
sufficenter instructa. **Q**ui
ta regula de actib⁹ intus ma
nentib⁹. qñ q̄dem solā h̄z co
gitationē d̄ aliquo q̄ntūcūq̄
turpē vl̄ malā absq̄ p̄placen
tia seu delectatōe vl̄ cōsensu
tūc nunq̄s est pctm̄ mortale.
vl̄ nulluz. vl̄ veniale. Dñ hō
est cōsensus in actū q̄ eēt pec
catum mortale. tunc sp̄ ē pec
catū mortale. quia de⁹ volū
tatē p̄ facto acceptat. qñ au
tē cum cogitatione aut p̄pla
centia ē delectatio mortosa ī
aliq̄ turpi. sp̄aliter in libidi
nōis. tūc est mortale fm̄ dīc

etum Augustini. esto q non
sit cōsensus in actuz. fm hoc
dictū Augul. iudiciū ē d pec
catū interioribz. Ad qd etia
facit dist inctio supra posita.
de sensualitate et ratioe. et de
peccatis puenientibz et seqn/
tibz deliberatōem. Applican
do igit septez vicia capitalia
quenon semp sunt mortalia
sed sunt male radices i homi
ne: ex quibz oriunt septē ve
nialia.

¶ Que debeat seruare et sci
re cōfessor vtilia et necessaria
in ipso exercitio confessiōis.
§. iij.

Ultra ex
cōdicationem iur/
cōmunis sciat cō
fessor si penitens incidit in
iniaz cōstitutōis synodalis
ideo debet inuestigare de cō
stitutōibz illi? dyocesis: si qd
haberet. vel etiam puicie vl/
legationis. Ut melius possit
penitentibz puidere diligen
ter querat de numero pecca
ti: quoties incidit in id vel il
lud. quia homines sepe tran
seunt illud leuiter. et de circū
stantijs non necessarijs. et de
peccato qd alteri iā rite con/
fessus est non queras. cū nō

teneat nisi in casu in quo te
neat quis confessiōē iterare.
de q plene supra in titulo pre
cedenti. Et nō solū de pctis
ope ppetratis. sed etiā d pec
catis cordis. et de numero eo
rum q psone pui pendūt iter
rogādū est. Et qz fm Tho.
i. h. pctm cogitatōis et opis
in eadē materia sūt vnus et
eiusdez speciei. sed differt fm
mag et min. qz. s. pctm opis
est grauius pctō cordis. ideo
etiā interrogandū est de spe
cie et circūstantijs necessarijs
peccatoz cordis vbi gratia.
Si dicit se in mēte solū deli
berasse mulierez cognoscere.
interrogandū est vtrū solutā
vel nuptā: virginē vel aliam.
et qua die. et hoc quia ipse fa
ciunt illud pctm esse diuerse
speciei. Et si mulier est: faci
as eam ex trāuerso stare. nec
faciem ei? aspicias. quia faci
es eaz vent? est vrens. vt ait
propheta. Sed nec virū de
cet frequēter aspicere in facie:
ne eum erubescere facias vl/
tra qd oportet. viro qz gra
ues et sapientes diuicius et
vrbanius oportet reprehē
dere. Rusticos grossos ac i/
diotas durius. ne peccata
sua paruipendant ex leuitate.

Tercia pars libri primi

sermonis. Stimulatos vo
ex dolore et desperatione. qñtū
cūq; peccā pmissa sint grauiā
cōfortare et aiare expedit in/
ducēdo exēpla David. Da
gdalene. Pauli. Petri. latro
nis. Et hmoi induratos et se
excusantes aggrauare pecca
ta eoz offēdendo eoz picula.
exēplo Ade. Saul. Jude. et
hmoi q seipos desperarūt.

Nora fm **D. Ube.** li. 8. offi.
ordi. q illoz pñssioes pñs se
audiēde et libēti q magi idi/
gere putant. vl qz raro veni/
re solēt. vl qz sūt extranei. vl
quia sunt in maiori statu. vl
de quoz pñssioe sperat vtili
tas futura.

Quō se hñe debeat pñssor
audiendo mulieres

Item dicit de audie
tibz mulieres: caue/
ant ne nisi ī publico
audiāt. et nisi ab aliq videant
nec mltū imozent nisi qñtuz
necessitas cōfessionis reqñr.
et eis q nimis frēqñter pñte
ri volūt assignēt certū tps ex
tra qd ipas n audiāt. n alij
colloquijs se eis exponāt. et
sp duris pñs et rigidis vrā/
tur circa illas poti q molli/
bz. **H.** ille. Et s ē illos q q
tidie audiūt mulierculas. et

faciūt eis lōgas pñcationes.
vñ amittūt mltū tps et scāda
lū sequit cōit ī ipse et ī pplis.

Qual et qñta debeat iūgi
latissactio seu pñia a pñssor
re penitētibz. et qñt se hñe de/
beat pñias inīūgendo. §. v.

Qua qz
p qñlibet peccato
mortali eēt regu
lariter septēnis pñia inīūgē/
da seu imponenda. vt habet
xxij. q. i. c. pñcādum. ī glo. et
xxxiij. q. ij. c. hoc ipm. et §. se/
qñti. qd seruabat ātīquit. et
īsta septēnis pñia magis vl
minus aspa fm varietatē cri
minū maiorū vl minorz et cir
cūstantiaz et cōpñctiois erat
qz vt dicit **Hiero.** Apd deū
nō tm valet tps mensura qz
doloris. nec tm abstinētia ci
boz qz mortificatō criminū.
de pe. di. i. c. mēsurā. **Sz** ho/
die pñie oēs sunt arbitrio cō
fessoris rapāde. pñsiderat cir
cūstantijs criminū et pñsonaz
et hmoi. extra 8 pe. et re. c. de
us qui. Dicit em **Leo** papa
xxvi. q. vij. c. **T**pa penitūdi
nis tue moderatōis arbitrio
sunt pñstīnēda. put puerforū
aīos pñpexer. eē duotos **Ray.**
Sul. et **Spe.** ī suo reprozio.

hoc tenent. et general' consuetu
do sic se habet. nec est id quod dicit
Grego. de pe. di. v. c. falsas pe
nitentias dicim' quod non secundum au
toritate scriptorum pariter per qualitate
criminum ponunt. Hoc enim in
tellige secundum **Ray.** cum sine neces
sitate rationabili dimitteretur pe
nitentie antiqua taxate. Nam vel
tra illa communem penam septem
per quilibet peccatum mortali in gene
re ponuntur alie penae maiores
vel minores per certis peccatis
put habet in diuersis capitulis
decretalium et decretorum. quod
quod contra non dantur habet non pono quod
pleni' habent in summa confessorum
li. iiij. c. lxxxiij. q. cxxv. ti.
de pe. et re. ubi ponuntur casus
xvi. de homicidio. Est autem satis
rationabilis causa non dandi homicidio
penas in dispensatione penitentium
et etiam aliquando non sufficeret tempus
vite. Nam ut **Ray.** et **Hosli.**
dicunt. de confessorum talem da
re penam quam verisimiliter credat
illum implere. ne ipsam violan
do deterius sibi contingat. quod si
magna peccata promissit. et dicit se
penitere. sed non posse aliquam du
ram penam facere. animet eum
ad hoc confessor ei ostendendo quanta
tem peccatorum. et per penam penam pe
nax sibi propter hoc debitam. et
sic tandem iniungat ei penitentiam

quam libenter suscipiat Et si sa
cerdos non potest gaudere de omni
moda purgatione eius. saltem gau
deat quod liberatum a gehenna trans
mittit ad purgatorium. Itaque
ut dicit **Hosli.** confessor nul
lo modo debet promittere peccatum de
speratum a se recedere. ar. xxvi
q. vi. pbz. sed potius imponat ei
vnum propter nossem. vel aliud leue.
et alia bona que fecerit. vel mala
que tolerauerit sint ei in penam
Ad cor. **Tho.** i. h. Hoc tamen sa
ne intellige. videlicet si ipsum alius pe
nitet. et dicit se parum facere quod
debet sed hoc non penam sufferre
non posse. tunc propter hoc quicunque
quod deliquit non debet dimitti si
ne absolutione ne desperet. Sed
si dicit se non posse dimittere
odium. vel caste vivere. vel alie
rum non velle restituere. vel ar
tem dimittere quam sine mortali
peccato exercere non potest. vel
aliud homicidio. cum possit. nullo
modo debet absolui secundum **Tho.**
Pe. de pal. et **Alb.** q. vi dicit
Greg. xi. q. iij. c. Tunc vera est
absolutio sacerdotis. cum inte
rim sequitur arbitrium iudicis id
est dei. qui nunquam absoluit in
penitentem. de pe. dist. i. c. nemi
nem. Sacerdos autem nul
lam debet committere falsita
tem in sacramentis veritatis.

Tercia pars libri pmi

vnde ⁊ de pe. di. v. c. frēs nō/
stros amonem⁹ vt fals⁹ peni/
tētijs aīas laicoz decipi nō
patiant. falsas pñias dicit cū
sic agit de vno vt nō recedat
ab altero. **U**t si talis pccm
pure vult cōfiteri: dōz audiri
ei⁹ cōfessio. vt dōz extra d. pe.
⁊ re. c. q. daz. ⁊ sibi aliqd de
bet iniungi. nō tamen absol
uēdo eum: sed ei declarando
q. ppter hoc nō est absolut⁹
s⁹ tñ satisfaciāt pcepto eccle
sie annual⁹ p̄fessiois fiende. ⁊
hortet eū q. faciat oē bonuz
qđ pōt: vt de⁹ cor ei⁹ illustret
ad pñiam. vt dōz de pe. dist. v.
c. falsas. ⁊ sic nō ē dimittēdus
sine p̄fessioe ne desperet. q. si
instet p. absolutione oñdēdo
scandalū et desperationem si
non absoluat nullo mō dōbet
ei assentire. licz tamē ei decla
rare q. fieri nō pōt. nec iuuaret
eū. **E**t si pmanet in scandalo
non est curandū. quia est scā
dalū phariseoz. xi. q. iij. c. in
ter verba.

Qualiter se habere debe/
at confessor penitētijs iniū/
gendo penitentib⁹.

Imponēdo peni/
tētijs ne vilescat au/
toritas eccle arbi/
tret p̄fessor. et ne p̄tās clauū

ptēnat. de pe. di. i. c. sūt q. ar/
bitrant. l. di. c. absit. ⁊. c. si dōs
p̄postera. minus maluz est si
quqz cōtingat errare q. erret
dādo nimis parua q. nimis
magna. vt dicit **C**hryst. xxvi
q. viij. c. alligant. q. vt ibi dōz
meli⁹ est reddere rōnez dō de
nimia miscōia q. de nimia se
ueritate **S**i em̄ benign⁹ ē de
us: vt qđ sacerdos vult eē au/
sterus. exemplū habemus a
xpo. vt dicit **R**ay. Qui nulli
vnqz grauē imposuit penitē
tiā: sed dicit. **U**ade ⁊ ampli⁹
noli peccare. ⁊ ad hoc maxie
debet attendere confessor ex/
cidere ab eo causas ⁊ occasio
nes peccatoz. puta si cōuer/
satio eius cum aliq vel aliq ē
occasio ei alicui⁹ ruine. debet
īponere sibi q. dimittat si p̄t
⁊ hmoi. de pe. dist. iij. c. satisf
factio. aliqū imponere pōt ei
loci mutatiōez q. ei ē ad scan
dalū si fieri pōt. di. lxxxi c. va
let. Aliqū tñ res sic se bñt q.
fieri nō potest.

Cōtraria penitētia debet
imponi delicto

Imponēda ē pe
nitētia p̄ria ad ma/
lū qđ commisit fm
Ray. vicz. **S**ugbo opa būi
lia. **S**uloso ieiuniuz. **A**luaro

elemosine et hmoi. qz ptraria.
ptrarijs curant. de pe. di. ij. c.
ij. Qd intellige si credit illuz
velle et posse pficere. Hoc em
est ad bene esse imponere ma
gis istam qz illam. Itē si ē ne
gligēs ad audiendū vbu dei
sibi pē iniungere fm Joh q
audiat certū numez pdicati
onū. Debet tū cauere pfessor
ne det talē pniā p quā fiat
alteri piudiciū. puta si seruo
iniungat lōga pegrinatio. vl
ieiuniū. plixū. ita q ei dñs re
cipet detrimentū de seruitio
suo. si etiam imposeret vxor
ri vt darz mltas elemosynas
dabit d bonis viri si parafer
nalia nō habet.

Pro peccato occulto non
debet dari manifesta pniā

Item p pctō occulto
nō ē manifesta pniā
iūgēda. s. tal vt pos
sit ide oziri aliq suspitio pec
cati cōmissi.

Et nota fm Jo. an.
sup cle. dudum. de se
pul. sup vbo audire
q pus debz sacerdos ipone
re pniā qz facere absolutio
nē a pctis. qd pbat ex ipso te
ctu cle. q pus loquit de pniā
iūgēda. postea d absolutio
ne. tū etiā ex rōne. qz cū abso

lutio sit pplemētū et forma i
pniā pus dē ē satisfactio q
est ps matialis pniē. saltē in
actuali pposito. vt expssa sa
tisfactio ē q dē iponi p sacer
dotē acceptet eā penitens sic
pfessus ē: et doluit. et inde seq
tur absolutio. **S**z pziū dē ē
d cēsi. c. fi. vbi dē q archiepi
pnt i visitatōne absoluere et
pniās iponere. qz de necessi
tate nō pcedit. qz tū cōiter sit
pziū. vt scz pus absoluat et
postea iūgat penitētia quō
cūqz fiat. vl aū vel post suffi
cit. Presupponit em pfessor
illū hēre ppositū eaz faciēdi q
sibi iniūget cū ipm peniteat
Scōm Joh. si penitēte ab
soluis cuius generalē cōfessi
onē audiuisti. absoluas eū et
a penitētijs oblitis iniūctis
ab alijs sacerdotibz. et si aliq
rū penitētiāz iniūctāz me
mor sit q nō impleuerit eas:
si iudicaeris expediens cō
mutes eas: nisi esset in casu a
quo non posses absoluere
De permutatione penitē
tie habes supra titulo prece
denti. ca. finali. vbi etiā mul
ta de satisfactioe.
Memoriale dicendū pe
nitenti circa penitentiam fa
ciendam.

Tercia pars libri primi

Quantiū est etiā sibi de-
clarare et promittere
q̄ si aliq̄ die ex obli-
uione v̄l ex negligētia dimit-
teret p̄niāz impositā. puta se
iunius v̄l orōnes. et h̄mōi. q̄
possit alia die p̄mutare. Et
fm̄ De. de pal. p̄sulendū ē di-
uitibz et nobilibz q̄ grāt par-
ticipatōnez bonoz q̄ sūt i re-
ligiōibz. in q̄bz sunt et plures
penalitates q̄s alibi. et magis
deo acceptē. et q̄ i p̄niā im-
ponat eis q̄ nō soluz q̄ faciet
p̄ seip̄os. s̄z etiā q̄ p̄curabūt
ab alijs. et om̄ia q̄rū specialit̄
sunt participes. Dicit etiā
De. de pal. in. iij. q̄ debet cō-
fessor cū minore penitētiā
debito ip̄onit innotescere ei
q̄ illa penitētia sibi ip̄posita n̄
ē digna. ne decipiat putans
sufficere. sed q̄ deberet p̄ q̄li
libet mortali septennem age-
re penitentiā. quam si hic nō
p̄ficiet i purgatorio luet. Si
tamen p̄ illam declaratiōnez
crederet eum incidere in de-
speratiōem. non debet sibi h̄
dicere.

Quid sciendū quando pe-
nitens nō cōfiterur peccatuz
aliq̄ mortale q̄d p̄fessor scit
esse in eo.

De p̄fessione aut̄ q̄ nō
cōfiteat aliq̄ mortale
quod nouit de eo cō-
fessor ex eo q̄ nō reputet illud
p̄ctm̄. Dicit Boff. i. q̄libz. ix.
q̄ si ē certū illud esse mortale
tūc q̄cūq̄ p̄fessor d̄z ei facere
cōscientiā de eo. cū confessor
ordinet ad vtilitatē ei⁹. S̄z
vtilitas ei⁹ est q̄ sciat statum
suū. nec d̄bet eū absoluerē s̄z
reputare eū idignū et idispo-
sitū ad recipiendū absolutio-
nem dum manet in tali statu
S̄z si dubiū est vtrū sit mor-
tale. et opiniones sunt docto-
rū diuerse. v̄icē vtrū sit lici-
tū emere reddit⁹ ad vitā. tūc
aut̄ p̄fessor est ordinari⁹ eius
ita q̄ tenet p̄fessionē ei⁹ audi-
re. et tūc si sit opiniōis illi⁹ q̄
illud nō sit p̄ctm̄ debet eū ab-
soluere simplr. Si autē cre-
dit q̄ sit p̄ctm̄ debet ei facere
p̄fessionē q̄ p̄fessus se diligen-
ter informet de illo facto v̄icē
sit p̄ctm̄. sed dato q̄ ille non
vellet recognoscere illud esse
p̄ctm̄. nihilomin⁹ ex q̄ est or-
dinarius tenet eū absoluerē
nec d̄z eū reputare ibabilem
ad absolutiōez. q̄ h̄ ex errore
et nō p̄terna opiniōe p̄cedit.
Ordinari⁹ aut̄ absoluēdo de-
bet seq̄ cōe iudiciū eccl̄ie. nō

suum. Si aut sit p[re]fessor dele-
gat? q[ui] in nullo tenet p[re]fessor
nisi velit. si credit illud e[ss]e mor-
tale non debet e[um] absoluer[e].
q[ui]a ex mera voluntate depen-
det vt absoluat vl[ut] dimittat.
debet em[en]t[er] seq[ui] ppriū iudiciū
in absoluēdo. 7 peccat[ur] si ab-
solueret. **Hec Soff.**

Sacerdos d[icitur] soluere vel
ligare triplr[iter]. 7 d[icitur] mō 7 forma
absoluendi. §. vi.

Nota tan-
dē fm Ray. q[ui] sa-
cerdos d[icitur] soluere
vl[ut] ligare triplr[iter]. Uno mō p[er]
ostensionē. i. ostēdo solutū
vl[ut] ligatū. ligatur[us] dico cū nō
absoluūt. licet em[en]t[er] sit pctōr p[er]
cōtritionē a deo absolut[us]. tñ
i facie eccl[esi]e adhuc manet li-
gatus. 7 sic intelligit[ur] c. q[ua]ntū
lib[er] 3. d[icitur] pe. di. i. Alio mō ligat
sacerdos dādo p[re]iā ad qm
obligat pctōrem. et soluit cū
penā sibi debitā dimittit. vl[ut]
ad sacramēta admittit. d[icitur] pe.
di. i. ca. mltiplex. Tercio mō
p[er] exco[m]municatōez 7 absolutōez
ab ea. xi. q. iij. ca. nemo fit. tñ
fit fm **Pe.** absolutio a pecca-
tis realit[er] p[er] ministeriū sacer-
dotis. nō q[ui]dē p[ri]ncipalit[er] 7 au-
toritative. q[ui]a b[ea]t[us] est ppriū dei.

de pe. di. i. c. vbi **Hec** solum
ostēsiue. q[ui]a 7 b[ea]t[us] faciebāt sacra-
mentis legis sine testamēt[is]. n[on]
solū dēp[re]cat[ur]. q[ui]a sic magis
absolueret bon[us] laicus q[ui] ma-
lus cleric[us]. n[on] solum p[er] cōtri-
tionē confitētis. q[ui]a tūc nūq[ui]d
q[ui]s efficere[et] ibi d[icitur] attrito p[re]tri-
tus. **Sed** opat[ur] instrumēt[is].
liter absolutio ad remissionē
disponendo ad gratiā. et nisi
opponat[ur] obstacul[us] sit d[icitur] atri-
to cōtritus. 7 iā contritio
adaug[et] gratiā. **Hec Pe.** de
pal. Cui cōcor. Tho. 7 sit b[ea]t[us]
v[er]itate clauū q[ui] dicunt plures
i effectu. quia vna ē p[ar]s di-
scernēdi. alia diffiniēdi Una
tñ ē essential[is] scz potestas iu-
dicandi in foro anime colla-
ta a deo. 7 in anima imp[er]ssa i-
delibilib[is] p[er] suscepiōē sacer-
dotij. **Hec Pe.** Scdm b[ea]t[um]
Ray. nota q[ui] triplex ē iudici-
um. scz di. petri 7 celi In p[ri]-
mo absolut[us] pctōr p[er] p[re]tritoz.
In scdo. i. iudicio Petri. id ē
p[re]fessiois p[er] absolutōez. si tñ
pus sit absolut[us] a d[omi]no salte[re] or-
die. alioq[ui]n n[on]. vñ d[icitur] xxiij. q.
i. c. manet petri p[ri]uilegiū q[ui]n
ex equitate fertur iudicium.
In tercio. i. iudicio celi. i. cu-
rie celestis absolut[us] p[er] appro-
batōez. d[icitur] pe. di. i. nūq[ui]d cayn

Tercia pars libri pmi

Alio modo et alijs vbiis dicitur triplex iudiciu. **P**rimu dicitur. secundu petri in ecclesia militanti. terciu sursum in ecclesia triumphanti. **P**rimu est quod deus mundat animam in peritioe. et hoc precedit reliqua duo. scilicet tunc dignitate refectus est ei ille qui claudit et nemo aperit. aperit et nemo claudit. **S**ecundu quod sequitur paulus lud est iudiciu sacerdotis qui auctoritate clauum ligat vel soluit eo modo qui paulo ante dictu est. **T**erciū quod sequitur est iudiciu approbationis. scilicet celestis curie et angelorum.

Forma verborum absoluendi penitentem.

Dicitur de. de pal. quod homo qui ignorat vixit. unde quod fecerit vnam perfectam confessionem. expedit quod in omni confessione sacramentali per omnia sua peccata specialiter enumerata sequatur generalis clausula. scilicet. De omnibus alijs mortalibus et venialibus confessis et non confessis ac obliuiscis dico meam culpam. et sic sequitur absolutio. et hoc valebit ad remissionem culpe et pene etiam mortalis. et scite ac etiam oblite. ad quam tamen non tenebatur alio specialiter confiteri iterum. quod. scilicet. sufficenter confessus est.

De forma et vi verborum que re-

quirunt in absolutioe.

Forma autem absolutio nis secundum Theobaldum in tractatu de forma absolutiois est hec quantum ad substantiam. Absoluo te. et persuevit ad di ego. et a peccatis tuis. et si non diceret subintelligeret. quia enim in sacris verba habent efficaciam ex instantia diuina. tenenda sunt determinata verba personalia institutioni diuine dicenti. Quicunque solueris. et ista verba pueniunt ego te absoluo.

Idem Innocentius et Hostiensis. Et melius addit secundum de. de pal. ab omnibus peccatis tuis quod dicere a peccatis tuis confessis et obliuiscis. et melius dicitur ab omnibus peccatis que confessus es in generali vel specialiter de quibus intendis. De ista et alijs formis diuersis absolutiois ab excoicatione et peccatis dicitur infra in fine interrogatorum. **S**olet autem papa aliqui tantum facere gratiam quibusdam ut ab omnibus censuris et penis simpliciter iuris et ab hominibus possit absolui in foro saltem conscientie. et tunc confessor per ista forma uti quam a curia romana habui et usus sum.

Forma absolutiois ab omnibus censuris et penis tantum a iure quod ab hominibus et plenitudine peccatis

aplice cui⁹ auctoritatē p pre
fenti gero. **A**bsoluo te ab oī
bus cēsuris ecclīasticis sūis et
vincul⁹ excoicationū. suspen
sionū z inēdicti. tā ab homie
q̄ a iure lat⁹. ne non ab oīb⁹
negligētis z defectib⁹ omis
sis in sacramentoz admiſtra
tiōe. officiis. actib⁹ tuis vl⁹ no
mine tuo facis supplēdo d⁹ so
lita aplice sedis clemētia oēs
d⁹fect⁹ eorū dē. **A**boleo et oēs
maculā infamie z inhabilitat⁹
vnde cūq⁹ ptract⁹. dispēsoq⁹
tecū sup⁹ oī irregularitate sy
monia i ordie. z bñficio acti
ue vl⁹ passiue q̄cūq⁹ occasiōe
vel causa. etiā circa te i colla
tiōe ordinū z alioz sacramē
toz ptract⁹ seu cōmissis. **R**e
stituo z habilito te ad statuz
samā honorē z executionem
officioz ecclīasticoz q̄rūcū
q⁹ ac ad oēs q̄d⁹ dignitatū et
honorū. ad bñficia ecclīasti
ca habita z habenda. z tibi z
bis q̄ habes d⁹ nouo pūdeo
relaxādo tibi fruct⁹ q̄s male
pcepisti: seu lesa pscia ex eis
dē ac alia q̄ in ludo ex succes
sione ac alio ad te puenerūt q̄
subiacēt restōni vage in for
ma plenissima. **I**n noīe pa. z
fi. rēpūssā. amē. **S**i aut aliq⁹
dubitāt an p ist⁹ spēal⁹ exiga

tur forma absoluēdi necessa
ria q̄ a sede aplice bñt pūile
giū q̄ i articulo mortis dūm tra
rat sel possint absolui et bñe
plenā remissionez oīm suoz
peccaminū. i. a culpa z a pe
na vt aliū expmūt. **R**ūderur
fm q̄ a mēis tā in pccilio cō
stātiēsi q̄ basilienēsi dictū fuit
q̄ nō. s. sufficit q̄ ea oīa et sin
gula faciat p q̄b⁹ pfata i dul
gentia dat. put i bullis vl⁹ p
uilegijs talū expmūt. **N**ec
putet aliq⁹ q̄ qū in articulo
mortis fuit semel absolutus
plenarie. z vsus est semel illo
pūilegio q̄ postea i alio ar
ticulo mortis vti illo iterum
valeat. nisi papa latiorez au
ctoritatē daret q̄ dat qū po
nit q̄ in articulo mortis dū
taxat semel. et ita rñsum est i
pccilio cōstātiēsi alio a claris
simis viris plib⁹ de h⁹ req̄sist⁹
Nec mīz. quia pūilegiuz de
indulgētis tātū valz vl⁹ dat
q̄ntū sonat. nō aut extēdi de
bet vltra.

Quid si dū qū pffessor ab
soluit penitentem de quo n̄
debit.

Ad q̄d d⁹ pffessore q̄
absoluit pffitēte d⁹ q̄
n̄ obuit aut ex igrā
tia vl⁹ pccūdia vl⁹ festinatōe

Tercia pars libri primi

vel hmoi. et confessor postea ex
perit se errasse. nūq̄d tenetur
confitēti s̄ dicere. Rñdet fm
oēs q̄ p̄fessus excusatus ē et
corā deo absolut⁹. interim q̄
nescit: licet p̄fessor n̄ dicat. q̄d
ḡfaciet. Collatio facta fuit d̄
s̄ cum multis notabilib⁹ do
ctorib⁹ theologie i p̄cilio bā
siliēsi. Nā q̄dā dixerūt q̄ cō/
fessor d̄z autoritatē a supiore
impetrare absoluendi eū. et si
sine magno scādalo fieri pōt
vocare nō absolutū et sibi di
cere ac eū absolueret p̄ audi/
tā p̄fessionē. v̄l si magnū scā/
dalū timeret absolueret eū ab
sentē. si ab vltima p̄fessioe ad
huc sperat esse in grā. Aut et
alijs placuit si notabile scan
dalū timeret. sūmo sacerdoti
deo p̄mittat. et solā p̄dignam
pniam p̄ ei⁹ negligētia pagat
p̄fessor. p̄fertim qm̄ multitu/
do sic ē neglecta. v̄l mlti eoz
distāt a loco vbi ē cōfessor
Quid de cōfessore q̄ n̄ in/
telligit penitēte.

Quid etiā sentiēdum
est d̄ eo q̄ p̄fitef. et cō/
fessor nō itelligit gū
aut ex dormitiōe. aut ex ipe
ritia v̄l distractiōe nimia. v̄l
sili causa. Rñdet Johan. de
bar. theolog⁹ ariq⁹ doctor

in quolibz suis. Sacramen
talis absolutio perigit p̄fesi/
sionē. Dis s̄o p̄fessio impoz
tat reuelatōez q̄ nō p̄r eē sine
relatiōe vni⁹ et p̄ceptiōe alte
ri⁹. cū ḡaltez istoz d̄ficiat. s̄.
p̄ceptio sacerdotis in p̄fato ca
su de illo pctō n̄ credo eē cō/
fessionē. et p̄ p̄ns nec impendi
absolutōz. **N**ec ille. S̄z istō
videt debere itelligi vbi obr/
audita sunt pctā gūia q̄ sunt
de necessitate salutis p̄fiteāda
nō de alijs que cadūt sub cō/
fessio. et vbi talia modica obr/
audiunt raro ab eo qui alias
noscit p̄sonaz debet cōfessor
facere iterare ea q̄ ex sōno nō
intellepit.

In penitens teneat itera/
re pniam ei inuictam in pctō
mortalī factā i toto v̄l i pte. et
an dicra pnia talr facta ei va
leat i foro militat⁹ ecclie. s̄. vi

Terū ve
ro pniaz seu satisf
factiōez impositā
per absolutiōē debitam in
pctō mortali factā: vel in pte
teneat hō iterare. **S**up hoc
sunt varie opiniones. **I**n s̄
tū omnes cōcordāt. q̄ satisfi
ctiō facta in mortali ira n̄ va
let. sicut nec alia opa sacra i

mortali valēt ī foro dī ad tol-
lendū vlt̄ minuedū debitū pe-
ne p̄ p̄ctis. ad qđ ordiat̄ oīs
satisfactio. qz cū n̄ sit ibi ami-
cicia cū deo nō p̄t eē acceptū
tale op̄ dō sic factū. **Sz** vtz
valeat ī foro ecclie militāz
ita qđ nō teneat eā iterare. ī b̄
est varietas opinionū. z aliq̄
dicūt qđ tenet iterare. qz cū
non potuerit satisfacere deo
nec etiam potuit satisfacere
sacerdoti. qđ ī p̄sona dī sibi il-
lud iniūxit. **Sed** **Pe.** raran.
z **Joh.** parisiens̄ vident̄ sim-
pliciter dicere sine distinctio-
ne qđ tal̄ nō tenet iterare t̄les
satisfactōes. qz satisfecit ī fo-
ro ecclie militantis ī qđ date
sunt. z vbi si iudicat̄ d̄ dispo-
sitione interiori. **Idē** vident̄
sentire **Vinc.** ī speculo hysto-
li. ix. z d. **Annibal** in. iij. Et
p̄ ista opinione vidēz satisface-
re impositio septēnis p̄nē. qđ
reglarit̄ fiebat p̄ q̄libet mor-
tali antiq̄tus. vt. xxij. q. i. c. p̄
dicanduz. **Et** v̄sile est qđ ī
tāto interuallo aliqđ mortu-
le cōmittēbāt. vñ si optuisset
iterare fuisset laqum impone-
re antiabz. **Tho.** sō cū **Alber.**
in. iij. distinguunt de satisfac-
tiōe. dicit̄ em̄ qđ qdam sūt sa-
tisfactiōes ī q̄bo remanet ali-

qđ effectus ī satisfaciētibz.
etiā postq̄ actus satisfactio-
nis trāsīt. vt ī ieiunio rema-
net corporis maceratio vlt̄ d̄bi-
litatio. et ex elēosina sube di-
minutio. z tales satisfactōes
ī p̄ctō nō op̄z iterare. qz qn̄
rū ad illud qđ ex eis remanet
p̄ p̄niam seq̄ntē accepte sunt.
Alie sō satisfactiōes sūt qđ n̄
relinquūt effectū ī satisfactō-
ne. postq̄ trāsīt actus sicut ī
orōne z b̄mōi. **Act̄** em̄ inte-
rior qđ totalr̄ trāsīt nullo mō
viuificat. vñ optet qđ tales sa-
tisfactōes iterent̄. **Eadē** opi-
nionē t̄z **Pe.** de pal. maḡ de
clarās. dicit̄ em̄ qđ ī satisfac-
tiōibz b̄n̄tibz effectū dereli-
ctū post op̄. vt elemosyna p̄
uationē eris. ieiuniū corporis
debilitatōz. z b̄mōi. si postea
peniteat et pseueret. sicut ba-
ptismalis character habz effe-
ctū recedēte fictōe. sic z istud
derelictū ex sacro qđ opat̄ ex
ope opato īcipit valere ex se
q̄nti ei? approbatiōe z sacer-
dotis ratihabitōe. cū illū dē
penit̄z. z n̄ ex simplici viuifi-
catōe. qz op̄ opans mortuū
nunq̄z viuificat. z sic illa pe-
nitētia satisfacit. n̄ solū ī fo-
ro ecclie sz etiā ī foro dī quā-
tū ad illō derelictum. vt nō

Tercia pars libri pmi

oporteat iterare sic ieiunius.
elemosyna et hmoi. **S**i si non
habz effectū derelictū vt ora-
tio. tal penitētia facta ī mor-
tali nullo mō satisfacit. qn h
vlt alibi oporteat satisfacere.
qđ videt intelligēdū in foro
dei. qz nec rōne ipi opus cuz
facit. nec rōne derelicti. cum
postea penitet eū cū nō hēat
effectū derelictū. s; in foro ec-
clesie satisfacit. qz si ē necesse
eā iterare si vult eē ī statu sa-
lus postea penitēdo. sic necē
hēbat ipsam īplere cū fuit si-
bi īposita. **U**n idē **Pe.** dicit
paulo supi⁹. q qū hō ē d oī-
bus p̄ritus et p̄fessus. et acci-
pit p̄niam cū absolutōe. si re-
ciduans pagat eā ī mortali
ipe qdem se liberat ab in iun-
ctōne sacerdotis: nec icurrit
p̄ctm inobediētie qđ icurre-
ret si eam nō p̄fecisset. qz non
est forti⁹ vinculū p̄fessōis qđ
dei vel ecclie. **S**ed in morta-
li existens īplēdo p̄ceptū dei
s. de honore p̄entū. vlt p̄ceptū
ecclie. vt de ieiunio et elimo-
sina: ab illo absolute se libe-
rat. ḡ rē. **Hec Pe.** **A**ū ḡ peni-
tētia in iuncta ordinē ad tollē-
dū vlt dīminuēdū debitū pe-
ne tpalis. talis q p̄niam sibi
īpositā nō habentē effectū

derelictū vt oratōes p̄fecit ī
mortalis reuertit ad penitē-
tiam. et tande morit in statu
ḡre. ex quo illam nō iterauit.
cū p̄ ipam nil sit solutū de de-
bito pene tpalis soluet eā in
purgatorio: nisi p̄ alia bona
hic satisfaciāt. q si non reuer-
tat ad penitētiā. q penitētiā
p̄fecit in mortali quācūq. si
ue habentē effectū siue nō ha-
bētē derelictū soluet illō de-
bitū in inferno semp. sicut il-
le q morit cū mortalib; et ve-
nialib;. de vtrisq; soluet pe-
nā eternam in inferno. **Q**uā-
uis em̄ p veniali debeat pe-
na tpal q finem hz. tñ p acci-
dēs est q veniale puniat in ī-
ferno pena eterna. s. rōne sta-
tus. qz in inferno nulla est re-
dēptio. **N**ō em̄ ē ille stat⁹ ex-
piādi culpā ad quā sequitur
pena. et iō sp remanēte culpa
veniali durat et pena. **I**ta te-
net **Tho.** i. iiij. di. xxiij. **S**ed
de pena tpali debita p mor-
tali post p̄ritōz **Pe.** de pal.
sic d̄clarat in q̄rto. **P**eccator
postq̄ est deo recōciliat⁹ est
debitoz pene finite nō q̄liter
cunq; soluēde. sed in statu ḡ-
rie in q solū ē dō accepta **A**li-
oqn est debitoz pene tāte qn
tā meret culpa. et illa est īfi-

nita. **U**n pctori p se debebat
qdem pena infinita si erat in
mortal. sz mutata fuit in tē
poralē. supposito q p se uera
ret i amicitia. **A**ceptauit ei
de absolutōnez a pena etna.
z impositōez pene finite sub
pditione si in grā fieret. **E**t si
grā qre de magi acceptauit
absolutōnez a culpa sine p di
tione q absolutōez a pena.
dicēdū ē q culpa trāsit et ma
cula trāsit. z grā i mōito ad
uenit. sz satisfactio futura est
Futuris aut solet pdictio ap
poni. nō aut pntib nec pteri
tis. vl si apponat certa ē. qā
si est in grā pnt nō pōt eē si
ne grā. **I**do remissio clpe fit
sine pdictōe. vl fit simplr qz
cōdictio existit. **U**n sic per
sacrm n remitteret culpa ni
si adesset grā. sic nec postea p
satisfactōez remittit pena ni
si adsit grā. **T**alis g dimissa
culpa puniet in iferno pena
ifinita. nō ppter cōmutatōez
finite i infinitū. sz qz debitor
ē pene ifinite. ex q non soluit
penā finitā sub pdictōe q de
buit. sicut p dēs puilegiū cle
ri incidit d foro meriti ad fo
rū sanguis. sic q decliat forū
ecclie icidēs i mortale ad fo
rū iusticie eximinantis inue

nit penā etnā. **P**oc qd dicit
Petrus videt itelligēdū de
eo q pntiam iniūctā nō hntē
effectū derelictū sacrā i mor
tali scito ab eo. vl de quo du
bitabat ptenit iterare. vl etiā
cū credit vel dubitat se debe
re iterare ex negligētia dimit
tit. z ex labore recusans h z i
purgatorio facere emēdā dō
Sz si qd dimittit iteratōez
tal pnt ex ipossibilitate. qā
ei deficit sps. vl credit se eaz
fecisse i statu grē. vel si fuerit
in mortali cognito ab eo. vel
etiā si scit se eā fecisse i morta
li iterare facit p aliū quē cre
dit bonū. vl etiā si nec p sen
p aliū iterat credit sibi suffi
cere ad salutē q impleuit sibi
iniūctā. intendēs q hic min
fecit satisfacere i purgatorio
et sic deo facere emēdā p hu
iusmodi omissionē talis non
damnat. **U**nde z ipse **P**e. di
cit dist. xlv. q ij. q q facit pe
nitentiā iniūctā in mortali
p se pro tanto nō tenet itera
re. quia pōt in purgatorio sa
tisfacere. **E**t si dicat q videt
incōueniēs q tantum qd pu
niat p peccato dimisso sic p
nō dimisso. qz pena etna. z sic
nō videt i aliq p fuisse pntio z
p fessio. **R**ndet **P**e. q licz tū

Tercia pars libri primi

puniat exēsiue nō tñ intēsi/
ue. sic p vno pctō ita diu q̄
p mille. sed n̄ tam acerbe. Si
etiā ptez pñie fecit. s. in statu
grē. 7 vn⁹ dies remāsit p illa
die. eternā luet penā si nō pe
nitet. tñ nō tā acerbe ac si nū/
q̄ cōtrit⁹ nec p̄fessus esset. n̄
in aliq̄ satisfecisset. alio pecca
tū rediret. hec **Pe.**

Remediū tūt⁹ siue p̄siliū
dandū penitēti q̄liter p̄ficere
debeat pñiam sibi iniūctā. et
q̄ pñia debeat sibi dari secu
rior.

Dta tñ q̄ dñs q̄s fac
pñiam sibi iniūctāz
si labat i mortale. q̄
uis bonū sit q̄citi⁹ p̄fiteri. tñ
cū p solā p̄critiōnē pctm̄ di
mittat 7 grā restituat q̄cito
ipse cōterit⁹. etiā anteq̄ confi
teat. psequēdo dictā pñiam.
etiā si sit talis pñia q̄ nō reli
quat effectū post se i foro dei
realiter satisfacit. qz in statu
gratie est. vñ i nullo tenet ire
rare. Ad tollendū aut oē du
bium tūt⁹ videt q̄ confessor
et si dat pñias diutinas det
pñias vt ieiunior. elemosina
p̄. pegrinationū. 7 hmoi. p/
ut req̄rūt pctā. nō tñ iniūgat
diutinas pñias orationū. et
p̄cipue bis de q̄b potest du

bitari de recidiuo.

De celatione cōfessionis. 7
de penitētia sacerdotis p̄fes
sionez reuelātis. s. viij.

Mattho
mas in. iij. di. xxi. q.
audies p̄fessionē te/
nes celare audita in ip̄a. qz in
sacramēt⁹ id qd gerit exteri⁹
est signū ei⁹ qd gerit interi⁹.
vnde sicut deus homi confi
tenti tegit pctm̄ interi⁹. ita 7
sacerdos debet celare exteri/
us. vñ tanq̄ violator ē sacra
mēt⁹ reuelator p̄fessionis. Est
7 alia rō. qz. s. p̄ h hoīes ma
gis trahit ad p̄fessionē 7 sim
plici⁹ p̄fitem. vñ 7 si ex h ali/
qd piculū futuz imineret. et
h solū sciret p̄fessionē. vt d̄
heretico q̄ corrumpit fideles
vel de m̄rimonio illicito: qd
aliq̄ volūt p̄here. vñ d̄ p̄ditō
ne ciuitatis fieda. nō p̄p̄ hoc
d̄z reuelari p̄fessio ad ipediē/
dū malū: vt qdam dixerūt. s.
falsum ē. Debet aut monere
eos q̄ p̄fiteat vt obuiet vñ de/
sistat. 7 plato dicere q̄vigilet
sup gregē suū: thmōi. sine vl
la reuelatione. hec **Tho.** Qd
si iudex iq̄reret ab aliq̄ an sci
at aliqd de illa materia p cō/
fessionē. vñ per alium modū

Dicit **S**uill. q. si non p̄r alio
mō declinare iniquū iudices
p̄r r̄ndere. nihil inde scio. qđ
subintelligit vt hō. v̄l etiam
nihil scio p̄ p̄fessionem. qz sub
intelligit tibi reuelādū. **S**ic
exponit illō **D**at. xliij. ca.
De die illo ⁊ hora nemo scit
nec fili⁹ hoīs. ⁊ subintelligit
reuelandū vobis **P**ōr ⁊ hoc
variare hō: cū nō adducit in
testimoniū nisi vt hō. **E**t iō
absqz lesiōe p̄scie p̄r iurare se
nescire id qđ scit t̄m vt deus
Sed neqz etiā fm̄ **P**e. de pa
lu. in. iij. dist. xxi. p̄ licentia⁹
v̄l p̄ceptū cuiuscūqz supior⁹
factū etiā pape sub pena ex
cōmunicatiōis n̄ licet reuelare cō
fessionē. quia sigillū cōfessio
nis est de iure diuino. ⁊ d̄ ne
cessitate sacram̄ti. **P**apa autē
licz aliqui disp̄set in p̄ceptis
diuinis vt i. vōr. qz redditō
ē de iure diuino. nō t̄m pōr di
spensare in sac̄ris. s. vt quis
nō baptizet v̄l p̄firmet vel n̄
p̄fiteat. **E**t qđ dictū ē celatōz
p̄fessionis esse de necessitate
sacram̄ti nō sic intelligit qn̄
sit verū sacramentū. etiam si
ipsa cōfessio n̄ celaret. qz vti
qz esset sacram̄tū etiā si sacer
dos reuelaret. quia nec sic est
d̄ necessitate qđ de⁹ tegat. qđ si

nō satisfaciāt deus non tegit
sed reuelat ad penā. aut si ac
cedat fict⁹ deus nō tegit et ni
hilomin⁹ sacerdos tenet cēla
re. sed d̄ celatio p̄fessionis d̄
necessitate sacram̄ti. qz na
tura sac̄ri necessitat eū ad ce
landū. natura dico ⁊ q̄tū ad
id qđ ē sac̄m. qđ sit in oculis
to solus cum solo. ⁊ q̄tū ad
id quod est sacram̄tū et res.
s. penitencia interior que etiā
est occulta. ⁊ q̄tum ad rē t̄m
que est remissio peccatorū. p̄
que tecta sunt peccata. **N**o
ta fm̄ **P**e. de pal. quia quod
dicit **T**ho. qđ occultatio con
fessionis est de essentia sacra
menti. non sic est intelligēdū
qđ sit eius materia vel forma
eius. sed qđ est de natura eius
obligatio ad occultationē. si
cur si dicerem⁹. de essentia le
ui est ferre sursum. vel d̄ essen
tia matrimonij ē reddere de
bitum. id est obligatio ad ip
sum. **E**st autē pctm̄ mortale
reuelare p̄fessionē. quia ē cō
tra ius diuinum ⁊ positiuū.
vnde et grauiter punitur ab
ecclesia.

Penitētia cōfessoris con
fessionē reuelantis

Sacerdos reuelās cō
fessionē de iure anti

Tercia pars libri primi

quo debet deponi. et toto tpe vite sue ignominiosus peregrinari. d. pe. di. vi. c. sacerdos. Sed fm. c. ois. de pe. et re. debet deponi. et ad agenda ppetua penitencia in monasterio arto intrudi. s. fm. **M**osti. faciet pnam certo tpe. et exinde aliam. Sed hec penitencia imponenda est qn quis in iudicio conuincit de hoc vel fatetur de iure. Nam als in foro penitencie videt ee arbitraria sicut pro alijs pctis. Quamuis aut possit pfessor de licentia penitentis manifestare ei peccatu alteri fm. tho. et **Re.** no tn dz vti licentia tali. nisi ad euitadu aliqd malu. tenet tn illi cui aliqd reuelat de licentia penitentis illud celare. nisi forte pctor. velit qille absolute et libere sciat. Licentia tame quam dat penites confessori de reuelatione peccati quantuncumq generalis non intelligit nisi ad bonum confitetur. fm. **Pe. de pal.** **S**z nota fm. eundem q si iudex diceret alicui capto p maleficio. da licentia confessori q dicat si tu es pfessus de hoc vl de illo. non tenet dare. nec ex h corra euz debet haberi suspicio d delicto. quia forte h

facit ppter vitandū scādaliū. sed et si daret licentia. sic licentiatu non debet dicere peccatum illud si esset commissus. Item si pceptet prelatu alicui pfessori q diceret sibi peccatu alicuius qd est omnino occultum. etia si confessus de disse licentia illi q dicerz no tenet dicere neq obedire vt reuelet illud. quia plar? n est iudex occultor. imo etiam si confessus esset diffamat de illo peccato. et p infamia pueniret illud ad cognitionem iudicis qzuis ipse confessus i. terrogat a iudice siue plaro tenet se manifestare. tn confessor eius etia habita licentia ab eo dicendi. no tenet dicere iudici sibi precipienti vt dicat etia si scit. nec dz. qz fori n sūt comiscendi. scz penitential et contenciosus. Sed si confessor scit pctm alicui? no solu per confessione sed etia p aliū modum. puta quia vidit vl audiuit p talem et tale modum potest dicere q illud vidit vl audiuit. dūmodo no dicat se scire illud p pfessionem. n refert vtrū prius p confessione audierit. et postea p aliū modum sciuerit. et econuerso. In quo casu. s. si pns sciuit pec,

catū ante p̄fessionē nō oportet q̄ p̄stet se nō recipere illū in p̄fessioe. q̄ sine p̄testatiōe pōt dicere q̄ntū scit extra cōfessionē. nec tñ debet hoc dicere sine magna causa et rationabili. **I**tem fm̄ eūdē **Pe.** cū p̄fessio nō auferat p̄fessori ius suū: nec conferat ei ius nonū in alio foro q̄cquid videt cōfessori faciendū vel omittendū p̄ bono ipsius p̄sentis. vel p̄ bono cōmuni pōt facere vel omittere. dūmodo p̄pter hoc nō reuelet p̄fessio ad q̄d solū obligat. licet al̄s illū nō esset facturū. **U**nde si p̄ cōfessionē p̄oris vel alteri⁹ scit abbas q̄ nō expedit p̄ori tenere monasteriū. et sit talis q̄ alias ad libitū pōt amoueri. expectet q̄usq̄ sine nota reuelatiōis possit eū amouere. et tunc statim amoveat. cū enī ex audiētia p̄fessiois nō obliget ad aliqd nisi ad celandū. et si obligaret ad aliqd h̄ esset ad medendū aīe penitētis si cut medic⁹. absq̄ tñ reuelatiōe p̄fessiois. ex q̄ aliquē i cura suscipit tenet sibi dare remediū p̄tra recidiuū. et sici p̄posito q̄cito p̄t amouere amoveat quē etiā sine h̄ amovere poterat. **S**i autē talē erat

qui non sine iusta causa amoveri poterat cum audientia confessionis nullū ius sibi p̄beat in alio foro in q̄ nō p̄stet sibi ut iudici amoveri nō pōt. **I**dē **Tho.** **E**tem q̄ p̄lat⁹ licentiā intrādi ciuitatez siue villam subdito dare p̄t ad libitum vel negare. licet alias non esset negaturus p̄pter periculum quod ex sola confessione nouit negare pōt. dum tñ ex hoc suspitio nō oriatur. **I**n occulto tñ semper mone re potest illum qui confessus est. quia hoc non est reuelare cōfessionem. **S**imilr curat⁹ p̄pter cōfessionē potest negare cōmunionē quando eā dare alias tenet ut i pascate. alias sic dicens. **T**ibi non tenet or nunc dare. non obijciens de crimine. confessor non p̄pter hoc dicitur reuelare cōfessionē. **S**ed si alicui p̄grenti p̄tra suuz parochialē sacerdotē: quia non vult sibi dare eucharistiā. ipse sacerdos coram alijs diceret q̄ hoc facit q̄ habet p̄ctm̄ a quo nō pōt absolvere. et ipse non vult ire ad ep̄m: hoc eēt reuelare cōfessionem. q̄uis ipse non intenderet hoc. quia grauitate peccati exp̄ssit. **D**ec. **Pe.**

Tercia pars libri pmi

Et idē est cū dicit se audiuisset quādam noīando eū: et nō ab soluisse. **S**imiliter dicit epō qd per p̄fessionem nouit corruptio nē monialis q̄ petit b̄ndictōnem. qz aut est casus in quo tenet. et tunc negare nō debet qz si p̄ p̄fessionē eiusdem sibi constat. nō tamen sibi cōstat vt iudici i illo foro in q̄ sicut ab ordinarīo monasterij petit monialibz b̄ndictōem. et q̄libet p̄ seip̄a. **S**i autē h̄ scit p̄ p̄fessionē ei⁹ q̄ vidit. vel q̄ eā corrupit. nō sufficiēter p̄stat etiā si extra p̄fessionem dicat vñ negare nō debet. **S**i autē aliter scit nō tenet b̄ndictōez impartiri. et p̄t sine reuelatione confessiōis negare. ita cōfitei sicut nō cōfitei. **E**t qd dictū est de benedictiōe monialiu. s. virginū idem ē d̄ benedictiōe abbatissaz. vbi virgines cōiter b̄ndicūt fm̄ q̄sdam q̄ dicunt qd licet aliqua possit esse abbatissa vidua. sicut **P**aula mater eustochij. tamen absurdum eis videt qd monialibz b̄ndicti possit abbatissa p̄cesse carens illa benedictione. sicut etiam fm̄ iura p̄fessis nō debet nouitia p̄ferri in abbatissam. imo nō p̄fessam tacite nec expresse. de

elec. c. indēnitatibz. i p̄ncipio li. vi. quia tñ qd nō est p̄hibi tū p̄cessum est. idē videt qd b̄ndictio abbatissarū quāticūqz non requirat virginitatez magis q̄ abbatum. cum nō sit iure cautū. sicut d̄ benedictione virginū. **P**e. de palu. **S**imiliter qz hō h̄z liberam electionē p̄ solam p̄fessionē licet p̄ solam p̄fessionē sciat aliquē indignū ad p̄lationē ad quam eligitur quez alias putabat dignū nō debet eligere ex p̄sciētia sibi sic dictā. te. quia eligendo scienter dignū vñ indignū negociū gerit inter ip̄m et deum. **U**n̄ p̄t etiā ex his que scit vt de⁹ iudicare. ita et in p̄posito. **S**ed b̄ndicti putare qd patere penas iuris. puta qd esset p̄uatus iure eligēdi. et a fructibz p̄triēniū suspensus qui eligeret illum quem scit vt deus indignū. s. nescit vt hō. qz d̄ his q̄ scit hō vt de⁹: solū deū habet vltorē. nō hoīez. et hmōi. **P**e. **Q**uāuis autē dimidiādo cōfessionē non sit ibi sacrm̄. tenetur tamen sacerdos celare. quia pars est sacramenti.

Pe.

Qui teneantur ad sigillū cōfessionis. s. ix.

Dicit pe-
trus d. pal. vbi s.
q. ad celandū cōfessionem tenet is q. p. fitef. licite vel illicite. mediate v. l. imediate. **U**n. r. nō sacerdos q. i. casu necessitat. audit d. mortali. r. veniali. **I**te. i. terpres. quē p. se penitēs adhibet. **I**te. qui casum audit. **I**te. cui d. licētia p. fitef. reuelat. **I**te. q. se p. fessorē fingit. **I**tem. qui latenter abscondit. p. fessiof. audit. quod est sacrilegiū. r. i. iuriam facit sacramēto. **I**te. p. fessor. atēq. absoluat. et etiā q. nō absoluit tenet celare. **I**te. nota. q. cū q. recipit al. q. d. s. sigillo p. fessiof. q. nō ei nō fuerit confessus: dicens illud. tamen debz ita secretū tenere ac si haberet in p. fessione. nō q. dem. rōne sacramēti q. d. ibi non est. sed rōne p. mis. s. i. p. mis. it illd. sic celare. **V**c. fm. **T**ho. r. **P**e. d. pal. **D**icit tñ. **T**ho. r. **P**e. q. homo non debet aliquid d. facili recipe in confessione. **A**ddit q. **P**e. de pal. q. q. tradidit vel accepit in confessione aliquid q. d. nō est cōfessio videt. facere ir. reuerentiā sacramento cum nil sit eque celandū eo q. d. sci

tur in p. fessione. **S**imilr. euz. q. s. accepit ab aliq. cōfiliū re. cōmendās vt illud teneat secretum tenet ad celandū. et frangēs quodlibet istorū sigilloz. siue secreti siue cōfessionis peccat mortāl. **E**t. tamen que quis recipit sub sigillo p. fessionis: r. non in confessione: nō plus obligant q. s. si quis iurat tenere secretum aliquid. **U**nde cum aliq. q. n. iurat celare aliq. d. malū q. d. manifestando cum alijs possit impediri. r. illd. malū auferit: vt p. ditio aliq. r. h. mō. ite. net. manifestare non obstat iuramento. xxij. q. iij. c. **I**nt. cetera. **I**ta. r. q. d. accepit sub sigillo confessionis et non in confessione.

Ad que se extēdat sigilluz cōfessionis. s. si.

Dicit tho-
mas i. iij. q. directe nō nisi ad illa que cadunt sub sacramentali p. fessioe. **I**ndirecte aut. nō solū se extēdit ad ea que audiuit sub cōfessioe vt p. cōr. s. oia alia p. q. possit p. cōr. v. l. p. cōr. dēphē. di. vt si dicerz q. nō absoluit eū vel talem cui. impedimen. tū cognouit per cōfessionem

Tercia pars libri primi

solū: nō est talis vxor. nūbilo
min⁹ alia etiā q̄ in p̄fessione di
cunt nō p̄nētia ad confessi
onē sūmo p̄ sunt celāda. ruz
p̄pter scandalū. tū p̄p̄ p̄nita
tem q̄ ex p̄suetudie sequit̄ ad
dicendū audita in p̄fessione.
Tho. 2° pe. de pal. meli⁹ p̄seq̄
tur istā materiā dicēs q̄ dire
cte 7 p̄ncipalr p̄ctā cōfessa et
circūstantie inq̄tū h̄mōi. et
p̄sona tertia cū quia quis cō
fitef se peccasse cadūt sub sū
gillo p̄fessionis: licet q̄dā h̄ne
gent de p̄sona cum q̄ q̄s con
fitef se peccasse. q̄d tū ip̄e re
pbat. 7 q̄n p̄ locutōez d̄ pec
cat̄ cōfessis p̄t deuenire p̄ se
vl̄ p̄ accidēs directe vl̄ idire
cte. vel p̄ quēcunq̄ aliū mo
dum in aliq̄m cognitionem
vel dubitatōez vel opinario
nem vel suspitiōez de p̄fessio
ne. vel inq̄tum p̄t ei euenire
detrinētū in aīa siue ī corpe
siue in fama possessionibz vl̄
amicis. vel p̄t p̄p̄ h̄ scandalū
ī p̄plo generari. vl̄ confessio
magis odiosa vl̄ nimis dila
ta. vl̄ maḡ onerosa vel min⁹
p̄ciosa reputari d̄z confessor
ab h̄mōi locutōibz abstinere
7 quia raro vel nunq̄ p̄t cō
tingere quī ex reuelatōe pec
catorz in confessiōe scitorū: 7

non p̄ aliam viā possit sequi
aliq̄s de p̄dictis incōueniē
tibz. q̄nis forte nullū cōtin
gat. debet mltū cauere q̄ nō
dicat peccata audita in cōfes
sione q̄ntūcunq̄ generalr lo
quat̄. vel quō dicat. **2° pe.**
Et magister ymber⁹ dicit
q̄ cauendū est ne vnq̄s dicat
q̄s in sermone vl̄ i alia locu
tione. **Ego** audiui hūc casū
in confessione. nec vnq̄s etia
debet dicere q̄ i illa abbacia
vl̄ castro vl̄ villa vel ciuita
te in quibz audiui cōfessiones
fiunt multa peccata. 7 h̄mōi.
quia p̄pter h̄ credunt simpli
ces q̄ hoc sit reuelare p̄fessio
nē. q̄uis nō reuelat p̄t illa ver
ba. **Nisi** ex h̄mōi locutione
possz p̄ctm̄ alie⁹ dep̄hēdi. di
cendo aūt. **Iste** est mibi p̄fes
sus sua p̄ctā: nō ē reuelare qz
nil ponit in palā. qz si dixerit
m⁹ qz p̄ctm̄ nō habemus rē.
Sz dicēdo sibi fuisse p̄fessū
de magnis 7 mltis p̄ctis h̄ ē
reuelare p̄fessionem fm̄. **Pe.**
Bona aūt alienius opa q̄
q̄s scit ex p̄fessione puta qz est
virgo. vl̄ quia nunq̄s pecca
uit mortalr: 7 h̄mōi d̄z dicere
nisi qz ex h̄ q̄ vnus laudat d̄
h̄mōi q̄i alterius p̄ctm̄ reue
lat cū nō laudat de eodez. qz

qđ de vno dicit de alio negat.
dist. xxv. c. q̄lis. **U**n si de du
obus p̄fiteribz dicit p̄fessor q̄
est ego eēt statī suspitio con
tra aliū si idē nō diceret. **U**n
Pe. d. pal. ista dic. et m̄gī v̄m
bert⁹ dicit simplr abstinēdū
ab h̄mōi locutiōibz. addens
etiā q̄ p̄fessor debz cauere ne
vnq̄ p̄ aliqđ gen⁹ p̄cti osten
dat p̄fiteri minozē familiari/
tatē v̄l signū mīozis dilecti/
onis. **A**lia q̄ dicunt i p̄fessio
ne nec p̄ctā: nec valētia duce
re i manifestatōez p̄fiteri. pu
ta q̄ in tali terra sūt bona vi
na n̄ cadūt s̄b sigillo p̄fessiois
Quid siendū qn̄ p̄fessor i
diget p̄silio sup vno casu.

Nota etiā q̄ qn̄ cōfess
or indiget p̄silio al
teri⁹ nisi habeat licē
tiam a p̄fite d p̄sona mani
festāda d̄z loq̄ ita obscure et
caute et a remotis vt nullo mō
p̄sulens vnq̄ possit imagina
ri de p̄sona. **U**nde d̄z cōside
rare p̄sonam et t̄pus idoneū
nā si q̄s audierit vnū clericū
aduenientē. si p̄fessor vadat
subito ad interrogādū d̄ ali
qua symonia et h̄mōi. nonne
satis p̄babiliter et q̄si. violen
ter habebit ille suspicari d̄ il
lo clerico. et ideo in h̄mōi ma

gna cautela est adhibēda q̄ si
p̄fessor nesciret v̄l n̄ possz ca
sum exp̄mere sup q̄ idigz cō/
silio qn̄ ille p̄sultor intellige
ret p̄sonā et illa non vult sciri
d̄z ire ad aliū p̄ p̄silio. q̄ si ali
um sufficientē habere nō p̄t.
nō se icromittat. **U**n **Pe.** de
pal. dicit **S**i nō posset p̄fite
ri p̄ctm̄ p̄p̄iū nisi dicēdo ali
quod peccatū p̄ qđ māifesta
tur p̄fessio alteri⁹. nō d̄z illud
p̄fiteri. etiā si essz mortale. qz
sufficit tūc p̄ritio cū p̄posi
to p̄fite d̄i qn̄ ip̄e habebit co
piam talis sacerdotis. cui il
lud p̄ctm̄ suū p̄fite d̄o nō ma
nifestet alteri⁹ p̄fessio. **R**ō est
qz fortior est obligatio ad ce
landū q̄ ad p̄fite d̄ū. **S**i q̄s
aut̄ reuelat in p̄fessione debi
ta sua et credita sua. et h̄mōi.
Et qn̄. et an sacerdos possit
alias reuelare. vide d̄ hac ma
teria plene i t̄cia p̄te summe.

ExPLICIT tractat⁹
de confessore.

Encipiūt tri
gintra sex ex cōdicatōes reserua
te sedi aplice tam a iure q̄ p̄
p̄cessum. siue p̄ extranagatē
et breuiter recollecte **D**einde
sequunt̄ ex cōmunicatōes
e 4

De excommunicatione

reseruate episcopis vniuersi
suisq; dyocesis.

De iniuriis
tibi manus violē
tas vel temerari/
as in clericū vel religiosū vl
moniales. vel alteram religi/
osam psonaz. papalis est ab
solutio si iniuria est enormis.
huiusmodi tamē declarati
onem vide in. iij. parte. in ti.
de excommunicationib; .z. xvij.
q. iij. c. Si quis suadēte di
abolo. in decretis. **D**e icē
diarijs eccliarū vl alioz lo
coz sacrorum vel religiosoz
vel cimiteriozū est papal' ex
communicatione postq; sunt de/
nunciati. sed p epm possunt
absolui ante denunciationē.
de hac vide in c. conquesti. et
in c. tua nos. extra de sen. ex/
com. **D**e effractorib; pre/
dictoz locoꝝ sacroꝝ qui etiā
postq; fuerint denunciati est
absolutio papalis. sed añ de
nunciationē est epalis abso/
lutio. extra de sen. excō. c. cō/
questi. **D**e incendiarijs ali/
oꝝ locoꝝ non sacroꝝ. s. cō/
sulentibus aut fautorib;. ta
les non sunt excommunicati a
iure cōmuni. sed sunt excom
municandi. Si tamē fuerint

excōicati aliquo iure pꝛicu/
lari. puta excōicarōe synoda
li vel ab boīe. et fuerint denū
ciati est papal' absolutio. Vi
de de hoc in c. Tua. s. sentē.
excō. **D**e falsantib; lras pa
pales vel falsis scienter vten
tib;. extra de crimine falsi. c.
dura. **D**e apponētib; ma
num ad corrigendū etiā mi
nimā lram. vel punctū mini
mū in his lris. exceptis his
quib; est cōmissum. est papa
lis absolutio fm Host. p sen
tentia curielatam. **D**e fin
gentib; nouā heresim vl iaz
dānatā seqnētib;. xxiij. q. i. c. i.
z. ij. extra s. here. c. ad abolē/
dam. z nūc est casus papalis
p extrauagātez Martini qn
ri. vt patz in pcessu ipius an
nuali. **D**e scismaticis z pci/
pue de seqnētib; scisma petri
de luna. z successor eiꝝ z fau/
toꝝ ipiꝝ scismatis. ē papalis
absolutio p pcessum curie.
De credentib; receptato
rib; defensorib; z fautorib; hereticoz. est papalis abso/
lutō. z quō itelligant ista no
mina. vide i sūma. ri. de excō
municatiōib;. in. iij. pte sū
me. **D**e cōmittētib; symo
niam siue p ordib; siue p bñ
ficijs vl officijs vl platuris

ecclesiasticis. vñ pro ingressu
in religionē. vel p alijs spūa
libo est absolutio papal p ex
trauagantē Martini quiti.
vide d hac l. ij. pte summe. ti
tu. de symonia. De facien
tibus pactū vñ pmissione vñ
recipiētibz ex pacto vñ pmi
sioe occulta vel manifesta ali
quid etiam parū p aliq iu
sticia vel gratia p alio vel p
se in causis iudicialibz seu p
lris obtinendis ab aplice se
de. est papalis absolutio p ex
trauagantē Bonifacij octa
ui. De scienter vtentibus
talibz gratijs vñ lris sic obrē
tis. est absolutio papal p ex
trauagantē Bonifacij.

De piratis et qbuscūqz ali
os in mari depredantibz ē pa
palis absolutio p pcessu cur
rie. De ipediētibz depdāri
bus vel inuadentibz adducē
tes victualia seu alia ad vsū
romane curie necessaria. vel
ne talia dferant aut adducāt
ad curiā. et de defendētibz ta
lia facientes. est absolutio pa
palis p pcessum curie. De
capiētibz detinentibz depre
dantibz romipetas et peregri
nos ad urbem romā accedē
tes. tam causa deuorōnis qz
Regrinatōnis. et similiter i. ca

morātes et recedētes ab ipa.
est absolutio papalis p pces
sum annualem q fit in curia
Et sistr de dantibz p silium et
fauorem ad talia supradicta
faciendum est papalis abso
lutio p processum De por
tantibus arma. equos. et alia
necessaria ad impugnanduz
christianos vel trāsmittenti
bus. seu galeas et naues ven
dentibz. vel in piraticis sara
cenorum gubernationē exer
centibz. vel dantibus auxili
um p silium et fauorem in di
spendium terre sancte. extra
de iudeis. c. ad liberandā. et
est casus papalis p extraua
gantē clemētis. et p pcessum
curie De portātibz etiā vi
ctualia et alia qcūqz merci
monia in Alexādrīam. vñ in
alia loca saracenoz terre egyp
ti. vel mittentibz ipsa vñ de
suis portubz vt eis deferant
extrahentibus vel extrahi p
mittentibz. aut dantibz auxi
lium et fauorem. et est papal
per pcessum curie De por
tantibz pdicta vñ aliquo mo
do predictorū. et ad hoc ope
rantibz ad omnes terras sol
dano subiectas. est papalis
absolutio. p extrauagantē cle
mētis. De euntibz ad terrā

De excommunicatione

sanctā etiā causa deuorōnis seu voti sine licētia sedis apli cetet est absolutio papal' put repit in libro sūmī penitētia rñ q̄ z ipe hoc pt. **De** insecutoribz cardinaliū hostilibz. z est excoīcatio papalis. p. c. felicis. de penis. li. vi. **De** bannientibz epos vñ capiētibz z insecutoribz vñ hoc fieri mandantibz. aut facta ab alijs rata habentibz. vñ i his dantibz cōsiliū z fauorē. vñ scienter tales defendentibz ē papalis absolutio. p. c. si q̄s. de penis. in clem. **De** exenterantibz vel frustra p̄cidētibz seu decoq̄re vñ incidere. aut ossa de carnibz enellere p̄ sumentibz cuiuscunqz defuncti. vt eius ossa ad pres alias deferant est papalis absolutio p extranagantē Bonifacij. **De** occupantibz vñ de tinentibz vñ hostiliter discurrentibz p se vel p alium. directe vñ indirecte sub quocūqz titulo vñ colore ciuitates terras loca vel iura ad romanā ecclesiam p̄tinentia. z adberētibz fautoribz ac defensoribz eoz ē absolutio papalis p p̄cessum curie. **De** his q̄ occasione sententie excoīcatiois suspensiois vel interdicti la

te dant licentiā eos granādi qui eam tulerūt. vñ suos i psonis rebo vel bonis illoz q̄rum occasioe late sunt. vel q̄ eos obseruāt. vel q̄ taliter excoīcatis cōmunicare volunt nisi licentiā ipam integre reuocēt. **Similiter** q̄ dicta licētia vñ fuerint. vel etiā sine licētia hoc fecerint suo motu excoīmunicatiōez incurrunt in qua si pmanserint p duos menses est papalis absolutio vide de hoc in c. de dominis in. ij. pte. **De** his q̄ cogunt aliquē celebrare in loco iterdicto. vñ ad audiēdū puocāt excoīcatos vñ iterdictos. vñ phibent eis ne moniti exeāt et de his q̄ moniti non exēūt cle. gūis. de sentē. exco. **De** his qui imponunt in terris suis noua pedagia. vñ augēt antiqua. z est excoīmunicatō papalis p p̄cessum curie. **De** laicis recipiētibz i romana curia litteras domini pape de manu alicui⁹ nisi de manu domini pape vñ bullaroz. vel nunciū recipiētis de manu p̄dictorū.

Excoīmunicatiōes papales cōcernētes religiosos religiofasqz.

De clericis et religio-
sis inducētibz advo-
uendum iurādū vel
pmitēdū d' eligēdo apd' eos
sepulturā v'l vt eā vltērī nō
mūrēt iā electaz. excoīcatio ē
papal. p' de. cupientes. d' pe-
nis. **D**e religiosis q' absqz
spēatī licētia pprii sacerdo-
tis solennizarent mīfmonia
aut ministrarent sacramētuz
eucharistie v'l extreme vñti-
onis. de. i. d' puile. reli. ē exco-
municatio papalis. **D**e re-
ligiosis q' excoīmunicatos a
canone absoluūt a casibz nō
pcessis. aut q' absoluūt a sen-
tent ijs per statuta synodalia
vel puincialia pml'gata. aut
absoluūt a pena et a culpa est
excoīcatio papalis. p' de. i. d'
puil. rel. **D**e inq'sitoribz he-
reticorū q' odio g'ra vel lucro
et amore p'tra iusticiam et con-
scientiā omiserint cōtra quē
piam pcedere. vel ipam here-
sim alienis imponerēt. aut i-
pohērent q' impedirent offi-
ciū suū est excoīcatio papal'
p' de. multoz. de here. **D**e
mendicantibz p'fessis q' trāse-
unt ad aliq'm religionem mo-
nachalem excepto ordie car-
tusiensī. et recipientibz tales
scienter est excoīcatio papal'

p' constitutiōez Martini sacra
constantie. **D**e clericis sci-
enter et sponte cōicantibz ex-
coīcatio a papa in diuinis ē
excoīcatio papalis fm' Ro-
stien. **I**ta excoīcatio tñ ha-
bet dubiū. extra de sen. exco-
ca. significasti. **D**e partici-
pantibz ī crimine. pp' qd' ali-
quis est excoīmunicatus ali-
qua predictaz excoīcationū
est excoīmunicatio papalis.
per. c. si concubine. extra de
senten. excom. **D**e his qui
absoluunt ab aliqua predi-
ctarum excoīmunicationum
circa sedē apostolicā p'ter
q' in articulo mortis. qui ta-
liter absoluri si non se rep'sen-
tent q'scitius possūt ei a quo
possunt absolui. vel mittant
pro absolūtōne reīcidūt in
eandem scilicet papalem ex-
coīmunicatiōez. p. c. eos. d' sen.
excom. li. vi.

De excoīmunicatiōez episco-
pis ex iure reseruate.

De verberantibz cle-
ricos religiosos vel
moniales: seu talibz
manus violentas inīcienti-
bus seu temerariis est episco-
palis excoīmunicatio si fiat
leuis iniuria talibus. per. c.

De excommunicatione

peruenit. extra de sen. excō.

¶ De his qui innitunt ordi nationibz seu alienationibus a scismatis factis ē epāl. p. c. i. extra de scisma. **¶** De his qz vsurpant de nouo vacantiū ecclīaz monasterioz vlt alio rū pioz locoꝝ custodias: seu guardiā titulū aduocatiōis seu dñsionis. qz pprie sūt no mina patronat⁹. vlt ipsoꝝ locoꝝ vacantiū bona occupāt vel regalia. i. collectā qz sit ra tione regis vel impatoꝝ. seu tributū regi debitū. vt. c. ge nerali. de elec. li. vi. **¶** De cle ricis vlt monachis ipsoꝝ locoꝝ vacantiū qz hoc fieri pecu rant. et hec excoīcatio cū pri ori habet. et excoīcatio ē epi scopalis. p. c. generali. d. elec. in. vi. **¶** De his qz ab ecclīis vlt psonis ecclīasticis p se vlt p aliū suo nomine vel alieno p psonis vlt rebz qz nō causa negociatiōis deferūt vlt defer ri faciūt seu trāsmittunt eri gunt aliqđ pedagogiū vlt gui dagiūz est excoīcatio epāl. p. c. qz qz. de cēsi. lib. vi. **¶** De his qui fecerint statuta contra li bertatē ecclīe. et qui scripse rint ea. qui sunt pātes con sules rectores et cōsiliarij lo coꝝ vbi dicta statuta seu etiā

consuetudines edite sunt vel seruare. et qui seruare ea fece rint et fm ea iudicauerint. vlt qui in publicā formā redige rint iudicata. est excommuni catio epāl. p. c. nouerit. de sen. excō. **¶** De rectoribz ci uitatū faciētibus exactiōes indebitas clericis religiosis vel ecclīis eoz. si postqz fu rint moniti non desistant. est epāl. excoīcatio. p. c. n. minus. extra de imuni. eccl. et. c. aduersus cōsules. **¶** De his qui absolutionē ab aliq excoīcatione vlt reuoca tiōe ei⁹ suspensionis vlt inter dicti extorqunt p vim vlt p me tum. neqz valet absolutio. s. incurrūt nouā excoīcatio. p. c. i. d. his que vi met⁹ ve cau sa fiunt. lib. vi. **¶** De his qz p assassinos. id est quosdā ifi deles qui ex falsis suis opini onibz de facili mittebant ad occidendū christianos et qz interfici fecerint vel manda uerint aliquem christianum etiam si mors non fuerit sub secuta. et d. receptatoribz et de sensoribus et occultatoribus eoz est excoīcatio epi scopalis. per c. pro humani. de homicid. libro sexto.

De potestatibus capitaneis
 rectoribus consulis iudicibus
 consiliariis et aliis officialibus
 qui statuta faciunt scribunt vel
 dictant. per que quis compellatur
 solvere usuras: vel solutas non
 repetere est episcopalis exco[m]municatio
 cle. ex. grauit. de usuris. **D**e
 his qui occasione sententie exco[m]muni-
 cationis vel interdictionis dant
 licentiam grauari illos qui tulerunt
 eas vel suos in personis
 vel rebus. hic tamen casus est
 episcopalis usque ad duos menses
 ab incurfione sententie. abinde
 vero est papalis exco[m]municatio. p. c.
 quicunq[ue]. de sen. exco[m]. lib. vi.
De his qui iudicant statuta
 edita in fauorem usurariorum. et
 qui habent super hoc prelatum: nisi
 si statuta ipsa deleuerint. aut
 si ea promiserint obseruari. **U**n-
 de illi qui faciunt capitula cum iudeis
 vel cum dñis et cōitantes cōtinen-
 tia quod possint fenerari. et quod non
 possint repeti in iudicio usure
 extorere ab eis. et huiusmodi vi-
 dentur incidere in hanc exco[m]muni-
 cationem. et dñi qui ea faciunt. et
 cūnes qui consulant. cle. ex. gra-
 ui. de usuris. **D**e his qui com-
 cedunt repositas contra personas
 ecclesiasticas specialiter aut gene-
 raliter est episcopalis exco[m]muni-
 catio. p. c. si pignoratōes. de

iniuriarum. et dñ. da. li. vi. **D**e re-
 ctores secularibus vel quibuscunq[ue]
 officialibus eorum qui cognosce-
 rent de crimine hereticorum aut ca-
 ptores liberarent. vel dyocesano-
 rum vel inquisitorum officium impe-
 dirent est episcopalis. p. c. ut inquisi-
 tionis. de heret. li. vi. **D**e his
 qui scienter contrahunt matrimonium
 in casibus non concessis et pro-
 hibitis sanguinitatis et af-
 finitatis. et de contrahentibus cum
 monialibus est episcopalis. re-
 cle. eos. de consan. et affi. **D**e
 dñis episcopalis qui subditis inter-
 dicunt: ne prelati vel personis
 ecclesiasticis quicquid vendant
 vel emanant ab eis. bladum mo-
 lant. panem coquant et huiusmodi ob-
 seque exhibere presumant. est epi-
 scopalis exco[m]municatio. p. c. eos
 de imu. eccl. li. vi. **D**e his
 qui impediunt quando coram iudici-
 bus ecclesiasticis vel legatis vel
 ordinariis in casibus qui ad eos per-
 tinent illi qui contrahunt iniusticiam
 possint obtinere exco[m]municatio est
 episcopalis. p. c. quoniam. de imu. eccl.
 li. vi. **D**e his qui compellunt im-
 peratores laicos applicare vel
 alios recurrentes ad forum ec-
 clesiasticum in causis que di-
 iure vel antiqua consuetu-
 dine ad ipsum pertinent. vel
 ad desistendum vel litigandum

De excommunicatione

dum de eis in foro suo seculari: grauando iudices ecclesiasticos: vel impetrantes seu litigantes: seu volentes coram eis litigare. vel grauando propinquos eorum. vel capientes res vel ecclesias talium. vel quicunque alio modo. dicto c. quoniam est episcopalis. et sicut de dantibus consilium et fauorem et auxilium ad omnia predicta in duobus. §. preudentibus. **¶** De his qui platos capitula seu alias personas ecclesiasticas compellunt ad submittendum laicis vel ad alienandum bona immobilia seu iura ecclesiarum. et similibus laici qui usurpant sibi illicite huiusmodi. et si non destiterint postquam fuerint admoniti est episcopalis excommunicatione. p. c. hoc consultius. de re. eccl. non alie. li. vi.

¶ De his qui fingunt fraudulenter aliquem casum. per quem aliquis iudex mittat ad aliquam mulierem per testimonio est excommunicatione episcopalis. p. c. mulieres et iur. li. vi. **¶** De his qui vocant ad dirigendas moniales in electionibus: nisi abstineant ab his per que possit discordia nutrire est excommunicatione episcopalis. p. c. i. demeritis. de elec. li. vi.

¶ De his qui grauant clericos vel alias personas ecclesiarum

ad quod spectat aliquod electio per eo quod rogari seu alias induci eum per quo rogabant seu inducebant noluerunt eligere. vel sanguineos eorum aut ipsas ecclesias seu loca beneficii: seu aliis bonis spoliando. c. sciunt cuncti. de elec. et est episcopalis excommunicatione. **¶** De his qui loquuntur secrete: vel mittunt scripturas vel nuntium alicui cardinali: quando sunt reclusi occasione electionis pape. est episcopalis excommunicatione. p. c. ubi periculum. de elec. li. vi. et de diuina et rectoribus et officialibus qui imminente dicta electione non seruant ipsam constitutionem. p. c. ubi periculum.

¶ De his qui procurant quod consensuatores dati se compromittant de his qui non licent. id est de alijs quod de manifestis iniurijs et violentijs. est excommunicatione episcopalis. p. c. statutum. de offi. de le. li. vi. **¶** De dominis rectoribus ad regimen vrbis Romae: et electis et fauoribus qui fecerint contra constitutiones super hoc factam. est episcopalis excommunicatione. p. c. fundamenta. de elec. li. vi. **¶** De electis magistris doctoribus vel scholaribus tractantibus cum aliquo ciue Bononiensi de co

ducendo hospitium irrequisi-
tis inqlinis nisi tēp⁹ pductio
nis fuerit elapsum est episco-
palis excomunicatō. p. c. **E**x-
rescripto. extra de locato.

De doctoribus seu magi-
stris qui scienter illos religi-
osos qui dimiserūt habituz
docēt lras. s. legē v^l phisicā.
est excomunicatio epalis. p. ca. vt
piculosā. ne clerici v^l mo. li.
vi. **D**e dominis v^l recto-
ribz tpalibz q non fecerint ob-
seruari ea que statuunt ptra
insecutores cardinaliuz: seu
alicuius de familia eorū. vel
pape est excomunicatio epalis. p.
c. felicitis. de penis. li. vi. **D**e
his qui impediunt visitato-
res monialiū vel canonicaz.
si moniti non desistant ē epi-
scopalis excomunicatio. p. cle. at-
tēdentes. de statu monacho.

De impugnātibz lras pa-
pe ante coronationē ei⁹. et est
benedicti pape. xi. **D**e qui-
busdaz mulieribz que begbi-
ne dicunt. et de religiosis fa-
nentiū eis in illo statu. et erāt
iste certum habitum assumē-
tes nulli obedientiam pmit-
tentes. nec regulā habentes li-
cet quibusdaz religiosis spe-
cialiter inhereant. de bere. c.

ad nostram. **N**ec intelligunt
sub hoc nomine ille que etiā
begbine v^l vestire dicuntur
de penitētia beati Dominici
vt patet in declaratione Jo-
han. xxi. et idē d^r d^r terciō or-
dine beati Francisci. imo ex
illa cle. videntur dici begbi-
ne ille excomunicare que ha-
bēt illos errores ibi positos
qui cum sapiant heresim est
bodie forte casus papal. et ē
contra tales begbinas. **D**e
his qui absoluti ab excom-
municatiōe in articulo mor-
tis. vel ppter aliud impedi-
mentū nō representant se q³
citius cōmode possūt ei a q³
debent absolui. quia rein-
cidunt in eandem. de senten-
exco. c. eos. li. vi. **D**e parti-
cipantibus cum excomuni-
cato in crimine ppter quod
est excommunicatus dando ei
cōsiliū et fauorē. c. si concubi-
ne. d. sentē. excom. **D**e his
q³ absolunt a sede apostoli-
ca. vel legatis. et iniungit eis
q³ se representent ordinarijs v^l
alijs suscepturi penitentiam
et passis iniuriā seu alias ob-
ligati eis quibz sciēter satis-
faciant si hoc non faciūt euz
pmū pmode potētr. qz rein-
cidūt in eandē sniaz. d. c. eos

De excommunicatione

De illis q̄ p̄tūacit̄ affert
romanā eccliam n̄ esse caput
omniū eccliaz. nec ei tanq̄
capiti esse obediendū. di. xix.
c. nulli fas. **D**e his q̄ sepe
liunt corpa in cimiterijs tpe
interdicti i casibz nō cōcessis
a iure. cle. eos. de sepul. **D**e
his qui excoīcaros publice
aut nominatī interdictos v̄l
vsurarios manifestos scien/
ter sepeliunt in cimiterijs. di.
cra cle. eos. **D**e clericis qui
manifestis vsurarijs ad exer/
cendum fenus domos locāt
vel alio titulo p̄cedunt. est ex/
coīcatio ep̄alis. p. c. vsuraz.
de vsu. li. vi. **D**e eo q̄ nō ē
electus a duabz p̄tibz cardia/
liū. 7 se gerit p̄ papa. c. licet. d.
elect. **D**e monachis et ca/
nonicis regularibz archidy/
aconis decanis p̄positis ple/
banis cantozibz 7 alijs cleri/
cis p̄sonatuz habentibz. aut
etiā q̄buscūqz p̄sbiteris q̄ au/
diunt leges vel p̄hiscam. est
ep̄al excoīcatio p̄ c. n̄ magno
pere. ne cleri. v̄l mo. **D**e re/
ligiosis q̄ temerarie v̄bicun/
qz habitū sue religiōis dimit/
tūt excoīcatio est ep̄iscopalī
p. c. v̄t piculosa. ne cle. v̄l mo.
li. vi. **D**e religiosis q̄ acce/
dunt ad studia. nisi a suo pla

to cū consilio maioris partē
conuentū licentia sibi sit p̄ces/
sa. dicto. c. v̄t piculosa. li. vi.

De religiosis q̄ decias de
bitas ecclijs sibi appropri/
ant v̄l vsurpant. siue q̄ nō p̄/
mittūt solui ecclijs decias
de animalibz familiāz 7 pa/
storū suoz. vel alioz imiscen/
tiū ipsa animalia gregibz eo/
rū. tales si non habent admi/
nistratōes 7 beneficia sūt ex/
coīcati. si h̄nt sunt suspēsi. ni
si requisiti d̄stiterint infra mē/
sem. cle. religiosi. de deci. **E**t
est ep̄alis excoīcatio. **D**e
monachis 7 canonicis re/
gularibus non habentibus
aliquam administratōē qui
se conferunt ad curias prin/
cipum sine licentia suoz pla/
torum. v̄t damnū aliq̄ infe/
rant suis p̄latis aut monaste/
rijs. 7 qui sine licentia arma/
tenēt infra septa monasterij.
est ep̄alis excoīcatio. p. cle. ne
in agro. de sta. mo. **D**e reli/
giosis vel monialibz profes/
sis 7 clericis in sacris ordibz
constitutis qui p̄trahūt ma/
trimonium de facto est exco/
municatio ep̄iscopalī. cle. eos
de consang. 7 affini. **D**e in/
quisitoribz hereticorū: qui
pretextu officij inquisitionis

quibus suis modis illicite pe-
cuniam extorqunt. vñ sciēter
bona ecclīaz ob delicta cleri-
corū sisco ecclīe applicāt. nec
pñt absolui nisi qñ extorser-
runt plene satisfecerint de pe-
cunia. est epālis excoīcatio.
cle. nolētes. de here. **¶** De re-
ligiosis q non seruant inter-
dictum qd seruat sancta ma-
ter ecclīa romana. vt cle. ex-
freqntibz. de sen. excō. **¶** De
religiosis q pñitentibz sibi nō
faciunt pñciam scienter d de
cimis soluedis: tales ab of-
ficio pñdicatōis sunt suspensi
donec comode possint faciāt
eis pñciam. nñ interiz pñdicāt
sunt excoīcati epāli excoīca-
tione. 7 sñr de religiosis q di-
cunt aliq verba vt retrahāt
audientes a solutiōe decīaz.
est epālis excoīcatio. p cle. cu-
pientes. de pe. **¶** De religio-
sis mendicātibz q domos ad
habitandū vel loca de nouo
recipient. aut d nouo recepta
mutarēt vñ alienarent. c. i. de
exces. pla. i. cle. **¶** De frībus
mīnoribz q tpe interdicti re-
cipiūt ad diuina frēs vel so-
rores de tercio ordine sancti
Francisci est episcopalis ex-
coīcatio. c. cum ex eo. de sen-
ten. excō. in clemē. **¶** Ingre-

dientes monasteria moniali-
um ordinis pñdicatoz extra
casus necessarios q declarāt
in cōstitutōibz suis. puta ad
dandū sacramenta infirmis
ad medendū eis. ad reparan-
dū edificia 7 hmōi. non habi-
ta licentia a papa vñ a mīgro
ordinis. sunt excoīicati.
nñ pñt absolui nisi a papa vñ
a magistro ordīs. vel ab alio
cui fuerit cōcessa talis abso-
lutio. vt pater in bulla ipsi-
us ordinis. cui⁹ bulle trans-
umptū vidi ego. **¶** Ingre-
dientes monasteria monialīz
ordinis minozū extra casus
necessarios concessos in cōsti-
tutionibz suis sine licentia
pape vñ ministri ordinis: ex-
coīcatōz dyocesanis re-
seruatam incurrūt. put audi-
uī a quibusdam fidedignis.
¶ Nota q ab excoīunica-
tionibz que fiunt ab homīne
siue a iudice regulariter nō pñt
qd absolui nisi a suo excōica-
toze. vel ab habente plenariā
iurisdictionem sup eum. vel
a superiori suo nisi in articu-
lo mortis. **¶** Itē nota q fra-
tres pñdicatores 7 volentes ī-
gredi eozum religionem pos-
sunt absolui a pñatis ipsius
ordinis a sententijs excoīmu-
f

De excomunicacione

nicationis. suspensionis et interdictionis. latis ab homine vel a iure. saltem ab illis quorum absolutio reservatur episcopo. **D**e materia omnium supradictarum excommunicationum tam pontifici summo quam episcopis uniuscuiusque dioecesis a iure quam per extraneos et processus curie: vide plenius et clarius ac diffusius si vis videre in titulo de censuris ecclesiasticis in tertia parte summe compilare per me fratrem Antoninum archiepiscopum Florentinum.

Et sic est finis omnium casuum tam summo pontifici quam episcopis reservatorum.

Primo notandum est quod sunt due species excommunicationis. scilicet maioris et minoris. Excommunicatio maior semper est peccatum mortale. et talis est primo separatio a deo. et non potest condicere per aliquam utilitatem aie sue. Secundo est separatio a sancta ecclesia. id est a comunione et participatione fidelium. exceptis his casibus qui supra specificati sunt. Et sunt quinque in quibus ipse excommunicatus non potest precipare. qui continentur in his versibus. Si per delictum anathema deus efficiat. Deus orare vale comunio mensa negat. Qui sic intelligantur. Deus id est

locutio. Orare. id est oratio cum alijs in ecclesia. Comunio id est communicatio sacramentorum. Vale. id est saluatio. Deserta. id est ciBUS et potus. Excommunicatio hominum minor aliquando est mortale peccatum. aliquando veniale. scilicet antequam dicatur quoniam sit mortale vel veniale. Nota prius quod novum modum homo potest currere excommunicationem minoris. Primo quoniam deus participat cum excommunicato excommunicationem maiorem aliquo illorum modorum superius dictorum. Secundo quoniam deus committit sacrilegium sicut qui furat in ecclesia vel in ea illicitum quod facit. Tercio quoniam quis est publicus cubiarius vel fornicator. Quarto quoniam quis acceptat aliquam ecclesiam a laico. et illam sic tenet. ut xxvi. q. ii. c. si quis. Quinto quoniam deus est symoniacus quod est etiam excommunicatus excommunicationem maiorem. Sexto secundum quosdam quoniam in bello iniusto contra christiianos exercet deus artem balistarum aut sagittarum. Septimo oppressores iopum et pauperum. publici peccatores. publici usurarii. meretrices. qui omnes largo modo loquendo possunt dici excommunicati per quantum talium oblationes non debent admitti ad altare

sanctū domini. **O**ctavo il
loz qđo dñegat ecclīastica se
pultura. sicut sunt illi qđ mo/
riunt in torneamentis. qđ dato
qđ penitētes moriant nō po/
nunt i cimiterio. sicut etiā di/
cit de illis qđ nō cōicāt semel
in anno sine necessitate z cau/
sa. vt. c. ois. de pe. z re. **N**o
no omnes publici pctōres
Omnes aut casus supdictos
ponit Innocē. Ray. et Do/
sti. z in qđlibet pdictorū casuū
pōt absoluerē simplex sacer
dos z eps. ppter qđ forte in sy/
monia z excōicatioē maiori.
In pmo ergo casu. s. in parti
cipatioē cū excōmunicatū ma
iori excōicatioē pōt hō pec/
care mortaliter z venialiter.
Mortaliter triplr. Prio qñ
participat i eodez crimine p
pter qđ ipse est excōicat? dā
do pñlium auxiliū z fauorez
ratione cuius pctm cōmitti
tur. Scdo qñ participat cū
excōicato in aliq alio crimie
mortalī ab illo ppt qđ ipse ē
excōicatus. Sed in pmo ca
su nota qđ participans cū ex
cōicato i eodez crimine vt di/
ctū est incurrit excōicatioēz
maiore. sed in scdo mō cadit
tū i minore excōicatioēz etiā
si mortalr peccat. Tercio qđ

cōmunicaret cum excōicato
maiori excōicatioē i sacramē
tis. puta accipe corpus chri
sti cū eo. vel sacros ordies. i/
currit excōicatioēz minorem
peccat tñ mortaliter. In alijs
aut casibz supradictis nō pec/
cat quis participando cū ex
cōicatis. nisi p quanto ali
quis in pceptū pcepti z pbi
bitionis facit audacter cum
excōicato z ad libitū puerfa
ret. aut in salutādo aut in lo/
qndo sine necessitate. aut in
morando vl cōicando. Sed
nota qđ sacerdos recipiēs ali
quē excōicatū maiori excōi/
catioē ad officium ecclie. aut
ad sacramta. aut ad ecclīasti
cā sepulturā non solū morta
liter peccat. sed subito est su/
spensus ab administratioē. z
sibi est interdict? introit? ec
clesie qñsqz sit absolutus. et
efficit qñ irregular. z si talis
interdict? moriat nō d3 poni
in cimiterio. nec d3 ppter ti/
morez sacerdos desistere qñ
talē excōicatū expellat de ec
clesia. qz n excusat rōne timo
ris. nisi talis eēt timor qđ pos
set cadere i cōstātē vix. tūc eī
fm qđdā excusat ab interdicto
Hosti. aut dicit qđ bñs erit
talīs sacerdos si se preparat

Interrogatorium

ad martiriū. Nota igitur quo/
modo habuisti quod in nouē ca/
sibus homo cadit in excom/
municationē minorē. ratio de/
cuius sepat^r est ab effectu sa/
cramentorum. et quātū ad deum.

Nam pccm mortale animaz
sepat a deo. et excōicat^r quō/
cunqz est in pccō mortali: p/
terqz picipando cum excōi/
cato maiori excōicatione in/
loquendo. salutando. orādo
cōmunicādo et comedendo. i/
quibz casibz fm **Tho.** hō nō
peccat mortali. nisi ppter cō/
tempnū. dato qd excōmunica/
tōez incurrat. et ideo qui ē in
peccato mortali quōcūqz ali/
ter est excōicatus. etiā quan/
tum ad ecclesiam est sepatus
ab effectu. id est a gratia et sa/
cramentis. quia null⁹ qui ē
in peccato mortali cum sit i/
dispositus potest psequi grām
spūs sancti. pōt tñ intrare i ec/
clesiam. et stare in officio diui/
no. et etiam potest cum alijs
in alijs participare. sed nō po/
test pacē in ecclesia recipere. cū
pat ipsa sit loco cōmuniōis
Sed hec omnia plenius ha/
bentur in decretis et decreta/
libus. et in summis. ideo cuius
expedit videre quere diligē/
tius in ipsis.

Incipit inter
rogatoriū: qd est liber scōus
hui⁹ opis. et hz tres ptes pnc/
ipales.

Postquaz
ille qui vult pfiteri
dixit ex se ea q vō/
luit d pccis suis. si non dixit
sufficiens: qd qī sp accidit. i/
terrogandus ē plene d his q
nō dixit put videbit fore ex/
pediēs. **Si** hō modicum vlt/
min⁹ dixit potes interrogare
fm ordinē ista positū. vicz p
mo de decē pceptis. postea d
vicijs capitalibz. nō aut oēs
de oibz. sed de illis q solēt in/
talibz repiri. et non solū d istz
peccatz interrogandi sūt. sed
de oibz circūstantijs pccōrū.
put supra satis ostensum est.
Nō tñ ē necesse de qlibz pec/
cato mortali oēs circumstan/
tias pdictas pfiteri. sed solū
illas q trahunt peccatum in
aliam speciē. q. s. hñt spēales
deformitatē oppositā alicui
pceptoz. **Sed** et de numero
pccōrū mortaliū. s. qñes mor/
tale pccm pmissū est i qlibet
pccōrū specie diligenter iter/
rogandū est.

Incipit pria

ps libri scōi de mō interrogā/
di penitētes a p̄fessore fm de
cem p̄cepta legis. ⁊ habet ca
pitula. xxiij.

Primuz p̄ceptum cōtinet
tria capitula **E** primum

Nū co
le deū. Circa h
primum prece
ptum sic potes
interrogare. et

primo de votis.

De votis
Nota fm m̄gr̄z sentē/
tiarū l. iij. dist. xviij
q̄ votum est testifica

tio q̄daz p̄missiois spōranee
q̄ fit deo de his q̄ dī sunt ⁊ fi
eri debēt. **N**l̄ breui⁹ fm tbo.

Notuz est p̄missio deo facta
de aliq̄ q̄d sit deo acceptum.

Ad q̄d requirunt tria. s. delibe
ratio volūtat⁹ p̄positū ⁊ pro

missio. vltimū orit̄ ex secūdo
scōm ex primo. **S**i trāsgres

sus ē seu omisit īplere aliq̄d
votū licitū. ⁊ si aduertent cū

possit ē sp̄ mortale. **E**t toties
q̄tiēs frāgit. **S**ec⁹ si ex obli

uio. vlt q̄ n̄ potat vt īfirm⁹
ieiunare. ⁊ h̄mōi **S**i vouit

se aliq̄d mali factur⁹. vt vidi
ctam vlt̄ maioris boni īpedi
tū. vt nō ingredi religionē
hoc ē mortale. ⁊ sine aliq̄ dī/
spensatiōe dī illd̄ infringere.

Si nimis tardauit implere
p̄pter q̄d a memoria excidit
omnino. vel venit ad statum
nō valendi īplere cum prius
potuisset mortale videt̄ **I**dē
q̄ si dimisit p̄positū īplēdi cū
tū posset. ala moza īplendi
votū q̄ si sibi nō p̄fixit tēpus
nō videt̄ mortale. nisi moza
esset valdenimia. et nisi ex h̄
ei immineret piculū nō valē
di implere. vt de voto ingre
diendi religionē. cū tū nō ha
beret cām legitimā cogētem
dilatōis. t̄ sic etiā ē mortale.

Si fecit votū ⁊ de re licē/
ta. vt de elemosina. ieiunio.
⁊ h̄mōi. s. ob malū finē. pu
ta vt possit facere vindictaz.
adulteriū ⁊ h̄mōi. mortale pec
catū ē. nec tenet illud īplere.

Si fecit votū abstinētie
⁊ h̄mōi. ⁊ dubitat utrū pos
sit implere vlt̄ nō. ⁊ sine dispē
satiōe vlt̄ mutatiōe supioris
cū possit facili⁹ recurrere ad
eum. vlt̄ ad p̄fessōrē suū p̄ cō/
silio frāgit mortale videt̄.

Nota tū q̄ viri p̄nt irrita
re vota vxorum. s. abstinētie.

Interrogatoriū pars p̄ma

pegrinationis. elemosine. et accessus ad talē locū. ⁊ marime vorū elemosynarū si n̄ habēt nisi dorē absq; alia sup̄orū dispēsatiōe. ⁊ si fiat talis irritatio etiā sine cā rōnabili a viro. ā modo si tenet vxor implere talia vota. Dubiū ē de voto hierosolimitano. qz hoc in fauorē fidei emittitur

De irritatiōe votoꝝ ipu-berū ⁊ filioꝝū familias ⁊ religiosoz. vide in sc̄da pte summe. ti. vl. **S**i hñs votum castitat̄ vl̄ religionē intrādī ⁊ m̄rimoniū ꝑrit. mortale ē. ⁊ n̄ ꝑt ꝑsummāre illud absq; mortali pctō. quia adhuc ꝑt illud implere. ⁊ d̄z aū ꝑsumationē m̄rimoniū. post ꝑsumationē ꝑo reddere tenet debitiū etiā interpretatiue petenti. **S**z erigēdo sp̄ peccat mortali. vnde ꝑsulendū eēt ei petere sup̄ h̄ dispensatiōez a papa. fm̄ Guil. Posset etiā ep̄s dispensare nisi esset talis cōtinens ⁊ obseruans ip̄m. **S**i fecit votū stultum et irrōnabile. vt ieiunare dñica die vl̄ non pectinare caput. vel lauare i sabbato. ⁊ h̄mōi mortale nō est. sed ꝑhibendū ē illud implere.

De voti trāsgressiōe.

Et nota q̄a trāsgressiōe votoꝝ ꝑt d̄ in re cōi ⁊ consuetudie cōfessor absoluerē. qz nō ē d̄ casibz reseruati. sz de dispensatiōe et ꝑmutatiōe votoꝝ nō ꝑt se iromittere sine speciali cōmissiōe dyocesanorū vel alteri⁹ q̄ possit illam dare. **E**p̄i aut̄ i oibz ꝑnt ꝑmutare vl̄ dispēsare nisi i voto castitat̄ vl̄ religiōis et tribz vot̄s pegrinatiōis. s. hierosolimitani ad sanctū Jacobū. ⁊ ad līmina ap̄loꝝ. id ē romā. in q̄bus votis papa vel sūm⁹ penitentiari⁹ soli dispensant vl̄ cōmutant

De votis habes in secunda pte summe.

De sup̄stitutionibz. Ca. ij. **F**ecit ip̄e vl̄ fieri fecit aliqđ maleficiū seu iuxta vl̄gare malias in q̄bz sp̄ sūt incātarōes occulte vel manifeste demonum inuocationes. qđ sp̄ est mortale. ⁊ dignū morte corporali.

De incantationibz. **F**ecit vel fieri fecit vl̄ ꝑcurant aliquas incātarōnez cū sacralibz eccl̄ie. vt aq̄ baptis mali l̄ oleo sc̄rō. ⁊ h̄mōi ob sa

nitatē vel aliā causam ē mortale ⁊ grauissimum.

De adoratiōe creaturaz.

I adorauit aliquaz creaturam faciendo orōez ad eā. vt ad lunā solē ⁊ stellas cū pmo apparēt: ⁊ hmoi est mortale pcr̃m

De diuinatiōibz

I fecit vel fieri fecit aliquā diuinatiōez ad inueniendū furta vel ad sciendū occulta vel futurū. qđ sibi ptingere pōt est mortale. **D**e arte notoria.

I didicit artē notoriaz. vel vsus ē ea ad sciendū aliqua. vel si vs⁹ ē arte nigromātica: mortale ē. ⁊ si hz librum inducēdus est vt eū cōburat. al̃s nō est absolūdus. sicut est liber **Almadel Seriphoras**. ⁊ alij libri comburendi sunt. qz mortale est vti eis.

De constellationibz

I ex pstellatiōibz. vl' planetz sub qđ nat⁹ ē aliqd iudicauit de terminatē d' puerfatiōe eius **I**dez si ex phisonomia. **E**redere em̃ hoiez ex fato vl' cōstellatione vl' pplexione cogi ad bonū vl' ad malū est hereticū.

De sortibz

I vsus est sortibz diuinatiōis: quod est mortale. ex leuitate autē veniale. **S**i dedit alius qđ turpe vxor viro ad comedendū. vl' alci vt amaret eaz. vel fecit vl' dixit aliqd turpe ad hmoi. ē mortale. interrogandū est qđ fuit illud.

De incantationibz.

I fecit vel fieri fecit aliquā incantatiōez ob sanitatē psequendā ⁊ quando hoc fit sciēdo eē phibitū est mortale cōiter. qñ hō ex simplicitate fieret putando eē bonas orōes videt veniale. **S**ed si nollēt in futurū abstinere neganda est ei absolutio. quia ex obstinatione ⁊ malicia videt esse mortale. et interrogandum est de verbis qđ vtunt. ⁊ de obseruarijs quas addunt

De breuibz.

I fecit vel fieri fecit vel vsus est breuibz. que cōmuniter sunt supstitiosa ex verbis vel carta in qua fiunt. vl' modo imponendi vel portandi vel tempore scribēdi. ⁊ iuenera superstitione earum iponendum est qz comburant. et si nollēt non sunt absolūendi

Interrogatoriū pars p̄ma

qz tūc est mortale. Si h̄o pu
tabant talia esse licita tanq̄
oratiōes: veniale videt̄.

De obseruatōibz tēpor.

Obseruauit vnam
diē magis q̄ aliā. in
non īcipiendo aliqd
tanq̄ malū. vt dies egiptia/
cos. vl' diē in q̄ occurrit deca
pitatio sc̄i Johis baptiste.
vl' diē ascensiois in colligen
dis herbis. et h̄mōi: veniale
videt̄ qm̄ ex simplicitate hoc
fit. sine scribēdo aliq̄. vl' por
tando ad suspendēdū in aliq̄
loco. si simplr credit. veniale
est. Si h̄o hec crederet anīo
obstinato tunc mortale esset
talia obseruare.

De somnijs.

Obseruauit somnia
faciēs aliq̄s oratiōes
et obseruatōes. et po
stea ex his q̄ sōniat volendo
de futuris et oculis indicare et
p̄nūciare mortale ē. alias aut̄
sine obseruatōe adiūcta adhi
bere fidē nimis somnijs pec
catum ē. et si ex se nō sit mor
tale. tū piculosus est. qz sic di
abolus mltos decipit. Si
ex effusioe olei de lucerna vl'
cracatioe aliquarū auīū. vel
vlulatu canum. vl' magnitu
dine et p̄inuitate ventoz et

h̄mōi. estimauit aliqd ma
li euētur. qd̄ fatūū est. Si
existimauit mulieres cōuer
ti in catras vl' alia anīalia. et
ire de nocte et sugere sangui
nē pueroz et h̄mōi. quod est
impossibile nisi deo. et ideo fa
tūū est credere. De hac mate
ria diuinationū incārationū
et oīm sup̄stitionū. vide clari
us in decretis. xxvi. causa p̄
totū.

De blasphemā multiplici dei et sanctor. Cap. iij.

Sblasphemauit de
um. vicz dicēdo euz
nō esse iustum et oīa
iniuste disponere. et esse acce
ptorem p̄onarum. vl' nō vi
dere que fiūt. vl' nō curare d̄
actibz hominū. vel p̄ditores
vel sine merito punire et fla
gellare eum. vel nō posse istd̄
vl' illud facere. et h̄mōi. qd̄li
bet horum ē mortale. cū ad
uertit qd̄ dicit et intelligit
Si blasphemauit deum vl'
aliquem sanctum. que pp̄rie
dicitur maledictio. vt male
dictus sit x̄c. vt sit ex ira sp̄s
mortale si aduertit ip̄a. s̄ba.

**Secūdum p̄ceptū de in
ramēris et periurijs. et bz ca
pitula duo.**

Primum.

Nec iures
 eane p ipum pzo
 de puzio Si iura
 uit in aliq curia coram iudi/
 ce mendaciose. mortale ē qn
 tuncq alias haberet iustā
 causam. et qui iuducit ad h ad
 uertenter vt iudex aduocat
 pcurator z hmoi mortaliter
 peccat. Si iurauit etiam ex
 tra iudicium in cōmuni ser/
 mone quacūq ex causa vl le
 uitate vl vtilitate vel iocosi/
 tate. vel qualicūq modo nō
 solū ad sancta dei euāgelia z
 p corp^o xpi et scōz. sed etia z
 p fidem. p deum. si de^o me ad
 iuuat. p vginē mariāz. p cru/
 cē. p animā suā. z hmoi. hoc
 sp est mortale quādo aduer/
 tit se iurare z falsum dicere. z
 totiens quotiens sic iurādo
 aduertit. Si iurauit aliqd
 p certo de quo dubitat vtrū
 sic sit mortale est. z precipue
 iurando in iudicio. Si iu/
 rauit perpetrare aliqd quod
 ē mortale. vt facere vindictā
 non dimittere concubinā.
 seruare iniusta statuta: tene/
 re secretā iniquā coniuratio
 nem mortaliter peccauit. nec
 debet illud seruare. Si iu.

rauit tenere secretū aliqd qd
 est tractatum in consilio. vel
 aliud quod nulli est nociuū.
 si aduertēter manifestat pec/
 cat mortāl^r spe et q stimulat
 eum ad manifestādūz. sciens
 illud esse secretum. Si iu/
 rauit seruare statuta alicui^o
 ciuitatis vel vniuersitat^{is} ali
 quod sciēter ex illis trāsgre/
 diendo statutis peccat mor/
 taliter. Si tamē aliqd sta/
 tutū est abrogatum p cōtra/
 riam cōsuetudinē. quia quo
 tidie p omnes fit contrariūz
 z dū. nō videt puzus si nō
 seruat illd: eo q non bz vim
 statuti. di. iij. §. leges. Si
 iurauit p aliquem modū op
 probrioz per dei mēbra vl
 sanctorum. vt faciūt ribaldi
 mortaliter peccauit. qz blas/
 phemia reputatur. xxij. q. i.
 c. si quis per capillum. Si
 pmisit se aliquid facturūz li
 citū in honorem dei vel alio
 rum sanctorum. si non inten
 debat obfuare mortāl^r pec/
 cauit. Si autē intēdebat ob/
 seruare. sed veniente terminio
 quo debet implere nō seruat
 promissum: cum tamē possz
 licz cū incōmoditate sua pec
 cauit mortāl^r. nisi ille cui p/
 misit aū terminū relaxet in

Interrogatorii pars prima

ramentū qđ facere p̄r: si p̄mis-
sum i illi? vtilitatē t̄m cedat.
nā si i vtilitatē aliorū v̄l i ho-
norē dī z scōrū nō p̄r ille rela-
xare. sed ad ep̄m v̄l papā p̄ri-
net relaxatio v̄l p̄mutatio. si
aut nō pōt implere excusat a
peccato p̄ tūc cū nō potest.

P Si qđ etiā p̄mittat cū iu-
iuramēto se aliqđ facturū. qđ
non est alicui? importatōis.
boni v̄l mali. vt m̄ s̄ s̄berā
do filiū. v̄l de bibēdo. v̄l nō.
z h̄mōi videt veniale iuratō
et piuratio. Si iurauit sine
causa rationabili p̄ quibus/
cunq; minimis. dicendo etiā
veritatem. veniale est. nisi fa-
ceret in contēptum. z i ducē/
dus est vt abstineat p̄pter pi-
culum piurij. **S**i induxit
aliquē ad iurandū: quem oī/
no credebat falsum iuraturū
mortaliter peccauit. nisi esset
iudex s̄ faciēs ex officio suo
fm iuris ordinem.

De adiuratione Ca. ij.

Adiuratiōne que ē
inducere aliquē ad
aliqđ faciendū ob in-
uocationē alicui? rei sacre. et
si est p̄ modū coactōis inten-
dens eū obligare p̄ modū iu-
ramenti ad aliqđ faciendum
vt ad superiores z alios in q̄bo

nō habet potestatem est mor-
tale. sicut adiuratio cayphe
p̄tra dñm. **A**d sibi subditos
hō est licita eo casu q̄ liceret
eis p̄cipe. als nō. z tūc adiu-
rat? tenet illō facere v̄l dice/
re: als esset mortale sicut trās/
gressio p̄cepti. **S**i adiura-
uit p̄latos vel socios v̄l iheri-
ozes p̄ modū dep̄catiōis i tē/
dens reducere ad iuramētū
ad aliqđ boni faciendū: nō ē
malum vel veniale. **S**i le-
uiter z sine causa est adiurat?
nō faciēs illō s̄ peccat. **T**ho.
Si adiurauit demones per
modū p̄cis vel ad fiendū ali-
quid ab eis. vel aliquid obti-
nendum auxiliū est mortale.
nisi quis faceret ex familiari
consilio sp̄s sancti. v̄l nisi ex
quada; simplicitate querēs
ab obsessis a diabolo. s; per
modū coactōis licet eos ad
iurare ne nobis noceant.

Si adiurauit creaturas
irrationales ne diabolus eis
vtatur in nostrum nocumen-
tum: licet. **S**i autem vt de/
mon operetur in eis mortale
est. vt incantatores serpentū.

Si in canonicis et tur-
pibus fabulis miscuit deū
et sanctos. et in narrationi-
bus turpibus z amatorijs ē

mortale. als veniale nisi face
ret in p̄emptū dei.

Tercium p̄ceptū de obser
uatōe festoz p̄ter duo capi
Primum.

Sabbata

sanctifices. Quia
q̄tuz ad determi
natōem diez istud p̄ceptū ē
de iure positiuo. ideo h̄ anne
ctere potes de ieiunijs eccle
sie. z de auditiōe misse. **P**ri
mo ergo si fecit aliq̄ manu
ale opus dieb̄ d̄ficis z festi
uis vel als p̄ceptis ab ecclesia
extra necessitatē. qz mortali
peccauit si p̄ notabile spaciū
secus si fuerint aliq̄ puncta.

Si q̄ ex necessitate. videli
cet qz hostes expectāt vl̄ ve
niunt inūdatiōes agrū z hu
iufmodi. tunc liceret remoue
re blada z suppellectilia z hu
iufmodi. **z** debent observari
de vespa in vesp̄ā. id ē d̄ se
ro ad sero. de conse. dist. iij. c.
p̄nuiciandū. z hic requiritur
magna prudentia in cōsulen
do. **S**i vendidit vel emit
dieb̄ festiuis nō p̄mestibilia
de die in diem. vt panem vi
num caseum carnes. z h̄mōi.
mortaliter peccauit. **S**i p̄
modū negociariid̄is nō in ca

su magne necessitatē. **I**n nun
dinis tñ ex quo p̄elati eccle
siarum tolerant si non dimit
tunt audire missam fm̄. **P**e
d̄ pal. videntur excusari qui
mercantur in diebus festiuis
scz a peccato mortali. **S**i
fieri fecit aliquod p̄dictoz
a suis filijs. discipulis. seruis
laboratoribus sine necessita
te peccat mortaliter. mandās
z exequens. **S**i tamen man
dans seu mgf vel patronus
non habet necessitatem. sz dī
scipulus eius vel seruus vel
rusticus habet necessitatem
ita q̄ aliter nō posset viuere.
vel qz discipulus non obedit
aliq̄ magistro ī his diebus
vendēdo vl̄ faciēdo aliquod
exercitium eius artis pro ali
quo tempore. **E**t nec iste nec
alius de illa arte vult p̄duce
re eum secum. et aliud exerci
tium nescit facere videt ipse
excusari. Nam si in obsequi
ecclesiarum paup̄cularū ali
quando licet aliqd̄ laborare
diebus festiuis fm̄ doctores
q̄nto magis licz p̄ sustentati
one vite ei⁹ in necessitate. tu
ti⁹ tñ eēt eligere aliā artē si
posset. **S**imilr de scriptori
bus pro precio z conscienci
bus instrumēta z iudiciāb̄

Interrogatorii pars prima

z faciētibz lōgas dietas non causa cupiditatis. s; necessi-
tatis. qz n̄ bñ aliter p̄t fieri.

De barbitoribz z bñdōi
Medicinalia autē sp̄ licz face-
re z medicari z talia v̄dere

Si p̄ totū diē festiū vā-
cauit ludis. venatōibz. aucu-
pñs. choreis et alijs vanita-
tibz mundi. Frēq̄nter em̄ in
his occurrūt mortalia p̄ctā.
z si d̄ se ista nō sint mortalia.
N etiā mortale p̄ctm̄ diebz
festiuis p̄missum sūt gñl^o pa-
ter. z ideo de bñdōi confiten-
dum est.

De auditōe misse diebus
dominiciis z festiuis

Nō audiuit totam
missam diebz illis. s; omisit.
vel ex p̄ceptu v̄l ex cupiditate lucrādi. vel
cā cundi ad solaciū. v̄l ad cō-
uiuia. seu ex negligētia v̄l ig-
norantia crassa mortali pec-
cauit. z toties q̄tiens dimisit

Idē si audiuit s; nō totā. di-
mittēdo notabilē p̄tē. de con-
se. di. l. c. missas. **Sec^o** h̄o est
si modicaz partē misse dimi-
sit. **N** autē q̄s audiat ī pa-
rochia sua v̄l alibi missaz p̄-
p̄riam d̄ die. v̄l aliā audiēdo
v̄l n̄ intelligēdo p̄ba. v̄l non
audiendo. qz submisit dicit.

vel audiat alibi seu a p̄cubi-
nario. v̄l symoniaco. z bñdōi
v̄l nō symoniaco z p̄cubina-
rio. ex q̄ p̄lati non puidēt sup
bñdōi non vident simplices
solicitatādi. s; dimittēdū p̄sci-
entijs eoz vbi talia abūdāt.
fm̄ **De. d̄ pal. z Guil. durā.**

Dimittēs h̄o auditōnem
misse ex infirmitate v̄l ex ta-
li occupatiōe quā nō pōt di-
mittere. vt seruire ifirmo. vel
alia iusta cā. puta qz manet ī
castris excusat. **Excusant**
etiā puelle que dimittunt
a parētibz domi. non tamen
ēntes ad choreas. vidue etiā
que manent in domo clausē
per menses non excusantur.
secus si per dies. xv. vel per
mensem.

De obseruatōe ieiunioz
Capitlm̄ scdm̄.

Quis dī-
mittit ieiunia ecclie
v̄l q̄dragēsimē. q̄tu-
or tpm̄: z vigiliās festoz xpi
acaploz z sc̄roz post vigin-
tiū annos peccat mortali-
ter. nisi habeat cām legitime
ēū excusātē l̄ saltē existet se
h̄re puta cū ē sat̄ d̄bil l̄ vidz
sibi eē p̄p̄t qd̄ credit n̄ posse
ieiunare sine notabili corp̄is

detrimēto. licet fm verita/
tem possit. tal nō videt d fa/
cili p̄demnand⁹ d mortali. ex
q̄ paratus erat obedire p̄ce/
pto si credidisset se posse. alit
est mortale. z toriens q̄tiens
dimisit aliquē diē ieiunij. q̄/
libet em̄ dies est sub p̄cepto.
sed ante. xxi. annuz inducēdi
sunt iuvenes ad ieiunāduz.
sed etiā interrogandū ē d nu/
mero dier. quos dimisit. z q̄
de causa. ¶ Si p̄o notabili
ter anticipauit horā comedē
di. puta circa horā terciā si/
ne cā legitima nō est ieiunū.
vnō z mortale. hora aut con/
grua est circa nonam. tarda/
re aut post nonā nō est viciū
nisi fiat ex sup̄stitutione. ¶ Si
cū ieiunauit ex statuto ecclie
vel ex voto vel ex iniunctiōe
confessoris comedit de sero
frustuz panis. vel de plibus
fructibz aut confectiōibz. vel
de vno genere tm̄. sed in maḡ
q̄ntitate ieiunium fregit.

¶ Si p̄o aliquid confectionū
sumit in parua q̄ntitate non
soluit ieiunium. nisi fieret in
fraudem ad nutriendū. s3 su/
mendo aliqd fructuū p mo/
dū medicine. ne. s. vinum la/
uet stomachū si videt eē ma/
lum. ¶ Potest aut q̄s in die

pluries bibere sumpto pran/
dio. z non fregit ieiunū. nisi
fiat in fraudē. vt dictū ē.

Debiles z multū laborātes:
itinerantes z pegrinantes. p̄/
guantes ac nutriētes. paupe/
peres et bñdī. quō z qñ a ie/
iunio excusent. vide plen⁹ i
summa.

¶ Quartū p̄ceptū de bono
re parentū. z h3 duo capla

Primū
Habeas i
bonore parēres.
q̄re p̄mo. Si di/
xit p̄ba contumeliosa vl op/
probriosa p̄tibz mortaliter
peccauit: z mltō maḡ si p̄be/
rauit etiā leuiter. Idem si pa/
rentes irrisit. ¶ Si blasphe/
mauit vel maledixit ip̄is de/
functis z viuis. ¶ Si nō obe/
diuit eis in licitis ex p̄ceptu
peccauit mortali etia3 i par/
uis rebus. secus si ex negli/
gentia in rebus non multuz
ponder. ¶ Si nō prouidit
necessitatibus eorum cū pos/
set mortale est. ¶ Si nō im/
pleuit legata facta ab eis ad/
pias causas. sed multum di/
stulit propter incommodita/
tem. cum tamen posset pecca/
uit mortaliter. ¶ Si nō re/

Interrogatorii pars prima

uerenter se habuit. sed ptem
pfit vl dure locut⁹ est. vel p/
uocauit ad ira. vl nō suppo/
tauit eos. vel diligēter nō p/
uidit. veniale est.

De gubernatione familie.
Capitulū scdm

Nō pro
uidit magnis neces/
sitatibz vict⁹ z vesti/
tus filioz. vxoris. seruoꝝ: cū
posset ex auaricia vl crudeli/
tate mortale ē. **Et** si pꝑ/
hoc illegitimos filios misit ad
hospitale. vl seruos q̄ sibi be/
ne seruierūt. **Si** nō adhi/
buit diligentia ad hoc vt bo/
ni essent z mādata dei z eccle/
sie obseruarent. vt de cōfessi/
one. p̄munionē. auditiōe mis/
se. d̄ honestate z b̄mōi. z si no/
tabile in b̄ cōmisit negligēti/
am: nō curādo vel nō corri/
gendo mortale est vl veniale
graue. **Si** dixit vxori q̄ba
p̄tumeliosa vocando scortū.
z b̄mōi. vel q̄berauit aspere
sine causa rōnabili. s̄ ex iniu/
ria mortale est. secus si alias
ei dura z aspera verba loqui/
tur. **Si** vxor. p̄tēdit cum
viro in licitis rebz nolēs obe/
dire: et b̄ puocās eū ad blas/
phemādū deū vl sanctos vl

ad aliud grande incōueniēs
mortale est. si est occasio da/
ta ad b̄. **Si** vir p̄mittit vx/
orem facere vanitates aut oz/
nat⁹ vel tripudiatu. z b̄mōi
z alia mltū puocantia ad la/
sciūtiā mortale videt. si b̄o n̄
videt multus excessus veni/
ale. **Pater** q̄ mittit filias
ad choreas z alias mūdi va/
nitates: z nō ducit ad missā.
cōfessionē. cōmunionē. pec/
cat mortāl. z non videt pos/
se excusari a mortali. **Si**
dñs vl dñia nō puidit neces/
sitatibz corporalibus seruoꝝ z
ancillaz. z ifirmos mittit ad
hospitale. z non curat de ne/
cessitate eoz. vl n̄ dat eis q̄ba
bilitatē ad p̄fitendū cōmuni/
candū. audiendū missam cū
possit. vel facit in festis labo/
rare. mortale est in q̄libet bo/
rum. **Si** nimis dure vel
nimis remisse alias se habu/
it in gubernatōe familie in q̄
oēs d̄ elinquūt etiā p̄fecti cō/
muniter veniale est. dist. xxv.
c. q̄lis.

**Quintū p̄ceptum de ho/
micidio. c. vnum.**

Non occi/
sor eris. z p̄mo q̄/
re. **Si** occidit q̄

tra ordinē iuris aliquem voluntarie. vel preter intentionem a casu dādo operā rei illicite. vt in ludo noxio. vt ad sara. vel etiā rei licite. sed nō adhibendo debitā diligētiā vt p̄iciendo tegulas d̄ recto mortale ē. ⁊ casus episcopis reservat⁹. **¶** Et si ex necessitate evitabili ⁊ etiā inevitabili. ad quā puenit ex culpa. puta quia adulter est inuentus a viro mulieris adultere qui vt mortem euaderet euz occidit. interrogandus est de causa homicidij. Si iudex occidit aliquē innocentē fm iura. vel aliquem nocentē. sz p̄ter ordinem iur̄. vel fm p̄cessum ordinariū. sed nō habens legitimū dominiū. vel habens p̄tatem sed nō ex iusticia sed ex vindicta vel avaricia vel crudelitate. ⁊ est casus episcopalis. nisi in vltio puncto. **¶** Si mulier grāvida quesivit aborsuz p̄ medicinas. v̄ labores. vel p̄ aliūz modū. etiam si nō sequat̄ effectus est mortale i ea. ⁊ in q̄libz cōsultente ⁊ coopante ad hoc. non tamen est casus episcopalis. **¶** Si vero sequit̄ effectus ⁊ puerpiuz erat for marū i vtero. homicidiū ē in

ea. et in coopante ⁊ cōsultente vñd casus episcopalis ē. **In** aliqbz etiā locis si nō sequit̄ effectus p̄ synodales cōstitutiones est episcopalis. ⁊ alibi ē ex cōmunicatio. **¶** Si occidit mater filium vel filiam sponte ad occultandum crimen suum grauissimū est. et multo plus si non baptizatum. **¶** Si pater filiam. vel frater sororem fornicantem. si vir vxorem. si vxor virum propter odium vel amorem ad aliquem aliūz. si filius patrem vel matrē ex ira vel avaricia. vel fratrem frater: grauissima sunt ⁊ digna magna penitentia. et episcopo reservata. **¶** Et nota q̄ episcopi solent cōmuniter eos mittere qui ire possunt pro casu homicidij ad penitentiarios curie ad terrorem incutendum. Si tamen nolunt pos sunt absoluere tales per se v̄ per alios. ideo pape nō reservatur.

¶ Si mater vel nutrix suffocat filium vel filiam quem tenet iuxta se inaduertenter opprimens cum mortale est propter negligentiam. et est episcopalis.

Interrogatorii pars prima.

Si mulier grauidā p̄ter i-
tentionē abortit. si cōmisit
ibi notabilē negligentia. pu-
ta qz nimis saltauit. v̄l quia
nimis inordinate laborauit.
vel p̄pter inordinate lasciu-
ias non esset absqz mortali
p̄ctō. **I**dez in viro v̄l alio
p̄cutiente eam vnde hoc seq̄-
tur. **S**ecus v̄o si non eēt in
causa. **S**i quis etiam nō oc-
cidit tñ mutilat aliqđ mēbz
v̄l reddit inutile. aliter extra
ordinem iuris. vel vulnerat
vel alias p̄cutit aliquem ex i-
iuria peccat mortaliter. **I**tē
si iniuste incarcerat. vel tenet
p̄ violentia. z nelib possit abi-
re. nisi faceret p̄ punctū t̄pis
ad impediendum malū ei⁹.

Si clericus h̄ntem tñ p̄-
mam tonsurā est excoīcatus
Si quis s̄bo v̄l manda-
to. scz mandando. p̄suaden-
do. cōsulendo. ratificādo v̄l
incitando coopatur aliqđ p̄-
dictorum vel mortem v̄l cor-
poralem lesionē peccat mor-
taliter. etia. si non sequatur
effectus. **S**i si sequit̄ effect⁹
guis ē. z si p̄cussit v̄l h̄mōi
incarceratus esset cleric⁹ vel
religiosus in q̄libet p̄dictoz
casuū p̄cutiens vel includēs
est excoīcatus nisi esset pla-

tus eius q̄ hec faceret cā cor-
rectionis. **E**t vbi īp̄dict⁹.
s. mandato cōsilio coopatōe
vel facto si esset enormis iu-
ria facta clerico vel religioso
nō p̄t absolui citra sedē apli-
cam vel legatū v̄l summum
penitētiariū. **S**ecus v̄o si n̄
esset enormis iniuria. De hu-
iusmodi materia habes dis-
fusse in. iij. pte sūme. **E**noz-
mis iniuria dicit̄ qñ ad mu-
tilationē membri seu effusio-
nem sanguis magnā. s. p̄ vul-
nus illatū p̄cessū fuerit. **A**ut
si in ep̄m v̄l in abbatē p̄p̄iū
manus violenta iniecta sit.
v̄t. c. cum illoz. de sen. excoī.
Aut em̄ dicit̄ enormis arbi-
trio boni viri ex circūstātijs
locoz. temporū. p̄sonarū. v̄t
īnsti. d. iure naturali. s. atrox
Et si ē facta religioso. qz
non absoluitur talis citra se-
dem apostolicam vel legatū
eius. vel eius summū penitē-
tiarium. **S**ecus vero est si
non esset enormis. **S**i q̄s
interfecerit vel mādauerit v̄l
fecerit interfici aliquem chri-
stianum per assassinos. etia. si
nō sequatur effectus est ex-
cōmunicatus et deposit⁹ oī
gradu ordine z dignitate se-
culari v̄l ecclesiastica. similr

receptor et defensor homicidii assasinoꝝ. c. p. humani. de homici. li. vi. **D**icitur assasini quidam heretici. vide de h. li. iij. pte sume. ti. i. **S**i quis desiderat mortem alteri deliberata ratione in malum alteri. siue ex odio siue inuidia siue ex auaricia. ut habeat ei bona. vel ex luxuria ut aliam accipiat vel ex supbia ut in platiōe succedat. vel ex accidia ne habeat causam gubernandi eum. vel ut sit magis liber et non habeat corripientem. in quolibet horum est mortale. secus autem si de fiderat ne ipsemet vel ille deum amplius offenderet vel ne peior efficeret. aut ne bonis personis vel ecclesie dei noceat. sicut tyranni. **S**i vero quis ex impatentia et ira percutit seipsum iniuriose peccat mortali. et si clericus sit excoīcat. secus si ex zelo et rationis ad reprehendam carnes vel reprobationes. non tamen licet abscondere aliquid membrum. alio peccaret mortali et efficeret irregularis. et si esset laicus esset excoīcat. **S**i occidit vel vulnerat aliquem in loco sacro est sacrilegium et ecclesia violata. **S**i per violentiam etiam si sit officialis eduxerit malefactorem vel debitorem de loco sacro. vel fece-

rit capi eum peccauit mortali. **S**i fecit vel fieri fecit torneamentum. vel aliquod spectaclum ubi fit periculum vite mortale peccatum est. **S**extum preceptum de luxuria actuali et speciebus eius. c. vnu.

Non me chaberis Luxuria actualis quam committit extra nuptiarum spiritus est mortale peccatum in omnibus speciebus suis. quam omnes hic ponant. quia distincte oportet eas persequi vel interrogare persequentes si a seipsis non dicunt. nullo modo tamen necesse est interrogare de his omnibus nisi necessitas cogat. ne quis addiscat quod nescit. sed putauit peruenit personis quam confitentur. et cum habet ultima species non est ultra descendendum ad alias priclares circūstantias non necessarias. et cauto ac honesto modo interrogandum est. **S**i cognouit solutus solutaz. quam dicitur fornicatio. et si est mererix vel serua sua vel alteri. vel vidua. et etiam si tales induxit ad peccatum. **S**i tenuit concubinam. et quanto tempore. quam ultra fornicationem est ibi scandalum primorum. quia publicum licet sit fornicatio. **S**i virgine deflorauit extra matrimonium. quod dicitur stuprum. et

Interrogatorii pars pma

si seduxit eā pmittēdo ducere in vxore cogēd⁹ ē i foro cōscie. v^l ducere eā in vxorem sibi. v^l eā dotare si pōt. z iurariat⁹ ē pētibz eiusdē si b̄ nescierūt. **S**i ipse solutus cognouit vxore alteri⁹. vel ipse vxorat⁹ cognouit solutā: qđ d̄r adulteriū. z est duplex qñ vterqz est coniugatus. **S**i itulit violentiā alicui. qđ d̄r raptus. et si contra volūtate parentū grauius est. **S**i nupte vel virgini vel moniali grauiissimū est. **S**i pgnouit p sanguineā suam. v^l consanguineam vxoris sue vsqz ad quartū gradum p sanguinitatis vel affinitatis. z dicitur incestus. **I**dē de muliere q̄ pmittit se cognosci a p sanguineo viri sui. **S**i cū moniali scelus est opatus. v^l cū habente p fessiōem castitatis z dicitur sacrilegiū. **I**dē si mulier cū clerico religioso plato ordinario z h̄mōi. **S**i cognouit p matre v^l quā tenuit ad baptisimū filiā spūalem v^l crisma. v^l quā audiuit in confessiōe. z d̄r incestus v^l sacrilegiū. **I**dē d̄ muliere q̄ cū ppatre semiscuit volūtarie. **S**i p semetipm vigilās z volūtari⁹ se polluit. z dicitur mol-

licies. siue manibz p p̄iis v^l alijs modis. de mō nō est interrogandū. **S**i cū masculis opatus ē turpitudine. v^l femina cū femina. v^l vir cū muliere extra vas debitū. et dicitur viciū sodomiticū. **S**i cum brutis opatus ē nephas z cū q̄bz. z dicitur viciū bestialitatis. **S**i diebz festiuis aliqđ hoz opatus ē. qz gūi⁹ est. s̄m aliqđ vō necesse ē confiteri h̄mōi circūstantiaz. qz mutat spēm peccati. **S**i in ecclia v^l in loco sacro aliqđ pdictoz cōmisit. qz d̄r sacrilegiū. z p hoc violat ecclia. z si istd̄ eēt manifestū eēt recōciliāda ecclia. **D**e p̄cis vō q̄ cōmittunt in cōingio. scilicet actibz i honestis z osculis ac k̄bis z h̄mōi dicitur caplo d̄ luxuria. **N**ota tñ qđ de iure cōmuni peccata luxurie nō sunt reservata epis. nec p aliquo illoz ē lata sententia excommunicatiōis a iure. **S**ed p̄muniter p synodales constitutiōes episcopoz aliquod ex dictis casibus sibi magis reservant. vt incestum. sacrilegiū. scz cum monialibus. Aliqui vero episcopi viciū bestialitatis. aliq̄ etiā viciū sodomiticū. z quedam

folio. 64

alia in q̄bo est lata sentētia ex
cōmunicatiōis p̄ synodales
constitutōes. Et ideo quere
in dyocesibz in q̄bo audis cō
fessiones.

Nonū p̄ceptū de luxuria
mētali. 2 ei? sp̄ebz. ca. vnū.

Et nota q̄
cogitatōes p̄mittē /
di aliq̄d peccatū lu
xurie q̄ sunt cū p̄sensu rōnis
semp sūt p̄ctā mortalia. et cō
tra hoc p̄ceptum. Non desi
derabis vxorem p̄imi tui.
Et sunt diuersaz specieruz
sicut sunt opa carnalia. licet
nō ita grauiā mortalia sicut
opus exterius p̄missum. Et
cum dicit penitēs se habuissē
se cogitatōes q̄bo ex ratione
cōsensit. interroget cōfessor
erga q̄s p̄sonas: 2 cū q̄bo ha
buerit. quia si erga cōiugatā
est adulteriū Si ad solutam
2 ipe sit solutus est fornicatō
Si cū p̄sanguinea est incest?
Si cū masculo est sodomiti
cū. Si cum v̄gine extra m̄ri
monū est stupr. Si cum re
ligiosa est sacrilegiū. Si per
violentiā ē raptus. Interro
gāduz etiā est q̄ciens habuit
bmōi cogitatōes ad aliquaz
q̄z tortiens peccauit mortali

Si p̄ iterualla tpm bmōi se
cit. vicz ex rōe d̄siderat forni
cari cuz aliq̄. postea p̄o se oc
cupat i aliq̄ negotio. l̄ cogi
tat d̄ gubernatōe dom? 2 hu
iusmodi. et exinde itez deli
berat fornicari: peccat d̄nuo
mortali. 2 sic deinceps. Sz
si p̄tinue p̄lat in tali cogitati
one p̄ horas. vnuz tm̄ p̄ctm̄
est. sed tāto grauius q̄nto di
utius p̄seuerat cogitādo.

Itē si mutat cogitatōes de
vna p̄sona ad aliaz. vel ad di
uersam speciē cum eadem p̄
sona deliberās p̄ se de q̄libet
semp de nouo peccat mortā
liter. Unde si centū mulieres
videret vnā post aliā. et ad
quālibet specialiter animuz
determinat centum mortalia
cōmittit. Secus si vna cogi
tatōe hoc appetit. quia vnū
est habens deformitatez tot
peccatoz. Interrogandū est
si diebus festiuis discurret p̄
ecclesias prouocando mulie
res. 2 si phylcaptus ex aliq̄
secutus est eam. et quanto tē
pore. Quod dicitur de viro
idem dicendū est de muliere
erga virum

De delectatiōe morosa in
cogitatiōe supra dictum est. *direct.*
in capitulo de luxuria. folio. 64.

Interrogatorii pars pma

Si mulier temptat habere amatores. et cum pcedit aliquem vel aliquis procarit vel eas amari carnaliter. ponit se ad se nestrā. vel vadit per aliquem locum ut videatur ab eo. vel ponit se in ecclesia vel alio loco publico ubi discurrent iuvenes ad peccandum. mortale est. etiam si non apparet peccare cum talibus quod occasione ruine possit. extra de iniuriis. et dam. da. c. si.

Septimum preceptum de furto si faciendo. et de usura. quod dicitur per modum sit. et h. 3. viij. cap.

Hec non facies. De usura patet de rei aliene quod in hoc precepto prohibetur. Nota quod in omnibus infrascriptis speciebus est mortale peccatum. et tenetur ad restitutionem ei a qua res capta est. **N**on si ille ignorat vel non invenit pauperem eroganda est. et non solum qui accipit. sed etiam heres eius. si tamen de bonis eius ad eum pervenit. c. michael. extra de usuris.

Circa usuram quere primo.

Si mutavit pecuniam numeratam. vel aliquid eorum quod usu consumuntur. ut frumentum vinum oleum. et h. m. i. in intentione aliquid recipiendi ultra suum capitale. et il

lud plus quod accepit tenetur restituere. **S**i mutavit super pignus rei mobilis. puta vestis equum et h. m. i. vel immobilis. ut domus agri et h. m. i. et interim accipit usufructum pignoris dum alius tenuit pecuniam suam usura est. **E**xcipitur tamen casus quando gener accipit possessionem in pignus a socero suo quousque dat sibi dotem. et sustinet onera matrimonii nutriendo uxorem suam. extra de usuris. c. salubriter. **S**i posuit pecuniam penes mercatorem vel artificem cum intentione aliquid percipiendi utilitatis. licet non fiat pactum de hoc. sed ponit in discretionem eius volens in omni casu capitale suum saluum usura est sed si vult ita participare de damno sicut de lucro. tunc licet etiam cum pacto. et in hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus suis. et dicuntur vulgariter deposita. sed est usura. c. plerique. xij. q. iij. in textu et glo.

De soccedis alicui.

Si in soccedis alicui pecorum bonorum et h. m. i. ita pacifice ut capitale sit saluum est usura. sed si non est saluum. sed nimis gravatur una pars non est usura sed

In iusticia. **S**i in emptioe fructu terre vel aliaru reru ex eo q ante p alijs menses q recipiet fructu. v. l. alias res soluit pciu. et ppter emit minus iusto pocio. vel si valebat decem emit p nouem: vsura est. **S**ecus si faceret s qz p similitr p etia min⁹ valere q illd qd soluit. viz octo.

De venditoe ad terminu.

Si vendidit ad credentia seu terminu pannos laneos. lineos. d. serico. v. l. alia qcunq maiori pocio q ad cotantos. qz si vendidit sic plus iusto pocio rde dilatois: vsura e. **S**i ho no vendidit pl⁹ iusto pocio. s. no vult facere ita bonu for ei si cut illi q dat pecunia nura: tam sibi: no est vsura. **T**ho. z extra de vsuris. c. nauigari z. c. in ciuitate tua.

De cambijs.

Si fecit cambia minu: ta. puta de vno flore no aureo ad monetam v. l. ecouerso accipiendo aliqd fm cōem cursu si e illicitu. **S**i fecit cambia realia p lras de loco ad locu. z si ficta est licitu moderatu lucru.

Si fecit cambia q vulgariter dicunt sicca. vt p vene-

tos a libere de grossi. vsura e. qz realiter est ibi mutuū. sed sub spe lucri. hec frequatur **F**lorētie. **S**i tutor vel curator pupilloz. v. l. pcurator z factor cuiuscunq pecuniaz pupilloz vel patronoz d dit ad vsuram in vtilitate illoru: vltra pccm mortale omis sum i casu q illi nolint v. l. nequeant restituere. qz illi qui habuerūt vtilitate pncipalr tenent. s. no restituētibz illis tenet pcurator tutor z curator z hmoi. **S**i quis emit agz v. l. domu mltu maiori pocio q valeat. intrēdes q venditor recemat ab eo deducēs s in pactu. z ipe interim fructu recipiat. vsura palliata e.

De mutuantibz sub spe.

Si qd ppter pecunia mutuatā aliqn petit vel sperat pncipalr habere ab eo aliqd obsequium v. l. vtilitate q pocio possit estimari. vt opa laboratoruz v. l. boum ad colendu: terras v. l. mutuatōez iumētorū. vel aliqd donum. vel vt pcurer ei officiu vel bñficiu ecclesia sticu vel seculare. **V**el q det sibi propter hoc plus de fructibus terre eius q colit: v. l. vsura est. **E**t quando propter

Interrogatorii pars pma

Nō ab eo cui mutuauit: sed ab alio vt a dñō vl' a cōitate recipit vtilitatē. exinde vñ illud paupibz erogare.

De accipiētibz ad vsurā. **I**q̄s accepit mutuo ad vsurā nō ad puidendū sue necessitati. sed vt det ipse ad vsuram. vel ludat: vt alias male vtaf peccat mortāl'r. Idē si eū inducit q̄ alias nō erat feneratūrus. **Pe. de pal.**

De facientibz statuta in fauorem vsurarioz.

Sicret statutu ī ali qua ciuitate vel castro vel loco q̄ vsure soluant. vl' q̄ solute n̄ possint repeti. aut repetite n̄ debeāt restitui. excōicari sunt q̄ faciunt h̄mōi statuta. z qui iudicant fm ip̄a. Vñ illi q̄ faciūt capitula cū iudeis. vt dñi et cōitates p̄tinentia q̄ possint fenerari. vl' q̄ nō possint repeti ī iudicio vsure extor̄te ab eis z h̄mōi vident. icidere ī hāc excōicacōez. Dñi h̄o q̄ h̄ faciunt z ciues q̄ h̄ osulūt. extra de vsur. de. ex. graui.

Caplm. ij.

De emptiōe h̄o denarioz mōt̄ vt Florentie: vl' ip̄stitorz vt ve-

nerijs. vl' locoꝝ vt Janue. qz aliqui ponunt p̄tractum esse vsurariū. alij h̄o non. s̄. p̄tius tenentes. Ideo nemini cōsulat vt faciat p̄tractū. factum h̄o si potes inducere vt post mortem ipsius vel vnus alterius finiat vl' satisfacciat cōmunitati. vl' det paupibz. bonum erit. Si h̄o nō vult adberēs op̄inōi p̄rie. nō facile condēns. qz in h̄mōi fm doctores non est precipitanda sentētia. de his z alijs supra dictis habes ī scōa pte sūmeti. ij. de vsuris.

De fraudulētia q̄ multis modis p̄mittit. **Caplm. iij.**

De fraudulētia q̄ fit vel in rei suba. vñ dō vnam rē pro alia vt vinum limphatum. p puero. carnes pecudinas pro castratis. ceram z aromata cuz alijs mixturis. vel in q̄ntitate dando mēsuras et pō dera diminuta. puta vncias nonē p libra. vel in qualitate vt rē prauā p bona. vt pannū ferū corūz aromata animalia defectuosa fructus: z h̄mōi. z in his si notabiliter damnficanit primū. peccant mortāl'r. z tenet ad restitucōez. Si parū vl' plus itēdēs vtiatē

et paupibz eroget. **S**i vē
didit rem aliqm mltō maio/
ri p̄cio q̄ valebat fm cōmu/
nē estimatiōez illius t̄pis ad
uertenter peccauit mortali.
z tenet ad restitutōez. si p̄ci
mus notabiliter ledit. secus
si paruz. **I**dē si emit mino
ri p̄cio q̄ valeat ex ignoran/
tia v̄ditoris. **S**i fraudā/
uit iustas gabellas et peda/
gia tenet cōitati restituere. si
multū v̄l etiā paz. s̄z tū intē/
dens mltū mortale ē.

De falsificatiōe. Ca. iij.

Si q̄s falsificauit ali
q̄d instrumentū. vel
falso sciēter v̄ritur
v̄ltra mortale tenet ad omne
damnū quod inde sequitur.

Si quis falsificauit litte
ras papales l' falsificat̄ sci/
enter v̄rit est excoīcatus. cu/
ius absolutio pape reservat.

Si q̄s ex falsa causa sugge
sta q̄ exp̄ssa nō obrinuit̄ be
nificiūz q̄d recepit. licet n̄ sit
excoīcatus tamē tenetur ad
restitutionē eius quod sic re
cipit seu ad renunciationem
beneficiū vel reassignatiōem
z h̄mōi. **S**i q̄s falsificauit
monetas v̄ltra peccatū tene
tur ad restitutionē. Idem si
falsis sciēter v̄ritur. z etiā ipe

qui in h̄mōi fuit deceptus.
Si q̄s falsat mensuras v̄l
pondera ciuitatis v̄l cōitat̄
vel falsis sciēter v̄ritur. v̄ltra
mortale tenet ad restitutōez
et omnīū dānoz inde sequē
tium. **S**i quis falsat literas
prelatoz vel sigilla v̄l alioz
v̄ltra mortale tenet ad satis/
factōez omnīū dānoz inde
sequētiū. Idem de falsificāte
libros vel alias sc̄pturas in
damnū alioz. **E**t nota q̄
cōtra falsificantes instrumē
ta v̄l cōstitutiōes p̄ synoda
les litteras v̄l alia ī aliq̄b̄ lo
cis lata est sententia excoīu
nicatiōis.

Excoīcatio papal.
Si q̄s ī bullis papali
bus apponit vel re/
mouet vnā l̄raz v̄l p̄uētū fm
hosti. ē excoīcat̄. excoīcatio
ne papali q̄ fit ī curia. nā ī iu
re cōi nō h̄r. et si bulle h̄nt
vigore. nā si exp̄rass̄ eaz va
loz. puta q̄ erat gr̄a ad sp̄us
z exp̄rass̄ si totū raderet nō
icurreret q̄s excoīcatōez. nec
ī aliquā penā. Richard⁹

Capitlm q̄ntū de iusticia
q̄ fit in iudicio.

In iusticia eo q̄ fit
a iudicibz assessoribz
aduocatis p̄curatoribz nō

Interrogatorii pars pma

taris. et de qbo debet intro-
gari dicit isra. **S**i officia-
lis qcuqz dat iniustā senten-
tiā. scienter vl ex ignorantia
crassa et supina. tenet parti le-
se ad satisfactiōem oīs dāni.
nisi satisfacciat ille p q lata est
sentētia. et sibi assessor vel ali-
us q ad hoc coopat. et peccāt
oēs mortaliter. **A**duocatus
et pcurator q scienter defen-
dit iniustā causam. Si obti-
neāt sibi tenent pri lese ad sa-
tisfactionē insolidū. **S**i nō
satisfacciat clientulus **I**dem
si pdidit iustā causā ex igno-
rantia crassa vel negligentia
Accusator et testis sciēter
pcedentes ptra aliquē falso
tenent de oī dāno ipsi accu-
sato. et peccāt mortalr. **D**o-
mini q grauant subditos in
collectis iustis. tenent ad resti-
tutiōez. et d vicis eoz de qbo
sunt interrogandi habes in
tercia pte. c. ij.

De furto **C**aplm. vi.
Quod rē aliquā occul-
te inuito dño nō so-
lū abstulit ab extra-
neo. sz etiā fili? pentibo. vroz
viro. fu? dño. discipul? magi-
stro. soci? socio. cōsanguineis
cōsanguineo. fur tū ē. **S**i
ē qd notabile damnu vnde et

mortalr. et tenet ad restitutio-
nē. **S**ec? si qd minimū: vt ali-
quos fructus. et quatinū et
bmōi. **S**i rem sibi mutu-
atā retinuit. vl etiam rem al-
terius venientem ad manus
eius non restituit. furtum fe-
cit. nisi ille tantūdem haberz
de suo certitudinaliter quod
nō vult restituere. **S**i inue-
ra que nō habent p drelicto
nō restituit sz sibi retinuit **E**t
si post inquisitionem non re-
perit cuius sunt inuenta: de-
bet paupibz erogare. alē estz
mortale. nisi ipsi vt idigenti
darentur. **D**e thesauris in-
uentis multum statur cōsue-
tudinē. **S**i vsus est pignore
ad sui vtilitatē contra domi-
ni rei volūtātē. **S**i vsus ē re-
pmodata ad aliū vsum q
fuerat pmodata vel re depo-
sita sine licentia deponentis
nisi psumat dñm rei esse con-
tentū. tenet bmoī d illa vtili-
tate **S**i religiosus dedit d
bonis mōasterij sine licentia
supioz habita l pūpta **I**dē
si aliqd occulte recipit vel re-
tinet: qd ē mortale et ppieta-
rius. **S**i platus expēdit
bona ecclie i turpes vsus de-
putata repatōi ecclie vl pau-
peribz. vl bona monasterioz

peccat mortāl. **S**i aliq̃s recipit a religiosis aliqd sine cā rōnabili. vel p turpitudine. ṽl lucri acq̃sitiōe. vel cā amicicie ⁊ parētele sine aliqua indigentia.

De sacrilegio qđ cōmittitur circa res sacras. La. vii.

Si sacrilegio quod ē circa res sacras

Si imposuit ṽl dedit sup hoc consilium vt imponent collectē clericis siue ecclesiasticis psonis nō habita licētia a romano pontifice. ⁊ si secut⁹ ē effectus ṽl mortale tenet ad restōez. ⁊ nisi p⁹ admonitiōem desistat ē excōmunicatus. **S**i fecit ṽl fieri fecit statuta p̃tra libertatem ecclesiasticam. vel cōsuluit fieri. ṽl mortale tenet de dānis factis. estq̃ excōmunicatus ip̃e. necnō septuagesimales ⁊ iudicantes fm ea.

Si usurpauit patronatū d̃ nouo alius cuius ecclesie vacat ṽl monasterij. vel locor pioz. ṽl bona ip̃oz. locor vacantū ē excōmunicatus. **S**i abstulit res sacras vt calices et paramenta d̃ loco sacro. aut rē sacram d̃ loco nō sacro. ⁊ furas in ecclesia res si sacras. **S**i effregit locū sacrū. vt portas eccle-

sie vel locum religiosum. ṽl portas cōētus. ṽl tra p̃ctm ⁊ obligatōez ad restōez tenet de iniuria ⁊ d̃ dāno. ⁊ ē excōmunicat⁹. ⁊ añ denūciatioez p̃r absoluti a dyocessano. Post denūciatioez ṽo solū a papa ṽl penitentiario. c. p̃questi. extra de sen. excō. **S**i fecit incendij studiose in loco sacro ṽl religioso. idem iudiciū ē sicut d̃ effractorē. vt dicto c. puenit. Incendiarij aut aliorū locor d̃ iure cōi si sunt excōicati. In aliq̃b aut locis sic p synodales constitutiōnes.

Si legata facta eccl̃ijs vel alijs pijs locis aut paupibz non soluit integre. ⁊ si nimis differt peccat mortāl. nisi i possibilis eū excuset. ⁊ alibi est excōmunicatio synodalis.

Si cleric⁹ recipit bñficiū symoniace. ṽl tra viciū symonie omnes fructus illius bñficii furtive accipit ⁊ tenetur ad restōnem. **S**i plat⁹ ecclesie ex dolo ṽl lata culpa amittit bōa ecclesie tenet ad restitutiōez. **S**i n̄ dedit laicus decimas vbi p̃suerū ē dare tenet ad restōez.

De rapina violēta. ca. viiij. Rapina est qñ res iniuste auferit p violē-

Interrogatoriū prima pars

tiam. **S**i rē alteri⁹ rapuit
ultra mortale z restōnem ad
qm̄ tenet dz etiā petere veni
am si comode p̄t de iniuria vi
olentē illara. **S**i q̄s ē pira
ta p̄dans ī mari q̄scūq; indif
ferenter: ultra mortale z resti
tutionē ad quā tenet ē excō
municat⁹ papali excōicati
one. vt patet p̄ p̄cessum q̄ sit
annuatim ī curia s̄ h̄mōi. se/
c⁹ p̄o ē de illis q̄ faciūt s̄ p̄ci/
se s̄ illos cū q̄b̄ h̄nt bellū.

Si q̄s ē dep̄dat⁹ romipetas
vl̄ euntes vl̄ redeūtes ab v̄z
be rome. vl̄ dep̄datus ē por
tantes necessaria ad vsuz cu
rie ē excōicat⁹ a papa. **S**i
in bello iusto dep̄dat⁹ ē etiā
inimicos: ultra mortale et re
stitutionēz n̄ dz absolui nisi di
sponat ī illo et ī oī alio iusto
nunq; se repire. **S**i in bel
lo iusto abstulit ab amicis. sic
faciunt stipendiarij vl̄ ab ec
clesijs inimicorū: tenet resti
tuere. **S**i inuasit hostiliter
vl̄ discurrit per terras ecclie
ultra p̄ctm̄ z restōez est excō
municat⁹ excōicatione papa
li p̄ p̄cessum curie annualem.

Nota q̄ oēs dātes p̄siliū
ad aggrediēdū siue sumēdū
aliq̄d bellū iniustuz: sine q̄z
p̄silio nō fuissz factū. vl̄ fieri

nō poterat. tenent īsolidū s̄
oībz dānis īnō securis. **D**ec
Ray. z alij. **S**i p̄icipauit
in crimine rapine vl̄ furti vl̄
alterius iniuste dānificatōis
ī aliq̄ īnfrascriptoz modorū
q̄ continent ī his versibus
Iussio consiliū cōsensus pal
po recursus. Participas mu
tus nō obstās nō manifestās
tenet īsolidū. i. ī totū de oī
dāno secuto q̄usq; isti q̄ pal
sus est satisfactū sit. **I**ntelli
ge tñ s̄ cū distinctiōe. v̄cz ad
p̄mū p̄sum de tali iussioe vel
p̄silio vl̄ p̄sensu coopationis
vl̄ palpo. i. adulationē. vel re
cursu. i. receptiōe latronū vel
rez ablatarū. tali dico adula
tiōe z recursu q̄ sine h̄mōi n̄
fuisse facta rapina vl̄ dānū.
alias nō teneret nisi īnētz
puenisset ad eū s̄ re rapta. vl̄
de q̄nto dāno fecisset cū suis
vl̄ q̄ntū plus fuisset factū p̄
pter aliq̄d p̄dictorū ab eo fa
ctorū. **Q**uātū ad scdm̄ ver
sum nota q̄ nō obstās. n̄ ma
nifestās: z etiam mut⁹ tenent
q̄ sūt officiales z p̄nt īpedi
re damnū z nō faciūt. al̄s nō
tenent ad restitutionēz. licz pec
cēt si p̄nt īpedire dānū z n̄ fa
ciūt. **T**ho. i. iij. di. xxij. **D**e.
z **Alb.** **I**cē etiā pla dicit vl̄

plura d' his referunt sup' ca.
sicut dignū. de homi. **Q**uan
tū ad p'cipatōz istō fieri p't
m'ltiplr. **U**no mō coopādo
cū alijs ad rapienduz. z tunc
ad istud tenet qd' recepit. vel
dānificat si n' fuit in casu p'n
cipali vel q'i. **S**ecūdo mō re
cipiēdo p' viām dōnt d' rāpi
na. z ad illō tenet qd' recipit.
Tercio mō p' p'sumatōz rāpi
ne. vt victus z vestitus. z bu
iusmodi. sicut famli' rāptoz
z famuli v'surarioz. vl' ipoz
v'surarioz q' habent omnia d'
rapina vl' v'sura. z tenent ad
illud qd' consumūt. **Q**uarto
mō p' dotatiōem. vt maritus
q' sciebat socerz n' h're nisi bo
na rāpta z v'suraria. nō p't re
cipe dotē. z si recipit tenetur
restituere. **S**i aut' filia rema
net vidua tenet restituere do
tē. qz d' aliō ē. s'z si nesciebat
ēē tūc diuersa ē opinio inter
doctores vtz teneat marit'
eius vl' filia. sed filia videt te
neri. **Q**uinto p' empriōez rei
rāpte vel furtiue. z si scienter
fecit ob sui vtilitatem. vltra
mortale tenet ad restōez si l'
uenit dñz rei. si fo nō reppit
paup'ibz erogare tenet vl' p'
ciū ei'. etia si iam p'sup'sissz. si
fo i'granter. siue i'grācia iurz

siue facti a pctō pōt excusari
s'z qñ scit tenet ad restōem si
nōdū distraxit. etia sine p'cio
petito a dño rei. sed reperat a
v'editore si pōt. **I**dē d' oibz q'
successiue emerēt rē hāc nisi
pus distraxerint illā rē. quia
bona fide distraxerūt v'eden
do. nō tenent ipi s'z emēs eaz
De hac materia vide in. ij. p'
te sūme. **Q**ui ipedit aliuz
iniuste a p'secutiōe alicui' of
ficiū vl' bñficiū. l' officiū eccle
siastici l' secularz vbi sibi erat
iā ius acq'situz. tenet ad satisf
factōez talis dāni. **S**i autēz
nōdū erat sibi ius acq'situm
s'z erat in via acq'rendi tenet
ad arbitriū boni viri q'tum
pōt illō dānuz in ipso dubio
estimari. **S**ilr z q' d'cicit iū
ste aliquē ab obrēto iuste. vl'
alio p'curat eijci. sec' cū iuste
p'cedit. **T**homas i. iij. disti.
xv. **Q**ui infert dānuz qd' in
specie restitui n' pōt. vt murti
larō mēbri cū q' ille lucrabat
v'icz manū i' scribēdo. & gita
tē alē auferēdo p'cipue p' vi
olētiā z seductōz. mortē i'serē
do alicui q' solo labore nute
bat salūā. q' sciet dādo ad ve
cturā l' v'edēdo equū claudi
cātē l' alz nocinūz n' illi idicā
do. vñ p'tori l' p'ductori scq't

Interrogatorii prima pars

nocumentū. tenet satisfacere de hmoi ad arbitriū boni vi-
ri. **S**i mulier supponit sibi
alienū pū. v. l. pcepit d adul-
terio nesciente viro. tenet vi-
ro de oībo expensis factis si-
lio putatiuo ⁊ p sanguineis ⁊
filijs v. l. alijs heredibz d his
q̄ puererūt ad eā bonis. Ad
tū tenet mulier illa manifesta-
re factum cū piculo vite sue.
Ray. sed quō agendū sit vidē
in scda pte summe. ti. d resti-
tutiōibz. **S**i existēs came-
rari? siue thesaurari? comita-
tus. qui vulgariter dē camer-
lingus seu notari?. seu aliqd
bñs officium p q̄ ē sufficien-
ter salariatus. et nibilomin?
ab his psonis cum q̄bo exeq̄-
tur officiū suū. puta faciēdo
cedulas ⁊ hmoi aliqd exigit
vsurpatio est. nec puto q̄ ex-
cuset eum consuetudo sic nē
a rapina. ppter hē statuti
salaria ne perat ab illis. vnde
⁊ peccat. ⁊ dz paupibz eroga-
ri. h dico qz difficile eēt dare
tale qd pprijs psonis cū qd
modicū sit. xiiij. q. v. c. nō sa-
ne. **S**i cū pecunijs cōita-
tis q̄s hz in deposito negoci-
atur. ⁊ si qd cū eis lucrat per-
dctus vsurarios tenet resti-
tuere vsuras eia q̄ accepit.

Si ho p tractū licitū vidē
teneri cōitati saltez p pte. vel
p tem paupibz erogare tenet.
Si q̄s ingressum i religi-
onē educit. v. l. p violentiā v.
p suasiōes. vltra pctm mor-
tale pmissum est excoicatus
cū violētiā infert psonē. ⁊ te-
net illū v. l. aliū iducere ad re-
ligionē in satisfactōez. **N**l te-
net ipe ingredi si n̄ hz ipedi-
mentuz. fm De. ⁊ Jo. De eo
ho q̄ oīno intēdit ingredi re-
ligionē. sz nōdum ingressus
reuocat p aliquē ab illo ppo-
sito. idē dicūt qdā. qñ. f. non
ex cā iusta. puta qz in illa reli-
gione male viuif. sz ex cā rō-
nabili.

Decimū pceptū d deside-
rio bñdi res alienas. c. vnū

Ultra pre-
ceptū opis iniuste
vsurpationis diuer-
saz spēz de q̄bo dictū ē. etiā
introgandū ē de dōsidērio ha-
bito circa res alienas hñdas
seu acq̄redas iniusto mō. qd
desideriū siue cogitatio si est
cū p̄sensu rōnis. ⁊ alicui? rei
notabilis spē pctm mortale
eiusdē speciei cui? ē op? illius
iuste acq̄sitiōis. **S**ic vbi gfa
dōsidēriū hñe p vsuras. ē spēs

vsure. Si prapinas ē rapi/
na. Si p viā occulrā ē furtū.
Si rem sacrā est sacrilegiuz.
z sic de alijs. ideo in trogādū
ē quō desiderauit rē alienaz.
vt habeat spēs pcti que ē ne
cessaria pfiteri. In his tamē
pctis cordis si tenet ad resti/
tutiōez. **N**ota etiā cum q̄s
aliquē dānificat primū i mi
nimo si hz ppositū dānificā/
di i mltro si possz. peccat mor/
talr. **U**n emētes z vedētes q̄n
cūqz pati sūt dcipe primū i
mltro si pnt pmode: mortalit
peccāt. lz actu i modico dci/
Octauū pceptū **P**iant.

Nō eris testis iniquus.

De mendacio **C**a. p̄mū

De mēda

Dicio. Si dixit mē/
daciū pnciosū .i.
qđ sit p̄ bonorē dei. vt i his
q̄ sūt fidei vl dānuz notabile
pri spūale l̄pale. mortale ē
fm **T**ho. ij. ij. pbi ḡcia. Si
dixit fornicatiōez vel vsuraz
nō ē pctm mortale. Si ne/
gat q̄ ipe vl ali? dz dare pri
mo suo qđ ipe vout. zbmōi
Si dixit mēdaciuz i iudicio
interrogat? a iudice. piur? ē et
mortalr peccauit. fm beati
Tho. Si dixit mendaciuz

in p̄fessioe de necessario p̄firē
dis. mortale est. Idē si i p̄di/
catōe studiosē. mortale ē. nisi
ex subreptōe vl subita locu/
tione imp̄meditate. **S**i p
sona q̄ dicit mendaciū etiam
officiosum est p̄sona auctori/
tatis et magne reputatōnis
sen p̄fectōis posset p accidēs
tate mēdaciū ēē mortale. si i/
de seq̄ret graue scādālū i mē/
tibo hoim. **S**i dixit men/
daciū iocosum. i. causa sola/
cū vl officiosum. id ē ad vti/
liratē aliquā p̄seq̄ndā spūale
vl tpalem sine nocumēto al/
teri? sp̄ ē veniale pctm **T**ho.
ij. ij. q. ij. **S**i dixit falsuz
testimoniū p̄tra aliquē in iu/
dicio. vel accusauit iniuste. vl
tra mortale peccatū/tenerur
de omni dāno leso. z etiaz ad
restitōnez fame. vt. s. dicat se
falsum dixisse. sed postq̄ ille
ē punit? nō tenet ppter picu/
lum qđ ei imineret.

De detractōne **C**a. ij.

Detractio ē p quam
aufert fama alteri?
z multiplr **S**i q̄s
imponit alteri aliqd falsum
qđ sit notabile. mortale ē. et
tenet ad restitutiōez fame. ni
si ex hoc imineret ei magnuz
p̄iculum. **T**ho. ij. ij. Si ad

Interrogatoriū pars prima

peccatūz alteri⁹ quod narrat addidit aliquid notabile vltra peccatū tenet ad restōnez fame. nisi ex h⁹ imineret ei magnū piculū. **Tho. ij. ij.** **S**i ad pctm̄ alteri⁹ qd̄ narrat addidit aliquid notabile vltra pctm̄ tenet ad restōez fame. si illud dictū iporrat ifamiā.

Si pctm̄ alterius mortale cum esset occultū ad diffamādū manifestauit alijs: peccauit mortāl^r. et tenet ad restitūdoez fame in q̄cum pōt. nisi illud crimē postea p̄ aliā viam esset publicatū.

Si pctm̄ alteri⁹ occultū manifestauit n̄ intēdens diffamare. v^l al⁹s nocere. s̄z ex q̄dam loq̄citate. nō videt mortale. nisi p̄ accidēs. vicz si ex h⁹ seq̄ret diffamatio illi⁹. puta qz audientes publicant.

Si accusauit in iudicio vel denunciauit plato crimē alteri⁹. nō zelo iusticie s̄z ex malivolentia peccauit mortāl^r. sed ad restōez fame nō tenet seruatō ordie iur⁹. **S**i fecit libellos famosos. i. cedulas siue scripta in detractōez alterius. ponēs i loco publico vt legatur. aut cancionēs et h̄mōi. mortalit^r peccauit. et tenet ad restōem fame.

Si pctm̄ al

teri⁹ etiā manifestū narrat ex odio et intentiōe nocēdi peccat mortāl^r. sed ad restōnem fame nō tenet. si aut ex loq̄citate narrat peccat venialiter.

Si d̄fectus aliorū q̄ sunt pctā vēialia cōiter recitauit ex loq̄citate v^l aliq̄ indignatiōe nō est mortale pctm̄. nisi ex h⁹ intēderet etiā diffamare.

Si significauit pctm̄ alterius mortalez occultū plato v^l pentibz cōfessori v^l alijs q̄ sunt p̄sone nature. vt possit melius p̄videri. qd̄ precipue h̄z locū cum timef de recidiūo. non est pctm̄ sed caritas.

Nota tñ cum q̄s tenet ad restōnez fame: si falsum dixit debet dicere his q̄b dixit se falsum dixisse. nec excusatur qz sit ei hēcūdia magna. **S**i aut dixit vez non debet dicere illis se falsum dixisse. quia esset mendaciū. sed iniuste et male dixisse.

Si q̄s narrat crimē alteri⁹ put audiuit. dicēs se audiuisse sic ab eo dici licet occultū ex loq̄citate vel lenitate. n̄ videt mortale. nec tenet ad restōem fame. vel si est dubiū.

Si q̄s bona facta ab aliō dixit mala intētiōne esse facta. videt p̄pter hypocrisim et supbiā et h̄mōi. i.

tendens cū infamare peccat mortali. Idez si negat bona facta ab aliq. si etiā tacz bōa q̄ scit cū est necessariū ad liberandū primū. Si audiuit infamatiōes ⁊ diffamatiōes aliorū. Nam si b̄ facit qz dle/ctat de infamia eorū peccat mortali. Si autēz b̄ facit qz delectat de loq̄citate. sed di/splicet ei ifamatio aliorū. nō videt mortale. In p̄latis au/te q̄ p̄nt b̄mōi p̄hibere ⁊ nō facit. mortale videt. di. xxv. Sals ea demū. in glo.

Incipit secū

da ps in q̄ tractat de mō iter rogādi penitētes a cōfessore de seprē vicijs capitalibz. et eorū speciebz. ⁊ p̄mo de auari/cia. ⁊ bz capla. ix.

De auaricia que est p̄mu3 viciū capitale.

Titulus primus

Auaricia

trip̄l̄r p̄petrat. scz iuste acq̄rendo. te/naciter retinendo. et inordīa/te amando. habetqz multas species. Prim⁹ modus scz iniuste acq̄rendi de quo sup̄ dictum est in ca. Non furtū

facies. restant tamē aliq̄ de q̄ bus dicitur. Secund⁹ mo/dus retinēdi tenaciter. ⁊ ter/cius scz amandi inordinate. postea inferius ponent.

De symonia. La. p̄mū ymonia q̄ ē circa spi/ritualia. ⁊ ē sp̄ p̄ctm̄ mortale in omī casu

Nota qz pecunia q̄ recipitur symoniace non d̄bet restitui ei qui dedit. sed de necessita/te debet pauperibus eroga/ri. vel illi ecclīe ī cuius iniu/riā data ē. Si dedit pecuni/ā v̄l aliqd aliū qd p̄cio pos/sit estimari p̄ habēdo aliq̄ sa/cramēto l̄baptismo. eucha/ristia. b̄ndictiōe nup̄tiaz. pe/nitētia. ordinatiōe crismate. ⁊ extrema v̄ncitiōe. q̄i p̄cium hui⁹ sac̄ri. cui⁹ signum ē q̄i datur vt precin3. ⁊ sit pactio cum dante. Idem p̄sumit q̄i negatur sacramētū. si nō datur pecunia. symonia est. nec excusat cōsuetudo. sec⁹ s̄o ē si dat vt elemosynam. ⁊ gratis non coactus sed spō/te. ⁊ ad seruandū cōsuetū/dinem non coact⁹. Si ele/ricus existēs accepit aliquid tpale p̄ aliq̄ sac̄o dato v̄l dā do vt p̄cium eius. vel quia aliter nō dedissz. symonia est

Interrogatorii scda pars

Si dedit aliqd quod pre
cio possit existari p aliq bn/
ficio eccl'iastico. simplici vel
curato obtinendo. symoniaz
pmisit. sz soluendo taxā curie
z bullas nō reputat symonia
Nō si p aliq bnficio eccl'iasti
co vel dignitate bn̄da aliqd
tpale dedit. symoniā cōmisit
z idē de pferentibz bnficia et
officia bmoī p tpalibz. **S**i
emit vl vēdidit aliqm capel
lam eccl'ie. symonia ē. **S**i
emit vel vendidit sepulturā
eccl'iasticā siue sepulcrūz vbi
ponit cadaver. siue officiū ec
clesiasticū. symoniā cōmisit.

Si patron⁹ existens p pe
cunia elegit vel p'sentavit in
stituendū. symoniā cōmisit.

Si emit vel vēdidit aliqd
ius patronat⁹ alicui⁹ capelle.
vel eccl'ie. symonia ē. **S**i
porrexit pces cardiales pro
aliq indigno ordinādo vl be
neficiādo. symonia ē. si inten
dit vt plac⁹ rōne p'ciū pncipa
liter assentire. **S**i fuit me
diator ad pcurādū alteri ali
qd spūale. vt bnficiū. ordīez
z bmoī. p aliq tpali. **S**i cō
duxit aliquē ad p'dicandum
pactiōe pecunie et bmoī. sy/
monia pmisit. z similr p'dica
tor q hoc mō acceptavit. sy/

monia cōmisit. **S**i filiam
vel consanguineā vl seruam
misit ad monasteriū pactiōe
facta de certa qntitate p in/
gressu monasterij. symoniaz
cōmisit. necnō moniales. nisi
forte mōasteriū esset adeo te/
nue q nō sufficeret illi pvide
re. **D**e symonijs clericorū
vide in tertia pte. c. de clericis
De hac vero materia symo/
nie habes plen⁹ in. ij. pte. ti.
i. de symonia p torū

De p'ditiōe Caplm. ij.
Roditio frequēter ex
auaricia fit. **S**i p/
didit ciuitatē. vel ca
strū vl psonā inimicis. vltra
mortale tenet de omni dāno
inde securo. **S**i p'didit res
alteri⁹ iniuste auferētibz idēz
Si p'didit secreta alteri⁹
iuste. vltra mortale tenet de
damnis inde securis. **Sec⁹**
si secreta iniuste vt cōiuratō
nes z tractat⁹ p ciuitatez vel
hocūmenta psonarū manife
stat. qz tunc bn̄ facit et facere
tenet. **S**i recepit aliqd sō
sigillo p'fessōis. sed non i cō
fessōe. si reuelat peccat mor/
taliter. nisi illud essz quid mi
quū. cui possit obuiare ma/
festando. z si de hoc perpen/
dit qndo promisit. peccatit

mortaliter. sz nec d3 tenere se
creti. quia etiā tūc peccaret.

Si legit lras alteri? clau/
sas vidz mortle. nisi poneret
spē in ratibabitōe mittētis:
vel eius cui mittit.

De acceptōe psonaz. c. iij.

Si accipit psonā i iu/
dicio. vīcz qz magis
audīt vnā psonaz q̄
aliā. vī credit vni magis q̄ al/
teri nō seruato ordīe iur. vel
magis dcliat ad vnā ptē q̄ ad
alterā rōne amīcie z hmōi.
posset eē mortale. **S**i in di/
stribuēdis bñficijs vel offi/
cijs ecclīasticis vel seculari/
bus admittit idignos. peccat
mortalr. z tenet de dānis ide
secus psonis. **S**i in facien/
dis cedul q̄ vulgariter dīcū/
tur scrutīnia scient admittit
idignū. vī q̄ phiberet admit/
tī vī excludi dignum peccat
mortalr. **S**i in distribuē/
dis oneribz. vī iponēdis col/
lectis cīuitatis sciēter gnat
aliquē ptra vī vītra debītz
vel alieniat peccat mortalit.
z si solū ex eius determinati/
one fieret talis distributio. te/
net dānicatē de dāno. secus
ho est si ponunt cū eo plures
aliq. Et si cū habet distribū/
ere elemosinas alicui? socie/
tatis vī testamēti z hmōi nō
fidelr distribuit. z si dedisset
nō indigētibz. vītra mortale
tenet ad restōem

De turpi lucro. **¶** Ca. iij

Si iudex accepit pe/
cuniaz vt iudicaret.
aut bñ iudicaz. aut
nō iudicaret. aut iuste iudi/
caret peccat mortalr. z tenet
illā restituere dāti. nisi dedis/
set vt male iudicaret. qz tunc
tenet dare paupibz. Idē d te
ste p testimonio falso ferēdo.
qz peccat mortalr. et tenet
restituere. **¶** Si fecit instru/
mētū i fraudē vsuraz. vt no/
tari? peccauit mortalr. z mer/
cedē quā accepit debet pau/
pibz erogare. **S**i fuit vsu/
rario in arte vsuraria: vt no/
tarius peccauit mortalr. z si
bona vsurarij eēt obligata
restōni nō possz retinere sala/
riū. sz d3 restituere creditori/
bus vsurarij. als aut posset.
sz illō dare d3 paupibz. d ho/
nestate tamē nō de necessita/
te. nisi ipse esset paup. **S**i re/
cepit pecuniā p turpitudine
vt meretrīx vī alia mala mu/
lier. debet illam pauperibus
erogare. non tamen de neces/
sitate sed de consilio honesto
¶ Si quis facit aliquā artē
b

Interrogatorii pars secūda

vel artificii cui⁹ vsus vt plurimū est mortale. vt facere taxillos vl' cartas z hmoi peccat mortali. n^o dz absolui nisi si dispōat illō dimittere. **L**ucru⁹ pō ex h⁹ factū debet paupibz dare. ex p⁹ilio n^o pcepto.

Si diebz festiuis emit vl' vēdidit negociādo. nisi forte in nūdinis. vl' fecit tractus al⁹ n^o necessarios tūc. vl' scripsit vl' fecit aliqd manuale p lucro: vltra pccm fm aliqd dz illō lucru⁹ paupibz dare. z hoc poti⁹ videt de honestate q⁹ d⁹ necessitate. **S**i tpe mesium vl' vindemiāz emit blādū vl' vinuz vl' fruct⁹ vt alio tpe vēdat cari⁹ n^o exi⁹s tal⁹ rei negociator. neq⁹ p⁹ aliquez honestū finē. sed p⁹ cupiditatē turpe lucz est. n^o tñ tenet in aliq⁹. **S**i accepit aliqd vt aliquē eligeret ad dignitatē aliquā tpalē vl' officiū secularē. vl' vēdidit hmoi officia secularia turpe lucru⁹ ē. non tñ tenet ad restituendz aliquaz.

Si mercator vl' aliuz portauit vl' portari fecit ferrū ligna et quecūq⁹ mercimonia ad terras infidelīū nō habē licentiā aplicam ē excōicat⁹ excōicatiōe papali. tcurritq⁹ alias penas. vt habes in ter

cia parte. ti. xxv. p totū. **I**dē de dantibz in hoc auxiliuz et consiliū. **S**i negociator exercet negociatiōes non ad aliquem finem honestum. vl' delictet gubernare familiam: vtilitatē patrie z hmoi. sz pncipalr ob immēsz cupiditatem pmittit turpe lucru⁹. **N**ō tamē tenet de necessitate dare lucrum pauperibz. sz vnaz pte de p⁹ilio z honestate.

Deludo multiplici.

Caplm. v.

Ludus. si lusit ad taxillos vl' cartas. vel ad aliū ludū fortie.

Si vicit p fraudē vl' p falsos taxillos vl' mēdaciōse. tenet illō qd sic vicit restituere amittēti vltra mortale pmissum. nisi sit quid pū. **S**i vicit ab eo q alienare nō potuit. vt seruo. religioso. vxore. filio familiar. z hmoi. tenet restituere his qui habent curam illoz. et est mortale si est qd notabile. z si ex cupiditate acqrendi ludit. **S**i p mltā importunitatē traxit aliū qui nō intendebat ludere. vl' retinuit volentē recedere. vltra mortale tenetur illi si est qd notabile. **S**i acqsiuit seu vicit per ludum hmoi in

locis ubi phibet lud⁹ ⁊ mandat fieri restitutio siue legib⁹ imperialib⁹ siue municipalib⁹ ⁊ suat qntū ad utrūq. debet tunc fieri restitutio illi q amissit. secus si leges ille sunt abrogate p strariam psuetudine. **S**i vicit p ludū i alijs casib⁹. exceptis pdictis nō tenet illi restituere q amissit. q̄uis possit elemosinalit si sit paup elargiri. s; debz paupibus erogare de honestate et cōsilio. fm aliq̄s tenet de necessitate. qd tunc est. nō oportet tñ tales strigere ita ad certam restitutōez sicut i furtis vsura ⁊ hmōi. fm vero Ray. sunt qdam psone qbo indistincte tenet q̄s restituere q̄cqd ab eis lucrat⁹ fuerit in alea ⁊ tapilloz ludo. vicz furiosi. p digi. minores. xxv. annoz. ⁊ maxime pupilli. **I**te mēte capti furdi muti cecī. ⁊ qui ppetuo morbo laborant. quia tales rebus suis supesse. id ē puidere non possunt. ppter quod dandi sunt eis tutores ⁊ curatores. Idem videt dicendū de seruis. monachis ⁊ ceteris claustralib⁹ ⁊ filijfamiliis q non bñt peculū castreſe vel q̄si. et de vxore q nō bz bona paraferalia. zetiāz

⁊ administratorib⁹ rez ecclesiasticaz que sunt paup. ⁊ de similib⁹ psonis. tñ cles pecunie nō sunt restituēde eas pdentib⁹. s; tutori. curatori. patri. monasterio. dño. marito eccleie et hmōi. **D**e restitutōe taliū vide plenius i summa. i. ij. parte d restōne ludi. **D**e alijs q̄o que cōtingūt in ludis. vt fraudes: blasphemie. amissio rps. ⁊ hmōi. habes iu capitulis alijs

De inq̄etudine **Ca. vi.**
Inq̄etudo circa tpa/ lia acq̄reda ⁊ pseruāda. **S**i habuit imēsam sollicitudinē circa huiusmodi. ⁊ ppter hoc dimisit aliqd necessariū ad salutē. vt missam ⁊ hmōi. est mortale. **S**i q̄o nō dimisit necessaria s; remissior fuit q̄ ad spū/ alia: veniale est. **S**i habuit nimia sollicitudinē circa hmōi ex parua pfidentia auxilij dei in se non est mortale sed videt veniale. est tñ mltū impeditiū deuotiōis ⁊ aliorū bonoz spūaliū.

De inhumanitate retinēdi tenaciter **Ca. viij.**

Tenacia in retinēdo tenacit seu ib humanitas nō faciēdi elemosinas

Interrogatorii pars secūda

corpales indigētibz qñ p̄t b̄
p̄su p̄tinet. s. Visito poto ci/
bo redimo tego colligo con/
do. **S**i hñs supflua q̄ ad
naturā. et q̄ ad decentiā stat⁹
sui. p se ⁊ familia sua nō sub/
uenit necessitatibz alioz etiā
nō extremis sed magnis q̄s
nouit. mortale ē. **S**i hñs d̄
supfluo q̄ ad naturā ⁊ si nō q̄
ad decentiā stat⁹ p se et fa/
milia sua. nō subuenit paupi/
bus i extrema necessitate q̄s
nouit mortale cōiter indicat
sed hic oportet multa consi/
derare ad bene intelligēduz
vide de b̄ in secūda parte ti.
p̄mo. **S**i non subuenit in/
digētibz de industria ⁊ arte
sua cum potuit. vt medicus
medendo et visitando infir/
mos pauperes sine salario.
Aduocatus in aduocando.
pcurator i pcurādo. ⁊ hñdī.
videt mortale. **S**i q̄s nō
subuēit paupibz necessitates
extremas patientibz cū pos/
set. v̄l tardauit dare. ⁊ etaspe/
rauit paupes veniale ē. **S**i
parauit paupibz nimis sum/
ptuosa vel nimia q̄stuantibz
sine causa indigētibz v̄l v̄tē/
ribz male elemosynis. p̄ctm̄ ē
potius q̄ meritum. **S**i la/
borantibz p eo in q̄cunq; mi

nisterio nimis distulit eis da/
re mercedē vltra cōuentibz
factas. cum tñ possit soluere
posset esse mortale si incurre/
ret graue damnū v̄l scādālū
idē si aliqd defraudauit.

De auaricia amādī res in/
ordinate. **C**apitlm. viij.

Nota q̄ si q̄s res etiā
iuste acq̄sitas ita in/
ordinate amat vt i/
bereat eis vt fini. cur⁹ signū
ē qñ ppter eas nō amittēdas
esset parat⁹ facere extra aliqd
p̄ceptoz dei peccat mortalit̄
quia plus diligit creaturam
q̄ deum. **S**i aut nullo mō
veller facere extra salutē suaz
ppter hñdī spalia. q̄uis inor/
dinate afficiat seu amet ea ve/
niale est.

De pdigalitate tria auar/
icie. **C**apitlm. ix.

Si supflue expēdit su/
am substantiā. v̄l in/
edificiis sūptuosis.
v̄l i edis. v̄l i vinijs delicio/
sis v̄l frēq̄ntibz. v̄l palestris.
v̄l ludis v̄l ornamētis v̄l tur/
pitudinibz. ⁊ p̄cipue m̄lieruz
v̄l in exētijs vel hystrionibz.
⁊ hñdī peccatū ē. et quando
est notabilis excessus sed est
sine consensu. est veniale. vel
nullū etiā de re notabili fm

proportionē sui stat⁹ ē mortale. vel in modico ē veniale.

Descēdere autē ad pericula putat dēterminare qm̄ ē mortale v^l veniale nō de facili pōt dari iudiciū certū a q̄ p̄gscat

De inuidia q̄ est scdm̄ viciū capitale.

Titulus. ij. de inuidia rei⁹ speciebus. iij. ⁊ habz capitula. iij. **C**aplm̄ p̄mū.

Inuidia

Inuidia ē tristitia de aliō bono inq̄ntū dsi/derat vt diminutiū ppe ex cellētie. ⁊ si sit ex p̄sensu rōis mortale est. nisi eēt de aliq̄ re pua. sicut puer q̄ inuidet alteri puero q̄ habeat plures fructus ⁊ hm̄i. s; si sit fm̄ mortū sensualitatē. ⁊ cu; displicētia rōis ē veniale v^l nullū. etiā de re notabili. **I**nterrogādū est fm̄ statum d̄ hm̄i inuidia scz si platus alteri plato inuidet de maiori prelatiōe v^l dignitate. **S**i est official' d̄ maiori et digniori officio. **S**i doctor de maiori sciētia ⁊ cōcursu. **S**i scholaris de acutiori ingenio alterius scholaris. **S**i ciuis d̄ maiori bonore ⁊ reputatiōe alterius. **S**i spūalis de maiori fama alte/

rius. **S**i mulier d̄ alteri⁹ marito. filijs. ornamētis. pulcritudine. ⁊ hm̄i. **S**i artifex d̄ artificijs artis sue ⁊ lucro. ⁊ sic de alijs. **S**i q̄s cū dolz d̄ bono p̄imi sui. nō ex eo q̄ ille habeat s; de defectu suo. qz ip̄e illo caret. cōtēt⁹ tñ q̄ p̄imus habeat nō p̄inet ad inuidiā. ⁊ sifr si doleat de bono inimici. ex hoc solū qz timet inde sibi nocumētū: nō p̄p̄te p̄inet ad inuidiā.

De odio ⁊ alijs filiabz iudic. ⁊ p̄mo de odio. **C**a. ij.

Habuit odium ad deum. qz flagellauit eū. vel ip̄ediuit mala desideria ei⁹. v^l alia d̄ cā. mortale ē. **S**i habuit odiū ad primū desiderās malū eius vt malū. et si ē malū notabile qd̄ ille appetit rōne delibera ta. mortale ē. siue malū sit in p̄sona v^l fama v^l substantia v^l alio mō. sec⁹ autē si nō p̄sens sit rōne. v^l sit qd̄ nō mltū dānosum. **S**i q̄o desiderauit malū alteri⁹. videlicz iſirmi tatē in bonū ei⁹. vt. s. bonus efficiat. l' ne peior. v^l ne alijs noceat. nō est odiū. **I**nterrogandū ⁊ inuestigandū ē hoc caute. nam laici omne displicentiā solent appellare odiū.

Interrogatori pars secūda

q̄ tñ nō est nisi mō dicto. Itē
odiū ē vnū reputāt tñ vnū
pctm̄. **S**z nota q̄ sicut i alijs
sic in isto. quotiēs reuocādo
iniuriā menti de nouo habu
it odiū ad illum cum p̄sen
su rōnis. totiēs peccauit mor
taliter. Interrogandū ē etiā
de tēpore. s. q̄ntum pseuera
uit z quō frequenter odiuit.
Itē q̄ dimittat omne odiū.
sed nō optet imo n̄ debet ille
petere veniā quem odiuit si
peccatū est occultū. nisi pub
lice cū verbis vl̄ alijs modis
offendisset.

De susurratōe q̄ ē ponere
dissenfides int̄ amicos p̄pter
malā int̄tione. **Ca. iij.**

Dq̄siuit ponere di
scordiaz int̄ amicos
vl̄ cōsanguineos. di
cens maluz vni de altero. vel
ecōtra. vl̄ referens studiose q̄
p̄nt causare h̄mōi. qz mortale
est. z nur̄ erga socrū. z socr̄
erga nurū solent his vacare

Si dixit aliq̄ h̄ba vñ oz
ta ē discordia iter amicos vl̄
p̄sanguineos. sed nec h̄ inten
dens sed incaute. de se nō est
mortale. s. p̄sset eē rōne scā
dali. **S**i q̄s int̄dicit dissol
uere malas amicitias. vl̄ cō
uersationez alicuius cū alijs

ne decipiat congruis reme
dijs. non est malum

De exultatōe in aduersis
Caplin. iij.

Dvidēs dāna eueni
re z mala his q̄bo in
uider vl̄ odiū h̄z le
tat deliberato aīo d̄ malo il
li mortale ē. sec̄ aūt si nō de
liberato aīo. **A**erari aūt de
malo inimici. nō inq̄tū ma
lū ei. s. inq̄tū n̄ poterit no
cere. vl̄ aīo iniuste eū oppri
mere pōt eē sine pctō.

De tristitia in p̄spis.

De tristitia in p̄spis q̄
h̄ differt ab inuidia
qz tristat d̄ bono p
rimi. et p̄pter h̄ cogitat quō
male habeat et desiderat. sed
p̄tingit sepe q̄ nō patitur il
le dāna que ei appetit. s. ma
ḡ p̄spat z d̄ h̄ tristat. z ē mor
tale vbi ē p̄sensus rōnis.

De ira q̄ est terciū viciū
capitale. ti. iij. z h̄z. c. ij.

Raē ap

Ipetitus vindicte.
z viciū capitale. z

freq̄nter m̄l̄et cum odio
Si p̄pter aliquē defectū i se
vl̄ in altero cōmissum deside
rauit vindictā seu puniōez
quōcūq̄ vt p̄ se vel a deo vel

ab alio intēdens solū satisfācere aīo suo irato. 7 ē mortale. qū scz solū intēdit punitio nē ppter ordinē rōnis: si notabile malū ē 7 cū p̄sensu rōnis alē veniale. vt ira q̄ridiana ī gubernatōne familie. **S**i irat⁹ in seipm ppter aliquem defectū turbat ptra se veniale ē cōiter. **S**i irat⁹ dēum ppter aliqđ flagellū murmurat in corde vl ore impatenter ferēs. 7 potest esse mortale 7 veniale. fm modū impatentie

De indignatiōe 7 alijs filiabus ire. **Ca. ij.**

Indignat⁹ ē aliquē nō valēs audire euz vel videre. reputans eū idignū eo qđ sibi displicuerit cū debuit seruire. potius est veniale cōiter. 7 si ppter h̄ retinet sibi loq̄lā. vl aliud si gnū oñdit displicētie. qz auferēda sunt ppter scandaluz primoz 7 op̄inione odij

De timore mentis.

Incogitauit diuersas vias 7 modos ad vindicādū se de iniuria. et his implicauit mentes cogitatiōibz altercatiuis fm p̄cessuz potest esse mortale et veniale

De clamore.

Iex ira clamauit ē aliquē inordinate et pfuse 7 furiose loqn/ do. est veniale cōiter.

De cōtumelia.

I dixit alti vba contumeliosa vl iniuriosa ip̄ortātia vicia vl opprobria aīo iniuriādi notabilis. vt vocando eū p̄dito rē vl inbonestā p̄sonā. 7 dicēdo mala de p̄ntibz 7 huiusmodi mortale ē. **S**i dixit vba opprobriosa familie sue l̄ discipulis vel sibi subditis cā correctionis. si fit modo debito et honesto est sine p̄cō. vel cōiter est veniale. nisi īfamatoria diceret. 7 seq̄ret scādalum magnum.

De blasphemia 7 maledictione creaturaz.

I blasphemauit animo deliberato aliquē vt pcuteret tali maledictōe in malū: esset mortale nisi hoc affectaret in emēdationem eius. **S**i vero hoc non desiderauit fm rationez sed fm subitum motum ire eius. Cuius signum est. qđ si hoc contingeret valde doleret. sicut fit a parentibus: communiter est veniale.

Interrogatorii secūda pars

Si maledixit creaturas irrationales. qz si fecit i detestationē creatoris. vel i dānū dñi eius. ē mortale. als veniale z ociosum. **S**i blasphemavit aīas defunctorū suoz parentū vel alioz hoīm. videt mortale. qz videt irēdere notabile malū. **E**dē cū seipm maledixerit ex ipatiētia. Si blasphemavit diabolū malū est. qz ociosum saltem. De maledictiōe dī z scōz dictū ē supra pmo pcepto

De rira.

De rira p quaz ex ira seinuicē hoīes pcu/ tiūt. vīz cū sit aīo nocēdi vl iuriādi. vt i adul/ tis est mortale. in incipiente veniale. **I**dez i psequēre aīo vindicatiuo. secus si aīo de/ fendendi se tñ. vel etiam ad exercitiū. vt pueri.

De seditiōe

De seditiōe q̄ est qñ vna ps ciuitatis in/ surgit s̄ aliā. ex pte ei⁹ q̄ iniu/ ste mouet. est mortale cū oībz sequacibz ei⁹. z tenet s̄ oībz dānis inde securis alteri par/ ti. Ex pte aut ei⁹ q̄ resistit se/ ditōi iniuste mote ptra se vl bonū ciuitatis. nō ē fm se pec/ catū. nisi misceant odia z vin

dicatōes. pnt cōiter accidit. **N**ā ex resistētia alteri pti se/ querent multa picula z ma/ la cedendū ēēt. als nō euade/ ret mltā pcrā q̄ i pflictu par/ tiū sequerent. **S**i q̄s etiā ita partialis est vt guelphus et gibelin⁹. seu aliter prialis ita obstinato aīo q̄ appetit extermīniū alterius pti seu exiliū p phas z nephas. pa/ ratus etiā in malis seq ptem suam nō est sine mortali. z in malo statu pditōis.

De bello.

Si q̄s mouet bellū i iustū mortāl peccat z omnis q̄ dat auxiliū cōsiliūm z fauorē s̄līr peccat mor/ taliter. De dānis aut q̄ ibi fiunt. z de restōibz. z qd sit iu/ stum vl iniustū bellum. vide i tertia pte. De homicidio dictum ē. s. c. v.

De acidia q̄ ē q̄rēti capita/ le viciū. ti. iij. z bz. ca. v.

Primū caplm de eadem.

Acidia im/ portat tediūz bene/ opandi. **S**i ira p̄ristat⁹ z tediā⁹ ē q̄ habuit i horrozē bona diuina. z i abo/ minatōz spūalia z opa bona ad q̄ tenet vt pcepta dei z ec/

clerie et hmoi: qñ adest cōsen-
sus rōis ē mortale: s; si hz ta-
lē motū tm fm sensualitatez
cū displicētia rōis. ē veniale

Si autē tristat? ē d morte
psanguinei vñ alio casu q pe-
niter cū hñ fecisse. vñ pponit
ampli? nñ hñ facere. mortle ē.

Si ita tristat q vellz nū
q fuisse creat? a deo. seu nñ eē
nat? in mdo. vel eē sicut bru-
tū anial. vñ mori quocūq; si
ue hñ siue male disposuit? dū
modo hinc exiret. talis tristi-
cia cū cōsensu rōis ē mortle.

Si etiā ita tristat de ali-
q casu aduerso q incurrit gñ-
dem infirmitatē ppter nimī-
am tristitiā pdēs somnū. di-
mittēs cibū et hmoi. videtur
mortale qñ potest se iuuare
contra huiusmodi.

Si cō-
tristat ex cōsideratiōe bonoz
q hñt aliq qbz ipse est puatus
vilipēdēs oīa sibi data a dō
et inde sumens tediū hñ ope-
randi: fm cōsensum rōis illa
acidia ē cōiter veniale. et i p-
sonis spūalib; repit. **S**i cō-
tristat ex h q bōa pposita q
fecit sepe frangit. ex hoc icur-
rit tediū bene opandi qñ si-
bi videat nō posse pficere aci-
dia est in spūalib; incipiētib;
deo seruire. **S**i ex frequē-

tia temptationuz attediāt in
laborando et resistendo. veni-
ale ē. si tñ resistat in incipien-
tibus stringit sepe.

Si at-
tediāt in bonis operibus vñ
bene opando orando audiē-
do legendo lectōes vñ pdica-
tiones. aut dicendo officiu
et hmoi. non tamen dimittit
de necessitate fienda cōiter ē
veniale. et satis etiam in spūa-
libus repitur. **S**i tristat d
aliquo defectu mag; ex eo q
apparet defectuosus coram
hominib; qñ coram deo aci-
dia est. et frequēter veniale p-
cedēs ex supbia

De filiabus acidie **Ca. ii.**

Que filiabus acidie in
qbus difficile est co-
gnoscere quādo ibi
sit pctm mortale. nisi pmissce-
tur cuz aliq peccato. vt cum
omittit aliq pceptū. nisi de-
pmar ita mentē q tollat cari-
tatē dei et primi

De desperatiōe

Si desperauit de mi-
sericordia dei. existi-
mās non posse vñ nō
velle ei pcere etiā reuertenti
ad penitētiā. vel non posse
abstinere a peccatis cū adia-
torio dei est mortale fm deli-
beratiōem et cōsensum. secus

Interrogatoriū pars secūda

si fm aliquē impulsu z tēpta-
tionis. Si despauit se non
posse euadere aliq̃s misērias
mūdi ṽl picula ppter q̃ dcre-
uit se occidere ē mortale. Et
si aliquid ad hoc fecit multo
magis.

De malicia.

Si cōtempnit diuina
z spūalia bōa ex tri-
sticia aggrauāte mē-
tem mixta cū acidia mortale
est. Si autē p̃tēneret z refuge-
ret ea p̃ que posset vitare pec-
catum. qz tūc p̃tinet ad blas-
phēmiā in spūm sanctum
ṽl infra dīcet.

De pusillanimitate.

Subtrahit se ab ill̃
bonis ad q̃ erat ap̃-
titudine dīficiēdi. vt a
ieiunijs. ab ingressu religio-
nis. a platōe iniuncta ab offi-
cio p̃dicatōis z audiētia cō-
fessionis iniūcte. z h̃mōi. est
cōiter veniale nisi esset prece-
ptū in eo qd̃ dīmittit.

De rancore

Subtrahit displicen-
tia z tediūz ī corrigē-
tes eū. ppter correctō-
nē est veniale. nisi illos odire
z tūc odiū est mixtū

**De ociositate q̃ pcedit ex
tedio**

Stetit ociosus ni-
hil boni opans cor-
porale vel spūale.
ṽl amittit t̃pus irrecupabi-
le. videt veniale. nisi ex ocio
addat aliq̃s viciū quod fre-
quēter accidit. et q̃nto tpe ste-
tit ociosus.

**De torpore seu pigricia bñ
operandi.**

Suit tardus ad bñ
opandū. licz illd̃ fece-
rit. tardus ad ecclesi-
am ad orādū. ad elemosinas
dandū. et h̃mōi. cōiter ē veni-
ale. nisi ex tarditate omittēte
tur p̃ceptū. vt qz cito nō sub-
uenit patiēti extremā necessi-
tatē. cūz tenet ṽl infirmo. ṽl
secl̃ moro z h̃mōi. tūc ē mor-
tale.

De euagatōne mētis

Subtrahit distractio
nē mētis in orōne. et
fuit in ea. ṽl cū volū-
tate euagat. ṽl audiedo p̃di-
catōez z diuina mēte cogita-
uit vana et inutilia. est cōiter
veniale. nisi addat aliq̃s spe-
ciale peccatū. ṽl p totū offi-
cium ad quod obligat ex p̃-
cepto. ṽl audit noua. ṽl si lo-
quit inutilia. ṽl ex tedio mu-
tat loca hīncīde. ṽl distrahīt
sensus et membra diuersi.

moderē veniale cōmuniter.

De negligētia seu tepiditate. **C**aplm. iij.

Que est remissio voluntatis circa ea q̄ dē facere. **I**n hac quoti die oēs offendūt. s̄ venialit. nisi omittat aliq̄ necessariū.

Si fuit negligēs circa opa miscōie spūalia. q̄ hoc versu ptinet. **C**ōsule castiga dimitte solare fer ora. **N**ota q̄ s̄ cōsule cōphendit doctrina. et docere ignorantē precipue ad salutē vtilia. **S**i fuit negligens ad addiscendū necessaria ad salutē. vt p̄cepta dei et ecclie generalia. q̄ b̄mōi ignorātia n̄ excusat. v̄ ad eū dum ad p̄dicatōez. et vtile est inuigere idior̄ vt p̄dicatōes aliq̄s audiāt. **S**i fuit negligens ad pcurandū sibi sacramēta et sue familie. et si ex negligētia et dilatōne mortua ē ples sine baptismo. ē mortale. **S**i ism̄ mortu⁹ ē sine cōfessioe et cōmunionē v̄ extrema vinctioe: cū ex negligētia crassa pcedit. videt mortale vel ḡue veniale s̄m q̄ pl⁹ ille indigebat. **S**i fuit negligēs ad pcurandū sacramētū cōfirmatōis. **S**i iterū fecisset dare sacramēta baptis

mi: cōfirmatōis v̄ ordinē sciēter sacz. est mortale. et pira: b̄t irregularitas in suscipiente. **S**i fuit negligēs ad fraternalē correctōem. cū tenet v̄ delictz de pctō occulto et mortali. et inde sperabat emendationē illi⁹. tunc esset mortale dimittēdo oīno illam. veniale v̄o retardādo. vel de his q̄ nō sunt mortalia. **S**i nō seruauit ordinē debitū i frater: na correctioe. vel nimis asperre vel tempore v̄ loco indubito. peccatū est.

De negligētia cōfessiois. **C**aplm. iij.

Somisit ad min⁹ semel in anno cōfiteri. v̄ ex negligentia vel ignorātia mortāl̄ peccauit. **S**ec⁹ si ex impotētia. videlicet q̄ nō h̄z copiā cōfessoris sed si postea cum habet copiam cōfessoris n̄ suppleuit defectū: mortale est. **S**i fecit cōfessioez fictā sciēter dimittes aliq̄ mortale. vel q̄ dubitabat vel credebatur ē mortale. etiam si non esset mortale. mortaliter peccat. et tenet iterare cōfessioez. **S**i dicit se esse contritū de omnibz peccatis et dispositū ad abstinendū et satisfaciendū: cū b̄ nō

Interrogatorii scda pars

intenderet mortali peccauit
et tenet iterare confessionem. **S**i
pniaz sibi iniuncta p mortali
bo ex negligētia omisit face
re peccauit mortali: et tenet
iterare confessionē: si ē illi obli
tus pnie. **S**i sciēter confessus
est ei quē sciuit excoīcatum
vl suspesum. vl nō hntez au
ctoritatē. puta qz symoniace
accepit bnificiuz. vl qz intru
sus ē p laicā ptatez. peccauit
mortali: et tenet iterare confes
sionē. **S**i confessus est in ex
coīcatione maiori existens.
quā nesciuit ipse nec cōfessor
ei. absolutus tñ fuit a pctis
oportz itez pfiteri. qz nō fu
it capax absolutōis tñc ppter
excoīcatōez. **S**i confessus ē
ei q nō hz sufficientez sciam
peccat. et si fuit adeo igrās q
nesciuit discernere pctā eius
pcipue cōmunia. tenet itera
re cōfessionē.

De negligētia circa cōmu
nionē. **C**aplm. v.

Si omisit cōicare sel
i āno. s. i pasca resur
rectōis post ānos di
scretōis. peccauit mortali ni
si fuisset legitime ipedit. vt
qz alterat stomacho vl exco
municat. qres tñ absolutio
nē. vl de licētia pprū pfello/

ris p aliqt dies differret. et i
bmōi casibz dēz supplere dse
ctū qñ pōt. **S**i non cōica
uit ieiun. ita. s. q p mediam
noctē aliqd supsit p modū ci
bi vel pot. peccauit mortali
ter. nisi essz grauiter infirm.
qz tñc licz. **S**i cōmuniōez
supsit cum staret cū pposito
alicuius pcti mortali. vl cuz
essz excoīcatus hoc sciēs vl
ignorās ignorātia crassa pec
cauit mortali. **S**i nō pfel
sus de aliq mortali pctō cō/
misso aduertenter ex verecū
dia. vel inaduertenter ppter
indiscussionē pscientie. vl ex
ignorātia crassa et supina sū/
psit cōmunionem. peccauit
mortaliter. **E**t nota q si qd
omittit cōfessionē vl cōionē
in tempore statuto conari dēz
cōfessor vt iducat eū ad sup
plēdū defectum. nisi sit oīno
nō bene dispositus. **I**tez
cum repit aliquē deditū vi
cijs turpibz et alijs vsqz ad fi
nem qdra gelime cautū vide
tur ne subito admittat eum
ad cōionem. sed plonget sibi
tēpus p aliqs hebdomadas
De alijs ho defectibz q omic
tunt circa cōionē et missā vi
de i. iij. pte d cleric. **S**i exi
stens excoīcat maiori scient

participante audiēdo diuina
ecclesie. aut sacramēta percipē
do. peccauit mortaliter. **S**i
participauit in crimine cū aliq
ppter qd ille cū q participauit
uit erat excoīcat⁹. vīz quia
verberauit clericū. vt. c. si cō
cubine. de sen. excō. **U**t si ali
q cleric⁹ subijcit se alicui lai
co verberandū ad placandū
eū de iniuria sibi illata. cleri
cus ille efficit excoīcatus. et
mortaliter. vt. c. cōtrigir. d. sen.
excō. **S**i epūs excoīcatus
maiori scienter participauit
cum alijs fidelib⁹ etiaz extra
diuina pcpue in his q conti
nent i hoc vsu. **Q**uozare va
le cōmunio mensa negat. **E**t
si fecit ex ptemptu ptra pbi
bitōez supioz. peccauit mor
taliter. als venialiter. refficitur
excoīcatus minori. a q p̄ ab
soluere oīa q habz eū audire
in p̄fessioe. **E**xceptiunt tū
qncq casus in quib⁹ licz par
ticipare cum excoīcat⁹. q cō
tinent in b̄ versu. **U**tile lex
humile res ighorata necesse
est anachēmā qdē faciunt
ne possit obesse. **Q**uos vide
in q̄ra p̄summe.
Quintus titulus de ina
ni glia bz tria capla. **P**rimū
caplm de inani gloria.

De inani
glia q est qnū ca
pitale viciū ipoz
tās iordiatū appetitū laudis
hūane seu iordiatā p̄placen
tiā ei⁹ cui offert. tū fit aliq
op⁹ pncipalr p̄p̄ laudē p̄p̄i
am amittit ei⁹ merces ⁊ p̄cū
icurrir. ⁊ iñtrogādū ē fm sta
tū hoīm d̄ diuersis materijs
in qbz hoīes q̄rūt sibi laudē.
vīz a doctore d̄ scia ⁊ doctri
na. a scholare d̄ ingenio et d̄
spuratōe. a rectore de regimī
ne. a mlierib⁹ d̄ ornatu ⁊ bu
insimodi. **S**i q̄siuit laudē ⁊
glia de ope p̄cū mortalitatis.
mortalr peccauit. si fm rōez
deliberatā b̄ egit. secus si fm
modū sensualitatis v̄l etiaz si
d̄ aliq veniali gloriat⁹. **S**i
opera sua de genere bonozū
vt ieiunia. elemosine ⁊ b̄mōi
quasi oīa ad laudem hūanaz
fecit. mortale videtur cū ibi
constituit finem. secus si ali
quid hoz aliqñ fecit alio fi
ne. **S**i ita ordiate accepit
laudem de aliq ope. q ppter
eā p̄seqndā par⁹ erat facere ⁊
aliq p̄ceptoz peccauit mor
taliter. **I**n alijs aut casib⁹ v̄l
det veniale.
De imodestia ornat⁹. ca. ij.

Interrogatorii pars secunda

De immodestia orna-
tus q̄ pcedit frequē-
ter ex inani gl̄ia. licz
etiā ex alijs causis possit pce-
dere. 7 p̄cipue mulieres iuue-
nes de h̄ interrogāde sūt. scz
d̄ ornatu capilloz. fucor. gē-
maz. vestiū p̄ciosaz. 7 fōdera-
turis 7 caudis eaz. 7 planell̄
nimis altis 7 coronis capis.
7 h̄mōi. in q̄b̄ aliqui ē morta-
le. aliqui veniale. **S**i vsus
vel vsa est fucus v̄l alijs orna-
mentis ad ostentatiōez 7 ina-
nē gl̄iam. si d̄ h̄mōi supbiuit
v̄l gloriata ē. mortale est. si cā-
tā delectatiōez habuit ad lau-
dem 7 gloriā illaz q̄ nō cu-
rauit trāsgredi mandata dei
7 ecclie. **S**i vsus v̄l vsa est
fucus et alijs ornamentis ad
inducendū hoīes ad sui p̄cu-
piscenciā extra matrimoniu:
mortale est indubitatū. **S**i
ita inordinate delectat̄ i hu-
iusmodi. ita q̄ etiā si scīz ho-
mines ex sui ornatu scandali-
zari. id ē trahi ad sui cōcupi-
scenciā nō curās de ruina pri-
mi mortale est. **S**i ad op̄la-
cendū viro suo. v̄l ad inueni-
endū vix si est inupta. vel ne
despiciat̄ ab alijs. vel ex aliq̄
leuitate vsa est fucus v̄l alijs
ornamentis supfluis de se nō

est mortale sed poti⁹ veniale
nisi h̄ sit notabil̄ excessus in
h̄mōi. vt possit iudicari d̄ oc-
casione data alioz ruine. 7 nō
t̄m accepta qd̄ est difficile iu-
dicare. **S**i habuit nimiaz
diligentiā 7 studiū 7 tēpus ad
ornandū se. vel fecit excessuz
in portatura vestiuz vltra su-
um statum vel conditionem
vel nō fm̄ morem patrie. vel
vestibus nimis delicat̄ pec-
catum est.

Pap̄lm̄ tērciū de filiabus
inanis gl̄ie. Et p̄mo d̄ hy-
pocrisi.

Si simulauit sanctita-
tē h̄re p̄ ieiuniū ora-
tionē 7 h̄mōi. cū ma-
lus esset. si hoc egit ad p̄seqn-
dam laudem h̄uanā. ostitues
ibi finē. mortale est. alio veni-
ale. nisi aliud viciū adiūgat.
Si simulauit sanctitatē p̄
hypocrisim̄ intēdes aliqd̄ qd̄
sit cōtra bonorē dei v̄l vtili-
tatē primi. vt seminare erro-
res. adipisci indign⁹ eccl̄iasti-
cā dignitatē. decipe em̄ pri-
mū t̄paliter v̄l sp̄ualiter mor-
tale ē. **S**i simulauit sancti-
tatez existēs malus vt dētur
ei elemosyne sicut sc̄to viro.
v̄l pcuratiōes eccl̄iaz vt cere-
tani 7 filia. mortal̄ peccant

Si simulauit maiorē sanctitatē q̄ habuit. vñ occulta uit suū defectū ad edificatōz primorum. non est peccatuz vel leue vel veniale est. aut si hoc facit ob aliquam vanitatem vel inanem gloriāz: est veniale.

De iactantia

Laudauit seipm d̄ aliq̄ opere pcti mortalis. mortali peccauit. **S**i autē de ope veniali. venialiter peccauit q̄ntū ē de se. **S**i laudauit se d̄ aliquo ope bono. vñz d̄ frute. de sciētia. de industria. vñ diuitijs. vel potētijs. et hmoi. ex supbia ⁊ iani glia: mortale est vñ veniale fm radicē ipsius supbie vñ inanis glorie vñde pcedit. **S**i laudauit se cōtēnendo alios. vt pharisęus publicanū mortale est.

Si autē ex aliq̄ leuitate vñ vtilitate cōsequēda veniale vñ nullum est.

De ironia

Ivilificauit se p̄bis vñ facit plus q̄ sentiat in seipo in mēte. dices aliq̄ mala d̄ se q̄ in se n̄ cognoscit veniale est. ⁊ dicit ironia.

De contentiōe

Iqs p̄tendit aduersus aliū p̄tra veritatē sciēter i rebus aliis. ip̄ortātie mortale ē. sec⁹ in rebus p̄uis et inaduertēter.

Si p̄tendit p̄ veritate. s̄ nimis inordinate cōiter ē veniale. s̄ possz ibi ē tanta iordinatio q̄ rōne scādali sequētis esset ibi mortale.

De discordia.

Habēs tractare alii q̄ cū alijs in cōmuni nolit cōcordari cum alijs de his q̄ ordinant ad honore dei l̄ prioz vtilitatē ex eo q̄ male afficitur ad eos vel vt ostēdat se plus scire q̄ alij. mortale ē. secus autē si nō concordat. vñz qz sibi videt esse magis fm deuz ⁊ rōnem qd̄ ipse intendit. qz tūc vñ nō ē pctm̄ vel leue nisi sit nimis p̄tinax.

De p̄tinacia.

Fuit p̄tinax in sentētijs suis discrepās a cōmuni ceteroz cōsilio vel iudicio. cōiter ē veniale piculosuz et inductiuū erroris.

De singularitate nonitātū

I seē singularitates l̄ nonitates i p̄uersatōne vite. vel vestibz vñ

Interrogatorii scda pars

cerimonijs vl' alijs adiuēdō
bus peccatū est. ⁊ si adiuēnit
aliquā malā consuetudinē oīa
ei imputant.

De inobediētia.

Nō obediuit supi/
oribz suis spūalibz
vl' tpalibz legibz ca/
nonicis vl' ciuilibz rōnabilibz
⁊ si qdē trāsgredit supiorz or/
dinatōes hūtes vim pcepti.
vt qm mādāt fuari verbo vel
scripto i hūte scē obediētie
vel sub pena excoīcatōis vl'
carceris. vel alijs penis quibz
⁊ hūmōi eqpollētis peccauit
mortalr. In alijs hō ordi/
nōibz simplr factis trāsgredi/
endo ē veniale. nisi fiat ex cō/
tempu. qz tūc ē mortale qn/
tūcūqz leuibo

De gula. vi. ci. ⁊ hz ca. iij.
Primū capitulū

Mala est
lectū capitale vi/
ciū: ⁊ ipozat ior/
dinatū appetitū seu delecta/
tionē circa cibū ⁊ potū. No/
ta qnqz species seu modos q
pīnent in hō hū. Pre ppere
laute nimis ardentē studio/
se. Si pmedit vl' bibit ex/
tra horā debitā sine rōnabi/
li cā ⁊ vrgēte. Si ē vsus ci

bis vel potibz lauis nimis et
delicatis vltra pdirōez sui sta/
tū. aliter em deez pmedere in
firmū qz sanū. ciue qz rusticū

Si comedit vl' bibit i ni/
mia qntitate fm exigētā sue
cōplexiōis. qd em vni paz ē
nimiu ē alteri. Et pl' come/
dere in die ieiunij qz alta die
nō ē de semalū p vna come/
stione. Si comedit vl' bibit
cū nimio ardore gule. seu cū
nimia pplacētia pter magis
satisfacere delectatōi gule qz
necessitati puidere. Si ad/
hibuit l' adbiberi fecit nimis
um studiū et diligentā circa
cibaria delicata pbanda. vt
cū varijs saporibz ⁊ diuersis
modis. ⁊ hūmōi. In his oibz
spēbz vel modis gule tūc est
mortale qn delectatio gule q
rit vt finis parat' facere con/
tra pcepta vt satisfaciāt dele/
ctatōi gule. Vel cū comedit
vsqz ad crapulā vel vomituz
aduertenter. sicut fit a pleris
qz in carnis puiō. vl' vrit ali
q cibo ex q hūilr credit icur/
rere magnā lesionē psonē.

In alijs hō casibus cōmu/
niter est veniale. Si come/
dit carnes in quadagesima
vel in alijs ieiunij ecclie. vl'
in sexta feria. aut in sabbato

p totū annū nisi vrgente cau-
sa necessitatis vl' infirmitatis
peccauit mortalit' si sit sine
cōsilio medici. Si vsus ē la-
cticinijs tpe qdragesime sine
cā infirmitatē. 7 de p'silio me-
dici peccauit mortaliter. In
alijs ho ieiunijs ecclie serua-
ri p't mos p'rie qntū ad vsū
lacticiniōz q mos si non ap-
pareat tutius est abstinere.

De ebrietate

Sibit vsq; ad ebri-
etate aduertens se ni-
mis bibere. vl' potē-
tiam vini sufficiētē ad iebriā-
dum. vl' de hoc dubitans p-
babilit' peccauit mortalit'.
secus si ignorauit potentiaz
vini. vt Hoe. Si fuit cā in
ebriatōis alterius aduertē-
ter inducēdo ad nimīū potū
vl' ponēdo sal i vino. 7 hmōi
mortal' peccauit. sec' si fecit
causa medicine. Si indu-
xit aliquē ad frangendū ieiū-
niū ecclie sine cā legitima su-
is psuasioneib; peccauit mor-
taliter. Si i duxit pueros
et iuuenes ad lābacitates et
tabernas 7 hmōi. vt puerat
ad turpia. Si frequitauit
tabernā sine cā rōnabili. vel
cōiūgia dissoluta pctm est.

De insensibilitate.

Sabstinuit se nimis
a cibo 7 potu et alijs
necessarijs vite p'p'e
qđ incurrit infirmitatē cōiter
est veniale. nisi fiat notabilis
excessus. et addat obstinatio
p' admonitōes ex hmōi d'se/
ectu. qz tūc videt mortale ra-
tione piculi inde sequētis.

De filiabo gula. 7 p'mo de
ebrietudine. Ca. iij.

Sex fumositatib; i
ordinate comestitiōis
7 potus incurrit scur-
rilitatē seu grossiciē itellect'
et ex h' i'p'itudinē itellect'
vel ineptitudinē legēdi oran-
diq; ē veniale cōiter.

De loquacitate

Snimis locut' ē seu
dixit vba ociosa et si
ne necessitate 7 rōna-
bilitate cōiter est veniale

De scurrilitate

Sfecit act' seu gest'
iordiatos. et si sint p-
uocātes ad libidinē
extra matrimoniū ē mortale
Si ho ad dissolutōnez vl' le-
uitatē. vt ventositatē 7 hmōi
veniale est

De inepta leticia

Shabuit iēprā leti-
ciā 7 vanā in ludis 7
iocis. cōiter veniale

Interrogatorii pars secunda

est nisi addat aliquod viciū.

Q De choreis
Doree q̄ fiūt cū inor-
diara leticia sūt mor-
talía q̄nq; modis. p̄mo cum
fiūt ex libidine. sc̄do cū fiūt in
eccl̄iis. q̄z sacrilegiū ē. sc̄cio cū
fiūt a clericis ⁊ religiosis cum
m̄lierib; rōe sc̄dali. q̄ro cuz
fiūt ex iani glia v̄l vana leti-
cia tā iordiana q̄ ibi p̄stituāt
finis. q̄nto cū t̄les chorizātes
nō curāt d̄ scandalo p̄imi ē
mortale. In alijs autē casib;
cōiter ē veniale. Poss; t̄m q̄n
q̄s esse mortale. nec d̄ facili d̄
hmōi p̄ori dari iudiciū.

Q De immundicia
Imundicia q̄ p̄t in-
telligi cum q̄s imun-
de p̄medit. ⁊ eēt ve-
niale. p̄cipue si ex h̄ p̄turbat
alios. vel q̄z vomitū facit. et
si h̄ facit q̄z nimium p̄medit.
vel q̄z auidi⁹ comedit p̄c̄m
ē. sec⁹ si cā medicie. v̄l p̄t i tel-
ligi d̄ imundicia pollutiōis q̄
cū accidit i sōnjs nō ip̄tat
ad p̄c̄m. s; p̄c̄m p̄t eē in cā
ei⁹. s. si p̄cessit ex crapla l̄tur-
pi cogitatōe p̄cedēti. v̄l ex ne-
gligētia. l̄ etiā p̄ vigiliā reco-
les d̄ ipsa imundicia habita i
sōm̄ijs turpib; d̄lectat. et si
ē p̄sensus rōis d̄ hmōi turpi

d̄lectatiōe ē mortale v̄l veni-
ale. v̄l nullū si sit ex alleviati-
one nase. De imundicia seu
pollutiōe pcurata. Nota q̄
si q̄s q̄d agit hac intētiōe p̄n-
cipalit̄ v̄t pollutiōez habeat
sine vigiliādo sine dormiēdo
mortali⁹ peccat. etiā si fac̄ cā
sanitat⁹. Si autē ipsa pollutiō
ē p̄rigat i vigilia p̄t volūta-
tē ⁊ sine pcuratiōe n̄ ē mortale.
Q De luxuria titul⁹ septim⁹
⁊ h; c. duo. Primū.

Luxuria
ē septimū capita-
le viciū: s; q̄z sup̄
in p̄cept⁹ dictū ē sat⁹ de speci-
eb; ei⁹ in ope. ac etiā in cogi-
tatōe oī: ill̄ om̄issis vidēdū ē
d̄ q̄busdā alijs p̄inentib; ad
ip̄az luxuriā et d̄lectatiōez
morosam. ⁊ p̄mo. Si tetigit
aliq̄m v̄l aliquā v̄l osculat⁹ ē
libidinoſe extra p̄iugii mor-
taliter peccauit. etiā si n̄ seq̄t
turpis act⁹. nā talia exercitia
in ope ip̄o p̄ vno p̄c̄o habē-
tur cū ope isto. s; tāto ḡuius
q̄nto in hmōi d̄currūt pla. si
autē fiāt diuerſi ep̄ib; diuerſa
sūt p̄c̄a. Si sc̄psit l̄ras l̄por-
tauit v̄l misit vel recepit cō-
tinētes amatoria ⁊ puocan-
tia ad lasciniā aduertēt mor

taliter peccauit. **S**i fecit
cantatōes v'l cātāuit v'l legit
vel audiuit v'ba lasciuie. vel
turpia delectabilē ad p'uocā
dū se v'l alios ad lasciuā mor
tale est.

Si associauit ali
quē quē sciuit ire ad p'cādū.
vel turpiter agendū. v'l ad fa
ciendū serenatas v'l matutina
tas: peccauit mortāl'r. Si fu
it mediator int' aliq's ad hu
iusmodi turpia. v'l posuit ali
q's mediatorē it' se et iter ali
os et h'mōi: peccauit mortāl'r

Ite si recepit ereniū l' donū
q'dcūq's. l' misit ex amore libi
dinis

De delectatōe morosa
sa q'd viciū repit i te
pidis et m'l'rū negligē
tibo. nā seruīdi subito cogita
tiōes expellant nōtias. et fri
gidi desiderijs opīs acq'escūt

Si habuit cogitatōes im
mūdas et carnales in q'bo tra
hic morā postq's rōne ppēdit
pp't delectatōnez ipam cogi
tādi h'mōi peccauit mortāl'r
Nō solū q'n q's cogitatiōibz
luxurie rōne cōsensit delibe
rās facere malū si adessz cō
moditas. sed etiā nolēdo op'
ppetrare. s; n' curādo ipas co
gitatōes libidinosas expelle
re postq's ppēdit. s; i eis volū

tarie imorādo peccauit mor
taliter.

De filiabo luxurie La. ij.

De filiabo luxurie de
q'bo n' optz m'l'rū int
rogare. qz difficile ē
itelligere nisi cū mixta alioz
vicioz. et p'ma ē cecitas mēt's

De cecitate mēt's. si fu
it ita mēte occupat'
circa mūdāna et car
nalia q' nesciuit de deo cogi
tare. v'l de rebz spūal. b

De p'cipitatioe.

De p'cipitatioe. si fuit
p'ceps et subit' i op'i
bz suis sine cōsilio et
examiatōe mēt's obita agēs.

De incōsideratōe
De incōsideratōe. si fu
it incaut' i fact's suis.

De incōstantia.
n' bñ iudicās circa occurrētia

De incōstātia. si i eo
q'd deliberauit boni
agere fuit icōstās et mutabil'
ex passiōe.

De odio dei.
De odio dei. si habuit
deū l'egē ei' i displicē
tia. qz phibz p'cupiāz et h'mōi

De odio dei. si habuit
deū l'egē ei' i displicē
tia. qz phibz p'cupiāz et h'mōi

Interrogatorii pars secūda

De amore vite pñtis

De amore vite pñtis
si nimis amauit vi-
tā istā pñtē ppe vo-
luptates carnis q̄b̄ ē dedit?
ita amare vitā pñtē q̄ aliq̄s
vellet h̄ pperuari. fm̄ De est
mortale.

De horrore futuri seculi.

De horrore futuri se-
culi. si horrorem ha-
buit ad vitā futuraz
De alijs vō q̄ pñtēt ad vici-
um luxurie circa iugū vi-
de infra de iugatis.

De supbia titul^o octau^o. et
h̄z capla duo. **P**rimum

Supbia

fm̄ Gregoriū ē regia
oīm capitaliū vicioz

Et ē viciū mltum subtile et
difficile ad cognoscēdū. et cō-
sistit in appetitu inordinato
pprie excellētie. et h̄z q̄rtuor
species siue modos de q̄bus
potes interrogare. put videbi-
tur expedire si tñ penitēs in-
telligat Si bona nafalia spi-
ritualia vl̄ tpalia q̄ habuit si-
bi attribuit. et a deo nō reco-
gnouit. Si bōa ip̄a a dō re-
cognoscēs meritis suis pñci-
palit̄ se accepisse estimauit. vi-
delicet ppter sua ieiunia. ora-

tionēs et h̄mōi. Si ea bona
q̄ n̄ habuit sibi attribuit. vl̄
plusq̄ habuit cuz existiat se
habere mltū hūilitatis cha-
ritat̄ patiētie et h̄mōi cū non
h̄z. Si reputauit se meliōrē
esse ceteris alios pñtēs. in q̄-
libet horz modoz p̄tēz mor-
tale vl̄ veniaie. fm̄ q̄ rōne cō-
sentit vel non.

De filiabo supbie. Cap. ij.
Et pmo de derisione

De derisioe q̄ aliq̄n p-
cedit ex supbia. Si
irrisit sacramēta et a-
lia diuina vilipēdens ea. aut
scrōs viros. aut p̄latos. aut
deo fūire volētes. vt sic fra-
bat eos peccauit mortaliter

Si irrisit intēdēs ex h̄ in-
iuriā et vilificatōez. vl̄ nota-
bilē p̄urbatiōez ei^o mortalit̄
peccauit. s̄z si ex leuitate vel
cā ioci secus. De ambitioe

De ambitioe q̄ pcedit
ex supbia et ip̄ortat
inordinatū appetitū
honoris. et mltū repit̄ in p̄-
latis et dñis. Si desidera-
uit aliq̄m dignitatē vl̄ bñfi-
ciū curatū rōe deliberata pñ-
cipalr ppe honorē vl̄ digni-
tatē vl̄ vtilitatē tpalē pecca-
uit mortalr Si desiderauit
dignitatē vl̄ bñficiū ecclesia

sticu vel seculare ad qd est in dign^o vl' ier^o. vitz qz crimi nosus z hmoi peccauit moraliter Si desiderauit vl' qsi uit ad hmoi puenire etiā faciēdo pcepta moztke ē. Si qsiuit honore d' qsiqz re ita iordinate qz ibi pstituat sine mortale ē. In alijs pō casibz videt veniale.

De psumptione.

PResumptio q' pcedit p supbia cōsistit i b' q' bō pōit se ad ea q' sūt sup vires suas. vel nō pri nēt ad p'dictōez suā. vt secula ris ad iudicādū clericos. vl' eos q' nō sūt sibi subiecti. vel de his d' q' b' h'z p'atē pecca uit mortāl'. Si posuit se ad faciēduz ea exercitia ad q' nō erat apt^o. vñ p't sequi spūale vl' t'pale dānū alteri. vt medicus ignar^o medicie. vl' aduocat^o ignar^o ad aduocādū. iudex ad iudicandū. p'fessor ad audiendū p'fessōes z hmoi. peccauit mortāl'. sec^o aut si ppetēter i arte illa p'it^o erat.

Si psumēs de vtrute sua exposuit se p'iculis p'ctōz vt vadens ad loca ibi honesta. vel frēqntās puerfatiōez mlierz leuiū z hmoi. vbi d' facili po test labi i mortali p'ctō. mor

tale videt. Si nimis d' se psumens nō puidet necessita tibo vl' p'icul' occurrētibz sp'itualibz vl' t'palibz expectās effectū miraclosū a deo. s. vt eū sanet i firmuz sine medico z medicinis. vel vt mistret ei cibū sine labore ē mortale. et d'z temprare deum.

De temeraria iudicatōe.

Si facta alteri^o q' dubia sūt q' aīo fiant in malā p're interpret^o ē seu iudicauit. et sine signis sufficiētibz iudicantibz maliciā alteri^o deliberate iudicauit aliquem de p'ctō mortali mortāl' peccauit. Si pō iudicauit de veniali venialiter peccauit. Idē si iudicauit de mortali s'z nō delibato aīo.

De curiositate

Si fuit curiosus circa cognitiōez intellecuiuā. vt querēdo sci re q' sūt sup capacitatē suam vitz de trinitate de p'destina tiōe. vl' q'rēdo sci re a q' b' non dz. vt a d'mon'is. vl' p' fortes vl' q'rēdo sci re paz vtilia z di mittēdo magis necessaria. vl' q'rēdo sci re solū ad sciendū z nō ad deū cognoscēdū vel ad aliqm vtilitatē p'ctū ē q'qz mortale quandoqz veniale

Interrogatoriū pars secūda

Si fuit curiosus circa vsus sensuū. s. ocul' aspiciēdo. aurib' audiēdo. narib' ad odorandū. gustu ad gustādū. tactu ad tāgendū sine necessitate v' vtilitate s'z solū delectatōe sensuali. pctm̄ ē cōiter veniale. et qñq' pōt eē mortale.

Si reppit se in spectacul' ad vidēdū. vt torneamēta palestra. currere ad brauiū et huiusmodi. nā si i' h' sit piculum mort' spūal' v' l' spal'. vt qñ se spectacula representatiua spūal' dīnē. cū recipet notabilē leſionē corp'is ē mortle. 7 m'ro mag' i' exercēte 7 p'bere occasiōē i' h'mōi spectacul'. al' ē veniale. nisi p'p' h' aliquis ita delectat' q' mēs ei' auerteret a deo. ita vīcz q' pat' eēt trāſgredi mādata dī 7 ecclie vt illa aspiceret vel faceret. Et h' idē intelligo de q'cunq' pctō. qd de se est veniale. q' p' hūc modū pōt effici mortale

VDe ingratitude.

Ingratitude repit i' omni pctō mortli. s'z vt circūstātia aggrauās ipm̄. q'z vbi hō d'z sp' seruire dō: eū offēdit. Est etiam vnū spēale pctm̄ inqñtū. s. recipiēs bñficia dō v' ab homine ea nō recogſcit. recogitat

7 regitat 7 recōpēsat. v' q' peius ē vilipendit bñficia recepta v' murmurat d' eis. v' iuriat bñfactori. cōiter at' respit mīxtū cū aliq' genere peccati qñ mortale: qñ veniale ē.

De scādalo

De scādalo qd qñq' nō ē pctm̄ speciale s'z circūstātia aggrauās pctm̄. in qñtū vīcz ex dicto l' facto aliter? nō recto dat' alci occasio ruine spūal'. 7 h' ē scādalu. 7 si h' intēdat ē circūstātia aggrauās pctm̄. 7 mutās spēz. vñ ē necessaria cōfiteri qñ ē tale qd h'isilr trahēs ad ruīnam pcti mortali. 7 p'cipue cū h' sequit' **S**i at' h' intēdat. s. ducere aliquē ex dicto l' facto suo ad aliquā ruīnam ē mortle 7 spēale pctm̄ si intēdat inducere ad mortale. al' veniale

De adulatiōe.

Adulatio q' cōiter est scādalizatiua. 7 cōſistit in h' q' qd h'bis v' fact' suis iordinate qrit placere alijs ad beniuolētiā caprādā. 7 si i' malo adulatus ē crimialr. puta laudās aliquē de vindicta facta v' turpitudine 7 h'mōi. ē mortale. **S**i adulat' vel laudat aliquē intendēs eū decipe notabiliter

tpalibz v'l spūalibz ē mortale
secus si aliqd iustuz intendit
ab eo habere vel qd puuz re
cipe p modū doni vt hūtrio
nes. Si nimis laudauit ali
quē ex quo ille sumpsit occa
sionē supbie v'l inanis glorie
cōiter ē veniale. et potest etiā
aliqn eē mortale. Si hō lau
dauit aliquē ad eū excitāduz
magis ad virtutē. v'l ad pfor
tandū eū in tribulatōibz ⁊
tēptatōibz: ⁊ obseruat debi
tis circūstātijs ē vtuosum et
meritoriū. als veniale.

**De blasphemia in spiritū
sanctum.**

De blasphemia i spi
ritū sanctū q pcedit
ex malicia. v'iciz inqn
tū qd nō ptemnit vel refugit
ea cogitare mēti occurrentia
p q possz retrahi a pctō. ⁊ bz
sex spēs. s. Presumptio. De
speratio. Inuidētia fraterne
gratie. Impugnatio verita
tis agnīte. Obstinatio. Im
penitētia. De his hō interro
gandū est put videt. ⁊ cōiter
n repit nisi i multū sceleratis
Presumptio autē dicit h cū qd
presumit d dei misericōdia existi
mās q parcat sibi ad bñ pla
citiū suū. v'l q saluet eū pseue
rante in pctō. Desperatio autē

cū credit deū n posse nec vel
le sibi parcere etia p penitenti
vel volēti saluari Impugna
tio vitat agnīte dī cū qd cō
tradicit vitati fidi qm nouit
Inuidētia fratne grē ē cum
dolet qd de grā dī ⁊ glia cre
scente in hoibz Obstinatio cō
firmat volūtatē suā in pctis
pmiis. Impnia autē dī cū
qd pponit firmē se i futurū
n penitere.

De scismate. s. pecca
ctū pmittit cū qd rce
dit ab obedientia ro
mane ecclie sumēs sibi aliud
caput v'l seqns aliquē cano
nice n electū. ⁊ sp ē mortale ⁊
excōicatio s tales. nisi forte
cū essent duo qz qlibz habe
ret p sūmo pōtifice a suis se
qibz. ⁊ nescit clare qd sit ca
nonice elect⁹. In h cū videt
ppli excusari si n sunt prin
ces. s. pati illi adherere quez
sciūt vere esse electū canoni
ce. Si inritē ordiatōibz l' alie
natiōibz facti a scismaticis ex
cōicant⁹. extra de scisma. c. i.

**De infidelitate paganor
hereticor. ⁊c.**

De infidelitate paga
nor hereticor. v'l in
deor qz qdlibet est
guissimum pctū ducens ad

Interrogatoriū tertia pars

dānatōez. n̄ optz b̄ dicere in-
ter hos. Soli ei heretici sūt
excoīcati. s̄z z cū alijs p̄cipue
iudeis n̄ dz b̄ri domestica cō
uersatō. z p̄cipue idiote. Po-
tes circa h̄mōi iterrogare p̄
ut tibi videat. s̄. si habuit ali-
qđ dubiū i his q̄ sūt fidi. vi-
delic̄z d̄ sacro altari z h̄mōi.
z si d̄ b̄ h̄z displicētiā nō ē cu-
randū. Si aut̄ voluntarie et
sponte dubitat eēt mortale.
Heretic⁹ qđ ē est excoīcatus
z n̄ p̄r absolui citra sedē apli-
cā. vt p̄z i p̄cessu curie. Itēz
receptor credēs vl̄ fautor he-
reticorū ē excoīcat⁹. extra de
here. c. q̄cūq. l. i. vi.

Incipit ter

cia z vltima ps i q̄ tractat de
mō interrogādi fm stat⁹ diuer-
sos p̄sonaz. z p̄mo ad iuga-
tos. c. i. z h̄z. s̄. cxiij.

Nunc v̄o

formāde sūt iterro-
gatōes p̄inētes nō
ad oēs s̄z solū ad q̄sdā stat⁹
hoīm. z p̄mo ad iugatos i-
terrogādi sūt n̄ omēs. s̄z put
videat. Si d̄ sacro p̄raperūt
i aliq̄ casu phibitō mortale ē
qz p̄ phibitōnez. nisi i ḡrātia

facti p̄babil̄ eos excusaret
S̄z scēdū ē q̄ sūt qđā ipedi-
mēta q̄ ipediūt m̄rimonium
p̄bēdū et dirimūt iā sc̄rū q̄a
nullū ē. qđ itelligēdū ē qđ di-
cta ipedimēta p̄us inter eos
inueniūt q̄ sit sc̄rū m̄rimoni-
um. z ea p̄inēnt i ist̄ p̄sibus
Error p̄ditio votū p̄gnatio
crimē. Tult⁹ disp̄itas vis or-
do ligamē honestas. Si sis
affinis. si forte coire neq̄bis.
Dec associāda vetāt conu-
bia facta retractāt Pro ho-
rū aliq̄li breuissima d̄clarati-
one. Nota q̄ error itelligit d̄
p̄sona n̄ de fortuna l̄ bonita-
te. cū. s̄. q̄s p̄bit cū berta cre-
dēs eē Katherineā. cū q̄. s̄. iten-
debat p̄here. Conditio itelli-
git d̄ p̄ditōe fuili. s̄. cū q̄s cō-
trahit cū serua credens eā eē
liberā. Nā si liber p̄bit sciēti-
cū sua t̄z m̄rimoniūz. z s̄l̄r si
p̄bit fu⁹ cū libera credēs eē
suā Idē videat si seru⁹ cū sua
licz credet eē libera. Notū
s̄. solēne p̄p̄essionem tacitā
vl̄ exp̄ssam alicui religiōi ap-
probate. tal̄ etiā est excoīca-
tus. Cognatio q̄ est triplex. s̄.
naturalis. sp̄ualis z legalis.
Natural⁹ d̄z p̄sanguinitas. z
b̄ h̄z tres líneas. s̄. ascēdētū
vt p̄r z au⁹ z h̄mōi. descēden

tiū. vt fili⁹ nepos ⁊ hmōi. col
lateralium. vt frēs sorores ⁊
hmōi. ⁊ hz q̄libet linea q̄ttu/
or gā⁹ exclusiue p̄cipue colla
terales. nā inter ascēdētes et
descēdētes videt̄ eē ppetua
p̄hibitio h̄ ē etiā excoīcatio.
Cognatio spūal⁹ hz etiā tres
gā⁹ ⁊ p̄hit in baptismo ⁊ cō/
firmatiōe. **P**rim⁹ ē inter tenē
tē ad baptismū vl⁹ p̄firmatō
nē ⁊ eū q̄ tenet. q̄ d̄z paterni/
tas vl⁹ filiatio. **S**ecū⁹ ē inter
p̄fem ⁊ m̄fem carnalē ei⁹ qui
tenet ⁊ eū q̄ t̄z cū vxore eius
⁊ d̄z cōpaternitas. **T**erci⁹ est
int̄ filios nātales ei⁹ q̄ t̄z et il
lā q̄ tenet ⁊ dicit̄ fraternitas.
Cognatio terciā. s. legal⁹ que
fit p̄ adoptiōez hz tres lineas
vl⁹ gradus. **P**rim⁹ ē inter ip/
suz adoptatē et filiā quā ado/
ptauit ac etiā filiā ipsi⁹ ado/
ptati. **S**ecū⁹ ē int̄ vxorē ado/
ptatis ⁊ ip̄m adoptatum. ac
etiā vxorē adoptati ⁊ ip̄sum
adoptatē. **T**erci⁹ ē inter fili/
os naturales ⁊ legitimōs ad/
optatis ⁊ ip̄m adoptatū. ⁊ h̄
tm̄ cū ipsi filiū sūt i p̄tate pa/
tris. **C**rimē istud qd̄ hz diri/
mere p̄ctū et ip̄dire p̄bēduz
itelligit̄ tm̄ d̄ duobz crimibz
in duobz casibz. **P**rim⁹ est
q̄ cū mulier machiat̄ cū effec

ctu i mortē vxoris alteri⁹ vt
babeat illū i viz. vl⁹ econtra
vir i mortē alteri⁹ viri vt ba
beat illā i vxorē zc. **S**ecū⁹
cū qd̄ dat fidē alicui cōinga
te ducere eā in vxorē post vl
ri sui mortē. ⁊ cū ista pmissio
ne sequit̄ adulteriū. **T**ult⁹ di
sparitas vt si fidel⁹ cōtrahat
cū iudea vl⁹ pagana pmanen
te in infidelitate. **S**ec⁹ si p̄beret
cū heretica. nā tūc t̄z sed co/
habitare nō debēt si eēt ei p̄
culū incurrēdi in heresim. et
peccauit mortalit̄ p̄trahens
cū tali. **V**is. i. violētia. s. abso
luta impedit ⁊ dirimit. ⁊ s̄l̄r
violētia p̄ metū q̄ p̄t cadere i
p̄stātē viz. et p̄tinet in h̄ p̄lu.
Strupri atqz stat⁹ p̄ber⁹ atqz
nec. nisi postea d̄ inuito effi/
ciat̄ volūtari⁹. **D**ido itelligi
tur d̄ ordine sacro. i. sub dya
conatu. ⁊ sup̄. et tal⁹ p̄trahēs
eēt excoīcat⁹. **G**reci in sacris
vti p̄nt p̄cto. s. nō p̄nt p̄bere
Ligamē. i. si sit alteri ligatus
p̄ iugū. etiā p̄ p̄ba de p̄nti
nōdū cōsumatū. nā tal⁹ nullo
mō p̄t alteri m̄rimonial⁹ co/
pulari. nisi ille cum q̄ p̄traxe
rat p̄stet̄ i aliquā religiōez
Et si recederet vn⁹ p̄iugū ita
q̄ p̄ multos annos alē nihil
audiret de eo non liceret alē

Interrogatorii pars tertia

contrahere nisi sciret de morte ei? **H**onestas. i. publice honestas iusticia que orit ex sponſalibz cōtractz cū aliqua cū q̄ postea nō sequit mīmo niū ppter mortē vʹ alia cām nā cū nulla cōsanguinea illi? vsqz ad quartū gradū cōtrahere potest. **A**ffinitas ē p pimitas q̄ p̄trahit p euz qui duxit vxorem. 7 oēs consanguineos vxoris vsqz ad q̄rtum ḡdum. 7 vxorem ipaz et oēs consanguineos viri eius vsqz ad quartū gradū. nec illa mulier pōt cōtrahere cū aliquo. **E**t nota q̄ affinitas cōtrahit etiā p fornicariū cōsuetuz. ita q̄ ille q̄ fornicat cum aliqua n̄ potest cōtrahere matrimoniu cū consanguinea aliq̄ eius vsqz ad q̄rtum gradū. neqz illa mulier pōt cōtrahere cū aliq̄ cōsanguineo fornicantis cū ipa vsqz ad q̄rtū gradū. 7 scienter cōtrahēs in huius gradibz affinitatis est excoīcat. **S**i forte coire nequibz. **I**mpotētia exercēdi actū iugale que pōt prouenire vʹ ex frigidityte naturali. vʹ ex maleficio vʹ indispositione membri genitalis viri vʹ mulieris. **D**e his oībz impedimēt. habes plene in q̄r

ta parte summe. titu. i. **S**ed nota q̄ nō optet nec expedit interrogare oēs coniugatos singillatim d̄ his impedimētis sed de illis tñ de quibus possit p̄sumptio haberi. 7 p̄cipue de impedimēto criminis vel cognationis vel publice honestas. sed multo magis d̄ affinitate. **S**i tñ q̄ cognosceret consanguineaz ei? cum qua iam cōtraxit p verba d̄ presenti. 7 multo magis si iaz cōsummauit matrimoniu. matrimoniu qdē tale nō diuidit. sed amittit ius petēdi debiti. ita q̄ petere nō potest absqz mortali peccato. tenetur tamen reddere exactus **I**dem de muliere q̄ pmittit se cognosci a cōsanguineo viri sui. **S**i p̄o anteqz cōtraxit p verba de presenti cum aliqua cognouit consanguineam eius. ita q̄ semen admisit intra claustra pudoris nō potest iam habere illam: 7 si iaz consummasset cum illa nō tenet matrimoniu. nec ī hoc potest dispensari cum illa nisi per papam. **U**nde ante dispensationem semper peccat mortaliter erigēs et reddēs debitum sciens dictum impedimentum. **A**lter vero cōiu

gum nesciēs excusat de peccato ex ignorantia facti pba bilis: de his et oibz alijs qñ casus occurrit vide plenius in summis. **S**i contraxit matrimoniu clādestine qz mortale ē ppter phibitōez ecclesie. **S**i habens votum simplex continentie contraxitqz matrimonium peccauit mortaliter. nisi sit dispensatus a papa p̄s. et teneatur adimplere votum vsqz ad consummationem matrimonij. nā ipso cōsummato impotēs sit ad implendū. et exactus omnino tenet reddere exp̄sse v̄l interp̄tatiue petenti. sed exigere nō potest sine dispensatōe. alias peccat mortaliter. **S**i contraxit cum aliqua v̄l mulier cum aliquo per verba de futuro. et post matrimoniu cū aliqua contraxit vel de futuro vel de presenti mortaliter peccauit propter fractam fidem. nisi de cōmuni cōsensu mutuo se absoluerint. quod fieri debet per iudiciū ecclesie. Vel nisi aliquis septē casuum superuenerit. quibus solui possunt spōsalia. quos habes in summis. **S**i post matrimoniu contractuz per verba de p̄senti contraxit cū

aliqua mortāl'r peccauit. nec tenet matrimoniu etiā si essz consummatū. et filios genuisset. sed oportet redire ad priū. nisi ille cum quo pri' cōtractum est ingressus essz religionem ibidē professus. v̄l nisi cum eo papa dispensassz in secundo. in quo tamen fm theologos dispensare nō potest. sed quia difficile est disputatione de potestate pape si sine subreptione obtenta est forsitan trāsire potest. **S**i contraxit matrimonium. v̄l filios. vel filias iungit matrimonio ante etatem legitimum. quia prohibitum est. **E**tas autē legitima fm iura est in duodecimo anno si ē femina. in quattodecimo si est masculus scilicet ad contrahendum per verba de p̄senti. et ad consummandum matrimonium. **S**i cōsummauit matrimonium ante benedictionem nupciaruz ē mortale. vbi scilicet cōsuetum est benedici nuprias. quia contra prohibitionem ecclesie. **E**t hic aduertendum est. Quamuis sponsi non consumment matrimoniu cum sponsis ante benedictionem in multis tamen locis multas

Interrogatorii pars tertia

turpitudines et corruptelas faciunt cum eis. illas visitando unde interrogandum est de his ubi ista repiunt. Si celebrauit nuptias tempore prohibito ab ecclesia. quia mortale est. Tempora autem prohibita sunt ista. scilicet ab aduentu usque ad epiphaniam. et a septuagesima usque ad octauam pasce. et a tribus diebus ante ascensionem usque ad octauam penthecostes exclusiue.

De actu et peccatis commissis in eodem.

Sciendum est quod in actu coniugali aliqui sunt ubi est dubium utrum sint mortalia an venialia. Alii vero sunt qui sunt manifeste mortalia. Alii in quibus est veniale. Alii in quibus nullum peccatum est. Primum quidem mortale est si exerceat talis actus extra vas debiti. vel etiam si intra vas debiti tamen non suscipit seminem ad evitandum generationem. Si ex tactibus impudicis extra actum infirmitatis sequitur pollutio in altero ipsorum. Si ex percussione actus coniugalis habet appetitum libere et actum ad aliam. Si se habet ad eam ita inordinato affectu in actu coniugali ac si non esset vxor eius quod etiam opere carnale ageret cum illa vel alia. difficile tamen est hoc

discernere et agnoscere. Si alter alteri omnino exigenti denegat debitum sine causa legitima. propter quod exigens incurrit in continentiam vel graue scandalum. Eset autem causa legitima si notabiliter timeret notabile nocumentum persone vel coniugis vel pluri in utero. vel quia ex adulterio commissio perdidit in perpetuum debitum. vel etiam si in loco sacro peteret. quia sic locus violaretur. vel etiam in publico. quia contra debitam honestatem. Non est autem legitima causa omnino denegandi debitum petenti in die ieiuniorum vel festorum solennium. vel ira quam habet ad inuicem per paruum tempus. Dubium de mortali quandoque determinatur vas debitum sed mortuus indebitus. puta si lateraliter vel a parte posteriori accedat ad vas debitum. vel mulier supgrediatur viz. in quibus modis et precipue in ultimo aliqui dicunt esse mortale. Alii vero ut Thomas et Albertus dicunt quod non est mortale de se. sed potest esse signum mortalis concupiscentie. nec per hoc impeditur generatio. et si non ita aperte procreentur. unde in huiusmodi noli precipitare sententiam: nec denegare absolutionem

plenerari in hmoi. **S**z dete/
steris 7 phibeas qntu potes
qn ho b etia fieret pmo et se/
cudo mo ppe piculum abor/
sus forte tuc esset sine pcto

Dubiū etiā de mortali ē tē/
pore mēstruoz: 7 p̄cipue ī ex/
igente sciēte talē defectū. quē
qdā ponūt esse mortale. p̄ci/
pue qn nō est q̄si p̄tinu? sz cō/
suet? vt mensuratiz. **A**lī di/
cunt cōtrariū. vt Pe. de pal.
7 h^c opinio ē cōmunior. **U**n
nec ppe h^c deneges absolutō
nē. sz phibeas qntu potes d
exactiōe exigēti. 7 exactū ad/
moneas vt nō assentiat exi/
gēti. nisi ex h^c timeat d ei⁹ in/
cōtinētia. **D**ubiū est etiam
de exigente debitū a iuge p/
manēte in adulterio siue oc/
culto siue manifesto qd ipse
nouit. **H**oc qdam dicūt esse
mortale ī exigēte. qz facit cō/
tra p̄stitutōez ecclie. vt nota/
tur. xxxij. q. i. c. si q̄s vxorem
7 h^c firmat in summa p̄isana.
Sz in sūma p̄fessorz 7 archi/
diaconus ī rosario m̄tigan/
t hūc rigorē excipiētes casum
vt h^c cū faceret exigens ad p/
uidendū icōtinētie sue. **B**ed
Pe. de pal. m̄lto magis m̄ti/
gat hūc rigorē. vt cū non spe/
rat emēdatiō ex h^c pmanens

in adulterio sz poti⁹ deterio/
ratio n̄ peccat exigēs saltem
mortalr. **V**eniale autē ē cum
exigat act⁹ p̄iugaliz. 7 si d̄bi/
to fuato vase 7 modo. tñ p̄n/
cipalr intētiōe delectatōis
cōsequēde. ita tñ q̄ ster intētio
infra līmites m̄rimoniū. **S**i
exerceat act⁹ cōiugal ppe sa/
nitatē corporalē. pctm̄ est. quia
nō ad hūc finē ordinatū est:
veniale tñ puto eē pctm̄. **I**n
solēnitatibz 7 ieiunijs exige/
re debitū in aliqua īfirmi/
te sz p̄cupiscētie dūct⁹ sine
p̄temptu tñ sacri t̄pis vl⁹ ec/
clesiastice exhortatiōis veni/
ale ē. fm̄ Tho. 7 Ray. sz red/
dēs nō peccat. cū t̄iet de icō/
tinētia vel scandalo p̄iugis.
peccaret autē si negaret oīno
In t̄pe ho p̄gnatōis cri/
gere veniale ē. si tñ nō ē picu/
lū aborsus. reddere ho nullū
pctm̄ est. **A**nte purificatō
nem post partum exigere ser/
uatiz alijs circūstantijs non
videt mortale fm̄ Guil. **R**ed/
dere ho non voluntarie. nul/
lum. **E**xigere etiam vel red/
dere debitum ante ingressuz
ecclie post partū de se nō vi/
det peccatū. 7 possunt muli/
eres intrare ecclesiam añ q̄/
dragesimū diem absqz pcto

Interrogatoriū pars terciā

in q̄ tñ est seruāda cōsuetudo patrie. Act⁹ impudici q̄ ibi exercent nō p̄inētes ad op⁹ s; ad exercitiū delectationis vt tact⁹ ⁊ oscula ⁊ h̄mōi inordinare cōiter sūt venialia. q̄s uis ibi posset eē tāta actū i ordinari q̄ posset esse peccatū mortale. Sine pctō autē exercet act⁹ coniugalīs cum sit cā plis suscipēde. v̄l etiā cū sit cā reddendi debitū. seruatis tñ alijs debitis circūstancijs. Deb; tñ exact⁹ oīno reddere: ⁊ p̄cipue vir vxori. non solū exp̄sse s; etiā p̄ signa p̄tentis. nec vir d; vxore; auertere ne petat p̄pter piculum. Fit in tercio modo s̄m aliq̄s sine pctō. s. cū sit cā vitande fornicatōis in se vel in coniuge sua

Interrogatōes fiende circa statum matrimoniū.

Quia p̄dicta sic p̄nt fieri interrogatōes. ⁊ p̄mo. Si vsus ē m̄rimoniū extra vas d̄bitū. Si aliqd̄ fecit ad euitādū p̄lem modo in debito: lic; i vase debito: ⁊ quō. Si vidēdo matrimoniū habuit intentiōes ad aliā. Si tpe menstruoꝝ exercit v̄l reddidit. Si i dieb; festoꝝ v̄l ieiunioꝝ. Si tpe p̄-

gnatiōis. p̄cipue p̄pe partū. v̄l añ purificatōnez post partū. Si exegit v̄l reddidit a p̄manēte i adulterio. Si p̄ncipaliter cā delectationis. aut alia et q̄ causa. et circa h̄mōi iudicandū est de pctō mortali v̄l veniali iuxta p̄dicta. vt pater in sūmis. Si oīno negauit debitum petēti. Si extra act⁹ coniugij per tactus secuta ē pollutio in altero ipso rū. Si ex cōicatus aliq̄ vinculo cōtraxit matrimoniū. s. ex cōmunicatiōe maiori: peccauit mortaliter. ⁊ p̄cipue qñ sciuit. et s; qz participauit in diuinis. s. sacramento m̄rimoniū. Idem videt de m̄iori ex cōicatiōe si eam nouit. qz seipata susceptiōe sacramētoꝝ. ⁊ m̄rimoniū est vnū ex sacramētis ecclesie. Si existens in pctō mortali contraxit m̄rimoniū videt mortle. qz sacramētū suscipit in mortali sciēter. p̄cipue s̄o videt mortale contrahēdo p̄ s̄ba d̄ p̄nti. quia ibi est essentia sacramēti. Si contraxit cū aliq̄ p̄sona p̄ s̄ba de p̄nti vel de futuro non intendēs h̄re illū v̄l illā in coniūge sed tñ copulā carnale; extorq̄re mortale peccauit. ⁊ q̄uis nō sit ibi reale matris

monii. cogend⁹ tñ est in foro
 cōsciētie illā ducere. v^l alit il
 li satisfaccere. marie si ē secu
 ra copula. in q̄ tñ casu ecclia
 iudicaret m̄imoniu⁹ z coge
 ret illū cui obedire tenet Si
 vir n̄ puidit vxori et familie
 d̄ necessarijs non tñ supfluis
 Si nimis eas exaspauit mi
 nis p̄bis v^l factis. Si zeloti
 pus: z ex h̄ nimis suspectuo
 sus q̄ eā fuit. v^l nimis remis
 sus i cura ei⁹. Si vxor i obe
 diēs z p̄tentiosa et sui sensus
 fuit erga vix. Si nimis icul
 ta et negligēs circa guberna
 tionē domus. Si irreuerēs
 z discola ad soceros z cogna
 tos. Si nimis dedit de reb⁹
 viri penitib⁹ suis v^l paupib⁹
 plusq̄ debuit. Si dedit licē
 tiā viro coeundi cū alijs mu
 lierib⁹ cū pegriaret ē mortale
 Si mlier nō vult seq̄ viruz
 trāsserētē domicilium ad qd̄
 tenet nisi eā traherz ad p̄ctm̄
 aut dubitaret de morte sua.
 aut essz vagabūd⁹. Si vter
 q̄ filios educavit in t̄iore di
 z in obediētia mādatorz ei⁹.
 De p̄ncipib⁹ rectorib⁹ z
 baronib⁹. Caplm̄. ij.

Quoniam circa p̄ci
 p̄es rectores et ba

rones seculares sic p̄nt fieri
 interrogatōes. z put fuerit ex
 pedies fin p̄diōez p̄sona z.
 z p̄mo Si p̄ vsurpatōez z i
 iusto titulo obtinuit digni
 tatē regimē v^l dominiū ciui
 tatē vel castri. qz mortāl^r pec
 cavit. z semp i ip̄o manet dū
 tenet h̄mōi vsurpatōez. nisi
 postmodū titulū sibi iustifi
 casset. nec ibi añ iustū tituluz
 p̄t exercere iudicia sine mor
 tali. Si ambitiosus fuit ad
 dignitates z regimen nimis
 aspirās. z si intendit negligē
 re iusticiā ad req̄rendū ami
 cos. v^l sic i dominio p̄mane
 at mortāl^r peccat. Si pla
 tis ecclesiasticis vel alijs su
 perioribus suis nō fuit obe
 diens. et admonitiōes et cor
 rectiones ab eis factas non
 sustinuit patienter. z si contē
 p̄sit mortaliter peccavit
 Si sententias excomuni
 cationis vel interdicti nō cu
 ravit. aut sic ligatus diuinis
 se ingessit. quod est mortale.
 Si propter crimen eius
 ciuitas est interdicta quod ē
 sibi ad maius iudicium
 Si p̄pter excomunicatōez la
 tam in se iudices vel actores
 v^l ministros grauauit. qz v^l
 tra mortale ē excomunicat⁹

Interrogatorii pars tertia

no. folio. 99.

Si de factis aut defectibus ecclesiasticarum personarum ad eum non pertinenter se intromisit. vel trahendo ad suum iudicium et huiusmodi peccauit mortaliter. **E**t si cepit vel cape fecit vel percutere vel incarcerare clericos. vel religiosos etiam delinquentes est excommunicatus si non habuit prius licentiam a prelo suo. **S**i electionem alicuius maliciose impediuit vel per violentiam aliquem intromisit. vel si grauiter aliquod monasterium vel collegium. eo quod nolebat eum eligere per quod rogabat excommunicatus ultra mortale. **S**i prohibuit subditis ne venderent clericis necessaria. vel eis panes coquerent. ex quo non habuit ab eis quod voluit. **S**i patronatus ecclesiarum de nouo sibi usurpauit. vel bona vacantium ecclesiarum aut monasteriorum ultra mortale excommunicatus. **S**i posuit alias vel collectas vel alia grauamina clericis vel alijs personis ecclesiasticis sine licentia pape. si non desistat per aminationem est excommunicatus. **S**i fecit statuta vel leges contra libertatem ecclesiasticarum vel iudicauit contra ea. vel dedit consilium ad huiusmodi. vel non remouit si potuit ultra mor-

tale peccatum est excommunicatus. **S**i noua pedagogia instituit non habens auctoritatem principis super hoc. vel antiqua seu noua pedagogia augumentauit excommunicatus. **E**t secus si fecit hoc cum licentia principis et causa rationabili. tamen tenuit stratam publicam securam ut debuit peccauit mortaliter. et tenet ad restitutionem. **S**i a clericis et religiosis thelonium pedagogium seu gabellam accepit per his que deferrunt vel deferri faciunt non causa negotiorum giuster peccat et est excommunicatus. Quauis aliqui ut Jo. cal. hanc non admittant quia non est recepta et papa scit et tolerat. imo ipse facit in terris suis. sed tutius est ut obseruet. **S**i publicos usurarios alienigenas et non indotatos ad senatus exercitum in ciuitatibus suis admittit. vel admissos inde infra certum tempus non expellit. est excommunicatus. **E**t idem. si ciuis existens dedit ad hoc consilium vel fauorem. hoc vix est si talis est persona ecclesiastica. habens dominium. scilicet temporale. nam dominus secularis non est excommunicatus sed excommunicandus. et usurarius. id est usu. li. vi. non tamen episcopus et super incurrit. sed alij non. **I**tem si ciuis existens dedit ad

hoc p'siliū v'l fauorē Si nauigātes indistincte dep'dar' ē v'l dep'dari fecit. v'l h' factum noīe suo ratū habuit vt pira ta excōicar' ē excōicatōne pa pali Si nauigātes expoli/ auit. vel res eoz ad port' ter raz suaz a mari delatas sibi appropauit. qd ē rapina. 7 ex cōicatus est fm aliq's. Si incēdia fecit vel fieri fecit. di ruit v'l fregit ecclias v'l loca religiosa ē excōicatus. et si ef set denūciat' ess' casus papa lis Si emunitatē ecclesia rum violauit. v'ic'z faciendo cape hoīes in eis ppter debi ta aut maleficia in ecclia vel locis p'uilegiatis sacrilegiuz cōmittit. 7 pōt excōicari. 7 est mortale. sec' ēēt si cōbustores eccliaz illuc fugiētes. v'l vi olatores eccliaz. quia tunc ppter hoc non gaudent imu nitate eccliaz Si ecclias v'l psonas ecclasticas sine p uilegia eaz violauit. vt mlti tyrāni faciūt. Si fecit rep/ salias vel pmisit fieri. aut ab antiq' psueras fieri fecit con tra psonas ecclasticas est ex cōicatus. nisi illas renocauit infra mensem. c. 7 si pigno rationes. de iniur. 7 dam. da. li. vi. Utrum aut liceat face/

re rep'salias p'tra laicos. vid' l. ij. pte summe. tit. ij. Si ad ecclias in qb' patron' fuit si posuit idoneos vel non rep/ sentauit. s'z ineptos 7 idiotas v'l p'cubenarios 7 alios ma/ los presentauit. v'l subditos suos eccliaz patronos tales eligere aut suos presentare p suauit sic mortalr peccauit Si recepit pecuniā vt ali/ quē pntaret cū ēēt patronus v'l supplicaret pape vel epo p bñficio alicui pferendo sy moniā cōmisit. v'l etiā absq' pecunia si porrerit pces p in digno ē mortale 7 symoniac' Si fuit fautor vel defensor hereticoz aut etiam scisma/ ticoz peccauit mortaliter. 7 est excōicatus. Si ipedi uit volētes recurrere ad for ecclasticuz sup causas q' ad ipm for prinēt. ne. s. corā ec/ clesiastico iudice h'mōi cau/ se agitent. v'l ad h' dās cōsili um auxiliū l' fauorē excōi/ car'. Si bellū assūpsit iu ste v'l fuit adiutor iuste bel/ lār. qz oīa mala q' ide sequūt ei reputant ad culpā. 7 tenet ad restōez oīm dānoz ide se/ quētū. 7 h' nisi ad adiunādū eū teneret 7 seruiedū. videli/ cet qz miles aut ei' vasallus

Interrogatorii pars tertia

talio ei adiunās cū ē dubiūz
an bellū sit iustus excusat. xx
ij. q. i. c. qd culpā. nō aut ex
cusaret si sciret bellū eē inu/
stū. **S**i consulit exūs i offi/
cio cōitat. q. f. assumat inu/
stū bellū tenet ad oīa mala et
dāna. nisi pponeret in cōsilio
matia mō falso tanq̄ esset in
stū. tūc em iūratel vidēt excu/
sari. De materia belli z qñ in
stū dicat. vide in sū. i. ij. pre.
ti. ij. **S**i indiscretos z tyrā/
nos officiales fecit seu ppo/
suit terris suis. tenet d dānis
z mal' eorū. si sciebat eos eē ta/
les. sec⁹ si iūrabat: nisi cū au/
disset n̄ remouerit eos si po/
ruit. **S**i iniustas exactōes
seu collectas iposuit rapinā
cōmisit. z q̄ dicant iniusta elia
seu collecta. et quō satisfacere
debeat vide i. ij. pre. ti. ij.
Si posuit iudeos i officij
publicis. qd phibet. xvij. q.
iij. c. cōstituit. **S**i ea q̄ sunt
cōitat' appropanit sibi. vīcz
siluas z cāpos z hmōi: mor/
taliter peccauit z tenet ad re/
stitutōes. **S**i liberos hoīes
in seruos sibi subiecit. christi/
ani em nō pnt redigi i serui/
tutē rōe belli. vl etiā capti n̄
pnt licite emi i suos. vel em/
pti vēdi z emi ab alijs n̄ pnt

sz infideles bñ redigunt i ser/
uitutē: z emi z vēdi pnt cap/
ti i iusto bello. q̄ si postea effi/
ciant xpiani. nō m̄ ex h libe/
rant a seruitute. q̄nis sit pñ
h facere. **S**i a decedētibz si/
ne filijs accepit bōa ipoz nō
pmittens eos testari z legare
ad placitū. nisi talis pñ ha/
beret talē subiectōz a tpe cu/
ius n̄ ē memoria i hūz. **S**i
nimis vidicari⁹ fuit. **S**i ho/
micidia mutilatiōes incarcere/
ratiōes vulnera et hmōi seu a/
sine iusticia. vel cū iusticia sz
ex odio z vindicta fecit pec/
rauit vl pmisit z hmōi gūia
sūt mortalia. **S**i torneamē/
ta vel duella fieri fecit pmisit
vel ludos l' spectacula piculo/
sa aīe l' corpi. vt phicere lapī/
des adiucē. vel respiratiōes
turpitudinū fieri fecit vel p/
misit z n̄ phibuit. si sine gūi/
scādalo potuit r̄mouere mor/
taliter peccauit. di. lxxxiij. c.
error. **S**i leges statuit q̄s n̄
debuit vel potuit. qz scz ini/
q̄s mortalit' peccauit. **S**i
nimis durus fuit ad dispen/
sandū vl pcedū i q̄b potuit
vel ecōtra nimis facil ad par/
cedū dlinq̄ntibz in vindictā
iusticie z vilitat' cōis. **S**i
feuda vasall' suis absq̄ iusti

cia dnegauit. vl' fuitiū ī debi
tū ab eis exegit. aut fidē n̄ ser
uauit. **S**i ipse existēs vasal
l' alteri? n̄ fuit fidel' dño suo
vt debuit fm q̄ i iuramēto si
delitaz expmī. vl' obsequium
debitū nō p̄stitit. vl' aliq̄m in
iuriā sec' dño. s. alienādo feu/
dū aut dīminuēdo: vl' aliq̄d
h̄mōi mortale ē et tenet d' dā
nis. **S**i tutelā alic' sibi cō
missam n̄ fidel'r egit. s. bona
illi? d' sup̄ sit z dissipauit mor
tale ē: et tenet de dānis. **S**i
in terra sue iurisdīctōis susti
nuit iustas mēsuras aut iu
sta pōdera. aut iusta p̄cia re/
rū venaliū sciēter. mortle ē.
z teneri vidē si cōmode p̄t ob
uiare. **S**i r' peccat si inducit
vl' sustinet malas p̄suetudīes
aut corruptelas. **S**i tolera
uit aut sustinuit publicos v/
surarios īde ppt h̄ recipiēs
certā q̄tā vl' summā annuatī
mortale ē. z tenet illd' sic acce
ptū restituere. n̄ vsurario. s. z
creditoribz ei? a q̄bz vsure s̄t
extorte fm **A**bo. **S**i pign'
aliq̄d habuit cui? fructus n̄
p̄putauit in sortem vsura est
Et d' alijs sp̄bz vsure si i ali
q̄ offendit vl' fuit p̄iceps. de
q̄bz. s. in. q̄. p̄te. ti. de vsuris.
Si penas vl' emēdas ī pecu

niā ppt cupiditatē vl' odium
nō ppt correctōez delinq̄/
tū accepit. vl' vltra debituz
extorsit. vel penas corpales
aut mortē ī pecuniariāz ppt
auariciā z iusticiā pmutauit
mortle ē. **S**i p̄misit ī terris
suis latrōes īualefcere. vl' ma
liciose eis fauens. vl' ex auari
cia nolēs expēdere ad securā
dā p̄riāz mortale ē. et tenet d'
dānis et rapinis fact' si p̄mo
de poterat obuiare. **S**i iu
sticiā vēdidit vl' mūera iniq̄
accepit scz p̄ admīstratiōe iu
sticie. vl' alias iniusticiā fecit
in iudicādo vl' fieri fecit: mor
tale ē. **S**i fidē p̄missaz vio
lauit etiā inimico. nisi p̄us il
le violassz mortale ē. **S**i ob
sides suos n̄ liberauit: morta
le ē. **S**i viduas z pupillos z
opp̄ssores n̄ d' fedit cū potuit
Si treugas n̄ fuauit. **S**i ni
mis sūptuosus fuit z curio
sus ī vestitu z appatu eq̄z z
familie. cū cāibz z auibz. edifi
cijs. p̄uiuijs. nā vt possint fa
cere h̄mōi pōpas emungunt
pp̄los vsqz ad sāguīez faciē/
tes m̄tra iusta **S**i sec' edifica
ri domos suas. l' laborare ī a
gr' suis l' vineis. l' lig' portari
p̄ rusticos l' colonos z n̄ sol
uit eis plene d' labore suo. nisi

Interrogatoriū tertiā pars

ad h̄ ex obito tenerent. vel si
dilebo festiuis fecit p se labo/
rare mortale ē. sic i pmo casu
qđ tñ multi faciūt ⁊ male nec
subditi debēt obedire. **S**i
nimis se occupauit i venatio
nibz ⁊ aucupijs. vñ qđ pei⁹ ē
sbditos i his gñado inducēs
ad hmōi. ⁊ qđ pessimū i die/
bus festiuis ⁊ n̄ audiet diuīs
vt missa. pp̄t qđ dñs peccat
mortalr ⁊ oēs. ⁊ ipse reus est
oīm. **S**i pp̄t discursus in
hmōi destruxit segetes alio/
rū tenet eis d̄ dāno. vel pmi/
sit accipe vel fecit d̄ blado et
feno alioz a suis pp̄t eqs su
os tenet de damno. **I**dē ⁊ d̄
alijs fructibz. **S**i būtriōibz
supflue dedit. vel nimis tur/
pia rep̄rātes in curia nutri
uit. vñ ꝓcubinā vel ludentes
ad aleas ⁊ hmōi. q̄ oīa sūt dā
nabilia. **S**i d̄ castitate fa/
milie sue n̄ curauit. s̄z ibone/
ste se hñtes cum semīs ⁊ ma
scul̄ retinuit nec correxit eos
cū possz mortalit̄ peccauit.
Si h̄o sit piugat⁹ interroga
d̄ his q̄ habent i. c. p̄cedenti.
put videbit fore exp̄diens.
¶ De iudiciibz. **¶** A. iij.

Quæ circa in
dices seu q̄mcūqz

habentē ptatē ordinariā vel
delegatā inq̄renduz est pmo
Si iurisdicōez aut ptatem
recepit symōiace. vt si iudex
ecclesiastic⁹. aut vsurpatiuē.
qz vsurpata ptās nō dat au
toritatē. vñ iudicādo pecca/
ret mortalr. **S**i excessit fines
mādari siue ptāt̄ sue peccat
mortalr. si sciēter vel ex iḡā/
tia crassa. **S**i officialis vel
iudex ali⁹ timore. odio. cupi
ditate vel amore. vel alia cau
sa iniqm̄ tulit sniaz aduertē/
ter. mortale ē. ⁊ tenet ad oē i/
teresse pti lese. ⁊ si ille p qđ de
dit sniam nō vult satisfacere
vel n̄ p̄t qm̄ pncipalit̄ ip̄ete/
net. dic̄ Ray. **S**i p iḡrātiā
crassam ip̄e tulit iniqm̄ sniaz
i iudicio anie tenet. ⁊ peccat
vt p̄us Ray. qz d̄buit scire se
isufficiētē ⁊ n̄ iudicare. **S**i
p negligētiā. qz sufficiēs erat
⁊ si laborasset ad iq̄rēdū ⁊ le/
gēdū vitatē iuenissz. s̄z negle
xit h̄ agere tenet vt p̄us. **S**i
tius tñ agit cū eo qđ ex iḡran
tia crassa q̄s cum eo qđ ex ma
licia. ⁊ h̄ bz locū in iudice or
dinario nō delegato. **S**i de/
legat⁹ iudex iudicanit bōa fi
de. ⁊ de p̄silio pitoz tulit ini
quā sniaz n̄ videt peccare aut
teneri ad restitutionē lesortū

qz necessitate obediētie iudi-
cavit. tñ qz sepe ex certa scia
delegat assūmūt qd ē ignar⁹ in-
ria: qz bon⁹ vir. qd ē vey nisi
in qredo p filiū fuisset negli-
gēs aut culpabil. tūc em pec-
cat z tenet ad restōnez. **Suil.**
Si assessor inducit indices
ad ferēdam iniquā sniaz: ex-
culat qdēz iudex si simplex ē
z b3 bonā psciaz. s. credēs sen-
tētiā eē iustā. z si n̄ fuit in cul-
pa eligēdo assessores qz bon⁹
z sufficiēs cōit credebāt. sed
assessor peccat mortāl^r et te-
net ad satisfactōnez lesō. siue
dolose. siue iḡāter iducat iu-
dicē ad iudicādū iuste. **Ray**
mū. **S**i iudex ignar⁹ iur^r se-
cū ducit assessore qd cōiter nō
reputat sufficiēs v^l iniquus
si de pscilio ei⁹ fert iniquā sen-
tētiā licz credat iustā. vterqz
mortāl^r peccat. z tenet ad re-
stitutōnez insolidū. **S**i acce-
pit pecuniā in iudicio. qd p^r
ēē qnqz modis. et sp videtur
mortale. **P**rimo si accepit vt
male iudicaret p iusticiā z
p psciaz. z tūc illa pecuniā d3
dari ei in cui⁹ iniuriā data ē.
l. q. i. c. iudemus. **S**cdō si ac-
cepit vt bñ iudicaz. v^l vt iu-
dicaret z daret sniaz. v^l si ac-
cepit vt n̄ iudicaret cū debe-

ret iudicare. v^l vt n̄ male iu-
dicaz. **I**n his qnqz casibz de-
bet restitui ei qd dedit. ij. q. ij.
c. nō licet. **Ray.** sed fm **Suil.**
i foro pñie p^r paupibz eroga-
ri. sicut z alia turpia lucra. d
pscilio tñ. **S**i iudex nullo
mō voluit ferre sniaz cū obe-
ret. et ppter b aliqz amittit
ius suū mortale ē. z tenet illi
restituere litis estimationem
Ray. xxiij. q. v. c. administra-
tiones. **S**i iudex accepit ali-
qd a p^ribz. **U**n nota q ordia-
ri⁹ nihil p^r accipe etiā expen-
sas nisi moderata exenia spō
te oblata. vt esculētū et potu-
lentū. di. xviij. c. de eulogijs.
Delegat⁹ p^r recipe modera-
tas expēsas. qñ. s. ē paup. vel
qñ optz eū exire z eqtare pro
examiatōe cause v^l p assesso-
re. fm glo. **S**i aut papa ali-
cui cām delegavit. nō videt^r
qualiqd possit petere. nec etiā
expēsas. si sua sibi sufficiunt
nisi oporteat eū exire. v^l pl⁹
q3 domi expēdere. **Raym.** et
Suil. **S**i iudex ecclastic⁹
ordiar⁹ v^l delegat⁹ p psciaz z
p iusticiā z i guamē ale⁹ p^ris
i iudicio hq3 facit p g^raz v^l
p pecuniā icurrit suspēsiōez
ab executōe officij p ānū cō-
dēnād⁹ ad estimationez litis

Interrogatoriū pars tertia

de q̄ vide in t̄cia pte. Si iu-
dex eccl̄astic⁹ excoīcatōnis
sn̄iaz. suspēsiōis. v̄l īterdicti
nimis de facili fulmiat. aut si
ne p̄missa admonitōe v̄l sine
scriptis. v̄l alio q̄ ordinē iuris
ḡuiter peccauit. de his in. iij.
pte. Si iudex q̄cūq; dilatio-
nes aliq̄s p̄ ius fecit. et si ordi-
nē iudiciariū nō seruauit. Si
p̄tē alterā p̄ iusticiam ḡuauit
Si reo fecit q̄stiones v̄l po-
sitiōes seu īd̄sitiōes ad q̄s re-
spōdere n̄ tenebat Si appel-
latōnes legitimas n̄ admisit
Si dolose locum appellādi
dedit. Si p̄ appellatōez le-
gitimā nihilomi⁹ i cā p̄cessit
Si in dubijs magnis p̄iōs
non cōsuluī. Si allegatiōes
frivolas admisit. Si paupi-
bus. viduis. orphanis n̄ sub-
uenit et in aduocatiōe n̄ pro-
uidit. in q̄libet istoz videtur
ē mortale cū sciēter delinqt
Si iudex illicite relaxauit
penā debitā reo. q̄d fit tripl̄r
Uno mō qz nō erat sup̄mus
iudex. s. p̄nceps. nec ei publi-
ca p̄tās est plenarie cōmissa.
sed vt iudicet s̄m leges et sta-
tura ciuitatis. Secūdo mō
qz et si h̄z plenariā p̄tatem. is
tū q̄ passus ē iniuriā n̄ assen-
tit sibi remitti s̄z. vult res pu-

niri. Tercio mō qm̄ et si habz
iudex plenariā p̄tātē. et lesus
vult remittere tū nō est cā iu-
sta rei publice vtil̄ s̄z nociua
s. p̄bēs icētinum delinq̄ndi.
Tho. in q̄libet. et peccat mor-
taliter. Nota qd q̄ fingit frau-
dulenter cām aliqm̄ p̄ qm̄ iu-
dex aliq̄s vadat v̄l mittat ad
aliqm̄ mliere p̄ testimōio se-
rēdo ē excoīcat⁹. c. mlieres. d.
iudi. li. vi. Si d̄bitā penāz
auxit v̄l minuit cū nō possit
v̄l d̄beret. qm̄ possit v̄l n̄ vid
i. iij. pte. ti. iij. Si etiā muta-
re posset vide ibi. Si iudica-
uit s̄m allegata et pbata p̄dē
nās quē nouit inocētez. q̄ tū
vtr̄ peccz v̄l n̄. vel excuset v̄l
desi. iij. pte. sū. ti. iij. Si mini-
ster iudicis ex̄tis execut⁹ ē ini-
qm̄ sn̄iaz et iustā. si pro certo
scit inocētē n̄ excusat a p̄ciō
Ray. sec⁹ si dubitat. qz tūc ex-
cusat p̄tē obediētā. De p̄ti-
nētibz s̄o ad iudiciū h̄s i. iij.
pte. ti. iij. De aduocatis. p̄-
curatoribz et notarijs. ca. iij.

Quoniam circa ad-
uocatos. pcurato-
res et notarios in-
rogādū ē p̄mo. Si posuit se
ad aduocādū cū phibet i iu-
re sciēt h̄ facies vidēz peccare

Prohibet autem is fidel et excōi
cat⁹ excōicacōne maiori. nec
nō religiosus nisi p monaste
rio. ⁊ d mādato sui plati. ⁊ et
clerici i sacri v^l etiā i mīoribz
⁊ et bñficiati phibent aduo
care i iudicio seclari nisi i cā
ppria ⁊ p ecclia sua. v^l p pñi
cis v^l miserabilibus psonis.
Sunt ⁊ alie psonē phibite.
de qbz bñ. ij. q. vii. §. tria. Et
int alios phibet sodomita. p
cipue notori⁹ d iure v^l de fa
cto. **J**udex vel assessor etiā n
p^o eē aduocat⁹ in cā in q^o ē iu
dex. nec cleric⁹ p extraneis p
eccliaz suā. **R**ay. **S**i aduo
cat⁹ v^l pcurator sciēt d fedit
cāz iustā. peccat mortāl^r. et
tenet alti pri d oī dāno inde
bito. **T**ho. nisi satisfaciāt cli
entul⁹ q pncipalr tenet si scit
iniusticiā. qñ. s. obriet oēs vi
ctoriā causē. **S**i vō igranter
iniustā cāz defendit. s. putās
iustā excusat fm modū ⁊ cō/
suetudinē regiōis q igrantia
excusare pōt. **T**ho. ⁊ si ex ig
norātia crassa peccat mortā
lit. **S**i i pncipio credebat iu
stā. ⁊ i pcessu causē videt iu
stā d deesse v^l deserere eā et
n^o vltari⁹ pseq^o alio peccaret. ⁊
si obriet victoriā causē tenet
leso ad satisfacciōez. nō d3 tñ

eā pdere aduersario. v^l secre
ta sue cāe reuelare. ⁊ induce
re cliētulū suū ad cedēdū v^l
pponēdū cū aduersorio suo
sine dāno aduersarij. **T**ho.
dū at ē ei dubia vsqz ad finēz
licz pseq^o sp illā sine peccato.
Guil. **S**i aduocādo v^lus
ē debito mō fm **R**ay. **S**i p
duxit falsos testes vel p duci
fecit corruptos. **S**i iduxit
falsas leges seu alias pbatio
nes falsas iur^l l sacri. **S**i mē
tir l mētiri fecerit. l docz cliē
tulū suū i iudicio. **S**i dilati
ones n^o necessarias qrat i gūa
mine priū. **S**i appellat sciēt
⁊ iustā sniam. i qlibz hoz. vi
det mortle. **S**i n^o fidelr cām
foueat qntuz iusticia suadet
omittēdo d vrgentibz ex ne
gligētia l notabili igrātia. in
q possz eē mortle. **S**i pcacit
aut dicēdo puicia l vociferā
do. **S**i pdidit secreta aduer
sario suo. ⁊ si p pdictū modū
vicit iustā cāz tenet leso d oī
dāno ide secuto. **S**i amittit
iustā cāz ppter suā ifidelitatē l
negligētiā l igrātiā tenet cliē
tulo suo d oī dāno **S**i aduo
cat⁹ n^o pstant p^oociniū i iusta
cā pauperz ⁊ miserabilū p^oaz
nā si nouit talē cāz. ⁊ scit illū
p se n^o posse inuari qñ bz ad

Interrogatoriū tertiā pars

soluendū. nec aliū videt qui
velit eū iuuare. ppter qd amittit
cām. tenet qd iuuare si p̄r.
alias videt mortale. **Abō. 7**
Ray. Si imoderatū salariū
accipit d̄ sua aduocatiōe. nā
imoderatū petere p̄r 7 aduo/
cat⁹ 7 iuriscōsult⁹. vt dic̄ An/
gust. xiiij. q. v. c. non sane. qd
moderatū sumit ex q̄tuor. s.
ex q̄ntitate cāe. ex labore ad/
uocadi. ex scia 7 facundia ad/
uocadi ex p̄suetudinē regiōis
7 fm̄ h̄ magi⁹ 7 min⁹ p̄r acci/
pere fm̄ **Ray.** vltab initio cū
facit pactūz vlt ex post facto
p̄pleto. **Sz** ex q̄ cā ē incepta
necdū finita. nullū dz facere
pactū cū litigatore quē acce/
pit i p̄paz fidē. qz possz eē oc/
casio magni p̄icti. iij. q. viij. §.
pterea. **Ite** nō licz pacisci de
q̄ta cum aduocato. vicz deci/
ma vlt cētēsimā. s. de q̄nta li/
cet moderate tū fm̄ iura. De
hac materia vide plene i. iij.
p̄tē sūme **Si** iurispit⁹ ex his
in cā quā nonit iustā p̄sulu/
it q̄mō obtineret mortle ē. et
si vincit ex p̄silio ei⁹ tenet le/
so d̄ dāno. **Si** ex iḡrātia cras
sa male consuluit. **Si** nō cō/
suluit paupibz nō h̄ntibz ad
soluendūz. **Si** nimis petijt.
Idē dicēdū ē sicut de aduoca

to. **Si** pcurator ex his defen/
dit scienti iustā cāz **Si** n̄ fido
liter 7 sollicitē sonet instam.
Si paupibz n̄ p̄stauit patro/
ciniū. **Si** nimis petijt sala/
riū. idē dicēdū qd de aduoca/
to. **Si** notari⁹ ex his aduertē/
ter falsauit istrumenta pecca/
nit mortale. 7 tenet de oī dā/
no secuto **Si** maliciose oc/
cultauit iura alioz sen iustā.
7 n̄ assignauit. aut d̄struxit. l̄
alijs dedit. vltra mortale te/
net d̄ oī dāno. **Si** ex iḡrātia
notabili l̄ negligētia male d̄/
ctauit instā vlt testamēta cū
d̄fectibz. vñ oriunt̄ litigia vlt
p̄dunt bōa alioz peccat mor/
tale. 7 tenet d̄ oī dāno leso ex/
inde. **Si** fuit rogat⁹ in tes/
tamēt⁹ eoz q̄ nō erāt sui sen/
sus scienter tanq̄ vltū rōnis
libez h̄ntiū mortale ē. 7 tene/
tur de oī dāno leso. **Si** in
instis suis n̄ ē vsus solēnita/
tibz legalibz. vñ validāt p̄ct⁹
qz mortle ē. 7 tenet d̄ oī dāno
Si fecit instā in fraudē vsu/
raz scienter mortale ē. 7 ē plu/
rus. **Si** notari⁹ i officio ē sa/
lariat⁹ sufficiēter a cōitate et
accipit etiā ab his p̄ q̄bz scri/
bit l̄ras. gr̄as 7 h̄mōi. vlt si n̄
salarat⁹ a cōitate accipit de
cōsuetudine p̄ labore suo vlt

tra debitu et editate peccant
 ⁊ tenet ad restōez. Si dieb
 festiuis sine necessitate sz ex
 cupiditate fecit infra. vl co
 piavit vl excedit scripturas cū
 posset differre. mortle videt.
 Si fuit rogar⁹ vel dictavit
 vel rededit in scriptis statuta ⁊
 libratē ecclesiasticā mortaliter
 peccavit. estq; excoīcat⁹. Si
 notari⁹ exn̄s epi p scribēdis
 noībz ordinādoz vl iuris ordi
 nationū accepit pecuniaz si
 salariatus est ab epō symoni
 am omisit. Si ho non salari
 at⁹ satis accepit. vt de lucro
 acciper ordinatoz: symonia ē
 De q vide pleni⁹ in scda pre.
 ti. i. c. i.

De doctoribz ⁊ scholaribz. c. v.

Quoniam do
 ctōres ⁊ scolares i
 quendum ē ⁊ pmo
 Si doctēs publice leges vel
 phisicā admisit ad lectōnem
 suā scientē religiosos vl sacer
 dotes seclares. vl alios cleri
 cos nō sacerdotes sz i digni
 tate constitutos. qz excoīcat⁹
 ē qñ aliqñ pdictoz aduerse
 ter admittit sil cū ill. c. super
 Spe. extra. ne clerici vl mo
 nachī. Si docēs aut legēs i
 qucūq; facultate etiam i sacra

theologia admittat religio
 sum exēire d monasterio cū
 bitu ad audiēdū sine licētia
 plati sui sciēter ē excoīcat⁹ cū
 eo. qz picipat i crimie. Itē
 si cū licētia plati sui. sed sine
 habitu ad lectōz recipit fm
 Apū. Si mgt vl scholar⁹ ex
 istēs bononiēsi d pductiōe
 hospitiū irrequisit i q̄linis. nisi
 tps pductiōis fuerit elapsus
 excoīcat⁹ ē. extra d loca. c. ex
 rescripto. Et hec excoīcatio n̄
 bz locū nisi bononiē. Si q̄s
 ex eo pacto recept⁹ ē i canonē
 cū vt scolas teneat symonia
 c⁹ ē. vñ ⁊ mortle. sz vacante p
 bēda p̄t ei anecti Bon⁹ docē
 dilicite. Host. ⁊ Ber. Si ali
 qd exigat vl pmittat plicē
 tia docēdi. q̄uis fm Host.
 si sit symonia. ē tñ ⁊ iura. vñ
 ⁊ mortale. qd p̄t ex pena p
 pter h̄ iposita. qz exactū resti
 tuit. et dñt eractores officij
 ⁊ bñficij expoliari. extra co.
 c. i. Ray. Si mgt bz bñficiū
 vl salariū sufficiēs p docēdo
 si exigit a scholaribz symoniā
 committit. p̄cipue a clericis ⁊
 paupibz exigēdo qz vedit do
 cetrinā. ⁊ tenet ad restōz. Ho
 stiē. ⁊ Ray. Si autē n̄ suffice
 salarium ei. potest exigere. si

Interrogatorii pars tertia

tñ sit idone? in docēdo. alē n̄
A paupibz aut n̄ d̄z exigere.
oblata s̄o gēl sp p̄ accipe. et
multo magi si nullū bz sala/
riū p̄t recipe collectā p labo/
re. **S**i m̄gr festū colēdū de
iure v̄l d̄ consuetudinē n̄ vult cō
cedere nisi p pecūia. l̄ ecōtra
nō colēdū pcedit colēdum p
pecunia: symoniam cōmittit.
Ray. **S**i magisteriū idē q̄
rit iēpt? z valde iēgrās v̄l reci
pit. videt esse mortale p̄pt̄ pi
culū qd sequit. qz rōne magi
sterij dat fides in q̄bz requiri
tur. vñ nocumētū primo se/
quit ex consilio malo. z h̄ preci
pue i theologica facultate. z
admittēs tales sciēter ad ma
gisteriū etiam videt mortāl̄
peccare **S**i q̄rit qd? v̄l ma/
gisteriū nō ad utilitatē aīaz
et dei honorē. s̄z ad sui susten
tationē z honorem p̄inet ad
ambitiōem. iō vide de ambi
tiōe qñ mortale ē vel veniale
Si inde q̄rit exēptōez v̄l di
uicias v̄l libratē totū ē dāna
bile p̄fert̄ i religiof. **S**i do
cuit publice theologiā exiis
in mortali notorio peccauit
mortāl̄. **P**etr⁹. **S**i sciētiās
p̄bitas legit v̄l didicit. vt
nigromantiā. v̄l artem noto
riam z b̄mōi: mortale est. vel

si notabiliter ignorans se ad
docendum posuit. et errores
notabiles docuit. est mortā/
le. **S**i nō adhibuit diligen
tiā ad p̄fectum scolariū i scia
z moribz quas debuit faciēs
nūmias vacatōes. vel nō vti/
lia sed curiosa docens. vel d̄
moribz eoz nō curās nec cō/
pescēs i quo potuit in huius
modi negligētiā notabiliter
cōmittēs mortale est. **S**i vni
uersitatis iuramēta non im/
pleuit mortale est peccatū.

Si se iactauit d̄ doctrina v̄l
alijs detraxit se p̄ferēdo. vel
eis inuidit. v̄l sectas nutriuit
inter scolares. v̄l scolares al
teri⁹ doctoris ad se traxit in/
iuste. vel pompose indut⁹ est
de quibus vide supra de hu
iusmodi grauitate. **S**i sco
lares nō fuerunt obedientes
doctori i his i q̄bz tenēt. **S**i
rixas inter se fecerūt **S**i mi
nus aptū elegerit ad legēduz
ex cā iniusta. **S**i dimiserit ie
iunia ecclīastica cū ieiunare
possent. vel misse audirionez
in festis. v̄l alia sacra. **S**i cō
tendunt in disputatōne z ve
ritatem ne videant succūbe/
re. **S**i supbiūt ex scia **S**i a/
liquem malū finē intēdūt ex
sciētiā sua. vel lucra iniusta

curiositates. ambiciones et hu-
iusmodi. Si sunt negligentes
in studio. Si prodigiis expē-
dēdo. et d' alijs inq̄rēdi se pro-
ut videbit expedire d' dictis
s' i p̄ma pte. et i. ij. Si nimis
ardēter studuit in libris gēti-
liū propter ornatū: min⁹ va-
cās studio vtiliori v' necessa-
rio. v' sacre scripture p̄cipue q̄
ad religiosos. l' i poetis pro-
pter matiaz turpē. qz istd est
mortle. xxxvij. di. c. idō pro-
bibet. De medicis et aro-
matarijs. Capitulū. vi.

Posuit
se ad praticā in me-
dicina sine sufficien-
ti pitia. qz si parum vel nihil
studuit videt mortale. qz ex-
posuit se piculo occidēdi ho-
mines. Si pitus et sufficiēs
ex̄ns omisit aliqd de p̄igen-
tibo circa ifirmos q̄s hz in cu-
ra ex negligentia. qz ex negli-
gentia notabili vñ secutū est
magñū nocumētū in ifirmū
v' seq̄ p̄t male potuit excusa-
ri a mortli. Si p̄o ex pua ne-
gligētia ē veniale. vt si nō vi-
sitat ifirmos sollicitē et hu-
iusmodi. vbi tñ nō ē piculuz
Si dedit medicinā vel p̄sili-
um pro salute corpis i picu-

lū tñ anie propt̄ q̄ veniat q̄s
ad pctm. i. p̄cepta. puta vt
fornicet q̄s vt cuitet certas
ifirmitates. vel medicinā dat
p̄gnāti ad occidēdū pueruz
pro p̄suatiōe m̄fis. vel potū
lebriatēz. et h̄mōi. mortaliter
peccat. et h̄ prohibet i. c. cū i-
firmitas. extra d' pē. et re. Si
seruauit p̄ceptū factū medi-
cis. s. q̄ iducat ifirmos qñ p̄-
mo vocāt ad visitādū eos ad
p̄fessionē faciēdā. qz omittē-
do h̄ fm doc. peccat mortali-
ter vt d. ca. cū ifirmitas. de
pē. et re. Si paupes ifirmos
q̄s nouit n̄ valētes soluere n̄
visitauit gratis. quia ad h̄ te-
net. et etiā soluere pro eis me-
dicinas si potest. alias morta-
le ē. dist. lxxxiij. c. i. et i glo. su-
p ver. inferas. Si nimis
largus fuit ad inducendum
debiles ad frangendum ieiū-
nia ecclesie sine ratōnabili cā-
quod frequenter faciunt: nō
ē sine peccato. Si vero etia
sanis dissuadet ieiunia eccle-
sie dicens nocina esse. et sic i-
ducunt ad frangendum ieiū-
nium sine causa mortale est.
de penitē. dist. i. c. noli. Si
dedit medicinā dubiam sa-
nationis vel mortificatiōis
videtur mortale: et vt dicit

Interrogatorii pars tertia

c. cū infirmitas. extra de pe.
re. poti⁹ d³ dimitti i mani/
b⁹ d³ q³ expōi piclo medicie.

De emulatiōe v^o z detra
ctiōe quā faciūt medici inter
rogandū ē put habes sup.

De aromatarijs.

Si pponēdis medi
cinis n̄ ponūt q̄ ordi
nat medic⁹ cū n̄ hnt.
vel ita bona vt ē necesse. in q̄
offēdūt medici n̄ faciētes an
se pponi eā. nā si ex h̄ seqt̄ q̄
ue piculū infirmo. v^l n̄ opat̄
sanitatē quā feciss⁹ si bñ fecis
set illā mortale ē. et etia³ i me
dico si h̄ dissimulauit. Si
docent v^l vēdūt ea q̄ pcurāt
aborsū ad illō faciēdū. v^l vē
dūt venena his q³ credunt
abusuros mortale pctm̄ est.

Si sophisticāt aromata
q³ frēqnt faciūt ponētes in
eis vnū p alio. v^l i electuarijs
sirupis sp̄ib⁹ z pfectōib⁹. i ce
reis facientes malas mixtu
ras z vendētes p puris. q³ v^l
tra pctm̄ tenent ad restōnem
illis ad q³ tales res vēdunt
seu erogare paupib⁹ cū icer
ti sunt. De nimijs p̄cijs plu
rijs z mēdacijs z diminutis
pōderib⁹ q̄ faciūt interrogā
dū est. put sup in. c. d. fraudu
lētia z alijs vicijs. l. i. pte. c. i.

De mercatorib⁹. camfori/
bus z psenetis. Aa. viij.

Mercato
a rib⁹. cāforib⁹ z psene
tis q̄rēdū est. Si mī
sit n̄ solū arma z lignamīa s³
etiā q̄cūq³ mercimonia ad a/
lexandriā v^l ptes egypti. vel
terras saracenoz soldano s³
lectas excōicatus est excōica
tione papali. si n̄ habuit licē
tiam a papa. dicit q³ Veneti
bñt. Si negociant non p
pter aliquē finē honestū pu
ta sustentatōez familie sue ex
lucro moderato. v^l ppter su
stentatōez pauperz. v^l pūisio
nē eoz p ciuitate necessario
rū z bñdī. s³ negociant ppe
auariciā z ad thesaurizandū
ē mortale pctm̄. si i lucro cō
stitūnt finez. v^l si intēdūt lu
cruz p fas z nefas si pñt. Si
pposuit se cū alijs mercato
rib⁹ q³ nō vēdāt d aliq̄ mior
p̄cio q³ pñtuz fuit inter eos
q³ ē excessiuū. vt sic cogant
psone emere charo p̄cio. pec
catū ē. z legib⁹ phibitū. No
stīē. Si vendūt merces p
maiori p̄cio q³ valeāt. z ex co
q³ non soluit fecit ei terminū
sed etiam mutuat ei pecuni
am aliquā. vsuram cōmittit.

Si vendēdo mercātiās suas. puta lanā vel pānos recipiēdo p p̄cio alia mercimōia puta sericuz p aromatis vel alia. qđ vulgarit̄ d̄r barato: multo maiori p̄cio vēdit sic qđ recipiet pecuniā peccatum est iniusticie et mortale. nisi ille cui vendit etiam longe maiori p̄cio tradat res suas. tūc p̄t vn̄ excessus cōpēsari euz alio si sunt quasi equales.

Si vendendo ad terminū pl̄ iusto p̄cio vendit rōne dilatoris t̄m̄ et diuersis sp̄ibz cābioz. et varijs modis cābioz. vsuraz et fraudulēt̄ i q̄ntitate et q̄litate et suba rez. Inrogādū ē put h̄es. s. i. c. de vsurpatioe rei aliene. **S**i fraudauit vel fraudari fecit. v̄l alī p eo iusta pedagia seu gabellas mortale ē et tenetur ad restitutōez. sec̄ si d̄ iustis. v̄l cū n̄ tenent loca illa tuta a latronibz. p̄pt qđ hec solū p̄pt d̄fectuz dñoz. Si dedit falsas monetas l̄ diminutas sciens p bonis. veteas dimiuit ē p̄m̄ et tenet. sec̄ si accepit monetas valētes in loco. p eo qđ valēt ibi. et mittēs ad aliū locū vbi pl̄ valēt pl̄ petit. Si faciēs societate cū alijs nō fidelit̄ se habuit. aliq̄

occulta lucra sibi soli retinet tūc ad satisfactioez tenet. nisi cert̄ eēt qđ socij tātūdē occulte subtraxissent. **S**i. fecit p alijs securitatez cū fraudibz. nā sine fraud̄ asscurare merces p mare v̄l p terrā. et inde q̄rere emolimentū pl̄ v̄l minus fm̄ q̄ntitate picli n̄ videt̄ illicitū cū subster piclo maḡ. Asscuratio ho pecunie p modū satisfactōis. qđ vulgarit̄ d̄r sc̄pta. vbi nullū ē piculū et dā nū nō ē tutū q̄tū ad p̄sciam. sec̄ si sibi ē piculū ibi. **S**i accepit pecuniā aliquā sub noie depositi recipiēs sex v̄l octo p centenariū. et euz illis pecunijs lucrat̄ ip̄e mutando vel alijs illicit̄ p̄scribo ad rōnē d̄cē p cētenariū et b̄mōi p̄misit duo mortalia. vnū est accipiēdo. aliud mutuādo. et tenet de vsura. **S**i se intro misit i barocholis ritracolis achisimis. qđ vocabla n̄ declaro ob breuitatē. s. d̄ his videt̄ in sūma. pre. ij. qđ malicie sit i eis. Achisimū d̄r qñ q̄s gerit negocia stipendiariorum Idē si dñoz laborās p eis et cū mutuat eis pecūias cum expendit recipiēs inde certū lucz vel salariū. et q̄tū meret̄ labor p iustis caus̄ p̄t accipe

Interrogatoriū pars tertia

vñ p bellatibz iuste nihil pl⁹
p accipe rōe mutui. als vsu
ra ē. Si vsus ē piurijs z mē
dacijs emēdo et vēdēdo q̄ so
lēt ēē his cibo et pot⁹. Et de
his dic vt sup i pma pte i lo/
cis suis. et cū stat i tali pposi
to vtēdo mēdacijs z piurijs
et dolis qñ occurreret sp ē in
mortali. Un nō est absoluē
d⁹ nisi disponat abstinere ab
illis vbi ē mortale. Itē si emit
res raptas vl furatas p ma/
re vl p frā. dic vt. s. i pma p/
te. c. ij. Si emit l vēdidit die
bus festiuis absqz necessitate
sz p cupiditate. vl fecit rōci/
nia libroz vl fieri fecit suis di
scipulis. dic vt hī supra d ob
seruatiōe festoz. Si fuit pse
neta seu mediator q̄ dz sensa
le p̄ctū fraudulētoz sciēter
mortale ē. z tenet leso satisfi/
cere. Si fuit mediator p̄ct⁹
vsurarij itēdēs vtilitatē vsu
rarij z suā mag⁹ q̄ accipiētis
sub vsura mortale ē. z si ipse
induceret ad mutuādū alios
ad vsuras q̄ hñ cogitabāt vi
des teneri ad restōez. Si me/
diator errat talijs p̄ctibz vt
vendendo domos eqs z alia
aīalia. et male p̄suluī empto
ri i ei⁹ dānū vl sui vtilitatem
z vēditoris peccat mortāl^r z

tenet leso ad oēs satisfactōez
z ecōuerso tenet si i dānū vē
ditori cōsuluī. Si i fiedis
mīmonijs vti mēdacijs et
hmōi i notabile dānū pben
tiū peccat mortāl^r.

E De artificibz z mechanic
Aplm. viij.

Fecit ar
tē cui⁹ op⁹ ē cū p̄ctō
vl ad p̄ctm mortale
vt plūmum. sicut facere taxil
los. seruire vsurarijs i illa ar
te. Militi i bello iusto. nauī
gio pirataz. lenocinio itēdē/
do baratariā z hmōi. optz q̄
dimittat ex toto artem. als n
ē absoluēdus. Si artē fecit
cui⁹ artificiiū p̄t ēē ad bonū z
malū finē et vsū. vt gladios.
balistas. lāceas. venena z hu
iusmodi. si p̄sili p̄t estari q̄
emptoz velit ad malū vsum
nō p̄t facere vl vēdere facta.
vtp̄ta i iniusto bello. secus
si dubitat. Si q̄ etiaz facit q̄
sunt ad malū vsum q̄si sp. vt
facere fucos et serra et hmōi
dz dimittere. Si mēdacijs
vti piurijs dolis mal^r mesu
ris vl pōderibz. Si festiuis
dieb laborauit. Si nō ieiū/
nauit cū possz moderādo la
borē. de q̄bz dic vt sup in pri

ma parte. c. xxiij. 7. ix.

De lanificio

S vendidit pannū la-
nelanifer min⁹ p⁹ciose
p⁹ p⁹cio lane mag⁹ p⁹ciose. 7 s⁹
isto p⁹cio. vel vnius tincture
p⁹ alia. vel cū aliquē defectu
habentē ac si nō haberet nil
minuēs de p⁹cio. vel si in fest⁹
fecit lanā tendere sine necessi-
tate. Vel cū non plene soluit
laborātibz et hmōi. i. his enī
mai⁹ 7 min⁹ est pctm fm ma-
teriam

De satariolo

S textoribus serici p⁹
cū sui laborz dat nō i
pecunia s⁹ i rebz diuersis. pu-
ta panno. serico. tritico 7 hu-
iusmodi. 7 cum ille nō idige-
at illis. optz eū v⁹dere mino-
ri p⁹cio q⁹ ille recepit. peccat
mortaliter 7 tenet ad restōez
d⁹ dāno. nisi a p⁹ncipio cu⁹ eo
sic p⁹enerit q⁹ daret d⁹ hmōi
tali p⁹cio. tūc aut nō videt de-
ceptio.

De tabernario 7 hospite.

S vendidit vnā spēm
vini p⁹ alia. vel lipha
tū vinuz p⁹ puro. vel
ad clarificādū vinū fecit aut
misit aliq⁹ nociua corpibz. vel
nō dedit plēas mēsuras. vel
i tabna tenuit meretrices 7 ri-

baldos. l⁹ lufiores ad taxillos
vel aduerterter dedit bis q⁹
vidit inebriari peccauit in q⁹
busdā mortalit. In alijs s⁹
venialiter. 7 tenetur de dam-
nis.

De macellario

S vendidit carnes cor-
ruptas pro sanis. q⁹
est mortale. Si vnā specie
pro alia. vt capraz pro castra-
to. 7 huiusmodi. vel diminu-
tū pōd⁹. vt. xi. vncias pro li-
bra peccauit mortaliter. 7 te-
netur de damnis.

De pistore.

S fecit panes nimis
pōderosū. ita q⁹ emē-
tes sint decepti vel
minoris pōderis q⁹ d⁹. vel fa-
rinā bonā alterius accepit
cum fecit panem 7 posuit mi-
nus bonaz. vel cū nimio sur-
fure peccauit et tenetur satis-
facere.

De sutore pannorum.

S q⁹ restat sibi de se-
rico vel pāno vel tela
vel alijs sibi datis p⁹
fiendis vestibz sibi furatur il-
lud si sit q⁹ notabile. nisi ille
diminute dediss⁹ sibi merce-
dē laboris. 7 illud capit sibi
ad supplendū tantū. vel vbi
esset in pacto.

Interrogatorii pars tertia

Si noctibus vel diebus solen-
nibus absque magna necessitate
laborat. vel si faciat nouas i-
uentiones vanitatum.

De aurificibus

Iuravit vel si vendit au-
rum vel argentum alchimia-
tum pro vero. vel auxilium minus purum
pro magis puro. peccat et tene-
tur de damno. Si emit ca-
lices sacros non consecratos pro se
quod prohibetur.

De cordonibus

I vendidit unam speci-
em coram pro alia minus
bona in secularibus.

De fabris

I ferrum pro calibe vel
malum ferrum.

De locatoribus equorum

I sciens locauit equum
defectuosum vel picco-
sum et hominibus quilibet te-
net ultra preteritum de sanis. et sic
discurrendum est per alias artes.

De histrionibus

Histrionis fecit repre-
sentationes et locos in
viciis vel factis turpia continen-
tes. vel in ecclesiis vel in diuinis
officiis vel temporibus indebitis
est preteritum plus vel minus grane secundum
quantitatem.

De cytharizantibus.

I musicus cythariza-

uit ad congregationes illicitas
vel in ecclesia in organis pulsa-
uit ballatas. puto mortale in
pulsante et procurante

De fustoribus et laboratoribus.

I fideliter operati sunt. id est
non bono modo ex incuria
et negligentia. vel non tamen
quantum modo potuerit preteritum est

De agricolis et rusticis

I credit explicite mi-
steria que consistunt solenniter
sacra ecclesia. vel in carnalibus
rationibus. passionibus et resurrectionibus.

Si scit dominica orationes. De ob-
seruatione festorum et ieiuniorum si
tamen preteritum. De auditione missae in fe-
stis. De confessione et comunione sel-
tem in anno fienda. Si recepit sa-
cramentum confirmationis vel non. quod
tenet si preteritum. Si tenuit propositum
filios ad baptismum vel confirma-
tionem. quod est prohibendum. De men-
daciis vero et iuramentis et blasphemie
murmure et ebrietatibus interroga.

Si ad meretrices accessit.
quod aliqui non credunt esse mortale
nec tamen talis ignorantia excusat
eum. Si decimas non soluit saltem
secundum consuetudinem loci illius. quod
peccauit et tenet satisfacere de
preterito si sacerdos non remittit.
vel esse oblationes secundum consuetudi-
nem loci non dedit. Si de excor-
datione non curauit. sed in gessit se

diuinis: vñ cōtēpsit vitare ex
cōicatos: qđ est mortale pec
catū. Si nocuit p se vel p fa
miliā suā vñ aīalia puta di
scurrēdo p sata alioz vñ mīt
tēdo vñ pmittēdo aīalia itra
re ad pascēdū. vel si mutauit
termīos possessionū. Uarā
do adunat de terra prīmī vi
cini agro suo in his peccauit
fm qñtitatē dāni qđ intēdit
facere. et tenet satisfacere.

Si doli cōmisit i agricultu
ra vñ notabilē negligētiāz in
dānū patrōni vt nō simādo
terras vñ cultuādo vñ semī
nādo vñ recolligēdo fructus
debito tpe ppter qđ depieit
vñ boues nimis fatigando:
vñ destruunt: p̄cipue ad lu
crū bñdū suū peccat et tenet
de dāno. Si tenēs possessi
onē ad afflictū male traxauit
Uñ si parciari nō rñdet dñs
de qñtitate tota dōbita fingēs
semin⁹ recolligisse. tenet do
minis de dānis. Si aīalia
tenēs ad soccidā nō rñdet ex
integro dāni d lana caseo ⁊ se
tibz ⁊ hmōi In his est pctm
mortale vel veniale fm qñti
tatē dāni. ⁊ tenet satisfacere.
Si diebz festiuis laborauit
⁊ p̄cipue tpe messū ⁊ vinder
mīaz absqz magna necessita

te. vñ detulit ligna. vñ victua
lia dñis suis. mortale ē Si
vacauit ludis chozeis ⁊ alijs
vanitatibz. Si gubernauit
familiā fm p̄cepta dī et eccle
sie. De supstitōibz ⁊ falsis o
pinionibz que solent abūda
re i eis. Si habet vota q̄ im
pleuit vel non.

De pueris ⁊ puellis. c. x.

Requiren
dū est d mēdacijs ⁊
piurijs De vort nō
impletis. q̄ tñ non obligant
si irritant a pentibz añ annos
pubertatis. De missa n̄ audī
ta i festis. De p̄fessioē ⁊ cōione
fiēda semel i anno De irreue
rētia ad pentes vel maiores
De ritibz. Si sberauit clicū
qz est doli capax excōicat⁹ ē.
De furis factis d rebz pentū
vñ m̄gōz suoz. De detracti
onibz ⁊ turpibz s̄bis auditis
vñ dictis libēter. De contume
lijs adinuicem. De inuidia ⁊
alijs put vidz pl⁹ ⁊ min⁹ fm
etate ⁊ sensuz. p̄cipue d vicij
carnalibz cū mascul⁹ et femis
vñ p seipsos pmissis. vñ adin
uicē q̄ hodie abūdāt i ip̄s p
p̄ malas societates roccitāt
Inrogādi sūt cū maḡ caute
la et a longe vt non addiscāt

Interrogatoriū pars tertia

que ignorat. Multo magis
si seruandus ē erga puellas de
oībo p̄dictis si credūt tē habu-
isse vsū rōnis iudicādū ē d̄
mortali aut veniali s̄m regu-
las i p̄ma ⁊ sc̄da p̄te d̄ illis.

De clericis i cōi. Ca. xi.

Quæstio circa cle-
ricos i cōi. a q̄libet
clerico p̄t interrogari

cū videt expedire vt q̄n ta-
lis clericus ē ignor? **S**i acce-
pit aliquē ordinē p̄ symoniā
q̄ p̄ h̄ peccauit mortaliter. ⁊
ē suspēsus s̄m iura antiq̄. n̄
p̄t exequi susceptū. vl̄ p̄mo/
ueri vlt̄er? nisi p̄us p̄ papā
dispenset. qd̄ veruz est si ipse
fuit p̄scius symonie. q̄ si ig-
norate eo p̄t p̄ a iū etiā dispē-
sari. alit̄ em̄ sp̄ peccat̄ mor-
taliter exeq̄ndo. nec excusat
eū iuris iḡrātia. **Dec Ray.**

Si accepit aliquē ordinē. li-
cet nō p̄ symoniā. tñ a symo-
niaco i ordīe vl̄ dignitate si-
ue occulto sine māifesto ē su-
spēsus. ⁊ idigz dispēsatōe pa-
pe. s̄ dñ ignorat factū. s̄ eum
ēē symoniacū excusat a p̄tō
exeq̄ndo officia sua. sed cum
certificat nō pōt exeq̄ sine di-
spensatiōe. **S**i suscepit or-
dinez a symoniaco in ordine

p̄ferendo. vl̄ bñficio notorio
sitr est suspēsus. sec? si symo-
nia nō est notoria. dñz vō ne-
scit excusat mō p̄dicto. s̄ nō
postea q̄n certificat. s̄ idiget
dispensatiōne pape. als nō p̄t
exeq̄. **Ray.** **S**i recepit ordi-
nē habēs aliq̄m irreglarita-
tē. vt homicidij. mutilatiōis.
illegitimatōis. ⁊ bñdōi. si ab-
q̄ dispēsatōne. peccauit mor-
taliter. nec p̄t exeq̄ absq̄ di-
spensatiōe. als peccauit mor-
taliter. **S**i recepit ordinez
excoīcatus vel suspēsus vl̄
interdictus peccauit morta-
liter ⁊ non habet executionē

Si exequitur officiu alicuius
ordinis. vt cantando
epistolā. vel legēdo euāgelij
vt dyacon? in aliquo p̄dicto
rū irretit? sententia peccauit
mortalr. nisi iḡrancia facti eū
excuset. ⁊ est irreglar. **Ray.**

Si accepit ordinem in ali-
quo peccato mortali sciēter
peccauit mortalr. ⁊ q̄tenscū
q̄ exequitur officiu alicuius
ordinis in mortali. vt accoli-
tatū sub dyaconatum dyaco-
natum ministrando aliqd̄ sa-
cramentū solenniter. vt bap-
tizādo. cōmunicādo. cōfessū
onē audiēdo. ⁊ bñdōi. **Tho.**
mortale ē. **S**i exiit pub̄

lic? p̄cubinari? v̄l alias noto
ri? fornicator? ē suspensus ab
executiōe officiorū suorū. p̄ci
pue a celebratione missę. et si
exequit sic suspēsus efficit ir
regularis indigens dispensa
tiōe pape. al̄s nō pōt exequi
Doli. Si nō portauit con
suram ex leuitate et lasciuia:
mortle vidz. Si se exercuit
in negocijs secl̄aribz negoci
ando et b̄mōi. v̄l si tenuit tab
nas ibi m̄strans. V̄l si lusit
ad aleas et taxillos. v̄l se imi
scuit enormitatibz l̄ turpibz:
v̄l tripudijs cū semis. Si
vlus ē officio ordinū sine de
bitis ornamētis. vt faciēdo sub
dyaconatū sine maniplo. dy
aconatū sine stola. celebrādo
missaz cū defectu alicu? sacre
vestis ordinate. s. casula. ami
ctu. alba. et b̄mōi. v̄l nō etia
in lapide sacro. aut etia
si nelumie aut sine adiutorio et
sine missali. et b̄mōi. qz i q̄li
bet horū ē mortle p̄ctm̄. si sci
enter dimittit. nec excusat in
ris igr̄tia. Si ex̄is i sacris
vt i subdiaconatu. et sup̄omi
sit horas canonicas. qz i q̄li
bet die q̄ omisit aliquā horā
etiā b̄tē v̄gis cū possz pecca
uit mortali. Si et negligē
tia omisit. sec? si ex obliuioe.

et tūc tenet dicere qm̄ recorda
tur. aut si omisit ex ip̄otentia
ifirmitatis. et b̄mōi d̄ cā. Si
dicēdo horas alijs exercitijs
se occupauit manualibz. vt
faciēdo coq̄nā et b̄mōi. videt
mortle. qz nō satisfacit prece
pto eccl̄ie. Si mente circa
alia vagat volūtate si curās
et q̄si p̄ totū officiū vidz mor
tale. sec? si pponit velle atten
dere et distrabit. s. cū aduer
tit displicet ei. Petrus. Si
recepit ordinē sacrum aī etatē
legitimā. s. sub dyaconatū aī
xviij. annos. dyaconatū ante
xx. et sacerdotiū ante. xxv. et
sufficit ann? inchoat? pecca
uit mortali. nec d̄z exēq̄ ante
etatē legitimā. si tū faciat nō
efficit irregularis fm̄ cōez opi
nionē. sed peccat. Si sacer
dos existens cōmisit aliquā
symoniā. puta audiēdo p̄fes
siones p̄ habendo pecunias
al̄s non audieturus. baptizā
do. cōicando. inungendo. v̄
dēdo sept̄uras et b̄mōi. mor
tale est. Si in confessiōe. cō
munionē vel in collatione sa
cramentorum omisit debi
tam materiam. vel formam.
vel ritum. in quolibet horū
est mortale. siue ex certa sci
entia facit. siue ex ignorātia

Inte rogatoriū tertia pars

crassa v^l notabili negligētia nā inde sequit magnū picu/ lū ⁊ irreuerētia di. **I**ntrogā/ dū ē em̄ de formis. s. baptis/ mi. eucharistie ⁊ alioz sacra/ mentoz q̄ sunt maioris pon/ deris. si sciūt eas: q̄s habes infra. c. vl. **S**i notorijs pec/ catoribz dedit eucharistiam vel alia sacra n̄ penitētibus.

Si occultis pctōribz q̄s ip̄e sciuit denegauit publice eu/ charistiā. vel alia sacra. qz in/ vtroqz vidz mortle. licz etiā ip̄i peccēt petēdo ⁊ sumēdo.

Si celebrauit cuz mortali n̄ p̄fesso lz p̄trit⁹ mortali pec/ cauit. nisi aliq̄ necessitate in/ stāte. ⁊ sacerdotis copiā non hūte tūc sufficit p̄tritio. lz si/ ne hac celebrauit mortaliter peccauit. **T**ho. **S**i celebra/ uit nō dicit matutinis mor/ tale ē. **S**i dicēdo missam nō p̄secrauit. putās ex s̄ euader/ re pctm̄ mortle ē ⁊ guissimū.

Si celebrauit ad facienduz veneficia seu maleficia. **S**i nō dixit ex integro corde sed dimisit notabiles pres misse ex iḡrātia seu festinatōe p̄ci/ pue canonis. **S**i dicēs vba n̄ intēdit cōsecrare. **S**i n̄ sū/ p̄sit sacrm̄. **S**i non ieiunus **S**i plures missas i vna die

dixit i casu nō p̄cesso. **S**i nō in azimo lz fermentato accipit **S**i cū hostia q̄ corrupta v^l vino acetoso v^l quasi putri/ do. **S**i sp̄ in missa occupa/ tus in varijs cogitatōibz vo/ lūtariis. v^l nō curās fuit d̄ ac/ tētiōe. **S**i n̄ posuit aqm̄ cuz vino in calice ex iḡrātia vel certa scia. i q̄libz hoz p̄dicō/ rū est mortle. **S**i n̄ diligēter seruauit eucharistiam sub se/ ra p̄pter qd̄ aliqd̄ p̄dit vel a/ muribz deuorat. **S**i n̄ d̄ferē infirmis apte ⁊ cum lumine mō debito **S**i euomuit sa/ cramētū p̄pter ebrietatē v^l ex voracitate. **S**i n̄ renouauit vt d̄z p̄pter qd̄ efficit putrida v^l marcida vel vmes generā/ tur. **S**i dedit i firmo patiēti vomitū sciēter. **S**i stilla san/ guinis cadit in terrā. et i his frēq̄nter ē mortale. licz nō sp̄ **S**i nimis raro celebrauit. p̄ cipue si non celebrauit in ma/ gnis solēnitatibz videt mor/ tale fm̄ Tho. **S**i p̄misit alicui dicere missas recipiēs elemosinas. et nihil intendit facere videtur mortale. **S**i habens pollutionez noctur/ nam die p̄cedenti immedia/ te ex causa vbi fuit mortale l̄ dubitat fuisse mortale cele/

brauit etiā cōfessus videtur mortale. fm Tho. vl fm Pe. d pat. qñ sic icōtrit? accedit ad celebrandū. veniale aut si ex cā vbi fuit veniale. nisi ibi sit necessitas. **S**i audiuit cōfessionē alicui? nō hñs auctoritatē ab aliq? **S**i absoluit a casibz a qbz nō potuit. vt a reseruatiōe sine ex certa scia siue ex ignorantia crassa. **S**i incromisit se d dispensatiōe vtorz. vl absoluit ab excoīcatōe maiori absq? speciali cōmissiōe. **S**i posuit se ad audiendū p̄fessionē oīno ignorans z nesciēs discernere int mortale z veniale. z cōia mortalia: est mortale. **S**i absoluit quē inuenit excoīcatū maiori: z a peccatis. quia nō p̄t. **S**i absoluit euz q nō vult a pctis discedere vel satisfaccere qbz debet. **S**i reuelauit pctm̄ auditum in p̄fessione cognoscenti p̄fessum illū sine licētia illius. in qlibet p̄dicto: ruz vidē mortale. n̄ excusat ignorātia. **S**i nimis festinauit in audiēdo nō sufficēter interrogādo. **S**i i pple casibz p̄iores nō p̄suluuit. **S**i incaut? in iniūgendis penitētijs. qz vel nimis graues vl nimis quas dedit

Si interrogauit d bis de qbz nō debuit. vīz nomē p̄sone cū q peccauit. vl incaute in turpibz. **S**i p̄dicauit in peccato mortali existēs peccauit mortali. et toties quoties sic p̄dicat. Tho. **S**i p̄dicat aduertēt inēdacia. mortale ē. Tho. **I**dē videt si scādalosa vñ p̄citāt seditōes in p̄plo. **S**i p̄dicauit indulgētiās indiscretas. **S**i p̄dicauit p̄pter pecuniā sibi p̄missam vl dandā symonia ē: vñ z mortale. **S**i p̄dicat p̄pter inanē glia: ibi p̄stituendo finē mortale ē. **S**i p̄dicauit sine licētia. **S**i dixit nimis curiosa allegādo poetas et p̄bi losophos frequē. **S**i fabulosa z puocātia ad risū. si ab h̄mōi se n̄ subtraxit cū possz z iūgere ei peccauit. **S**i nimis familiaris est cū m̄lieribus p̄uersando visitādo eas extra necessitatem. p̄pter qd m̄li scādalizant. z ipe nouit h̄: posset eē mortale. **S**i visitauit monasteria z q de causa. **S**i cognouit carnaliter illam quā audiuit in cōfessione. vl quā suscepit ad baptismū vl cōfirmatiōez p̄magrem. qd maximū z grauissimū est scel? cōiter reseruatus

Interrogatoriū pars tertia

ep̄is. De alijs ꝑo inhonestatibꝫ interroga put videbit exp̄dire. Si vestes sacras calices extensoria ⁊ alia p̄tinentia ad cultū diuinū n̄ tenuit mūda et decēter aptata. ꝑꝑe magnā irreuerentiā possz esse mortale. **¶** Si benedictioez mense ⁊ ḡraꝝ actioes n̄ dixit qđ dicere dz. xliij. di. c. nō licet. **¶** Si nō fuit bñ modestꝫ aspectu aspiciendo hincind mulieres ⁊ vana: qđ mltum scādalizat ꝑsonas. silt i incestu. statu. h̄itu. auditu ⁊ h̄mōi actibꝫ. **¶** Si nō obediuit mā datis iustis suoz supiorū et sentētijs. ⁊ si ⁊ tēpsisset mortale ē. De alijs ꝑo ꝑctis mortaliꝫ qđ ha des in prima ⁊ scda ꝑte. s̄. infrogāduz ē put expedit fm q̄litate ꝑsonaz.

¶ De bñficiatꝫ canonicꝫ.

Capitulū. xij.

Beneficia
ti canonici de oibꝫ iā dictꝫ in. c. ꝑcedēti ꝑnt interrogari put credi ꝑt ip̄os in illis esse involutos ⁊ etiaꝫ de notatꝫ in h̄. c. Si bñficiū simplex siue curatuz obtinuit ꝑ symoniā. cuiꝫ iꝑe fuit ofciꝫ. nō ꝑt nisi ꝑ papaz disp̄sari q̄ retineat. Si ꝑo

ignorāte eo siue scitēte symoniā cōmisit talē optet renunciare tali bñificio si nō disp̄sat. alias furtime tener. vñ cōtinue stat tal in ꝑctō mortali postqꝫ b̄ scinit q̄ulqꝫ renūci. et. nec facit fructus suos sed tenet restituere deductis exp̄ensis factis in vtilitate beneficiꝫ. ⁊ hoc maxie de symonia ꝑ munꝫa manu. Si autē ignorāte eo posset etiam per aliū dispensari. nō tñ ꝑ eū cū qđ cōmissa est. **¶** Si si symonia est norozia: est etiam suspensus quo ad executionē ordinū. sed dispensari ꝑt ꝑ ep̄m si cum eo nō est cōmissa symonia. non autē si est occulta est susp̄sus qđ ad ordines. s̄. dū tenet tale beneficiū ē suspensus quo ad se. quia sine mortali peccato non exequi ꝑōt.

¶ Si recipit beneficiū simplex vel curatum per preces carnales. id est ꝑo indigno porrectas cum esset male vite. ⁊ h̄mōi. vel ꝑ obsequiū tēporale factum ep̄scopo vel aliꝫ conferenti. peccauit mortaliter. **¶** Si beneficiū curatū ꝑ ꝑces suas recepit. etiaꝫ si alias dignꝫ sit. quia tales ꝑces estimant ꝑ indigno canoꝫ ambizioso ⁊ ꝑsumptuoso

omissit symoniā. vñ mortale est fm Tho. forte tñ tenet re nūciare. Pro bñficio autem simplici lz porrigere pces p/ se. si als ē dign⁹. vñ etiā p bñficio in generali. 7 bñ intēdēs ad sui sustēratōez in ad curaz nec magis curatū petēs q̄ aliud. Si qrit vñ bz bñficiūz n̄ intēdēs clicari sz vrozari. 7 intēdēs gaudere d fructibz bñficij videt vsurpatio rerū ecclīaz. et p̄ intencionē dōtā tñ ecclīaz. 7 ideo graue peccatū est. Si nō fuit electus a patronis vñ a collegio. 7 cōfirmat⁹ p supiorem ad quem spectat siue p ep̄m institutus. sed d mandato vñ manu dñi tpalis vñ p potētā accepit. 7 d̄ intrusus qz fur est 7 latro. nec p̄t aliqd disponere in rē poralibz vel spūalibz. vñ nec absoluere nec sacra pōt dare parochianis illi⁹ ecclīe. sz in q̄libz h̄mōi actu peccat mortaliter. Si renunciant ali cui beneficio qd̄ bz eo pacto qd̄ def p sanguineo vel ppter pecuniā sibi ppter b̄ datam. symonia ē 7 mortale in vtroqz nec p̄t iste sibi retinere tale beneficij sic sibi collatū. Si p mutatoez sui bñficij vñ ecclīe fecit cū beneficio alteri

us pueniēdo iter se absqz iudicio supiorū ad q̄s spectat collatio beneficiorz. symonia reputat. de his vide plenius in sūma. Si recepit bñficiū existens illegitim⁹ absqz dispēsatiōe. qz p̄ iura. iō tene re n̄ p̄t. Pōt aut cū eo dispensare de simplici bñficio ep̄us De curato vñ vel dignitate solus papa. Si fuit elect⁹ p symoniā n̄ valet electio. vñ si ipe aliquē elegit p symoniā vel ad ep̄atū vñ canonica tū vel ad aliā ecclīā. vñ clerici collegiaraz ecclīaz. vñ si alias indignū iḡatē et publice malū elegit ad platuraz ex amicicia 7 h̄mōi. mortle 7 ḡuissimū ē. 7 oīa mala q̄ sequūtur ei iputant Si male tractauit bñficiū seu ecclīaz. p mittēs ecclīā vñ edificia ruere vñ possessiōes icultruari. 7 alias res depire mortaliter peccauit 7 tenet ad restōnem seu satisfactionem si omittit notabilem negligentiaz 7 dā nū sit notabile. Si fruct⁹ beneficij n̄ bñ expēdit. vñ vñ tra sūuētōez suā subueniēdo paupibz sz dilapidauit i pui uis 7 spibz. l̄ ec d̄it p̄sanguineis n̄ idigētibz mortle ē. sec⁹ si p̄sanguinei idigēt. qz tūc p̄t

Interrogatoriū tertia pars

dari eis. **S**i plura bñficia bñtia curā tenet absq; dispē satioe fur est ⁊ latro. naz bñs. bñficiū cum cura si recipit se cūduz cū cura ipso iure vacat p̄mū. c. de multa. de p̄ben. ex tra. ⁊ h̄ postq; habuit pacifi cā possessionē secūdi vel ha bere potuit. ⁊ fruct⁹ eius pce pit. als nō vacat p̄mū. vide licet si fruct⁹ scđi bñficij oce dunt alteri p papā. p illo tē pore nō vacat p̄mū. extra de p̄bē. li. vi. c. si tibi cōcesso.

Si bñs p̄bēdā bñtē digni tatē ⁊ si sū curā aniaz. si reci pit scđam sūr vacat p̄ma. ex tra d̄ p̄ben. c. de mltā. et i isto casu ⁊ p̄ori tenet ad restitutō nē fructuū si recepit. **S**i ha bēs bñficiū vnū violēter oc cupat secūduz. vl̄ si sciēter se iudicē sūr p̄dit p̄mū. ⁊ si qđ habebat ius i scđo etiā p̄dit ⁊ vacat illō scđm. de p̄ben. c. cū q. li. vi. Itē non p̄t qđ h̄re dignitatē cū p̄bēda absq; di spensatiōe pape. **Q**uicūq; recipit psonatū vl̄ dignitatē vl̄ officiū vl̄ bñficiū. cui cu ra aniaz sit annexa. si aū ob tineat sile cū sit p̄uatus. p̄mo vt dictū est. si nō dimittit p̄ mū absq; mora in man⁹ ordi narū in cui⁹ ep̄atu est. ip̄o iu/

re est etiā p̄uatus secūdo. et ē inhabilis ad sacros ordines et ad qđcūq; aliō bñficiūz p extrauagātē **Joh. xxij.** Itē absq; dispē satioe nō p̄t qđ te nere p̄les eccl̄ias vl̄ p̄bēdas q̄ tñ nō habeāt curā aiaz. ni si in qñq; casib⁹. **P**rim⁹ qñ se ita tennes q̄ neutra illaz suf ficiat ad sustentationē. **S**e cundus si vna dependet ab altera. **T**erci⁹ p̄pter raritatē clericorū. **Q**uart⁹ si ecclesia ē annexa p̄bende vl̄ dignita ti **Q**uitus si hz vnā intitula tā ⁊ aliā cōmēdatāz. sed talis p̄mēda d̄ parochiali ecclesia fieri nō p̄t. nisi ei q̄ attigerit vigesimū q̄ntū annū. ⁊ sit sa cerdos. ⁊ tali nō p̄t cōmitti nisi vna ex euidēti necessitatē vl̄ vtilitate. et durat nisi p̄ sex menses. extra d̄ elec. c. ne/ mo. in. vi. **S**i hz p̄les ec cl̄ias vl̄ p̄bēdas bñtes cu ram aiaz absq; dispē satione pape fur ē ⁊ latro. et cōrinne in mortali. nec ep̄s p̄t dispen sare in hoc. **S**i etiā hz per dispē sationēz pape s̄z subrep ticie. pura quia petēdo vnū tacuit d̄ alio qđ habebat vl̄ dixit se b̄re legitimā etatem cū nō h̄ret et h̄mōi idem ē iudiciū. **S**i per dispē sationēz

epi bz plura bñficia. sed simplicia: ad supfluitatē vtiā p dispensatōnez pape simplia vñ curata. cū vnū sibi sufficeret fm statū suū nō videtur tūc i pscia sua qz dissipatio est z nō dispēlatio. Si accepit ecclias parochiales a qz cūqz cū nō attriisset. xxv. annū absqz dispēlatōe pape circa etatem nulla est dispensatio. et nullū ibi ius bz. c. licet canō. de elec. i. vi. Si infra annū pputatū a die assignatōis sibi regimīs ecclesie nō fecit se ad sacerdotiū pmoueri est ipso iure puarus. eo. ca. licet canō. Itē tenet psonalr residere in residentia. Pōt tñ epō causa rōnabili dispēlare ad tps tñ. Sz de pmotione ad sacerdotiū infra ānū non extēdit ad ecclias collegiatas bñtes curā. nec ad assūptos ad eazū dē regimen. de elec. c. statutū. li. vi. Possunt etiā epī dispensare cū ipsis qz hñt vel hēbñt ecclesias parochiales. vt vsqz ad septēniū lfrarū studio insisteres pmoueri nō teneant nisi ad ordinē sbdyaconar. quē nisi lfra ānū suscipiāt sunt ipso facto puarī tali bñficio. et medio tpe p vicarios illis ecclesijs pui-

deat. de elec. in. vi. c. cū ex eo
Si bñs qd cūqz bñficiū simplex et qñsticunqz parū nisi dñcat horas ol die peccat mortalr omittendo ex negligētia. etiā si nō sit in sacz cōstitutus. **S**i canonic⁹ vel ali⁹ cleric⁹ recipit qñdianas distributōes qz dant interes sentibz horz cum nō interfuerit. factū pmitit. et tenet ad restitutōez. **S**i cū nō possit p se curā exercere ecclesie nō posuit ibi loco sui idoneū qz bñ officia ret. sz malū z iğrātē qz ex suo malo scādali zat vt notozids fornicator. z lusor z hmdī. vel qz nescit ministrare obbite sacramta z cōfessōes audire peccat mortaliter. qm omīa mala que se quunt ei iputant. Si vō nō pōt inuenire idoneū p se exerceat. vel si nō pōt aliter puidere renunciet. **I**tem nō licet plato sub pñcto vñ annuo cēsu cōcedere vices suas seu iurisdicōez. qz spūale est. extra. ne plati vices suas. c. i. ij. z. iij. vicz si diceret. pcedo qz exerceas vices meas. vel talem iurisdicōez. z totū lucz sit tuū. z dabis inde mibi tā tñ illicitū ē. sz cōmittēdo pure vices suas licz pstitueret ei

Interrogatorii pars tertia

salariū. xij. q. ij. c. caritatē tu
am. vicz dicēdo. dabo tibi rā
tū p salariū tuo. z totū lucrū
erit meū. **Hec Inno.** Si
alienauit res ecclīasticas. vi
delicz mobilia bōa. vt res sa
cras. vl īmobilia. vt posselli
ones sine necessitate vl maio
ri vtilitate. vl n̄ fuata forma
iur. z h̄mōi. gūiter peccauit
Pte de exercicio cure aīarū
quō se habuit ī audientia cō
fessionū. in collatiōe alioz sa
cramētoz. ī vīficiōe īfirmo
rū. p̄cipue ne deficiāt eis sa
cramēta cum expedit. In ad
monitiōe sūbditoz. ī correcti
one vicioz. p̄cipue q̄ ad no
torios pctōres. ꝑcubinariof
tenētes inimiciās z h̄mōi.
Si nō āmonuit n̄ p̄fiteſtes
z nō cōcantes annuatim q̄n
tū potuit significādo ep̄o cū
nō potuit. z h̄mōi. nam oues
ex negligētia p̄dite ab eo req̄
rent. de q̄b z alijs sūp̄dictis
z h̄mōi habes satis in tertia
pte sūme. **S**i alienos paro
chianos audiuit nō habens
autoritatē specialē ip̄e vl ip̄i
qz n̄ p̄t eos absoluerē. **S**i
emit alijs res īmobiles d̄
fructibz ecclīe. qz tales debēt
remanere ecclīe. vnde si emit
nomine alterius vt sic posset

dare z legare cui vellet frauſ
ē z furtū. z ad restōnem tenet

Si indulgētiās p se dedit
cū nō posset. vl plures dixit
h̄re ecclīā suā q̄ habeat ad
q̄stū. est mortale. **S**i reliq̄
as nouas exhibuit pp̄lo bo
norādas nō approbatas ab
ecclīa **S**i nimis facilis fu
it ad dispēsanduz in ieiunijs
ecclīe. **S**i elemosynas extor
sit a pp̄lo z a subditis ad q̄s
nō tenebant **S**i q̄stozes dī
cere mendacia in ecclīa sua
pmisit. et q̄s p̄ius est si fecit
pactū cum eis de quota. **S**i
secūdas nuptias benedixit.
Si pmisit xp̄ianas nutritices
seruire ī domo iudeoz. **S**i
sustinuit fortilegas z diuina
trices in sua parochia. **S**i
pmisit ludos vl malas p̄sue
tudines nō obuiādo q̄ntum
potuit. **C**lerici v̄o q̄ manife
stī vsurarijs alienigenis aut
alīs oriūdis d̄ terris ip̄oz ad
sen⁹ exercēdū domos locant
vl alio titulo ꝑcedunt ip̄o fa
cto sūt excoīcati. nisi sint ep̄i
de vsuris. c. vsuraz. li. vi.
Clerici archidiaconi. pleba
ni. d̄cani. p̄positi. cantozes et
ali j clerici p̄sonarū habētes
ac etiam sacerdotes q̄ audi
unt ī scolis leges vl p̄physicā

post duos mēses si nō dimittunt bñmōi lectōes sunt excōicati. c. sup. specta. extra ne clerici. vñ mo. Clerici ⁊ religio si q̄ iducūt aliquē ad vouendū vñ iurādū vñ fide interposita. seu als pmittēdū vt sepulturas apō eos eligāt. vel iā electā n̄ mutēt sūt excōicati. nec pñt absolui nisi per papā nisi i mortis articlo. cle. cū piētes. d. pēis. idē d. reli. Clerici q̄ sciēter ⁊ spōte pticipauerūt cū excōicatis a papa. et ipsos i officijs receperūt sunt excōicati. ⁊ absolutō pape reseruāt. c. significauit. extra d. sen. excō. Falsātes lras pape. vñ falsi sciēter vtētes. vel remouētes etiā vnā lram de bull pape. sūt excōicati. ⁊ absolutio pape reseruāt. Clerici sepeliētes i ecclījs vñ cimiterijs eorū excōicatos a iure. vñ usurarios māifestos. vñ noīa tīm intdictos tpe intdicti in casibz n̄ pcessis sūt excōicati cle. eos. d. sepul. Sepeliētes vñ se occidētes. vñ in torneamēis morientes et bñmōi. peccāt mortali. n̄ sūt excōicati.

De religiosis. Ca. xiiij.
Quārca reli
 giosos ⁊ religiosos.

Si sunt clerici vel ordinati. interrogari pñt d. his de q̄bz sup dictum ē in. c. de clericis in cōmuni put erit expediēs. Si vñ sūt bñficiati in ecclesijs curatis. de his habes i. c. pcedēti. Sed vltra predicta etiā d. infrascriptis q̄ sunt ppa eorū dicēdū est. ⁊ pmo Si fuit recept⁹ ad monasteriū per symoniā mortale est. Si vñ fuit symonia mētalīs tñ pe nitētia abolet. Si vñ pacti onalis. qz. i. monasteriū exegit tñ als nolebat eū recipere. et ingrediēs vñ ppinq̄ ei⁹ tantū dederunt. vel minus p ipso ingressu. nisi forte cū monasteriū est ita tenuē q̄ n̄ sufficit illi puidere. nam tūc oblati spūalibz gratis. i. igressu. licet petere ⁊ pacisci de rē poralibz de q̄bz debeat vinere. vel dicere illi. porta tecuz si vis comedere mecum. fm Hosti. et aliquos alios. Secus si monasteriū est pigue et potest illi puidere. nō pñt fieri aliq̄ pactio vñ exactō absq̄ vicio symonie. tunc vltra pctm recipiēs vel recept⁹ vñ recepta obent expelli de illo monasterio. extra de symo. c. qm. Potest tñ ep̄s i bñmōi dispensare scz vt non expellant.

Interrogatorii pars tertia

tur d monasterio. Raymū. 7
Guil. p̄cipuerē p̄t talisymo
nia in monialibz vbiqz terra
rū. non sic p̄o ē d viris religi
olis. Si ingressus ē religi
onē non pura intētiōe. s. ser
uiēdi dō. s. alia d cā. vīcz nō
laborādī. v̄l si est monial q̄a
nō potuit nubere. 7 quia po
suerūt p̄ntes ipam inuitam
licz malefecerint. tñ pōt 7 d3
mutare itētiōez. scz v̄tibi ma
nere velit ad seruiēdū dō. et
sic erit in bono statu. al̄s erit
in mortali. Sed si reppit se
in monasterio dissoluto n̄ vi
uente regulariter q̄rat si pōt
mutare locū cum dispēsatōe
si indiget. quod tñ ī moniali
erit difficile. qd̄ si nō pōt nō
sequat̄ turbā. i. alios v̄l alias
in malū. s. z sernet ipa ordiē
suū si ad bonū nō pōt redu
cere alios v̄l alias. Si īgre
diēs monasteriū reticuit im
pedimēta q̄ habuit ad illud
scienter. vīcz qz erat fu⁹. vel
habebat occultā infirmita
tē v̄l alteri⁹ religiōis p̄fessus
p̄iugat⁹. debitor in multis. et
h̄mōi. peccauit mortāl̄. p̄ci
pue si sciebat tale īpedimen
tū. 7 p̄ illd̄ nō posse recipi ad
religionē. Ul̄ d̄ bis interro
g⁹ mēdaciū dixit 7 p̄t 7 d3 de

monasterio expelli si alit̄ p
nideri nō pōt. Si h3 votū
religionis artioris anteq̄ in
tret. lapiozem p̄us debet q̄re
re dispensationē. si etiam eēt
bona. 7 m̄to fortius post p
fessionē in vna religiōe nō p̄t
ad aliā transire equalē v̄l la
piozem. et de mēdicāte ordie
ad mēdicantē. vel de mēdicā
tibz ad monachalē trāsire nō
pōt sine dispēfatiōe pape nī
si ad carthusienses. Si īdu
xit aliquē ad religionē p̄ sy
monia vel p̄ fraudes. puta al
serēdo ibi obseruari regulaz
qd̄ nō fit. v̄l dicendo se ad nī
bū obligari 7 reticēdo seue
ritates religiōis: q̄s ille n̄ in
tēdit seruare. 7 h̄mōi. pecca
uit mortāl̄. De illis q̄ etiā
volentes ingredi religionez
aliquaz in qua bene viuūt a
uertūt vt trabāt aquā ad su
um molendinū infamātes il
los 7 crimina imponētes. su
as aut̄ vsqz ad tēciū celū extol
lētes n̄ euadere dānatōz cer
tū est. qz d̄ charitatē agūt d̄
iusticiā 7 cōtra sacrā sc̄pturā
agunt.

De voto paup̄tatis

Si in religione ex̄n̄s
obfauit paup̄tatis
votū nībīl retinēs l̄

retinere deliberans. mortale ei ē ppter hūc. et toties q̄ries illud pponit. Dicit autē p̄p̄um qd celat priori suo. vt si habeat et teneat pecuniā vel vestē nesciēte p̄lato. vel si sci atq̄ nō voluntatē ei⁹ et absq̄ licētia. vel si de licētia eius et voluntate. tamē nō pat⁹ sibi tradere ad petitiōē ei⁹. s; recusare si posset d factō. et multo peius si non solū mobilia sed etiā immobilia. vt redditus et possessiones retinet vt p̄p̄ans vēdēs et dissipās vt placz. nec p̄lat⁹ p̄t dare licētiā sic retinendi. n̄ papa pōt in p̄po dispēsare. extra d̄ ista. mona. c. cū ad monasteriū. Si dedit bona monasterij siue cōuē⁹ absq̄ sup̄iorū licētia habita vel p̄sūpta.

Si aliqd occulte recipit vel tenet mortale est et p̄p̄ietas. Si repiens se in loco vbi nō viuūt in communi. ppter qd oportz sibi puidere de necessarijs habet aliqua vestimēta vel pecuniā et aliqd hūmōi cum bona licētia. beneplacito p̄lato aduertat diligēter. Primo qdem vt p̄ eū non stet qn oīa velit ponere in cōmuni si alij vellent. et ad hoc opatur quantū potest

Secūdo si hec non pōt sp̄ sit parat⁹ simplr ponere omnia et dimittere in manib⁹ p̄lato.

Tercio vt d̄ hūmōi cōcessis nihil det sine licētia sup̄iorū sui generali vel speciali. etia; in elemosynis. nisi ī extrema necessitate. Quarto vt nō thesaurizet nec sup̄flua teneat nec delictosa q̄rat. nec multū inq̄rendo sollicitet. nec habeat inordinatū affectū ī hūmōi et sic poterit trāsire si in alijs bñ se habeat. sec⁹ si agēdo nō religiose. s; laicalr viuūt. S; et cū p̄dictis si posset locū inuenire vbi in cōmuni viuūt meli⁹ ei esset.

De voto castitatis.

Seruauit votū castitatis non solū ab oī carnali ope et tractu venereo se abstinēdo sed etiā ab oī locutiōe turpi et amatoria et ab omni cogitatiōe immūda deliberata. et delectatiōe morosa. qz in q̄libet horū est mortale. vt dictū ē sup̄ circa secūdū et nonum p̄ceptū. Est etiam sacrilegiū qd grauius est. et qz ad ista deueniūt p̄ p̄uersationem et familiaritatē. iō inq̄rendū est si h; do mesticitatem cū aliq̄ si monialis. vel cū aliq̄ si religiosus

Interrogatorii pars tertia

et si hoc regit esse extra casuz
necessitat. phibed⁹ ē. al's nō
absolued⁹ qz qī ipossibile est
qrat nō incidat in ruinā. di.
xxij. c. hospitiosū. z dist. lxx
xi. p. totū. Scādala etiā ml/
ta z oblocutōnes sequunt in
pplis. z hmōi. z iō phibed⁹
est. z p sanguineoz etiā rarus
fit accessus.

De voto obediētie.

Secit contra votuz
obediētie quod ē sp
mortale. Et nota q
ñ sp qñ q's agit aliqd p regu
lā suā. vl' trāsgredietur regulā
vl' cōstitutōes facit p obedi
entiam. sed qñ facit p pcepta
otentia in regula z pstitutōni
bus suoz supioz. vl' qñ ali/
qd trāsgredit ex cōceptu qñ
tūcūqz illd sit minimuz. Qñ
ho plat⁹ vl' plara iniūgit ali/
qd fieri pceptiēdo vl' mādan/
do i virtute scē obediētie. vl'
spūsscti vt facias s. vel sō pe
na exēdicatōis z hmōi. illud
ē pceptum. cuius transgres
sio est mortalis. Idem ēēt qñ
prelatus aliquid mandaret
subdito quomōcūqz loqrēt.
declarans sibi q intendit ob
ligare illū sub peccato mor/
tali ad faciendū illd. z intelli
ge si mādat qd nō sit illicitū.

z tale qd q teneat subdit⁹ ei
obedire. Similr qñ i regula
vl' pstitutōibz est aliqd pcep/
torie mandatū. vel sub pena
exēdicatōis. vel sō pena car
ceris. vl' sub pena gūtoz cul
pe. vl' p silez locutiōez cōiter
cēset obligari ad mortale. ali
as aut faciēdo p cerimonias
lia. vt frāgere silētiū. tarde ve
nire ad chorum z hmōi. ē ve
niāle. nisi q's faceret ex ptem
ptu. qz tunc mortale. Cōse
tudo aut. q's nō sit ipe cō/
tēptus tñ. est inductina cōtē
pt⁹. z iō caue ne assuescas ali
cui trāsgressiōi.

De officio diuino

S dixit horas cano
nicas z officiū d'fun
ctoz qñ dz dici. Nā
religiosus etiā si nō hz ordi
nē sacz tenetur ex pcepto ad
officiū. p'cipue si ē p'sessus.
vñ omittēdo aliquā horam
peccat mortāl. et oī die qua
omittit ex negligētia. nō aut
ex pcepto tenet dicere istd vl'
illd. q's nec dbeat ad pla/
citū suū mutare officiū. s. de
bet dicere fm ordinē suū.
Si nō fuit cū alijs i ecclia z
nimis tardauit ad dicenduz
officiū. Si somnolent⁹ dor
miuit redicat. vel aliqd loco

eius dicat. s; si p maiori pte
dormiuit totū reiteret. Si
ibi incōposu? fuit et ocul' va
gis. Si risit v' ridere fecit vel
aliquā lenitatē v' locutōnez
fecit nō necessariā Si mente
distract'. p'cipue qñ n̄ aduer
tit. Si male legit v' cātauit
v' inclinavit ex negligētia. i
q̄libet horū est pctm veniale
cōiter. Si elegit platum per
symoniā. v' etiā si nō symo
niace tñ idignū sciens. Si n̄
illū quē iudicavit meliorem
ad officiū illud s; aliū ratiōe
amicicie. v' alia intētiōe mū
dana mortale est. Si accusa
uit calūniose plātū vel sociū
d' aliq' criminali. v' testificat'
est. v' destitit ab accusatione
iniuste. v' alias ifamavit pla
tū v' subditū dicendo crimi
nalia de eis. etiā si eēnt vera
intētiōe ifamādi. mortale est.
Idē si secreta sui ordinis re
velavit sine causa iusta et rō/
nabili. et quōd' teneat ad re
stitutōez fame habes i sū. i. ij
pte diffuse. Itē si in visitatō
ne platorū nō revelavit dicen
da que sunt d' honestatē reli
gionis de platis et socijs. et p
cipue qñ cōiter sic fuat. et sit
pceptum a visitatore vt di
cant que indigēt correctōne
tunc em̄ omittēte aduertēte

ter que dicenda sunt est mor
tale peccatū. Debet tñ intel
ligi pceptū servato ordie fra
terne correctōis. vñ oīno oc
cultā de q̄b' p't presumi emē
datio dici non debēt. vbi au
tē nō sperat emēdatio et p'su
mit recidiuatio. v' aliq' ma
gnū scādālū dici debet. nō
tñ accusando si sufficient' p/
bari nō pōt. quia tūc q̄uiter
peccaret. s; simpliciter denū
ciādo prelato. vt patri si spe
rat q' inde pvidebitur. Si
fecit v' coopar' est ad aliquā
conspirationem contra pla
tos. vel invenit aut sectatus
est partialitates et sectas in
monasterio. aut pventu. aut
divisiones. quia mortale est.
et crimina mundanorum vel
demoniorum potius q̄ reli
giosorū. Interrogandi etiā
sunt de. rñ. abusiōibus clau
stri fm Ray. q̄ fm Hugonē
sunt iste. Prelatus negligēs
discipulus inobediens iuue
nis ociosus. senex obstinat'.
monachus curialis vel cau
sidic'. habitus p'ciosus. ci
bexq̄sit'. rumor in claustro
lis in capitulo. dissolutio in
choro. irreuerētia circa altā
re. In his qñq; ē mortale. qñ
q; veniale fm q̄ntitatez facti
et intētiōez. Dagna etiā est

Interrogatorii pars tertia

abusio religiosuz iurare i cō
muni locutōe. etiam si dicat
veritatē. et etiā maledicere et
blasphemare. etiā si ex leuita
te. Interrogādū etiā est p/
cipue de cerimonijs pncipa
libz et de esu carniū extra i fir
mitatē. De lineis nō vrēdis
ad carnē. delectis nō plumeis
de ieiunijs regule vl consti
tutionū. de obseruātia silen
tij in certis horis et locis. Ad q
omnia obligant omnes mo
nachi. et etiā plures religiosi.
et monachi sci bñdicti. extra
d sta. mo. c. cū ad monasteriū
et plures religiosi alioz ordi
nū ex pstitutiōibz suis. Et li
cet in his plar⁹ posset dispē
sare. nō tñ pōt dissipare. qđ est
fm Bern. qñ fit absqz cā rō/
nabili et vrgente. alio pccm ē
dispēfari et dispēfatio plus et
minus fm trāsgressionem.

Si i obediēdo male se ba
buit. vitz qz obediuit i malo
puta dicēdo mēdacii. vel ex
negligētia dimisit cōemāda
rū. vl tardus fuit ad obediē
dū. vel nō affectuose s; qru
lose vel dissolute et nō cū ma
turitate. Si irreuerēs circa
maiores egre sustinēdo rep/
bēsores et cū i dignatōe cōi
ter est veniale.

De exercitio
I vacauit ocio qđ ē
sentina oīm maloz.
et qñtū. Si inutilit expen
dit tps faciēdo ea q sūt nulli
us valoris. Si fecit exerci
tia mūdanoz. vt faciēdo bur
sas vestes ope polimito. re
camatōes vl linea reticulata
et hmōi. vl pfectōes nimis p
ciosas vl alia gulosa. qz ma
gnū pccm et abusio ē ac occa
sio multoz maloz. et iō pbi
bendū ē. hoc malū etiā repit
i monialibz modernis. Si
cōuersando fuit nimis leuis
vl alios inducēs ad leuitatē
vel risum verbis. gestibz l so
lacijs. q aliqui sine pccō fieri
pnt ad recreatōz. vl subleuā
do se vl alios ab ācidia. raro
tamen decz hmōi religiosos

Si aliqui irrisit vl gestiuit
quod symeis congruit et hy
strionibus nō religiosis Si
murmurauit circa victum et
vestitum. Si ipatiente tur
lit graues mores alioz. Si
se grauem alijs reddidit. Si
singularitatez qsiuit in cibo
vestitu. dormitu et alijs. vn
de frequenter in ipsis orit su
pbia. et in alijs murmuratio
et indignatio. Si fratrem
delinquentē non fraterne ad

monuit: vñ defectus aliorū p̄
lato nō significauit vt adbi
beret remediū. seruato tñ oz
dine fraterne correctōnis. in
his cōit ē veniale. Si mur
murauit p̄ sibi p̄mittētē tan
q̄ indiscretū. Si impatien
ter se habuit dure loq̄ndo cū
q̄bō nō h̄z se intromittere.
Si n̄ diligēter tractauit res
monasterij. Si nimis tenax
fuit in dādo. vñ si nimis p̄di
gus. vñ acceptor p̄sonarū sine
causa rōnabili dās magis vni
q̄ alteri d̄ rebo cōibo. Si de
dit q̄bō nō potuit. vicz qz nō
hēbat licētā. Si p̄misit res
pire ex negligētia. vel nimis
sollicit⁹ fuit p̄p̄s paz vacā
do sibi p̄p̄t mltiplicatōez tē
poraliū. qd̄ viciū hodie mul
tū regnat. Si nō fuit solli
cit⁹ ad addiscēduz ea ad q̄ te
net fm regulam ⁊ p̄stitutōes
peccat. ex ignorātia hō etiaz
trāsgrediēs nō excusat a pec
cato. Si ē sacerdos dz q̄re
rescire q̄ p̄tinēt ad debite ce
lebbrandū. Si p̄fessor q̄ p̄ti
nent ad illō officiūz. Si in
his ē negligēs: p̄cipue cū p̄t
fuit peccat. sed dz etia fre
q̄nter legere scripturā vñ do
ctores exponētes vñ alios li
bros deuotos ⁊ viles. vñde

instruat ⁊ p̄sortet ad bonū.
Si legit curiosa ⁊ inutilia
p̄pter qd̄ retrahit a magis ne
cessarijs. vñ doctores genti
liū. vñ fictōes poeticas. ⁊ hu
iusmodi. qz p̄cū ē curiosita
tis. De p̄tinentib⁹ hō ad reli
gionē habes diffuse in tertia
p̄summe.

De oratōe ⁊ confessione
Inō orauit vltra of
ficiū diuinū p̄uatim
p̄ se ⁊ p̄ alijs p̄lagul
neis bñfactorib⁹ viuīs ⁊ de
funct⁹ p̄cipue recōmendatis
vt debz sollicitē. Si nō fre
q̄ntauit p̄fessionē et cōionez
fm regulā suā ⁊ morē. Do
nachis hō nigris p̄ceptū est
qz cōicēt semel in mēse. cle. ne
in agro. de sta. mo. Si non
vacauit meditatōi. q̄ p̄maxi
me inducit duotōez Si fu
it tepid⁹ i dilectiōe dei ⁊ p̄ri
mi. nō ardent affectās hono
rē dei ⁊ salutē aniāz vt decz
Si ingrat⁹ ad recogitādū
⁊ cognoscendū sua beneficia
⁊ recompēsandū deuote ipsi
deo seruiendo. Si non p̄pa
rauit se ad diuinā vt debuit.
Dec sunt p̄cā in q̄bō q̄ridie
offendit de⁹. ⁊ ipedit p̄fect⁹
religionis

De amore parentū.

Interrogatorii pars tertia

Si nimis carnaliter dixerit consanguineos nimis affectus eorum prospicitatem. vel gaudens de eam aut tristat nimis de aduersitate. **S**i nimis eos visitat vel querit vel gaudet visitari Si cum eis loquitur de secularibus que non expediunt. vel etiam cum alijs de guerris: et huiusmodi frequenter interrogat et audit. **S**i per eis procurat beneficia ecclesiastica vel temporalia non aptis beneficijs in quibus posset esse mortale. De alijs vero vicijs cõibuscum ira. superbia. inuidia et huiusmodi vide super in prima parte De his vero que pertinent ad regulam suam ipsemet videatur per se et dicat. Si penas aut penitentias taxatas vel iniunctas a regula vel constitutis vel a prelato non fecit. peccauit. si ex negligetia. Si nullo modo esset paratus facere etiam prelo precipiente est mortale: si non intendit perficere in vita. scilicet que fuerit inuitus facit et male contentus esse in religione hypocrita est in statu damnationis. **Tho.** Qui vocant ad dirigendas moniales in electis. nisi abstineant ab his per que posset oriri discordia inter eas sunt excommunicati.

Religiosi et clerici inducen-

tes ad vouendum. iurandum vel permittendum de eligendo apud eos sepulturam. vel ut eam videri non mutetur iam electa sunt excommunicati excommunicatione papali. cle. cupientes. de penis. Religiosi qui absque specialis licentia proprii sacerdotis solennizarent matrimonium. aut ministrarent sacramentum eucharistie vel extreme vinctis excommunicati sunt excommunicatione papali. cle. i. de pñi. reli. Religiosi qui excommunicatos a canone absoluerint in casibus non processis. aut qui absoluerint a sententijs per statuta synodalia vel provincialia promulgatis. aut absoluerint a pena et a culpa sunt excommunicati excommunicatione papali per dictam cle. i. de pñi. reli.

Inquisitores hereticorum qui odio gratia vel lucro sunt iusticia et conscientia omiserunt sunt quicquid precipere. vel ipsam heresim alijs imponere. aut imponerent quod officium eorum impediret. sunt excommunicati excommunicatione papali. cle. mul. toz. de here. Religiosi medicantes. professi transientes ad aliam religionem monachale excepto ordine carthusien. et similiter recipientes sunt excommunicati excommunicatione papali per constitutiones. **Darri**

quinti facta Cōstātie Cle-
rici sciēter et spōte picipan-
tes excōicatis a papa ī diui-
nis: sunt excōicati excōicatio-
ne papali sūm Hostiē. ista ex-
cōicatio habet dubiū. Par-
ticipātes in crimīe ppter qd
aliquis est excōicatus aliq
dictarum et aliaz excōicatio-
num sunt excōicati p papaz
c. si p cubine. de senten. excō.
Absoluentes aliquē ab ali-
qua pdictarum excōmunica-
tionū citra sedem apostolicā
ppterq in mortis articulo q
raliter absoluti si nō repen-
tant ei a quo possunt absol-
ui q̄citi p̄nt: vlt mittāt p ab-
solutiōe reincidūt in eandē.
f. excōicatioē papalē. c. eos. d
sen. excō. i. vi. **S**epeliētes
corpa ī cimiterijs tpe inēdi-
cti in casibz nō pcessis a iure
sunt excōicati p excōicatioēz
episcopālē. cle. eos d sepul.
Sepeliētes excōicatos pub-
lice aut notatim interdictos
vel vsurarios manifestos sci-
enter in cimiterijs sunt excō-
municati. dicta cle. eos Cle-
rici locantes domos manife-
stis vsurarijs ad sen⁹ exercē-
dū seu alio titulo pcedentes
sunt excōicati. c. vsurarū. de
v. ur. li. vi. **Nō** elect⁹ a du-

abus p̄tibz cardinaliū et sege-
rens p papa. est excōicatus. c.
licet. de elec. **M**onachi et
canonici regulares. archidy-
aconi. decani. ppositi. pleba-
ni. cantores et alij clerici pso-
natuz habentes. aut quiuis
p̄biteri qui audiūt leges vl
p̄physicā sunt excōicati. c. nō
magnope. ne cleri. vel mona-
chi se rebo secu. imi. **R**eligi-
osi dimittētēs vbiqz habi-
tū sue religionis. et accedētēs
ad quēvis studiā literarū si-
ne licentiā p̄lati aut cōuen-
tus sui sūt excōmunicati. c.
vt p̄culosa. ne clerici vl mo-
nachi. li. vi. **R**eligiosi qui
decimas debitas ecclesijs si-
bi appropriant vel vsurpāt.
siue qui non pmittunt solui
ecclesijs decimas de anima-
bus familiarum et pastozuz
suozum si non habent admi-
nistrationem et beneficia sūt
excommunicati. si habēt sūt
suspensi. nisi requisiti desti-
terint infra mensem. clemen.
religiosi. de decimis.
Monachi et canonici re-
gulares nō habentes admi-
nistrationem. et se conferen-
tes ad curias principum vt
damnum monasterijs infe-
rant. aut p̄latis sine licētia
m z

Interrogatoriū pars tertia

suorū platorū siue q̄ tenent ar
ma intra septā mōasterij sūt
excoīcati. cle. ne ī agro. de sta
tu mona. ¶ Religiosi necnō
moniales p̄fessi cōtrahentes
m̄rimoniū: ⁊ alij clerici p̄sti
tuti in sacris de facto. s. sunt
excoīcati. cle. eos. d. p̄sang. et
affini. ¶ Inq̄sitores hereti
corū q̄ pretextu officij inq̄siti
onis q̄busuis modis illicite
pecuniā extorquēt: v̄l sciēter
bona ecclīaz ob dīcta cleri
corū fisco ecclesie applicant
sūt excoīcati. nec absolui p̄nt
nisi plene satisfecerint illis a
q̄bo extorsē. cle. nolētes. ex
tra de here. ¶ Religiosi n̄ ser
uantes interdictū qd̄ seruat
sancta romana ecclīa. cle. ex
frequentibz. de sen. excō. ¶ Reli
giosi q̄ p̄stitētibz sibi n̄ faciūt
p̄sciam sciēter d̄ decimis sol
uendis. tales ab officio p̄di
catōnis sunt suspensi donec
p̄mode p̄nt faciāt eis p̄sciaz
⁊ si iterim p̄dicāt sūt excoīca
ti. Si r̄ et religiosi q̄ dicunt
aliq̄ p̄ba vt retrahāt audien
tes a solutōe decimarū sūt ex
coīcati. cle. cupiētes. d. penis
¶ Religiosi mēdicātes q̄ do
mos ad habitādū v̄l loca de
nouo recipent aut mutarent
absq̄ licētia pape v̄l aliena

rent d̄ nouo recepta. cle. cupi
entes. d. pe. Fr̄es miores q̄
tpe interdicti recipiūt ad diul
na fr̄es v̄l sorores de scio oz
die sc̄i fr̄acisci sūt excoīcati.
c. cū ex eo. d. sen. excō. in cle.

¶ Plati in cōmuni inq̄rē
dū est p̄mo. Cap. xiiij.

Legiti
me assecutus ē dī
gnitatē seu platio
nē. an vicz aliq̄ irreglaritate
v̄l snia fuit irretit⁹ cū fuit as
sumpt⁹ ad platurā in q̄ nō fu
it disp̄sat⁹ v̄l absolut⁹. vicz
si fuit bigam⁹. Si opat⁹ ē in
cā sanguinis. Si illegitim⁹
Si excoīcat⁹ vel suspensus.
v̄l notoriz⁹ p̄cubinari⁹. q̄li
bet horū s̄ sciēs tener platu
rā furtiue. vñ ē p̄tinue ī mor
tali. ¶ Nota q̄ illegitim⁹ ad
dignitatē vel b̄nficiū curatū
vel p̄oratū in religiōe q̄ crea
tur p̄ electiōem sine dispensa
tione pape pmoueri nō p̄t.
Ex p̄uilegio tñ magistri oz
dinis cū his p̄t dispensari
ad platuras in ordine p̄dica
torū. de hoc habes in. iij. p̄e
sūme. ti. de censuris ecclīasti
cis Si r̄ite ⁊ absq̄ vicio sy
monie fuit electus. cōfirma
tus et ordinatus. Si inre

posuit pces p se: vl pcurauit
q ali⁹ porrigeret pces symo-
nia ē. et si fuit symonia pacti-
onis indiget dispēfatione pa-
pe. et anteq̃ sit dispēfatus et
furtiue dignitatē. de h̄ i scda
pte summe. ti. d. symonia. et i
oibz q̃ habes. s. in. c. de bñfi-
ciariis. et in. c. d. clericis in cōi-
potes interrogare put erit ex-
pediens. Et si est platus reli-
giosus interrogandus est de
his que sunt in. c. pcedenti et
de alijs que sequunt. Si
aliq̃d manifestū pctm̄ in sub-
ditio dissimulauit et nō corre-
xit. aut si n̄ manifesta q̃ tñ ad
eius noticiā aliq̃liter puen-
rūt vlti⁹ nō q̃finit. si h̄o ex
negligentia dimitteret: puto
mortale q̃ ad criminalia. si autē
ex aliq̃ rōne vt ad mal⁹ scāda-
lū vitandū secus. Si in ca-
pitulo equus iudex non fuit
Si de rebz monasterij dila-
pidator fuit. Si supioribus
suis n̄ obediuit. Si causas
sibi a supioribz pmissas non
fm p̄siliū p̄torū sed fm acce-
ptionem psonaz determinā-
uit. In oibz his ē pctm̄ mor-
tale vel veniale fm q̃ntitatē
excessus et maliciā et negligē-
tiā. Si indignos et n̄ ido-
neos in officijs posuit. et ma-

xime ad curā aīaz. et male vi-
det tal⁹ posse excusari a mor-
tali. si eos quos scit malos et
i mortali p̄euerare ponit ad
curā aīaz. cum pōt repelle-
re. nec credo q̃ excuset pau-
citas. s. qz n̄ inueniunt aliq̃. et
etiam si iste alias sit industri-
osus multū. et bene officiet ec-
clesiam in exterioribz. Idem
cū sustinet tales si illos p̄t in-
ridice remouere Si posu-
it ad audientiā p̄fessionū no-
tabiliter ignorātes et īptos
vel criminosos: mortali pec-
catit p regulam. Qui causā
damni dat. Idem si tales
tolerat cum possit remouere
nisi forte a superiori sint ad
hoc positi. Sed quā curam
de ipsis habebit cum ad sui
dānationē exerceāt tales of-
ficiuz audiēdi p̄fessiones. quō
autē dicat ineptus vl notabi-
liter ignorās habes i sūma.

Si fuit nimis p̄pōsus et
curiosus in edificijs ecclesie
vel monasterij. in ornamētis
et h̄mōi. quod ē contra sentē-
tiam Hiero. et Ambro. xij. q.
ij. c. aux. et c. glia epi. et etiaz
Bern. Et ramē a modernis
sunt bodie multe supfluita-
tes et curiositates. et palacia
p̄tra exēpla omnīū sanctorū

Interrogatoriū pars tertia

z in his amittit multū tēpus z deuotio. ita vt ppletis edificijs exhaust⁹ videat oīs spir⁹ rit⁹. z paupes interea moriūtur fame. q̄s de supfluis eoz tenent sustentare. xij. q. ij. c. ep̄s ecclesiasticaz. **S**i nimis fuit sollicit⁹ circa tpalia ex h⁹ min⁹ debito vacās spūalibz in se z in subditis. vt lectiōi. oratōi. admonitōi. vtiqz peccatū ē plus z min⁹ fm q̄ntitatē excessus. Principal⁹ enim eius cura debet esse de spūa libz. **S**i p curias nimis discurrat litigādo cum scādalo hominū cū posset p aliū modū magis pacificū sua repetere. z si nō tantū. **S**i iura z pūilegia sue ecclesie nō seruat ut et defendit vt debuit. **S**i in dispēsando indiscrete se habuit. v⁹ qz nimis d⁹ facili z sine cā rōnabili i ieiunijs dispēsant. In esu carniū. in retinendis rebz ad vsum. In penitētijs taxatis fm regulā vel pstitutiōes z h⁹ mōi. q̄a peccauit inducēdo relaxatiōnē z rigore religiōis eneruādo. **U**n bñs Bñdict⁹ i regula dicit. q⁹ d oī dispēsatiōe hz reddere rōez. **S**i fuit nimis dur⁹ in dispēsando cū debu⁹ it. p̄cipue cū debilibz z infir-

mis z h⁹ mōi: nō puidēs eis **S**i fuit exēplaris i incessu moderato. habitu nō p̄cioso. in modestia gest⁹. In locutiōe rara graui et fructuosa: cauēs discordias. pacē nutriens. oēs patiēter vidēs z tolerās. singularitates vitāl. cōmunia seqns cū pōt. nemini blādus affabilis cūct⁹. susurratōes. detractōes. irrisiōes cōfabulatōes. maledictiōes cōtētiōes in se z i suis elimi⁹ nās. circūspect⁹ in oībz. non delectat⁹ de p̄sidiētia sz timet de negligētia: cū de singulis habeat reddere rōnez sibi cōmissis. Ita curā alioz habent q⁹ sui nō obliuiscant. vt docet Grego. in pastoralī.

Si i corrigēdo fuit nimis remissus vel nimis rigidus vtrūqz cauendū est vt docet Gre. i mora. z bñ. xlv. dist. c. disciplina. nam facilitas venie incentiuū p̄bet delinqndi. Amb. xxiij. q. iij. c. est iusta. z aspiras nimie increpatōis. nec correptōez recipit n⁹ salutē. Leo dist. xlv. c. cū bñs z. c. licet plerūqz. ea. dist. Precepue hō circa seniores d⁹ p̄latus i corrigēdo se bñe hūmanuz. vt dicitur in illo ca. nisi essent habituati i malo.

quia tunc duri? fm Greg. vt
d.c. disciplina. r.c. licz plerū
q. r.c. cū beat? r.c. penitendi
nis tpa. xxvi. q. vii. r.c. tanta
lxxxvi. di. **S**i nō induxit
qntū potuit vbo et exemplo
ad obfquādū oīa cerimonīa/
lia ordīs sui. **S**i malas cō
fuetudines seu corruptelas
regnare pmīlit. **S**i 3 regulā
r decētiā religionis etiāz q̄s
īuenit tā inductas nō abstu/
lit qntū potuit. vt viciū ppe
ratis. discursum fratꝝ ad pla
citū. familiaritatē cū mulie/
ribz vl' virz. si ē monacha col
lationē rex. amicis r plangui/
neis sine licētia r rōnabili cā.
eluz carniū vbi nō debēt co/
medi. qd ē vnīuersale oī mo/
nacho. d. pfe. di. v. c. mōacho
et p̄cipue q̄ sunt 3 essentialia
vota religionis nullo mō de
bet pmittēre. nec etiāz ad re/
ceptionē symoniācā monia/
liū. sicut hodie fit quasi vbi/
q. **Q**uod si nō p̄t talia remoue/
re n' est spes in futurū dimit/
tat curā exemplo sc̄i benedi
cti. vii. q. i. c. aduersitas. circa
fi. in. c. fi. ea. q. al's nec q̄erē su
am amittat. r tādē dānatōez
cuz eis incurrat q̄cūq̄ sit ille
abbas vl' abbatissa. prior vl'
priorissa. vel alias q̄cūq̄ no

mine censeat. nec sufficit q̄ p̄
latus corrigat viciā q̄ ipsuz
nosse p̄tigerit. sed debet dili/
genter agnoscere vultū peco
ris sui p̄siderando vias eiuf
Laueat autez ne crimīa sibi
delata ī foro p̄scie vl' in secre
to iudicet illis ī foro p̄tentio
so seu in caplo. vbi tū mani
festa sūt puniēda nec foro mi
scēda sunt iudiciali. **S**i h3
sub cura monasteriū monia
liū. de q̄ matia dicet i. c. seqn
ti. **S**i indiscretē fecit p̄cepta
in q̄bz mltū d3 cauere nisi sit
res ardua. et si cogeret p̄ p̄ce/
ptū vl' snīas ad aliqd facien/
dū vl' dicēdū in q̄ n' cēt ei s̄b/
ditus. vl' nō deberet ei obedī
re. vt reuelādo p̄ctm̄ occltuz
oīno esset ei mortale. In inq̄
sitōe vō criminū receptione
accusatōis vel denūciatiōis
vel platione sentētie excōica
tiōis r h̄mōi non sit p̄cept
nō p̄cedat p̄ suspitiōez. sed p̄
p̄batōes r modos veridicos
alias incurreret graue pecca
tum. et aliquando snīam ex/
cōmunicatiōis. de his in. ii.
pte summe. **S**i platus reci
pit aliquem ad ordinem mē
dicantium ad professionem
aū annū completū p̄batōis
seu nouiciatus est suspēsus
m 4

Interrogatorii pars tertia

a receptiōe aliorū ad p̄fessio-
nē et debitor pene gūiorū cul-
pe. vñ mortālī peccat. extra
de regularibz. c. non solū. li/
bz. vi.

De episcopis et p̄latis su-
perioribz. *Ca. xv.*

Circa epi-
scopos et alios supe-
riores p̄latos sic pos-
sunt formari interrogatiōes.

Si nō sit talis literature
et sciē q̄ p̄ se sciāt explicare q̄
diz. ad qd tñ tenet cū habeat
alios sup̄ his informare et di-
rigere. Nā si bon⁹ cōiter ab
hoībz reputat et sufficiēs. nō
esset necessariū nisi euz audi-
re. et si de aliquo negocio nō
intelligit eū p̄fessor vñ dubi-
tat. p̄t d̄ illo loq̄ p̄ sua sereni-
tate. Et si tale qd est in q̄ va-
riant opinionēs. vel nō pōt
dari certa snia: relinq̄ndū est
sue p̄scie. Idem dicēdū p̄ra
alios clericos religiosos p̄la-
tos et laicos p̄itos et timora-
tos q̄ sciūt dicere sufficiēter
facta sua. Si hō non est tal-
sed indiget adiutorio interro-
gantis inq̄ntum clericus est
inquiri ab eo p̄t put expedi-
re videt de his q̄ habes sup̄
circa clericos in cōi. vt d̄ of

ficio diuino de celebratione
et administratiōe sacramēto-
rū et mō. et h̄mōi. Si assum-
ptus ad ep̄atū ex religiōe in-
terrogādū ē d̄ his q̄ habes i
c. circa religiosos q̄ ad m̄tra.
nā adhuc tenet suare ordinē
suū. nisi i his q̄ nō patiunt of-
ficiū pastorale. vt silentiū. so-
licitudo et vigilie et h̄mōi. In-
q̄ntū hō b̄ficiatus seu cura-
tus ē et p̄latus. interrogādū
ē d̄ his q̄ habes sup̄ in. c. cir-
ca b̄ficiatos. Et si recepit
dignitatē seu ep̄atū habens
aliq̄m irreglaritatē. l. p̄ symo-
niā. vel p̄ intrusiōnē. dic vt i
c. p̄cedenti. in p̄ncipio. Dein
de interroga de his q̄ sequunt
q̄ sūt sp̄alia cure et officij pa-
storalis. Si p̄tulit ordies
sacros indebite. qd ē vnū in
quo m̄trū offendūt. Si p̄tu-
lit p̄ symoniā. s. occulte. mor-
taliter peccauit. nō tñ est su-
sp̄sus ex h̄ q̄ ad alios. sed p̄
symoniā notoriā est suspen-
sus etiā q̄ ad alios. Si i vtro
q̄ casu ordiat⁹ ab eo ē suspē-
sus. et indigz disp̄satiōe. Si
p̄tulit scienter non b̄nribus
legitimā etatem mortale est.
nec p̄t ip̄e disp̄sare de etate.
Si p̄tulit ordines p̄ saltuz
scienter. vel duos sacros sūt.

ut q̄tenor minores cū subdy
aconatu peccat mortaliter.

Si p̄tulit ordines sacros ex
tra t̄pa ordinationū mortale
est. nisi ex dispensatiōe pape
et ordinat⁹ ē suspensus. Vi
nores tñ ordines p̄ferre pōt
dieb⁹ festiuis. Si in ordia
tione omisit aliqd faciendū.
et si omisit aliqd de substantia
lib⁹ in q̄bo imp̄m̄it character:
oportet totū iterare i alia or
dinatiōe q̄tenor tēpor⁹. Si
q̄o ē ad n̄ est subale. s; d̄ sim
plici solēnitare nō d; iterari.
sed suppleri tñ omisum i or
dinatiōe alia. nec p̄us añ sup
pletōez iste ordinat⁹ debet ex
ercere officiū. Peccat ep̄s in
h̄mōi si ex certa scia v̄l cras
sa ignorantia hoc facit. Idē
vidē si ex notabili negligētia

Si ordinauit aliquē sine li
centia sui superioris sciēter:
mortale ē. et est suspēsus per
annū ab ordinū collatione

Si nō fecit fieri examinatōez
de ordinandis. de sciētia eta
te et morib⁹ et h̄mōi s̄m iura
peccat mortalt. Idem si fie
ri fecit examinatōez p̄ iēptos
ad h̄mōi ordinandos. Si fi
eri fecit p̄ tales q̄s estimabat
p̄pter malam eorū p̄sciam ad
mittere indignos. si ad eum

spectat puidere de talib⁹ vel
remediare. Si scienter ad
mittit indignuz quē iuste re
pellere p̄t. vt p̄cubinariuz. il
litteratū et h̄mōi. Si nō p̄tu
lit sac̄m p̄firmatiōis q̄n de
buit. Soli em̄ ep̄i p̄nt illud
cōferre. et extra illud t̄ps soli
cū omni t̄pe anni et hora mo
rituris p̄nt p̄cedere. ne sine h̄
moriant q̄uis sine h̄ saluent
Cōmittēdo ḡ magnā negli
gentiā vt p̄ mltos annos cre
do esse mortale Si nō dedit
sac̄m s̄m debitā formaz ma
teriā et locuz. mortale est. Q;
aut sic ieiunus non est neces
se. et si decens et de iure. Si
bis dedit alicui scienter pec
cauit mortalt. vnde in h̄ de
bet esse caut⁹ ne iteret. et etiā
deb; aduerrere q̄ aliq̄s chris
mat⁹ teneat chris̄mādū non
p̄sanguine⁹ sed ali⁹. Si in ce
na dñi n̄ p̄secrauit chris̄ma et
oleū sanctū vt debuit. qz ino
uāda sūt talia. et si n̄ seruauit
debitā materiā et formaz et r̄
tū eccl̄ie. mortale ē et h̄mōi.

Si p̄secratiōes eccl̄iaz v̄l al
tariū vel calicum et patenaz
et benedictiones vestitū sacra
rū non fecit vt d̄buit s̄m for
mā et ritū eccl̄ie. vel si q̄d ho
rū fecit p̄ symoniāz. mortale

Interrogatorii tertia pars

est. Idem de bñdictōibz abbatū & abbatissaz. Idē d re conciliatione ecclesie violatē. **N**oniale qm nouit esse corruptā non de facili d3 psecrare in hginē. nec tñ manifesta re crimē si est occultū. s3 mutare nomē hgis in castā vt si ppendat. **S**i cōtulit bñficia p symoniā. mortale ē. & si per notoriā est suspēsus etiam q ad alios. sec⁹ si p occultā. qā nō est suspēsus. **S**i cōtulit scienter indignis bñficia siue simplicia siue curata. mortale est. **I**dez si acceptauit a patronis p̄sentatū iēptū. idē si pfirmauit idignū. **S**i cōtulit plura bñficia in casu nō cōcesso vni. vel plura officia aut p̄bendas aut dignitates vel si p sanguineis min⁹ ap̄t cōtulit rōne p sanguinitatis postponēdo ap̄iores mortale est. **S**i admisit ad bñficia bñtia curā aniaz seu ipsa cōtulit nō bñtibz annuz. xliij. mortale ē. **S**i eccl̄qs de iure vacantibz nō puidit de rectore sicut vacant curata bñficia data absqz dispēsacōne pape bis qui nō attingūt annū. xxv. vel si infra annū nō faciūt se ad sacerdotiū p̄moueri. nisi causa studiū sit omis

sum. de quo in ca. circa beneficiatos. s. **S**i em̄ infra sex mēses primo post h̄ non puidit nō pōt postea se intromittere. al's vsurparet quod n̄ potest. qz mortale est. & nō tenet talis collatio. & sic teneret errorem suū manifestare. **I**dē qñ recepto secūdo beneficio vacauit p̄mū. vel scōda p̄benda vacauit p̄ma. de q̄ habes sup̄. sed plene in tertia parte summe. **S**i ordinauit aliquē clericū ad ordinē sacroz sine titulo vel beneficio. vel saltē p̄mōnio sufficiēti. qz vltra peccatū tenet ei expēsas facere quousqz de beneficio sit ei p̄uissum. nisi aliq̄s ep̄us ei h̄ p̄misisset determinando p̄sonā. qz tūc ille cōmittēs tenet ad id de h̄mōi. de quibz vid̄ in. iij. pre summe. **S**i in visitatōe nō diligēter q̄sinit de q̄bz debuit. et marie de vita & honestate sacerdotū officiatū. & quō se habeāt in administratione sacramētoz. & for ma eoz. **S**i bene pnunciant. p̄cipue baptisma. qd ē magis necessarium. De audientia cōfessionū quomodo se habeāt. quomodo populum admoneant. & in rebo ecclesie. p̄cipue altar̄ q̄ tene

ant mundas. **S**i autē inue-
nit in hmoi notabiliter exce-
dere et piculose. si nō punit et
puider q illi se emēdent. vel
de alio si iste ē incorrigibilis
et omnino ineptus. graviter
peccat. et oīa mala et damna
animaz que inde sequunt ei
imputant. si pōt obuiare et nō
facit. lxxij. dist. p totum.

Si nō visitauit epatū suū
vt debuit. **S**i in visitatōe
nimis sūptuosus fuit. et cuz
nimia familia et eqtaturis ni-
mīs vltra pscriptum nume-
rū. vel si ipse vel familia eius
munera accepit. sup q ē speci-
alis pena. de qbus plene in-
ij. pre summe. **S**i sustinet
in officijs et beneficijs noto-
rios cōcubenarios. quos de-
bet post admonitōnem si nō
dimittant etiam beneficio p-
uare graviter peccat. **S**i p
alijs malis et sceleribz mani-
festis non punit in vsuris lu-
dis tabernis aleis negocijs
secularibz. venatōnibus pdi-
tōibz et hmoi. In his em nō
puniēdo vidē male posse ex-
cusari a mortē. nisi ex hmoi
punitōnibz seqret scisma vl
magñū scādālū. di. i. c. vt cō-
firuerent. **S**i laicos sibi
subditos notorios pctōres

q̄s p se nouit. vel sibi p paro-
chianos eoz denūciatos. vt
adulteros vsurarios inimi-
cias manifestas exercētes
nō corrigit p censuras et alios
modos. graviter peccat. nisi
omittat. qz nō sperat emenda-
cio. s3 deterioratio ei. **S**ed
tñ s nō videt sufficiēter excu-
sare. sed s alijs si timeret gne
scādālū i alijs. dist. xliij. c. co-
melatōes. **S**i malas pſue-
tudinēs q̄s reppit i sua dyo-
cesi nō nitit auferre qntū pōt-
et viderē laborare et hmoi i
diebz festiuis. nō cōicari sel in
āno. et pſiteri et hmoi. tripu-
diare i ecclījs. pmittere vio-
lari ecclīasticā libratē. aut q
clici pueniāt p dlictis l p dbi-
tis i iudicio seclari l ecclīasti-
cā imunitatē. vt q extrahāt
dbitores l malefactores p vi-
olentiā d locs sacrs et hmoi i ca-
sibz nō cessis. dz enī phibere
et si p admonitōez nolūt dsi-
stere excōicare. et p pmissis iā
pūire. alſ peccat gñt omittē-
do ex tōre l negligētia. di. xl
ij. sit rector l doctor. **S**i fru-
ctus redditus epatū sui male ex-
pēdit dādo pſāguineis suis l
alijs nō idigētibz peccat gñt
et si difficta sūt ea q deputāt
ad mēlāz ei. ab alijs. et si ea q

Interrogatorii pars tertia

erogare debz clericis. vel ad
pparatōez ecclie. vl' paupibz
dat sanguineis vl' alijs ami
cis sine pbabili indigētia. te
net restituere illa. qz rapinaz
fecit Et silr recipiētes ab eo
Si pō nō sunt disticta bec
bona cū intelligant oīa pmit
ti fidei sue. ea q supfluunt ad
vsum sui z familie sue ueni
enter debet paupibz erogare
als nō dādo paupibz subtra
hit. rñ. q. ij. c. aurū. et. c. glia
epi Tho. Si grauauit sōdi
tos suos i debito collectis
Si fecit clericos suos solue
re collectas z talias positas a
dno tpali. vl' gabellas ad ei⁹
instātia. Si sponte ipse de
dit absqz licētia romani pon
tificis. qz phibet. Si dīcta
clericorū. vel laicorū. vt blas
phemariū deū vel scōs sus
focantiū puulos ex inaduer
tētia z bmoī puniuit magis
pena pecuniaria ex auaricia
z magis ppter lucrū q̄ p sa
lute eoz ad refrenandum
Si uisitauit dyocesiū vel vi
sitari fecit magis ppter lucz
q̄ ppter aīaz salutem. Si
alienauit bona ep̄at⁹ sui sine
licētia pape in casu indebito
in q̄libet horū est mortale
Si iura aliāz eccliaz non

seruauit. **S**i bona vacātiūz
eccliaz sibi vsurpauit cū de
beāt successori refuari. **S**i
iusta debita a predecessoriūz
tracta rōne ecclie nō soluit
Si fruct⁹ alicui⁹ bñficiū ad
tēpus accepit. vl' ptem ab eo
cui dedit vult hīre. in q̄libet
horū est rapina. **S**i nō puaui
formā iuris circa manifestos
vsurarios. sed certa q̄ntitate
cōtentus non facta debita re
stitutione remisit sibi. et ad
sacramēta et ad sepulturam
admittit. **S**i certa paup
bus dispensanda in vsu su
um cōuertit sine necessitate.
Si sentētiās excoīcātiōis d
facili ppter lucrū pfert vl' ab
solutōes. Si pmitit q̄stua
rios vel alios pnūciare indi
cretas indulgētiās z falsas.
q̄libet est mortale z graue.
Si exemptos vt p̄dicato
res fratres z minores. here
mitas sancti Augustini. car
melitas. seruitas. cisterciē
ses. et alios habētes priuile
gia exemptionis iuste mole
stat non seruādo eoz priuile
gia. vel pro audientia confes
sionum non admittēdo sibi
presentatos idoneos. fm cle.
dudū. d̄ sept. vl' sibi frinēdo
nimios casus licoīcatorū. vt

quotidie habeat ire ad ipm
vl ad aliū cogēdo q̄tū ad id
in q̄ sūt p̄uilegiati. vl eos ad
iudiciū trahēdo. cum i nullo
possit eos puenire nisi p bere
si peccat grauit. Si mona
steria monachoz vel mona
chaz nō exempta nō diligē
ter ⁊ honeste visitauit. ⁊ eos
vel eas ad suandū regulā in
duxit deponēdo abbates vl
abbatissas. p relaxatōe cum
expedit hūdo curā de bone
state eaz. et q̄ n̄ habeat fami
liaritatē cū clericis religiosis
vl laicis. puidēdo de diligē
ti clausura ⁊ de p̄fessore secu
ro docto ⁊ bone p̄scie. phibē
do īgressum symoniae ⁊ cō
uiuia semīaz q̄ ibi fiunt. ⁊ fe
sta yana in p̄secratōe eaz.
**De iudicādo in foro con
tentioso.**

Nō tenuit vicariū
peritū ⁊ bonum. p̄ci
pue q̄n ex se n̄ habu
it d̄bitā sufficienciā iur̄. Si
nō seruauit debitū ordinem
iudiciariū Si fuit acceptor
p̄sonaz. Si dedit iniq̄s sen
tentias. dic vt s̄. i. c. circa iu
dices. Si n̄ seruauit debitaz
formā iur̄ i ferendo snias ex
cōicatiois suspēsiōis et inter
dicti. qz vltra p̄ctm̄ mortale

incurrit certā penā. de q̄ i. l̄. p̄
p̄te sūme. p̄cipue i caus̄ m̄ri
monialibz op̄ret esse cautiū
mū ⁊ p̄derosuz circa diuor
tia. Si dedit licentiaz d̄no
rpali. vel iudici p̄berandi vl
ponendi in patibulo vl i car
cerādi vel als p̄uēdi cleri
cos suos. nisi in casu in quo
essent incorrigibiles p̄ eū. qz
efficit cū p̄dictis excōicac̄. c.
vt fame. de sen. ex. Reminem
tū d̄z p̄berare manibus suis
nec tū cū expedit p̄ laicū. s̄z p̄
clericū d̄z facere p̄berare de
ricuz fm̄ iura. ⁊ a causis san
guinū d̄z abstinere ope cōsi
lio ⁊ mādato Si hereticos
diligēter nō inq̄siuit in dyo
cesi sua. ⁊ puniuit fm̄ iura.

Si testamēta ⁊ vltimas vo
lūtates nō fecit implere. p̄ci
pue legata facta ad p̄as cau
sas. Si dispēsauit in votis. et
iuramētis in q̄bz non potuit
vel si potuit tū idiscrere ⁊ si
ne cā rōnabili p̄ctm̄ ē graue.

Si absoluit a sentētiis a q̄
bz n̄ potuit. vt pape refuat̄.
vel dispensauit in irregulari
tate de q̄ n̄ potuit Si exem
plaris fuit in habitu nō p̄ci
oso vl pomposo suppellecti
libz nō argenteis. ⁊ curiosus
in apparatu domus. et or̄

Interrogatorii pars tertia

natu nō seculari: in victu sobrio nō pūiali nisi p paupibus. In visitādo ecclīaz. In teressendo diuīs. z p̄cipue in dieb; festiuis. hec d; facere p̄m iurā solēnitatib; p̄cipuīs cantādo missaz: dicēdo officiū deuote nō cursim. ordi nādo q; dicat in ecclesia sua debite. frēquēdo orōnes p̄natas. vacādo lectōi. di. xxxvi. p̄ totum. p̄dicādo si scit. si nescit puidēdo gregi suo de p̄dicatorib; vtiliorib; n̄ curiosis. z de p̄fessorib; tenendo honestā z deuorā familiā. sollicit; d̄ ei; salute. vitādo mulier; p̄uersationem sicut p̄r. In exitu de domo raro nisi ad ecclīam sepe p̄ferēdo. z q̄rendo p̄silia a seruis dei quō possit suo gregi p̄uidere. adulatōes vt venenū abhorreat. p̄r viduaz. pauper; orphanorum top̄ssorum existat. z causas eorū sine expensis exp̄diri faciat. In iniurijs p̄p̄is nō sit vīdicator; s; patientissim;: in p̄bo z gestu nō subit; z iracūdu; nemī mltū familiar; nisi seruis dei. sup̄iorib; obediens. eq̄lib; n̄ inuidēs. nō gaudens de dignitate z honore. s; lugēs p̄ extiori occupatione z

plebis offensiōe. z si i oīb; dī ligēter se habuerit nil dō acceptabilē. Si hō p̄fuctorie z male. nil miseri; et dānabilis us ep̄i dignitate. vt dic̄ August. di. xl. c. añ oīa De p̄latib; habes mltā in. iij. p̄r sū me. ti. si. p̄ totū. Ep̄i z sup̄p̄cedentes vnā domū vsurarijs manifest; alienigenis ad sen; exercēdū sūt ip̄o facto susp̄si. extra d̄ vsur; c. q̄q̄. li. vi. Sīl; si p̄mittit q; h̄mōi vsurarij alienigene exerceāt sen; in terris eorū subiectis iurisdicōi nisi infra tres mēses expulerit eos susp̄si sūt. vt in d. c. q̄q̄. de vsu. li. vi. Qui se gerit p̄ papa elect; a minori p̄r q̄ a duob; p̄tib; cardinaliū est ip̄o facto excōmunicatus. Et sīl; cardialis q; p̄sumpserit nomīare talem papā. Et sīl; omnes alij qui talē recipient p̄ papa. extra de elec. c. licet. li. vi. Dē clericis z religiosi ac laici sine familiares curie. sine alij qui aliquod pactum fecerint. vt aliquid magnum vel p̄uum p̄miserint. vel p̄missionē receperint ex pacto: vel p̄missione occulta vel manifesta dederint. vel receperint quid magnum vel paruum

Aliq̃ iusticia vel gra p se vl
 alio in causis iudiciarijs. vl
 lris apostolicis et q̃buscūq̃
 modis ab aplica sede obtinē
 dū ipso facto sunt excōicati.
 In extranaganti Bonifacij
 octani. cuius absolutio pa/
 pe reservatur. Dec habet lo
 cum in curia romana. Joh.
 an. 7 Anto. de butrio eam al
 legat.

De absolutōe et peniten/
 tie iniunctione. *Ca. xvi.*

Questiōz ve
 ro penitēs dixit ex
 se pctā sua sine ex in
 terrogatōe p̃fessoris interro
 gātis pctā sua vt debuit. tā/
 dem cludat. In istis pecca
 ni 7 i mltis. cogitatōe. delecta
 tiōe. locutōe. ope 7 omisiōe.
 vel aliq̃ d̃ hmoi. de q̃bz dico
 meā culpā. Cōfessor hō iter/
 roget eū si sit talis de quonō
 dubitet. qz tūc supflūū 7 irri
 sibile. Si ip̃e dolet de oībz
 pctis venialibz et mortalibz
 cōfessio. et si pponit firmiter
 ab illis abstinere seu ab oībz
 mortalibus. Si hō tal ha
 beret aliqua restituere. vel sa
 mā vel res. vel pro iniuria sa
 tisfacere 7 hmoi. si est parus
 facere q̃z cūi? p̃r absq̃ dilatio

ne aliq̃. que restitutio quō fa
 ciēda sit 7 q̃ ordie q̃ ad certa
 7 incerta. vide in scda pte sū.
 ti. d̃ resti. p totū. qz si dicat se
 nolle istud facere vl nō posse
 cū tū possit nō ē absolutus
 Tho. vt bz. xi. q. iij. c. tūc ve
 ra. Pōt tū sibi dici. Dise/
 reat tui zē. sz nullo mō. Ego
 absoluo te. Potest etiā ei in/
 iungi aliquod bonū faciēdū
 nō tū in p̃ntiam. declarādo si
 bi hoc q̃ instructuosa sit tal
 confessio ei et sine remissione
 pctōz. de pe. dist. v. c. falsas.
 Sed si paratus ē facere oīa
 ad que tenetur. tunc si est a/
 liqua excōmunicatiōis sen
 tentia ligatus. si non pōtest
 eū absoluerē ab illa remitte
 eum ad episcopū seu ad ali
 um qui possit absoluerē. vel
 tu vadas ad pcurandū ab
 solutionem p eo. 7 cum ē ab
 solutus ab excōmunicatiō
 ne. postea tu eū absolue a pec
 catis. 7 nō p̃nt. Tho. Si an
 tē p̃otes eū absoluerē habē/
 do in hoc sp̃ealē autorizatez
 si non absoluiſti eum in p̃nci
 pio qd̃ decentius fuit. n̄ tū
 est mltā vis si fiat in fine cō/
 fessionis dūmō fiat añ abso
 lutionē a peccatis absolue
 eum p hunc modum vt ista.

Interrogatorii pars tertia

Primo exigendū ē ab eo iuramentū vt sic parat⁹ stare mādati ecclie q̄ illi fiēt p̄ illa cā. q̄ iuramēto p̄stito iniū / gat ei s̄. s̄. si incidit faciēdo q̄ aliquē canonez. pponat non ampli⁹ facere q̄ illū. Si vō p̄ offensa vel damno facto in aliū p̄mittat satisfacere q̄ntū pōt. ⁊ h̄ facto denudatis bu meris p̄fessor seu absolvens cum disciplina v̄l virga p̄cu tiat eum. dicēdo psal. *Dise rere mei de⁹. v̄l aliū psal. pe nitētiālē dādo ictuz p̄ q̄libet v̄su. postea vō glia p̄ri. et sic erat finis s̄biūgit Kyrieley sō. x̄p̄e cl. Kyrie cl. P̄ n̄f. Et ne nos. s̄. Saluū fac seruū tuū. Rñ. de⁹ me⁹ sperāte ī te. s̄. Esto ei dñe turris fortitu dinis. Rñ. a facie inimici. s̄. Nihil p̄ficiat inimic⁹ in eo. Rñ. ⁊ fili⁹ iniquitat⁹ nō appo nat nocere ei. s̄. Dñe exaudi orōez meā. Rñ. ⁊ clamor me⁹ ad te veniat. s̄. Dñs vobiscū Rñ. et cū spū tuo. Oremus. De⁹ cui p̄pitiū ē misereri s̄p ⁊ p̄cere suscipe de p̄catōz n̄raz: ⁊ hūc famulū tuū quē sentē tia excōicatiois ligatū tenet miseratio tue pietatis absol vat. p̄ x̄pm d̄n. Auctoritate oīpotēz dei. ⁊ brōz ap̄lorū*

Petri et Pauli et dñi pape vel archiepi vel epi mibi cō / cessa ego absoluo te ab h̄ vi / culo excōicatiois quā incurristi p̄pter infectōez man⁹ v̄l olentā in clericū v̄l religiosū vel p̄pter ingressum ī mona steriū monialiū ī casu s̄ p̄ces so. ⁊ h̄mōi. Et si plurib⁹ sen tentiis ē ligat⁹. est dicendū. toties ego absoluo te ab ex cōicatioe quā incurristi p̄pe talē ⁊ talē causaz. ⁊ si pluries p̄pter eandē cām dicendum est toties q̄ties incurristi toti ens ego absoluo te. ⁊ restituo te sancti sacramēti ecclie et cōmunioni ⁊ v̄nitati fidelīū. In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spūsan cti amē. s̄berando eum vsqz amen. **N**ora tñ q̄ ista for ma q̄uis debeat observari. vt h̄ extra d̄ sen. excō. c. nup nō tñ ē ita necessaria q̄n sim plici v̄bo fieri possz s̄m Pe. de pal. ⁊ Jo. de lig. Sicut ergo excōicatio fieri pōt sim plici verbo. q̄uis n̄ debeat fi eri. sic ⁊ absolutō. extra d̄ re. iuris. c. omnia res. sed q̄n sic ret huiusmodi absolutio in publico vt erga milieres: for te tunc esset omittenda hu iusmodi verberatio ne dena des peccatū. Si vō quis

propter rem ablata alteri esset ex-
coicatus? Quis restituerit si tunc
est absolutus? nisi iudex qui prae-
lit sententiam eum absoluerit. et hoc
declarandum est personis post ab-
solutionem ab homini. vel si non est
aliquis sententia ligatus si habet aliquis
casus peccatorum episcopo reservato-
rum de quibus non potes absolve-
re. nihilominus absolue eum
ab illis a quibus potes sub hac
forma. **Si** teneris aliquis vin-
culo excoicationis minoris
ego absoluo te. et restituo te
sanctis sacramentis ecclesie.
In nomine patris etc. **Misereatur**
tui etc. **Filius** dei per suam mise-
ricordiam te absoluat. et ego au-
toritate quam fungor absoluo te
ab omnibus peccatis tuis a quibus
possum te absolvere. **In** no-
mine patris etc. **Peccata** igitur a
quibus non potest eum absolve-
re exprimat ei imponens ut
habeat recursum ad episcopum vel
eius vicarium propter homini ab-
solutionem. et dicat ea sibi in con-
fessione. vel si esset simplex et
nesciret ita bene exprimere fa-
ctum suum scribat confessor in cedu-
la illud vel illa si sunt plura ut
illa portet penitens episcopo vel eius
vicario sub hac forma vel si
mili. **Lator**em vel latricem pro
sententia pro homicidio vel ince-

stuali gradu et homini commis-
so absoluendum vestre paterni-
tati transmittito. ut absolutio
beneficium impendendo. et ei salu-
tarem penitentiam iniungendo ip-
sum sancte ecclesie reconciliet.
quod si episcopus vel vicarius remit-
tat eum ad confessorem ipsum au-
toritate illius iterum absoluat
ab omnibus. et imponat peni-
tentiam pro illo pro quo nondum
imposuerat. et cautum reddat
illum ne illam cedula alteri le-
gendam tradat. **Vel** etiam ipse
confessor si poterit vadat pro eo ad
episcopum pro autoritate si sibi velit
dare. **Si** vero ille non habet casus
de reservatis. vel si habet. et confes-
sor potest omnibus absolvere pro
missa absolutioe ab excoica-
tione minori. et alijs ut super.
Misereatur etc. **Filius** dei etc.
Ego autoritate quam fungor ab-
soluo te ab omnibus peccatis tuis
In nomine patris etc. et faciat tunc
signum crucis cum dicit. **In**
nomine. super illum. nec est neces-
saria manus impositio super
penitentem. immo nec decet.
Item **Thoma**. precipue super mulie-
res. magis enim decet signatio
crucis. et postea addat. **Pas-**
sio domini nostri iesu christi et me-
rita beate **Marie** virginis
et omnium sanctorum et sanctarum
n

Interrogatorii pars tertia

dei merita. et quicquid boni feceris vel propter bonis facere. et mala que sustinebis sint tibi remissionem omnium peccatorum tuorum. Que verba non sunt omittenda. que sunt magne utilitatis. scilicet omnia homini cum habeant vim satisfactionis ex virtute clauis. et sic magis valent. **Tho.**

De penitentia iniungenda penitenti.

In iniungendo homo penitentiam penitenti hoc maxime attendendum est secundum omnes. ut scilicet tales des quam credas esse omnino perficere quantum cumque sit magnus peccator. et secundum Christum. melius est in homini redere rationem de nimia misericordia quam de nimia iusticia. xxvi. q. viii. c. alligant. Dando etiam libertatem quod cum una die omittitur. scilicet orationes iniuncta vel ieiunium possit in alia die supplere. Si homo dubitat de aliquo ne faciat penitentiam: puta ieiunium: dicas quod faciat loco ieiunii elemosinam vel aliud. Oraciones homo personis que de facili solent recidivare in mortale raro dande sunt. vel pro paucos dies dande sunt. Ieiunia vero elemosine et peregrinationes et homini preceptum dari pro plures dies quod homini etiam si fiat in mor

tali non sunt reiteranda. quia valent quantum ad effectum que post se relinquunt post expletum in satisfaciente. cum quis reuertitur ad gratiam. **Tho.** Querendum est etiam a penitente si potest vel dubitat facere penitentiam sibi datam quia tunc non esset danda vel commutanda. vel remittenda esset.

Declarandum est etiam peccatoribus magnis secundum Hostienensem. quod secundum regulas ecclesie taxatas xxii. q. i. c. predicandum. pro quolibet mortali est septenis penitentia iniungenda. et ideo non credat peccator sua levitia. quia prout datur ei penitentia. quia si sit ne ea dimittat. quod esset ei mortale. et oporteret ei confessionem iterare si esset oblitus ei? Potest etiam admoneri quod faciat aliquod in mortale de penitentia sibi iniuncta ut melius illius recorderet. et si oblivisceret quod ad te reuertatur vel si non posset bene facere illam tu commutabis eam sibi. Si homo postea recordatur de aliquo peccato criminali quo tunc fuit oblitus si potest tui habere copiam reuertatur ad te. quod nisi non sit ei necessarium. vel vadat ad alium. nec teneat nisi tantum illud dicere. Si habet vota que non potest implere vel dubitat si tu habes in hispe

cialem autoritatē dispēsa. vlt
 poti⁹ in aliud pium cōmura
 Si igitur nō habes autoritatē
 remitte eum ad ep̄m vel eius
 vicariū. **A**ue etiā ne iniū
 gas penitentiā p quā sit pū
 diciū alieno iuri. aut p quaz
 det occasio ruine spūalis ali
 cui. aut p quā possit manife
 stari alteri⁹ peccatū occultum.
Confessum autē q̄ntuz potes
 studeas ad p̄tritionē induce
 re verbis. siue ante siue in p/
 cessu siue post cōfessionē. vt
 n̄ dicat peccata sua quasi fa/
 bulas. sed cum detestatione.
 ⁊ vt ait Aug⁹. **A**ue ⁊ astu
 te aliquñ interrogando q̄ cre
 dit illum ex verecūdia occul
 tare **C**irca igitur turpia ⁊ car/
 nalia peccatā n̄ descēdas nimis
 ad p̄ticulares circumstātiās
 postq̄ habet species suffici/
 ens peccati et h̄mōi: a remo/
 tis interrogādo ne addiscāt
 homines malicias ⁊ peccata
 q̄ nesciūt. **T**ho. **A**dmonēdo
 eū sup omnia vt vitet malas
 societates. frequentet cōfessi
 onē. audiat sepe s̄bum dī. q̄
 rat orōnes ⁊ participatiōes
 bonoz q̄ sunt in religionib⁹
 ⁊ indulgētiās.

De infirmis.
Capitulum. xviij.

Circa in
 firmos sic agēdū
 est. **A**ut em̄ talis
 est in piculo mortis. aut non
Dico aut piculum mortis n̄
 solū quia in extremis p̄stitu
 tus. s; quia frequēter p̄tingit
 hoīes mori ex illa infirmita
 te. ⁊ medici dubitāt. **I**n tali
 casu potest q̄libet absolui a
 q̄libet sacerdote de quolibet
 peccatō. et a qualibet sententia
 absq; alia licentia cum picu/
 lum est in mora. **T**alis em̄ i/
 firm⁹ aut iam amisit loq̄lam
 vlt vsum rōnis. puta qz iam
 frenetic⁹. aut nō. et in primo
 casu si bene viuebat vt bon⁹
 fidelis. ⁊ frequētabat cōfessio
 nē. cōiōnem. ⁊ h̄mōi. si petie
 rit sacramenta q̄uis ex ip̄e
 rato ei talia acciderint. **U**el
 etiam si malus ⁊ obstinatus
 diu p̄seuerans in peccatis ⁊
 diu nō confessus: si petiit sa/
 cerdotē vt cōsiteret. ⁊ ostēdit
 se velle facere omnia q̄ debet
 ⁊ interea fact⁹ est mut⁹ vlt fre
 netic⁹ ⁊ piculum est in mora
 debet p̄supponi contritus. ⁊
 faciente aliquo cōfessionē ge
 neralē pro eo sicut fit in po/
 pulo sacerdos faciat absolu
 tionem ab omni sententia et

Interrogatoriū pars tertia

peccato. et p̄t inuigere circū /
stantibz aliq̄d p̄ eo faciendum
v̄l heredibz aut p̄ sanguineis
p̄ ei⁹ ania si volūt acceptare.
Deinde d̄z dari eucharistia
a p̄po sacerdote seculari. q̄s
uis nō sit p̄fessus qz n̄ potu-
it. vel ab alio sacerdote secu-
lari. nō aut religioso. si nō ha-
buit licentiā a p̄po sacerdo-
te vel ep̄o. al̄s ip̄e religiosus
icideret in excoīcatōez papa-
lem in h̄ casu. Et hoc verūz
est nisi timeret de expuitōne
v̄l vomitu eius. qz tūc n̄ de-
beret sibi dari eucharistia s̄z
extrema v̄ctio t̄m̄. imo etiā
si non potuit cōic̄are. quia si
p̄pter frenesim nō p̄mitteret
se v̄ngi. potest ligari. et sibi vi-
olenter dari. **A**stantibz autē
infirmo debet credi si perbi-
bent testimonium q̄ petierit
p̄fessionē. et ostenderit signa
cōtritiōis. **S**i autem non est
diu confessus. vel qz notori⁹
peccator icurrit subito amē-
tiā et mutitatē vel infirmita-
tē. nec p̄us nec post oīdit si-
gna cōtritiōis. n̄l ei dari d̄z
nec sacramēta. nec ecclesiasti-
ca sepultura. **S**i h̄o nec loq̄-
lā amissit nec amentia incur-
rit. debet ab eo exigi pura cō-
fessio peccatorz plus et min⁹

fm q̄ patit̄ tēpus. **N**am si ē
in extremis de p̄ncipalibz
est interrogādū p̄maxime in-
ducēdo eum ad cōtritiōnez
cum spe venie. sed si nō ē ita
in extremis et vellet facere ge-
neralem p̄fessionē de tota vi-
ta sua sicut multi ifirmi fece-
runt. q̄uis nō sit necessarius
de his que rite al̄s cōfessus
ē iterare p̄fessionē admitten-
da est. et tādē absolutio impē-
dēda ab omni snia excoīcati-
onis et ab oī pctō modo sup̄
dicto in. c. p̄cedenti. ita t̄m̄ q̄
si ligatus esset aliq̄ excoīcati-
one a qua cōfessor extra illō
p̄iculum nō potuisset absol-
uere d̄bet ei iniungi q̄ si eua-
dat ifirmitatē. q̄c̄ citi⁹ p̄mode
potest p̄senter se ei ad quem
ordinarie spectabat absolutio
illi⁹ excoīcationis. al̄s si
nō faceret reinciderz i eandē
excoīcationē extra d̄ sē-
ten. excō. c. eos. li. vi. **S**ed si
erat detē⁹ aliquo pctō d̄ ca-
sibz ep̄o refuas. nō op̄tz q̄ i-
iūgat ei q̄ p̄ sanitatē ad ep̄m
vadat p̄ absolutōe. qz ad illō
n̄ tenet. s̄z sufficit sibi illa ab-
solutio. **N**ota tamen q̄ si
talis essz vsurari⁹ publicus
n̄ p̄t tal̄ admitti ad p̄fessionē
cōionem et ad alia sacramēta

nisi facta p̄us cautōne de re
stitutiōe vsuraz. v̄l p̄missiōe
ab heredi b̄i d̄i h̄mōi. z si i ca/
su q̄ amississet ip̄e loq̄lam vel
vsū rōnis oñdat post siḡ con/
tritiōis fm̄ formā iur̄ q̄ h̄i in
c. q̄. de vsu. li. vi. **D**is pa/
ctis nō est p̄nā ifirmo iniū/
gēda. qz eā facere non posset
s̄z innorescēda. et d̄z. xxi. q.
vii. c. ab infirmis. declarādo
sibi. talē tibi darē p̄nāz si es
ses san̄. q̄uis deberes face/
re multo maiore fm̄ regulas
ecclie. s̄z qz nō potes modo
cum eris san̄ facies s̄z v̄l illd̄
v̄l venies ad me z tibi dabo
Istud tñ vltimū nō videt se
curū. qz raro reuertunt p̄ pe/
nitētia. **S**i h̄o de? alit de te
disponeret. dimittas p̄ anīa
tua tñ p̄ penitētia. **P**ōt etiā
iniūgi amicis vel p̄ sanguine
is aliqd p̄ p̄nā. si vterqz ac/
ceptat. z si credat q̄ satisfaci
ens sit in statu gr̄e **S**up oīa
em̄ auisand̄ est. vt si debz ali
qd alicui. vel rōe malefici v̄l
cōtractus v̄l depositi v̄l ali
ter declarer b̄i vt n̄ discedat
cum alieno ab h̄o secl̄o. ne ine/
ternū damnet. **E**t de restōne
z legatis ad p̄ias causas pro
anīa sua ita disponat q̄ cito
cogan̄ executores expedire

z nō plōngare sicut sepe z q̄
tidie faciūt. q̄ si noller suffici
enter disponere de restitutiō
ne siēda non est absoluēdus.

Exhortādus est aut̄ ad cō
tritiōnē simul z p̄sidentia di
uine misericōdie exēplo latronis
ex meritis passionis christi.
Si aut̄ h̄i non possit copia
sacerdot̄ q̄uis bonū sit ha/
beri i h̄mōi p̄iculis i mari vi
delicet. bello. v̄l infirmitate
vel morte violenta p̄t laico
cōfiteri. tñ nō est necessariū
quod si fiat z q̄s euadat. tene
tur talis itez d̄ illis oīb̄ pec
catif p̄fiteri. quia n̄ habebat
ille clauēs ecclie. **S**i h̄o i fir/
mus non est in p̄iculo mortis
si h̄z casum excōicatiōis: vel
peccata reseruata ep̄scopo:
debet confessor ire vel mitte
re ad ep̄m si p̄t. p̄ autorizā/
te h̄mōi. tñ modo tali q̄ non
pdat peccatorē. nisi p̄us ille
sibi dederit licentiam noīan
di eū. **S**i h̄o infirmus habz
indulgentiā in articulo mor
tis a papa. appropinquante
morte sic potest fieri absolu/
tio post oīa sup̄dicta p̄ dicta
indulgentia.

Forma absolutionis i ar
ticulo mortis.

Interrogatoriū pars tertia

Misereatur tui rē. Au-
toritate dñi nři iesu
christi et brōz aplo-
rū Petri et Pauli. et dñi nři
Pape. N. et sancte romāe ec-
clesie in hac pte tibi cōcessa
specialr et mihi cōmissa. pce-
do et do tibi plenariā indul-
gentiā et remissionē oīm pec-
catōz tuoz. de quibz ore cō-
fessus es. Hora hān melius
sit dicere. de qbz mō cōfessus
es. an de qbz ore cōfessus es et
corde cōtritus. que nō cōmissi
sti sub p̄textu isti indulgen-
tie in q̄tū clauēs ecclie se ex-
tendunt. que qdem plenaria
indulgētia sit tibi in augmē-
tum t̄utis et gratie et acq̄si-
tionis vite eterne. In nomi-
ne patris et filij et spūs sancti
Amen

Forma absolutōis ab ex-
cōicatione minori.

Ego te absoluo a vin-
culo excōicationis qm
incurristi p̄cipian-
do cū excōicatus in casu nō cō-
cesso in loq̄la: in cibo vel po-
tu et h̄mōi: et restituo te sc̄tis
sacramētis ecclie. In nomīe
p̄ris et filij et spūs sancti amē.
Hora vō q̄ in absolutōe ab
excōicatione maiori debet. p̄-
mo exigi iuramentū. vt. s. iu-

ret stare mandatis ecclesie. q̄
sc̄z ei fient ab absoluēte p ta-
li materia. q̄ facto imponi ei
debēt mādata rationabilia.
vt satisfacciat ei quē lesit vel
damnificauit si potest. si ta-
men p huiusmodi est excōi-
catus. p̄cipue ei iniungen-
duz est ne amplius veniat q̄
illum canonem. vel si fuit ex-
cōicatus ppter verberatōez
clerici nō amplius verberet
Secūdo exutis humeris ab
soluēd⁹ debet t̄berari cū vir-
ga. dicendo ps. Misere mei
deus. vel alium psalmū peni-
tentialem ad quemlibet ver-
sum dādo vnū ictū. Postea
subiungat Ps nř. Et ne nos
Saluū fac suū rē. put pau-
loante sup̄ notatū est. Deus
cui p̄p̄riū ē misereri rē. tādē
habens auctoritatē absoluat
sic dicēdo. Auctoritate oīpo-
tētis dei rē. put sup̄ plene di-
ctum ē.

Forma absolutōis a petis
excōicationis minoris

Et teneris aliq̄ vñ-
culo excōicationis vñ
p̄cipatōis a q̄ pos-
sū te absolueri ego absoluo
te. et restituo te sc̄tis sac̄tis ec-
clesie. In nomīe patris et
Dñi nři iesu christi te absol-

uat. et ego auctoritate quā fūgor
absoluo te a peccatis tuis. In
noīe p̄ris rē. Dia bona quā se/
ceris vel facies: et quicquid pate/
ris vel patieris sit tibi in remis/
sionē peccatorum tuorum omnium. et in au/
gmentū gr̄e et p̄miū vite eter/
ne Amen.

Forma sacramēti baptis/
maris.

Ego te baptizo. In
noīe p̄ris et filij et spi/
ritus sancti amē. Tho.
in. iij. ego et amē n̄ sūt d̄ sub/
stantia sacramēti. tū dici de/
bent ex statuto et consuetudinē
ecclesie. Sz si dubitat. si es
baptizatus n̄ te rebaptizo Si
nō es baptizatus ego te bap/
tizo In noīe p̄ris et filij et spūs
sancti Amen

Forma confirmationis seu
chrismatis dande p̄ ep̄m.

Configuro te signu/
cr̄is et chrismo te chris/
mate salutis. In no/
mine p̄ris et filij et spūs sancti
amē. In frōte des. et cū chris/
mate p̄secrato ab ep̄o. Tho.
in quarto.

Absolutio a peccatis.

Ego absoluo te a pec/
catis tuis In noīe
patris et filij et spūs
sancti amē. oīa p̄o alia sunt ad

bene esse. Tho.

Forma extreme unctionis
et p̄mo ad oculos.

Per istā sanctā uncti/
onem et suā p̄ssī/
mā miscēdām p̄cat
tibi dñs quicquid p̄ visum deli/
quisti: s̄m ordinez frat̄ p̄dica/
tor. vel sic s̄m clericos secu/
lares. quicquid vicioz oculo de/
liquisti. Inungo oculos tuos
isto oleo sc̄tificato. In noīe
p̄ris rē. Tho. in. iij. sed ser/
uāda est p̄or. s. Gregoriana
Et fienda est unctio in sex lo/
cis corporis ad minus. Primo
in vtriscz oculis dicendo vt
supra. Secūdo in vtriscz auri/
bus. dicēdo. p̄ istam rē. vt su/
pra ad illud. quicquid et exinde
sic deliquisti per auditū. vel
auriuz vicio deliquisti. Ter/
cio in naribus dicendo. per
istam rē. quicquid deliquisti
per odoratum. vel nariuz vi/
cio deliquisti. Quarto in ore
clauso. dicendo. per istaz rē.
quicquid p̄ gustum deliqui/
sti. vel quicquid or̄is vicio de/
liquisti. Quinto in vtriscz ma/
nibus ab intra in palmis: di/
cēdo. per istaz sanctā rē. quic/
quid deliquisti per tactum:
vel tactus vicio. Sexto in
pedibus ambobus in parte

Interrogatoriū pars tertia

superiori dicendo. p istā rē. qd
quid deliquisti p gressum vlti-
cessum vel recessum vltimū
vicio deliquisti. Clerici secula-
res addūt seprimū ad liberos
q fieri dicitur vbi est consuetudo. li-
cet nō vtaf ordo p̄dicatoz er-
ga fr̄es. et sit in remibz dicen-
do. p istā rē. qd qd libozū vlti-
p carnis vicium deliquisti. et
dū sunt vnctiōes dicant b̄
vba semel tñ.

Forma consecratiōis cor-
poris christi

Hec ē fm Thō. i. iij.
Hoc est em corpus
meū. enī tñ nō est de
substantia p̄secratiōis. nihilo-
min⁹ tñ non dicitur omitti. alias
peccaret mortalr

Forma p̄secratiōis sanguis

Hec ē em calix sangui-
nis mei noui et et̄ni
testamēti. mysteriū
fidei q p vobis et p multis ef-
fundet in remissionē peccōz.
Omnia em vba hec sunt de
suba p̄secrationis p̄ter enim
fm Thō.

Forma ordinū in pmo

Quī cū sint septē fm
Thō. q̄libz bz! for-
mā suā. Sciēdum ē
fm Thō. i. iij. q tūc sp̄imi-
tur character seu recipit ordo

cum p̄rectū instrumētum
illius ordinis tanq̄ materi-
am ab ep̄o dicēte formā illi⁹
ordinis tāgit manū ordinā-
tis ad illum ordinem.

Forma ostiarij

Hic q ordinant ad
hūc ordinem tradit
ep̄s clauēs ecclie di-
cens. Sic agite q̄si redditu-
ri deo rōnem. p his rebz que
his clauibz recludūt. Archi-
diacon⁹ vō ostium ecclie fa-
cit illos tangere

Forma lectoratus.

Hic tradit ep̄us co-
dicē d̄ q lectur⁹ vba
sicut pphete. vt mis-
sile vlt ep̄lay libz dicēs Ac-
cipite et estote vbi dī lectores
habitu r̄si fidelr et dūote im-
pleueritis officiū v̄m par-
tē cū his q verbū dei ab ini-
stio ministraverunt.

Forma exorcistatus

Hic tradit ep̄s libel-
lū in q scripti sūt ex-
orcismi: vlt illuz vbi
exorcizat aq b̄ndicta: vel ali-
um dicēs. Accipite et omēda-
te memoriez et habetote pote-
statē ip̄onēdi man⁹ sup ener-
guminos siue baptizatos si-
ue cathecuminos.

Forma accolitus

Hic tradit eps cero
ferariū. i. candelabri
dicēs. Accipite cero
ferariū cū cero. ⁊ sciatis vos
ad accendenda luminaria ec
clesie mācipatos. Accipiat
etiā vrceolū vacuū ab archi
dyacono dicēte epo Accipi
te vrceolū ad effundēdū vi
nū ⁊ aquā in eucharistiā san
guinis christi

Forma subdyaconatus.

Hic dat calic vacu
us cū patena ab epo
⁊ vrceol⁹ cū aq. ⁊ ma
nili. i. bacili ⁊ manutergio ab
archidyacono dicēte. Uide
te cui⁹ ministeriū vob tradit
⁊ ideo si vsq nūc fuistis tar
di ad eccliam. ammodo de
bet⁹ eē assidui. Si vsq nūc
fuistis somnolēti: amodo vi
giles. Si vsq nunc ebriosi
amodo sobrii Si vsq nunc
inhonesti. amodo casti. Ob
latōes q̄ veniūt in altari pa
nes ppositiōis appellant. ⁊
ipsis oblatōibz tantū dz poni
in altari q̄ntū possit pplo suf
ficere. ne aliqd putridū in sa
crario remaneat. Palle fo q̄
sunt in substratoria altaris ⁊
alio vase debent lauari. In
alio corporales ⁊ palle. Ubi
aut corporales lotē fuerit. nūc

lum aliud lineamē ibidez
debet lauari. Ipsa aut aq d
bet i baptisterio mergi. Iō
admoneo vt vos exhibeat⁹
ita vt deo placere possit.

Forma dyaconat⁹.

Hic tradit eps libz
euāgelioz dicēs Ac
cipite prātem legēdi
euangelū in ecclia dei taz p
viniis q̄ p defunctis. In no
mine dñi amen. Item epus
ponit manuz sup caput eius
dicens. Amitte in eū quesu
mus spūsanctuz ⁊c. Item
dat ei stolam dicēs. Accipi
te stolam. vt pater in pontifi
cali. In datōne tantū euāge
lioꝝ libri fm Tho. character
imprimatur

Forma p̄s biteratus.

Hic eps tradit cali
cē cū patena ppara
ta. i. cū vino in calice
⁊ hostia in patena. als nō re
cipet characterē fm Tho. si n̄
esset pparata dicēs. Accipi
te prātem offerre sacrificiū
deo missamq̄ celebrare tam
p viniis q̄ p defunctis. In
nomine dñi amē. Itē ab epo
imponit man⁹ sup ordinan
dū. ⁊ oēs sacerdotes cum eo
ibi p̄sentes dicente ipso epo.
Item dilectissimi domi ⁊c.

De restitutōe Liber tercius

ut in pontificali. Petrus de
tharantasia dixit q in iposi-
tione manuū impmat cara-
cter. Primū tñ veri⁹ ē ⁊ com-
muni⁹ fm Tho. si porrectō
ne calicis pparati. Itē inun-
gunt man⁹ sacerdot⁹ cū ordi-
nat ab epō dicēte. Cōsecrare
⁊ sacrificare ⁊c. Itē aptat sibi
stolā sup būeros dicēs Acci-
pite iugū dñi. ⁊c. Itē vestit
eū cū casula. i. planeta dicēs.
Stola innocentie ⁊c. Nota
ergo q si pmū fuerit omissū
id est porrectio calicis ppari
totū debz iterari q si nihil sit
factū. Si hō istud fuerit ob-
suatū ⁊ aliqd de pdict⁹ alijs
fuerit omissum. nullo mō de-
bet iterari ordinatio. sed qd
omissum est debet suppleri
ab epō in alia ordinatione et
interim nō celebret.

Forma sacramti mrimoniū

Non est determinata.
Est autē forma illa
expfissio cōsensus per
vba vñ in alterū iugū. vt
accipio te in vxorem. vl acci-
pio te in virū. vl cū interroga-
tur. si vult talē in vxorez vel
virū ⁊ rñdet q sic. vl si loq n̄
p̄ p scripturā vel alia signa ex-
pmētia p̄sensum.

Finit terciā pars libri se-

cūdi. ⁊ p p̄seqns tor⁹ tracta-
tus sine sūmula de p̄fessorez
cū iterrogatōibz sciendis. Re-
uerēdissimi frat⁹ Anthoni-
ni Florentie archiepi.

Incipit liber

tercius p̄ncis tractat⁹ de res-
titutōibz. Et pmo d̄ restitū-
tionibz in genere in q ponun-
tur viginti man⁹ rapientius
quaz q̄libet habet qnqz di-
gitos seu modos. ⁊ sic sūt cē-
tū modi i q̄bz sit restitutio vl
erogatio. vt patet in scōa p-
te summe. ti. ij.

DE prima

manu feneratoria
pōt intelligi illud
qd habet Apoc. xvij. Vidi
mulierē sedentē sup bestiam
coccineā. i. dyabolū habentē
in manu ei⁹ poculū aureum.
Nec mulier est cupiditas. q̄
in manu id ē in ope vsure hz
diuitias quas sicit. sz si exti-
guis eius sitis. sed solum de
lectatur in videndo. Nec au-
tem habet quinqz modos si-
cut manus habet quinqz di-
gitos. Et primus est in pi-

gnoribz. qñ scz qñ p mutuo
 alteri facto recipit pign⁹ ab
 eo rei mobilia vt vestimētū.
 seu lucrū equi. seu hñdī. aut
 immobilis vt possessionem
 ex qua capit fructum sine lu
 crum non cōputans in sor/
 tem. quod vsura est. nisi i ca
 su cum gener a socero quo/
 usqz habeat ab eo dotes su/
 stinens onera mñimonij acci
 pit possessionē ab eo i pign⁹
 extra de vsur. c. salubrit. Et
 de h diffuse i. ij. pte summe. ti.
 i. c. vi. ¶ **S**ecūdu digitus
 seu modus est in depositōni
 bus. cum. s. qñ depōit pecu/
 niam apud mercatorem vel
 cāpsores vt vta^r ea. saluo tñ
 capitali suo. z cum intēōne
 pncipaliter aliquid pcipien
 di vltra sortem nulla tamen
 facta pactiōe sup hoc: etiam
 vsura ē. xiiij. q. ij. si feneraue
 ris. z de hoc in scda pte sum
 me. ti. i. ¶ **T**erci⁹ mod⁹ in em
 ptionibz z vēditōibz. cū. s. vē
 dit merces vltra iustum pñū
 rōne dilatiōis tps i soluedo
 pñū. z hñsi rē illam intēde/
 bat seruare i futurū qñ tārūz
 qñtū vendit vl pl⁹ sperabat
 valiturū. Silt^r qñ emit rem
 min⁹ iusto pñio. eo qñ antici/
 pat tps solutiōis pñij anteqz

recipiat mercem. vt puta tpe
 veris triticū recolligendum
 Et hñsi dubiū esset vtrum
 pl⁹ minus ve sit res illa vali/
 tura. de h extra d vsur. c. i ci
 uitate. z. c. nauiganti. Et de
 h diffuse in. ij. pte summe. ti.
 i. c. viij. ¶ **Q**uart⁹ in campsi
 nibz et fictis assicuratiōibz.
 vt in cambijs que dicuntur
 p venecias. z cambijs qñ fiūt
 in romana curia p bullis. qñ
 sunt vere mutua cum vsura
 et cum ipsemet sit satisfactor
 simlatus z verus mutuator
 ē. ar. xiiij. q. ij. c. pleriqz. Et
 de hoc in. ij. pte summe. tit. i. c.
 vij. ¶ **Q**uintus in mutui cū
 expñsis lucrī pactiōibz sine i
 pecunia sine in opibz sine in
 alijs que precio possunt esti
 mari. ar. xiiij. q. ij. c. putant.
 et de hoc in. ij. pte summe. ti.
 tu. i. c. vij. ¶ **S**extus rapro
 ria est qñ manifeste rapit alie/
 na. De manu violenta. i. rap
 toria eripit paupem. s. deus.
 Thobie. xv. Et habet qñqz
 digitos seu mod⁹ ¶ **P**rimus
 consistit in vsurpatis domi
 nijs ciuitatum. castrozum et
 villarū. ex qbus omne emol
 limentū quod inde pcipit ra
 pina est. ¶ **S**ecūdu ē in ca/
 lūis iustis. qñ. s. dñs ciuitatē

De restitutõe Liber tercius

ponit collectas ultra debi-
tū consuetudis vel statuti. sui-
tatis indebita opariorū exigit
et nō soluit eis de labore. vel
si ciuitas ē libera qm̄ nō pra-
ra imponit ciuibz. s. nimis ali-
q̄s g̃uant. Tercio ē in peda-
gijs et gabellis illicitis. qm̄. s.
imponit dñi terraz vel ciues
noua pedagia sine licētia pn-
cipis. vel etiā si antiq̄ra vel no-
ua cū licētia nō fiant vial
suas cum tamen possent.

Quart^o in latrocinij^s terre
strib^o v^l maritimis v^l pirat^{is}
q^{ui} discurrūt p^{er} mare p^{er}dando.
ex naufragio etiā in mare p^{er}
secta sibi accipe ad rapinaz
p^{er}inet. Vel etiā de rephsalis
illicitis. de q^{ui}b^{us} in tertia p^{ar}te. ti.
ij. c. iij. z. iij. Quint^o in p^{ro}so
nis capiēdis z v^{er}edēdis q^{ui} li
bere sunt seu christiane. nam
z si pagani v^l saraceni capti
in bello iusto efficiant serui
capiētiū. v^{er}o z v^{er}edi p^{oss}ūt v^{er}
serui z emi. non t^{amen} christiani
debēt q^{ui}sta restitui si p^{oss}ūt.
v^{er}o dicit Aug^{ustinus}. c. iij. q. vi. c. si
res. De his habes i secunda
p^{ar}te summe. ti. i. Dan^o fura
toria ē cum q^{ui}s accipit occul
te aliena nesciente d^{omi}no. Apos^to
eal. Qui furabatur iam nō su
retur sed magis opetur ma/

nſib ſuis. **F**ur videt opari ma
 nſib alienis inq̃ſum accipit
 lucrū de manib alienis. **E**c
 bec man⁹ habet q̃nq̃ digitos
 Prim⁹ eſt in inuētoꝝ detē
 tiōe. q̃n. ſ. q̃s res alteri⁹ inuē
 tas q̃ non habent p̃ d̃relictō
 ſibi retinet. xiiij. q. iij. c. ſi qd
 ⁊ d̃ ſ habes in. ij. pte ſumme
 ti. i. c. xv. Scd⁹ eſt in illicita
 p̃ſcriptiōe. q̃n. ſ. q̃s p̃ſcri
 bit aliena mala fide. ſciens. ſ.
 illa eſſe aliena. nec aliq̃ iuſto
 titlō habuiſſe. c. poſſeſſoz. de
 reg. iur. in. vi. de hoc habes
 in. ij. pte ſūme. ti. i. c. xv. **T**er
 tius ē in rei pignozate. p̃mo
 date vel d̃poſite vſu. ſ. q̃n do
 min⁹ rei nō p̃ſentit. ⁊ tenet d̃
 vilitate iſde habita. ⁊ ſi amit
 teret ex culpa ſua tenet red
 dere. Ray. de hoc in ſcda pte
 ſūme. ti. i. **Q**uart⁹ in occul
 ta rez vſurpatōe. ſine hoc fi
 at a filiis de reb⁹ parentum.
 ſiue ab vxore de reb⁹ viri ip
 ſo neſciente. ſiue a ſeruis de
 reb⁹ dominoꝝ ſuoz. a d̃
 ſpenſatoꝝib⁹. de reb⁹ pa
 tronoz ſuozum. ſiue a diſci
 pulis de reb⁹ maigſtroꝝ
 ſuozum. ſiue ab extraneis de
 reb⁹ alioꝝum. **E**tiam ſi
 hoc facerent dando inde ele
 moſynas pauperib⁹. niſi

In extrema necessitate p̄sticu-
tis. xiiij. q. iij. c. forte. d. hoc
in sc̄da pre. ti. i. p. totū. Qui
tus in religiosa appropriatōe
qñ. s. religiosus aliqd recipit
vl̄ nesciēte p̄lato suo. vl̄ alte-
ri dat. pp̄inq. vl̄ extraneo. vl̄
cū occultat. z vt pp̄ia retiet
acq̄sita p̄ eum. vl̄ data n̄ pa-
rat⁹ sup̄iori libere assignare.
xij. q. i. c. non dicatis. et de h̄
habes in. iij. pre. Dan⁹ bel-
latoria ē vbi. s. rapiunt furta
z rapine z sacrilegia. Danū
suā misit hosti. s. bellādo ad
oīa desiderabilia. Thren. i.
Desiderabilia aut̄ sunt bla-
da. pecunie. edificia. vasa au-
rea templi. z alia ornantia ip-
sum templū. ad qd̄ misit ma-
nū exercitus Nabuchodo-
nosor bellans p̄ hierosolimā
rapiendo. incendendo et de-
struēdo. z hec manus habet
qñq. digitos seu modos. vi-
delicet. Primus est cū dñs
vel cōmunitas aliq̄ assumit
iniustū bellū. nam q̄ ad h̄ cō-
currūt adiuvando. p̄sulēdo.
coopando: de omnibz dānis
illatis aduersarijs etiāz si ni-
hil pueniret ad eos tenent sa-
tisfacere. xiiij. q. v. c. nō sane. i.
fi. Scōus est q̄ tenet d̄ oī-
bus dānis et expensis quas

patiunt subditi sui qui inuo-
luntarij sunt et coacti. nam vl̄
tra expēsas q̄s faciunt aliqñ
ab aduersarijs debellant. et
capiunt ipsi z bona eoz. Ua-
rius est em̄ belli euēt⁹. vt. c. si
culpa. extra de iniur. z dā. da-
to. Terci⁹ ē qz q̄ bz iniustū
bellū ea q̄ capit z destruit: vl̄
hoc facere p̄mittit suis. sicut
cōiter faciūt satisfacere tenet
xiiij. q. i. c. militare. bona au-
tē capta iuste ab inimicis q̄
debent cōdiuidi occultando
z retinēdo sibi furatur. xxiij.
q. v. c. dicat. Quart⁹ ē cum
iuste bellans rapit bona ec-
clesiaz nō incastellataz. aut
bona cl̄icorū p̄rie partis. vel
etiā viatores pegrinos et ali-
os innocentes. dis. lxxxvi. c.
singulis. Quis⁹ ē qñ habet
iustū bellum ex sua inertia z
crassa negligentia non defen-
dit suos cuz posset. z p̄cipue
cum est conductus mercede
ad bellandū. z similiter cum
posset debellare inimicos. et
sic sinez facere guerre. vt pl⁹
lucreretur ex duratione p̄liij
vel quia corruptus ab aduer-
sarijs non fideliter gerit ne-
gocium tenetur. extra de in-
iur. z dam. da. c. si culpa. z d̄
bis omnibz habes in. iij. pre

De restitutōe Liber tercius

ti. iij. c. de bello. **D**an^o dā
nificatoria. **D**icit puer. xvi.
Si man^o ad manū fuerit nō
erit inocēs man^o. vt qñ vna
man^o nō sufficit ad vnū op^o
alia inuat. sic aliqñ si vn^o nō
sufficeret ad rapiendū vl furā
dū vl dānificandū alium: et
tūc adhibet a diuorziū alter.
et hec est man^o ad manū adiū
cta. et talis qñuis nō sit pñci/
palis vel nil pueniat de rāpi/
na vel dāno ad eū tñ tenetur
Et qñ nō est inocēs sed i cā
Et hec b; qñq; digitos. qui
pñnent in b; vsu. **I**ussio pñ/
liū pñsensu palpo recursus.
Prim^o est cū qñ mādāt fieri
rapinā. furtū. vsurā vl aliud
damnū. et ex hoc sequit effe/
ctus damni. qñ alis nō fuiss;
factū. talis tenet insolidū etiā
si nil puenit ad eū. **S**ic et tu/
tor curator et pcurator et fa/
ctor qñ p pupillis vel p alijs
faciūt ptractus vsurarios te/
nent. si illi p qñ fecerūt non
satisfaciāt cum sint pñcipali/
ores. **S**ecūdus qñ pñsultat
ita qñ ex illo sequit damnum
quod alias nō fuisset factuz
talis etiā tenet insolidū. etiā
si nil puenit ad eū. **S**i autē
fuisset factū etiā sine illo. con/
silio. et aliqd plus factuz est:

ad illud plus tenet. **I**nno. et
Dosti. **T**erc^o est cōsensu. s.
coopatiōis. nō mēpīs tñ. pu/
ta qñ vn^o vl plures faciūt a/
liqd furtum vl dānū simul.
ita qñ vn^o nō faceret sine alte/
ro. tenet qñlibet insolidū. **S**ec^o
cum etiā sine illo factū fuiss;
tamē cū alijs se reppit ad dā/
nificanduz. tunc eū tenet solū
de dāno illato per euz qñ etiā
est mediator scienter alicui^o
ptract^o fraudulēt vt sensa/
les tenent tales de damnis.

Quart^o est palpo. s. cū quis
adulādo seu laudādo aliqñ
de furto vl de damno scilicet
qñ sit strēnuus. et ex b; inducit
eum ad faciendū malū qñ alis
nō fecisset. et idē si detrahen/
do eū ad hoc inducit. **Q**ui/
tus est recursus. i. cū qñ rece/
prat fures et dānificātes et ex
hoc sequunt damna. vl etiā
rapinā rē cū querit. et ipse occi/
tat. ppter qñ nō pōt recupa/
re. **O**fficialis etiā qñ pñt sine
sue pñone piclo obstare ne fi/
at damnū vl rapina. vl ma/
nifestare fures et ablata et nō
facit. tenet hoc. **T**ho. Alber/
tus. **P**e. **R**ichard. in. iij. dist.
xv. **I**nno. **R**ay. et **B**uil. **D**e
his in. ij. pte sūme. ti. i. ca. xij
Dan^o participatoria. scz

de re furata vel vsuraria. 7 d
hoc pōt intelligi illud Jone
iij. Recedat vnusq̄sq̄ ab ini
q̄tate que in manu sua ē. Et
hec habet q̄nq̄s digitos.

Primus est participādo de
huiusmodi per donatōnem
talis em̄ cui donat cū h̄ scit
debet reddere dñō ei⁹ rez ab
latā. donū autē datū ab vsu
rario cum oīa bona sua sint
obnoxia restitutiōi. tenetur
etiaz reddere vel sibi vel his
potius quib⁹ vsurari⁹ habet
restituere. Secund⁹ ē p vi
ctitationē. Familia ei rapto
ris vel vsurarij vel vxor vel
fili⁹ q̄ nō habent nisi de rapi
nis vel vsuris tenent satiffa
tere de cōsumptis. sed hūdo
etiā alia bona comedēdo vel
vtendo reb⁹ male ablati in
p̄ma specie tenet de eo quod
psumit Ray. Tercius est p
dotationē: filia em̄ que dota
tur per eum qui non habz ni
si de vsuris. vl̄ alias male ab
latis. marit⁹ q̄ hoc nouit nō
potest recipere dotem. 7 re
ceptam tenet restituere credi
torib⁹ soceri. 7 ipsa etiaz filia
mortuo marito tenet restitui
ere dotes. Ray. De h̄ in. ij. p
te summe. ti. i. c. xij. Quart⁹
est participādo d̄ re rapta vl̄

furata per emptiōem. q̄ em̄z
emit talia scienter vel ignorā
tia facti crassa tenet restituere
re cum inuenit dominuz rei
vel paupib⁹ erogare si illum
ignorat. Si etiaz talia emit
phabiliter estimans esse v̄e
ditoris. postea sciēs fuisse ab
lata tenet nihilomin⁹ domi
no reddere si cognoscit. vel
paupibus rem vel p̄ciū ero
gare si non inuenit. Ray. 7 d
hoc in. ij. pte summe. ti. i.

Quintus p legatum vel he
reditatē. Intelligit enim
hereditas d̄ducto ere alieno
Heres ergo vel legatari⁹ ei⁹
cuius bona sunt obnoxia re
stitutioni. vel ex contractu.
vel ex q̄i maleficio furci frau
dis 7 vsure. 7 h̄mōi. vl̄ quasi
omnia tenetur restituere d̄ ta
li hereditate vl̄ legato. extra
d̄ vsuris. c. Michael. Da
nus sacrilega vicz vsurpatō
circa sacra 7 eccl̄astica. Job
xv. Tendit aduersus deum
manum. scilicet sacrilegam.
Nec est manus sacrilegi Ri
chanoris quam extendit cō
tra templum dei. cōminatus
ipsum funditus destruere. sz
ipso occiso suspensa est lin
gua a Iuda Nachabeo cō
tra templum. vt habetur. ij.

De restitutōe Liber tercius

Dach. xv. et hec hz quinqz digitos. **P**rimus ē cū auferūtur sacra vt calices et paramēta. cruce. reliquie. et alia bñdī. **S**cōs ē qñ auferūt aliq. et si nō sacra tñ d loco sacro. vt i ecclia. et d vtroqz. xv. ij. q. iij. c. qñs. **T**erci⁹ ē qñ sit incendiū vel effractio i loco sacro. i. liuriose tenet etiā satisfaccere. vt etiā iſerūt alia dāna ecclīe vel psonis ecclēsiasticis. vt erigēdo gabellas et pedagia. extra d censi. c. qñ. qñ. in. vi. aut i ponendo collectas. extra de iniur. et dā. dā. c. aduersus. aut faciēdo rep/salias psonas ecclēsticas c. et si pignoratōes. extra d i iur. **Q**uart⁹ ē cū clerici male tractant bona ecclīaz. dilapidādo indebite. alienādo in pompas et lasciuias expēdendo. consanguineos dicādo. xij. q. ij. c. nullus. et bona debita paupibz vt clericis vt repationi ecclēsie subtrahēdo debet restituere. **Q**uit⁹ cum subtrahūt legata facta ecclīis. xij. q. ij. c. qñ oblatōes vel non solunt decime vbi consueuerunt solui. vt cū nō est legitime in beneficio constitutus. s3 p intrusionem vt p symoniam. vel habz aliqd

impedimentū irregularitatē tenet em fructus pceptos restituere. de regu. iur. li. vi. **D**e his in. ij. pte summe. ti. i. **S**cōs in iuste iudicatoria **B**eat⁹ q excutit man⁹ suas ab omni mūere. **I**saie. xxiij. s. obsequij. pecunie et laudis. p munera em frēqnter p uertit iudiciū. et hec man⁹ hz qñqz digitos. **P**rimus est qñ iudex seu qñcunqz official dat iniustam sententiā ex certa scientia quacunqz de causa. siue odio. siue amore. siue corruptione pecunie. et talis tenet de omni damno et inter esse pti lese. **R**ay. xi. q. iij. c. qñ tuor. **S**cōs est qñ ex ignorantia crassa pfert iniustam sententiā. nō ei debebat se ponere ad id ad qd nō erat idoneus cum piculo alteri⁹. se/cus si decept⁹ psilio assessoris q putabat idone⁹ ex malicia vt ex ignorantia crassa male psulētis tūc tenebit assessor pti d expēsis fm **R**ay. **T**erci⁹ ē qñ ex notabili negligētia prulit iniustā sententiā. puta qz noluit laborare ad legendum in libris quod potuisset inuenire. et videtur etiam teneri. vt. c. si culpa. extra de iniur. **Q**uartus qñ

recipit pecuniaz p iudicādo
vl non iudicādo aut bñ aut
male. Ray. etiā talē pecuniā
sibi retinere n̄ p̄t. s3 paupibz
dare vl reddere dāti. Qui/
tus cū n̄ vult iudicare z da/
re sententiā put p̄t z debz. ne
displiceat hñti iusticiā. aut
vt dānificet ius habētē. z ta/
lis tenet si pars postea amit/
tat iustā cām. vel si remittat
penas vel diminuat iniuste
cum nō posset teneretur cōita/
ti. si auerit penam iniuste te/
net ei q̄ soluit. Tho. et Ray.
De his in. ij. pte summe. ti. i.
c. xij. Danus in iudicio i/
iuste assistoria. De B. Ne iū/
ges manū tuā vt p impio di/
cas falsuz testimoniū. Ero.
xxij. z Isa. xxi. Erui te op/
p̄sum de manu calūniariz.
Et hec bz qñqz digitos fm
q̄ qñqz genera hoim ibi con/
currūt. s. aduocat⁹. iuricon/
sultus. actor z pcurator. test⁹
z re⁹. Prim⁹ gest aduocat⁹
q̄ si scienter assumit ad ofen/
sandū iniustam causam ob/
tinēs vicoriam cause. de oī
dāno tenet aduersario si cli/
entulus non satisfecit. Tho.
ij. ij. q. lxxi. Si vō nō obriet
tenet clientulo de expensis.
qñ vicz dixit sibi causam eē

iustā. cum al's ille nō litigat/
set. S3 si assumit cām iustā
z ex crassa ignorantia vl no/
tabili negligētia pdit. videt/
teneri clientulo de dāno suo.
c. si culpa. extra d̄ iur. z dā.
Secundus iuriscōsultus
si scienter p̄stat malum cōsi/
lium vel fraudulentū. vnde
ius habens pdit causam. si/
ue sit ille cui cōsultat sine alē
tenet de damnis inde secur⁹.
si vō fideliter p̄sultat vt scit n̄
tenet. vt. c. nemo ex p̄silio. de
reg. iuris. li. vi. **T**ercius ē
actor z pcurator qui accusat
aliquē falso crimie vel perit
indebituz scienter tenet d̄ oī
damno quod ide recipit etiā
aduersari⁹ d̄ expensis. Tho.
ij. ij. q. lxxij. Quartus est re/
us si negat veritatem d̄ qua
iuridice interrogat negādo i/
debitum pecunie tenet actor/
ri. negando aut crimē vnde
sequitur accusatori mors vl
mutilatio vel alia pena. vel
fatigando scienter appellari/
onibz vel dilatoribz tenet
ad arbitriū boni viri Qui/
tus testis si ex falso testimo/
nio eius scienter facto actor/
vel re⁹ icurrūt aliqđ dānū i/
iuste tenet tal' i soliduz. extra
de iur. c. si culpa. z si accipit
o

De restitutōe Liber tercius

pecuniā p testimonio feren/
do etiā vere tenet illā paup/
bus erogare. xiiij. q. v. c. nō
sane. Et d' his oibz in. ij. pre
sū. ci. i. c. xij. **Dan^o** frauda
toria. Job. xxxi. In manibz
meis nō adhesit macula. s. frau
dis. Et hec bz qnqz digitos
seu modos. **Prim^o** ē in rez.
qdditate. dū. s. vna suba vē/
dit p alia. vt vinū limphatū
p puro. **Auz** v' argentū ar/
chimiātū p puro. 7 bmdōi.
Secd^o est in qntitate. vt cuz
dant diminute mēsure v' pō
dera. puta vncie. xi. p libra.
vel in vasis de vino. oleo. tri
tico 7 bmdōi. vel in cannis de
pāno laneo. lineo 7 bmdōi.
Terci^o ē in qntitate. vt cū ven
ditur res defectuosa. vt vinū
vel caro corrupta pro bona
animal viciosa; 7 claudicās
p sano nō diminuēdo d' pre
pcio; 7 mltō magis qūi^o esset
vendēdo rem nocivā et picu
losam homi. **Quart^o** ē in p
cū ineqlitate. vt cum vendit
res plus iusto pcio q̄ valeat
scienter. v' cū multo minus
pcio emit qz venditor nō co
gnoscat rē. vel qz ducit mari
na necessitate. **Quis^o** est in
gabelle debite v' pedagij sō
tractiōe. vicz qz occulte itro

ducit rē ad ciuitatē vel asse
rit eē p alio. v' minoris qnti
tatē vt min^o soluat. hi oēs te
nent satisfacere. fm Tho. ij.
ij. 7 Ray. **De his oibz habet**
in scda pte sum. ci. i. **Dan^o**
falsificatoria. Job. v. Qui
dissipat cogitatōes maligno
rum ne possint manus eorū
implere qd ceperūt. manife
stando. s. falsitates eorū. Et
hec habet qnqz digitos vel
modos. **Prim^o** est in pon
deribz et mēsuris faciēdo fal
sas monetas. vel eis vtendo
falsis et diminutis in vden
do et emēdo mēsuris excessi
uis tenet etiā talis de dānis
inde secutis illis talibz. **Se
cundus** est i falsis monēt fa
bricādo eas falsas v' incidē
do. aut falsatis 7 diminutis
p legitimis sciēter vtēdo. v'
tra pctm tenet de dānis les.
Terci^o est in bullis aplicis
falsatis. vel p subreptionem
obtētis. cū. s. expressum ē fal
sum in supplicatione obmis
sum illud exprimēdo. q̄ enar
rato non obtinūisset. **Bene
ficiū** em̄ vel grā sic obtēta nō
valet. vnde tenet satū facere
de emolimēto per ipsas ob
tento. **Quartus** est in instru
mentis 7 scripturis falsifica

ris. vt testamētis in q̄bo scri-
bunt legata aliter q̄ dispo-
natur a testatore. vel sc̄pture
vbi apparēt debita ⁊ cassant
⁊ bñōi. **Quint⁹** ē in falsis
partib⁹. vt cū mulier ꝑcipit
ꝑ adulteriū. vñ supponit sibi
alienū partū q̄ tenet de oīb⁹
q̄ ꝑsumit filius putati⁹ de
bonis mariti. ⁊ d̄ his que vt
filio legitimo sibi de heredi-
tate relinquerent. c. si culpa.
extra de iniur. ⁊ de his in. ij.
ꝑre sū. ti. i. c. xviij. **Dan⁹** ꝑ
dicioia. De qua christ⁹ **Lu.**
xxij. **Ecce man⁹** tradētis me
cū est in mēsa. **Nō** em̄ sit ꝑdi-
tio nisi ꝑ familiares. **Et** hec
habet q̄nq; digitos. **Prim⁹**
est in castris popul⁹ ⁊ terris.
qñ. s. q̄s aufert a legitimo dñō
⁊ dat ꝑdicioie alteri q̄ ibi ius
non habet. talis tenet de oī-
bus damnis inde secutis

Secū est in ꝑsonis qñ q̄s
tradit dñm suū vel amicum
in manus inimici occidendū
vel redimendū vel impediē-
dum a negocijs suis tenetur
illis ad omne interesse. **Ter-**
cius in reb⁹ quādo pecunias
vel alia bona sui dñi vel ami-
ci procurat deuenire ad ma-
nus inimicorū. aut cum asso-
ciat se cum aliquo vt ducat

ad locū vbi spoliēt. **Quar-**
tus est quando secreta reue-
lat sui domini vt damnificet
vel aduocatus secreta causę
quam defēdit aduersario ꝑā-
dit vt se possit d̄fendere tene-
tur de damnis. extra d̄ iniur.
c. si culpa. **Et** de his in sc̄da
ꝑte sūme. ti. i. c. xxij. **Qui-**
tus sc̄z cum quis vñtur in si-
dij⁹: non seruando pacta ꝑ-
missa: etiam si esset hostis: dū
modo ⁊ ipse ei seruat fidez et
non als. vt. xxij. q. i. c. noli.

Danus symoniaca. **Et** d̄
bac. ij. **Regū.** xij. **Quicūq;**
volebat implebat manū suā
s. pecunia quam dabat. ⁊ sic
bat sacerdos. **Et** hec habet
quinq; digitos. **Prim⁹** est
accipe pecuniam vel alia r̄pa
lia ꝑo sacramētis aut bene-
ficijs conferendis. vel colla-
tis ꝑ modum ꝑeciij non ꝑ
modū elemosyne. ⁊ talem pe-
cuniā retinere nō potest. sed
paupibus debet erogare. vñ
ecclesie in cuius iniuriāz da-
ta est. **Tho.** ij. q. c. **Secū-**
dus accipere pecuniam ap-
ꝑeciatiue ꝑo alijs reb⁹ sa-
cris. vt ecclesijs. altaribus
consecratis. aqua baptisma-
li cōsecrata. oleo sancto. ⁊ re-
liquijs sanctorū. sepulturis

De restitutōe Liber tercius

loci sacri iure patronat⁹. in-
gressu religionis ⁊ hmoi. tal
pecunia n̄ pōt retineri. s̄ op
tet paupib⁹ eā erogare. v^l ec
clesie p q̄ cōmissa ē symonia.

Terci⁹ est p spūalib⁹ eper-
ciū. vt p p̄dicando. orādo
visitādo. eligēdo. cōfirmādo
a correptiōe desistēdo. curaz
anīaz exercēdo. p̄secrādo et
hmoi alia. recipiēdo pecuni-
am extractiue v^l p̄sonalr. vel
app̄ciatiue tenet paupib⁹
erogare. v^l ecclie i cui⁹ inui-
riā data ē. s̄ p modū elemosi-
ne sibi retinere p̄t sic data

Quart⁹ est qū accipit bñfi-
ciū simplex vel curarum aut
dignitatem symoniace. qz te-
net resignare. ⁊ fruct⁹ ide p-
ceptos restituere etiā p̄sum-
ptos. deduct⁹ expēsis factis
i vtilitacē bñficiū illi⁹ etiā p
fructib⁹ colligēdis.

Qui-
tus ē de mediatorib⁹ ad p̄cu-
randū officium vel bñficiū
ecclesiasticū. v^l aliqđ spūale.
bi tenent pecuniā p̄pt h̄ rece-
ptā paupib⁹ erogare. **Dec-**
oia Tho. ii. q. c. Raym. et
Inno. De bñfi. ii. pte sū. ri. i.
c. v. p totū. **Dan⁹** impedi-
toria. Eccl. xii. **Ue** duplici
e orde ⁊ manib⁹ malefacienti-
bus. i. i. impediētib⁹ bona ali-

oz. **Et** hec b̄z qnq; digitos
Prim⁹ est qū qđ impedit ali-
quē a p̄secutiōe alieni⁹ offi-
ciū vel bñficiū. ⁊ si iā illō erat
p̄secut⁹ ⁊ possidebat et iuste
procurauit auferri sibi tenet
satisfacere i totū. **Si** pō nō
dū erat cōsecutus sed in via
habēdi tenet ad arbitriū bo-
ni viri. **Tho. ⁊ Rich.** in. iiij.
dist. xv. **Secūds** ē qū im-
pedit fruct⁹ p̄uētuos alicu-
ius agri v^l vinee. vicz effodi-
endo semina. d̄struēdo vine-
as. arbores ⁊ hmoi. q̄ tenebi-
tur ad q̄ntū estimant fruct⁹ i
illo dubio valituri. **Tho.** in
iiij. **Tenēdo** etiā colūbarias
et non sufficienter pascendo
colūbos. vñ de dānū inserūt
feminib⁹ v^l fructib⁹ tenet de
damnis. **De. de pal.** in. iiij.

Terci⁹ est de his q̄ faciunt
statuta v^l capitula. ne vsure
solute possint repeti. vel q̄
possint homines cogi ad sol-
uendū. et q̄ iudicāt fm ea. v^l
etiam sine statutis dāt snīaz
q̄ soluant vsure v^l solute nō
reperant. bi tenet ad restitūē-
dum eas si vsurarij nō resti-
tuant. **Impediunt** enīz resti-
tutōez. xi. q. ii. c. qui p̄sentit
Quartus ē de his q̄ dant
l̄sas emuntorias v̄bitorib⁹

iniuste ne possint cogi a cre/
ditoribz ad soluēdū eis cum
possint. hī tenent illis d illis
dānis. **¶** Quir⁹ est d iniuste i
pedientibz ne qd possit exeq
negocia sua honesta occultā
do instrumēta v^l scripturas
p q manifestat ius suū. v^l i/
pedientes ne dō accedat ad iu/
dicem ecclesiasticū in cā q pōt
vbi sibi faciet iusticiā vel ali/
ter iniuste z maliciose impe/
diens iter suū ad iudiciūz
v^l ad negocia sua vñ recipit
dānū. z de his tenet. **Da/
nus** lusoria. De q pōt intelli/
gi illud Job. xxxi. Si id est
nō osculat⁹ sum manū meaz
in abscondito. **Lusor** em̄ cū
vicit attribuit man⁹ industrie
vñ aliqñ osculat eā vt cāz lu/
cri. Et hec bz qnqz digitos.
¶ Primus cum decipit in lu/
do. videlicz p falsos rayillos
aut cartas. dicēdo mēdaciū.
z sic vincit. tenet em̄ restitu/
ere de pcepto. **¶** Scdus ē qñ
vincit alijs qui alienare non
possunt. vt sunt serui. filij fa/
milias. pcpue pupilli. vxo/
res. religiosi. z bñdī. hec op/
tet restituere illis q hñt curā
illoz. **¶** Tercius qñ vincit ei
quē inducit ad ludēdū mul/
ta importunitate cū non vel

let ludere. vel volentem a lu/
do recedere inuitū detinet te/
net restituere. **¶** Quart⁹ qñ
vincit in locis vbi phibet lu/
dus. z p leges mādāt fieri re/
stitutio. q n^o p dissuetudinē
sunt abrogate. z tunc etiā te/
net restituere p dēti fm **Tho.**
ij. ij. q. xxiij. **Rich.** i. iij. **Ray.**
Juno. z alios. **¶** Quir⁹ ē qñ vi/
cit in locis vbi nō phibet lu/
dus. vel si prohibetur leges
sunt abrogate p contrariāz cō/
suetudinē. z tunc debet pau/
peribz erogare. **Utz** pō n de
necessitate vel de honestate
vide i. ij. p^{re}sum. ri. i. c. xxiij.
d ludo. vbi plene. **¶** Dan⁹ lo/
cationis z pductōis vicia/
toria. De hac **Deute.** xxxij.
¶ Videbit q infirmata sit ma/
nus. i. deficiens opus in lo/
cando z pducēdo. Et hec bz
qnqz digitos. **¶** Prim⁹ qñ qñ
locat alteri rem viciosam sci/
ens. vt equū claudicantē v^l
domū ruiturā. q tenet de dā/
no inde secuto illi tali. **¶** Se/
cundus est quādo nimis no/
tabiliter exigit precium d re/
locata. domo. agro. veste. et
bñdī. vel qñdo auferet ab eo
rem locatā sine cā rationabi/
li ante temp⁹ conuentum. te/
netur em̄ ei de damno. **¶ Ray.**

De restitutōe Liber tercius

Tercius qñ pducit qñ ali
um ad opandū nimis p
cio notabiliter. vñ obitā mer
cedē nimis tardat dare cum
potest. vñ ille recipit dam
num. vel loco pecunie debi
te: dat sibi res qñ oportet eum
vēdere minori pñcio qñ dñ ba
bere. **Quart⁹** si cōduct⁹ ad
opaz ex festinātia vñ negligē
tia nō fideliter est opatus et
bene. vñ sequit dānū sue rei.

Quint⁹ qñ male tractauit
rem sibi locatā. vt domū vel
agrū pmitēdo destruere. vt
equos boues et hmōi nimis
fatigādo. et hmōi tenet talis
de hmōi damnis ad arbitri
um boni viri. Ray. i. summa
Uasall⁹ autē q bona q bz in
feudū a dñio male tractat ex
malicia vel negligētia: tenet
de damnis. Et de his in. ij.
presum. ti. i. c. xv. **D**anus
turpiter lucratoria. dñ q Isa.
i. dñs ait. **D**anus vñ plene
sūt sanguine. i. turpib⁹ lucris.
Et hec bz qñq digitos.

Primus ē lucrū ex ope car
nali. vt meretricio. lenocinio
pccubinaru: adulterio. et hu
iusmodi. **S**ecund⁹ est ex ar
te vel actu pñbitō lucrari.
vt ex arte mētuādi vñ facien
di sagillos. cartas. fucos. tor

neamēta. bistrionatu turpē:
seruicōdo vsurario i nūerādo
pecuniā ad vsuram. et scribē
do et hmōi. in faciēdo diuīa
tiones. incātarōes. et hmōi.
in scribēdo istrumēta i frau
dem vsura rū. **T**erci⁹ est lu
crando tpe pñbitō. vt die
bus festiuis vendēdo et emē
do sine necessitate scribēdo l
alia opera ob lucrū faciēdo.

Quart⁹ ē negociari in locis
pñbitis. vt in ecclesijs ven
dendo vel emēdo. vel etiam
mittēdo ad terras saraceno
rū: vñ portando arma vel li
gnamina vñ victualia: et que
cunq mercimonia sine licen
tia pape. teneatur illud qd lu
cratus est et tā tūdem de suo
mittere in subsidū terre san
cte. **Q**uintus est ex intētiōe
mere cupiditatis vacare ne
gociationi. vñ intētiōe itro
ducēdi caristiā. bi oēs debēt
acquisita pauperib⁹ erogare
magis tñ ex honestate et cō
cōsilio qñ ex necessitate. xliij
q. i. c. qui habetis. et de his .
secunda parte summe. ti. i. c. l.

Danus detractoria.
psal. **E**rue scz deus de ma
nu canis. id est detractoris
aiam meā. id est vitam. **P**ro
uerbiozū. viij. **D**ors et vita

in manibz stractorie lingue
Et hec habet quatuor digitos.

Primus est cum quis scien-
ter accusat aliquem de falso et
conuictus de crimine condempnat
talis ei tenetur satisfacere. non
quod deprehendo falsitatem post
quam est punitus reus: quia si-
bi imminet periculum perfor-
ne. et illi iam punito non satis-
faceret. sed aliter ad arbitrium
boni viri ante satisfacere debet
quam puniat. debetque deprehendere
falsitatem: vel desistere ab ac-
cusatione. **S**ecundus est qui
extra iudicium infamat ali-
quem de crimine sciens non
esse verum. vel nesciens si est
verum. et tenetur illis quibus
dixit declarare se falsum di-
xisse. nisi sibi ex hoc immine-
ret magnum periculum vite. et
huiusmodi. nam tunc aliter
put potest debet satisfacere.
vel cum libellos falsos su-
per crimine de eo componit
vel cantilenas. quod peius est

Tercius qui ad aliquod crimen
missum vere ab alio aug-
mentum aliquid aliud notabile. quod est
falsum. et cum dicit se vel ali-
um turpia colloquia vel ge-
stus habuisse cum aliquo. sed etiam
carnalem copulam. vel etiam
cum alij dicunt de eo turpi-

tudines cum aliqua agere ta-
cer studioso. vel aliqua signa-
facit ut credant verum esse quod
non est. et talis tenetur ad de-
clarandum falsum esse. **Q**uar-
tus est cum dicit aliquod cri-
men alterius referens se au-
diuisse quod occultum est. et
ignoratur si est verum. et ta-
lis quomodo satis facere de-
beat: habes in capitulo sequen-
ti. §. iiij. **Q**uintus est cum di-
cit crimen alterius verum prope-
ratum: sed occultum. et talis de-
bet etiam famam restituere p-
ut potest. vel etiam cum dicit
contumeliā in presentia alio-
rum: et talis debet petere ve-
niam. vel aliter se cum eis re-
conciliare. **D**annus persone
lesoria **D**ichee. vij. **U**ir fra-
tres suū venat ad mortem. ma-
lum manuum suarum dicunt
bonum. **E**t hec habet quatuor
digitos. **P**rimus est aufe-
rendo vitam occidendo ali-
um iniuste. id est extra iudi-
cium ordinarium. et talis te-
netur prout dicitur in ca. se-
quenti. §. i. de damno inde se-
cuto. **S**ecundus est mu-
tilando membrum iniuriose. et
tenetur de expensa in medi-
cis et de lucro perduto. si ex mu-
tilatione non potest laborare

De restitutōe Liber tercius

Tercius est vulnerādo vel p/
curiēdo et sic tollēdo sospita
tē. et tenet ad dāna inde secu
ta ei. **Quartus** incarcerādo.
et sic tollendo ei libertatē qđ
faciendo absq; rōnabili cau
sa tenet de dāno qđ inde seq
tur. sec^{us} si facit qz est ei debi
tor vel sibi citi^{us} soluat. **Qui
tus** cū mittit i exiliū v^{el} cōfi
nia iniuste. et p^{ro} aufert ei pa
triā. et oē dānū qđ inde reci
pit. qđ cōiter est mltū. et tene
tur ei satisfaccere. **Dannus**
aliaz pdatoria. et de hac **Sa
pien^{ti}**. i. Impū manib; et ver
bis mortē accersunt. Et ha
bet qnq; digitos seu modos
Primus est qñ volētes igre
di religionē ad seruiēdū deo
aliq; reuocat. vel tā igressū
psuadēdo educit. tenet hic il
lū reducere qñtū in eo est vel
se v^{el} aliū ponere in religiōe.
fin^{is} Pe. de pal. **Secūds** qñ
qđ psuadet alicui aliqđ cri
minale blādendo vt decipi
at. et mltro mag^{is} qñ qđ aufere
alicui virginitatē extra m^{at}ri
moniū. et debet eam ducere i
v^{ir}ozem. vel eam dotare si p^{ro}
de hoc infra **Tercius** ē qñ
qđ suo sermōe trahit ad erro
rem fidei vt faciunt heretici
disseminātes falsam doctri/

nam. et hi tenent reuocare.
Quartus ē cū plati v^{el} patres/
familias ex sua negligētia p
mittūt suū gregē p^{ro}ire. nō cor
rigētes et admonētes. et mul
to pl^{us} cū suis mal^{is} exēpl^{is} eos
ad mala puocant. tenent em
eos corrigere. ij. q. i. c. scelus

Quintus cū boies suis pra
uis actib; alios scandalizāt
vt m^{ul}ieres suis ornatibus et
alijs tripudijs ac ludis rixis
ac blasphemijs. et hi debent
satisfaccere p^{ro}nia et bonis acti
bus edificādo qđ p^{ro}us scāda
lizauerant.

Capitulu^m scđm de restitu
tionib; in qđ ostēdit qđ qñtū
et qđ sit restituendū et qđ ordi
ne.

O **Irca** au
tē ipam restitutōez
sunt octo videnda
que in hoc versu p^{ro}inentur.
Quis. quid. vbi. per qđ. cui
cur. quō. qñ. **Et** qz d^{icitur} primo
dictum est sup. ca. i. §. ij. et se
ideo primo omisso videndū
est de alijs **Quantū** igitur
ad secundū. s. quid sit restitu
endū et qñtū. **Sciendū** qz ab
latum si potest. xiiij. q. vi. ca.
si res. et si est aliquid fructi
ficāz etiam fructus eius. v^{el}

aliē fatissaciendū qñ id re/
stitui nō pōt. **S**z p hmoi de
claratōne sciendū qd damnū
potest qdrupl'r iferri. **P**rio
quo ad animam auferēdo ei
vtutes infusas et morales.
Secūdo quo ad corpus in
ferendo ei lesiones corpales.
Tercio quo ad honorē z fa/
mā per vitupatiōes pbales.
Quarto qd ad substantiā per
actōes criminales. **Q**uan
tum ad pñū notandū est qd
qñis nemo possit esse causa
sufficiens peccati alteri. nē
p conseqns ei auferre vtutes
directe z efficaciter. qz volū/
tas cogi non pōt vbi pñstet
pctm. ppter qd dicit **A**mbro.
Non est qd cuiquaz nostram
ascribam⁹ erumnā. nemo em
tenet ad culpam nisi ppa vo
luntate deflexerit. xv. q. i. ca.
non est. **P**otest tñ aliqs esse
alteri occasio magna pecca/
ti. **E**t decretal' dicit. **Q**ui oc
casionēz damni dat damnū
quoqz dedisse videt. c. si cul/
pa. extra de iniur. z dam. da.
Potest aut aliqs esse occasio
damni alterius qdrupliciter.
Primo verbo suo inducēdo
aliū ad peccatū. et sic qd indu
cit aliū ad malū suadēdo cō/
sulendo pñpiendo id qd est

mortale est occasio pñitiōis
illius. qz p hoc auferunt illi
gratia z vtutes ab anima.
Unde **A**ug⁹. **S**i fratri tuo
male psuades. occidis. s. illū
quo ad animā. de pe. di. i. ca.
noli. **E**t talis dānificās fm
Sco. in. iij. tenetur restituere
damnū modo sibi possibi
li. s. inducendo eum efficaci
ter ad penitentiā z ad virtu/
tes siue act⁹ virtuosos. **E**t
si sola inductio p vba n̄ suffi
cit. qz facili⁹ ē puertere qd cō
uertere tenet qñqz potest p
orōnes suas z ab alijs pcur
ratis. z p alioz suasiōes ef/
ficaces. dū tamē illis n̄ pdat
pctm occultū pñdicti. **Q**uā/
tū ad secūdū. s. reuocādo ali
que a meliori pposito fit s
damnū alteri cuz reuocat eū
a religione in qua pfecti⁹ vi
uit qñi seculo. z talis dānifi/
cans tenet ipm reuocatū ab
eo reducere ad ingressum vl
reuerسیونē ad religionē. **N**ā
fm **Pe. de pal. in. iij.** **N**ō so
lum ille qd inducit pñelluz ad
egressum religionis tenetur
ad inducēdum ipsum ad in/
gressum religionis vel ad re
uertendum. sed etiam qui re
trahit illum qui volebat in/
gredi: nec tñ itrauerat tenet

De restitutōe Liber tercius

inducere ad ingrediendū. q̄
si ille nollet intrare tenet aliū
equē idoneū pcurare. q̄d si n̄
possit: tenet ipse intrare. Qd̄
intelligēs Ray. ordinis p̄di-
catorū q̄ auerterat quendam
ab ingressu religiōis. postea
p̄ eo intrauit. Rō est. q̄ abstu-
lit dñō seruū suū nouiciū v̄l
inraturum. hec Petr⁹. **Sz**
Scotus dicit hoc esse verū
de obligato ad religiōē ob-
ligatiōe professionis. nō autē
de eo qui erat dispositus ad
intrandū necdūz intrauerat
Ratio aduersitatis est. quia
interest inter habere et prope-
esse habere. Unde non tenet
ad tantā restitutionē religio-
ni ad quantā teneret si fu-
isset in religiōe. sed tenetur
ad aliquale restitutionē. scili-
cet aliqualem inductionem
illius vel alteri equiualeētis
ad ingressū religiōis. **Dec**
Scot. Idem videt dicēdū d̄
eo q̄ auertit nouiciū religio-
nē iam ingressum animo p̄ma-
nendi sicut de p̄fesso. naz tal̄
obligatur religiōi saltem ī
genere. et hoc intelligendum
est si retraxerit illum intētiō-
ne damnificandi religiōē.
tunc em̄ tenet religiōi. **S**i
autē hoc fecit intentione con-

sulēdi p̄p̄e vtilitati sine frau-
de nō tenet religiōi quo ad
eum qui nōdum intrauit. sz
ipsi p̄sone quā retraxit p̄sua-
sionib⁹ et alijs bonis sp̄ualib⁹
bus ad equāleētā eorum in
quib⁹ damnificauit. **S**i autē
quis auerteret aliquē a reli-
giōis ingressu nō simplici-
ter sed ab ea vbi dissolute v̄l
uī intēdens puidere saluti
illi⁹ a nullo tenet. ar. xxiij. q.
v. de occidendis. Et ex his
patet s̄m Jo. de rīp. in q̄daz
tractatu de p̄tractib⁹ q̄d di-
cendū sit de his q̄ scholares
retrahūt et subtrahūt docto-
rib⁹ cum q̄b⁹ audiūt. quia
aut hoc faciūt in odium do-
ctorū: v̄l volentes sibi pui-
dere. v̄l alijs puidere. v̄l volen-
tes scholarib⁹ puidere. **S**i
p̄mo mō. aut subtrahit scho-
larē q̄ iam intrabat scholas.
et tunc tenet doctori ad resti-
tutionem salarij et honoris
sibi s̄tracti. **S**i etiā doctor
cui talis s̄tractib⁹ sit melior
q̄ ille cui eum pcurat tenet
tali pro quanto vtilitatē sci-
entie sibi subtraxit. **S**i autē
nondum scholas intrauit sz
intrare disponebat: nō tñ te-
net. licet obliget scholarem
inducere vt redeat ad p̄mū

Si aut hoc facit volendo si
bi puidere puta est doctor ⁊
vult sibi de scholis puidere
si s sine fraude fecit. et scho/
laris nōdū se dederit alicui
doctori. nō credo eum in ali
q obligari. cū cuilibet sit lici
tum mō licito ⁊ debito pecu/
rare vtilitatē suā. aliter nō cre
do sibi licere. **S**i aut s facit
volens alij puidere sicut qñ
scholaris alic⁹ doctoris sub/
trahere conaretur scholares
alijs doctorib⁹ vt intrēt euz
doctore suō. in hoc solū ho/
nozem ⁊ vtilitatē sui docto/
ris intrēdens si subtrahat in
trantē cum alio doctore: cre
do ipm obligari. nisi forte il
lius doctoris cui subtrahit
eū insufficiētia ⁊ scholaris ali
q special cura q sibi tenet ex
cuset. **S**i aut retrahat intra
re volentē cum ex s nullum
ius doctoris sit acq̄situm. ⁊
hoc facit sine fraude. nō cre/
do eum doctori in aliq obli
gari. **O**bligat autē scholari
si eū retrahat ne audiat me/
liore. **S**i aut s facit vtilita/
ti scholaris volēs consulere. et
sup s a scholare req̄situs cō
sulit q audiat alium docto/
rem meliorem bene facit **E**t
dicta in his casib⁹ sunt cete

ris parib⁹ itelligēda. iste effi
casus ē ita varijs modis cir
cūferentialis q vix pōt dari
certa regla. **D**ec ille. **Q**uā
tū ad terciū. s. damnificādo
alios suo malo exemplo. sic
scādalizant prelari subditos
suos pompis et lasciujs. et
alijs mal morib⁹ suis. **V**u
lieres suis supfluis ornatib⁹
⁊ fucis ⁊ tripudijs. ⁊ alijs ma
nifeste peccātes. ⁊ p̄cipue qñ
hoc intendunt vlt contēnūt
seu p̄cipiunt scandalum
aliorū. ppter qd alij ruunt ī
diuersa vicia. de q̄b⁹ in euan
gelio. **V**e mundo a scandal
⁊c. tales tenent ad satisfaciē
dum bonis exemplis mani
festis. non autem tenent ob
hoc ad aliquā publicam pe
nitentiam. vt dicit **Al**bertus
sed ad edificandum alios bo
nis exēplis manifestis. sicut
scandalizauerunt per mala
manifesta. **Q**uātum ad q̄r
tum scilicet de seducēte vir
ginem ⁊ corrupēte extra
matrimoniu. dicitur **E**ro
di. xxiij. **Q**ui seducit virginē
⁊ dormit cū ea. dotabit eaz.
et habebit eam vxorem. aut
reddet ei iuxta modum do
tis quam virgines solent ac
cipere. **D**amnificauit enim

De restitutōe Liber tercius

talio illā in castitate ꝑginali
auferēdo ei thesauꝝ irrecu/
pabilem. vnde tenet ei saltez
ad restōem castitatis ꝑiugal'
accipiēdo eā in vxore vlt do/
tando. Et si qdem ꝑmisset
eam ducere in vxore tenetur
ad hoc etiā rōne ꝑmissionis
nisi esset nimis disparꝝ ꝑditō
nis. **U**n̄ fraus potuit depre/
hēdi ⁊ tūc satisfaciāt ad arbi/
triū boni viri. ⁊ idē fortiꝝ qñ
violentauit eā. Quāuis autē
ꝑceptū legꝝ moꝝayce allega/
tū sit iudiciale. ⁊ inq̃stuz h̄ n̄
obliget. tñ inq̃stū sumptuz ē
ꝑ statuto ab ecclia vlt aliq̃ ci/
uitate obligat. sicut patꝝ ex/
tra de iniur. ⁊ dam. da. c. i. et
c. seq̃nti. De scōda dānifica/
tione q̃. s. sit corꝑi ꝑ lesioneꝝ
aduertēdū ē q̃ q̃rtuor modis
ꝑtigit. s. ꝑ occisionē. ꝑ muti/
latiōez. ꝑ ꝑcussionē. et ꝑ icar/
ceratiōez. Si q̃ fiat damnuꝝ
ꝑmo mō. fm̄ **Sco.** ꝑt satisfā/
cere sustinēdo penā talionis
a iudice. nō autē a se: nec etiā
tenet iudici se offerre. sed ca/
ptū nō licet se defendere aut
carcerē infringere. sed inuen/
ta optunitate licet fugere fm̄
Tho. ⁊ **Den.** ⁊ cōdemnatuꝝ
dꝝ patiēter mortē ferre. **E**st
⁊ alius modus fm̄ **Sco.** si

bi vtilis ad satisfaciēduꝝ q̃ꝝ/
nis ad h̄ non teneat necessa/
rio. s. vt exponat vitā suā i
causa iusti belli. vt cōtra ini/
micos fidei ⁊ ecclie ꝑ restitu/
tione seu satisfactiōe fienda
illi cuius vitā abstulit. **S**ed
si n̄ h̄ vult facere tenet ad sa/
tisfactionē spūalem ꝑ aia oc/
cisi. vt ad faciendū elemosy/
nas ꝑ eo. vel ad sumendā ali/
quā pegrinationē ad limina
aploꝝū vel sancti Jacobi et
hmōi ꝑ aia eiꝝ ⁊ ꝑcurādo ali/
oꝝū oꝝōnes inq̃ntū ꝑt. nec h̄
sufficit. **S**ed si interfecit ha/
buisset aliq̃s vt patrē. m̄ez.
filios ⁊ hmōi. quos opibus
manuū suaz sustentabat. te/
net interfector oibꝝ ill' ad
tantū quantuz illis abstulit
subsidiū ꝑ occisionem eius.
Insup occisor tenet placare
lesos q̃ntum ꝑt. **D**ec **Sco.**
Quantū ad secundū. s. d̄ mu/
tilatiōe dicit idē **Sco.** q̃
ꝑ huiusmodi non est statuta
aliq̃ pena in ecclia nisi pecu/
niaria. ⁊ ista debet responde/
re non solū damno qd̄ qd̄ in/
tulit ꝑ mutilatiōem ꝑ toto tē/
pore quo vsus esset quibꝝ mē/
bro absciso. sed etiam expen/
sis appositis in curatiōe. vt
h̄ extra de iur. ⁊ dā. da. c. i.

Et ultra bene ad placatō
nē lesi qntū i ipso ē. ⁊ solatio
nē ipi⁹ afflicti q afflictiō ppe
tua ē. **P**l⁹ etiā pōderanda est
mutilatio paupis q̄s diuitis
si magis egebat pte abscesa
ad victū necessarium. puta si
abscesa ēēt man⁹ dextera scri
ptori. q̄ de illa arte viuebat.
tunc em̄ magis tenet. **Q**uā
tū ad terciū videt deū optie
imposuisse satisfactiōē. s. in
lesione vl⁹ pcussioē. vl⁹ vulne
ratiōē corporali. **E**ro. xxi. vbi
dicit. **S**i rixati fuerint viri
⁊ pcusserit alter primū suū
lapide vl⁹ pugno. ⁊ ille mor
tu⁹ non fuerit s. iacuerit i le
cto. si surrexerit ⁊ ambulau
rit sup baculū suū. innocēs
erit q̄ pcusserit. scz a mortis
pena sustinēda. ita tñ q̄ ope
ras quas interim. scz neglex
erit impeditus pcussura. ⁊ i
pensas in medicos restituat
cui pene addēda ē recōcilia
tiō qntū in eo est. **Q**uantum
ad satisfactōē de q̄rta lesiōe
.s. incarcerationē vl⁹ detēctiōe
sciendū q̄ ultra recōciliatōē
et veniā petitiā leso fiet satis
factiō iniurie put sapiēs de
terminabit. ⁊ silesus pl⁹ vel
let exigere q̄s debet et ad illū
plus si tenet ledens vt illum

reconciliet. **N**ec Scot⁹ **S**z
brūs **T**ho. in sūma ⁊ in. iij.
dicit. q̄ i oib⁹ dānis vbi nec
in senecina equalēti pōt fieri
restitutio. vt in mutilatione
mēbri ⁊ hmoi. satisfactiō fi
et p recōpēlatōē ad arbitri
um boni viri. **I**dem **S**uū. ⁊
q̄ tale exiliū reputat vt qdā
carcer i iure. idō q̄ mittit ali
quē i exiliū. vel ad p̄siliū qd
est exiliū ad tps iuste. tā ip̄e
q̄s oēs hmoi dātes auxiliū
aut p̄siliū efficac ad hoc. te
nent exulati d oī dāno inde
secuto ex s. ad satisfactōē.
ar. extra de homi. c. sicut di
gnū. ⁊. xi. q. iij. c. q̄ p̄sentit.
De terciā dānificatiōe. s. i sa
ma ⁊ honore. **S**ciēdū q̄ q̄t
tuor modis p̄t cōtingere. s. p
ptumeliē illatōē. p detracti
ōē. p detractōis ab alijs sa
cte recitatōē. p vitatē nega
tiōē cum q̄s accusat iuste.
Quantū ad p̄mū dī q̄s con
tumeliari alteri seu ptumeli
am inferre cuz p̄uatim ei vel
corā alijs in faciē dicit cōtu
meliā importantē notabilez
defectū culpe vocādo eū la
tronē. lenonē. p̄ditōrē. adul
terū. ⁊ hmoi. vl⁹ cū dicit vba
exp̄mētia d̄fectū nate. vt cū
dic̄ intendens inde iniuriari

De restitutōe Liber tercius

vt vocādo eū strabonē vl' il/
legitimus et bñdī. qđ pprie
dē pñciū. **Q**uā igit qđ h facit
anō iniuriādi vltra offēsa
mortālē tenet satisfacere pri
mo leso: et ipm placare qntū
pōt petēdo veniā vl' alio mō
z h in puato vel publico fm
q ipse puatim vl' publice in
iuriā intulit seu ptumeliā.
nam si in publico ptumeliā
intulit. z h cōtumeliatus re
qrit vt in publico ventaz pe
tat tenet ad hoc. **E**t si in ipa
ptumeliā aliqđ crimiale fal
so expōsit tenet corā illis qui
h audierūt expmēre se falsuz
dixisse. **Aug**⁹. **U**bi pctm oz
tū fuerit ibi moriat. q. q. i. c.
si peccauerit. verū si platus
subdito. pat filio. vir vxori.
magister disciplo. dñs suo
dicit qba ptumeliosa faciēs
h et correctiōe nō tenet pete
re veniā a tali. fm **Aug**. i re/
gula dicēte de platis. **S**i ip
si modū vos excessisse senti
tis: nō a vobis exigis vt a no
bis subditis veniā postulet
zē. **S**z si h faceret mltum i/
iuriōse et linoze vindicte tūc
teneret platus a subdito pe
tere veniā. z recōciliare lesuz
fm **Ray**. **U**erū si ptumeliāz
recipiēs in qbis. post contu

meliā si domesticē puerisatur
cū ptumeliāte z familiariter
videt oñdere sibi remissam i
iuriā z recōciliatū fore. z ple
qnter non teneri alō ad petē
dū veniā fm **Durañ**. i sum.

Quantū ad scōm dñū. s. p
detractōnez. hoc pñgit fieri
pñcipalr duobz modis. Pri
mo mō imponēdo alicui fal
sum crimē qbo. cantilena vl'
famoso libello. et talis tenet
illis corā qbo detraxit decla
rare se falsum dixisse. qntum
cūq ei exide exurgat erube/
scētia z confusio. nisi ex h imi
neret ei magnū piculuz vite
vl' aliqđ magnū incōueniēs
seqret. et si nouerit q is cui⁹
famā abstulit sciuerit detra
ctozē ipm tenet detrahēs cō
ponere cū ifamato p eū d in
iuriā sibi facta. z veniā postu
lare in ppria psona si audet.
vl' p alium si p se apte nō pōt.
Sz si ignorat diffamat⁹ de/
trahētem recōciliet ei tacito
noīe suo. **S**ecdo mō pñgit
fieri detractio. dicēdo aliqđ
crimiale d alio. s. qe ppetra/
tū occultū tñ. sed q debūm
ordinē infamie dictū. talis te
netur famā restituere ifama/
to qntū potest. sine mēdacio
tñ: vrs. n dicat mēdaciose se

illū infamasse. s3 dicat se male dixisse et iuste diffamasse. vñ alio pgruo mō vt n̄ creda tis ipm eē talem. male dixi et stultelocut⁹ sum et h̄mōi **Ad** dit Hosti. et dicit h̄ seruanduz nisi ex tali publica recogniti one ille ifamat⁹ ampli⁹ infama ret. **Et** Buil. hoc etiā ad dit. nō tenet qñ piculū sibi i mineret ex potētia aduersa rīj. **V**ides insup et h̄ seruādū qñ crimē qd̄ p̄us erat occultū post denūciatōez factū ē manifestū p̄ aliū modū q̄s p̄ vba illi⁹ nō tenet ad h̄mōi restitutōez. **Q**uā etiā n̄ p̄t q̄s famā restituere fm̄ **T**ho. in sūma. d̄bet p̄ aliū modū recō p̄sare dānū illud. **V**lex si q̄s crimē alicui occultum reue lat non ex odio vñ ex loq̄cita te. sed ex charitate vel iusti cia. vñ ex necessitate. puta di cit eccl̄ie fm̄ ordinē fraterne correctionis. vel accusat enz corā iudice vñ p̄fessore: cū nō possit aliter pctm̄ suū suffici enter declarare. vel etiam vt p̄fessor ore admoneat illum. **U**l plato vt melius sibi pui deat et gregi suo. talis nō te net ad fame restitutōez fm̄ **P**e. Ray. et **A**lb. **Q**uantiū ad terciū dānū. s. recitādo d̄tra

ctiōes auditas corā alijs nō ex se asserendo. nec tanq̄s cer tū dicēdo. sed q̄ audiuit tale vñ tale crimē d̄ aliq̄ qd̄ nesci tur ab auditoribz **D**ic̄ **S**co tus i. iij. q̄ tal̄ incaute sic lo q̄ns d̄ alio falsū crimē. di cēdo forte ille fecit hoc. certe p̄t esse q̄ fecerit. aut dicendo ego audiui q̄ ille **B**. fecit. nisi oñderet alīqm̄ certitudinem maiore q̄s ex relatōe cōi nō aufert ex natura act⁹ illi fa mā i opīōe audiētiū. q̄ si illi firmit p̄cipiūt et credūt illuz de q̄ est fmo criminosuz lenet sunt. q̄ q̄ cito credit leuīl. est corde. **E**ccl̄. xix. **V**erū q̄ a scandalo pusilloz cauere op ter: iuxta illd̄ **D**atth. xviij. **Q**ui scādalizauerit ynuz de pusill̄ ist̄ q̄ i me credūt: expe dit ei vt suspendat mola azi naria in collo ei⁹ et demergat i pfundū. **E**t q̄ mlti sunt ta les pusilli et leues. id̄ piclosū ē corā eis talia audita refer re. et si h̄ fiat itentiōe mala. s. ledēdi famā ei⁹. n̄ facile p̄t ex cusari a mortali. **S**i aut fiat corā pusill̄ reuībz ex icōside ratōe. duz ē dicere q̄ sit mor tale. et dicūt aliq̄ q̄ si q̄s ex tli relatōe alic⁹ notā icurriss̄ in famie tenet famā fstituere co

De restitutōe Liber tercius

rā illis q̄b locutus ē de illo.
Sz si nō est secuta ifamia n̄
tenet. Quantū ad q̄rū dam
nū p̄tingit hoc q̄n quis accu
sat in iudicio de crimine q̄d
cōmisit: sed occulto et n̄ suffi
ciēter pbabili negat se cōmi
sisse. z sic indirecte crimē ip̄o
nit accusatori ostendēs eū in
f̄ mendacem et notat euz de
calūnia. **U**bi dicit **S**cotus
in. iij. q̄ negans sic nō tenet
retractare negationē suā q̄n
negavit in publico verū cri
men. tenet t̄n p̄ q̄dam f̄ba so
bria restituere famā illi accu
santi quē indirecte notavit d̄
calūnia. dicendo. nō habea
tis eū p̄ calumniatore credo
q̄ habuit bonā intētionē in
accusando et h̄mōi. **C**ōtra
cū q̄s accusat ab alijs falso d̄
aliq̄ crimine z ex dolore tor
ture cōfessus est crimē q̄d n̄
cōmisit cū se infamauerit te
net inq̄stum p̄t̄ declarare se
falsum dixisse. maḡ ei tenet
q̄s diligere se. z p̄seq̄nter cō
servationē vite sue z fame q̄s
alios. **E**t si ex f̄ seq̄ret infā
mia imo etiam mors accusa
toris nō ei imputat̄. sz mali
cie ip̄si? accusatoris si aduer
tent f̄ fecit v̄l insipienter. **S**i
ex errore hoc fecit sibi ḡim/

putet: quia ad hoc in debite
se posuit cum piculo alteri?
Item nota fm̄ **Pe. q̄** ex iur/
rijs illatis q̄buscūq̄ modis
solēt tria oriri p̄ ordinē in le
so. **P**rimū est rācor i affectu
Scōm ē signū rācoris in ef
fectu. **T**ercū est actio i liu
riantē. **P**rimū. s. rancorē sta
tim debet dimittere iniuriā/
ti. i. nūq̄ habere. **S**cōm de
bet dimittere cum iniuriāns
petit veniam. z ista dimissio
exterior nō est aliud q̄s acce
ptatio q̄dam satisfactiois.
v̄l indicatio reconciliatiōis
f̄bo v̄l facto exp̄ssa: vt cū of
fensus offēdētē eleuat genu
flexū añ eū. v̄l euz dicit. dñs
p̄cat vobis. z h̄mōi. **T**ercū
aut̄ scz actionē de iniuria nō
tenet dimittere nisi facta sa
tisfactiōe. **S**z aduertēdū est
circa signa rācoris: q̄ q̄daz sūt
remota. q̄dam pp̄inqua q̄ i/
gerunt pbabilem suspitiōez
de rancore. vt cū aliq̄s nūq̄
vult iniurianti loqui. v̄l ob
uians ei diuertit ab eo. aut
toruo vultu sp̄ aspicit eū. et
h̄mōi. **E**t ista siḡ nulli licz re
tinere nec añ nec post satisfā
ctiōem sibi factam. quia ab
omni specie mali abstinē/
dum est fm̄ apostolū. **U**nde

talio nō dī talia signa facere
p q credat pbabilr eē i odio.
Signa hō remota sunt que
nō ingerūt de odio argumē/
tū licz odiū seqret. vt sūt sub/
tractio familiaritat. z serui/
tioz aliqz z filia. z illa licz re/
tinere oib. siue p^o satisfactio
nē siue ante. dūmodo nō fiat
malo aio: s; p maiori sui z gl/
teri^o pace. nō aut tenet iniu/
riatus q̄rere pacē vl̄ recōcili/
ationē iniuriatū ipō nō peni/
tente. nisi in casu. s. cū crede/
ret pbabilr q p p^o liberarē
aiam ei^a mortali odio. z nō
esset occasio mali. puta qz ex
h iniuriās supbiret vl̄ anda/
ciā sumeret filia faciendi vel
oñderet ex h iniuriatū offen/
dissē. z bimōi. **N**ec oia **H**ū/
bert^o in expositōe regle. **D**e/
bet aut fieri satisfactio vl̄ re/
stitutio fame q̄ citi^o p̄r et ad/
est optunitas sine alijs picu/
lis. **D**e q̄rta dānificatiōe. s.
rex exteriorū notādum p̄mo
q̄ restituenda ē res rapta vel
furata vel alio mō vsurpati/
ue bīta in p̄pa specie. imo in
idui duo si ipsa habet. n^c p̄r
dari alia p ea eiusdē bonita/
tis. nisi forte pecunia cū vo/
lūtate dñi ipi^o rel. iij. q. i. c. re/
integrāda sunt oīa spoliāt.

et hoc vez nisi i casu cū vsur/
patio rei aliene esset occulta.
z ex restitutōe ei^o i sua spē de/
tegeret raptor. vel aliū incō/
ueniēs seqret. tunc em̄ suffi/
ceret dare p̄ciū ei^o. **S**cdo
notādū q si ipa res male ab/
lata p̄t morte. vt aīal. l. sibi
aufert. nibilomin^o restituere
tenerur fm Ray. z alios. **S**i
aut deteriorata est i bonita/
te. vl̄ diminuta in p̄cio sup/
plendū est p̄ciū. qz debet re/
stitui eiusdem bonitatis fm
Ray. nā si equ^o vl̄ bos abla/
tus ē penes raptorez debili/
tat^o ita vt estimet qnqz floze
noz q p̄us valebat decem re/
stituet decē nō qnqz. **S**imi/
liter si furat^o ē sextarium fru/
menti valēt tūc solid. xl. cū
hō restituit valz. xx. duo sex/
taria tenet reddere vl̄ xl. soli/
dos. n^c sufficeret reddere sex/
tariū fm Ray. z alios. imo si
illo intermedio. s. inter vsur/
pationē z restitutōez pl^o va/
luit q̄ tpe vsurpatōis illi plu/
ri p̄cio restituet fm aliquos.
Tenet etiam raptor p^o resti/
tutionē damni petere remis/
sionē de iniuria. saltem p in/
terpositā psonam. vel p se ex/
p̄llo noīe furis. vl̄ tacito fm
q̄ q̄litas negociū req̄rit. s. si ē
p

De restitutōe Liber tercius

manifestū v^l occultū. **T**ercio nota si ē res fructificans tenet restituere rē cū oībo fructibz inde pceptis. et q̄ p̄cipi potuissent a diligēti possessorē. puta vsurpanit agrū alterius. ex q̄ nō p̄cipit de fructibus nisi. xx. sectaria frumenti. quia male fecit cultuare vbi. xxx. percepisset diligēs cultuator annuatiz. talis restituere tenebit nō solū. xx. pcepta. s. xxx. **S**ilr si equus furatus ē cū q̄ lucrat⁹ ē mensuatim florenū vnū vbi dñs lucrat⁹ fuisset vnū cū dimidio tenebit restituere ad rationē vni⁹ floreni cū dimidio p mēsez. 7 intelligit s̄ deductis expensis factis in vtilitatē 7 p̄seruatōnez ipsi⁹ rei necessariis. nō tñ supfluis 7 expēsis factis ḡa colligēdoz fructuum. h̄mōi tñ deducunt taz a male fidi q̄s a bone fidi possessorē. Raym. 7 **T**ho. **D**āna etiā q̄ passus ē dñs ex carētia rei sue tenet satisfacere. extra d̄ iniur. et dā. da. c. si culpa. **T**ho. 7 Ray. **Q**uarto nota q̄ si plures concurrerent ad furtū. v^l ad dānū aliqd̄ faciendū. ita q̄ vn⁹ nō faceret sine altero. q̄libet tenet insolidū. i. ad totū dānū restituē

dū quosq̄ sit illi satisfactū ite gre. **I**llo autē restaurato per vnū illoz tenet postea q̄libz eoz p pte sua satisfacere ei q̄ totū restituit s̄m **T**ho. Ray. **I**nno. **D**ost. et **A**lb. extra d̄ homi. c. sicut dignū. puta cū duo v^l plures vadunt ad furādū aliqd̄. ita q̄ vn⁹ non irret v^l faceret sine altero. seu cū mlti stipēdiarij bellāt iuste. ita q̄ vn⁹ nō faceret sine altero. p̄cipue in p̄ncipalibus **A**lti cōsiliū p̄stāt ad faciendū extorsiones v^l expoliādū iniuste aliquē ciuē. ita q̄ sine assensu eoz nō potuisset fieri: oēs tenent insolidū. **D**e s̄ tñ plene habes i. q̄. pte sūmeti. i. ca. iij. **Q**uinto nota q̄ cū duobz v^l pluribz existentibz heredibz vsurarij v^l raptorz si alt̄ facit ē nō soluēdo. si vn⁹ ē tenet insolidū. si plures sunt q̄libet tenet p pte sua ad restituendū q̄ vsurarie 7 vsurpatine sunt accepta ab illo. i. v^l q̄ ad q̄ntitatē q̄ puenit ad illos d̄ hereditate. naz oēs res hereditarie obligate sūt. extra d̄ vsu. **C**ōcoz. **D**ost. bē. **D**os. **I**o. an. **A**d vltra autē q̄ p̄cepit d̄ hereditate p̄dicti vsurarij v^l raptorz nō tenet. q̄uis n̄ eēt p illa satisfactū i to

tū creditoribz vsuraz l' rapi
ne. **S**exto nota q' recipiēs
a religioso 3 volūtātē supio
ris sui tenet illd restituere ni
si in extrema necessitate illd
accepit. ar. xij. q. i. c. nō dica/
tis. 7 recipiēs ab ipō prelato
religioso sine cā rōnabili sz
ex penitela v' turpitudine te
net ad restitutōz monasterio
Filia religiosi etiaz abbatibz
dotata notabiliter de bonis
mōasterij tenet restituere do
tes. 7 vir eius etiam si scit h.
nisi p modū elemosine mode
rate dotasset. **S**ed q'ritur
vtrū omne lucrū qd qd fecit
ex re rapta furata vel p fen'
acq'sita teneat restituere vel
paupibz erogare. **A**d hoc re
spondet p distinctōez. aut em
talīs res est ex se fructificās
que etiaz sui vsu nō cōsumit
nec distrabit. vt ager. vinea.
plāte. prātū. dom'. iunētū.
7 bmdī. 7 de bmdī re d3 resti
tui omne lucz inde pceptuz
fm **T**ho. 7 oēs alios. **A**ut ta
lis res nō est ex se fructificās
7 ei' vsus ē psumptio vt gra
num vinū oleū et bmdī. aut
distractio. vt pecunia et me
talla. **E**t circa bmdī res ē tri
plex modus dicendi. **P**az q'
dam dicunt q' omne lucruz

inde pceptū obet restitui vt
paupibz erogari. qz radice i/
secta null' bon' fruct' sed p
vt d3. i. q. i. c. fert. **C**um gra
dix illi' lucris sit vsura v' ra
pina videt q' fruct' v' lucrū
exinde sit isectū et obnoxiz
restitutioi v' erogatioi. **A**lii
dicūt q' pecuniā raptā v' fe
nebz teneat indubie restitu
ere. ac etiā dāna q' passus est
is q' soluit vsurā ex carentia
ipsius pecunie solute. puta
quia oportuit eum accipere
ad vsuram p suis necessitati
bus: v' vēdere res suas mul
to mīori p'cio q' valerēt. **L**u
crum tamen pceptum ex pe
cuniā fenebz per licita nego
cia nō tenet restituere v' ero
gare pauperibz. 7 hoc tenent
Tho. secūda scōe. q. lxxviij.
7 **R**ichard. et **P**e. d. pal. i. iij.
Johan. an. 7 **J**ohā. calderi.
7 **A**lber. in ca. fi. de vsur. **E**t
ad rationē aliorum dici po
test q' radix iusti lucris nō est
rapina vel fenus. sed indu
stria vtentis ea. ex se enim il
la pecunia nibil lucris attu
lisset. et sic non est radix in
secta. quia industria de se est
bona. **S**ed si illa pecu
nia male acquisita vsus fu
isset in fraudibus similr 7 in

De restitutōe Liber tercius

alijs illicitis acq̃sitiōibz. tunc radice iſecta teneret. Alij dicūt vt Lau. de ridol. i ſupra dicto tractatu d̃ vſu. q̃ lucz ex tali pecunia q̃ſitū tripha rie diuideſ. ⁊ vnā q̃dē p̃tē habebit vſurari⁹. ipe vicz tātū q̃ntū debet expēſe labori et i dultrie. q̃d boni viri dirime tur arbitrio. p̃tēq̃ aliā reſtituet creditori ſuo. q̃. ſ. ſibi de dit vſuras. habito reſpectu ad dānuz q̃d ille ſuſtinuit in bonis ex carentia illius pecunie. vt dicūt Tho. ⁊ ſeq̃ces Reſiduū tanq̃ incertū dabitur paupibz. Qd̃ ſic pbat. penes vſurariū nō d̃z remanere. ne. ſ. ex ſ̃ pareſ via vſuris ⁊ iuitēt boies ad peccandū. nec d̃z creditori reſtitui. qz tūc recipiet vſuras de ſor te ſua. ſ̃ paupibz ē erogādūz Quia regula ē. q̃ qñ aliqd ē erogādū ⁊ nō apparet cui. il lud ē paupibz dādū. ar. xliij. q. v. c. Nō ſane. Ray. etiā cō ſuluit q̃ p̃ reſtōnez ſolū vſu re recepte petat vſurari⁹ ab ſolutōnez ab eo ſi alijs tene ret ad cautelā. Dagne eq̃ra ti videt inniti iſta vltia opi nio. ⁊ tūc ſufficere videt ab ſolutio q̃ d̃z a brō Tho. cuz alijs i ſua opiniōe. Itē q̃ri

tur vtrū manifefto vſurario p̃ſtante cautōez de vſuris re ſtituēdis. ſi ad p̃ces eius ali q̃s fideiubeat p̃ eo. teneatur ipe fideiuſſor creditori vſu raz. vl̃ ep̃o. vl̃ paupibz ad re ſtituēdz oīm vſuraz error/ taz certaz ⁊ icertaz. Ad q̃d rñdet Laurē. vbi ſup̃ dicēs q̃ Lap⁹ cū pl̃ibz alijs docto ribz determinauit talē fideiuſ ſorē nō teneri vltra vires he reditatz p̃ncipal. etiā ſi ſe p̃n cipalē cōſtituiſſz. Et addit. hāc etiā queſtiōē diſputa uit Paul⁹ d̃ leaza. ⁊ determi nauit q̃ n̄ obligat fideiuſſor vltra facultates vſurarij ha bito reſpectu ad ip̃s cautōis qz ſi tpe cautōnis p̃ncipalis erat ſoluēdo. dato etiā q̃ fa/ cultates ſint poſtea exhauſte nō reſtituēdo vſuraz n̄ eris alieni. ſz p̃ alios modos fide iuſſor remanebit ad oia ob/ ligat⁹. licet em̄ exceptio ino pie p̃ſit p̃ncipali. nō tñ fide iuſſori. ſz ſi tempore p̃ncipa lis cautionis non erat ſoluē do. non tenetur vltra vires p̃ncipalis. Idē tamē Pau lus diſtinguit iter fideiubē tem pro cautōe. ⁊ ſe obligā tem ad reſtutionem vſura rum ex alia cauſa In primo

enim casu si tenet fideiussor
 ultra vires. qz n^o ultra vires
 restituere vl cauere tenebat
 pncipalis. In secdo casu sec^o
 qz pncipalis est obligat^o iso
 lidum. licet habeat exceptio
 nes inopie vel sile. que exce/
 ptio vtpote psonalis non di/
 rigit ad fideiussorez. Itē no
 ta fm **Richar.** in. iij. dist. xv.
 qz qd dānificat aliquēz iniuste
 i sua libertate scz iniuste pcur/
 rando eū redigi in seruientē.
 tenet se facere seruū p eo. si nō
 pot^o eum aliter restituere lib/
 tati. nisi forte tal^o esset p^oditio
 psonē qd hoc damnuz intulit
 qd notabilr redū daret in p/
 iudiciū boni cōmunis. in q
 casu nō tenet se facere seruū.
 sed tenet ad omē aliud inter
 esse ad arbitrium boni viri.
Quantūcūqz qd dānificaret
 aliquē in alijs possēssōibus
 nunqz tenet p restitutione se
 facere seruū ei^o vl alteri^o. qd
 vt d^r. ff. de re. in. libertas in/
 estimabilis res est. Qd autē
 d^r. **Ego. xxiij.** Si autē nō ha/
 buerit vnderedat venūdet
 Iudiciale pceptum fuit vñ
 modo non obligat. Nec ille
 Item si qd impedit aliquēz
 iniuste ab officio vl beneficio
 iam obtento. puta pcurans

sibi auferri ex aliqua sinistra
 causa vl falsa tenet ad satisfā/
 ctionē d^o toto fm **Tho.** et **Richar.**
 in. iij. dist. xv. sec^o si iu/
 ste pcurat. qz meret priua/
 ri ex defectu suo. Sed si im/
 pedit a bñficio cōsecūdo nō
 tenet ad tantū quantū est be/
 neficiū sed ad arbitriū boni
 viri fm **Tho.** et **Richardū.**
 qd intelligendū videt^o qñ b
 facit ex odio vl malicia. nam
 si facit vt sibi vel amico suo
 magis pvideret qz illi. puta
 testator aliqz vult legare **A.**
 et ego rogo qd magis leget mi/
 hi. vl cuidā psonē mihi ma/
 gis dilecte. et ille sic facit. tal^o
 fm **Pe. de pal.** in. iij. nulli te/
 net. qz nulli aufert ius suūz.
 nam illi nullū ius erat acqsi/
 tū. et nemini facit iniuriā qui
 vti iure suo. cuilibet em li/
 cet se alteri cōmedare. vt do/
 net sibi vl leget. p^ocipue cum
 indiget. Item qñ vtrū cle/
 rici teneātur restituere illos
 fruct^o quos voluptuose cō/
 sumūt nō facientes seruitiū
 in ecclesia. scz nō officiantes
 vel officiādo. Rñdeo fm ar/
 chi. dist. xliij. vciqz tenentur
 et hoc triplr. Primo ratione
 dati. Secundo ratione sacri
 legij. Tercio ratione odij

De restitutōe Liber tercius

Primo rōne dātī. nāz illa bona tali ecclie iō data sunt vt offerāt pces z sacrificia p ipīs q̄ dederūt. z ex residuo alentur paupes. Ad qd̄ facit pbum **D**icō. dicēt. Tibi o sacerdos de altario viuere. n̄ luxuriari pmittit. dīl. xliiij. §. i. et q̄ s̄ nō facit infideliter agit. Secūdo rōne sacrilegij qz defraudāt totam eccliam quā suis p̄cibz et officijs iu uare deberēt z ei pdesse. **U**n̄ **A**lex. papa. Ipsi sacerdotes p p̄p̄o intēpellāt. z p̄cā p̄pli p̄medūt. qz p̄cibz suis ea de lent. l. i. q. i. c. ipi. Tercio rōne odi. quia p̄uocāt irāz dei p̄ p̄plm. **B**reg. Cum is q̄ dī splicet ad intercedendū mittit. irati anim⁹ p̄cl̄ dubio ad deteriora p̄uocat. dīl. xlii. §. i. Qd̄ verū ē qū p̄plis est in causa malicie sacerdotis. **S**z qd̄ si facit seruitiū ecclie. sed in mortali p̄senerās. **R**ū. nō videt teneri d̄ fructibz. z rō ē qz etiā mali ministri orōnes p̄mūes vt officiū z mīsse p̄ sunt viuis z d̄ficijs f̄m r̄ho. i. iij. **S**z qd̄ d̄ bonis omissis nunqd̄ tenet restaurare totū **R**ūdeo f̄m archid̄. ex q̄litate deberet sibi iniūgi in p̄nā si posset. sed nō ē necessariū. §. 3

in s̄ ē p̄nā arbitraria sicut i alijs. z idē videt sentire **P**e. de pal. in. iij.

Ubi sit fienda restitutio.

Capitulū. iij.

Quāntum
Ad terciū p̄ncipale. s. vbi fienda ē restitutō
Airca s̄ dīstinguendū. quia aut p̄sona cui fienda ē restitutio scit. aut inq̄rendo sciri p̄e aut oīno ignorat **S**i aut̄ scitur aut inq̄rēdo sciri potest ip̄e vl̄ heres ei⁹ ipo mortuo i loco vbi facta ē rapina. vsu/ra vl̄ dānū. si vterqz ibi ē vel vbiqz adinuicē se p̄ueniūt creditor z debitor. **S**i autē alter ē absens a loco vbi facta est vsurpario vl̄ dānificatio mittet exp̄sis ei⁹ q̄ se absentauit de loco. **S**i v̄o ē absens cui fienda ē restitutio. puta quia mutauit domiciliū mittet sibi rē ablatā vl̄ pecuniā ip̄e q̄ abstulit exp̄sis illius q̄ habet restituere. **S**i v̄o absentauit se a dicto loco is qui rem vsurpauit. ip̄e suis p̄p̄ijs exp̄nsis transmittet rem vel pecuniā f̄m **D**ostīe. z **J**oh. an. z hoc p̄ talem modum q̄ non detegat peccator si peccatum ē occultū.

ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. vel
etiā pōt creditori significari
p̄cipue qñ est mltū remot⁹ a
debitore occulte vl māifeste
fm q̄ expedit et fm q̄ credi-
tor ordinat. vl d̄ mittenda il-
la re vel reseruanda vl aliter
danda sic agat debitor et lib-
erit. Si autē suo p̄po moru-
rem illā destinaret seu pecu-
niā debitor: et in via p̄iret vel
auferret sibi. p̄irz ei q̄ ad hoc
teneret ad satisfaciendū fm
Jo. in glo. Vel etiā si sperat
cito venturus ad locū pōt si-
bi rem seruare. Et fm Tho.
Dost. et Jo. an. in edē sacraz
deponere. vl alio tuto loco.
Aut si res ē pui valor. et cre-
ditor distans multū et abun-
dans fuerit. p̄t etiā fm Guil.
p̄ anīa eius paupib⁹ erogari
Si hō ignorat nec pquiren-
do inueniri p̄t cui restitutio
fieri debet. tunc erogāda est
res ablata vel p̄cium ei⁹ pau-
perib⁹ p̄ anīa illius in loco il-
lo vbi facta est vsura rapina
vel dānū. vel in loco in q̄ ha-
bitat is cui fienda est restitu-
tio. Et h̄ ideo qz melius ē q̄
vicini inde sentiāt q̄modū
q̄ extranei. tum etiā qz veri-
simile est ibi rep̄iri dānū pas-
sum vel heredem ei⁹. Ita no-

tat Dost. Jo. an. et Jo. d̄ li-
gna. Vel salte fiat tal̄ eroga-
tio ad arbitriū dyocesanī lo-
ci vbi factū est dānū vl rapi-
na fm Ray. Si tñ q̄mode si-
eri nō posset i dicto loco cuz
h̄ sit necessariū. p̄t tñ et de-
bet alibi fieri. fm Guil. Sz
et brūs Tho. i b̄mōi casu nil
dicit de loco determinato. sed
q̄ pro anima illius cuius res
erat debet paupib⁹ erogari.
Unde et D. Hugo peritus
in vtroq; iure et frater Ala-
rus dicebant q̄ cum paupe-
res sint vt vnum mēbrū in
corpe ecclesie. n̄ ab hac vni-
tate sequestrētur propter lo-
corū distantiam: sufficit si re-
stitutio icertorū detur q̄bus-
cunq; pauperib⁹ etiam alte-
rius prouincie. q̄ vbi facta ē
rapina vl dānū. et maxime q̄
sunt paupes christi. et utilio-
res ecclie dei et salutē anīaz.
et ex h̄ apparet q̄ locus nō ē
de necessitate restitutōis sed
de q̄gruentia. Idē tenet Fe-
de. de senis. c. xxxij. op̄is sui
Usure tñ incerte extorze per-
māifestos vsurarios quō de-
beāt restitui. et in quo loco. et
p̄ quē dyocesanū. h̄s i. ij. p̄-
te summe. ti. i. Quamuis
enīz quod habetur in isto. s.

De restitutōe Liber tercius

nō p̄tineat ad vbū s; magis
ad qd. tamē h̄ notabilr̄ q̄rit
vtrū fideiussor possit repete
re a debitore vsuras q̄s p̄ eo
soluit creditori penes qm̄ p̄
ip̄o debitore intercessit. Ad qd̄
r̄ndet Lau. q̄ Jo. an. in q̄sti
one sup̄ mercuriali: in reglā
damnū. de reg. iū. in. vi. h̄c
q̄stionē explanat notabilr̄. z
ex eius dictis elicit. xi. p̄clu
siones. q̄z prima est tal. Nō
recipit fideiussor a debitore
obligationē sciente z p̄radi
cente vsuras suo solutas de
bitori. nec etiā sortez nec qd̄
aliud inuolūter ip̄ensuz. pl̄
est eū p̄radicare q̄ n̄ p̄senti
re. extra d̄ symo. c. sicut tuis.
Secūda p̄clusio ē nō repe
tit a debitore sciēte z patien
te. s; nō mādāte obligatiōez
fideiussor vsuras vl̄ in debi
tū solutas. vel solutū credi
tori. z sibi ip̄putet q̄ se obtu
lit. extra de re. iū. c. bona fi
des. l. vi. repetit tū sortē i de
bitū qd̄ soluit. **T**ercia cōclu
sio est. nō repetit a debitore
sciēte z mādāte ip̄m obliga
ri pro sorte tū fideiussor sol
uēs vsuras. tū qz fines man
dati excessit. tum qz ad illas
obligatus nō erat. **Q**uarta
p̄clusio est. nō recipit a debi

toze fideiussor vsuras sciē
te z mādāte ip̄m in oēs casū.
vl̄ simplr̄ obligari siue fidei
iubere. patet. qz in generali
mandato non inclusit inde
bitum de q̄ h̄sitr̄ in specie n̄
mādasset. c. i. generali. de reg.
iū. in. vi. **Q**uinta p̄clusio est.
repetit a debitore sciēte z mā
dante ip̄m p̄ vsuris. cuz sub
noīe sortis inclusit eas. vt est
mor̄ obligari siue fideiube
re ip̄e fideiussor vsuras. qm̄
iuste credere potuit illā sor
tē totū debitūz. nec p̄sumere
debuīt illō debitūz sub noīe
sortis p̄mittere. extra d̄ pre
sū. c. qz h̄sitr̄. **S**exta cōclu
sio ē repetit a debitore sciēte
et mādāte noīatim p̄ vsuris
fideiuberi ip̄e fideiussor cre
ditori solutas si iurauit illas
soluere. et ista ē cōis opinio.
extra d̄ fideius. c. ij. z istā opi
ni. approbat Jo. an. h̄z tū si
deiussor optionē soluēdi vel
absolutiōez petēdi sicut h̄ret
debitor. **S**eptia p̄clusio est
repetit a debitore etiā noīa
tim mandante p̄ vsuris fide
iuberi ip̄e fideiussor vsuras
creditori solutas: etiā si n̄ iu
rauit creditori illas soluere.
Si ip̄i fideiussori debitor i
dēnitatem iurauit. dūmodo

alias ppter pignora data vlt
aliā cām debitori fuit expe/
diēs vsuras solui. c. puenit.
extra d fideius. Octaua con/
clusio ē. nō repetita debito/
re sciēte et mādāte noīatiz p
vsuris fideiuberi ipe fideius/
sor creditori spōte solutas. si
nō iurauit creditori illas sol
uere nec debitor iurauit fide/
iussozi indēnitatē. nec expe/
diebat debitori ppter pigno/
ra data vlt aliā cām ipas vsu/
ras solui. 2 h d iure fori. Sz
opinio theologoz q fm Jo
bā. an. mltū fauet eqtati ē q
vzgeat d bitor ad soluenduz
i foro pscie. de re. iur. c. sciēti.
li. vi. Nonā conclusio ē. nō re/
petit a debitore sciēte 7 man/
dāte noīatim p vsuris fideiu/
beri ipe fideiussoz vsuras cre/
ditori coacte solutas si nō iu/
rauerit creditori illas solue/
re nec d bitor iurauit fideius/
sozi idēnitatē. nec expedie/
bat debitori ppter pignora da/
ta vel aliā cām vsuras solui.
si fuit ipe fideiussoz in culpa
vt qz n̄ excepit. sec⁹ si nō fuit
in culpa. Decia cōclusio ē q
i oī casu q p̄t a debitore fide/
iussoz vsuras spetere. d3 itel/
ligi si nō intuenit frans psone
ad psonā. s. pstituentis ob h si

deiussozē. extra de puit. c. qn
to. Undecima p̄clo ē q in oī
casu q p̄t a d bitorē vsuras
repetere fideiussoz poterit il
las repetere a creditore cui
soluit. ff. mādari. l. si fideius/
sor. §. in oibz.

E Per qd d3 fieri restitutio
Caplm. liij.

Quantum

Q ad qrti. s. p qd d3 fie/
ri restitutio. pmo di/
cēdū ē d incertis. scdo d certis.
Querit g vtz restitutio icer/
toz debeat fieri p eū q bz re/
stituere. vlt p aliū cui cōmise/
rit. aut soluz p dyocesanum.
Rū. circa h sūt varie opinio/
nes 7 hie. Dost. sup. c. cum
tu. d vsu. 7 in. c. cū sit. d iude.
7 i sū. sua. d pe. c. si iuxta finē
tenet q vn⁹ d casibz p̄nenti/
bus ad ep̄m ē restitutio ma/
le ablatorz icertoꝝ. qd etiaz
tenet Jo. an. extra d p. e. 7 re.
i. c. si ep̄s. i glo. li. vi. Et i. c.
p̄cm. de reg. iur. li. vi. Ad qd
vidz facere qd bf. xij. q. i. c. h
cipim⁹. Addūt etiā aliq q h
tenēt hāc rōez. Cū hmōi bo/
na icerta sint p aīabz eoz qz
fuerūt fidelr dispēsāda. ac p
p̄ns sint ad diuinū cultū eo/
ip̄o et sustentatiōez paup̄ez

De restitutōe Liber tercius

ordinata. Solus autē ecclesia
stic? platus sit rector et mode
rator diuini cult? et pat pau
per? et dispēlator rez diuino
cultui ordinandaz. vt patet
di. lxxxvii. c. diuie. et i multis
alijs ca. Iō fm iudiciū eius
debita incerta sūt p eū dispē
sanda. Archi. autē in qdā qsti
one disputata p eū. et in rosa
rio. xliij. q. v. c. nō sane. tenet
friū. et dicit sniaz Hosti. cir
ca hec supdīcta eē verā in ca
su vbi null? dputat? ē a testa
tore qd ē exequat. vt. xij. q. ij.
c. de laicis. Vbi dō certa pso
na deputata est a testatore il
la psona d3 exeq. vt in di. ca.
de laicis. extra d testa. c. tua.
Imo credo qd ipe raptor i cer
ta qd debent paupibz erogari
p ipse paupibz erogare abs
qz licentia vl auctoritate epi:
vel alteri? iudicis ecclesiastici.
vt satis colligit in d. c. cū tu.
Ac si innuit etiā clare glo. in
ca. sicut dignuz. de homi. §.
eos. Nec obstat. c. cū sit. d iu
de. p quod pbat Hosti. suaz
opinionez. Rā illō. c. loquit
de iudeo: nō d christiano. cu
ius act? vl dispensatio meri
to habet suspecta ab ecclesia
qd ad christianos. iō iuste et bñ
dicit ibi fm puidentiā dyo/

cesani: qd suspicio cessat i chri
stiano. et sic nō dubito qd epō
nō h3 se iromittere d talibz.
Nec archi. Jo. d ligna. idēz
sentit. et post adducit hāc rō
nem. Qui indebitū extorsit
obligat? ē ex maleficio vl qsi
illis qbz extorsit: si extāt. als
paupibz Et regla h3 qd debi
tor p se p absolutōez libera
re. insti. q. mo. tol. ob. p totū.
Tu qd dicis friū da mihi ca
sum expsum d regulā. n? est
vez qd sit in d. c. cū sit. qz nō lo
quit in christiano sed i iudo
vt dicit Archi. Hanc opini
onē sequit? Pau. zeñ. et Se.
sup clemen. i. de priuile. Hoc
etiā pfuluerūt Jo. cal. et Re
cupus. S3 dñs Hugo vtri
usqz iuris pictus. et frat Cla
rus. vt hñ in qdam summu
la pcor dauerūt in h q nullū
ius expsum hoc dicit. nec i
decretis nec alibi nisi qd epul
est pcurator pauper. Illud
dō adaptat qd p pcurare de
suo pprio si h3. vel d bonis
eccle. i. d fructibz vl alijs mo
dis. Sed qz sacerdotes sim
plices sunt impitri p maiori
pte. epi dō reputant sufficie
res i scia. hñ iolenit qd bñmōi
restitutōes remittūt ad epōs
Unde si pfeitor pte? sit. et sci

at in hmoi sufficienter psule
re nō est necesse remittere ad
epos. hec ibi. z in hac senten
tia ē Jo. mo. **N**oc etiā innu
it Anno. extra d imunita. ec
cle. c. qz pleriqz. ar. xij. q. iij.
c. si qd romipetas. **A**d rōem
supi⁹ inductā p alia opiniōe
posset rñderi q qñs epi z p
lati sint dispēatores rez da
taz eccl^{ie}s. non tñ sequit q
sint dispensatores oim q fm
deū sunt in diuinū cultū z in
paupes erogāda. sz solū i di
uinū cultū iā ordiata. vt red
dit⁹ eccl^{ie}iaz z hmoi. **N**ā si es
sent dispēatores erogādoz
oim fm h eccl^{ie} etiāz dispēa
tores oim supfluoz que diui
tes ex diuio pcepto deberēt
paupibz erogare. qd a nullo
pcedit. **S**ed et **A**bo. ij. ij. q.
lxij. dicit. q si ille cni dz fieri
restitutio sit oino i grus dz ei
restitui sicut p^r. s. dādo in ele
mosynas p salute ei⁹: siue sit
mortu⁹ siue sit viu⁹: pmissa
tñ diligēti inq⁹sitiōe ei⁹. z de
auctoritate episcopi nihil dic
Scot⁹ in. iij. di. xv. dicit. si
qras p cui⁹ man⁹ debeant ta
lia dispēari si incerta. **R**ñ. q
nō inueni q necessario sit de
terminat⁹ mediator ista pau
pibz dispēando. **V**idet autē

mibi q p seipm cōsilio nibi
lomin⁹ boni viri p^r h paup
bus erogare. qz tali media
tori ad dispēadū tribui pos
se de cui⁹ fidelitate psumeret
z si sibi approparet vl i alios
vsus conuerteret qz deberet.
Unde vbi lex diuina vel ec
clesiastica nō ligat seqnda ē
rō nafal. **N**ā aut dicat q q
tenet restituere mag⁹ h faci
at p se qz p aliū. nō excluden
do tñ p h cōsiliū boni viri. sz
iccludēdo. **N**ec scot⁹. **Q**uidā
aliū faciunt circa h distinctio
nē. vīcz qñtū eoz in qbz ppe
tit repetitio. vt furto. rapina
vsura. fraude. z hmoi dispē
satio icceroz ptineat ad epz.
Sed alioz vbi nō ppetit re
petitio. z si erogatio fieda est
paupibz. vt in ludo z iniuste
accepta iudice p indicādo.
vl a teste p testimonio. a me
retrice p fornicatiōe z hmoi
qlibet per se possit dispensa
re. vl cū psilio pfeffoz. **E**go
credo secundaz opinione scz
Archⁱ z seqcū oino veraz et
simplr. excepto vno casu. vi
delicet in incertis publicoz
vsurariozū. quem casum nō
dubito omes illos excepisse
intēdere. quia ibi expresse z
clare ius puidit. vt scilicet p

De restitutōe Liber tercius

dispensationē dyocesani ta-
lia incerta determinent ⁊ di-
spensent. extra de vsu. c. q̄q̄
li. vi. ibi tradit forma de bu-
iusmodi. de q̄ hēs in .ij. pte
sū. ti. i. In h̄ ḡcasu t̄m p̄t in-
telligi illō qd̄ dicit p̄ terciāz
opinionē. s. in vsuris publi-
cis icertis. Et si q̄rat vtz. ep̄s
possit p̄ sua synodalia h̄ sta-
tuere. vt. s. sibi retineat dispē-
sationē incertoz. ⁊ alijs non
possit se intromittere. Dicit
i h̄ Jo. d̄ ligna. sup. c. cū sit. d̄
vsu. q̄ q̄qd̄ dicit Jobā. an.
dubiū est an possit. ⁊ Jobā.
cal. in qdā p̄cilio dicit exp̄s-
se q̄ nō p̄t. Hugo ⁊ frat̄ Cla-
rus dicūt q̄ nō p̄t ep̄s excōi-
care de iure sacerdotes q̄ se i-
tromittūt de dispensatiōe i-
certoz. **Quantū** ad scdm̄ p̄
q̄s debet fieri restitutio cer-
toz bonoz. Ad qd̄ r̄ndet q̄
p̄ eū q̄ abstulit seu r̄cepit vsu-
ras seu male ablata p̄t etiā ⁊
p̄ q̄mcūq̄ aliā p̄sonā facere.
in h̄ em̄ vera ē regula iuris.
Qui p̄ aliū facit p̄inde ē ac si
p̄ seip̄z facere videat. de reg.
iu. lib. vi. Si t̄m viciū vsure
furti rapine vel alteri⁹ dāni
est ocellū. ⁊ restitutio ocul-
to mō p̄ se vel p̄ aliūz fiēda ē
vt nō detegat p̄sona. q̄. q̄. i. si

peccauerit. **Cau**eat etiā dili-
gēter qd̄ p̄ aliūz facit ita cau-
te faciat vt recipiat q̄ d̄bet et
nō ille sibi retineat. qz n̄ esset
p̄ h̄ liberatus. nec cōfidat de
p̄fessoribz nec p̄dicatozibus
nec q̄stuarijs q̄ q̄rūt pecuni-
as nō aīaz salutē. **Et** si is q̄
rapinā vsurā vl̄ fraudē fecit
nō restituat. cū heres teneat
ad oīa onera defūcti inq̄ntū
sufficiat hereditas: tenet ⁊ ip̄
se facere dictā restitutōez. de
vsu. c. michael. ⁊ eadē ratiōe
heres heredis. ⁊ sic in īfinitū
cū scit ab eis hereditas obli-
gata ad restōem. p̄p̄t vsuras
⁊ rapinas et dāna a priozibz
facta. ⁊ vbi nō sufficeret be-
reditas ad satisfaciendum te-
nent legatarij ⁊ donatarij. qz
legari nec donari potest alie-
num. n̄ excusarent heredes
scientes vel dubitantes vel
merito dubitare debētes ex
publica fama vl̄ ex scriptur̄
vel ex fideli relatu testatozē
illicitos fecisse tractus vel
vsurarios. ex hoc q̄ null⁹ po-
nūt querelam super hoc. vel
postulat aliquid ab eis vt de
bitum. **Sed** debent dili-
genter inquirere veritatem
quam possunt. **Et** si inue-
niunt sic esse notificent: vel

notificare faciant illis quibus debent se offerentes ad restitutionem. et si non inueniretur pauperibus erogando. aliter esset in eis ingrata crassa que non excusat dist. xxxvii. §. si. et quis deus etis non possit illa restitutio si decesserint impenitentes. prodest tamen imo necessaria est ipsis heredibus si voluit saluari. quia non remittit peccatum recte. de re. l. vi. Si autem licita arte exercebat vel prementalia tamen habebat testator. non apparet ex fama vel scriptis de illicitis contractibus seu alio presumere debet eum iuste adquisisse. quia nemo iudicandus est imemor prope salutis et divini amoris. id est. q. vii. c. sancimus. et precipue in mortis articulo. Item nota quod dicit Hostiensis in su. ti. de usu. quod si aliqua honesta persona. puta sacerdos vel episcopus tractet inter debitorum et creditorum de satisfaciendo. et dicat creditori talis mediator. tantum faciam tibi reddi si ex corde residuum remittas. non decipias me quia mediator sum. nec debitorum cuius aie salutem quero. et respondet creditor se ex toto corde libare ipsum debitorum. quare non dicam ipsum liberatum non video. nec curo qualiter cumque sit satisfactorum. dummodo sit

satisfactorum ei. Si quod mouetur in huiusmodi facit in odium usurariorum. Si quis enim ex alia causa alij iniuriat. eodem modo admittet quilibet theologus quod propter diuinitatem potest tractari. et pars eius quod deberet ex pacto remitti. aliter titulus de transactis inutilis esset. et quare non idem de usuris. Dicendum igitur et tenendum quod precipue possit vel iussu iudicis vel pacatione preteriti remissio fieri. et sic dicam usurarium absolutum. hec Hostiensis. Que quidem deus intelligit quod ea est in foro conscientioso. non in foro conscientie. vel etiam in foro conscientie quantum ad ea que dubia essent. vix deberet dari vel non quia rationes sunt ad utramque partem vel cum dubium est quantum debeat satisfacere pro danno dato. Et ad hoc faciunt rationes que facit ipse Hostiensis. Sed ubi certum vel clarum est debitum vel ratione usurarum vel alterius usurpationis nisi si debitor liberaliter remittat illud quod remittit. etiam si de mille tantum decem remitteret. si hoc facit quia putat se aliter residuum non posse habere nil valz illa remissio facta etiam publico peccato quod ad animam. Unde cum mercator infortunia passus salit et occultat mitem de bonis suis mobilibus. ut non pueniat

De restitutōe Liber tercius

ad man⁹ creditoꝝ. ⁊ qrit cō/
positiōez cū eis d̄ minori qn
tate q̄s debeat. puta conue/
nit m̄dere singul⁹ creditoꝝ/
bus ad rōez. xv. solidoz. p li
bra. cū tñ poss; totū dare vl
cedere bonis. cui ppositiōi as
sentiūt creditoꝝes. ⁊ ita reci/
pientes liberāt eū d̄ residuo.
cū illi nō spōres s; coacte fece
runt illā remissionē. volentes
illa pte potius carere q̄s to/
to. q̄nimo ⁊ si cederet bonis
totalr nihil sibi resuādo. et
ñ sufficiūt bona illa ad satis/
facienduz; si postea puenerit
ad pinguiorē fortunā tenen
tur d̄ residuo. de solu. c. odo/
ardus. **De dānis dat; tpe**
guerre adiūicē int̄ ciuitates
quō ⁊ p q̄s p̄ fieri restitutio
qn faciūt pactū cū certis pa
ctis ⁊ capitul. **Nota q̄ i q̄**
daz summa sic d̄r. q̄ q̄uis
sint pupilli m̄tri et absentes
q̄ nō assentiūt. et forte etiam
aliq̄ d̄dicūt ex puect; q̄ rece/
perūt dāna iniuste. nec eis ē
satisfactū. nihilomin⁹ tātū ē
bonū pacis q̄ q̄ hñt rēpubli
cā gerere pñt cū p̄sensu ma/
ioris p̄s subiectoz sibi pacē
pacē subdere. ⁊ licite relara/
re iniūcē damna data. ⁊ si si/
at relatio predicta tenet ⁊

valet. **Nā ⁊ h̄ mō pñt etiam**
p bono reipublice sibi talia
imponere ⁊ h̄mōi. q̄s gabel/
las vocāt. **De bonis bō cler**
icoꝝ ⁊ religiosoꝝ nō pñt la
ici facere relaxatiōez. qz ñ sūt
eoz foro subditi. nec d̄ bōis
ecclesiasticis p̄mittit eis aliq̄ d̄
spositio. vt di. xvi. **Sñ pñt**
tñ h̄ facere plati spūales ter/
raz adiūicē de p̄sensu et cō
ueniētia clericoz ⁊ religioso
rū q̄ dāna receperūt in guer
ra. **Nāc aut̄ relaxatiōez q̄ ad**
laicos vel clericos intelligat
de dānis dat; de reb; p̄sum/
ptis. nā res extātes vt equos
pānos ⁊ h̄mōi q̄ hñt ⁊ sciūt
sua nō esse. vt puta qz belluz
iustū nō fuit ex pte suoz. vel
si iustū ab his acceperūt a q̄
bus ñ poterāt ipa tenere nō
pñt. vñ si dños p̄pos iueni/
re pñt eis reddere tenent. als
si nō inueniunt paupib; ero
gare. **Idē videt̄ dicēdū si d̄**
iusticia belli dubitat. nā vbi
clare bellū iustum ē res acce
pte efficiunt capiētū. di. l. c.
ius militare. q̄ tñ debēt iter
eos p̄portionabilr distribui
per duces belli. vt. xxiij. q. v.
c. dicat. nisi p publicum edī
ctum datum sit vniciq; q̄s
capit. **Panpex aut̄ ē innocē**

tum nō videt tutū bona au-
ferre: cum sint sine culpa. nisi
subsit cā. cū sit aliq̄s punien-
dus. de reg. iur. li. vi. **P**ena
tū tpali frēq̄nt punit vnus p
altero diuersis de caus. vt. i.
q. iij. **D**e tutoribz. curato-
ribz negotioz alioz gestori-
bus filij familias et hmōi. q̄
extorserūt vsuras vel seceſſit
rapinas fraudes ⁊ dāna no-
mine alieno. s. p. pupillis. pa-
tronis vlt. patribz suis. nil tñ
eorz puenit ad eos. s. ad pu-
pillos dños vel patres eozū
q̄rit vtz p eos possit et debe-
at fieri restitutio ip̄is pupill'
vlt. p̄ribz seu dñis nescientibz
⁊ inuirt d. bonis eoz ad q̄s p
uenerūt rāl'r extorta. **R**n. di-
cūt qdā indistincte q̄ sic i fo-
ro p̄ſcie dñmō n̄ imineat ide
piculū vite cōſcie vlt. fame si
dephēderet aut scandaluz se-
quat. puta qz aliq̄s credit su-
rat⁹ fuisse illa q̄ innocēs ē et
hmōi. tales ei vt dicūt illi n̄
cōuertūt furtū occulte illa re-
cipiētes: cū pecunia fructus
vel p rapinas et fraudes ha-
bita n̄ sint eoz. **E**t rō ē cū p
efficacē cām p̄dictoz. s. tuto-
rū curatoz ⁊ hmōi: ⁊ p inter-
mediū illoz tale iustū lucrū
deuenerit ad man⁹ pupilloz

patronoz vlt. patz. ⁊ ad resti-
tutōem iunt obligari isti me-
diatores iustū eē videt. vt q̄
causa illoz iniuste ablata sūt
nūc iustelicentiā habeat illa
satisfacere. ne ipsi de p̄po sa-
tisfacere teneant. ar. ad h. de
reg. iuris. vbi dicit **A**bryf.
Om̄is res p q̄cunqz causas
h̄bit p easdez dissoluit. ppte-
rea ad hoc agendum p̄dicti
tenent. ⁊ i h. gerūt vtilē curā
sui. ⁊ illoz q̄ iniuste detinēt
aliena. **A**lī aut p̄fecti⁹ et eq̄
us rūdēt p distinctōez. vitz
qz aut tales adhuc h̄nt i ma-
nibz administrationē rerū il-
loz aut n̄. ⁊ in p̄mo casu p̄nt
et debent restituere d. bonis
illoz ad q̄s puenit lucrū. qd
habent pre manibz si nolunt
remanere ipsi obligari ad sa-
tisfaciendū de suo. **E**t hoc si
ue occulte siue manifeste euz
sufficienti cautela. vt ab ip̄s
non possit postea repeti. **E**t
ad hoc videtur facere ratio
p̄me opinionis cum regula
illa. **N**is res. **S**i autē nō ha-
bent amplius admistratōez
tunc subdistinguendū ē. q̄a
aut p̄dicti tutores pcurato-
res ⁊ hmōi n̄ p̄nt illa restitui-
re de suo. puta quia paupes
sunt aut p̄nt. ⁊ si nō possunt

De restitutōe Liber tercius

sufficit q̄ denūcient p̄ncipa
libz p̄ q̄bz fecerūt vsuras. frau
des ⁊ hmōi. si ignorant quo
mō fecerūt p̄ eis talia illici
ta lucra q̄ ad eos deuenerūt.
vñ ⁊ obligati sūt ad restōem
⁊ si nō satisfaciūt ip̄i p̄ncipa
les habeāt p̄positū satisfaci
endi de suo cū poterūt. **A**d
accipiendū autē occulte a p̄di
ctis ad h̄ nō tenent. nec debēt
Et rō est. qz q̄ ad se excusari
sunt a restitutōe rōe impotē
tie. vt. xiiij. q. vi. c. si res. q̄ ad
illos p̄ q̄bz fecerūt vsuras vñ
fraudes auferēdo ab eis oc
culte. p̄ hoc nō p̄uidef salu
ti eoz cū remaneāt obligati
in p̄scia. ex quo sciūt talia fo
re facta. nec velint satisfacere.
⁊ sic nō dissoluit peccatuz.
vñ obligatio q̄ ad estimatio
nē eoz. **S**z nec p̄t q̄s a p̄ua
ta p̄sona cogi ad restōez ma
le ablatoz. nisi p̄ iudicē eccle
siasticū vñ civilem. nec videt
bñ posse excusari a furto. cū
tractet rē alienā inuito dñio.
cū in vsura transferat domi
niū. p̄ h̄ etiā se exponit mltis
picul. **S**i autē tales mediato
res de quibz dictū est p̄nt re
stituere. cū illi ad q̄s extorta
puenerunt nolunt restituere
q̄ p̄ncipaliter obligant p̄nt

petere hūiliter nō p̄ coactio
nē vñ fraudē a creditoribus
vsuraz. vel fraudum remis
sionē. cū pences eos nō remā
serit pecunia fenebris. et illi
q̄ eam habuerit remaneāt p̄n
cipalr obligati. qz remissioe
obtentā libere ⁊ sponte āpli
us nō tenebunt. s3 tñ p̄ncipa
lis nisi teis fieret remissio. qz
si remissionē facere nō vellent
tenet satisfacere de suo. ⁊ tñc
vsqz ad q̄ntitatē solutā. p̄ il
lis poterūt occulte accipere d̄
bonis eoz. si als p̄ viā iudi
cū habere nō p̄nt. ita tñ q̄ n̄
sequat scandalū vel piculuz
que sp̄ vitāda sunt. **U**bi autē
mediator talis sic satisfecit.
debet p̄ aliquē modū cautū
declarare illi q̄ sciebat se ob
ligatum ad illud ampli⁹ nō
teneri. vtputa si dicat se non
curare ab eo illa recuperare. q̄i
ac si donasset. vel declarare
heredibus suis q̄ nō recipi
ant a tali p̄sona aliqd vt de
bitum p̄ tali cā. ⁊ hmōi. **B**o
na ei fides nō patit vt semel
exactuz bis exigat. de regul
iuris. li. vi.

¶ Qui scienda sit restitutio
Capitulū. v.

Quāntum

ad qñtū. s. cui scienda est resti-
tutio seu datio rei ablata vñ
als illicite acq̃sire. Pro fun-
damēto notāda est distinctio
quā pōit Tho. ij. ij. q. xxxij.
dicēs. Triplr p̃t aliqd eē ac-
q̃sitū. Uno mō qz id qd acq̃-
rit illicite debet ei a q̃ acq̃si-
tū z extortū est. z siue n̄ trans-
ferat dominū illi rei in acci-
piētez vt in furto z rapina.
siue trāsserat vt in vsura: tñ
cōpetit repetitio. Scdo mō
d̃r aliqd illicite acq̃situs. ita
q̃ ille q̃ illicite acq̃situs n̄ p̃t
illd̃ retinere. nec tñ debet illi
a q̃ acq̃situs. qz ille s̃ iusticiā
dedit: ille p̃tra iusticiā acce-
pit. vt in symonia z siliō. in
q̃b̃ ipsa datio z acceptio est
s̃ legē. Tercio mō d̃r illicite
acq̃situs: nō q̃ ipsa acq̃situs sit
illicita. sed illud ex q̃ acq̃rit ē
illicitū: ex q̃ transfert dominū
iū. nec p̃petit repetitio. vt ī
meretricio z h̃mōi: nam me-
retrix turpis agit et s̃ legē d̃i
fornicādo: sed ipsa acquisitio
vel datio pecunie p̃ h̃mōi il-
licitis nō est illicita nec p̃tra
legem dei. et s̃ pprie d̃r tur-
pe lucrū. De illicitis g̃isto ter-
cio mō acquisitis s̃m Tho.
z Ray. pōt dari elemosina. z
p̃t etiā retineri nisi ingratu

p̃ fraudē vñ doli m̃lier extor-
serit. qz illd̃ esset restituēduz
Et ad s̃ p̃tinet lucra facta
ex h̃strionatu illicito. ex du-
ello. ex torneamēto. ex sertis
factis de floribz z alijs h̃mōi.
qz vsus ē cōiter ad lasciniā.
ex decijs factis. ex arte mathe-
matica seu arte diuinatozia.
ex lucro negociatōis. aduo-
catōis vñ medicine ī casu n̄
p̃cesso quo ad clericos. ī his
dixerūt aliq̃ nō posse fieri ele-
mosynā. qz vt d̃r Prouer. iij
Honora deū d̃ tua suba Et
itez Honora deū de tuis iu-
stis laboribz. z. xij. q. v. c. ele-
mosyna. z. i. q. i. nō est putan-
da. S̃ s̃ nō ē vez s̃m Tho-
mā z Ray. z alios cōit. Pre-
dicta aut caputla allegata s̃
intēdunt q̃ nō licet dare ele-
mosynas de male acq̃sitis. q̃
scz debēt certis p̃sonis resti-
tui. vñ q̃ nō d̃bet aliq̃s aliqd
facere illicitū vt det elemosy-
nam. Et q̃uis qdam distin-
guant vt dicit Guil. q̃ ī his
q̃ phibita sunt qz mala. z nō
puniunt a iure nisi infamia.
vt meretriciū duellum z hu-
iusmodi. talia p̃t retineri.
Sed q̃ mala sunt qz phibi-
ta a iure. vt torneamenta. nego-
ciatio q̃ ad clericos z h̃mōi.

De restitutōe Liber tercius

et talia nō pōt retineri ad vsuz
suū s; debēt paupib; eroga-
ri. **A**ic; hec distinctio videat
eē pbabil: tñ q; pene sunt re-
stringende nō ampliāde. et q;
nimis emūgit elicit sangui-
nē. **B**erū. **C**redo q; i pdictis
oib; casib; et silib; bonū est et
salubre q; penitens inducat
ad erogandū paupib;. nō tñ
cogēd; ad h. nec si nō velit in
h. est iudicād; nō esse in statu
salutis. si nō velit h. mōi pñiam
agere vel accipe. sc; q; h. mōi
lucra paupib; eroget. nisi in
casib; a iure exp̄ssis. vt in sy-
monia. **E**t idē de eo q; dāt
iudici ad corrupendū eum et
h. mōi. vt infra dicet. **f**m ergo
Tho. **S**uil. **R**ay. et **I**nno. d;
h. mōi d; dari elemosyna de-
bito honestat; et p̄silij: nō de-
bito necessitatis salutis. et sic
intelligit illd. xiiij. q. v. q; ha-
beris. **N**ō est ḡ illud acceptū
sic restituendū ei a q; acceptuz
est. q; in turpi causa melior
ē p̄ditio possidentis. ff. de p̄di.
ob turpē cāz. **D**e illicite ac-
q̄sitis sc̄do modo: videlic; cū
illud sit acq̄situm nō debet
ei a q; est sic acq̄sitū. nec tñ ac-
q̄rens p̄t. p se retinere. **I**llud
p̄t et d; de necessitate salutis
nō solū de p̄silio et bonestate

paupib; erogari. et hui; rō ē
fm **T**ho. ij. q. lxij. q; ipsa
datio et acceptio est lege phī-
bita. vt in symonia. **Q**uidāz
tñ extēdūt istū sc̄dm modū
ad oē lucrū in q; cōmittitur
pctm in dante et in recipiēte
nō solū in symonia: s; etiā in
pecunia accepta ex adultio.
et p vsura cum q; accipit mu-
tuū sine causa rōnabili. pura
vt ampli; dicit. et idē soluit
vsurā. **I**llā vsurā vt dicunt
q; accipit retinere nō pōt. n;
tñ ei debet reddere q; dedit.
quia turpiter opat; est dan-
do mutuū ei quē nouerat nō
idigere. **S**z **T**ho. nō dicit h.
sed cū datio ē s; legē. in dicto
autē casu datio pecunie pro
mutuo nō est pctm. s; accipe
illo mō vsurario mutuū est
peccatū. q; dat illi occasiōez
mali. **C**ū licet peccet morta-
liter sic mutuū accipiēdo:
debet tñ potius reddere illi
a q; accepit q; paupib; eroga-
re. nisi vbi nō iueniret ille a q;
accepit. vl; etiā si vellet illaz
vsurā reddere non vsurario:
s; his a q;bo extorsit ipse vsu-
rarius vsuras p eo satis faci-
endo p illa pte. et tñ d; vsu-
rario significare ne iterū illi
restituatur. et p̄cipue deb; hoc

facere cū licētia epī. vt si di-
ctus vsurari⁹ veller ab eo re-
petere: ep̄s cogat illū desiste-
re a repetitōe. ⁊ ex quo vtilit̄
gestū est negociū ratū h̄re de-
bet. nō cū tenet ad h̄ scz inq̄-
rere v̄l dare hīs q̄bz debitor
est vsurari⁹. sed sufficit q̄ re-
stituata q̄ accepit. puperibz
aut erogare n̄ debet. cuz no-
uit eum a q̄ accepit. et p̄or ei
dare. quod exp̄sse oñdit Au-
gust. dicēs. Nolite facere ele-
mosynas de fenore ⁊ vsuris
xiij. q. v. nā cū dat paupibz
quod debet certe p̄sonē nō li-
berat a restitutōis obligatō-
ne ad illā p̄sonā. vt h̄ extra
de homici. c. sicut dignū. cir-
ca fi. S; in symonia ip̄a da-
tio ⁊ acceptio pecunie est p̄-
bibita. Cū dicit. i. q. i. ca. ana-
thema danti anathema et ac-
cipiēti. nec sibi retinere valz
nec illi reddere q̄ dedit. s; de-
bet de necessitate salutis pau-
peribz erogare si p̄t. v̄l illi ec-
clesie in cui⁹ iniuriā data est
pecunia applicari v̄l aliē p̄-
uideri. put hēs i. ij. pte sum.
ti. i. c. i. S; in iudicio p̄bi-
bitū ē iudici v̄l assessori cuz
habēt certum salariū accipe
aliqd a p̄tibz p̄ iudicādo vel
nō iudicādo. v̄l iudicādo be-

ne vel male. et testi est p̄bibita
tū accipe p̄ testimonio feren-
do. Unde Aug⁹. Ideo n̄ de-
bet vendere iudex iustū iudi-
ciū. aut testis v̄l testimoniiū
quia vedit aduocat⁹ iustum
patrocinii⁹ ⁊ iuriscōsult⁹ ve-
rū cōsiliū. Illi em̄ in vtrāqz
partē ad examē adhibentur
isti ex vna pte p̄sistūt. xiij. q.
v. c. nō sane. Quod ḡcepit
iudex p̄ h̄mōi v̄l testis p̄ se re-
tinere n̄ potest. s; debet testi-
tui illi q̄ dedit: si iuste dedit
puta vt iuste iudicaret inten-
dens redimere quodāmodo
veratōez suā. Cū Aug⁹. in
dicto. c. nō sane. Mesolz ma-
le sibi ablatā pecuniā repe-
tere q̄ iustū iudiciū emit qm̄
venale esse nō debuit. S; si
pecunia data fuit iudici ad
eum corūpendū. v̄l testi ad
falsum testimoniū dicendū.
v̄l alicui ad falso accusandū
vel aduocato ad iuste aduo-
candum illi datorī reddi nō
debet. qz turpiter d̄dit nec si
bi retinere d̄z s; paupibz elar-
giri. v̄l illi i cui⁹ iniuriā data
ē. ⁊ p̄cipue si ex h̄ amissis iu-
stā causam. habentur hec in
dicto capitulo. non sane. p̄-
ut ibi notat Joban. an. ⁊ Ar-
chid. et. xi. q. ij. ca. qui recte.

De restitutōe Liber tercius

z Inno. extra de immuni. ec.
cle. qz pleriqz. Ray. z Host.
in sū. **S**ilr inferiores offici
ales vt nūcū missi et hmoi si
aliqd extorqnt p improbita
tē vt denariū pūi z hmoi. re
nēntur paupibz erogare. z h
vbi certū salariū recipiūt. vt
dicit glo. in. c. nō sane. Nam
cū salariū sufficiēs recipiūt.
si qua extorquēt debēt resti
tuere si ē qd notabile. z idem
videt dicenduz de notarijs:
camerarijs z hmoi q officio
suo exigūt aliquid a psonis.
Si em hnt sufficiēs salariū
tenent ad restitutōnez eoz q
accipiūt. nec videt excusare
p̄suetudo cū sit irratiōabil.
ar. xxiij. q. i. ca. militare. vel
paupibz erogare. si d̄ facili n̄
p̄t iueniri. **S**i hō salariū nō
haberēt vl̄ n̄ sufficiēs credo
q̄ p̄suetudo excusaret. qz ne
mo cogit suis stipēdijs mili
tare. ar. insup d̄ his q accipi
unt pecuniā ab accusat̄ vel
incarcerat̄ anteq̄ pferat sen
tētia d̄ eos vt intercedāt p eis
z liberent. **S**ciēdū q si ac
cusati vl̄ incarcerati sūt cul
pabiles. vñ et merito p̄dēnā
di. illā pecuniāz nec reddere
debēt datoribz. qz turpē de
derūt n̄ sibi retinere p̄nt. qz

turpiter acceperūt spediētes
iusticiā. s̄ d̄bēt paupibz
erogari. ar. xiiij. q. v. q̄ habe
tis. **S**i hō sūt inocētes z ad
redimēdā suā vocationēz de
derūt et pcurādā sui liberati
onē. si intercessores eoz sunt
officiales salariati. als pecu
niā p h̄ receptam reddere de
bent vl̄ paupibz erogare. ni
si data fuisset p moduz doni
z liberalitat̄. et p̄cipue p̄ li
berationē. qz tūc retieri pos
set. ar. i. q. ij. c. sicut ep̄m. z si
milit̄ si intēssores n̄ sūt offi
ciales salariati s̄ puate p̄lo
ne laborādo p hmoi iusta li
beratiōe iuste faciūt. z qd eis
dat̄ iuste retinere valēt. **I**te
de pecunia data p adulterio
p̄misso vl̄ cōmittēdo. q̄uis
qdā dicāt q d̄z dari non ei q̄
dedit. nec sibi retineri. sed ei
dari in cui⁹ iniuriā data ē. s.
marito. si vxor ei⁹ commisit
adulteriū: ex q̄ pecuniam ha
buit videt q̄ potius debeat
paupibz erogari. nisi ille ma
rit⁹ esset paup. qz ppter pau
ptatē posset etiā cōfessor ipsi
mlieri tāq̄ paupi dimittere.
Et silr d̄ viro pmittēte adul
teriū q ad vxorē caste viuētē
z vidēz eē i hmoi q̄i idē ius si
cut z i turpi lucro. vt i mere

tricio. qđ etiā pōt retineri sic
acq̄sita: nisi q̄ leges p̄hibē
adulteria et puniūt. nō autē
simplicē fornicatiōez z mere
tricia. Nihilomi⁹ d̄ pecunia
data p̄ adulterio nūl statuit
sicut de pecunia symoniacā.
z alijs h̄mōi. vñ paupibz ero
gari poti⁹ iducēdi sūt. xiiij.
q. v. c. nō sane. De acq̄sitis
p̄ ludos fortune extra illos
casus in q̄bz debet acq̄situm
p̄ h̄mōi restitui: debēt paup̄i
bus erogari. qñq; etiā possz
sibi retinere. **Sz** d̄ h̄. s. e. li.
ti. i. De illicite acq̄sitis primo
mō. i. cū debet illd̄ acq̄situm
ei a q̄ acq̄sitū est. vt in furto.
rapina. vsura. z h̄mōi. regla
ē q̄ h̄mōi sūt restituēda spo
liatis. siue sint dñi illaz rerū
siue ad eos spectet dñmō cō
stat rem non fuisse ablatā. vt
accidit in pignore deposito
cōmodato. z h̄mōi. licet eniz
tales q̄ hñt pignora depōsi
ta z h̄mōi nō sint dñi illaruz
rerū. tñ ex honesta cā illa te
nent. iō his debēt restitui ta
lia ablata nō dñis ipsaz rez
z sic intelligo illd̄. iij. q. i. c. re
integrāda sūt oīa spoliati. ex
tra de resti. spoli. p̄ totū. Si
aut̄ res ablata est ab eo q̄ iū
ste habuerat. puta p̄ furtum

vl̄ p̄ rapinā. restituēda ē do
mīno illi⁹ rei: nō illi furatori.
q̄uis aut̄ malefaceret tal̄ re
stituēdo furatoria a q̄ ip̄e ac
cepat. z nō dñs rei ip̄i⁹ quez
nouit. tñ fm̄ **U**ber. liberat⁹
ē ab obligatiōe restitutiōis.
qz reposuit re i p̄stinū statuz
z gradū. Quidaz tñ dicūt q̄
illud qđ acq̄rit ex vsura mē
tali tñ: nō d̄ illi restitui qui
dedit. qz a se voluntarie ab
dicauit. nec tñ sibi d̄z retine
re. qz p̄tra legē accepit. ex
tra de vsu. ca. p̄suluūt. sed d̄z
paupibz erogari. ar. c. sic di
gnū. extra d̄ homi. d̄ vsuris
c. tū tu. **Sz** ista iura iducta
vident̄ esse d̄ talē opiniōez.
nā ibi d̄z q̄ debēt ablata re
stitui eis qz fuerūt si repiun
tur. vl̄ eoz hereditibz. n̄ aliqđ
ius nec aliqđ doctor solēnis
facit istā distinctiōez int̄ vsu
rā mētalē z pactiōnalē vt p̄
ma debeat restitui ei q̄ dedit
scđa aut̄ n̄ sz paupibz erogari.
Sz sicut indistincte dicit
Aug⁹ de acceptis p̄ furtum z
rapinā q̄ debēt restitui: non
dari paupibz sic idēns. Qui
contra ius societatis huma
ne. furtis. rapinis. inuasiōni
bus. oppressiōibus aliq̄ ab
stulerūt reddenda potius q̄z

De restitutōe Liber tercius

donāda censemus. exēplo za
chei. xliij. q. v. ca. nō sane. ita
z īdīstīncte dicit idē d̄ vsurs.
Nolite elemosynas facere d̄
vsurs. q. ead. q̄si dicat. b̄ red
dēda sunt nō paupibz dāda.
cū. s. inueniunt q̄ dederūt ip
sas vsuras. Et cū d̄z q̄ d̄ de
dit vsuras volūtariē illd̄ a se
abdicauit. Rñ. q̄ si dedit ex
liberalitate et p̄ modū doni
verz eēt. z tunc recipiēs B̄ sci
ens n̄ tenet restituere n̄ pau
peribz dare. S̄z si dedit rati
one mutui p̄ncipālī non ab
dicauit illd̄ volūtariē: sup
plesz p̄ditionate. ne mutuās
reputaret se grauātū: z istuz
īngratū. z sic alia vice si inue
niet mutuū. z idō sibi d̄z re
stitui vsura. Si aut̄ nil acce
pit vltra sortē: q̄uis B̄ si intē
deret. ī nullo tenet nec illi n̄
paupibz. **P**ro h̄mōi autē
maiori declaratiōe sciendū q̄
ī re que debet restitui se ali
q̄s tripl̄r pōt habere. qz aut
ē verus dñs. aut heres eius
aut solum est dispēsator cir
ca ip̄az rem. et ī primo casu
cū scz est ver⁹ dñs rei ablate
d̄z sibi restitui si p̄t. iij. q. i. c.
reintegrāda. z fere p̄ totā q̄
stionē. Et hoc nisi iusto be
lo v̄l iusto edicto impiali v̄l

ecclīastico ille cui res subla
ta est puaret iure rehabendi
simplr. vel ad tps. nā cū con
tingeret hoc. puta qz tāq̄ be
retic⁹ cōdēnat⁹ ē dñs rei. vel
de crimine lese maiestatis con
uict⁹. ī q̄bz casibz oīa p̄fiscā
tur post īniam sup̄ B̄ nō sibi
s̄z fisco debent oīa sua appli
cari. extra d̄ here. c. ex cōica
mus. Insup̄ si dñs rei abla
te nō bz admīstratiōez bono
rū suoz: v̄l pupill⁹: debet il
lud reddi tutori v̄l curato
ri. In scdo h̄o casu. s. cū legi
tim⁹ heres ē sibi debet abla
ta restitui. s̄z cū tali distictōe
fm̄ Raym. qz si heredes sūt
ples vniciqz fm̄ p̄pōrtiōes
sue hereditariē p̄tis restituē
dū est. Si aut̄ heres ī aliq̄ de
terminata q̄ntitate cōstituit⁹
sit puta ī caplo v̄l domo et
nō plus. tūc restitutio n̄ fiet
heredi. sed illi v̄l illis q̄bz re
stator cōmisit dispēsatiōem
bonoz suoz. Si h̄o defun
ctus ī morte sua oīa bona
sua legauit paupibz z p̄fisclo
cis q̄bz illa legata sunt acq̄ri
tur ius ī bonis d̄fūcti p̄fici
bus z futuris. v̄l ī eis debz
restituī. In t̄cio casu. s. cū est
dispēsator rez. v̄l ep̄i z aliq̄ p̄
lati ecclīarū z gubernatores

hospitālū ē distinguendū. qz cū dāt aliq alijs. aut dant de rebz suis p pzijs. puta p pmo nialibz vlt p industriā acquisi- tis. sicut scpture doctrine et hmoi. 7 de hmoi dādo qbus cūqz etiā mal vt meretricibz 7 bistriōibz qnū fuit peccēt vt illud. lxxxviii. di. c. dona- re. tñ nō tenent ad restitutōz nec illi q hmoi recipiunt ab eis fm Ray. et Buil. aut dāt de fructibz ecclesiaz suaz 7 lo- coz pioz ad mēsam eoz seu vsum spēalr deputatis. 7 tūc etiāz male vrēdo 7 dādo ma- le faciūt. n tñ tenent ad resti- tutionez ipsi: nec q recipiunt ab eis: nisi recipiēt p extor- siones fraudes 7 violentias 7 hmoi: tūc tenerent. et h fm Thomā. ii. ii. q. clxxxv. 7 fm Buil. Aut dāt d bonis eccle- sie deputatis ad cultū diuinū vlt capitulo distribuēdis. aut paupibz erogādis specialit. vel cum etiā multiplz pmit- tunt dispensatiōi sue sine di- stinctiōe sibi deputatoz ad vitā ab alijs. et tunc si dāt cā necessitatē seu elemosyne bñ faciūt. nec ipsi tenent. n^o qui recipiunt ad restituēduz nisi darēt de his q sunt distincte deputata clericis. qz tūc tenē-

tur eis de eo qd abstulit ab eis. qz nō dāda ē elemosyna d aliō. xiiij. q. v. c. neqz. Si dāt psonis honests p patro- cinio et labore quē ipēdūt ec- clesijs etiāz laudabilr faciūt fm qntitatē laboris 7 indu- strie. Ecclesiasticis em vtilita- ribz fuites ecclesiastica opz remunratōe gaudere. xij. q. ii. c. q. cūqz. Nec g plati dantes nec recipiētes p hmoi tenent in aliq restituere. Sz si dant rōne ptele cū tñ nō indige- ant. vel cā fauoz bñani erga pncipes n faceret ad redimē- dā vexatiōez q ad tyrānos 7 siles. vel dāt cā turpitudinis vt meretricibz 7 hmoi. tenci- tur ad restituendum que sic male dederūt. nō quidem de bonis ecclesie. sed de bonis patrimonialibz si habent. vlt per industriāz acquisitis. Illi etiā qui sic talia q alijs de- bebant male accipiunt. tenē- tur restituere. nisi ipse qui de- dit satis fecissz. Tho. vbi. s. debēt autem dare vel succes- sozi eius qui dedit. vel in vti- litatem ecclesie cōuertere cū licentia supioris: vel paup- bus erogare. si illa paupibz debebantur. Qui aut recipi- unt a religio ppter iniustā

De restitutōe Liber tercius

causam. vñ sine licentia supi
oris debet restituere plato ip
si⁹ monasterij. vñ quērus. vel
alio in utilitatē mōasterij cō
uertere vñ expēdere. p̄cipue
si ip̄e plat⁹ fuit q̄ male dedit.
In oi aut casu ex sup̄dictis
debet fieri ita q̄ pctm qd est
occultū n̄ manifestet. et ita q̄
n̄ sequat̄ mai⁹ scādalum. ar.
disti. xij. c. duo. Qui aut te
nent alicui ecclie vñ loco pio
debēt illō dare gubernatori
seu rectori ei⁹ loci: nisi iller
ctor n̄ h̄et iustū titulum sed
vsurpatū vñ pbabiliter cre
dat male vsurū. tūc em̄ pos
set i utilitatē illi⁹ loci quērti
vñ successori reservare.

¶ Cur sienda sit restitutio

Capitulum. vi.

Quantus
ad sextū. s. cur sit si
enda restō. Ad h̄ be
at⁹ Tho. ij. ij. q. lxij. assignat
rōez. vñ qz restitutio ē ac
iusticie. ad iusticiā aut h̄ndā
et exercēdā q̄libet tenet. Cō
sistit aut iusticia in qdā eq̄li
tate q̄ tollit p̄ vsurpatōez et
detentiōez aliene rei. et repari
n̄ pōt nisi p̄ iteratā dationez
seu p̄ assignatōnez rei ei cui⁹
erat si p̄. et idō tenet restitue

re. **¶** Nota q̄ sicut q̄libet q̄
ē sui iur̄ p̄t donare rez suam
ita p̄t etiā remittere rem sibi
debitā grat̄ et relaxare suo de
bitori. q̄ remissio siue dona
tio libere facta sine fraude et
coactiōe postq̄ facta ē p̄ pe
nitentiā n̄ p̄t ruocari. vt dicie
Ray. ar. viij. q. i. c. q̄ p̄clōsū.
¶ Sciēdū q̄ illi q̄ ponūt se i
manibz creditorz p̄mittendo
seu offerēdo se ad dandū qd
peterēt. rogātes tñ q̄ totum
vñ ptē dimittāt. s. n̄ inēdūt
restituere. imo sperāt q̄ p̄ ni
bilo vñ modico q̄etabūt. alio
nō se ponerēt in manibz eoz
a pctō qdē rapine vsure seu
alteri⁹ male vsurpatōis nō
sunt absoluti. qz pctm p̄ pe
nitentiā et p̄fessionē dimittit
quā illi se nō h̄nt. **¶** Vtrū
absoluti sint a debito seu ob
ligatōe restituēdi. distinguē
dū ē fm Egidū in q̄libz. q̄a
si creditor p̄p̄ia volūtate et
liberalitate dimisit et dona
uit nō curās q̄ debitor intē
deret nō tenet ip̄e debitor am
pli⁹ restituere: si h̄ ei clare cō
stat. **¶** Sec⁹ aut si creditor de
cept⁹ vñ coact⁹ vñ despat⁹. i.
q̄ nunq̄ sperabat se illud de
bitū ab eo posse h̄re vel non
posse h̄re totū. et idō poti⁹ vō

lute hñe pñe qñ. nìbìl dubitās
 nenìbìl hñet si totū vellz hñe
Talis em̃ remissio nō valet.
 z adhuc obligat ad restituē/
 dū. **S**z qz bec mat'ia ē mltū
 vtilis z necessaria sciri. z ī fre
 qñci practica. iō seriosi? z ple
 ni? tractāda. z qd sentiāt do/
 ctōres in h̃ referēdū. **Cū** g̃ q
 rīt vtz vsurario vel cuilibet
 alteri q̃ hz aliēna sufficiat in
 foro pñcie remissio sibi facta
 ab his a q̃b extorsit vsuras
 vl' aliā male ablata. vl' ab he
 redibz eoz si illi n̄ viuūt. **Rñ**
 deē diuersimode a diuersis.
 vt in. s. seqñtibz. **S**icr. de se
 nis asserit q̃ hñs male abla/
 ta nisi reddat aut sufficiētez
 faciat cautionē nō p̄t libera/
 ri a sua obligatiōe p̄ aliū mo
 dum cū p̄t aliq̃ mō restituere
 nec em̃ p̄t debitū deobligari
Et p̄mo nec p̄ viā remissio/
 nis. **S**cdo nec p̄ viā satisfi/
 ctiōis. **T**ercio nec p̄ viā libe
 ratiōis. **Q**uarto nec p̄ viā
 trāslatiōis. **Q**uinto nec p̄ viā
 donatiōis. **S**exto nec p̄ viā
 renūciatiōis. **S**eptimo n̄ p̄
 viā pueniēcie z discretiōis.
Inducit ad h̃ bas rōnes q̃ n̄
 vident mltū vrgere. sed sine
 mltā difficultate solui pñt p̄
 eos q̃ tenent q̃ absqz actuali

restitutiōe p̄t tolli obligatio
 male ablatorz ab eo cui obli/
 gat p̄ quēlibet hozz modoz.
 dūmō nil fiat in fraudē vel p̄
 metū vel p̄ despatōez. s. n̄ re/
 habendi. s. libere spōre gñis
 z sciēter. **S**i em̃ fraudulēter
 vl' coacte hñmōi fieret tal' de/
 obligatio locū hz qd dicit z
 n̄ aliē. **Q**z n̄ possit tolli talis
 obligatio p̄ viā remissiois
 nisi restituat. pbat sic. **N**ull?
 ē capax remissiois nisi a pec
 cato pñs dñstiat. s. hñs rem
 male ablataz q̃ diu remanet
 obligat? ad reddēdū non dñ
 dñstiere a pctō. g̃ n̄ est capax
 remissiois. z p̄ pñs obligatō
 illa tolli n̄ p̄t p̄ viā remissio/
 nis. **E**ld qd facit regla **P**ctm̃
 de reg. iū. li. vi. **R**estitutio ei
 p̄ quā obligatio tollit ē pre/
 uia remissiois. vnde nō videt
 remissio fieri nisi p̄ restitutio
 nē tollatur prius obligatio.
Sz ad h̃ rñder. maior p̄t in/
 telligi duplr. **U**no mō vt in/
 telligat de remissione debiti
 rei ablate. z sic videt falsa. nā
 p̄t alicui remitti debitum si
 vult creditor libere z sponte
 qñs ille dñtor non inten/
 dat dare. z non sibi amplius
 obligatur fm̃ **E**gidium.
Secūdo modo vt itelligas

De restitutōe Liber tercius

de remissione peccati: tunc
ē ha maior: et minor falsa. nā
habens male ablata si n̄ pōt
restituere vllō modo rema/
net obligat⁹ ad restitōnez cū
poterit. extra d̄ solut. c. odo/
ardus. et tñ desistit a pctō si
penitet et pponit restituere i
futur⁹. Sed si p̄ restituere i
male. et h̄ intēdit facere si cre/
ditor nō remittat. tal' etiā ad
huc remanet obligat⁹ ad re/
stituendū. et tñ desistit a pecca/
to penitēdo. Et qđ pēdet ex
regl'a Augu. peccatū. qđ resti/
tutio ē p̄ua remissiois. verū
ē de restitutōe nō solū actu
ali sed etiā mētalī: et in pposi/
to et in equalēti. **Q**uō nō tolla/
tur p viā satisfactōis pbat
sic. Satisfacere ē pctōz cau/
sas excidere: et eoz suggestio/
nibz aditū nō idulgere. d̄ pe/
dist. iij. circa pnci. **C**ū h̄ abla/
tio et detētio rei. s. pcti sit per
oppositū suū. s. restōem. igit
nisi restituat n̄ videt posse sa/
tisfacere q̄ntūcūq; acceptet
creditor. **I**nsup cū p satisfi/
ctioez nō solū reparet amici/
cia sed etiā eq̄litas iusticie q̄
ablata erāt p vsurpatōnez et
detentōez alienoz nisi tollat
cā iniusticie et inequalitatē q̄
fit p restitutōez subtractorū

dū creditori reddit qđ min⁹
habebat qđ debebat ab ipso
vsurpatore qđ pl⁹ habebat qđ
debebat non repabit iusticie
eq̄litas. et sic n̄ fiet satisfactio
nisi reddat ablata. **S**atisfi/
ctio em̄ fieri d̄z p ipm debito/
rē q̄ violauit iusticiā vsurpā/
do aliena. n̄ p creditorez. **A**d
h̄ rñderi p̄ qđ vtriq; pcti cau/
sa excidi nō p̄t nisi p restitu/
tōez. sed restitutio nō solum
fieri p̄ actu s̄z etiā mente et p
posito. alē qđ nō pōt restituere
cū nil habeat: seq̄ret qđ nō
pos̄z satisfacere p pctis. qđ
ē falsuz. **S**ilr etiā eq̄litas iu/
sticie repari p̄t n̄ solū p actu/
alē restōez. sed etiā p aliū mo/
dum. p quem creditor vl' iu/
riam passus reputat sibi sa/
tisfactū. **F**it quoq; in h̄mōi
remissioe satisfactio p debi/
torē qđ violauit iusticiā dum
bz animū parat⁹ et se offert
ad restituendū si nō remittit.
Tercio pbat qđ non tollat p
viam liberatōis sic. **A**bry/
so. dicit extra d̄ reg. iij. c. **D**is/
res per quascūq; causas na/
scitur p eas d̄z dissoluit. **E**t
obligatio talis iniusti deten/
toris nascitur per solaz eius
deprauatam voluntatem. s.
rapiendo vl' tenendo vl' deti

nendo re alienaz. g. dissolui si poterit nisi p voluntate scz rectificata. s. in restituendo ablata. 7 sic videt q n sufficiat voluntas ei? cui fieri dz restitutio ad tollendu obligatiōez cū nō fuerit cā ipsi?. Ad qd rñderi p̄t q voluntas depuata vsurpatōis rectificari p̄t nō solū p actualē restitutōez sed p intētiōē voluntariam restituēdi si ille sponte nolu erit remittere. 7 sic nō solū voluntas creditoris s; 7 debitoris voluntas q fuit cā obligatiōis pcurrit ad liberādu obligatorē dū se offert ad satisfaciendū creditori ad placitū. ¶ Quātū ad qrtū. s. p viam trāslatiōis 7 acq̄sitiōis dominij pbat q nō possit tolli obligatio sic. Presupposito q i vsura nō trāsserat dominij fm q̄sdā tūc assumit tal regula. Null? p̄t in re detinēda iniust? titul? aduenire nisi pus iust? auferat titul?. nā iniust? titul? auferri n̄ p̄t absq; h q iust? titul? acq̄rat. et econuerso. 7 idcirco erit alia actio p quā iniust? titul? tollitur 7 p quā iust? titul? acq̄rit. Nullus g aduenire poterit iust? titul? p aliquā actiōnē nisi ei auferat iniust? titu

lus p aliā actiōem. S; illis q acq̄rūt dominij in re detinēda aduenit iust? titul? per dominij acq̄sitiōez. g. si pus habuit iniustū titulū p rei aliene vsurpatōez et detētiōez optz q dicit? titul? iniust? auferat p eiusdē rei restōez aut dominij acq̄sitiōez. 7 sic n̄ est capax dominij an restōez. et mltro foris in furis 7 rapinis in qbz fm oēs nō trāssert dominij. S; ad h rñdet q ad hoc vt dictū ē restitutio per qm auferit iniust? titul? i foro p̄scie fieri p̄t nō solū manualiter sed etiā mēralr. dñz. s. ē parat? reddere realr si non vult dimittere. et sic ablato iusto titulo p spontaneā 7 liberam remissionē creditoris acquirat dominij. ¶ Quātū ad qntum q non possit tolli p viā donatiōis pbat sic per has ppositiōes. Ille cui restitutio fieri debet donare n̄ p̄t prius q̄ sit restitutus 7 ipe iniuste detinēs aliena ante q̄ restituat ablata certificari n̄ p̄t d tali donatiōe vtz sit vera donatio. p̄mā sic pbat. Donatio nisi sit libera n̄ ē donatio p̄a. ff. d adimē legatam. Iste autē qui talitē donat scz anteq̄ sit

De restitutōe Liber tercius

restitutus non libere donat:
qz nō libere illud hz. cū non
actualr habeat. Et si dicat
q libere restituēd⁹ p̄t h̄re z p
p̄ns libere p̄t donare. qz detē
tor bonoz suoz parat⁹ ē red
dere. Tal instātia nīl valz
qz restituēd⁹ certificari n̄ p̄t
q talis habēs sua male abla
ta sit par⁹ ad ea restituēda. ni
si ea statim cū pōt reddat. v̄l
p eis reddēdis sufficiētē cau
tionē faciat. qd̄ p̄rinet ad se/
cūdā ppositionē. Naz z si vi
deant aliq̄ signa q̄b se para/
tū ad satisfaciēdū oīdat nō
pbat esse sufficiētia cū illis
vri possit. ita ille q nō hz in/
tentionē restituēdi sicut ille
q hz. z talis alienoz detētor
iniust⁹ cui donatio sit aī re/
stitutōez: nō pōt eā vt veraz
donatōem acceptare v̄l acci
pere cū bōa p̄scia. Ad qd̄ re/
spondet q donari p̄nt nō so
lū res habite. s̄ etiam iura z
actōes z q sperant b̄ri. nec p
pterea p̄t dici q nō sit dona
tio liba. qz res actu n̄ habet.
Et cū p̄ negociū agat z di
scutiat s̄m forz p̄scie vbi cre/
dendū est cuilibet p se z p̄tra
se. Et nemo sit arbitrad⁹ im
memor p̄pe salutis. vt d̄z. l.
q. viij. sancim⁹. ex q̄ obitor of

fert se paratū ad restituēdūz
si vult rogat tñ vt donet nō
coact⁹ nō decept⁹: s̄z sponta
ne⁹ p̄t sibi p̄suadere z crede/
re libere donasse. p̄cipue cuz
nō egeat multū. nec em̄ p̄su/
mit de facili q̄s p̄ncere sua z
donare. Quantū ad sextū
q nō possit tolli p viā renun
ciatōis pbat sic. vbi renun
ciatio nō habet locū: obliga
tio tolli nō p̄t p viā renūcia/
tōis. sed anteq̄ fiat male ab
latoz restitutio: non pōt ille
cui restitutio fieri d̄z renūcia/
re. q̄ nō pōt tolli obligatio
detinēt̄ aliena iniuste p viā
renūciatōis. Maior ē nota.
minor pbat̄: nam renūcia
tio illa q̄ sit a spoliato anteq̄
restituatur ipsa decernit eē nul
la. sicut patet. l. ij. q. i. c. ep̄is. z
extra de resti. spoli. c. sollici/
te. z hoc ideo. quia p̄sumit n̄
libere fieri. qz nō ē verisile q
sponte iuri suo renūciauerit
q̄ renūciat spoliatus. Sic
in pposito videt̄ dicendū q
creditor renunciās non resti
tutus non videtur sponte re
nūciare sed vt coact⁹ z b̄mōi
Ad qd̄ r̄ndetur q̄ ea q̄ p̄rinē
tur i dict̄ capitul̄ h̄nt locuz
in foro p̄tentioso vbi p̄cedit
p̄sūptionem. s̄z i foro p̄scie

etiā spoliat⁹ p^t renūciare iu/
ri suo vt i pposito. p^terea eo
ipso q^d offert se ad restitutōez
si vult iaz reuēstet et restituit
eū iuri suo. **Q**uantū ad se
ptimū q^d nō possit tolli p vi
am pueniētie z discretiōis p
bat sic. Supposito dicto re
gule. p^tm. li. vi. **O**bligatio
illa q^d iniust⁹ detētor alienoz
ē obligat⁹ ad restitutōez. ne
cesse ē q^d tollat p viā restituti
onis vl⁹ aliam eqpollētē. **E**t
q^dredo q^d sit viā eqpollens re
stitutōi. si dicat q^d sit remissi
onis viā vl⁹ donatōis. sequi
tur int⁹ alia istō incōueniens
q^d p^t dici restitutō. z tñ i pos
sessiōe minime posūt⁹. q^d pa
tet eē falsum p illō q^d habet
ff. de h^o. sig. l. plus ē. d^r em
ibi q^d restituere ē nō solū pe
cuniā rei p^bere. sed etiā pos
sessorē facere: fructusq^z red
dere. quap^ropter null⁹ p^t di
ci restitut⁹ nisi in possessione
fuerit pstitutus. **S**i g^o remis
sio q^d sit ante restitutōez eq
pollēt restitutōi ipi. sequit⁹ h^o
incōueniens q^d etiā nō posūt⁹
in possessiōe dicetur restitu
tus. **S**z ad h^o rīdet q^d in fo
ro p^tcie z ab **A**ug. nō sumit⁹
ita stricte restitutio sicut i fo
ro p^tetioso fm iura. **N**az q^d

modocūq^z impleat volūtas
creditoris a d^bitore d^r resti
tutio facta. z cū q^d cedit bo
nis. etiam aūq^z ponat eos i
possessionē nō restituit q^d ad
p^tciaz. **Q**uerit⁹ vtz vsurario
vl⁹ cuiq^z alteri q^d h^o aliena
sufficiat i foro p^tcie remissio
sibi facta ab his a d^bextor
sit vsuras vl⁹ als q^dq^z male
ablata. **N**āc q^dstōez d^r vsur⁹
Lauren⁹ in tractatu formāl
p^us recitat opinionē docto
rū. **D**icit g^o glo. z i regla. pec
catū: tenet q^d sic. **S**z dicim⁹
ibidē p^tra. s. q^d nō sufficit ni
si pecunia sit restitutōi para
ta. **A**liquoz h^o theologozū
opinio fuit q^d etiā nō sufficit
q^d res sit para restitutioni. s^z
etiā optet q^d offerat. **J**o. an.
ibidē sup glo. demū assumit
viā mediā dicens. q^d aut ge
rit in mēte vsurari⁹ restitue
re. z remissio sufficiat. aut n^o.
z tūc sec⁹. **S**z **F**ede. d^r senis
in ope suo format i distincte
opiniōez dicte glo. sic dicēs.
Si is cui debēt restitui pe
cunie vel maleablata nō co
act⁹ vel deceptus nō circum
uentus z oī dolo z vi et calli
ditate z metu cessantib⁹. etiā
precib⁹ vel seruitiōz exhibi
tione inductus debetaz sibi

De restitutōe Liber tercius

pecuniā non oblatā nec resti-
tutōi paratā vsurario dimit-
tat: liberat⁹ est vsurari⁹ a re-
stitutiōe. nō tñ a pctō qđ cō-
traxit exerceudo vsuras. nisi
z d illo pctō pñiaz agat. Po-
test etiam dici qđ plus ē qđ si
vsurario pseuerate in crimi-
ne z nō disposito ad aliqm re-
stitutiōez. is qđ debet recipere
vsuras remittat illas pprio
motu. vel ad petitiōez vsura-
rij: liberatus est vsurari⁹ a re-
stitutione rei: z si nō a pecca-
to. qz d h opoz satisfacere dō
p pñiam. hec ille. **H**āc opi-
nionē videt firmare **D**osti. i.
sum. z **A**rchi. i. c. ij. d vsuris.
li. vi. sup dōo satisfactum. di-
cēs. Satisfactū accipimus
quodcūqz volūtati creditorū
satisfiat. **I**dē **L**ap⁹. **I**dē au-
tē **L**au. sic pcludit. vt collat
oīs dubitatio an sit vel nō sit
liber anim⁹ remittēt. z p pse-
qns clara pscia vsurarij. **E**t
vt facili⁹ inducant hoīes ad
pctitiōez. z de cetero a talibz
abstineāt. cautū ē pdicare qđ
nō sufficit remissio facta. qđ
uis se disponat ad satisfaciē-
dū: si nō remitteret creditor. z
cauti⁹ qđ optet qđ pecunia sit
restitutiōi paratā. z cautissime
qđ offerat pecunia. vl qđ pl⁹

est qđ ponat in manibz credi-
toris. **S**z d iure z i foro psci-
entie puto illā glo. cui⁹ opi-
nionē sequit. **F**ede. vt dictū
ē esse verissimā. z ad h ducit
ipse **F**ede. ples rōnes. **E**t p-
ma est talis. **I**n maioribz cri-
minibz sicut ē in crimie furci
vl rapine vl violētie. re furci
ua vel rapta remanēte apud
furē vl raptorēz de volūtate
dñi purgat viciū furci vl ra-
pine sine aliq restitutiōe. vt.
l. si fur. d vsu. in pñ. z. ff. d p-
ca. l. si certe. ergo purgat vi-
ciū vsure remanēte vsura a-
pud vsurarium de volūtate
dñi. **E**t qđ illa sint maiora cri-
mina patz ex maiortate pe-
ne siue agat ciuilr siue criml
nalr. **G**raui⁹ autē ē pctm qđ
gñi⁹ puniūt. vt. xxiij. q. i. c. nō
offeram⁹. **S**cda rō est. qz in
crimine vsurarij et i alijs ma-
ioribz sufficit facere cōdignā
satisfactiōez vl emēdatōez.
extra d rapto. c. i. vt sit qđ li-
berat⁹ a pctō. c. qñto. extra d
vsu. **S**z satisfactū intelligit
quodcūqz desiderijū creditorū
impleat. etiam si nō soluat. ff.
qđ satisfda. co. l. i. **T**ercia rō ē
que videt fm eū insolubilis
Sunt quidam speciales ca-
sus in quibz obligatis ad re-

stentioez n̄ sufficit remissio.
 vr. c. exigit. de cēsi. li. vi. z ibi
 de b. g. i. alijs casibz stabit re/
 gula q̄ sufficit remissio. Idē
 tenet **Pe.** d. pal. i. iij. di. xv.
 q̄ dicit q̄ obligat⁹ restitutiōi
 excusat p̄pt remissione cre/
 ditorz. qz p̄ acceptatiōez tol/
 lit. z b̄ nisi sit talis p̄sona q̄ n̄
 habeat administratiōez. v̄l q̄
 nō pōt donare. nec p̄ p̄is re/
 mittere. qz remittere ē dare.
Ite q̄n in iure ē cautū q̄ re/
 missio nō valeat tūc n̄ excu/
 sat sicut in iudice delegato q̄
 munera z expēsas recipiens
 v̄l extorquēs tenet reddere
 nulla p̄tū remissioe sibi p̄fu/
 tura. extra d. rescp. c. statutū.
 li. vi. Et de visitante iure or/
 diario recipiēte mun⁹ ad cu/
 ius duplum restituendū te/
 net. extra de cēsi. c. exigit. li.
 vi. **Hec Pe.** q̄ si q̄s obijce/
 ret regulā. Nō dimittit pec/
 catū zc. qd̄ est v̄bū **Aug.** z re/
 stituere ē rē in p̄stinū statum
 reponere. v̄n non videt satis
 facere remissio. Ad qd̄ r̄ndet
 p̄dicti **Pe.** Lau. p̄ Fede. q̄
Aug. i dicta regla n̄ habu/
 it respectū ad strictā signifi/
 catiōez v̄bi. s. ei⁹ mēs ē v̄bis
 p̄ferēda. extra d. p̄. sig. c. itel/
 ligēda fuit. q̄ si offendisti p̄

rimū tuū rapiēdo. furando.
 vsuras extorq̄ndo. recōcili/
 es te cū ip̄o. et cōit qz hoīes
 non iacrāt pecunias suas. s. z
 volunt sibi restitui res abla/
 tas. p̄ptea **Aug.** se feculit ad
 v̄bū restituat. Q. aut̄ sic itel/
 legerit **Aug.** oñdit m̄ltiplr
Hec ille. Qd̄ āt dicit Lau.
 b. f. esse p̄dicādū nō sufficere
 remissione nisi siāt ea que di/
 cūt diuersi nō videt tutū v̄l
 cautū. Nā ex tali p̄dicatiōe
 ita p̄t seq̄ piculū aīaz sic cau/
 tela. Sicut em̄ p̄dicator dz
 sibi cauere a p̄dicādo ea que
 h̄nt hoīes lducere ad malū.
 z ab alleviādo mala. ita d̄bz
 cauere a p̄dicādo scrupulosa
 z ardua. q̄n cōis op̄inio ē in/
 p̄trariū. B̄ em̄ eēt inijcere laq̄
 um aīabz. qd̄ fieri n̄ dz. xxvij
 q. i. c. viduas. Audiēdo ei⁹ ta/
 lia z n̄ seruādo cū ex auditis
 format sibi p̄sciam b̄ sibi ne/
 cessario fiēdū q̄ bz b̄mōi re/
 missione. z ex difficultate no/
 lit ponere se ad faciēdū. erit i/
 malo statu rōne p̄scie sibi fa/
 cte sup̄ eo i q̄ b̄n posat trāsi/
 re cū bona p̄scia. Preterea si
 p̄dicator b̄ dicat i p̄dicatiōe
 s. sibi n̄ sufficere remissioem
 nisi zc. z postea in audientia
 p̄fessiois faciat p̄riū et dicat

De restitutōe Liber tercius

illi sufficere. nōne ex h̄ p̄t sed
magnū scādālū p̄tra doctri-
nā p̄dicatōis. Et h̄ em̄ pote-
rūt credere homines sic esse d̄
multis alijs q̄ p̄dicatores dī-
cūt. s. q̄ nō sunt simplr vera-
sed ad terrore dicta. et sic pi-
clitabif̄ fidei doctrina. nō vi-
deo etiā cū bona p̄scia q̄ abs
q̄ sui maḡ perō possit h̄ dice-
re in p̄dicatione si sentiat cō-
trariū: qz h̄ cōiter tenent do-
ctores. Sed et si teneret ali-
quā aliā op̄inōne cū ille sint
scrupulose nō debet velle in-
ducere homines ad suos scru-
pulos. Nō ḡ p̄dicādo dicat
q̄ sufficiat remissio: ne indu-
cat occasione mali. et apiatur
via vsur̄. neqz dicat q̄ n̄ suf-
ficiat ne dicat mendacium v̄l
scrupulos: et laq̄os iūciat au-
ditoribz. Sed dicat qd̄ dicit
Aug⁹. q̄ optet q̄ restituat si
p̄t. xlii. q. vi. c. si res. et i resti-
tutōnecludit remissio. Bz
qd̄ si post remissionez libere
factā et vere vsurario: et vsu-
rari⁹ mādāt in testamēto suo
reddi vsuras. nunquid qd̄ se-
mel remissū ē d̄z restitui his
q̄bz tenebat prius. Dicendū
fm̄ Fede. q̄ in h̄ distinguen-
dū est. qz aut talis testator lo-
catus ē p̄ p̄ba trāsserentia se

ad factū. vtp̄uta qz iūbz vsu-
ras restitui his q̄bz debebat
eas f̄stituere et q̄ p̄barēt eas
soluisse. et tūc nō obstante re-
missiōe tenebit satisfacere he-
res. et h̄ casu loq̄t̄ c. ad n̄ram.
de iniurijs. Aut loq̄t̄ p̄ p̄ba
trāsserentia se ad ius nō ad fa-
ctū vtp̄uta iūbz ea restitui q̄
bus debet. Et tūc sec⁹ dicen-
dū est. hec ille. Itē sciendū
q̄ cū alicui sit remissio libere
et sine fraude nō tenet tal̄ il-
lud qd̄ sibi remissus ē paupi-
bus dare qd̄ sibi donatus ē.
Post. i. sū. ii. de vsu. dicit q̄
si fenerator p̄tem pecunie fe-
nebris restituat ei a q̄ habue-
rat v̄l heredi suo. et de volun-
tate ei⁹ partez retineat dicit
theologi indistricte q̄ n̄ ē libe-
ratus nisi totus offerat. Tu
dicas q̄ si ex pacto sit nō ē li-
berat⁹. ar. c. veniēs. extra de
sy. Si autē vsurari⁹ p̄t sine
pacto liberalr soluat v̄l offe-
rat. et de altera p̄te miscdiā
petat: et creditor liberalr re-
mittat. liberatus est debitor
nec tenet v̄lterius ad restōez
sicut nec tenetur si gratis ac-
cepisset gratis oblatum. fm̄
Boss. Dic tū bon⁹ iudex ex
certis p̄dictis motū sui ani-
mi iformabit. Nā si creditor

est paup inops: et usurarius
diues et potes: non psumo q
creditor ipm usurariū spōte
ex corde liberet: s; h faciat qz
vltra recuperare n̄ p̄t vt illd̄ tā
tillū qd̄ offert recuperare et n̄
amitteret. **S**i hō creditor sit
diues et potes q̄ etiā consue
uit histrionibus et ioculato
ribus tantū dē de suo dona
re vel pl̄ frequēter psumi po
test q̄ ex corde h̄ faciat. hec il
le. **I**tem in qdā sūmula dici
tur q̄ si usurari⁹ offert libere
totam sūmā pecunie credito
ri oñdēs plenariā volūtatē
cū non habeat. qz si crederet
q̄ aliqd̄ acciperet nō offerret.
creditor nihil penit⁹ vult ac
cipere; liberalr̄ dimittere to
tum. iste plenarie satisfecit p
primo sed nō deo. et iō postea
sufficit sibi sola contritio vt
satisfaciat deo. **U**nde cōsu
lendum est non contritis vt
haud minus hanc liberā sa
tisfactionem faciant primo
Ite sūt aliq̄ usurarij q̄ nūc
d̄cipe deū. q̄ numeratā pecu
niā et acceptam tūc exponūt
creditoribz credētes q̄ illam
si accipiant quia si crederēt
q̄ illā recipient: nō illā rep̄sen
tarent. ac ille timore vel vere
cundia duce⁹ nihil vel parū

recipit residuum dans. et sic
isti tales dicerēt se satisfecisse.
se. quod non est verum. **I**te
nota sū quosdā q̄ sunt qñ
qz modi satisfaciēdi. **P**rim⁹
modus est cum pecunia libe
re offert. **S**ecund⁹ mod⁹ est
cum pecuniā non hz et offert
pignora. **T**ercius mod⁹ est
cum pecuniā non hz nec pi
gnora cōgruētia facit tñ cuz
instrumētis vt heredes com
pellant ad satisfactionem et
etiam ipsemet. **Q**uart⁹ mo
dus est cum mediante sacer
dote vl̄ aliquo alio religioso
fit voluntaria et libera deor
dia. **I**te tñ modus debet sp
ostēdere creditori velle et pos
se liberū debitoris. **Q**uint⁹
modus ē cū p̄sensu et miseri
cordia creditoris ponit de
bitor aliqm̄ possessionem in
manu alicui⁹ honesti viri. ex
cui⁹ fructibz soluant p̄ tēpus
debita. deinde possessio ad
heredes reuertat. vel ita de
bet pmanere p̄ incertis. hec
ibi. **I**tem archidiaconus
in rosario. p̄ iij. q. v. c. non sa
ne. dicit q̄ **M**osti dicebat q̄
in his in quibz est peccatum
mortale sū legē diuinā vt i
furto vl̄ rapina disp̄sare nō
p̄t ep̄s. imo nec etiā papa vt

De restitutōe Liber tercius

aliq̄ dicūt q̄ minus penitēti
am agat ⁊ restitutio fiat si p̄
extra de vsu. c. cū tu. In his
fo in q̄b⁹ p̄cīm mortale fm
ius positū. ⁊ cū ep̄s seu in
feri ⁊ iūb⁹ pape interdicta est
dispēsatio: null⁹ dispēsare v̄l
dilationē p̄stare p̄r nisi solus
papa. iij. q. i. c. reintegranda.
v̄l hi q̄b⁹ sp̄cialiter cōmiserit
Si fo nō est interdicta po
terit. hec ibi. **S**z q̄ d̄r papā
nō posse dispēsare in his re
stitutōib⁹ vbi ē p̄cīm mortale
peccatū in vsurpatōe cō
tra legem diuinam facta. vt
furto. rapina. vsura ⁊ h̄mōi.
quom̄ restitutio fiat si p̄r
videt̄ intelligēdū q̄ ad resti
tutionem certoz si sciunt p̄
sone. v̄l q̄ ad incerta cū dispē
saret absq̄ cā rōnabili. v̄l sal
tē dubia p̄ libito volūtatis.
Non em̄ p̄r tollere q̄ sunt p̄
pria hoīm et dare alijs sine
causa. s̄z cum cā rōnabili p̄r.
puta p̄ modum pene. vt cuz
aufert regnum v̄l impiū ali
cui p̄pter d̄merita sua. qz cēt
inimic⁹ ecclie hereticus vel
scismatic⁹. nec se vellet corri
gere. v̄l cū sacerz mouere bel
lū ⁊ aliquē d̄m v̄l ciuitatē
p̄sequētē eccliam. v̄l fauen
tē hereticis. v̄l detinentē bo

na ecclie. ⁊ traderet alijs di
gnitatē iura ⁊ bona illoz. sic
factum est pluries. Nec pōt
papa cū bona p̄scia q̄ paup̄
bus deberet dispensare dare
diuitib⁹ sine cā rōnabili. sed
cū causa rōnabili pōt talib⁹
obligat⁹ f̄mittere seu vt pau
perib⁹ dare ea que acquisie
runt p̄ furta. rapinas ⁊ vsu
ras: cū sunt incerta fm oēs.
als cū sit sup̄m⁹ ⁊ vn̄uersal⁹
p̄r paupeꝝ magis q̄ ep̄i qui
h̄mōi solēt dispēsare vt. lxx
xvij. di. c. ep̄s. Quia h̄z etiā
plenitudinē p̄tatis in dispē
satiōe bonoz ecclasticoz. et
plenam iurisdicōez in terris
ecclie. forte d̄ h̄mōi bonis. s.
eccliarū. et hoꝝ q̄ habitant
in terris ecclie posset remit
tere d̄bita ex furtis rapina ⁊
vsura etiā cū sciunt p̄sone si
ne eoꝝ p̄sensu. ⁊ ex aliqua cā
rōnabili. nā q̄tidie h̄ sit vt in
ra vn̄ius ecclie ⁊ fruct⁹ aufer
rat. et det alteri q̄ curato illi
us ecclie. cum cā tñ vt credi
tur rōnabili. ⁊ sic multo ma
gis i h̄mōi p̄r dare dilatiōem
qz pl⁹ ē remittere d̄bitū q̄ di
latiōez dare ad soluendum
Querit̄ vtrū sup̄ incert⁹ cū
ep̄o qui est pater pauperum
possit fieri cōpositio vel trās

actio. Rñdet Lau. Sciēdū
 q̄ Pau. i. cle. de pe. 7 re. hunc
 passum examiat. 7 finalr de/
 terminat q̄ n̄ p̄ illuz tex. 7 p. c.
 si. de offi. vica. li. vi. vult em̄
 q̄ sine mādato aplico id face
 re neq̄ant epi. nisi cōponerēt
 de tanta q̄ntitate quanta ē il
 la ad quā ascēdū: et nō ē mi
 nori. Contrariū seruāt licet
 facta tacita p̄positione ferat
 demū sententia taxatiua ipo
 rū incertoz. et si vera sunt q̄
 satus ē Pau. qd̄ videt̄ d̄ iu/
 re. n̄ videt̄ p̄traria p̄suetudo
 valere. al̄s multoz aīe illaq̄/
 arent. **Text⁹** tamē illi videre
 meo nō p̄bāt ita clare. **Unō**
 forte posset rñderi q̄ nō ē cre
 dendū q̄ papa q̄ p̄fecit ep̄os
 patres pauper̄ idistincte nō
 concessisset eis in specie q̄ ex
 causa possz cū talibz trāsige/
 re. 7 isti hñt maiorē potesta/
 tē q̄ illi q̄bz libera admiſtra/
 tio p̄cessa est. Itē nō simplr
 donauit. Itē papa scit hanc
 cōsuetudinē 7 diu tolerauit.
Fiunt em̄ taxatōes per sentē
tiā. Nec Lau. Forte posset
 dici q̄ ex quo ad ecclesiā mi/
 litantem valet dictū Lau. 7
 etiam q̄ ad deum 7 ecclesiā
 triumphantē cum ex causa
 rationabili facit compositō

nem d̄ minori quantitate q̄
 sine incerta. puta quia residu/
 um dimittit ei vt paup̄. cu z
 al̄s non posset viuere sine in
 decencia sui status notabili/
 ter. **Sz** vbi absq̄ cā ep̄s sci/
 enter cōponat de minori q̄nti/
 tate notabiliter valet dictuz
Pau. in foro dei. nō em̄ cre/
 dēdū est papam fecisse ep̄os
 disp̄satores bonoz pauper̄
 rū vt possent p̄ libito volun/
 tis remittere vl̄ p̄ponere su/
 p̄ icertis. vt de his postmodū
 pompose viuāt. **Recipē** pa/
 pa posset cū bona p̄scia abs/
 q̄ aliq̄ causa rōnabili facere
 hñs i taxatōes lōge minus
 q̄ sit debitū incertoz. 7 resi/
 duum sciēter illis d̄bitozibz
 dare. cū oīa bñ 7 plene possit
 restituere. **Sec⁹** cū dubitat
 vt restituere possit debitor
 p̄ incertis. nā in dubio est sp̄
 interprādū factū pape p̄ma/
 xime in bonū. vt di. xl. c. non
 nos. cū glo. Papa em̄ 7 si ha
 beat plenitudinē p̄tatis erra/
 re p̄t vt hō. 7 inter cetera sue
 p̄tatis nō auferet sibi condi/
 tio ista cōis hoīm q̄n possit
 peccare mortāl̄. et d̄scēdere
 ad īferos. 7 gñi ceteris puni/
 endus si deliquerit. vt dicit
 dist. xl. ca. si papa. et in glosa.

De restitutōe Liber tercius

Insup cū restitutio certorū
debeat pcedere restōem icer
toruz q̄ epi circa vsurarios
publicos vt licētiēt ad sacra
mēta ecclie ⁊ sepulturā p̄us
cōponant sup certa q̄ntitate
p̄ incertis q̄ sibi solēt ibur
sare magis q̄ paupibz dare.
et de certis non prouideant
sufficienter vt reddant inter
graliter minus benefaciunt.
q̄nimo si non sufficerent bo
na que remanēt vsurarijs vl
heredibz eoz tenēt q̄ accepe
runt p̄ incertis p̄tribuere p̄
restitutōe certorū. als fures
sunt et latrones auferētes q̄
debent certis p̄sonis. extra d
vsu. c. cū tu. xiiij. q. vi. si res.
Sed p̄suetudo ī hoc n̄ excu
sat. q̄ potius dicēda ē corru
ptela. q̄ p̄ ius diuinū. di. viij
c. q̄ p̄ mores. xxxij. q. viij. ca.
flagitia.

De mō ⁊ ordīe restitūdi
Capitulū. vij.

Quantuz
ad septimum. scz de
mō restitūendi seu
ordine. Circa q̄d p̄siderāda
sunt tria. **P**rimū ē q̄ restitu
tio certorū p̄ponēda ē restitu
tiōi icertorū. **S**ciēdū igitur
q̄ certe oīa obligata restōi.

id ē cū sciunt p̄sone q̄b̄ est fa
ciēda p̄us intēgliter soluēda
sunt q̄ soluant incerta. q̄n. s.
scit vl dubitat bona restitu
entis n̄ sufficere ad vtrūq̄.
nā tūc restituēda sunt plene
p̄us ⁊ intēgliter certa. et hoc
triplici rōne. **P**rio rōne suc
cessiōis. **S**ecdo rōne obliga
tiōis. **T**ercio rōne silitudis

Quantū ad p̄mā rōnem
scz successiōis aduertēdū di
ligent q̄ nō succedit ī paupi
bus ip̄e christus nisi q̄n nō
repiunt p̄sone certe q̄b̄ resti
tutū debent certa. vt q̄si p̄ sub
stitutionē succedere videant
ac si diceret testator. dimitto
meos heredes tales et tales
q̄b̄ debeo. vl etiā si nō d̄beo

Sed si eos nō repiri contin
gat. substituo mibi christuz
cū paupibz suis. **Q**uantum
ad secundā rōem obligatio
nis pbat h̄ sic. nā paupibz n̄
tenēt heredes dare. s. p̄ resti
tutiōe dictorū incertorū nisi
vnica rōne. s. in foro pei. sed
creditoribz certis tenent du
plici rōne. s. in foro di et foro
mundi. q̄ heredes p̄nt a cre
ditoribus ī iudicio cōueniri

Quātū ad terciā rōez. s. sili
tudinis pbat idē a sili d̄ ro
to simplici ⁊ solēni. **N**ā vortū

simplex nō ita obligat sicut id qđ ē solēne. nā qđ ad deum simplex obligat: et solenne qđ ad deū et mundū. i. for. mūdi vnde simplex votū impedit mīmoniu p̄bendū: s; n̄ dirimit p̄tractū. Solēne aut̄ impedit p̄trahēdū et p̄tractū dirimit. vt patet dis. xxv. p. totum. Et rō hui⁹ ē. qz in voto simplici est vnum vinculum ligans. in solenni duplex.

De restitōne hō certoz sciendū. qđ restitutio etiā fieri debet cum qdam ordine. Pro cuius declaratiōe sciendum qđ fm triplicē voluntatē creditoris ptingit debitorē h̄re substantiā eius. Prima ē violenta. Scda ē p̄ditionata. Tercia p̄formata. Prima reperitur i furto et silib. Scda in vsura. Tercia in p̄tractibus licitis siue iustis. et fm hūc triplicē voluntatē gradū variē p̄us et posteri⁹ hō restituere obligat. Cū igit̄ p̄ma voluntatē. s. violenta debitor tenet. vtputa qz abstulit per furtum et rapinas et h̄mōi violētiās. talia p̄us restituēda sunt q̄s vsura et alia d̄bita. et h̄ p̄p̄ tria. s. p̄p̄ offensione: p̄pter expropatiōez. et p̄pter cōpulsionē. Propt̄ offensio

nē qđ dē. nā maior in eis infer tur iuria. qz illa penit⁹ sunt inuolūtaria. s. rapina furtu et h̄mōi. vsura hō aliqđ mō ē volūtaria. s. volūtate p̄ditio nata. p̄pterea d̄ sui nafa minorē iniuriā in primū sapit. alia hō debita sine iniuria fiunt qz sunt volūtaria. puta id qđ debet rōe emptōis facte alicui⁹ rei. vt rōne mutui liciti. et h̄mōi. Et iō rapina et furtum p̄us restitui debēt q̄s ipa vsura et alia debita licito mō p̄tracta. et eadē rōne p̄us rapina qz grauior i ea fit violentia et iniuria q̄s in furto. Scdo d̄bet seruari tal̄ ordo p̄pter expropatiōē. Nam in rapina et furto fm oēs dominiū n̄ trāssert. et ideo talia nū q̄s totaliter sūt possidentiu. In vsura hō dominiū transferri videtur. Tercio seruandus est talis ordo p̄pter cōpulsionē. magis em̄ debitor cōpellit̄ et artat̄ a iure restituere qđ extorsit p furtū et rapinā q̄s qđ habuit p vsurā. nam ad restōnem vsure cōpellit̄ diuino et eccl̄astico iure. s; ad restituēdū rapinā cōpellitur vel artatur iure diuino et eccl̄astico et ciuili. Et q̄bus sequit̄ qđ debitor si nō potest

De restitutōe Liber tercius

insolidū restituere qđ extor/
sit p rapinā z furcū. z etiā qđ
habuit p vsurā: z h cū ratiōe
volūtatis pcurrēt. qz in sol/
nēte vsuraz aliq mō volūtas
eius cōcurrit ad illā expolia
tione vsure. **S**z expoliatus
p furcū seu rapinā ptra oēm
suam volūtate expoliat. tum
etiā rōne iurj coarctātis. nam
a iure ciuili hō pPELLIT ad re/
stitutōez rapine z furci inso/
lidū. etiā si n habeat ad resti/
tuendū vsuras. **H**ui? senten
tie ē **S**ir. or. heremitaz. q vi
dent rōnabiliter dicta. **H** ex/
cepto. s. q debēt pūs restitui
rapina furcuz z vsura qđ alia
debita modo licito cōtracta
hoc em esset offerre holocau
stū de rapina. **S**icut em in/
iuste acciperet ab aliq diuite
vt daret elemosyna pauperi
vt dicit **A**ug. xliij. q. v. c. for
te. ita z iniustū videt vt d eo
qđ iuste debet alteri puta ho
nesti mutui vel emptiōis vel
alicui? liciti ptractus restitu
at aliena. **H** em esset rape alie
nū vt reddat alienū. z nō sūt
facienda mala vt veniāt bo
na. ait apls ad **R**o. ar. ad **H**.
xliij. q. v. c. neq em. **¶** **Q**uan
tum ad secundā voluntatez
que dicis conditionata, que

scz cadit i vsura dicit **A**lex.
lōbard? q pūs tenet qđ resti
tuere q habuit p vsuraz qđ q
habuit p alios ptractus fa/
ctos voluntarie. **E**t hui? ra
tio est. quia in restitutōe de
bitoꝝ soluz seruaf iusticia. s.
i restitutōe vsure z male ab/
latoꝝ non solū iusticia serua
tur. sed etiam iniuria deo fa/
cta z primo amonet. z iō re/
stitutio vsure pferēda ē. **S**i
em ptractiū obseruet. qz. s. ta/
lia iusta debita in satisfactio
ne pponant male ablatis ad
uertēdū q duplici casu hoc
fieri potest. scz quando debi
ta sunt clare manifesta. et re/
stitutio male ablatorum nō
sic. sed obscure sic inquirēdo
Secundo quando res q de
betur est determinata. puta.
l. vl. c. z male ablata indeter
minata. nam clarū semp pce
cedit obscurum in iure. et de
terminata ratio indetermina
tā. **S**z illud cōiter nō obser
uat extra pdictos duos ca/
sus. qđ etiā vidz ratiōnabilr
fieri. quia indecens videtur
vsuram debere restitui de re
iuste alteri obligata. **N**am p
hoc nō tollit iniuria facta p
primo et deo. sed addit noua
quia alienū aufertur. nec em

tenet deo et primo ratione usu
re perpetrare vel alterius male
ablati nisi inquantum potest de iu-
re. ar. extra de regu. iur. nemo
ad impossibile obligatur. Si
ergo non potest restituere usuram nisi
si subtrahendo ius alterius
prout excusat a restitutione. pro-
pterea si magis erit violentum
seu contra voluntatem eius cui
debet aliquid ratione contractus iu-
sti siue liciti. scilicet subtrahere su-
um creditum quam fuerit recipere
usuram ab alio. Propterea non
videtur rationabile ut de iusto ob-
sequo quod fecit prius scilicet ei mu-
tuando seu expectando pre-
cium rei vendite reportet ideo
modum et damnum quod contingit
hoc seruando. cum qui dedit
usuram recepit iam commodum
magnum ex mutuo sibi facto.
et ideo debet sibi sufficere ut
usurarius restituat sibi usuram
cum poterit de suo et non alie-
no. quia secundum regulam. Nemo
debet locupletari cum alterius
iactura vel damno. de reg. iu-
li. vi. et hoc nisi iura communia
vel municipalia aliter dispo-
nerent. quia in hominibus fundata sunt.
nam iure humano possessiones
et alia ut propria possidentur.
ut patet de. vii. ca. quo iure.

Quantum ad terciam voluntatem

tem que dicitur conformata. Nec
reperitur in contractibus licitis ubi
voluntas contrahentium con-
formatur insimul. In restituti-
one etiam rationum aliqua prius
restituenda sunt. nam prius resti-
tui debent quecumque certa de-
bita quam quecumque ad pias cau-
sas relicta atque donata. Lu-
ius ratio est. quia donatio et
ad pias causas largitio sunt
ex superogationis consilio. vel
sunt forte bona incerta. Res-
titutio autem male ablatorum
seu aliorum debitorum certo-
rum sunt ex obligationis pre-
cepto. Prius enim restitui de-
bent que sunt secundum necessitatem
precepti. quam que sunt secundum super-
erogationem consilii. Huic sen-
tentie concordat Archidiaconus. i. c.
non sane. xlii. q. v. Hinc etiam
Ray. ait. quod si creditores vel
legatarii simul venerint ad be-
redem primo satisfaciendum
est creditoribus. sed si veni-
unt separatim liberabitur he-
res soluendo per ordinem cui
libet venienti siue creditori-
bus siue legatario. dum tamen
nil in dolo vel in fraude ope-
retur. verumtamen si legatarii
perveniant creditores et acci-
piunt. vel posteriores credito-
res potiores et potiores in iure

De restitutōe Liber tercius

pueniant. Creditores post/
modū veniētes heredē inque
tare nō debēt: nisi tñ d' here
ditate remāserit ei vñ possit
adhuc satisfaccere illis. s3 ha
bent tanq̃ portiores ius suū
saluū p̃tra legatarios q̃ p̃mo
accepit. Sicut 7 creditores
anteriores p̃tra posteriores
q̃ acceperūt. Idez q̃q̃ Guil.
ait: 7 addit q̃ si heres scit vel
credit hereditatē vltra debi
ta non extendi siue ex cōtra
ctu vñ q̃ si seu ex maleficio vñ
quasi nihil legatarijs d3 da
re. Si p̃o q̃ntitatem debito
rū nescit debet creditoribus
satisfaccere p̃mo. 7 si legatarij
p̃us vel simul cum creditori
bus legata petant etiā credi
toribz portioribz p̃mo soluē
dū est. Si aut de hereditate
nihil remānet p̃mo solus de
bitis legatarijs nō tenetur.
Si p̃o hūc ordinē mutauē
rit heres p̃mo. s. soluendo le
gatarijs seu secundarijs cre
ditoribz portioribus i foro p̃scie
mineliberat nisi p̃ faciat ig
norāter reputās sc3 heredi
tatē sufficere ad oīa soluēda
vñ nesciēs hūc creditore esse
portiozem. His aut p̃cordat
Post. Itē nota q̃ ceteris
paribz suāda ē regula. Qui

por est tpe portior est iure. de
reg. iu. li. vi. Ubi aut sūt p̃ui
legia paria. s. p̃sonaz et actō
nū insiml: 7 eq̃liter satisfacciē
dū est. nisi de aliq̃ illoz p̃bet
q̃ alteri p̃ferēd' sit fm legem
pacti vñ sc̃pti. vel vsus p̃ba
ti. Nec aut notari solēt. L. d
autoritate iudi. possi. l. p de
bito. Lū g̃ mercator vñ ali
frāgit vñ vt vulgariter d3 fal
lit nō sufficiēs satisfaccere cre
ditoribz oībz ex t̃egro veni
entibz cunctis vt sibi satisfi
at. hic ordo suat fm Bal. in
l. p debito. L. d bo. autorita
te iudi. possi. P̃rio debet sa
tisfieri dñis rez. vbi g̃fa. de
ponētibz si deposita erant si
bi facta. vt. ff. de p̃ui. credi. l.
si. 7. l. veteri. Secūdo satisfi
merciuz venditori si extant
merces. p̃ est ipse merces re
stituunt tanq̃ singlarit p̃ p̃
cio obligate. Si aut pl' va
lerēt id plus redditur ad cō
modū creditor. vt. ff. d' acti.
ven. l. iulianus. Si aut ipse
merces nō extant s3 vendite
sunt. 7 loco eaz alie subroga
te. tales subrogate n̄ reddū
tur loco eaz. quia nō sunt p̃
p̃cio obligate. ff. d' in rē p̃so.
l. quidā. H' rō assignat q̃ p̃
cium ex illa re redactum ob

ligatū nō erat. ergo nec etia
res que emi et habet ex eo.
Ide qz in pmutatione dictū
est. qz vbi spēs in obligatōe
est nō succedit loco alteri⁹ al
tera. vt notat. ff. d. p. sig. l. la/
beo. **T**ercio ceteris paribz p
fert vxor. qz hypotecā habe
re censet. z iō pferet. nedū pte
dentibz psonalē obligatōem
sed etiā pntendentibz tacitam
hypotecā. vt. l. assiduis. l.
q. po. in pig. ba. non tñ pferet
creditoribz habentibz hypo/
tecas expssas. **F**iscus qz si
mile bz pūilegiū cñ mulie
re. l. d. priui. fisci. l. q. uis. et
de h. etiā habes extra d. pig.
c. ex l. fil. in glo. qm. **Q**uarto
p⁹ hypotecas veniūt depo/
nentes. l. si nō extrat dpositū.
ff. de positi. l. si homis. s. si. h.
et pūilegiū datur cause de
positi. ppter frēqntiam con
tractū depositoz. tñ sicut i
A. pdicta patet tali pūilegio
non gaudent q sub nomine
depositi mutuāt ad vsuram
hypoteca aut est portioz qz p
tinet ad ipsam rem. ff. d. pa/
ctis. l. rescptū. **Q**uinto veni
unt simplices priuilegiati. i.
hñtes pūilegia psonalia nō re
alia. **S**exto z vltimo veniūt
cirographarij p rata nō attrē

ta pōzitate tractati. qz lici/
tum ē debitori p cumlo cre/
ditorz facere deteriozez cām
creditorz pōzū nō hñtiū do
miniū nec hypotecam nec p
uilegiū habentiū. vt. ff. de se
patione bonoz. l. i. s. contra
rio. Et ista est ratio qz i ciro
grapharijs creditoribus nō at/
tēdit sps. hec ille. **V**erū vbi
lex municipalis seu statutuz
ciuitat⁹ aliter disponeret. il/
li est standū etiā in foro cōsci
entie si nō sit expsse d. deuz qd
nō de facili iudicādū ē. qz ne
mo ē arbitrādus immemor
diuini timoris z sue salutis.
i. q. vñ. c. sanximus. nisi cui/
denter appareret contrariū.
Unde in aliquibz ciuitatibz
vt Florentie fallente merca
toze p syndicos institutos a
cōitate super hmōi vbi non
sufficiunt bona debitorz sal
lentis ad plene restituēdū oī
bus satif facit vn icuqz p ra
ta fm facultatē bonoz illius
z non prius vni qz alteri nisi
aliquibz psonis pūilegiatis
in hoc vt in mlieribz p doti/
bus rehabendis. z hmōi. qbz
plene satisfacit anteqz cuiqz
alioz. **I**tem primo nota q
bi qui tenentur restituere si
omnino nō possūt soluere vel

De restitutōe Liber tercius

restituere sufficit p̄nitio et p̄positū restituēdi. qñ z cōmo de poterūt. xliij. q. vi. c. si res. qd̄ vez̄ ē cum nota sit paup̄tas. talis em̄ nō debet excōi cari. vt d̄z extra d̄ sol. c. odo/ arduus. nec aliq̄ pena mulcta ri. extra d̄ vsu. c. cū tu. Et d̄z nota paup̄tas qñ cedit bo/ nis. Ideoq̄ tali debet cōsu lere sacerdos si de paup̄tate dubitat q̄ cedat bōis. ¶ Ho ta tñ q̄ non sufficit b̄ cessio ita q̄ nō sit ei aliqua peniten tia iūgēda. quia nec solutio nec satisfactio plenaria suffi ceret. Nam licet cessio seu so lutio quo ad satisfactōez bo mini sufficiat. adhuc tñ nō ē eccl̄ie satisfactus. ergo iudex eccl̄iasticus seu sacerdos p̄ vsurpatōe rei aliene iniun gat sibi penitentiā. Et i hoc offendunt plūmi peccatores d̄linquētes: qui putant suffi cere q̄ satis faciant. nec trans gressiōē quam fecerūt post modū cōfiteñt. hec Hostiā. in sum. ti. de pñia z re. ¶ Se cundo nota q̄ si talis puene rit post ad pinguiores fortu nā tenet satisfacere etiā si ces serat bonis. quia p̄ nō sūt liberati. sed talis cessio ad b̄ eis pdest ne iudicati traban

tur in carceres. L. qui bonis cedere possunt. vbi etiam di cit glo. q̄ cessio in hoc etiam pdest q̄ postea n̄ poterūt cō ueniri nisi inq̄tū facere pos sunt. z sic habet ratio ne ege at et p̄terea pueniri nō debet nisi tñ sit id qd̄ acquisiuit: q̄ merito videat debere con ueniri. hec in glosa. S3 qui hñt restituere si pueniantur ex maleficio si n̄ sunt soluēdo verberādi sunt p̄ debito. Sed si n̄ pueniunt ex male ficio nō debēt tales p̄berari sed sufficit q̄ cedant bonis. Archi. xliij. q. vi. c. si res.

¶ Nota terciū q̄ si is q̄ alie na abstulit p̄t restituere z n̄ restituit nō est in statu salutis. xliij. q. vi. c. si res. Dicit aut̄ Ray. in sūma sua q̄ dñs ali cuius terre tenet restituere i debite exacta a se v̄l a suis di recte v̄l indirecte. Glo. sup̄ i directe. vt qñ denegat eis iu sticiam v̄l non defendit eos vt debet. z sic extorq̄t aliqua Si tali domio ex aliq̄bo cir cūstantijs appareat m̄ltum difficile vel impossibile talis restitutio satis videt q̄ pos sit consuli b̄mōi q̄ in cōpen satiōe vel remittat eis cōmu niter cum eoz consensu z l̄ie

bera voluntate aliquā serui/
tutē vel annuam pstantiā in
ppetū vel ad tēp⁹ ita q⁹ ple/
nissime videat ei satisfactū.
vel etiam faciat in remissio/
nē pctōz illoz quibus tenet
aliq⁹ hospitale v⁹ aliq⁹ sile
opus pietatis. cū cōsensu tū
corūdez si potest requiri. bec
ibi. **¶** Quarto nota q⁹ is q⁹ bz
aliena restituere z certis pso
nis si potest in totū vel ī pte
sed non cōmode sed cū mltā
sui incōmoditate. tunc cōpo
nat vel cōueniat cum ipso le/
so v⁹ spoliato amicabiliter d
redditijs suis moderate. ita
q⁹ victus sibi remaneat assi/
guando sibi quousq⁹ fuerit
plenarie satisfactum v⁹ pau
latim singulis annis v⁹ men
sibus. vel alijs temporibus
emēdet q⁹ potest. et hoc cuz
volūtate illius cui debet sa/
tisfacere. q⁹ si nullam inueni
ret misericordiam apud eum abs
q⁹ dilatoe tenetur satisfacere
v⁹ bonis cedere. quia tal⁹ pec
cator sp⁹ est in mora. Hosti.
z Ray. Sed h⁹ melius decla
rabit in vltimo. s. sequenti.
¶ Si autē p⁹dic⁹ inueniat gra
tiam ap⁹ creditores suos sa
cientes sibi remissionem vel
dilationem. tunc pōt ea vti.

z est ī bono statu anime. si tū
habz in pposito faciendi q⁹
debuisset si non potuisset ob
tinere ipsam remissionez vel
dilationem. **¶** Quinto nota
q⁹ vbi essent plures credito/
res alicuius z debitori petē
ti dilationē aliqui creditores
volunt dare. aliqui non. sed
q⁹ cedat bonis stabif⁹ maiori
parti creditorū. Et intellige
maiozem partem vbi est ma
ius et fortius debitum. etiā
si vnus esset cui plus q⁹ oib⁹
debeatur. **¶** Si p⁹ par sit de/
bitum stādum est maiori nu
mero creditorū. **¶** Si p⁹ sunt
paria eligenda est clemētiōz
sentētia. s. dilatio danda. L.
de cessione bonoz. l. fi. Ray.
¶ Nota hic q⁹ Johā. an. sup
ca. quamq⁹. d. vsu. lib. vi. mo
net questionē an heres vsu/
rarij quando hereditas nō
sufficit oib⁹. debeat satisfā
cere primo venientibus. z re
fert se dixisse q⁹ nō. Imo fiet
eis z alijs satisfactio pro ra
ta vnūquēq⁹ cōtingente. ar.
supra de testa. c. relatum. i. fi
ne. Sed dicit ipse satis vide
tur hoc casu haberi debere
consideratio temporis. vt il
le qui prius soluit vsuras re
cipiat q⁹ suum est integrēter

De restitutōe Liber tercius

et sic de singul' fm regulaz. l. i. d' reg. in. Qui por. cū istoz par sit causa vt dixi ibi. et in hypotheca b' c' p'sideram'. L. q' po. i. pig. ba. l. i. s' si fund'. et bona vsurarij vident' eē hy/ potecata. d' vsu. c. cū tu. mul ti tñ doctores tenēt p'p'riū. i. h. s. q' bona vsurarioz sint hy/ potecata. vt Hosti. Archid. Fede. Boff. Et Jo. an. etiaz dicit q' d' hac hypotheca n' ha bem' textū exp'ssum. **S**ex to nota q' vbi aliq's est insti/ tutus heres et nō sufficit he reditas ad soluendum oīa le gata et debita dicit Ray. q' cre dit in iudicio anie q' n' tenea tur nisi inq'tuz hereditas se extendit vel sufficit. etiam si non fecit inuētariū. Idē Jo hā. an. et Fede. secus in iudi cio cōtentioso si nō feciss' in uentariū. sed si fecisset nō te neres nisi durante heredita/ te. Distinguit tñ inter lega/ ta et debita. qz debita sine di minutiōe debet p'soluere du rāte. s. adhuc hereditate. De legatis p'o si tot sunt q' n' re/ maneat legitim' pōt d' trabe re suā legitimā: et iterū q'raz fm q'sdam si fuit institutus heres. **E**t nota q' heres p't deducere an oīa exp'p'sas fu

neris et alias necessarias q's fecit causa hereditatis. vt in testamēto et h'mōi. Exp'p'sas tamen quas feciss' sup'fluas ad honorem et pompā mun di. nō posset cum tuta p'sciē/ tia trahere d' ere alieno sed fa cere intelligeret d' suo. Pe. d' pal. in. iij. Si aut' sunt plu res heredes ad debita vel le gata regulariter tenet quili bet p' hereditaria parte. L. d' here. ar. l. iij. Sed d'z. Ray mū. Excipiunt q'nq' casus fm ipm Ray. Primus est si aliquod indiuiduū est in ob ligatiōe faciēdi v'l nō facien di. tunc em' q'libet tenet inso lidū. ff. d' ver. ob. l. i. in executi onib'. S. ij. glo. ponit h' exem plū. vt si testator p'mittit se aliq'd opus factur' et p'misit p' se v'l heredē suuz nō fieri q' minus p' funduz suū tibi ire liceat. ad hoc q'libet heredū erit insolidū obligatus. Se cundus casus est si res q' de bet restitui ab vno insolidū possideat. L. de acq. he. l. ij. S. nemo. Tercius est i alimē tis legatis q' p' voluntate de functi v'l iudicis vel ab vno insolidum vel a plurib' pro partibus designatis petun tur. ff. de alimētis lega. l. ij.

Quartus est si testator ab uno heredu legauerit creditori hereditario animo pensandi tunc enim heres ille usque ad quantitatē legatū illius debitor sustinebit. ff. de legat. iij. l. cum ab uno. **Quintus** in expensis funeris uxoris. non tamen astrinxit heredes per hereditariis portionibus. sed etiam virum per portionē quā puenit ad eū de dote uxoris sue. puta si ad eum peruenerit. c. 7 in hereditate sint. cc. ipse vir tenebit per ciam et heredes per duabus partibus. ff. de reli. et super partibus fune. l. quicquid. et l. veluti. **Decima** etiam **Honesta**. Quod debeat fieri restitutio uxoris percipientis filium per adulterium quem vir reputat suum de his quā consumit ipse filius spurius de bonis patris putatiui. et hereditate tota l' parte ad eū pueniente. **Primo** videndum est de ipsa uxore adultera quod teneat et ad quid. **Secundo** de ipso filio spurio si teneat et quomodo. **Tercio** de ipso patre quā ex adulterio talem filium habuit quod et ad quantū teneat. **Similiter** casus videtur quā ponit extra de pe. et re. c. officij. s. de muliere supposito sibi alienū partem quem vir eius reputat suū nutrit et

heredē instituit. **Ubi** idē videtur dicendum quantum ad restitutionem de ipsa muliere et filio supposito: et huius fraudi dantibus operam efficacē. **Et** de muliere adultera quāritur primo si debeat se reuelare marito. **Ad hoc** dicendum quod aliquando non. aliquando sic. **Nam** ubi imineat aliquod eorum periculum non debet reuelare marito. **Primum** periculum est infamie scilicet mulieris. quia hec taliter reuelando cum esset antea bone fame seipsam pessime ac turpissime diffamaret. quod quidem magnū periculum est mulieri. **Nā** quod puer. xxiij. scriptū est. **Velius** est bonum nomen quam diuitie multe. licet intelligat de viris. tamen et periculum suus in honestis infamia mulieribus ingerit notam. **Secundum** est periculum scandali. scilicet viri et consanguineorum et amicorum eius: si illis se innotesceret malū. nā non solū apud se turbaret ex eo. sed vir extrinsecus possent cum ea amicitiam et pacē ac concordiam et societatem habere. imo forte eam maritus dimitteret. et ideo non valentes forsitan continere uterque adulterium perpetraret. et sic innumera et irreuerabilia

De restitutōe Liber tercius

inter eos orirent mala. **Ter-**
ciū est piculū mortis. s. 7 vxo
ris 7 sue spurie. plis atq; ad/
ulteri sui. nā pbabilr timere
posset q; ei? marit? seu q; cūq;
ali? dū occidere alium q;reret
necaret fm **Sco.** in. iiij. **Cō**
currentib; p̄dictis piculis q;
videntur valde pbabilia et i
pluribus eueniētia. nō debz
talis mulier suo p̄iugi reue/
lare ppter bonū incertum re/
stituēdi hereditatē talib; pe/
riculis se exponere māifeste.
Quartū ppter piculū ipro/
babilitatis. nā nec vir nec fi/
lius. nec etiā public? index s;
mulieri reuelanti credere ob/
ligant. nisi p̄bet dicta sua p̄ i
fallibilia signa aut p̄ violen/
tas pbationes. siue p̄ testes
idoneos. **Item** ex solo ei? di/
cto nō pōt exhereditare talē
filiū: marie si in terris in q; b;
p̄mogenita ex p̄suetudine in
toto v̄l in pte succedunt. **In**
sup fm **Sco.** in talib; terris
si pater crederet vxori sue. in
hoc nō posset tñ a spurio au/
ferre hereditatē nisi i publi/
co foro eū pbaret talē. 7 tunc
opteret mulierē non tñ apd
maritū sed apud totā patriā
diffamari. **Et** isto p̄supposi/
to. s. q; nō debeat reuelare ra

tiōe maloz grauior exinde
p̄tingentiū. quō dbeat talis
mlier satisfacere dicet infra.
vbi tñ nō immineret aliō pe/
riculū v̄l malum nisi ifamie
ipsius adultere v̄l mortis sue
videt q; si p̄moriat viro suo
debeat ante mortē ordinare
cū p̄fessoze vel alia p̄sona ma/
tura q; si moriat postea reue/
let ex pte sua viro. qñ. s. ex s;
p̄t obuiari ne putatiuus fili/
us habeat hereditatē totam
v̄l partē. **Aliq̄ndo** s; b; ma/
rito v̄l alijs p̄sonis extra cō/
fessionē tenet mulier reuela/
re. vici; si hec tria p̄currāt s̄t
Primo si apud maritū et ali/
os fortis 7 grauis suspicio i
pressa esset. 7 occasio suspicā/
di taliter. **Secūdo** si ex certis
7 sufficiētib; causis pōt 7 de/
bet vehementer 7 valde pba/
biliter credi q; nihil de p̄mis
periculis supradictis h; sub/
sequeret aut cresceret sed po/
tius minueret. **Tercio** si fir/
miter p̄sumatur q; filius bo/
nis mariti voluntarie cedit
sed si paruulus est filius ces/
sat ista ratio. quia mittere p̄t
illū ad hospitale. cum nō te/
neat alere alienos nisi i extre/
ma necessitate cū alijs defunc/
q; p̄uideant. **His** aut tribus

pcurrētibus reuelare deberet
 et possit. **S**ed vir ista pcurrūt
 et rarissime psumēdū ē qd cō/
 currāt. **I**nsup dici possit fm
 Guil. qd etiā reuelare possit si
 nō timeret marietū. vel aliud i
 mineret piculū. **S**ūt qdam
 utiqz viri sciēter vxoz adul/
 teriū sustinētes vlt etiā p/en/
 tientes. imo qñqz vxores su
 as ad hōrētes. vlt qz ppri
 os filios nō pnt hēre vlt alia q/
 cūqz pudenda occasiōe. **F**a/
 cra etiā hac notificatiōe an
 teqz vir eius p educatiōe ta
 lis filij expendat videtur de
 obligari a restitutiōe aliqz fi
 enda. qz fecit qd in se fuit vt
 damnū euitaret viri expēsa
 rum in educando: et heredita
 tōnis quo ad alios. ar. extra
 de in iur. et dam. da. c. si ctpa
Nec tamē debz manifestare
 adulterz ppter piculum pso
 ne et isamie detrimētū et odiū
 ad eum euitandū. et si aū ma
 nifestatōez tam aliqz cōsūpsis
 set bmoī puratiuus fili⁹ tene
 bit ipsa mater inqntum pōt
 satisfacere si aliquid vt suuz
 possidet. **E**t si magn⁹ existēs
 qñ notificat nollēt ipse filius
 credere hoc nec cedere bonis
 putatiui pps. petēs saltezz le
 gitimā q sine causis expsis

a iure auferri nō debet vt le
 gitimus filius. nec contrari
 um p pbari. tenebit nibilo
 minus ipsa mulier hereditibz
 de portōne illa ablata sibi. d
 eo tamē qd potest et nō plus
 extra de reg. iur. li. vi. c. nemo
 et hō quia fuit in mora notifi
 candi quando potuit pvide
 ri. **S**ed nunqd mulier talis
 debet reuelare crimen suū si
 lio suo spurio. et inducere eū
 ad dimittendū hereditatem
 vero heredi. **A**d hoc dicēdū
 fm **S**corū vbi sup q aut si
 lius crederet matri: aut non
Si aut crederet nō aut pba
 bile ē q ppter hoc diciazz dī
 mitteret hereditatem. **N**am
 paucos repire contingit qui
 ita pfecti sint q ppter conser
 uandā iusticiam in foro dei
 dimittant magnas possessio
 nes quas reticere pnt iure ex
 teriori et vellēt spurij repura
 ri. nec hō mī psumere pōt nisi
 antea mltū fuisset expta d bo
 na volūtate filij sui. **N**ō g dōz
 se exponere piculo certo dif
 famationis apud filium ppter
 incertam correptionem illi⁹
Si vero non crederet. tunc
 sequeretur inde duplex ma
 lum. **P**rimū quia ipsa
 diffamaretur. **S**ecundū

De restitutōe Liber tercius

qz ab illo sicut antea hereditas possideret. **S**i qd aut obstat qd tali filio debeat reuelari ne. s. i. g. rater forte copularetur p mrimonium sue sorori aut alteri sue ppinq. seu alia faceret q a iure spuris phibita sūt. **D**icēdū q tal igno- rancia dū pgenerat oīno excusat cū sit ignorantia facti. **S**i qñ tamē factum veniret ad lucē tale mrimoniū dirimendū esset. **S**i fo qratu- an dato q talis fili? ex vbi- matr? se spurū credat tenea- tur reddere bona q habuit a marito matris ceteris filiis atqz heredibus alijs pdicti mariti. **D**icendū q si h indu- bitanter credēt. r rōnez illud credēdi habet tenet fm deū non tñ humano iure. **S**i tñ nō habet sufficientez cām et rationē credendi illud. tunc reddere nō tenet ex q p se vel p alterum sibi claret q nō hz sufficientē cām seu pdignaz rōnem credendi. **S**ūt autē iter cetera quatuor signa q reddunt suspectam talē ma- trē. ita q ei de facili nō debet credi. **P**rimū ē amor. i. si pdi- ligat aliā plem viri sui. **S**e- cunduz est odium. videlicet si psumit matrē ipm vl eius

vxorē odire. **T**ercū est stul- ticia. qz mulier fatua r levis est r pncipal? sensus. **Q**uartū est incertitudo cum nō pstat ipaz eē vl fuisse certā q bñc pcepit de adulterio vl d vi- ro. nō em h pōt omni adul- tere eē certū. **S**ed qd reme- diū tali mulieri debet adhi- beri. dicendū q ei fm **S**co. vbi sup triplex remediū da- ri pōt. **P**rimū est q inducat filium intrare religionē. r tñ talem q possit pfessione suā seruare. ne scz incidat i cillaz volens vitare carib di. **S**e- cundū est q clericus fiat. vñ valet tñ fm deum ecclesiasti- ca beneficia acceptare. r his quasi sufficiētibz merito iaz contentus dimittat heredi- tatem alteri fratri laico in se- culo remanenti. **S**i tñ p nul- lam psuasionē honestam cor- tal filij mī flectere pōt vt bere- ditatē dimittat. non videt q debeat se pdere illi. cuz certa n sit q tal ab ea ipsuasibilis in alijs tā licit? r honest? fle- cteret ex illo. imo forte tena- cius retineret ne spurū pu- tare. cū talē notā mlti caue- ant male nati. **T**ūc demum terciū remediū addēduz ē. s. q saluo iure bñano et absqz

infamia sua: pōt et dē de sua
dote cū eā hēbit in prātē vel
de parafernalijs si hz et certis
bonis et laboribz et sudoribz
suis indemnez facere virum
et legitimā ei⁹ plez. **O**bligat
em̄ satisfacere viro de psum
ptis ab illegitimo filio. **S**
tal' fili⁹ nō tenet satisfacere q̄
psumpsit q̄dū bone fidei fu
it. **D**e hereditate aut' mulier
obligat heredibz viri ab ite
stato v'l heredibz sc̄ptis. v'l q̄
bz verisimilr credit q̄ reliquis
set hereditatē. qd si nescit dē
paupibz erogari. **T**enet inq̄
fm̄ correspōdētia iusticie. n̄
em̄ dico q̄ teneat ad restituē
dū equalēs hereditati. qz su
peri⁹ dictū est. **P**rimū qdem
differt int' h're et ppe eē. **S**
qz iste legitim⁹ heres nullaz
habuit hereditatem. licz fm̄
iusticiā fuerit ppe. ppteā mi
n⁹ q̄ equalēs hereditati suf
ficat sibi p hereditate sienda
illō aut min⁹ detm̄iet fm̄ ar
bitriū boni viri. **Q**z si nec h̄
fieri p̄t p̄tūc nō obligat: tene
bit tñ cū puenerit ad pinguē
orē fortunā. extra d' sol. c. o/
doard⁹. **S**i hō tal' mlier nū
q̄ hz vñ possit r̄stituere. tūc
ex ipotētia excusat: si habe
at satisfaciēdi ppositū. pūij.

q. vi. si res. **D**e adultero au
tē cui⁹ ē fili⁹ dicēdū videt' si
scit v'l credit p̄sili⁹ illū eē su
um: vbi m̄ ipsa satisfacere n̄
valeat. vidz q̄ teneat d' expē
sis p̄ri putatiuo. qz cām effi
cacē dedit tali dāno. extra d'
iniur. et dā. da. c. si culpa. fm̄
tñ possibilitatē suā et si mitte
ret ipā adultera ad hospita
le. v'l qz finxit mortuū pepis
se. vel qz notificauit sine sui
piculo nō esse filiū suū tene
bit hospitali d' nutrimēto et
alijs expensis: nisi notabilis
paup̄tas excuset eā. cū d' iu
re naturali ad hoc teneat. di.
i. c. ius naturale. et hospitalia
p̄t paupes nutriēdos sint
facta nō p̄t diuites. **S**z et
d' hereditate v'l dote si dora
ret a p̄re putatiuo. teneri vi
det' ad arbitriū boni viri. at
tēta sua facultate. q̄ tñ satis
factio occulte fieri dē. cū sine
piculo manifestari nō possit.
ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. **S**i
aut' dubitat adulter ex eo q̄
m̄l' leuis ē. et cū alijs adulte
rat. v'l etiā qz ipā adultera du
bitat vix sit ei⁹ v'l mariti. re
linq̄tur iudicio dī cui oīa nu
da sunt et apta. et ḡuari n̄ vi
det' de restōne. **I**ndecens est
em̄ vt i re dubia certa detur
8

De restitutōe Liber tercius

sentētia. ait Greg. xi. q. iij. et di. xxiij. habuisse. In nullo tñ casu ad obuiādū hmōi pi culis vl mal' d3 adultera vel adult' q̄rere ab orsuz vl mor/ tē puuli. xxiij. q. iij. c. faciāt.

Nū debeat fieri restitutō quod p̄tinet in semagnā dif ficulratem. **Cap. viij.**

Quantuz
ad octauuz. s. qñ d3 fieri restitutō. Dicit Tho. ij. q. i. lxx. q. statim. qz sicut accipere alienā est p̄ in sticiā: ita z retinere eā. qz p̄ p̄ q̄ aliqd̄ d̄tinet rē alienā inui to dñō ipedit euz ab vsu rei sue. z sic facit ei iuriā. **Da/** nifestū ē aut q̄ nec p̄ modicū tēpus licet alicui in pctō mo rari. s3 q̄libz tenet statiz pec/ catū dimittere l' d̄ferere. **Uñ** d3. quasi a facie colubri fuge peccatū. **Et** idō q̄libet tenet statim restituere vl dilatōnem petere ab eo q̄ p̄t vsū rei p̄ce dere. z si q̄dē teneant d̄ icere/ tū illd̄ eēt erogādum in pias causas cū p̄silio ecclie. si bn iusmodi p̄sone bn̄tes fstitū ere remaneāt ita paupes cū filijs z familia q̄ n̄ habeant vñ viuāt. fiat dic Ray. vt di xi i casu sili sup̄ iuri. de deci/

mis. **Ibi** aut sic dicit **Si** q̄s rerinuit decimas lōgo tpe. z nūc veniat ad satisfactionez z postulat ituitu dī z ecclie. z qz h3 puā subaz sibi smitti qd̄ accepit tpe p̄terito. cū ali ter opteret cū sua familia mē dicare. q̄uis ecclia oēs deci mas posset petere. si viderit istū p̄ritū z p̄ces ei? iniri ve ritati. d3 ei tāq̄ paupi dimit tere vñ viuāt. cū h̄ eēt ei da/ tur? postea. xvi. q. i. c. qm̄. h̄ **Ray.** qd̄ itelligēdū vidz vbi danf decie d̄ more put ē d̄ iu re cōi. **Nā** sec? vbi de more n̄ danf. vl valde diminute. vi/ dent excusari. **De** h̄ tñ plene habes i p̄ma pte. ti. i. **Et** dic ibi glo. **Bnil.** q̄ illi q̄ fsignāt in manu penitētiarij q̄ h̄ nō facerēt nisi penitētiarij resti/ tuerēt eis p̄ pte vl p̄ toto. qñ nesciūt cui fiēda ē restitutio q̄ nō credit eos esse in statu sa/ lutis. **Dicit** etiaz paulo post q̄ nō ē necesse q̄ fiat hmōi re stitutio i manu penitētiarij. dūmō tñ sit par? ad arbitriū ei? vl alteri? boni viri satisfi cere. **Dic** etiaz q̄ in h̄ casu ep̄s q̄ est dispēsator paupey pōt dilationem dare vl parē di mittere vel etiam totū si vi/ derit ei expēdire ad necessari

am sustentatōz illius tanq̃
alicui? alteri? paup̃is. ita tñ
q̃ q̃nto vtili? pōt gerat nego
ciū illi? cui faciēda esset resti
tutio si p̃sona eius esset nota
vīcz exponēdo illa q̃ eēnt re/
stituēda i vsus tales q̃ magis
ei possent p̃ficere q̃ ad deum
Dec ibi. Si tenetur certis p̃
sonis que nolunt dare dilati
onē: debet ad petitionē ip̃oz
absq̃ dilatiōe satisfacere vel
cedere bonis. qz sur et raptor
sp̃ est i mora. et ideo sp̃ auget
p̃ctm̃. ff. de cōdit. fur. l. in re
furti. vbi lēsi egēt et fame pe
reunt ne interueniēte paulu
lū mora inueniri nō valeant
qui redimant. dis. v. **Semp**
em̃ est vitāda mora vbi ē pe
riculum. dist. xxviii. c. d. sira
cusane. et hoc etiam si opor
tet ip̃m mendicare. **Und** nō
dico habito respectu ne ege
at. **Itaz** cōtra hoc nota extra
d. vsu. c. cum tu. tamē **Suil.**
addit. sine culpa potest acci
pere vite necessaria. scz extre
me **Ray.** moderate sibi vita
retēta q̃usq̃ plene sibi satis
faciat. **Hosti.** hō sic dīc. **Sz**
qd si non imineat tale picu
lū necessitatē et is q̃ tenet re/
stituere non potest iduci ad
restitutionem statim facien

dam. puta q̃ discretus sacer
dos p̃t p̃scientiam suā infor
mare ex eo q̃ intendit vtilit
gerere negocium creditoris.
Nā si videt q̃ alit nō pōt re/
cupare in p̃petuū. vel nō ita
cito vl̃ ita cōmode pōt rece
pto iuramēto vl̃ alia sufficiē
ti cautione si h̃re pōt dilatio
nē p̃cedere. et sub hac p̃ditio
ne si hec adīpleuerit in tales
diē peccatorem absolueret. et
sic creditor quod ei debet re
cuperet. et peccator nō rece
dat a p̃s b̃itro d̃spatus. hec
ille. **Sz** qd in fine huius. d.
scilicet q̃ absoluat sub cōdi
tione: cōtrariuz asserit **Suil.**
dicens. q̃ absolutio a pecca
tis nunq̃ debet fieri sub cō
ditione. et ideo potest dici q̃
absoluat simplr si ē absoluē
dus. sed declaret q̃ non vale
bit absolutō nisi adimpleat.
p̃missum. **Suil.** **Archidya**
con? hō sup. c. si res. xiiij. q.
vi. querit utrū habenti resti
tuere debeat haberi respect?
ne egeat. **Et** dicit videtur q̃
sic. ff. de reg. iur. l. incōdēna
ti. ff. de concess. bo. l. ij. **Et** sic
nota p̃ **Ber.** de solu. c. odoar
d? et facit ad hoc qd h̃. xvi.
q. ij. quicunq̃. **Sz** inno. per
nō. in. c. cū tu. extra de vsuf.

De restitutōe Liber tercius

secus credūt fm canones vt
ibi notāt **Ala.** Ber. et **Dost.**
q in solidū tenent detētores
vsuraz et nō solū inq̄tū face
re pnt. q̄ **Dostie.** i sū. dicit. q̄
q̄ hnt restituere paulatī sin/
gulis mētibz soluāt credito/
ribz. si aliter non pnt sine ma
gno sui detrimēto put pote
rūt vl pponant se cū expoli
atis. q̄ si nullā pnt inuenire
miscdiāz apd eos absq̄ dila
tiōe tūc tenent satisfaccere vl
bonis cedere. qz pccōz sp ē ī
mora. ff. d. p̄dī. fur. l. i re fur
tiua. extra d. symo. c. cum tee
clesia. **Alii** tenēt dictū p̄ce
dēs tanq̄ equū scz q̄ tenent
soluere q̄ntū pnt retenta sibi
vite cōmoda. ar. de cō. di. v.
c. discipulos. extra de fur. c. si
q̄s. **Sz** arch. sup. v. reddere.
eiusdē. c. ibi dīc. q̄ statī debz
reddere totū qd p̄t. allegās
Abo. ij. ij. q. lxxij. q̄ dīc q̄ sta
tim fienda ē restō. dictum tū
Abo. p̄t dīcī n̄ eē s̄ si sane in
telligat vt isra dicet. **Sz** i
q̄dā sūma dīc q̄ q̄ hnt restitui
ere vsuras et male ablata et p
ponūt firmie reddere et non
pnt statiz. qz nolunt cū fami
lia egere vl medicare. et tū in
cipiūt iuxta posse satisfaccere
vix tales pnt absolui et cōi

cari. **Rñ.** aut sciūt personas
certas aut n̄. et si sciūt ip̄i ba
bētes male ablata. et ip̄i etiaz
q̄bz debent b̄mōi nolūt tutū
ē q̄ d̄ p̄scia eoz stēt ad termi
nū ip̄oz et volūtātē. **Si** ho
tales nesciūt dāna sibi data
et reuelatio possz eē piculosa
illis q̄ volūt restituere. tūc n̄
ē reuelādū illis. s̄ p̄sumēdū
q̄ p̄fessor cām illozū vtilliter
agat. et p̄fites itēdat et p̄mit
tat satisfaccere q̄ cito p̄t. qz h̄
bz locū ratihabitio d̄ bono
et equo. et tūc p̄fites absolui et
cōicare p̄t. qz ē ī via salutis.
Si ho oīno nesciant p̄sone
q̄bz ē restitutio fiēda. tūc ē li
ber in p̄ate p̄lati vel discre
ti p̄fessorz dare et p̄stituere ter
minū p̄fiteci sic viderit neces
sitate et p̄trictōez ei et volūta
tē p̄mptam restituēdi. et isra
istum t̄minū tal p̄t absolui et
cōicari. **Itē** vbi maior ē con
trictio ibi maior miscdiā et ve
nia ē fienda et r̄missio. et qz to
tū mūd⁹ fere ē inuolut⁹ i rapis.
sic p̄ posse tuo curre p̄ medi
um ne nimia securitas vl re
missio p̄ire faciat q̄s discreta
eq̄tas potat reuocare. **Itē** sp̄
iuriās et spoliās vl p̄plices
eoz. d̄bēt h̄uīl postulare vo
niā ab eis q̄s offēderūt ne illi

remaneāt ī rācore z mala vo-
luntate. Quid autē obeat fa-
cere vxor z familia raptoris
z vsurarij z hmōi qñ hñt nī
si s obligatis restōni. habes
sup ī ca. d rapina. §. rñ. ī fi.

Nota q Ray. z Dosti. cir-
ca istā materiā restōnis dicūt
Doc notēt sacerdotes z re-
tineāt q fm q maior vel mi-
nor fuerit fraus vl dolus vl
violētia maior vel minor dz
eē discretio iudicāt. z fm hī
vsurj q sūt in depositis vt di-
ctū est sup ī. c. de vsura. que
oīno sunt restituēde. tñ quia
minor ē ibi violētia qz ī cere-
ris poterit p̄fessor etiā cū sci-
tur psona cui fīda ē restitu-
tio magis moderare tps resti-
tuēdi retēta sibi vite pmoda
z familie sue. Quidaz circa
materiā istā dicunt z meo iu-
dicio satis rōnabilr q ī certis
casibz nō tenet qz ad statū re-
stituēdū actualr. etiā si habz
modū aliquale ad restituē-
dū et ab eo cui tenet īuenire
nō possit nec dilatiōez nec re-
missionē. s. subitā velit fieri
sibi restōnez. qñ vicz ex resti-
tutiōe statim vel statim resti-
tuēdo seq̄ret inde euidēs vl
pbabile dānū spūale vl tpa-
le notabile ipi restituēris vl

aliorū. qd p̄poderaret dāno
ei q dz hñe ex carētia illi rei
P̄or autē tale dānum esse tri-
plex seu scādālū notabile vl
dānū. Periculū mortis. Infa-
mia gñis. Periculū notabile
mortal culpe. Rō autē hmōi
est q scz tal restitutio possit
differri. qz fm Scotū credi-
tor q dz hñe magis dz velle in
hmōi casibz vt maximū icō-
modū seu damnu ei q hz re-
stituere euitet in modica re-
stitutōis dilatiōe qz suū mo-
dicū incōmodū vl dānu ex
carentia ad tps sue rei. Et si
obijciat q restituere ē actus
negatiui p̄cepti. qz reduci-
seu explicat p h q est nō reti-
nere alienū. s. p̄ceptū negati-
uū obligat sp z ad semp. Re-
spōdet fm Sco. q alienū in-
iuste et iniūto dño retinere sim-
pliciter phibet. p̄pterea sp z
ad sp isto mō necesse ē saluti
alienū nō retinere. Sed qñ
qz hz voluntatē z pposituz
restituēdi alienū p tpe opoz-
tuno extūc tenet domio rei
volēte. i. velle debēre. Vult
autē hoc dñs rei z si nō actu
elicitō. tamen actu debito et
honesto. quia velle debet q
qui suū habz retineat quous
qz potuerit oportune. Et si

De restitutōe Liber tercius

dicat. dñs rei h̄ agit iuite. et
qz nō vult qz p qntūcunqz tē
p^o suū retineat. **D**icēdū fm
Sco. qz dñs etiāz iordinate
volēte statim rehabere suūz
z p dñs h̄ rectā ratōez nolē
te primū retinere suū. tūc te
nēs nō ē detētor iust^o. nā et
dpositū dz redditōe stricte
sima reddi cū repetit. vt. **A.**
depositū. l. fi. z tū iusto dñs
volūtate inordinata cū repe
pit. vt cū eo malū faciat sibi
vel alteri p̄t retineri. **A**t **Au**
gust. dicit qz mltā bona sūt
p̄stāda iuit^o; dū corū potius
vtilitati qz volūtati cōsulit.
dist. xlv. c. z q̄ emēdat. z exē
plū ponit. xxiij. q. iij. ca. ipa
picias. d. eo. f. q̄ h̄ volūtatez
suā extrahit d̄ domo ruitu/
ra. qd̄ laudabilr sit. **E**st ḡ
vn^o casus cū iminet ex ei^o re
stitutōe subita piculū dāni
incōpabiliter p̄ualētis dam
no qd̄ inde h̄z creditor ex ca
rentia rei sue. puta cū ip̄e cre
ditor ipugnaret bonū omu
ne z hūdo illā rē seu pecuniā
quā q̄s de suo retinet magis
posset ipugnare z p̄ualere d̄
bonū cōe. **N**ā tūc fm **Rich.**
in. iij. n̄ tenet illd̄ restituere
illi s̄z fidelr resuare. vt resti
tuat sibi v̄l heredibus suis.

qū h̄ fieri poterit sine p̄iudici
cio boni cōis. v̄l depositare
illd̄ ordinando z puidēdo qz
tpe suo restituatur. **I**dez v̄l
det̄ dicēdū cū q̄s male vtere
tur re sua rehabitā. puta gla
dio ad occidēdū se vel alium
v̄l h̄mōi. **I**dem videt̄ dicen
dū cū ex subita restitutōe il
le q̄ f̄stitueret rē ablatā p̄ fur
tū v̄l aliud viciūz detegeret
z inde infamaret̄: cū fama sit
qd̄ notabili^o suba tpali. vnō
gūi^o reputat̄ pctm̄ detractō
nis qz furti: ceteris paribus
fm **A**bo. ij. q. lxxij. et. vi.
q. i. deteriores. **A**uz ḡ q̄libet
debeat puidere p̄seruatōi sa
me sue. ar. xij. q. i. c. nolo. pōt
talīs differre restitutōz vsqz
ad tps q̄ n̄ dephēdat i crimi
ne z infamē si aliter puideri
nō pōt. **I**dē dicendū ē cū id
qd̄ debet restitui n̄ possit re/
stitui nisi faciēdo magnas ex
pēsas ad mittendū sibi. qz in
remotis ē creditor. **T**ūc em̄
qd̄ agēdū ē habes sup̄ etiam
eo. ti. c. iij. **E**t idē dicēdū qū
ml̄ier h̄z filiū p adulteriū ne
sciēte viro. vel supponit sibi
alienū grū q̄ nutrit d̄ bonis
viri. v̄l etiam heres dimittit
vt p̄p̄i^o fili^o: cuz teneat ma^o
talīs de omnibus que perci

pit talis fili⁹ bonis. s. putati
ni p^{ri}s. nō tñ dz reuelare fa-
ctu qñ ex b⁹ seq̄ret v^l sequi p
babiliter possz mors sua vel
plis tal. v^l etiā notabil infā-
mia seu alia gūia scādala fm
Ray. 7 Jo. neapol. in q̄libet.
de q̄ habes sup̄ plene eo. lib.
ti. i. c. d. furto. vide ibi. Ali⁹
casus qñ ex b⁹ mōi restitutōe
posset seq̄ mors spūalis seu
pctm mortale pbabiliter in
restitutōe vel familia ei⁹. pu-
ta restituēdo q̄ bz aliena ad
tantā venit paup̄tatē v^l mi-
seriā q̄ n̄ p̄t viuere v^l p̄uide-
re filijs suis de victu 7 vesti-
tu: 7 cū sint alie⁹ nobil⁹ p̄diti
onīs medicare n̄ mis erube-
scū: ab amicis ad sufficiētā
n̄ inueniūt: laborare nesciūt
v^l n̄ p̄t quia pūli vel infir-
mi. et sic restituēdo exponit
piculo ip̄e cū familia sua su-
rādū: vel p̄stituēdi filias. vel
d̄peratōis vbi retinēdo qd
bz alienū cū ip̄o 7 industria
sua p̄uideret parce sibi 7 fa-
milie sue disponit ad satiffa-
ciendū paulatim. **Hoc** senti-
re videt **Seco.** in. iij. Den. i.
q̄libet. vi. q. xxiij. Et idē vi-
det dicendum cum q̄s bz in-
strumēta artz sue vñ ex labo-
re suo gubernat se et suos et

vendēdo v^l tradēdo ea vt re-
stituatur suis creditoribz n̄ pō-
terit laborare 7 inde lucrari.
puta libros q̄ ad iurisperitos
7 medicos. ferramēta q̄ ad ar-
tífices. Laborādo autē cū p̄-
dictis vltra sustēratōez suaz
poterit in futuz paulatiz sa-
tisfacere. **Nec** credo esse p̄ b⁹
qd dicit **Tho.** ij. q. lxij. s.
q̄ statim restituēdū ē alienū
simplr **Nō** ei ita amare b̄ba
accipiēda sunt dicē lex s; ciui-
liter. 7 in sacra sc̄ptura statiz
dz fieri qd i p̄lico tpe. vt p̄tz
Malach. iij. **Statim** veni-
et ad tēplū 7 c. 7 p̄cipue cū ex
causa ita v̄gēti differtur vt
dictum est. **Potest** etiā mul-
tipl̄ capi in iure. 7 nō solum
p̄ potētia facti s; iuris 7 cō-
moditatis. vt p̄tz. xxij. q. iij.
ca. faciat in glo. **Nec** tñ non
sūt p̄dicāda ne parez vīa de-
tētiōni alienoz ad qd nimis
psone sūt iclinate. s; cū maḡ
discretōe in p̄fessōe 7 p̄silij
tractāda. 7 cū mltis circūstā-
tijs considerāda q̄ honestet
factū. **Ad** hoc etiā facit qd
dicit **Jo.** neapol. i q̄libet. ix.
q. xxij. 7 **Rich.** in. iij. 7 **Re.**
de pal. **Item** potēti restitu-
ere male ablata statiz q̄ritur
vtrum sufficiat relinquere i

De restitutōe Liber tercius

testamēto v^l in instrumento
q^{uod} heredes restituant. Rñdz
ad h^{oc} Jo. neapol. l. ix. q^{uod}libet.
q. xxiij. q^{uod} B^{ea} sufficit iⁿ duobus
casib^{us} tñ. **P**rim^{us} ē qñ hñs
male ablata credit vere et p
certo v^l qñ p certo q^{uod} tal^{is} re/
tētio ñ sit p voluntatē dñi. ta
lis em̄ retētio ñ ē iniuriosa v^l
iusta. null^{us} ei patit iusticiaz
volens. vt d^{icitur} v. ethicorū.

Scds casus qñ tal^{is} retētio
rei aliene est p voluntatē dñi
sz inordinata. puta cū ñ red/
dit gladi^{um} furioso cu^m reperit
sp̄m in furia. B^{ea} em̄ iuste sit. vt
xxij. q. ij. c. ne d^{icitur}. Et silr B^{ea} ē
qñ vult rē suā statiz hñe qm̄
retinēs si pōt dare sine nota
bili damno suo. z ecōtra ille
cui^{us} ē p^{ossessio} sine dāno z incōmo
do carere ad tps. Extra istos
casus ñ sufficit ad salutē nisi
statim restituat. Rō est. qz de
necessitate salutis est vitare
pctm̄ mortale. sz nō solū au/
ferre alienū: sz etiam detētio
rei aliene extra predictos ca
sus ē mortale. qz p iusticiam
qz cū faciat iniuriā p^{ri}o. z B^{ea}
cū p^{ossessio} restituere. Un̄ ñ sufficit
ad salutē tali relinq^{uere} i instru
mēto vel p testamētū q^{uod} here
des restituat: sz d^{icitur} necessitate
salutis ē statim restituere si p^{ossessio}.

Sz si ille cui^{us} ē res v^l cui ob
ligat ñ pōt illa re carere sine
incōmodo suo etiā ad tēpus
opr^{is} q^{uod} restituat etiā cū mag^{is}
incōmodo suo. nec sufficeret
dimittere p testamētū. **T**er
ci^{us} casus excusans a restōne
subita ē: cū ex B^{ea} imineret p^{ossessio}
culuz mort^{is} corporal^{is}. Et nota
fm̄ Rich. l. iij. di. xv. q^{uod} si ille
q^{uod} dānū intulit hz aliqd vltra
necessitatē sustentatiōis natu
re: q^{uod} sibi necessarium ad
victū fm̄ decentiā sue p^{ossessio}ne
restituere tenet. Non em̄ lici
tū ē de alieno viuere cū secu
lari honore. Si aut^{em} ñ hz ni
si necessaria ad sustentatiōnez
nature tūc subdistingueduz
est. qz aut iste q^{uod} ē passus dā
nū nō indiget ad sustentatiōnē
nature eo q^{uod} ab eo ablatū ē
z ille q^{uod} abstulit p^{ossessio} retinere et
restituere nō tenet. qz ex iure
nat^{ur}elicitus ē vniciq^{ue} vsus
p^{ossessio}is necessarie ad su
stentatiōnez nature. **E**xtrēma
enim necessitas facit omnia
cōmunia. ff. ad. l. rodiam. de
iac^{tu}. l. ij. §. cum in eadez. in
textu et glosa. Aut indiget
ad sustentatiōnem nature: eo
q^{uod} ablatum est. z tunc subdi
stinguo. quia aut primus. id
ē dominus ipsi^{us} rei indiget

ista re ad sustentatōez sue nature pūsq̃ fuit necessaria ad sustentationē nature illi? q̃ abstulit. aut eodē tpe vterq̃ indigēs fact⁹ ē ista re ad sustentatōez sue nature. aut iste q̃ abstulit factus ē indigēs re ista ad sustentatōez sue nature pūsq̃ iste a quo ablata est **P**rimo mō z scdo pōt dici si ne p̃iudicio q̃ iste q̃ abstulit rē istā teneat restituere illi a q̃ abstulit. qz nunq̃ facta fuit res illi? q̃ eā abstulit. s; sp̃ remāsit illi? de iure. postq̃ ei sum in statu in q̃ res mea necessaria ē mihi ad sustentationē nature: nō p̃t fieri alteri? me p̃dicente. **S**i tercio mō. tunc ille q̃ abstulit restituere n̄ tenet. qz ab isto tpe q̃ facta ē necessaria sibi acquisitū fuit ius in illa re illi q̃ abstulit. **E**t iō q̃uis dānū passus veniat postea ad statū in q̃ res sibi ablata esset sibi necessaria ad sustentatōez nature. n̄ p̃pter hoc bz mai⁹ ius ī ista re q̃ iste q̃ eam abstulit. nisi iste q̃ eam abstulit deueniss; ad statū in quo amplius res ista n̄ ēet sibi necessaria ad sustentatōez nature. **I**de p̃ totū **P**e. de pal. l. i. iij. z **S**co. **E**x p̃dictis hoz patet q̃ tales q̃

h̄nt restituere z si retineāt sibi q̃dāmō necessaria ad sustentationē sui z familie ad vitā dū mltā picula aie et corpis q̃ p̃silitr seq̃ possent bonis suis cedēdo z oībo se expolians; do p̃ restōe fieda. qd̃ forte tuncius ēet restituere z in dō cōfidere: etiā si opteret mēdicare fm̃ **R**ay. **A**d h̄ n̄ vidēt tēneri d̃ necessitate salutis. tñ n̄ debēt tles laute viuere z pōse vestiri cū familijs. z filijs suas cum magnis dotib; nuptui tradere. sic si n̄ essent obligati restōni. sed p̃ce viuere z puas dotes tradere. **E**t si n̄ p̃nt nobili vel mercatori nuptui dare debēt artificii et plebeo tradere. z alia supflua resecare. **A**ū mltā q̃ prudentia h̄ negociū agēduz ē. cū efficaciter vidēt facere qd̃ p̃nt ad restituendū z ī alijs se b̄ h̄re. z cum timore dī credo q̃ p̃nt absolui et cōicare. **Q**ui aut̃ z de eo qd̃ p̃nt sp̃ p̃crastināt z annuatim repiunt promittere p̃fessorib; restitutio nē faceret postea n̄ faciūt n̄ vident̃ absoluendi. nisi p̃us faciant vel disponant efficaciter negociū vt habeat executionē. z m̃ro min⁹ ei p̃mitte d; cōio sumi: q̃ntum dico

De restitutōe Liber tercius

specrat ad p̄siliū p̄fessor. **N**ā
q̄rū ad sacerdotē q̄ h̄z cōica
re cū ille se i manifesto ad. **H** i
gerit: qd iur̄ habes in tercia
pte. ti. eo. **D**e vsurarijs autē
manifesti quō sit agēdū cum
eis in restōne et collatōne sa
cramentoz. habes. s. eo. c. de
vsu. **P**ossent etiā tales pete
reremissionē a creditoribus
quā si sine fraude et spōte ob
tinēt nō ip̄is ampli⁹ obligan
tur. nec etiam paup̄ibz illa re
missa eis dare tenent. **N**ō tñ
decēs est vt diues a paupe
et indigens parū a mltū indi
gente peteret remissionē

Querit vtz ep̄us elapsis tri
bus vl. iij. xxx. vl. xl. annis
possit agere p̄ heredes. l. pos
sessores bonoz q̄ndaz illi⁹ q̄
in testamēto reliquit milleli
bras soluēdas noīe vsurarū
incertaz: cū de extorsioe di
ctaz vsuraz nō appareat ni
si p̄ p̄fessioez dicti testatoris
Rūdet Lau. p. **F**ede. q̄ cuz
actio q̄ p̄petit ex testamento
vl. conditio q̄ p̄petit ep̄o p. l.
nulli. **C.** de epi. et cle. sit pso
nalis et spacio. xxx. ānoz clau
dat p. p̄ns. **C.** d. p̄sch. xxx. vl.
xl. annoz. iō p̄ heredes bona
fide possidentes: q̄ sp̄ p̄sumit
ñ p̄petit actio ad dictas mil

le libras: nisi pbaret heredes
malā fidē habuisse et sciuisse
viciū et crimē defuncti. q̄ ca
su debet intelligi. c. tua nos.
cū si. **E**t idē si d̄ extorsioe ap
pareat p̄ aliud q̄ p̄ testamētū
Quo autē ad possessores bo
noz in q̄s p̄ testatores vl. ei⁹
heredē bona sūt alienata: nō
ē aliqd̄ dubiū si possederunt
spacio. x. ānoz. qz actio pso
nalis ñ p̄petit p̄ successorem
singlarē. vt. l. i. s. heres. ff. ad
trebel. **N**ec obstant p̄mo di
cta. s. q̄ actōes ep̄o p̄petētes
durāt. xl. annis. qz intelligit
h̄ de actionibz p̄petētibz ep̄i
scopatui vel eccl̄ijs collegia
tis. sed h̄ ñ cōpetit actio ep̄o
vt ep̄o: sed vt iconomo et ad
ministratori bonoz pauperū.
Querit qd si p̄misso ge
nerali edicto q̄ q̄cunqz dede
rit vsuraz nomīe aliqd̄ tali
veniat infra tot dies et. **S**i
nemo veniat: nec etiaz aliq̄s
vsuras certas vsurari⁹ assi
gnauerit infra terminuz sibi
ad id statutū lataz ē senten
tia p̄ ep̄m declarās illas esse
certas. vtrū vsurarius sit tu
tus si postea appareant pso
ne certe quibus est restitutio
fiēda. **F**ederic⁹ de senis sen
tit q̄ sic etiā quo ad illos qui

tunc erant extra dyocesis. fa-
tetur tñ q talibz ppetit fme
diu contra epm vel paupes.
Sz cogita dicit Lau. an sit
vez. z prium practicat qñ n
est determinatū q oia veniant
sub nomie incertoz. B est qñ
non sit taratio vere: z fm qñ
titatē ad qm ascendūt. sz mi-
nor: z fm q inter eos cōuētū
est z de h iudici p cui? senten-
tia alio nō dato psumitur q
stat legitime. An aut tal pra-
ctica sit iuri psona tuipse vi-
de. **P**roprii sūt tñ epi ad eius
obseruatōez. qz p seipis ier-
ta ibursant. nec ad illoz vo-
lunt restitutōnem venire vl
teneri: sz sit certa taratio fm
puentiōem fm q moria ē. q
tñ an possit d iure fieri vidē
dū ē. **Q**uerit etiā Archid.
q si qd decedēs relinqt sibi
beredē ex testamēto vl ab in-
testato. et ordiauit qndā exe-
cutorē tñ ad emendā suorū
forefactorz q decedens tēpo-
re mortz sue creditoribz tene-
bat. z iā termini solutōis flu-
xerāt. Dicit rñdēdo q iste ex-
ecutor debita bmoī soluere
teneat: p pueniri. qz elapsis
terminis solutōis cepit iniu-
riari creditoribz i nō soluen-
do defūcti. **E**x pcepto autes

dñi ē solutō faciēda. ar. xi. q.
i. c. magnuz. xxiij. q. vl. c. tri-
butū. qz peccat i termino nō
soluēdo. tñ qz frāgit pmissū.
extra d pactz. ca. i. z. ij. tñ qd
illo elapso inuito domio de-
tiner alienū. ff. d excep. doli.
l. ij. §. circa. et B tenēt qdā. f.
vt noie forefactorz B casu ve-
niāt obita qz tmin? solutio-
nis tpe mortis elapsus erat
z p ill' agi possz. **S**ec? d de-
bitis qz termi? n aduenerat
Et ita notat spe. i Rubz. q
liter scpta i iudicio pferri. §.
nūc ho. **D**e eo ho demum
cui datū ē aliqd p errorē dic
Jo. d risp. in tractatu d extra
ctibz q in tali datōe aut ē er-
roz psonē vel fortune: vel al-
teri? pditōis apposite. **S**i p
mo mō. puta intēdo dare pe-
tro z do martino: tñc marti-
nus tenet acceptum restitui-
ere vel danti vl illi cui inten-
debat dare. ar. xxiij. q. i. §. i.
Si ho error fortune. puta i-
tēdo tibi dare vt paupi z tu-
es diues. dicitur q sic acce-
ptum tenetur restituere dan-
ti vel alicui pauperi nisi re-
cipiens interim effectus fu-
isset pauper. **S**i vero sit er-
roz alicuius alterius condi-
tionis. puta credo te sanctū

De restitutōe Liber tercius

cū tu n̄ sis. ⁊ iō dono tibi vel
credo te celebratur missas.
iō do tibi. dicis q̄ si recepto/
ri p̄stat d̄ p̄cisa intētiōe dāt.
scz qz als n̄ daret nisi ista cō
ditio subesseret: tal' error obli/
gat ad restituēdū receptum.
aut ad sufficienter supplēdū
p̄ se v'l aliū intētiōez dāt. q̄z
rō est. qz cū res i istū nō trāse
at nisi eo mō q̄ vult dās trās
ferre si n̄ existat p̄ditio i ipm
res non trāssert. Alij autē di
cunt q̄ ad talē restitutiōez ta
lis error nō obligat nisi ipsa
cōditio circa qm errat eēt cā
motiua ⁊ final' talis datōis.
qđ pbant p̄ sile. Do tibi li/
bras cētū qz credo te eē ami
cū meū: dato q̄ accipiēs n̄ sit
amic' me': n̄ obligat ad resti
tutiōez. Si autē amicitia sit
cā p̄pt quā do tibi cētum li/
bras. s. si sis amic' me'. ⁊ nisi
amic' fuer' obligat' ad resti/
tutiōez. Ex his p̄tz q̄ q̄stozel
sancti anthoni' v'l ali' q̄cun
qz nullo mō p̄nt sibi retinere
ea q̄ ill' paupib' v'l loc' p̄ q̄b'
petūt dant. qz h̄ ē error p̄so/
ne. Verūm qz null' tenet p̄
p̄rijs stipēdijs militare. nec
causas aliorū agere ad suas
expēsas: dico q̄ tales p̄nt vi
uere sup q̄nt' q̄s faciūt. ⁊ pōt

eis moderatū salarium dari
Decille. Illa sō q̄ dant eis
ex mēdacijs eoz q̄stoz. vicz
qz asserūt q̄ dicēt mltē misse
p̄ dātib'. v'l hēbūt talē idul/
gentiaz. vel absoluēt a votis
eoz. v'l a casib' reservat'. vel
q̄ sient lectisternia in hospi/
tali de bmoī p̄ q̄b' illi dāt ali
as nō daturi. cū nec talia fi/
unt vel vera sunt. totū ē rapi
na. ⁊ restitui debent dantib'
ea. v'l paupib'us erogari. ar.
xiiij. q. v. c. non sane.

E Finis libellus de restitu/
tionib' fratris Antonini ar
chiepiscopi Florentini. in q̄
diffuse tractat de hac mate/
ria.

Tabula

Incipit ta

bula materiez q̄ in h
tractatu p̄tinet. Qui
q̄dem tractatus sub se p̄tinet
tres libros. Primus ē de cō
fessore. Sc̄ds de interrogato
rijs in p̄fessione f̄c̄dis. Ter
cius de restitucōe. Primus
deniq̄ liber diuidit̄ in tres
ptes. Quar̄ p̄ma ē de p̄tate
seu autoritate p̄fessor̄. 2 ba
bet. xv. capitula.

De p̄tate seu autoritate cō
fessoris. 2 q̄s possit vl̄ n̄ pos
sit audire cōfessiōes. Capitu
lum. i. Folio. i.

De ordinario p̄fessore q̄ ad
eccl̄asticas p̄sonas 2 cl̄icos.
capitulum. ii. fo. i.

De cardinalibus fo. ii.

De p̄iarchis 2 alijs. fo. ii.

Abbatissa q̄d possit in spū
alibus. fo. iij.

Qui debeāt laici ordinarie
p̄fiteri. caplm. iij. fo. iij.

Casus octo in q̄b̄ p̄t q̄s al
teri p̄fiteri q̄ p̄prio sacerdo
ti sine ei⁹ licētia. ca. iij. fo. iij.

Quis possit p̄mittere 2 q̄s
nō audientiam confessionuꝝ.
Caplm. v. fo. vi.

Quō 2 q̄n curat⁹ vel p̄sbit
parochial̄ possit dare vl̄ de
negare licentiā alteri p̄fiteri

subdito si petat illaz. capitu
lum. vi. fo. vii.

De religiosis q̄ nō p̄nt au
dire p̄fessiōes sine licētia pla
ci sui. ca. vii. fo. vii.

De p̄tate audiēdi p̄fessiōes
attributa fratrib⁹ p̄dicatori
b⁹ et m̄iorib⁹ a iure p̄tex. cle.
dudū. §. ij. de sepul. q̄mō fie
ri possit 2 quō exponit. capi
tulū. viij. fo. viij.

De effectibus q̄ sequunt̄ ex
p̄missione audiētie p̄fessiōis
alteri facit. ca. ix. fo. ix.

Differētia inter fratres p̄e
sentatos fm̄ formā cle. dudū
et differētia inter sacerdotes
curatos. ca. x. fo. x.

De casib⁹ multiplicib⁹ ep̄o
reseruatis. de q̄b⁹ agit in si
ne cle. dudū. de sepul. capitu
lum. xi. fo. xi.

De sacerdote q̄ absoluit ali
quem a casu a quo nō p̄t ab
soluere. ca. xij. fo. xij.

An in generali cōfessiōe cō
tineat sp̄ealis. ca. xij. fo. xij.

Quid possint penitentiarij
curie romane. ca. xij. fo. xij.

Quid sciendū q̄n p̄fessor nō
intelligit penitentes. capitu
lum. xv. fo. xij.

Finiūt capitula p̄me par
tis. libri primi.

Tabula

Incipit tabu

la secunde partis libri primi que
erit de scientia confessoris. Et
habet quinquaginta. folio. xliij.

Duplex est clavis ordinis
scilicet scire et potestatis. folio. xliij.

Quarta scientia requiritur in con-
fessore. folio. xliij.

An confessor teneatur scire: an
peccata in confessione audita sint
mortalia vel venialia. folio. xliij.

Folio. xv.

Diteranda est confessio in sex ca-
sibus. folio. xliij.

An valeat confessio ab incerti-
to facta: ut eam iterare non oportet.
folio. xvij.

De attritione et contritione

Folio. xvij.

Sedecim conditiones que re-
quiruntur in omni bona con-
fessione facienda. folio. xix.

Finiunt. folio. secunde partis
libri primi

Incipit tabu

la tercie partis libri primi que
erit de bonitate confessoris. et
habet. folio. decem.

Qualiter confessor debet ha-
bere duo. scilicet timorem dei et ze-
lum animarum. folio. i.

Duo debet habere confessor
bonus folio. xx.

Quomodo se habere debeat con-
fessor erga penitentem et de quibus in-
terrogandum. et ibi Christus decem
preceptorum decalogi. et ver-
sus septem peccatorum mor-
talium. folio. xxi.

Duo ordine fieri debeant inter-
rogationes: et de quibus. folio. xxi.

In interrogationibus sciendis
tria debent observari folio. xxi.

De circumstantiis peccatorum et ibi
Christus earum. folio. xxiij.

Circumstantie peccatorum et ibi
de sunt in multiplici genere.

Ibidem.

Circumstantie que trahunt pec-
catum ad aliud genus sunt con-
fite. folio. xxiij.

Peccatum commissum die fe-
sto trahitur ad circumstantiam
aliam. **I**bidem.

Peccatum dividitur in tria
folio. xxiij.

Regule quinquaginta ad cognoscen-
dum peccatum mortale a ve-
niali. folio. xxiij.

Que debet servare et scire con-
fessor utilia et necessaria in ip-
so exercitio confessionis. folio. xxv.

Quomodo se habere debeat con-
fessor audiendo multos. **I**bidem.
Qualis et quanta debeat in

Tabula

iungi satisfactio seu peniten-
tia a confessore penitenti. *fo. quintus.*

Ibidē.
Qualiter se bñe debeat cōfessoz penitencias iniūgēdo penitencibz. *fo. xxvi.*

Ecce traria penitētia debz imponi delicto *fo. xxvi.*

Pro peccato occulto nō debet dari manifesta penitētia.

Folio. xxvij.

Memoriale dicendū penitēti circa penitentiam faciendā.

Ibidem

Quid fiendū quādo penitēs nō confitetur aliqđ peccatum mortale quod cōfessor nouit esse in eo.

Ibidē.
Sacerdos dī soluere vel ligare triplr. et de mō et forma absoluedi. *fo. vi. fo. xxvij.*

Forma verborz absoluedi penitentē.

Ibidē.
Forma et vis vborz q̄ requirūt in absolutiōe. *fo. xxvij.*

Forma absolutiōis ab oībz censuris et penis: tā a iure q̄ ab homīe latis. *ibidez.*

Quid fiendū quādo p̄fessor absoluit penitēte de quo nō debuit. *fo. xxix.*

Quid de p̄fessore q̄ nō intelligit penitentē. *ibidem*

An penitēs teneat iterare penitētiā ei iniūctā in peccato

mortali factā in toto vel ī pte et an dicta penitētia taliter facta ei valeat in foro militāris ecclesie. *fo. septimus. folio. xxix.*

Remedium tutius siue cōsiliū dandū penitēti qualiter p̄ficere debeat penitentiā sibi iniūctam. et que penitētia debeat sibi dari securior. *fo. xxxi.*

De celatiōe confessionis. *fo. octauus.*

Ibidē.
Penitētia confessoris confessionē reuelātis. *fo. xxxij.*

Qui teneant ad sigillū confessionis. *fo. nonus fo. xxxiij.*

Ad que se extendat sigillum confessionis. *fo. si. Ibidem.*

Quid fiendū quando cōfessor indiget p̄silio sup aliqđ casu. *fo. xxxv.*

Finis. *fo. terciē partis et p̄sequens tractatus iste de confessore.*

Incipiunt ex cōmunicatiōes sedi aplice reseruataz a iure q̄ p̄ p̄cessū siue p̄ extranagantes breuif recollecte p̄ ordinē. deinde sequunt ex cōmunicatiōes reseruataz episcopis vniuscuiusq̄ dyocelis. *fo. xxxv.*

Tabula

Excoīcatōes papales cō/
cernentes religiosos ⁊ religi/
osas fo. xxxvi.
Excoīunicatiōes epīs ex
lure reserveate. fo. xxxvii

Incipit tabu

la sup interrogatorio

In interrogatoriū qđ ē scōs
liber hui⁹ opis in ordine di/
stinguit in tres partes pnci/
pales. quarum pma ē de iter/
rogationibz fiendis a confes/
sore fm ordinē decē pcepto/
rum decalogi. Et hz capitū/
la. xliiij. fo. xliij.

Primū pceptū cōtinet tria
capitula. Ibidē

De votis. ca. i. ibidē.

De voti trāsgressiōe. ibidē

De supsticiōibz. ca. ij. ibidem.

De incātatiōibz ibidem

De adoratione creaturaruz
Folio. xliij.

De diuinatiōibz fo. xliij.

De arte notoria Ibidē.

De constellatiōibz ibidem

De sortibz fo. xliij

De incantatiōibz. Ibidem

De breuibz Ibidē.

De obseruatōe tēpor. ibidē

De somnīs Ibidem.

De blasphemā dei ⁊ scōrū
multiplici. Cap. iij. ibidem.

Secundū pceptū habet
capitula duo fo. xliij.

De pūrio. ca. i. ibidē.

De adiuratiōe. ca. ij. ibidem

Tercū pceptū habet ca/
pitula duo. fo. xlv.

De obseruatōe festoz. capi/
tulū. i. Ibidē

De auditōne misse diebz do/
minicis ⁊ festiuis. Ibidem.

De obseruatōe ieiuniorum
capitulū. ij. Ibidē

Quartū pceptum cōtinet
duo capitula fo. xlv.

De honore parētū. ca. i. ibidē

De gubernatiōe familie. ca/
pitulū. ij. Ibidē.

Quintuz pceptū habet
vnicū capitulū.

De homicidio triplici. s. cor/
de ore ⁊ ope. ca. i. fo. xlvij.

Sextuz pceptū hz vnicū
capitulum. fo. xlvij.

De luxuria actuali ⁊ ei⁹ spe/
ciebz. ca. i. ibidē.

Nonū pceptū hz vnuz
capitulum.

De luxuria mentali et ei⁹ spe/
ciebz. ca. i. fo. xlix.

Septimū pceptum ha/
bet capitula octo

De vsurpatiōe rei aliene mlt/
plici. ca. i. Ibidē.

Circa vsuram ibidē.

De soccedis aīaliū. ibidem.

Tabula

De reditōe ad terminū. fo. l.

De cambijs. Ibidē.

De mutuātibz sub spe. ibidē.

De accipiētibz ad vsurā. fo. l.

De faciētibz statuta ī fauorē

vsurarioz. Ibidē.

De emptiōe impstitorz loco

rū z mōriū. ca. ij. Ibidē.

De fraudulētia q̄ multis mo

dis omittit. ca. iij. Ibidē.

De falsificatiōe. Ca. iij. fo. li.

De iniusticia q̄ fit ī iudicio

Capl'm. v. Ibidem.

De furto. cap. vi. Ibidē.

De sacrilegio qd̄ omittit cir

ca res sacras. ca. viij. fo. liij.

De rapina violēta. Ca. viij.

Ibidem.

Decimū p̄ceptum hz ca

pitulū vnum.

De desiderio hñdi res alie

nas Cap. i. fo. liij.

De trauū p̄ceptū habet ca

pitula duo.

De mendacio. ca. i. fo. liij.

De detractiōe. ca. ij. ibidem.

Finit tabula sup p̄ma p

te interrogatoriū

Incipit tabu

la scde p̄s interrogatoriū q̄ est

8 septē vicis capitalibz z di

stinguis in octo titulos.

De auaricia titul' p̄mus

z hz capla. ix. fo. lv.

De symonia. Cap. i. Ibidē.

De pditiōe. Ca. ij. Ibidē.

De acceptiōe p̄sonaz. cap.

ij. fo. lvi.

De turpi lucro. Ca. iij. ibidē.

De ludo multiplici. Cap. v.

Ibidem.

De inq̄tudiē. ca. vi. fo. lvij.

De inbūanitate retinēdi te

naclter. ca. viij. Ibidē.

De auaricia amandi res for

dinate. ca. viij. ibidē.

De pdigalitate p̄ria auari

cie. cap. ix. ibidē.

De inuidia titul' scds. et

hz capla. iij. Ca. i. fo. lvij.

De odio z filiabz inuidie. Ca

pitulū scdm Ibidē.

De susurratiōe. ca. iij. ibidē.

De exultatiōe in aduersis. ca

pi. iij. Ibidem.

De tristicia in p̄sp̄s. ibidē.

De ira titulus. iij. z hz

capla duo fo. lvij.

De ira ipsa. capl'm. i. ibidem.

De filiabz ire. scz ī dignatiōe

Ca. ij. fo. lix.

De tumore mentis. ibidem.

De clamore Ibidē.

De otumelia Ibidē.

De blasphemia z maledictiō

ne creaturaz. fo. lix.

De rira Ibidem.

De seditione Ibidem.

De bello. Ibidem.

Tabula

D e accidia titul ⁹ q ^{re} . 7 h3	capitula tria	ibidem
capitula q ^{nos}	fo. lxx.	
D e accidia ipa. Cap. i. ibide	De gula ipa. Caplm. i. ibid	
D e filiabo accidie. ca. ij. fo. lx.	De ebrietate. Ca. ij. fo. lxxij.	
D e desp ^{ti} o ^{ne}	De insensibilitate	ibidez.
fo. lx.	De filiabo gule. 7 p ^{mo} o ^{mn} is be-	
D e malicia	betudine. Ca. iij. fo. lxxij.	
Ibidem	De loquacitate	Ibidez
D e pusillanimitate. ibidem	De scurrilitate	ibidem.
D e rancore	De inepta leticia.	ibidez.
Ibidem	De choreis	ibidem
D e ociositate que pcedit ex-	De immundicia seu pollutio-	
redio. fo. lx.	ne pcurata	fo. lxxij.
D e torpore seu pigritia be-	D e luxuria titul ⁹ septim ⁹	
ne opandi. Ibidem.	7 h3 capla duo.	ibidem
D e euagat ^o em ^{is} ibidem.	De luxuria 7 p ^{ri} ncipib ^{us} ad ip-	
D e neglig ^{ti} a seu tepiditate	sam. Caplm. i. fo. lxxij.	
fo. lxi.	De delectat ^o ne morosa. f. lxxv.	
D e negligentia confessio ^{is} .	De filiabo luxurie. c. ij. ibide	
Capitlm. iij. Ibidem.	De cecitate m ^{en} tis	ibidez.
D e neglig ^{ti} a circa comuni-	De p ^{re} cipitat ^o ne	ibidem
on ^{em} . Cap. v. fo. lxi.	De inconsiderat ^o ne	ibide
D e inani gl ^{ori} a titul ⁹ q ^{ntus}	De inconstancia	fo. lxxv.
7 h3 tria capitla. fo. lxxij.	De amore sui	ibidem.
D e inani gl ^{ori} a ipa. ca. i. ibidez	De odio dei	ibidem.
D e imodestia ornat ⁹ . cap. ij.	De amore vite p ^{re} s ^{en} tis. ibidem	
Ibidem.	De horrore futi seculi. ibidez	
D e filiabo ianis gl ^{ori} e. et p ^{mo}	D e supbia titul ⁹ octau ⁹ . et	
o ^{mn} is hypocrisi. Ca. iij. fo. lxxij.	h3 duo capitla.	
D e iactancia	fo. lxxv.	
fo. lxxij.	De supbia ipa. ca. i. fo. lxxv.	
D e ironia	De filiabo supbie. 7 p ^{mo} de	
Ibidem	derisio ^{ne} . Cap. ij. ibidez.	
D e contentione	De ambitio ^{ne}	ibide.
Ibidem	De p ^{re} s ^u ptio ^{ne}	fo. lxxvi.
D e discordia	De temeraria iudicat ^o ne. ibi	
Ibidem	dem	
D e p ^{re} inacia		
fo. lxxij		
D e singularitate nouitatu ^{um} .		
Ibidem.		
D e inobedientia		
ibidem.		
D e gula titul ⁹ sextus. 7 h3		

Tabula

De ingratitude ibidez.
De scandalo ibidem
De adulatione ibidez
De blasphemia in spūsan
cū so. lxxij
De scismate ibidez.
De infidelitate paganorū et
hereticorū ibidem.

Finit tabula scōe p̄tis in/
terrogatorij.

Incipit tabu

la tercie p̄s interrogatorij q̄
est de statibz q̄ continet capi
tula. xviij. so. lxxv

Ad cōingatos. cap. i. et habz
§. xliij. so. lxxv.

De actu mīmonij. et p̄cis
p̄missis in eo so. lxx.

Interrogatōes fiende circa
cōingatos so. lxx.

De p̄ncipibz rectoribz et ba/
ronibus. Cap. ij. et habz. §. lv.
so. lxxi.

De indicibus seu q̄buscūq̄
habētibz auctoritatē. Ca. iij.
et habz. §. xix. so. lxxij.

De advocat̄ p̄curatoribz et
notarijs. Cap. iij. et habz. §.
xxij so. lxxliij

De doctoribz et scholaribus
Ca. v. et habz. §. xv. so. lxxvi.

De medicis et aromatarijs.
cap. vi. et habz. §. x. so. lxxv

De emulatiōe p̄o et detractō

ne quā faciūt medici intro/
gādū ē put babes. §. lxxvij.
De mercatoribz cāpsoribz et
psenet̄. Cap. iij. et habz. §.
xviij. so. lxxvij

De artificibz et mechanicis.
ca. viij. et habz. §. xvi. so. lxxvij

De lanificibz so. lxxix.

De setariolo. so. lxxix.

De tabnario et hospite. lxxix

De macellario so. lxxix.

De pistore so. lxxix

De sutoze pannorū ibidem

De aurificibz so. lxxix.

De cerdonibz so. lxxix.

De fabris so. lxxix.

De locatoribz eq̄z. ibidez.

De histronibz so. lxxix.

De citharizantibz ibidem.

De seruitoribz et laboratoribz
bus so. lxxix.

De rusticis et agricol. Cap.
xi. et habet. §. xi. so. lxxix.

De pueris et puell. ca. x. f. lxxx

De clericis i cōi. cap. xi. et habz
§. xxvi. so. lxxx.

De b̄nficijs et canonicis. ca.
xij. et habz. §. xliij so. lxxxij.

De religiosis masculis et femi
nis. Capitulū. xij. et habz. §.
xxxv. so. lxxxv.

De voto paupert̄. so. lxxxv

De voto castitat̄. so. lxxxvi.

De voto obediēcie lxxxvi.

De officio diuino. so. lxxxvi

Tabula

De exercitio. fo. lxxxvii.
 De orōe & p̄fessōe. f. lxxxviii.
 De amore parētū ibidez
E De p̄lati in cōi. La. xv. et
 bz. s. xv. fo. lxxxix
V De ep̄is & p̄lati sup̄ioribz
 La. xliij. & bz. s. xxiij. fo. xci.
 De iudicando in foro p̄ten/
 rioso fo. xciiij
 De absolutiōe & p̄nie in iun/
 ctione. ca. xvi. fo. xcvi.
 De penitētia iniūgenda pe/
 nitenti. fo. xcvi.
 De infirmis et q̄d agēdū sit
 erga eos. ca. xvij. fo. xcviij
E Forma absolutiōis i arti/
 culo mortis. fo. xcviij
V Forma absolutiōis ab ec/
 cōicardē minori fo. xcviij
E Forma absolutiōis a pec/
 cati m̄iorū ecōicardiōis. xcviij
V Forma sacramēti baptis/
 matis fo. xcix.
E Forma cōfirmatiōis seu
 chrismatis Ibidē.
V Forma absoluēdi a pec/
 catis Ibidem
E Forma extreme vncōis
 Ibidem
V Forma p̄secratiōis cor/
 poris christi. Ibidem
E Forma consecratiōis san/
 guinis christi Ibidē.
V Forma ordinū minorū
 scz forma ostiarij. Ibidē.

Forma lectorat⁹ Ibidem
 Forma exorcistat⁹ Ibidē
 Forma accolitat⁹ fo. c.
 Forma subdiaconat⁹ fo. c.
 Forma diaconat⁹ fo. c.
 Forma p̄sbyterat⁹ Ibidem
 Forma sacramēti matrimo/
 niij. Ibidem
E Finit tabula sup̄ tertia p̄
 te interrogatoriū.

Incipit tabu/
 la sup̄ tractatu de restitutiōi/
 bus qui in h̄ libro seu opere
 tercio loco ponit. de q̄ patz i
 secūda pte summe de vicij
 capitalibus eiusdem fratris
 Anthonini. ti. ij. per totum.
 Capitulū p̄mum de restitu/
 tionibus in genere. in q̄ po/
 nunt viginti manus rapien/
 tium. quarū quelibet habet
 q̄nqz digitos seu modos. et
 sic sunt centū modi in quibz
 fit restitutio l'erogatio. fo. c.
 Prima manus feneratoria.
 Ibidem
 Secūda man⁹ raptoria. fo. ci.
 Tercia man⁹ furatoria. ibidē
 Quarta man⁹ bellatoria. ciij.
 Quinta man⁹ dānificatoria
 Ibidem.
 Sexta manus p̄cipatoria
 fo. ciij.
 Septia mā⁹ sacrilega. ibidē

Tabula

Octava manus iniuste iudi-
catoria Ibidē.

Nonā manus in iudicio iu-
ste assistoria. fo. ciiij.

Decima manus fraudatoria
Ibidem.

Undecima man⁹ falsificato-
ria ibidez

Duodecima manus prodi-
toria. fo. cv.

Tredecima manus symoni-
aca. fo. cv.

Quartadecima man⁹ impe-
ditoria ibidem.

Quintadecima manus luso-
ria. fo. cvi.

Sextadecima man⁹ locatio-
nis et conductionis viciato-
ria. fo. cvi.

Decima septima man⁹ turpi-
ter lucratoria. Ibidē.

Decima octava man⁹ detra-
ctoria fo. cvi.

Decima nona manus psone
lesoria. fo. cvij.

Vigesima manus aniaz p/-
datoria. fo. cvij.

Incipit capi-

tulū scdm de restitutiōibz in

q ostendit qd qntū quibz et q

ordine sit restituēdū. et habet
qttuor. §.

Prim⁹. §. est de dāno qd

infertur homini quo ad aīaz
auferendo ei vtutes īfusas
et morales. qd ptingit fieri qe
tuor modis fo. cvij.

Scds. §. ē de dāno qd i/-
fert homini q ad corp⁹ inferē
do ei lesiōes corporales. qd etiā
contingit fieri quattuor mo-
dis fo. cix.

Terci⁹. §. est d damno qd
ifertur homini quo ad samā
et honorem per vituperatio-
nes verbales. quod etiā sit
qttuor modis. fo. cx.

Quart⁹. §. est de dāno qd
infert homini q ad substantiā
tpalē put p tinet ad restitutō-
nē male ablatorz certoz et in-
certoz. fo. cxij.

An clerici teneant restituere
fructus voluptuose consumi-
ptos. fo. cxij.

Capitulū terciū vbi sien-
da ē restitutio fo. cxij.

An fideiussor possit repete-
re a debitore vsuras p eo so-
lutas fo. cxv.

Capitulū quartū p quos
fieri debeat restitutio. Et p/-
mo de restitutiōe incertoz.
Folio. cxvi.

Quantū ad secundū p quos
fieri debet restitutio incerto-
rum fo. cxvij.

De dānis datis tempe guer-

Tabula

rarum fo. cxviii.

De tutorū & curatorū vel ne-
gociorum gestorū restitu-
tione fo. cxix.

Capitulū quintū cui sien-
da ē restitutio. fo. cxx.

De illicite acquisitis secūdo
modo. Ibidem.

De illicite acquisitis per lu-
dum fo. cxxij.

Capitulum sextū: cur sit
fienda restitutio fo. cxxij.

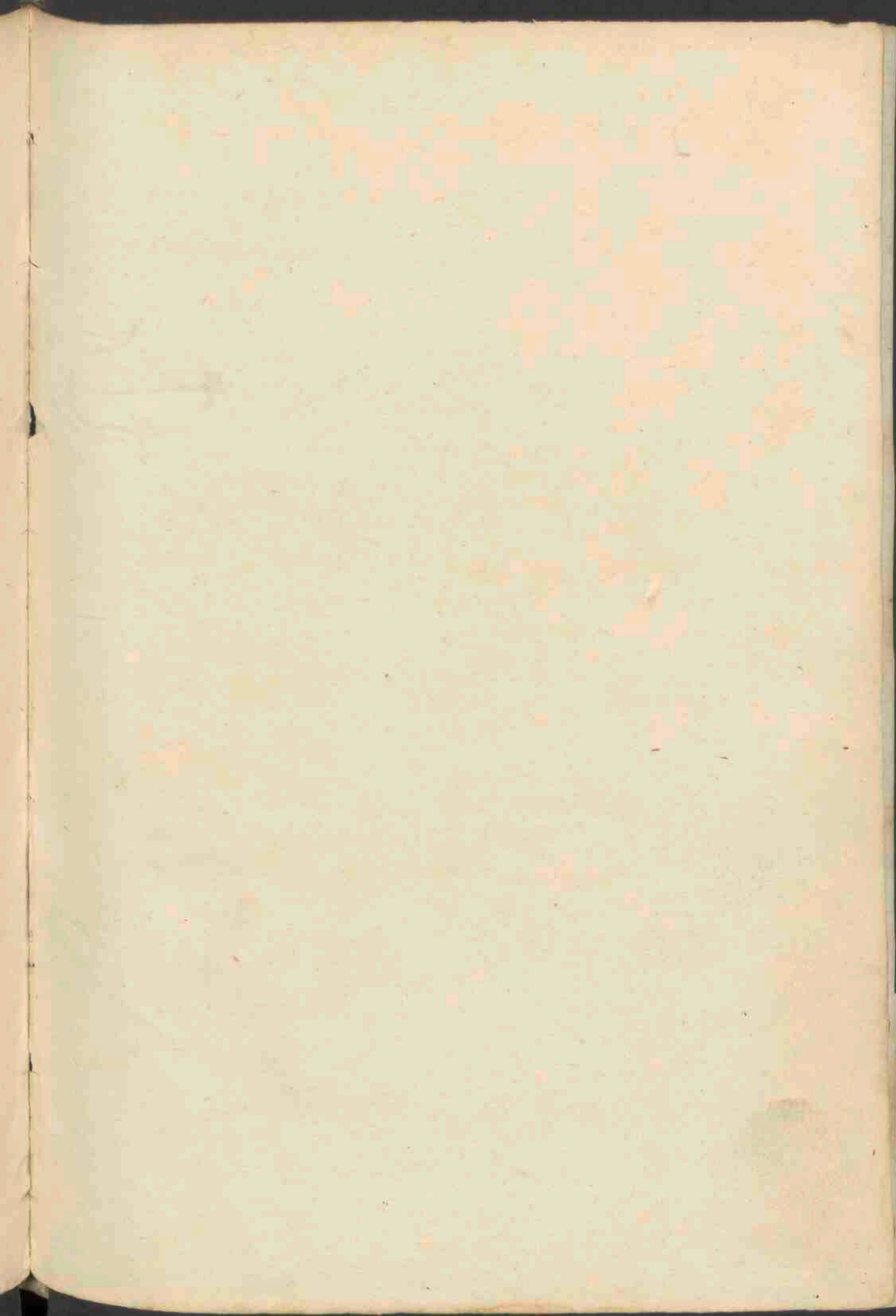
Capitulum septimū de mo-
do restituendi seu ordine. fo.
lio. cxxix.

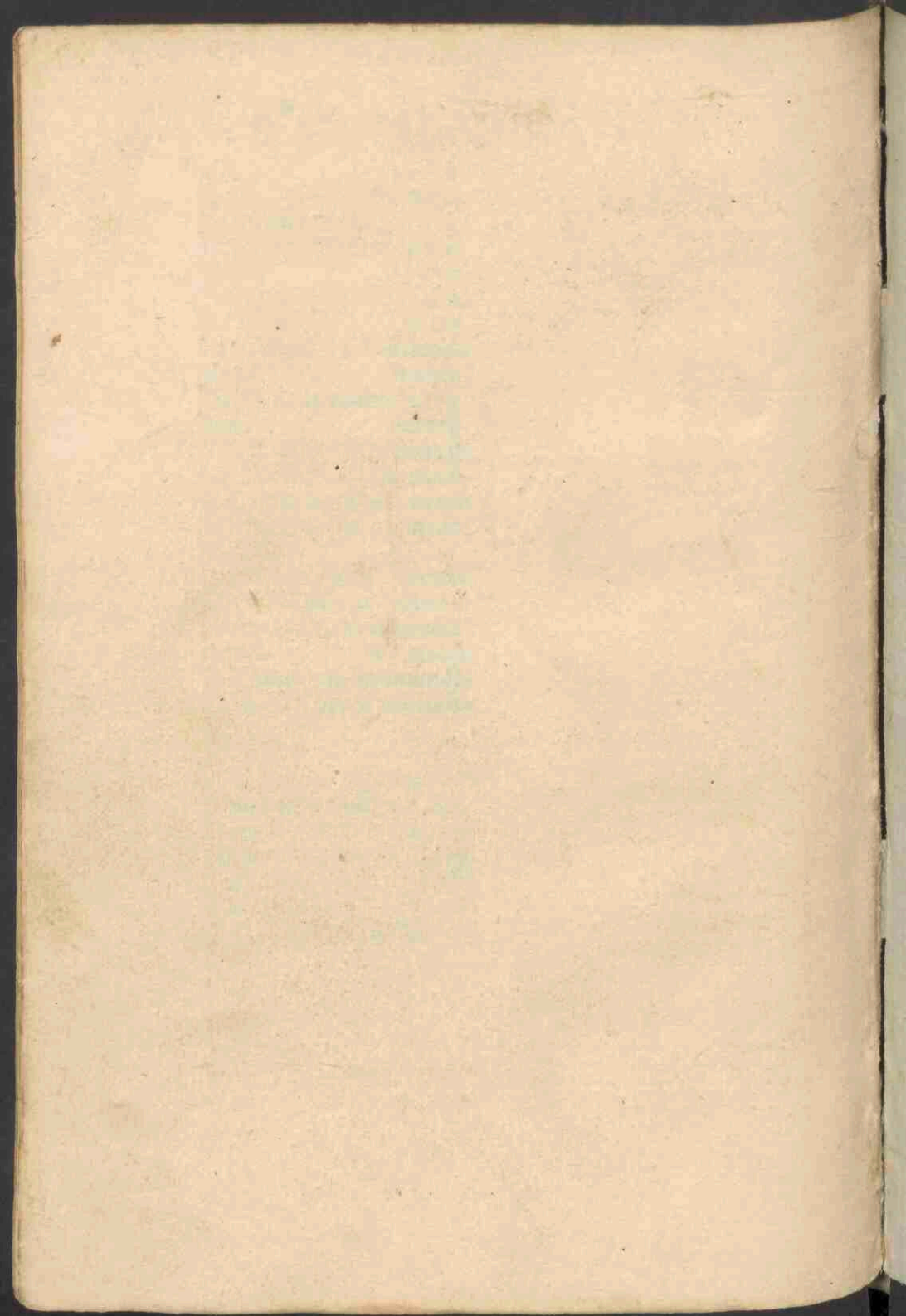
De restōne certorū fo. cxxx

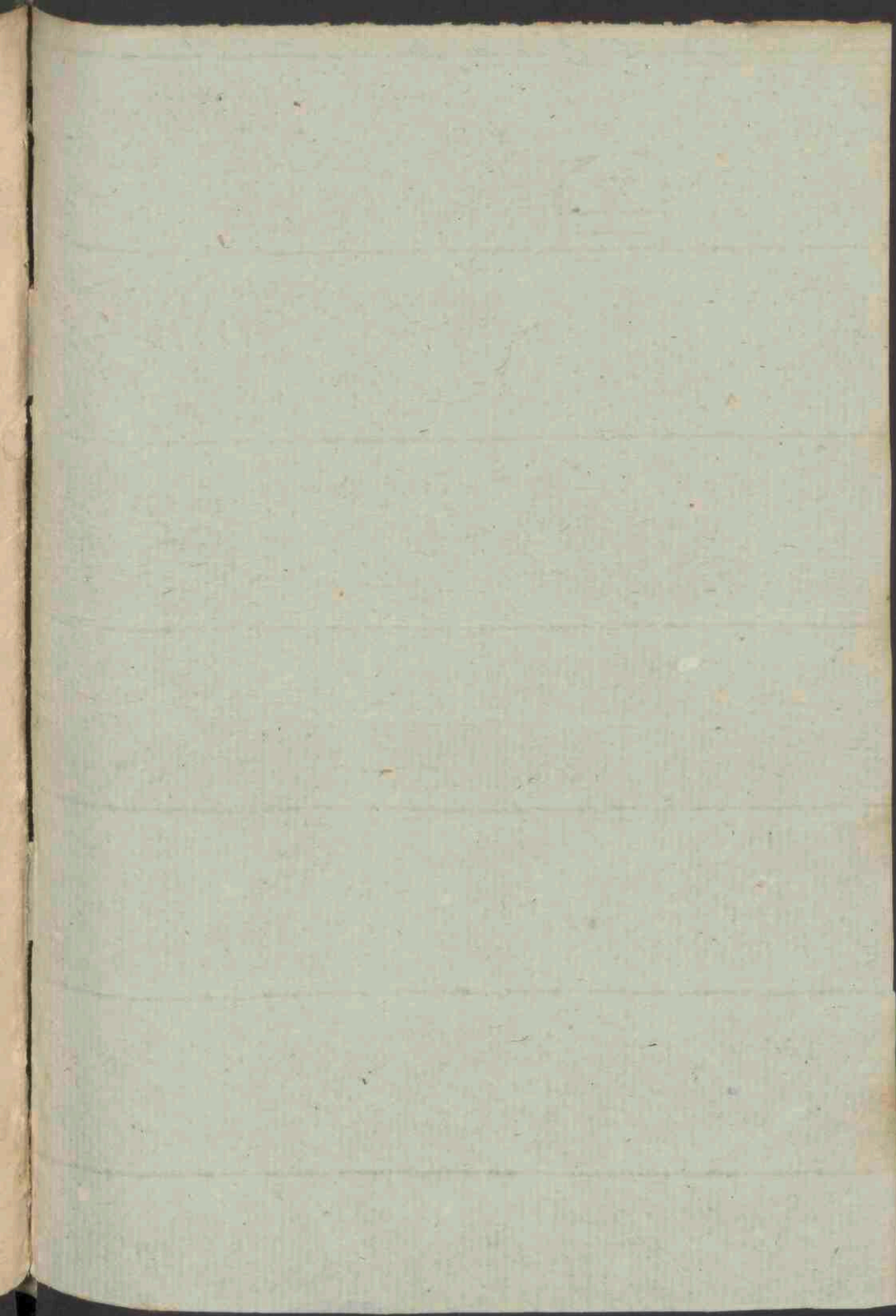
Quō fieri debeat restitutio
vxoꝝ concipientis p adul-
terium. fo. cxxxiij.

Capitulum octauum. scz
quādo fieri debet restitutio.
fo. cxxxvi.

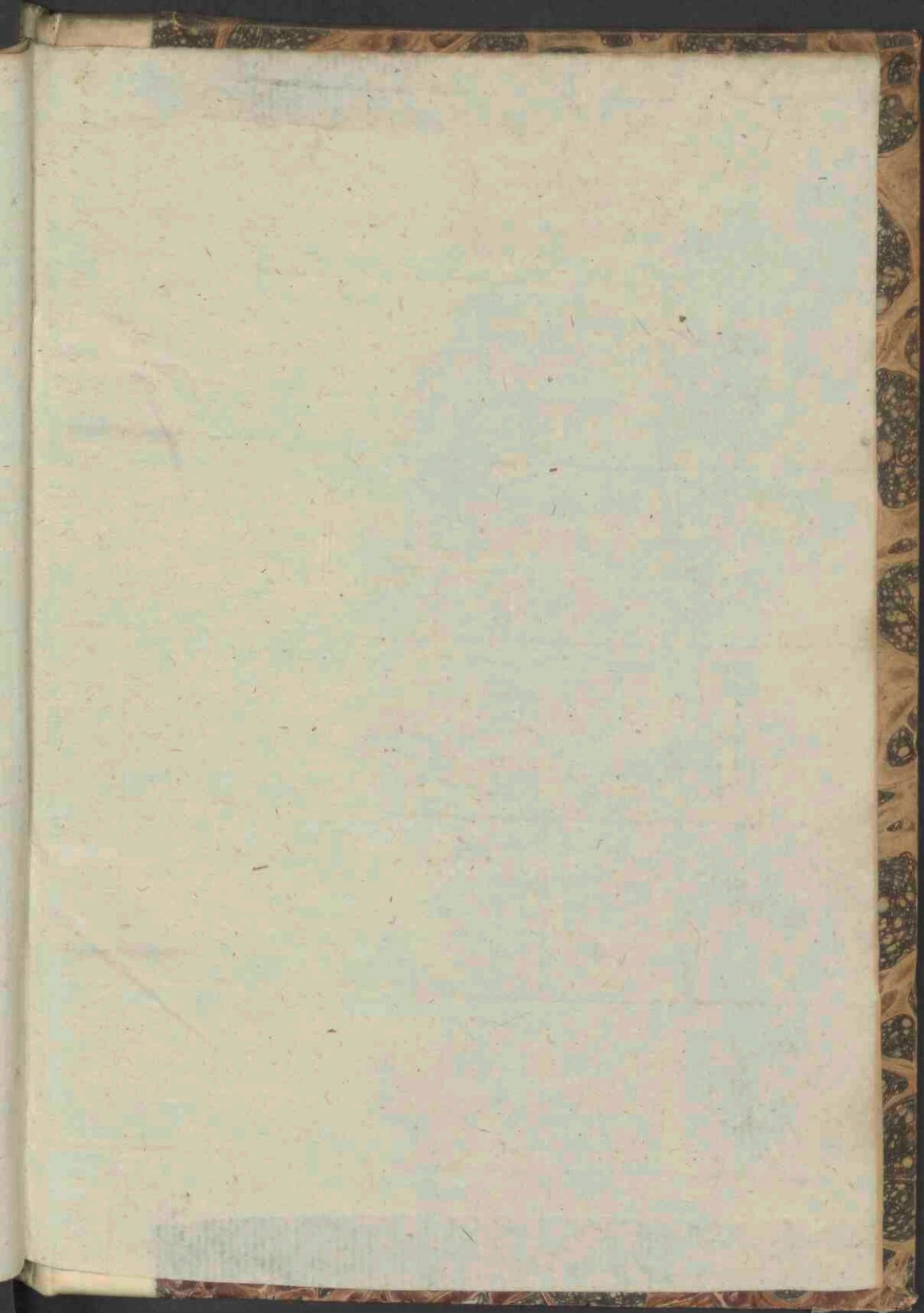
Etilissima p̄fessiois sum-
mula a reuerēdissimo i chri-
sto patre ac domino: dom̄o
Antonino archiepo Floren-
tino edita. Argentine imp̄ssa
p̄ Martinū Flach. Anno do-
mini. M. cccc. xcij. finit feli-
citer.

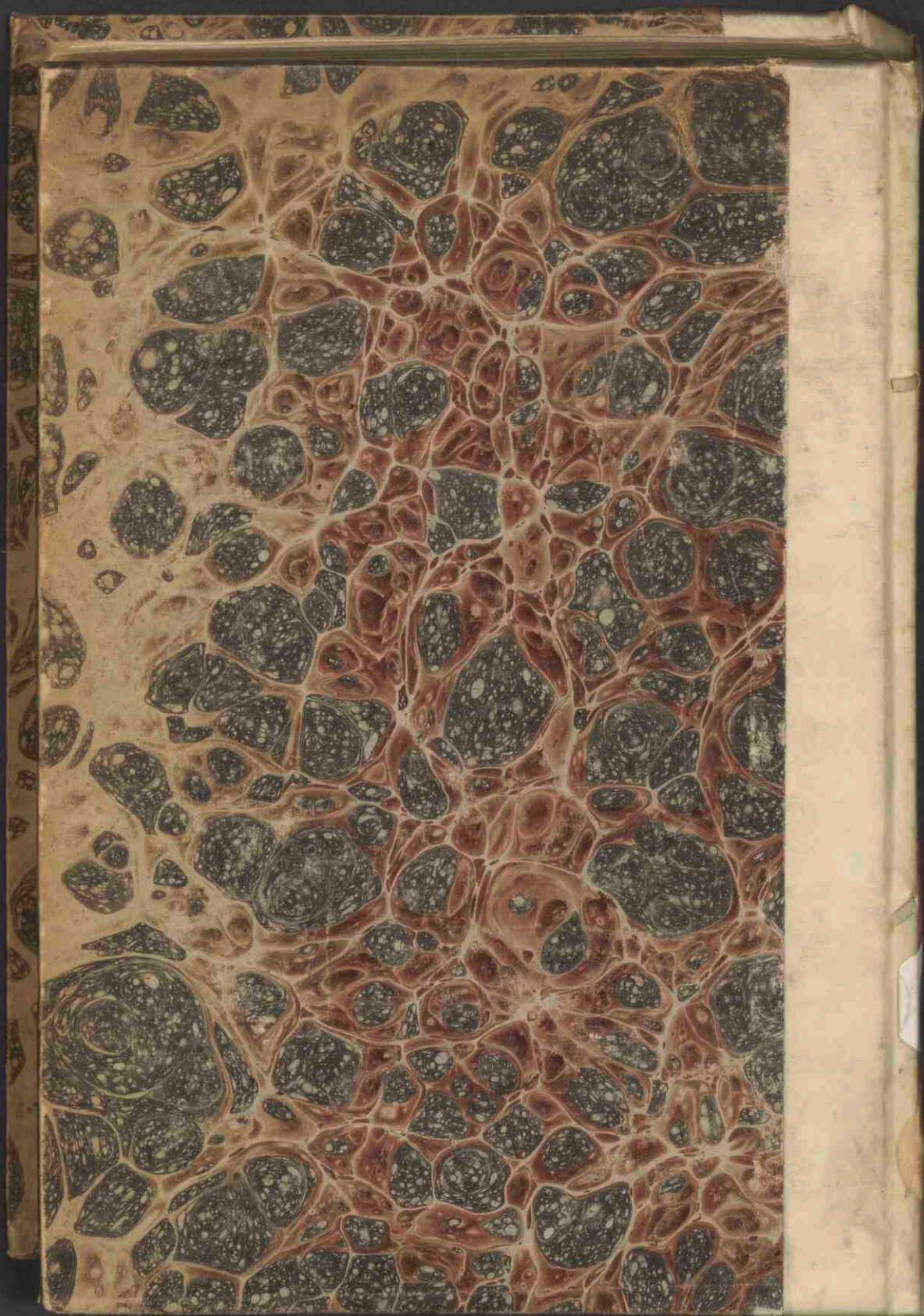

976703

Cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

